

Digitized by the Library and Information
Centre of the Hungarian Academy of
Sciences

Perzsa O.3.

1875

2

MAGY. AKADEMIA
KÖNYVTÁRA

وکلای دولت علیه دن محمد صادق رفعت پاشا امصارفات نظارتند
 ارتحال دار بقا ایدن حاجی علی بك افندینك بك ایکیوز یکریمی ایکی
 سنه سی شعبان عظیمك یکریمی بشنجی کونی قدمهاده عالم وجود وافی
 المهدینطق عن سعادت بخته) مناسی میاسنده روغود اولان مخدوم
 ادیبی و بش باشند اون بشمه وارنجیه مکتب فہم واذغانك شاگرد اربی
 اووب از زمانہ طریق عرفاند یعنی نزدصیرفیان بازارایقان وامتخاندہ
 جوهر ماہیتی باہر الاشراق و مکتب ادب دن طوغری سرای ہمابونہ
 اولان خزینہ و طہسی رجائہ مستعد التحاق اولسیلہ برابر پدر و مادرینك
 اولاد ذکر دین بردانہ سی و ہربری نو چراغ ضیاء ارخانانك پروانہ سی
 اولد یغندن دردمفارقت والدہ سی خستہ و مرہم نظر مرحتہ شایستہ
 ایتمکله ابرار کدشتکانہ لاحق خداوند کار سابق خلد اشیان سلطان محمود
 خان ثانی حضرتلری قدم خدمتہ حرمة تلطف پدر و اطفاء آتش کدر
 مادر ارادہ شفقت عادیہ سیلہ سرای ہمابونہ المنسندن برسندہ مرورندہ
 مکتوبی صدارت اوطہ سنہ چراغ بیورد قلند (من ثبت ثبت) قاعدہ
 فائدہ عائدہ سی الترام و تحصیل صنعت کتابتہ اظہار شوق و غرام
 ایتمسیلہ ضابطان قلم سعی و غیرتندن خشنود و دوام استخدا مندن ایشہ
 رایہ جخی مشہود اولہرق از وقت ایچندہ اقرانی بینندہ کسب امتیاز و اوتوز
 بطور تاریخنندہ رتبہ خواجکانی احرار ایلہرک قرق ایکی تاریخنندہ
 غوائل انکبر ساحۃ وقوع اولان روسیہ سفری اناسندہ قلمبجہ خیلی امور

مهمه تحریرنده مستخدم و امور بن باب عالی عندنده رویت و درایتی مسلم
 اولغله قرق درت سنه سنده بالاستحقاق امدی او طه سی خلفا سنه الحاق
 اولوب خداوند کار مغفورک ابتدای سیاحتند معیت همایونده ادرنه
 و کلیبولی طرفه لرینه عزیمت و اولوقته قدر خلفادن کیمسه یه نشن ویرلماش
 یکن رابعه نشانی احسانیه نیل دستمایه رفعت ایدوب اول زمان داخلیه
 و خارجیه نظارتلرده بولان پرتو پاشا و عاکف پاشا لرک تو جهات
 اهلپورانه لرینه نالیه بولانک تعین حدودی و مسئله مصریه نک گفت
 و شنودی هنگامه لرده سفر ایله وقوع بولان مجلس مکالماتده ضبطه واده
 حسن خدمت و اثبات ایاق و حیثیت ایلوب اللی ناریخنده امدجی بولان
 رشید پاشانک پارس سفارت سنیه سنه مأموریتی جهتیه صاحب ترجمه
 امدی و کالتیه تعین اولوب امور مهمه مه متدا ربهض شپنک شفاها بیان
 و اسنیدانی ایجاب ایلد کده داخلیه ناظری پرتو پاشا مشار الیهک و ساطت
 درایتیه عتبه علیایه انهم واستمزاج و بوسیله ایله مابین همایونده کاتب نانی
 و پرتو اقبال و عنوانی محسود رجال زمانی اولان و صاف افندی ایله دستکار
 الفت و محبتده نسج دیبای امتزاج ایتسی مدار تزايد شته ارسردی واللی
 ایکی سنه سنده رشید پاشانک پارس سفارتی ینه اوزرنده اوله رق خار جیه
 نظارتی مستشار لغنه مأموریتی مناسبیه مشار الیه اصالة امدی اولوب
 طوق زای مقداری کمال اقبال و مطالعة ماضی و حال و استقبال ایله کلاک
 راستی سلاک خدمتگذاری به وضع انامل غیرت و ادای خبایای مأموریت
 ایلد یکی زمانده و صاف افندی و مؤخر اُرتو پاشانک عزل و فیلری وقوعیه

خلاف فکیرانی مراد اتی اوینتمغه میدان الوب از ان جمله عاکف پاشا ملکیه
 ناظری اولدقدمه مر حومک پرتو پاشایه اولان قوت انتسابی عاکف پاشا
 طرفدار انتک سبب استرقابی اولغله اللی اوچ تاریخنده آمد جلاک
 منصبندن عزل و ازعاج و خارجیه مستشارلخی پایه سی ویوک ایلمچلاک
 عنوانی ایله ویانه سفارتنه مأمورا باب عالیدن اخراج قنوب سفارتنه
 بواندیغی ائنده اسبق اوسستریا ایمپراطوری حشمتلو فردیناند
 حضرت تیرینک ایتالیا قرا لیتی تتوجی رسم تبریکنه سفرای سائر ایله برابر
 عزیمت و بوضاسبتله ایتالیا ده خبلی سیاحت و ویانه یه عودت ایله دوات
 مشار الیه باش و کیلی و امور اجنبیه ناظری بولنان مشهور پرنس مترقی
 ذاته و قابلیتیه رعایت و دقت و دولجه مسائل واقعیه حل و تسهیلنه
 متعلق کند و سیله ک چوق صحبت ایلدیکی صرده ایران ایتدیکی کاراگاهی
 واستقامتی حقننده باعث ترقی و توجهات و (پادشاه زمانه ظل خدا
 خلداه ملکه ابداه) افندمز حضرت تیرینک جلوس معدلتماؤوس ملوکالهری
 شرف و قوعندن برایکی ای صکره جه عهده ایافتنه خارجیه مستشارلخی
 توجیهندن نائل مباحات اولوب احق مسئله مصریه ک دوامی و مسئله
 شرقیه نامه اور و پادواتلرینک سردمطالعات عمیقده قیام و همتی
 ایامی و مشار الیهک بوماده ک کنه وغورینه و قوف نامی اولغله مصالحت
 قرا ققطه بنسند کینینه ویانده اقامتی مقتضای اراده و مدت سفارتندن
 ایکی سنه کچمد کده درسمادته عودتی جواز داده اولغله اللی بش سنه سی

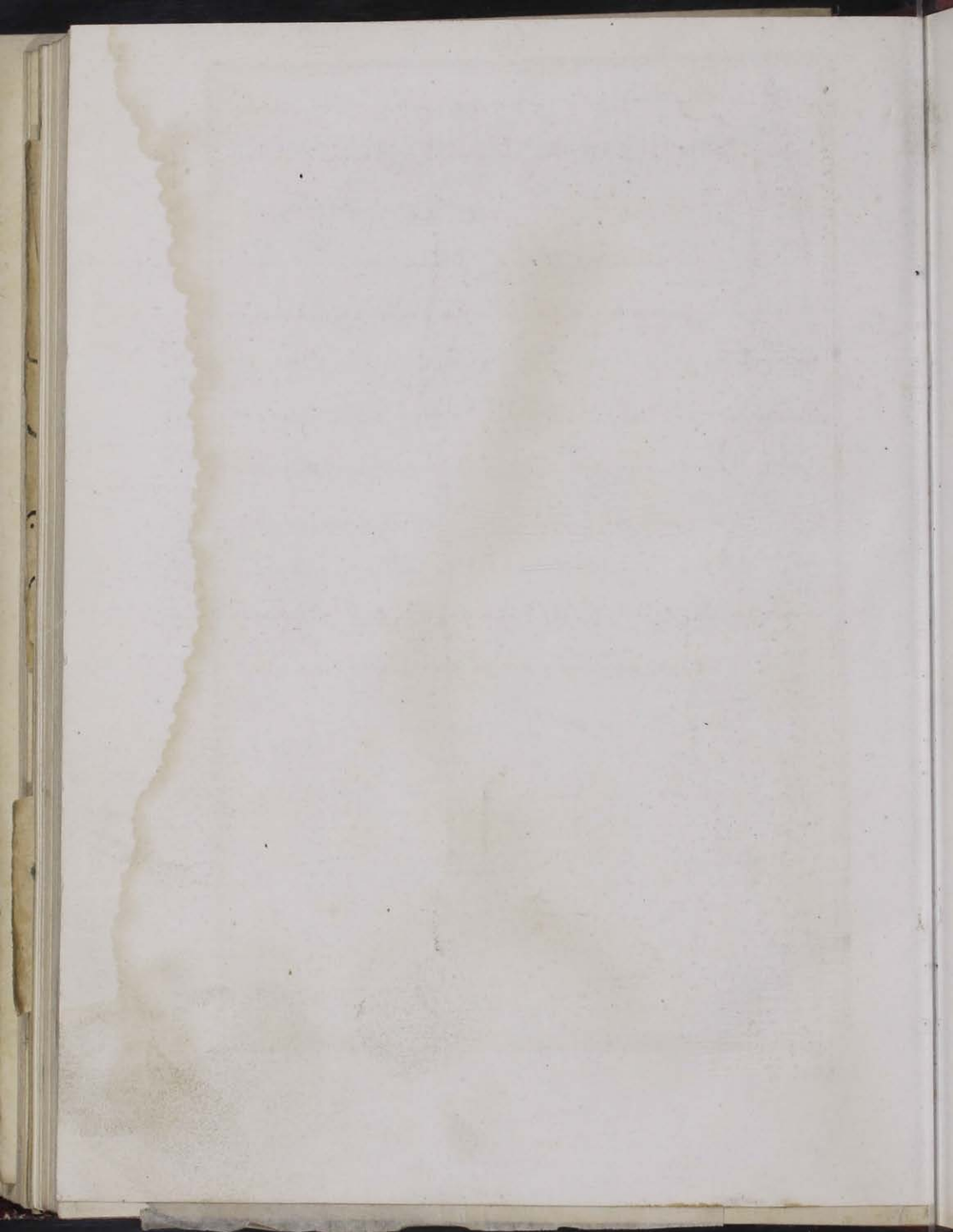
رمضان شریفی اخرنده استانبوله ورود و مشاهده دیدار اولاد و قاریدن
 تنویر باصره بشهود ایدوب مصر مسئله سی حقننده قرار گیر اولان تکالیفی
 مصر و البسی اسبق مرحوم محمد علی پاشایه بلدرمک و ایلمده دوده ظرفده
 رجواب قطعی الوب کلک اوزره اللی الی سنه سی جاجدی الاخرنده
 موقتاً اسکندریه جانبده مأمور و اعزام و اوراده ایکن جهانه باعث رفعت
 افتندی همتیدر) صدارت نظامیه منشی ارانی منصبیه قدر و اعتباری اعظام
 بیورلسنی متعاقباً استانبوله کلوب تنظیمات خیریه اصول محاسن شعوانک
 طشره لرحه و وضع و تأسیسی امرنده سعی و همتی موفور و اللی بدی سنه سی
 صفر اخیر و اولانده رتبه سامیه وزارتله خارجیه نظارت جلیله سنه مأمور
 اوله رق بدایت مأموریتک داخله و خارجاً غائله لی وقتاً لمره تصادفی
 حالنده بیله مدت لانه ایقایی مأموریت ایتمکده و قاعده احتیاطکاری به
 رعایه هر طرفی کوز تمکده ایکن القات مخلفیندن نشئله طقوزنجی آئیده
 معزول و رقاچ آی کوشه فراغده تقلیب اوراق کتب اخلاقیه دن صبیان
 مکاتب قرائت و تربیتنه اورشلی واضح العبارة اخلاق رساله سی جمع
 و تألیفنه مشغول اولوب مؤخراروم ایلی ایالتک تحقیق احواله و تقرر
 ایدن مأموریتی تأخیر واللی سکن سنه سی شعبانده مجلس والای احکام
 عدلیه اعضا الغنه تعیینیه اعضا لقی صفتی اوزرنده قالمق و دفعه ثانیه
 اولق اوزره و یانه سفارت سنیه سنه تعیین و تسبیر برله اوراده ایکن خلفی
 صارم پاشاک اوزرنه اللی طقوز سنه سی ربیع الاولانده تکرار نظارت

جلایه خارجیه ایله کامکار او اش ایسده رفقا سندن کسب اقبال
 ودعوای تفرد واستقلال ایدنلرک مزاجلرینه توفیق حرکات و صورت
 مطلوبه ده تمامیه مماشات ایدماسبی حسبیه یکریمی برنجی آینده
 منصبندن دورو برهفته هرورنده ثانیاً مجلس والا اعضا غیله خاطر
 مکسوری مجبور و التمش برسنه سی شعبانده مجلس والا ریاستیه دارج
 مدارج حبور و ابکی بچق سنه دن زیاده مقتدر رتی و فقی امور
 اولدندن صکره التمش درت سنه سی ربیع الاولنده نظارت مالیه و ابکی
 ای کچسره نظارت جلایه خارجیه منصبلرنده دوران و اوچ بچق ای
 هرورنده واسطه رمضان شریفده ینه مجلس والا ریاستی توجیهیه
 تجدید عنوان و شان ایلسندن طقوز ماه گذراننده وقوع عزل ناکم ایدن
 متأثر البال و سکرای مقداری خانه و ساحلخانه رنده و رفکردان تقویم
 احکام روز و لیل او لسی اوزرینه مجلس عالییه امور و انقصالک سنه سی
 تکریملنده یعنی التمش الی سالی جمادی الاولینده ینه مجلس والا ریاست
 جلایه سنه نصب ایله ایکی سنه مدته تسویه مصالح مهمه دولته
 همتی منظور و ابی امور اولدیغی حالده دخی مظهر عزل ناهنکام
 و برسنه قدر متوسل و ساده ارام اولسیله التمش طقوز سنه سی جمادی
 الاولینده روسیه دواتی طرفندن سفارت فوق العاده و تکلیفات کران
 افاده ایله پرنس منچیکوفک در سعادته و ورورنده نظارت جلایه خارجیه
 اجرای مأموریتی تنسیب و انای مأموریتنده ماده قدسیه بی اعمال

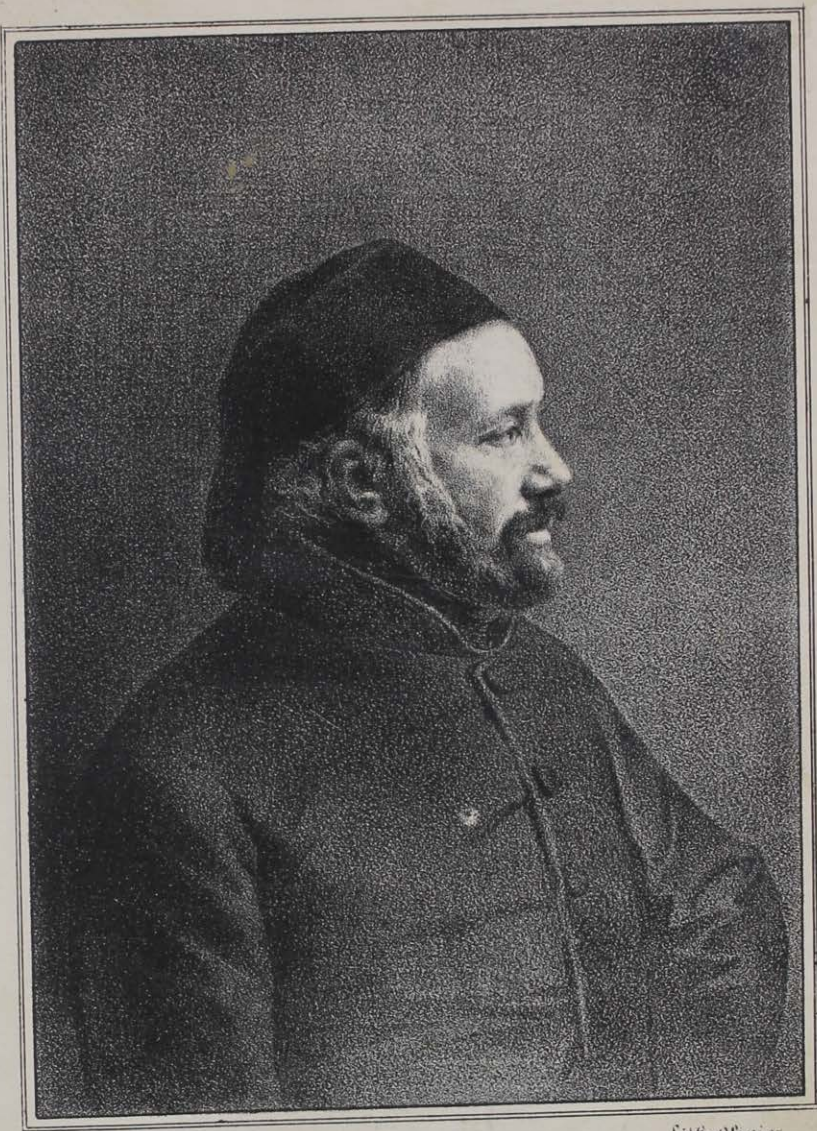
صنعت اطایف الخیل ایلہ تکالیف سائرہ درن بالتفریق مہایت میانہ
 طرفینی صورت خشنودید فصل وتوفیق ایدرک مواد دیگرہ دأر مملکت
 سفیہ ک ملاحظات مستقیمانہ سنی مبین تقریر رسمی بی بعد الاعطای
 میانہ باب عالی وسفارتہ تشریح مواد صواب وخطا اولنور ایکن رشید
 پاشا امر حو مک خارجہ نظارتہ وقوع مأموریتہ مشارا ابدا التمش طقوز
 سندھی شہبان شریفک التبحی کوئی رابعاً مجلس والا ریاستیلہ تطیب
 بیوریلوب برسنہدن برای نقصان زمانہ جستجوی اعادہ اسباب اقبال
 واصابت صدمہ رقیبہ تائمیدن انفصال وانفعال ایلش ایسہدہ تمش
 برسنہسی محمدنہ تشکیل اولنان مجلس عالی تنظیمک اعضای فحماندن
 معدود و بعض قوانین ونظامات مذاکرات وتأسساتی خصوصاً لرندہ
 ملحوظات ومعلوماتی موجب انحلال عقود اولدیغی کی چونکہ مادہ
 واحدہ اوزرینہ پرقای و جہلہ بیان رأیہ اقتہاری ورد و قبولی بحشدہ دلائل
 عدیدہ ابرداری جہتیلہ عقدہ صالحہ خیر یہ زمانندہ دخی سلب حضرت
 وجلب منفعت حقندہ مجالس عالیہدہ ایراد ایلد بکی مطالعات مؤدی تعیین
 حقایق تکلیفات و موجب توسع دائرہ مباحثات اولشیدی نہایت قال
 وغایت حال (کن فی الدنیا کاک غریب او عا بر سبیل) شہرا ہنہ انتقال ایتکلمہ
 بومأ موریتنک ایکہنجی سنہ سنندہ دوچار اولدیغی علت قلبیہ تائمیدن
 ایانہ عارض اولان شدت اضطرابک اندقای ایچون اجرا اولنان عملیات
 اجرا حیددن خستہ ایکی زیادہ وبالین بیماری دسر نہادہ اولسنک دردنجی

آینده یعنی یک ایک بوزیتش او چه سنی می جادی الاخره سنک اون التجی
 چهارشنبه کونده الی برایشده و عقلی باشنده حسن خاتمه نعمت دائمه سنده
 مظهر بنده دالات اید جک صور رنده تکمیل انفس مدوده حیات و ترک
 این و آن کائنات ایلدی مشوار الیه مبرات و حسناته مائل و بعض تکایا
 رز و ایاده نایمی رحمتله یاد و اوصاف خیر خواه نه سنی ذکر و تعداد
 یتدیره جک اثر خیر باقی سنده نازل او اوب رویت و تنظیم امور دولت و ملتده
 صدقانه و مستقیمانه شهود اولان اقدام و اقتداری و طور و مشواری تقدیره
 شایان و صحیف اینه ده طبع و تمثیل اولتان صور مکتب و سایر آثار محاسن
 اسالیبدن رتبه رویت و معرفتی عیان اولسایله برابر محاسن الفی تکلفدن
 زاده و نفیس رسم صحبتی تصلفدن ساده و سلیس ظریف و نکته شناس
 و در دعوت واکرامی کشاده و سفره رعایت و احترامی آماده برخاندان
 مهمان اسنیاس ایدی رحمه الله علیه

J. M. Allen

Lith. Oliver

او فر اعداد انقاس خلایق و اکثر اوراق اشجار حد ایق شکر و ثنای
 فائق وحد و سپاس لایق اول واقف کافه اسرار و حقایق و ملهم امور
 دقایق اولان جناب قادر متعال و مالک الملک لم یزل ولا یزال حضرت تبریک
 بارگاه عظمت پناه و درگاه الوهیت دستکاهند سزاوار حقیقیدر که
 از هر جهت قبض و بسط حال ایله توأم اولان بو عالم کون و فسادک
 کافه مواد خیر و شری ید قدرت الهیه سنه وابسته و بوجہ تله حسب
 التقدیر مزاج ملکده برداء عضالک ظہور و ثناء نیرنده نیچہ نیچہ
 حکم خفیه و اسباب معنویه منطوی اوله رق بانہایه بو مقوله علل
 مشکلہ ملکده نک مقتضای داد خانہ مشہد صمدانیہ سی اولان

حکمت بالغه سبحانیه سبیل مبدل رؤا ساعه فرح و شادی اوله کلدیکی
 قید تعریف و اینسان بالوجه و ارسته اولوب حتی هر بره منسراک
 نتیجه سی انواع یسرو مکافات جلیله و اصناف عنایت جلیله بیوره جغنی
 (ان مع العسر یسر) نص کریمه تبشیر و تصریح و صورت ظاهر ده
 او یغو نسز کورینوب داغ ذن قلوب کارزان دین و دولت و شسره
 فکن خرمن دل ارباب حیت اولان برواقه فاجعه نک نهایی دخی
 نیجه مسرت و جوری مستلزم اوله جغنی (عسی ان تکرهوا شئنا و هو
 خیر لکم) آیت بشارت غایتله بیان و توضیح بیوره شد در و مقدار
 اشک رشک عاشقین تحیات یغایه و تسلیمات مالانها یه رهپمای
 بالاخانه عرش برین و رفرف ارای فسختسرای علین حکمران ملک
 بعثت و دیهم افروز تختگاه رسالت حضرت (محمد المصطفی) جناب
 نبوغاً بلرینه شایان و احری در که علت خلقت کائنات و سبب آفرینش
 موجودات اولان ذات خاتمیت سمتلرینه عوالم اولین و آخرین زیرنکین
 ملک الیمین اواد یغندن قوه نتیجه نبویه ایله عنده مخالفینک کریان حیات
 وزند کاتلرینی صد چاک و لحظه البصر ده بی واسطه شمشیر جله سنی بر قبضه
 خالک ایله افتاده مغالک هلاک ایتک امری سیرایکن قبل الهیدن شرف رسان
 اولان آیت بی مثال قتاله امثال ایله ظاهر حاله ترتیب صفوف اجناد
 هدایت معتاد و بالذات احاله تیغ بیدریغ جهاد ایله بوقد رغر و ات
 منبج الفتو حاکم زنده معجزات کثیره البر کاتلری عقد اللسان معاندین

دین و قدرت قدسیه نبویه لری طاقتکد از سرکشان روی زمین اولاد یغی
 حائده مجرد تعلیم امت و امتحان ارباب موحدت و قوعی اوحه ازایمه ده
 مسطر و ثبت افکن جریده قضا و قدر اولان نواب مستقبله دن
 متأثران اسلامه تسلیمت قصد یله گروه مخالفین استدعای مرجع
 ایلد کلرنده لحکمه تدمیر اعدای خبیث سمیری وقت مر هوننه تأخیر
 و تعلیق ایله صورت صلحه امان و نجاتی حاوی ازاد نامه شفقت علامه
 بالتعین اعطای یورد قلری متبعان صحایف سیر اولان ذواله معلوم
 و هویدار و تحفه ترضیه و تکریم ال و اصحاب کزین و باخصوص
 چهار یار عدل آیین حضر اتک پیشکش نادئ واجب التعظیم لری
 قلنور که هر بری تأیید دین و شریعت و تقلد سیف جهاد ایله تفریق
 شمل ارباب کفر و ضلالت و بعضه اقتضای حکم جناب خفی الحکمتله
 شاید مقدره مصابرت و وقایه ناموس اسلامیت خنده اختیار عناد
 و مشقت ایستلردر (بعد از) هر عاقل ورشیده خفی و پوشیده اولاد یغی
 اوز ره کافه افراد متنوعه الاشخاص انسانیه قابلیات فطریه لری
 رتبه قوه دن حیز فعله اخراج و مقدمات ملکات ذاتیه لری انتاج ایدر
 سبب ممکنه تشبث برله نائل اقضی الغایه امل و ابتهاج اوله کلدکاری
 وارسته قید احتیاج اولمقد ناشی بوراق سطور پر قصور یعنی رفعت
 عبد معصیت موفور فن جلیل انشاد بی وایه و نقد هنر و معرفتدن
 شمی همبان سرمایه اولاد یغم کلفه تحریر و انباده ازاده ایسه ده تحصیل

علم و معرفت و سعی و ورزش و فن کتابت و انشایه اقدام و کوشش ایتکده
 اولدیغمه و بوامیه نك استحصالی ایسه بهر حال اصول کتابة توغله نوط
 اید و کینه منی هم تحصیل انشایه مدار و همده و قوعات حالیه نك مهم
 مکن صحتی اوزره ضبطیه ارباب بصیرته یاد کار اولق اوزره بیک ایکی یوز
 رق اوچ سنه سی دوات علیه ابد قیام ایله روسیه لوییننده کشاد
 انسان ابواب محاربه نك ابتدا سندن انقادم صالحیه قدر کویله ضبطیه
 حوادث روزگار دن برجموعه پر عیبر و وقوعات دوات علیه دن
 تاریخچه شایسته نظر اوله رق حوادث حالیه ترتیب و تحریر و پر وجه اتی
 دبندیان و نذکر قلندی

(*) (ذکر مقدمه کیفیت) (*)

ز قدیم ظل ظایل مرآح عدیل سلطنت سنیده مستظل و محمی
 و ابوبونجه نعمت کونا کون و نه اینسز مساعدات عنایت مقر و نه
 بائل اولان روم ملتدن ابتدا افلاک و بغداد ان طرفه لارنده اولان
 و بعده جزیره موره و حوالهسی و سائر اقدام کزک بعض
 اطه لارنده بوانسان نر عالییه نك ایکی یوز او تو زالتی سنه سی انشاینده دائرة
 اطاعتدن خروج و شاهنی بغی و عصیان عروج ایله مغایر طور رعیت
 انواع حرکات ردیه به اجتناسار اتمش اولد قلرندن بونلردن عصیان
 و شقاوتده اصرار اید نلرک تأدیب و تربیه لری و منشبت از یال عفو و آمان

اولاد نيك حقارنده كاكان مر اسم مر غوايه رعيت پوري و مر حكت
 اجراسي ذمت همت سلطنت سنيده مرتب اولمقد نياشي اومقوله
 عصاقرعاياوزرينه طرف دولت عليه دن طاقم طاقم اردو و سر عسكر لر
 مأمور و تعينيله اكثر يسنك تأديب و تربيه لري اجر او كرفتار ايا ديلري
 اولان بعض قلايع و بقاع شاه نه يد لر دن نزاع و استخلاص اولمش
 و وفري دخی مشيت دامن استيمان اوله رق حقارنده عقو و صفح عالي
 رزان پور لمش ايسه ده رازی هنوز وادی عصيانده پويان اولد قلمر دن
 نلرك دخی تدابير لازمه سنك اجر اسنه اقدام اولمقده ايكن ييك ايكي
 وز قرق ايكي سنه سي شوال شريفی ابتدا الرنده انكلتره دولتي بونلرك موره
 و سائر اولوالی اطهری درونده اهل اسلام اوليه رق فقط كند و لري
 اسكان اولمق اوزره سر بستيلري خصوصنه مساعدت عليه ارزان
 پور لمشي و اوزر لرينه مأمور اولان وزرا و سائر نك كير و چكدير لمشي
 استدعا و درميان ايتمش و مؤخرار و سيه و فرانسسه دولتلر يله دخی
 عقد ر شته اتفاق اولنه رق كانه امتداد فساد روم جهتيه كند و لر نيك
 منافع بحريه و تجارت مخصوصه لرينه كسر و نقصان رتب ايتمش اولديغندن
 بحشه احفاد پويان بونان روملرك اولطرفده حصول امتياز و سر بستيلري
 خصوصي درسه عادتده بونان ايلچيلري طرفلر دن رسماً و صراحة
 تقريرتد يمله طرف دولت عليه دن استدعا اولمش ايسه ده بونلرك
 اشبه تكليفاتلر نيك نتايجي قبيح اولديغندن بونك قبولي شرعاً و ملكاً

غیر جائز و روملرایسه دولت علیه ک با عن جد تبعه سی و اواد قلری
 محار دخی ممالک مورد وثقه سی اوله رق ایچ لرندن بومقوله عصیان اوزره
 بولنا نلرک تأدیب و انزار و کرک استیمان اید نلر حق لرنده معامله عفو
 و صفحک سزا وار قلمنسی بحق انجق سلطنت سنبه نک کند و سی
 بیلوب اجرا اید جکی مصالح مخصوصه داخلیه سندن اوله رق
 بوباید کسینه نک داخله و ادعایه وجهه من الوجوه استحقاق قلری
 اولدیغی بدیهی و بارز اواق حسب یله کیفیت بوجهمله کرار او مراراً
 سفرایه افاده و نب او با لخره واقع اولان اصرار و ابرام لرینه بنی دولت
 علیه نک دخی کند و حقوقی اشاعه و علان و بوماده کسینه نک
 قاریشه جنجی شی اولدیغی ادعا و بیان ایدر چه سینه نه نهایت انهمایه
 اوله رق قطعی المفاد بیان نامد لر نش و اعطا و انمش ایسده اشبو
 ادعای قرین مساعد اولدیغی حالده دولت لری بینه لرنده مذاکره و اتفافی
 سبقت ایلدیکی وجهله اقد کره اوچی بردن دونما چیقاره رق بعض
 اسبابه تشبث ایلده جکلری ایلمچی مؤمی البهم بیان و طرف دولت
 علیه دینه بو خصوصک کویالی الاید قبول اولمیه جنجی افاده
 و در میان اولدی

*) (ظهور تلفات و دوتنایه، ایون در ایمان انا و رین) *

الحاله هذه صورت عصيانده اصرار ایدن اشقیادن چاملیجه و صولیه

اطرافنده بولسانلرك قهر و اسنېصال و يا خود دائره استيمان و رعيتہ
 ادخاللری خصوصى مورد و جده والىسى و سر عسكرى محمد علي پاشا
 زاده ابراهيم پاشايه محول اولديغند ن بىك ايكي يوز قرق اوچ سنه سى
 ربع الاخرى اواسطنده مستحسب معيتى اولان دو تنى همايون
 و سفن مصرىه ايله ذكر اولان اطهار اوزرينه وارلىق اوزره
 مشار اليه انا و رين ايمانندن بر قايح سفينه استصكا ايله اولجه
 چيقمىش ايسده دوله متفقہ طرفندن اق دكره اخراج اولان دو تنى
 طرفندن مشار اليه ك عزيمته ممانعت و وقوعيله ضرورى مشار اليه
 دخى ايمان مذكوره عودت و سفن همايون ايله انكر اندازا قامت
 اولديغى حالده ذكر اولان دو تنى ارك دوستلىق صورتيله بخت ايمان
 مذكوره دخول و جنك و محاربہ يه قيام و مشول ايدرك ايمان مذكوره
 بولسان دو تنى همايون و سفن مصرىه دن اون قطعه سنى اثنای
 محاربہ ده آتش غدر ايله سوزان و ماعد او تو ز قرق قدرى دخى كويا
 دست دشمنه گرفتار اولسون لقره يسيله عسكرى طرفندن اغراق
 بحرى پايان و فقط طوقوز قطعه سى ساحل سلامتہ رسان اولمش اولديغى
 جانب مشار اليه دن تحرير و بيان اولنوب بوماده مكدره اوزرينه
 هر طرفده لوازم تحفظ و اتبهاهه اعتنا اولمىش ما مورين دوات عليه به
 تنبيه قلندى

❖ (دعوت بعض وجوه واعیان بآستانه شوکت اشیان) ❖

احوال مشروحه اقتضا سنجه بجای تقدیرنده کافه اهل اسلام
 یک وجود اوله رق علی العموم محاربه به قیام اولمق اوزره تشبید ارکان
 اتفاقیه ومذاکره امور ملکیه ودینیه نیت صادق سبله اقطار اناطولی
 وروم ایلبده وارنوداق اطلاق اولان محارده کائن بعض میرمیران
 واعیان ونظر و متسلر و سایر وجوه اهالی بشقه بشقه در سه اده جلد
 ودعوت وانلر دخی بالا جابه طاقم طاقم جادی الاول اوائلنده استانه
 دولت اشیا به عزیمت ومواصات ایله هر روزی مناسبی وجهه رجال
 دولت علیه خانه لرینه مسافر ویریه رک بعده اقتضا سنجه کوره
 لدی الحاجه طلب اولندقدن ادا و تسلیم اولمق اوزره عسکر و ذخایر
 واغنیام مثلاً و ترتیبات و اوزامات سفریه جله سنک مملکت لرینک حال و تحلیله
 کوره تعهد ایتدیریه رک بعده حضور حضرت صدر اعظمیده علی
 مراتبهم خلعتلر الباس اکسا و بعض معتبرلری دخی خاکیه عیون
 ارای شاهانه به جبین سای عبودیت ایله هپسی حاضر بولمق اوزره
 بد لرینه اعلاتنامه عالی اعطا و بالتلطیف جله سی محاررینه اعاده
 واسرا قلندی

❖ (عزیمت سفرای دول ثلثه) ❖

بالاده نقش افکن صحیفه تسطیر اولدیغی اوزره دول ثلثه مذکورنک

روملر حقنده ادعا کرده لری اولان تکلیفات غریبهلرینک قرین قبول
اولیه جغنی جنزم ایلدکلرندن اوچی بردن درسه اددن حرکت و ولایتلری
جانبند عزیتمت اید جکلرینی سفرای مومی البهم رسماً و علناً افاده
ایلدکلرینه مینی تکرار هر برر لریله بحال مس مکالمات در میان و دوات علیه
طرفندن روملر استیمان ایلدکلری حالده ککند و عصیانلرندن طولانی
برشی دینلوب کماکان حقلمرنده مساعدات سینه ارزان و حین
عصیانلرند نبر و اوزر لرنده اولان جزئیة شرعیه و تکالیف عرفیه
کاملانکند و لریله انعام و احسان و استیمان ایلدکلری کوندن برسنه کامله
بالجمله تکالیف لازمه دن معاف ایله کند و لری هر در او عنایات علمیه شایان
بیوریه جغنی بونلره افاده و اتیان اولنمش ایسه دهه مجاب و ملزم اولمیه رق
تکلیفات واقعلا اید اصرار و نهایت اوچی دخی درسه اددن ممکنکلرینه
کتمک اوزره حرکت ایتمش و مؤخرأ اکثریته لری دخی طرف و دفع
اولنمشدر

(*) (نقص عهد روسیه و اخراج اردوی همایون) (*)

برهنوال مشروح دول مشار البهمک ادعا کرده لری اولان واده مساعده
اولنما مق حسبیلله لامحال له بری طرفندن اعلان خصومت
و محاربه اولنه جغنی اکلانشلش و ایلچیلرینک عزیمتلری دخی بوصورنی
تأیید ایتلش اولدیغندن طرف دوات علیه دن علی طریق الاحتیاط

طرف طرف استحکامات لازمه و تدارکات مقتضیه به اعتنا و انعقد
ایکن سنه مر قومه شوال شریفنک یکرمی اوجنجی کونی روسیه
عسکری رأس حدود خاقانیه اولان (پروت) نهرنی تجاوزه اجنصار
و (بغدان) طپراغنه نهاده پای خسار ایتش اولدیغی سلسره و الیسی
اجد پاشا طرفندن اشعار اولندیغدن روسیه لونک حرکتی تقدیرنده
در حال مستعد بنصره تعالی اوزر لرینه وار یله رق اخذ ثارات مقام
اولمق اوزره اردوی همایون سر عسکری تعین بیور یلوب طونه
جانبه عزیمت ایتک اوزره بولسان خد اوند کارسجی و الیسی حسین
پاشا جنود و فیره ایل سنه مر قومه ماهدی القعه سنک بشجی
بازار ابرتسی کونی داود پاشا صحر اسندن رفعا رایت ظفر آیت و صوب
مأموره سنه متوجه اتحریک لجام عزیمت و عسا کر منصوره
سر عسکری خسرو پاشا ک خزینه داری اولان میر میر اندن خلیل
رفت پاشایه رتبه سامیه وزارت احسان و عسا کر مذ کوره
سر عسکر قائم مقامی عنوان یله جیحنه عامر ناظری بولسان صائب
افندی به دخی نشانجی بلیق منصبی توجیه و انهرق اردوی همایون ناظرانی
شایعه سیله مأمور بیور یلوب کایه لوجه سواری و پیاده عسا کر
منصوره محمدیه ایل ماه مذ کورک طقوزنجی کونی صحرای مذ کور دن
حرکت و مشار الیه حسین پاشا معیننه عنان ران عزیمت و هضت
اولدیلر

❀ (تجاوز روسیه بنهر طونه و افاده ساره) ❀

روسیه اولك حدود خافایه بی تجاوزه ابتدار و ابرایل قلعه سنی محاصره می
اجتسار ایله ماه ذی القعدة لك یكرمی اوچنجی كونی ایلا ایسا قجی
قلعه سنی اشاغب سندن طونه بی برویه مرور ایلدی کی خبر اسف اثری
سلاستره و الپسی طرفندن اشعار اولمش و محل مذکورده بولنان عساکر
اسلام ثبات ایده میه لك عارفرای ارتکاب و بوجمته له روسیه اودخی
قلعه مر قومه بی ضبطه شتاب ایتمش اولوب بو کیفیت محافظی بولنان
ایوب پاشا و سار سر کرده لك او یغونسز قلعه لر دن اقتضا ایتمش
اوله جفندن اولابده مهابت افزای س: نوح اولان فرمان قضا جریان
پادشاهی موجب بجه پاشای مومی البه له سار ضابطان عبره لاسارین قتل
و اعدام اولمش و دشمنه مقابل تدارکات لازمه یه تشبیه اولمش
فریصه دن کورنمش اولقد ناشی چرمن متصرفی اسعد پاشا عساکر
کلبه ایله اردوی همایونه مأمور وار سال و قیوان دریا محمد پاشا دخی
دونغای همایونی یولك درمه براغوب در حال کمندوسی عساکر
مقتضیه ایله وارنه یه تعیین واس: بال قلندی و بواشاده بعض مناسب
کوریلان ذاتله میر میر انلق رتبه لری اعطاس: یله اردوی همایون و سار
محال لازمه یه تعیین: تسریب وارد و سار محال له لازم کلان تزل امینلری
دخی مناسبی وجه له مأمور و ترتیب اولندی

(*) (اسنیلای روسیه بقلعه ابرائیل) (*)

بالاده کنار شپریز خامه تحریر اولدیغی اوزره روسیه اولر ابرائیل
قلعه سنی تضبیقه اجنسا ر ایتش وایچنده بولنان اها لپسی دخی
طیانه میوب بالاستیمان قلعه مرقومه بی ماه الحجه نك النجی کونی
نسلیم ایلمش اولدیغی اردوی همایون سر عسکری طرفندن اشعار
اولمش و ابرائیل قلعه سی کی متین و مستحکم وادوات لازمه سی جلّه
مکمل و منظم اولان قلعه نك بویله ویراسی اوزرینه محافظی اولان
وزیر سلیمان پاشا و سائر مدد بوماده کریمه سبب اولان کسانک
عدم و ازاله لرینه اراده جلادت افاده جناب شهنشاهی تعلق
ایتش ایسه کویا روسیه اولر قلعه مرقومه نك خندقلربی هدم و تخریب
ایدرک ثبات و تحصن غیر ممکن اولدیقندن اولوجهله ضروری استیمان
ولندیغی خبر ویرمش و بوجه ممله مشارالیه سلیمان پاشا نك اعدامندن
صرف نظرا یله فقط استکناه مصلحت ضمیمه در سعادته جای تنسب
و بعده بو طرفه ورودنده رفع وزارت یله مدلوله نفی و تغریب واردوی
همایون اطراف نك کون بکون تقویه سی اهم کورن دیکندن بروسه ده
اقامته مأمور سرت محمود پاشا سلسله ستره به وودین طرفنه کتمک اوزره
اولان عمر پاشا اردوی همایونه و قرمان والیه سی امین پاشا اردوی
همایون چرخه جیلغنه و فلبه ده اقامته مأمور در ویش پاشا بالقانلر
محافظه سنه مأمور و تسریب قلندی

*) (استیلاي قلعه ما چين و کوستنجه) *

روسيه اولر ما چين و کوستنجه قلعه لري اوزرينه هجوم و اقتحام ايلدکلرندن
محافظلري دفعلرينه اقدام ايتمشلرايسه ده دروننده بولنسان اهاالي ثبات
يتمه رک ذکر اوانسان قلعه بي تسليم ايله مظهر نقر بن عظيم اولديلر

*) (ذکرفتح و حات متفرقه) *

شوکت قاهره اسـ لاميه بي ارائه و اظهار و مستعيا بـ عنايه لله تعالى
اخذ ان نقام و ثار اولمق اوز ره کند و سنه مير مير اذلق احسان بيوريلان
عابش پاشا موجود معيتي اولان يياده و سواري عساکر نصر تآثر ايله
قوز ايجيه و رود نه روسيه اولر هجوم ايتمش اولديغندن عساکر موحدین
دخی سل سيف هجوم و اقتحام و بش ساعت مقـ داری لاینقطع نأره
حرب و قتال مشعل اوله رق لابقيله محاربه يا اقدام اولنوب جدا لله تعالى
شاهـ دد لکش خرام فـ و ز و غالبیت جانب اسلاميانده جلوه نما اولوب
روسيه عسکرندن يک بشـ بوز نفر مقـ داری قنطرة تيغ ابدار دن امر ار
اولمش و بقيه السـ يوف اولنـ نريدخی منهن مآرهنور سمت فرار و فقط
اشـ ای صکار زارده التي يدي نفر مجاهدین دیندار مترفل جامه طراز
شهادت ايله واصل درجات نعم القرار اولمش و کذلک اول اشـ اده
ودن قارشوسـ نده کائن قلعات نام محـ له دخی کلیت او عساکر کلش
اولديغندن اولطر فده بولنسان عساکر اسلام بونلرک اوزرينه دلايرانه

سل سیف انتقام اید رک آثار فوز و ظفر جانب اسلامینده جلوه کراولوب
مؤخر ادخی یصی تپه نام محله واقع اولان محاربه ده و سلاستریه طفقوز
ساعت مسافه ده واقع قوغون نام محله ده ظهـ و ره کلان کارزار ده دخی
بحمد الله تعالی نسیم دلکش هبوب نصرت جانب اسلامینده وزان
وغبار هزیمت و خسران عیون خصمه ریزان اوله رق اوئشاده وارنه
جانبنده دخی شاهد کلمهره ظفر طرف و حـ دینه جلوه کراوادیغی
مخافظ لری طرف لرندن اشعار اوئشدر

(*) (ذکر کرتاری قلعه خرسوه بدست روسیه) (*)

بالاده خا مه گذار اشعار اوادیغی اوزره قولایله قله بدشمنه کرتار اولان
قلاع خاقانیه مثللو خرسوه قلعه سی دخی بالا ستمیان اها البسی
طرفدن تسلیم اوانوب بومقوله قلاعک اولوجه له اسنیلا سی هر تقدیر
تقدیر ممنوع التغیر جناب رب قدیر اقتضا سندن نشأت ایده جکی امر
غیر ستمیر ایسه ده ایچ بوزنده اها البسنک او یقونسزلغی و خصوصیه
یکچیری غیر تکشلمکتمده بولان ادملرک سبب مستقل اوادیغی رسیده
صماخ یقین و بوضورت ارباب عقول زنده دخی بوجه له ایدوکی
رتبه بد اهته رهیندر

(*) (ورود خبر ظفر از جانب وارنه و سلاستریه) (*)

روسیه عساکری وارنه قلعه سنی حصر و تضییق ایتک اوز ره مقرر
 اله رقی ماه محرمک سکن نجی بازار کونی علی السحر قلعه مرقومیه
 هجوم و بخرادخی سوق و ارسال سفن ایتش ایسه ده عون و نصرت
 الهیه ایله اول طرفه بولسان قبودان پاشا عساکروا فیه ایله اوز رلینه
 عزیمت برله لدی المقابله له الحمد و المنة بدره نیر فوز و نصرت جانب
 صلابت مناقب اسلامیانده نور افشان اوله رقی اثنای کار زارده بشبیک
 مقداری روسیه عسکری ائتلاف اولوب یوم مذکورده سلسله
 قلعه سی اوز رینه کلان فرقه ایله دخی محاربه اولانه رقی نه انوار فوز
 و غالبیت مقرر اسلامیانده لامع و انار عزیمت طرف مخالفده واقع
 اولغله روسیه لولرجات عد و شکن اسلامیه یه ناب اور اوله میهر رقی
 اردولرینی کیر و چکش و فقط اثنای غوغانده التمش مجاهدین اسلام
 کلکون طراز شهادت ایله عازم دارالسلام و بر از مردد بنداردخی جرح
 و زخم ایله محتاج التیام اولوب روسیه لولردن قتی چوق نفرات دخی
 صحرای عدمه ایصال اولند قلمری خبر مسرت اثری در سعادته اشعار
 اولمشدر

✽ (ذکر استیلاي قلعه قارص و افاده سائره) ✽

مقدمه قارص اوز رینه کلش اولان روسیه عساکری ره کیر سمت فرار
 اولش ایسه ده مؤخرادخی قلعه مذکور به هجوم ایتش و محافظی

یونان امین پاشا خلیجه غیرت ایلمش ایسده کارکار اولمیرق مجرد
 اهالی قرصک اها تترینه ویکچر یاک غیرتنده درکار اولان عناد
 واصرارلینه مبنی بلا محاربه واضطراب قلعۀ مرقومۀ دشمۀ تسلیمینده
 صورتله شتاب ایتش اولدقلری ارضروم والیسی غالب پاشا طرفندن
 تحریر اولنوب قلعۀ مرقومۀ صورت استیلاسنه االیسی سبب محض
 اولش ایسده امدادۀ مأمورسیواس والیسی محمد پاشاک ایریشه مامسی
 قضیهسی دخی علت اولوب جلب مافات ضمنده اولطرفلرک تقویهسی
 اهم کورندیکندن و محافظ مومی الیه امین پاشا دخی حین استیلا
 قلعۀ ده اسیر اولش اولدیقندن قارص منصبی رتبه میرمیرانی ایلۀ خاتون
 اوغلی مصطفی بکه توجیه اولمش و معادن همایون امینی صالح پاشا
 عساکر و افره ایلۀ ارضروم طرفنه مأمور قلمشدر

✽ (استیلا قلعۀ طولچی) ✽

طولچی قلعۀ سی اوزرینه دخی روسیه اولر هجومه اجنسالر و محافظی
 یونان ابراهیم پاشا خلی مدت ثبات و قرار ایدوب انجق قلعۀ مرقومۀ ده
 موجود اولان مهمانه نقصان ترتب ایتش و بو طرفدن امداد اولنه مامسی
 جهتله چارناچار قلعۀ مرقومۀ بالاستیمان اها الیسی طرفندن تسلیم
 اولنه رق محافظ مشارالیه اردوی همایونه کله رک شمنیده کائن اسکی
 استانبولق محافظه سنه تعیین قلمشدر

❖ (بیان مأموریت صدراعظم) ❖

روسیه اردوسنک شنی اطرافنه تخطی واردوی همایون ایله محاربه به
تصدیسی جهتیله تدارکات قویهنک اجراسی لازم کلدرك پادشاه عالم
منصور الجیش والعلم ادام الله عمره وسطوت الی یوم الحشر والدم
افندمن حضر تلری سرلوحه تقاویم اعوام اولان محرم الحرامک یکرمی
برنجی مبارک سبت کونی بالشوکه والاقبال باب عالی به شرف بخش ورود
واجلال اوله رق صدراعظم حضر تلرینک ایکنجی اردو عنوانه
ادرنه طوغری عزیمتی اراده وفرمان وکافه امت محمدیه قوه الظهور
ظفر اولق اوزره مابه الافتخار من اولان لواء شریف بصرت البف
حضرت سید الوری علیه افضل التخیالیه متعاقبا بالذات کند ولری
دخی نیت سفر ظفر اثر یورمش اولد قلربی افاده و بیان یورد قلرندن
ماهمر قومک یکرمی اوچنجی بازار برتسی کونی باب عالی ده عقد انجمن
شورا و اولو جهله کیفیت جملہ بند کانه اعلان و انبأ قلندی

* (ذکر طوغ وعلم وتوجیهات بعض منصب وتعیین قائم مقام معالی توأم) *

صدراعظم حضر تلرینک اردوی همایون ایله عزیمت ایدہ جسکی
تحقق نه مبنی ماهمر قومک یکرمی دردنجی صالی کونی ساعت بشده باب
عالی ده مزج قرابین و رفع ایادی دعا و آمین ایله سنک رکابه وضع توغ خورشید
فروغ و صحن نزد بانه رکز علم ظفر توأم ایله ایکی کون مرورنده توجیهاته

مباشرت اوله رفق اردوی همایونده کتخدالحق و رویاست و کالتلری ترسانه
 عامره امینی سید محمد هادی افندی به توجیه و ترسانه عامره اما تی ایله
 طوبخانه عامره ناظری اسبق صادق افندی تنویه اولنوب اردوی
 همایونده شق اول دفتر دارلخی و کالتیله دخی اصالتنه منصرف اولان
 اسعد افندی مغدور و مکدر و مسند استیفا ایله دخی طوبخانه عامره
 ناظری اولان حسنی بک برادری علی نجیب بک افندی مسرور و مبشر
 و طوبخانه عامره نظارتیله دخی حربیه محاسبه حبسی عارف بک افندی
 و اصل اقص المرام و جزیه محاسبه جلکی ایله فدله کاتبی محمد افندی نیک
 شیرازه اما لی رهین انتظام اولوب اردوی همایونده جاش باشلیق
 و کالتی تذکره اول سید سلیمان نجیب افندی به کما کان بیولت تذکره جیلک
 ایله احاله و بیولت تذکره جیلک و کالتی دخی تشریفاتی جیلق خدمته الحاقاً
 اداره ایتمسی محمد سید بکه تفویض و افاده اولنوب اردوی همایونه
 مغایر طور اسلاف وکیل کوندرادیکندن حتی بعض ظرفای روزگار
 بواردویه بتون وکلای دولت مأمور اولدی مضمونیه ارایش لطایف
 گفتار اولشلردر اردوی همایون شاهانه ک خروجی تقریبیله رکاب
 همایونده بر ذالت قائمقام نصیبی لازمه دن اوله رفق اولباده متعلق
 بیوریلان اراده کرامت عاده ملوکانه موجب محمد رکاب همایون قائمقاملخی
 رجال دولت علیه دن کتخدای سابق و حالاهمهمات خیامیه ناظری
 بولنان احمد خلوصی افندی به رتبه والای وزارتله ماه مذکور یکرمی

النجی کوئی توجیہ و احسان و منحل اولان خبام نظر ساریله دخی ترسانه
عامره امینی اسبق حاجی احمد افندی، کامران واردوی همایون قاضی بعلیه
دخی باییه ادرنه وقعه نویس اسعد افندی چرلان قلندی

❀ (ورود خبر فوز اثر از جانب اردوی همایون) ❀

القائله حواله بسنده واقع قجی صوبی نام محله دخی روسیه سکر
ککش اولدیغیندن در حال اردوی همایوندن وزیرای عظام و سائر
أ مورین تعیین واعزام اولنه رق لدی المحاربه له الحمد انار غایت
جانب اسلا میانه جلوه کر اولدیغی اثناده اطه کبیر قلعه سی
جوارنده کائن فتح الاسلام قلعه سی اطرافنده چرنس
نام محله دخی برار روسیه لولکه رک بالمحاربه روسیه لوطرفی
بوزاشدر

❀ (وقوع اسنیلای قلعه اناپه) ❀

قبائل چراکسه وسائره مقصد مجله اناپه ده خلیجیه فتوحاته
مظهر اوله رق حتی قوبان نهرینی دخی اوته جانبه مرور
ایتمش ایسه لده مؤخرار روسیه لوبر اوبجرا قلعه
مر قومه بی حصر و تضییقه اجنسار ایتمش و مقاومت ممکن
اوله مدیغیندن نهایت قلعه مر قومه ید دشمنه گرفتار اولاش واعاده

ماقات ضمنده طر بزودن مناسب سر عسکر باشی و غلبه قلعہ مر قومہ مک
تسخیرینہ عسکر کوندر لش ایسده بر شئی مفید اوله مامشدر
❀❀❀ (وقوع خروج اردوی همایون) ❀❀❀

بالاده زینت بخش سمط سطور اواسدیغی اوزره اخراجی مصمم
اولان ایکنجی اردوی همایونی سنهٔ مر قومہ صفر الخیرینک
طوقونجی چهارشنبه کونی صدر اعظم سلیم پاشا حاضر تری
الاستیحاب عظیم الای ایله داود پاشا صحر اسنه نصب اعلام
نصرت انجم اوچ کون صکره صحرای مذکور دن نقض خیام و صوب
مقصوده اماله لجام ایلدیلر

❀❀❀ (ذکر فتوحات در حوالی شمشلی) ❀❀❀

شمشلیک استانه طریقی قطع ایتمک غرضیله روسیه عسکری کوتش
بوغازی نام محله کلش اولدیغندن اردوی همایوندن دخی هجوم و اقتحام
اولند قدله الحمد روسیه لورده حال پریشانی نمایان اوله رق خلیجه
اشیا اخذ و اغتنام اولمش و مؤخرأ دخی روسیه لونک اسکی استانبول قدله
واسترنجه اطرافنده انشا ایتمش اولدیغی طاییدلرینه برو طرفدن هجوم
اولندرق جدا اتم جدا اول امرده عساکر منصوره یوریشله اوچ
عدد طایبه و اون طوب و ادوات سائرہ سی اخذ ایله اکثریسی مغلوب
و منہزم اولمشدر

❀ (ورود سفاین روسیه بایه اطه) ❀

بر مقدار روسیه سفاین ایته اطه ایمانته انکر انداز اوله رق درونده کی
 عسکر طشره یه اخراج اولمش واینه اطه محافظه سنده اولان ججنانه جی
 باشی امین اغا اولخینده حیولی طرفنده بولمش اولدیغندن اولطر فده
 بوله ییلدی کی عساکر اسلامی شهید و طایفه بولانان طوبلردن
 اون ایکی طوب اخذ و ججنانه و ذخیره انبارینی حرق ایتمش و کیفیت
 افای مومی البهک معلومی اولد قده در حال اوز لرینه وار یله رق
 سفینه لرینه ارکاب ایله بونلر اورادن دفع اولمش ایسه ده محل مذکور
 جواردار السلطنه السنیده واقع اولق حسب یله بوماده اهالی استانه
 سعادت ییبنده خیلی غلغله بی مستلزم اولشدر

❀ (اخراج لواء شریف حضرت سید الانبیا و حرکت جناب شهنشاہ) ❀

❀ (کشور کشا) ❀

بالاده رونق ده صحیفه یسان قلندیغی اوزره کافه امت محمدیه مدار قوت
 واستظهار اولق نیت خالصه سیله مابه الافتخار من اولان لواء شریف
 نصرت البقی بالاستصحاب شوکت لوکرامت لو پادشاه من شهنشاہ
 کردون وقار و پادشاه معالی کردار ایداه عمر و شوکت الی یوم الحشر

والقرار افند من حضر تلری نیت سفر ظرفاً تر یورمش اولد قیلندن
ماه ربیع الاولک بشنجی مبارک پازار ایتسی کونی عظیم الای ایله
شهر یار عصر دام فی العروا النصر حضر تلری لواء خضر ای جناب
سید الوری علیه افضل التحایلی بالاسه صحاب تیر الدن راحی چفته کی نام
محلی قدوم نصرت لزوم شهنشاه لریله شرفیاب یوردیلر

(*) (بعض وقوعات) (*)

ذات شوکت سمات شاهانه تک سفر همایونه متوجه احرار کتلی جمعیله
کافه حضر یتک بدو یته تبدیلی لازم کلدیکندن بالجمله رجال دوات علیه
ومجموع بندکان سلطنت سنیته فیما بعد معتاد اولان قاقولرک
ترکیله شال صاروب شلوارا کنسایلری واهمیت مصلحتیه مبنی
مأمورین وخدمه باب عالیک کیملری خانلرینه کتیبوب باب عالیده
یتوت ایتلری خصوصنه اراده سنیته شاهانه متعلق یوراش وموجیجه
اقتضای اجرا قلمشدر

(*) ذکر اسنیلای قلعه اخسنه و پریشانی عساکر اسلام وعزل (*)

(*) (والی ارضروم وحوادث سائره) (*)

سبواس والسی محمد پاشاه عیثیله اخسنه اوزنده اولان اردوی همایونی
روسیه عسکری بغته بصهرق اولطر فده اولان قرق یتک مقصداری

عسکر جملة فرار ایدوب مشارالیه بر قاج خدمه سبیلہ اخسجہ قلعه سنه
 کیرمش ایسده صفراخیرک اون التبحی کونی دشمن قلعه
 مر قومه یه هجومه اجنسا رایله بالاستیمان قلعه مذکورہ نک استیلا سی
 وقوعبولش وارضروم والہسی غالب پاشا دخی بعض فتورہ دائرہ معاملہ
 کوسترمک مصالحہ اولنمسی لقر دیسنی قلعه المش اولدیغندن اولوقت
 حکمنجہ مشارالیهک عزلی ایجاب ایدرک متعلق بیویلان ارادہ
 سنہ جناب پادشاهی موجبنجہ مشارالیه عزل و معادن همایون امینی
 صالح پاشا وصل اولنوب سانی مشارالیه غالب پاشا نک دخی رفع
 وزارتیلہ بالیکسریده اقامتی فرمان بیورلش اولدیغندن مشارالیه
 منقا سنہ عزیمت و وصولندہ جانب اخرتہ رحلت ایتشدروسیہ لونک
 قارص و اخسجہ قلعه زنی استیلا سندن صکرہ ارضرومہ سکر سزاعت
 مسافہ محلہ قدر پای انداز خسارت و اولحوالیدہ بولنان بعض اہالی
 ایلہ عجم رعایا سی دخی روسیہ لویہ تبعیت ایدرک جمعیتلری قرین و فرت
 اولش و بوجہ تله اولطر فلرک جدا استحقاقی ایجاب ایتمش اولدیغندن
 اناطولینک مناسب محفلارندن عسا کر مقتضیہ ترتیب و اسراوسجواس
 ایالتی والہسی دخی برآن اول ارضرومہ ایریشمک اوزرہ اما سیدہ اقامت
 اوزرہ اولان ختی پاشایہ بقای وزارتیلہ توجیہ و اعطا اولنمش
 و بوائندہ طریزون والہسی و سر عسکری حسن پاشا نک زیادہ
 مزاج سز لخی اتھا اولنمش و عزلی مقتضی کورنمش اولدیغندن مشارالیهک

عزایله طربزون ایالتی و سر عسکرا یکی جایک محصلی و کیلی عثمان بکه
رتبه وزارتله احسان همایون ییورلمشدر

❀ (ذکر بعض غایت) ❀

شمنی اردوی همایوننده اولان علیش پاشا بودند اقدم چابول ایتک
اوزره و رای دشمنه ارسال واعزام اولندیغندندن ادی المحاربه ایکی ییکدر
زیاده روسیه لو قتل و اعدام و اوچ یوزدن متجاوزا سیر و ادوات ساره اخذ
واغتنام اولمش و اول ائشاده وارنه اطرافنده دخی ایکی دفعه واقع
اولان محاربه لرده بش التی یک نفر دهاتلف اوله رق و افری دخی
اخذ و اسیر اولمشدر

❀ (ذکر اسنیلای قلعه وارنه و بعض افاده) ❀

روسیه لول وارنه قلعه سنی برأ و بحرأ حصرو تضييقه اجنسا رايتمش
و قلعه مرقوم دروننده بولنان سیروزی یوسف پاشا دخی هر نه سببه
مبنی ایسه خوفه تبعیت ايله روم ایلی عسا کر یله صورت اسارنده روسیه
ارد و سنه فرار ایدوب بو جه تله روسیه عسا کری ماه ربیع الاخرک اوچنجی
پازار کونی قلعه مرقوم یه دخول و بلا مشقت و نجه مهمات و ادوات
وسا تره بی برسم هدیه اورده دست قبول ایتمش و قلعه مذکورده اولان
قبودان پاشا اهالی ايله موجود معیتی اولان عسا کر منصوره بی سالما اخراج

و عسا کر سائرین قید اسره ادراج ایتمش اولدیغی خبر اسف اثری
 واصل صماخ دولت اولوب قلعه مرقومه ک و وجهله غدر ا استیلا سی
 جمله امت محمد اسف کونا کون و شر حه فکن درون اولش و مسورینک
 و سائر محارک است حکامات لازمه لری اجرا و سابق بوسنه و الیسی اولوب
 موکب همایونده بولمق اوزره در سعادت نه جلب اولنا ان عبدالرحیم
 پاشا یه مومی الیه یوسف پاشا عهده سندن منحل قره حصار و منشا
 سنجاق لری و جیه یه وریله رق مسوری به اعزام و اسرا و ادنه و الیسی
 سابق نوری پاشا نک دخی بر آن اقدام احبولی محافظه سنه ایریشمسی
 کند و سنه اشعار و انبا اولمش و مومی الیه یوسف پاشا ک بوماده ده
 صورت ظاهر ده اسائنات کلیه سی ظهور ینه مینی سیروز و سلانیک
 و سائر محارده اولان املاک و اشیا سی جانب میردن ضبط و تحریر
 قلمش و کندوسی خیلی مدت اسارتله هو جد بکده اقامت ایتمش ایسه ده
 النهایه تبدل احوال روز کار جهله مشار الیه در سعادت نه دعوت
 و استانه علیه ده مستقل خانه تخصیص یله اقامته رخصت قلندی

(عزل و نصب صدر اعظم)

صدر اعظم بولنان محمد سلیم پاشا نک وارند قلعه سنه امداد
 ایتمکده در کار اولان بطائت و رخاوق و بعض کونه حرکات
 نامر ضیه سی جهت یله ارتق بوندن بوبله کند و سندن حسن خدمت نام ا مول

وسرعت عزل و تبدیلی لازمه حالدن معدود ایدوی امر غیر مجبهور
 ولقد ناشی متعلق اولان اراده جلالت افاده حضرت شهنشاهی
 موجب بجه مشار الیه ریع الاخرک اون در دنجی پنجشنبه کوئی مسند
 صدارتن عزل و تکدیرو کافه اموال و اشیای مصادره اولنه رق
 کندوسی علی طریق النقی کلیولی به تسیر او لشمش و قیودان دریا
 بولنوب وارنه دن اردوی هم ایونه چیقمش اولان عزت محمد پاشا
 مسند والای صدارته اصماد و دریا قیودان لخی ایله دخی غلطه ناظری
 بولنان قیو جی اشی احمد انان بارتیه میر میرانی منظومه
 اقبلی مستردو بوند بشقه وارنه امدادینه امور تکه متصرفی ملیون
 عمر پاشا نک دخی بو باده تکاسلی و قوعه کلیدیکندن پاشای
 مومی الیه رفع وزارتله کلیولی به نفی و ابعاد ولواء مذکور ایله
 اردوی هم ایون چرخه جیلغنه امور اولان عایش پاشا رتبه والای
 وزارتله بر مراد قلندی

*) (ذکر کرتاری قلعه موره بدست اصحاب عصیان) *

موره والپسی و سر عسکری بولنان مصر والپسی علی پاشا زاده ابراهیم
 پاشا خارجاً و قوعبولان بعض اغفالادن و ذخیره سزاگدن ناشی
 موجود اولان عساکر ایله مصره عزیمت ایتمش و بو جهتله متعاقباً
 فرانسو طرفدن او اطرفه سفینه لری ایله عساکر کلیدیکدرک درون

مورده یادی اسلامیه ده بوانسان بالیه بادره قلمه سی و سائر قلاع
و مواضع اومه طرف اغیار دن ضبط و استیلا و درونلرنده بوانسان
اهل اسلام از میر طرفته اسرا و انمشدر

❀ (نی و تغریب عزت ملا و راسم افندی) ❀

استانبول پایه سی احراز ایتش اعظم موالی فخر آمدن وزیده شعرای
عصر دن کیچه جی زاده عزت ملا افندی بو وجهله سفر همایونه
تشبث و انندیغنی تقبیح و بهر حال مصالحه طریقه با قلمسی حسب الحال
مخاربه به ترجیح ایدرک اولیاده بر قطعه لایحه قلمه الهرق ایجاب ایدن محله
تقدیم ایتکمسنین شوک و کارا نه و قرائت ایتش اولدیغی و اصل سمع عالی
اوله رق ذکر اوانسان لایحه حضور همایونه جلب ایله لدی القرائه افندی
مومی الیهک بو وجهله تقویه و حر کته ابتداری خلاف رضا عدیله قبریسه
و بویاده کند و سخته بحریر لایحه مذکوره ده معاون اولان دفتر دار افندی
کبسه داری راسم افندی رد و سخته نی و تغریب و برقاج کون صکره بونلرک
بو وجهله حر کت لری تمیج غضب شاهانه بی موجب اوله رق حق لرنده
او یغونسزار اده جلاد تسماده صدور ایتش یکن بعض شفاعت ایله
مومی الیه عزت ملاک طریق حک ایله قلمه بند اولق اوزره منقاسنک
سبواسه و مومی الیه راسم افندی نیک دخی خواجه انک رفیله اکتف
اولوب منقارینه تسریب قلندی بچاره عزت ملا چوق کچمدن

منفاده در دجانگاه مرض ایله مبتلای انین واه و عاقبت او اطر فده
متواری خاك سیاه اودی افندی مومی الیه فطین و عاقل و عواقب
احوالی تفکر ایدر بر مرد کامل اولدی غندن ماعد اشعر و گفته رده ثانی
سامی و انشا و کتابتده عدیل و یسی و نابی بذات عالی ایدی رجعه اه
علیه

(*) (ذکر عزیمت اردوی همایون بجانب شمنی و اموریّت بعض وزرای) (*)

(*) (عظام) (*)

الحالقه هذه اردو سردار اكرمی ایدوس قضا سنده ایسده شمنی به عزیمتی
و شمنی اردوی همایونده بولان اسعد پاشاك عساكر و اوفیه ایله
ایدوس جوارینه کلمسی و شمنی اردوسی سر عسکری حسین پاشاك
معیت سردار اكرمیده توقیفی و قرمان و الهسی امین پاشاك و دین
چرخه جیسی نصب و تعیینده ارسالی و تقدیمه مقتضای امور تی
اوزره در سعاده کلمش اولان مرعش و الهسی جلال الدین پاشاك
نیكبولی محافظه سنه وادنه و الهسی نوری پاشاك زشتوی محارسه سنه
و سابقه ساس و اس و الهسی اولوب معیت سردار اكرمی به کلمسی اراده
یوریلان محمد پاشاك اینه اطه محافظه سنه امور بتلری خصوصاً لرینه
اراده سنیه جناب شاهانه شرفه دور و او و جهله جله سی امور
یورادی

﴿عزل ونفی وکیل کتخدای صدر عالی و چاوشباشی﴾

اردوی همایونده کتخداور یاست و کاتلری خدمتده اولان هادی
افندی ایله چاوش باشی و کیلی بولنان نجیب افندیك بعضی جمعیله
عزل و نفی مقرر ایله اراده سینه دن اوله رق مومی الهمادن هادی
افندی صوفیه یه و نجیب افندی تانار بازارینه نفی واجلا و کتخدا
وریاست و کاتلریله شمی اردوی همایونی ناظری الحاج صائب افندیك
قدری تنویه و افندی مومی الیهك عهده سنده بولنان نشانیلیق
منصبیله چاوشباشلیق و کاتی بوندن اقدام خبره خانه نظارتندن عزل
ایله اردوی همایونه اعزام اولنان صالح افندی یه توجیه اولمش و مومی الیه
نجیب افندیك عهده سندن منحل اولان ییولک تذکره جیلک
بوظرفه کوچک تذکره جی بولنان صالح افندی یه احسان و کوچک
تذکره جیلک ایله مقدمه امور یتله بغداده کیدوب عودت ایدن قالبولر
کاتبی اسبق طبعی افندی جلدان قلندی

﴿ورود بعض سفاین روسیه پیشگاه بوزجه اطه﴾

بود فعه بر قاج روسیه تکریم سی بوزجه اطه پیشگاهنده لیکر انداز اوله رق
بحر سفید بوغازینی ابلوقیه اجنسا رایت مشر اولدیغندن و بوغازیند کورده
اولان دوستی همایون باشوغی طاهر پاشا ادرنده اقامت ایتمک اوزره
عزل ایله برینه بطورونه همایون قیودانی مصطفیك مأمور اوله رق

معینه چند قطعه آتش کبکسی اعطا و ذکرا و انسان کبیرله اندفاع
مضر ترینه دقت ایلمسی کند و سنده تفهیم برله اول طرفه اسیر اقلندی

حسب الایجاب چرمن سنجاغی متصرفی اسعد پاشا عزل و رفع وزارتله
بروسیه نفی اولوب اواء مزبور سوا حل بحر سیاه سر عسکرلکی
عنوانیله شمنی سر عسکری سابق حسین پاشایه و روسجق محافظ ملخی
ایله طونه سر عسکرلکی دخی مسوری محافظه سنده یولانان عبدالرحیم
پاشایه احاله و شرق دفتر داری عارف افندی یوانانده عزل و پرینه ایه
امینی اسبق کاملی زاده مصطفی افندی موقتاً باش محاسبه جبلیک ایله
وصل اولندی شمنی اردو سنده یلقا و عساکر ناظری اولان احمد افندی
ودین دفتر دارغیله مأمور و مقامات ناظری یولانان حسنی بک بوارالق
مرض ناکه ظهوره مبتلا و کریبان حیاتی مسلم پنجه اجل موسمی
اولوب نظارت مزبور ایله اردوی همایون دفتر داری یولانان اسعد افندی
وایه دارابته حاج و سرور و دفتر دارالق مذکور دخی بود فعه اردوی همایونه
عزیمتی اراده بیور یلان عساکره منصوره ناظری امین افندی یه الحاقاً احاله
برله متوجه صوب مزبور اولدی

دوات علییه نکر برمد تدبیر و غوائل شتی ایله درکار اولان مصافات
لایحه خاصی وروم فسادینک امتداری و مؤخرأ روسیه سفیرینک وقوع علیه

برقائدخی مصارفانک تزايدی حسببله اداره امور عساکر وتنظیم مهمات
جهادیه و ذخایر ماده لرینک محور لایقند هرؤیت وتسویه سی بهر حال
نقودک کثرته منوط ایدوکی ظاهر و رونمود والحالہ ہذہ معادن ہمایون
طرف لرند ن حصولہ کلان سیم صاف اشبوامور سفریہ یمقتضی
اولان نقودہ غیر کافی اودینغی معلوم ومشہود اولدینغیدن مجرد تسہیل
مصالح جهادیه و رفع ضروریات عامہ ایچون بمنہ تعالی وقت وسعتندہ سکۃ
حسنہ شاهانہ تبدیل اولنغی اوزرہ غشی خاصہ غالب اولہرق
بشک و یوزلک وغروش و یار ملق مثلاً وجہادیہ اسمیلہ موسوم اق اچہ
قطعی و کاکان التون سکۃ شاهانہ دخی ضربی خصوص صلی باب
فتواتبایدہ عقد اولانان انجمن شورادہ قرار کیر واولوجہلہ تسویہ
پذیر اولدی

بوندن اقدام صدر اعظم لغہ تقریب اولانان عزت محمد پاشادن اشبو
رجب شریفک اون طقوزنجی کونی میراخور اول شہر یاری محمد اغا
وساطتیلہ مہرہا یون نزع واسترداد و تکفور طاغنه نی وابعد اولانہرق
مقام والای صدارت ایلہ برمد تدبیر و اقطاع روم ایلی یہ والی
وسر دسکرو خد مات حسنہ و تدابیر مستحسنہ سی شایعہ کیر باختر و خاور
اولان رشید محمد پاشا بر مراد و مشاور الیہ حضرت لرینک
اردوی ہمایون قائم مقام لغہ دخی عساکر منصورہ سر عسکر قائم مقامی

خلیل رفعت پاشا ک منظومه اقبال مستزاد قلندی

❀ (کرفتاری قلعه جدید) ❀

نیکی بولی پیش کاغنده واقع قلعه جدید افلاق طرف نیدن بر مقدار
روسیه او کلهرک محاربه اولدوقده بقدرت الله تعالی قلعه مرقومه دخی
روسیه اونک انه کجشم ایدوی و اول طرفده بولنان عسا کر اسلامیه ایله
میراندن ابراهیم پاشا ک دخی قیداسره دوچار اولش اولدیغی در
دولت قراره اشعار اولندی

❀ (ذکر تبدیل البسه و قیافت) ❀

بالاده نکارش پذیرکک تسطیر اولدیغی اوزره سفر همایون وقوعه ندیرو
محصول بدویت نیت خالصانه سبیل تبدیل قیافت اصولی جمله اجرا
قلعش ایسه ده جد الواهب المتعال سایه حضرت شهنشاه
محمود الخصالده هر برشی رابطه حسنیه توثیق و ادخال و انمش و اولمقد
بولانمش اولدیغنه بناء و دفعه دخی متعلق بیوریلان اراده سنیه شاهانه
موجب نمیه بالجمله وزرای عظام و صدور فخام و سائر موالی و مدرسین
ذوی الاحترام و مشایخ کرام ایله رجال دولت علیه و عموم خدمه سلطنت
سنیه ک من القدیم رسوم معلومه و ایام سارده متلبس واکنسا ایاد کلری
اثواب رسمیه و عادیله لری دخی ترک ایله عملدن بولنلر عامه و فراجیه

وزرای عظام و سائر باجمله عوام فس و خروانی ا کسایتک اوزره
اولیاده اتفاق ارا ایله قرار کیر اولان کیفیت بند بند لایحه وجهله ترقیم
و کیفیت جله نك معلومی اولق ایچون لایحه مر قومه طبعخانه حاضر ده
طبع و تنظیم اولمش اولدیغنه وادی الحاجه مر اجعت اسهل بولندیغنه
مبنی و محله عیناً تحریرندن صرف نظر قلندی

(*) (بعض وقوعات حالیه) (*)

واژه اده روسیه لونک بر مقدار سفینه سی قره د کز سواحلنده واقع سوزه
بولی یه کله رک حصر و تضییقه ابتدار و درونده بولان عسا کر اسلامیه
فرار ایش اولد قلردن محل مذکورید اعدایه کرفتار و محافظی
بولان میر میر اندن بندری خلیل حمدی پاشا دخی قید اسره و چار اولش
و بوجهتله اولطر فلرک از سر نو استحکاماتی ایجاب ایش اولق
حسببیه بالقائلر سر عسکری حسین پاشا معینده بولان اسعد
پاشا کنخدا سی قیوچی باشی عثمان اغایه و سلحداری درگاه عالی قیوچی
باشلردن یوسف اغایه میر میر انلق توجیه و اعطایا و بر رحله تعیین واسرا
و سابق اردوی همایون چاوش باشی و کبلی اولوب منافاسندن عفو
و اطلاق اولان نجیب افندی دخی مشارایه حضرت تلینک اردوسنه
دفتر دار و نظارت عنوانیه مأمور قاندرق بر آن اقدام عزیمت ایلمسی
کندوسنه تحریر و انبیا قلندی نیکبول پیشگاهنده واقع قلعه عتیق

دخی استیمناء بود فعه ایادی د شمنه ~~مکر~~ رفتار اوامش
و محافظه سنده بولان قیوچی باشی اجد انا جانب د شمنه قرار ایتش
و جلال پاشا نك دخی کوشکلسکی جهتیه نیکیولی محافظه سندن عزل
و دفعی لازم کلمش اولد یغندن مشار الیه عزل الیه تکفور طغنه اقامته امور
قلندی فرمتمسلی اولوب اردوی همایونده بولان محمد اغا عساکر پرور و فن
حربه اشنا اولق حسبیه مشار الیه نك عهد سندن محل اولان مرعش ایاتی
تو جیهله بارتید میر میرانی محافظلق مذکوره تعیین و تسبیل و مومی الیه
جلال پاشا نك منفا سنده و رورنده جلالت افزای صد و ریور یلان اراده
مهابت افاده جناب ملوگاهه مو جینجه اموالی مصادره و پاشا لاق
نامی کلیاً محو و اغوا الیه نك تسمیه سبیل کندوسی قیوچی باشلیق رتبه سنده
و تزیل اولندی

✽ (و رور صدر اعظم با اردوی همایون و وقوعات سائر) ✽
جناب سردار اکر می غره شوالده اردوگاه ظفر د سسنگاه اولان شمنیه
پانهاده اقبال و جلال بیورمش اولد قلندن عهده لرنده بولان روم
ایلی ایاتی صدر اسبق سلیم پاشایه تو جیه و احسان همایون بیورلدی
قراین حالیه دن استدلال اولند یغنه کوره عساکر دشمنک بوسنه مبارکده
سواحل طرفنه زیاده تسلطی وقوعه کلسی ملحوظ اوله رق بالقائل
سواحلنده بر رابط د او وز یك بواغشی لزومنه بیروسیحق محافظه سنده

اولان عبد الرحیم پاشا چرم سنجاغی و جیم به باله نلر سر عسکر لک نه
 قل و باله نلر سر عسکری بولنان حسین پاشا دخی مشار الیه عبد
 الرحیم پاشا ک برینه قره حصار و نلشاه منصبیه روسجق محافظه
 وصل اولندی اردوی همایون چاوشباشبسی بولنان صالح افندی
 صدراعظم حضر تلرینک قیو کتخدا لری بوانمق تقو بیله افندی
 یومی الیه در سانه جانب الیه برینه وزرای عظام قیو کتخدا لردن
 باشد بک افندی نلشاحیلق منصبیه اردوی همایون چاوشباشیلغنه
 تعیین قلندی

❀ (حرکت موکب همایون بطرایه) ❀

ذات شو کتسمات جناب پاشاهی بوسنه مبارکه ده رامی چقه تلمک نه
 مشتاتشین شرف و آرام یورمش ایسه لده حسب الحال بحر سیاه بوزازی
 طرفلرینک تقویه سی ازومنه مبنی موکب همایون شاهانه ک بوزاز ایچنده
 مناسب محله نقلی محسناتی مستلزم اوله جفتدن اشبوزی القعه ده ک سکرنجی
 صالی کونی الای والا الیه موکب همایون شاهانه حرکت و طرایه طرفته
 عزیمت الیه قلندر قصر همایونی لواوی نصرت التوای جناب
 رسالت پناهی یه مقام فیض اتسام و طرایه ده سر عسکر خسرو پاشا
 حضر تلرینک ساحلخانه سی دخی مقر شهنشاهانام اولدی

(*) (حرکت دونغی همایون بجانب بحر سیاه) (*)

روسیه لوتک بحر سیاه سوا خاتم و خصوصیه جوارد ارا سلطنته السنیده ولان شيله وسائر محله خسار و تسلطی وقوعه ککش و حتی بندر کلی ساحه سنده انشا و انمش اولان قوروت همایونی دخی برتقریب یاقش اولدیقتن باعون و نصرت جناب باری دونغای همایون ذی القعدة ک اون النجی چهارشنبه کونی حرکت ابله بحر سیاه جاننده بادبانکشیای عزیمت اولدی

*) (ذکر ورود سفیر دولت ایرانیه باستانه علیه) (*)

دولت علیه ابدی القیام ایله دولت فخیمه ایرانیه بیننده استوار اولان مولات قدیمه اقتضاسیجه دشمن مشترکین اولان روسیه لو دن باعون و عنایت جناب باری اخذ انتقام یدت خیریه سیله عقد رسته اتفاق و اتحاد ضمننده دولت ایرانیه طرفندن بوجانبه مخصوص ایلمچی ککش و اولیاده ویریلان قرار وجهله بود دفعه حرب و صلحه اتفاق اولتمق شرطیله استحصال اسباب اتفاقیه ایچون بو طرفدن دخی تذکره ثانی اولوب باش محاسبه بایه سی احسان بیوریلان طبی افتندی مخصوص ایرانیه سفیر تعیین و تسیار قلمشدر

*) (ورود خبر ساره ازاردوی همایون) (*)

صدراعظم حضرتلری مقدار وافی عسکر ایله اردوی همایون طرفنده ولان

روسیه عساکرینک احوالی اکلامق اوزره حرکت بیورمش اولدقلرندن
محل مذکورده تصادف اولنان الی یک مقداری روسیه او زرنه هجمه
اندازاقحام ودالات نصرت الیه ایله درت یک نفری داسیر شمشیر خون
اشام و درت عدد طوب ویدی عدد ججانه عربیه سی و وافر اسیر رسیده
دست اغتام اوله رق مظفر آشنی به عودت اولمشدر

*) (اخذ و تسخیر فرقتین از جانب روسیه) *)

بالاده زینت یافته کلک نحر بر اولدیغی اوزره دو تنی همایون شاهانه
بوغازدن خروج و بندر کلی ایمنانه و اوج ایله اولخوالیده بر قطعه روسیه
فرقتین سفینه سنه لدی التصادف سفینه مذکوره باعون عنایت رب
قدیر بونجه اسیر واد و ایله برابر کشیده ساحه ضبط و تسخیر قلنددی

*) (تبدیل وکیل کنخدای صدر عالی) *)

اردوی همایونده کنخدای صدر عالی و ریاست خدمتی وکیل بولنان حاجی
صائب افندی حسب الایجاب عزل ایله یکیشهر دفتر داراغنه مأمور
ویکیشهر دفتر داری اولان ظاهر افندی دخی وکالت مذکوره ایله
وایه مند حبور اولدی

*) (وقوع ریشانی عساکر اسلام در حوالی پراودی) *)

پراوادیه اولان روسیه عساکرینک طرد و دفعیلمی نمونده صدر اعظم

حضرتلری عسا کر کلیه ایلہ حرکت و کفہ بوجازی نام محله مواصلتند
 عسا کر مر قومه ایلہ بحالیه آغاز و رکوندن زیاد متصل اهنک جنک
 ویکار واوله انداز فلک دوار اوله رق قتی وافر روسیه لوتلف اولنوب
 کرکی کپی ارله و اراز قوت و شوکت اولنمش ایسمده اول ائاده بتقدیر الله
 تعالی جبخانه عرب لری انش اله رق بوجهته عسا کر اسلامیده کلی
 پریشانلق کلش و ضروری وافر طوب و سائر اشیا ترک اولنه رق شمنی به
 عودت اولنمشدر

*) (استیلا کردن روسیه بقصبه راحوه) (*)

قره بوه طرفنده اولان روسیه عسکری طونهک برویقه سنده اولان راحوه
 قصبه سنه گذار ایلہ محل مذکور ی ضبط واستیلا ایش و محل مذکورک
 سرعت تسخیری لازم کلش اولدیفندن بو ائاده عسا کر کلیه ایلہ و دین
 جائنده ما موراحرکت ایدن اسکندریه متصرفی مصطفی پاشا محل مذکورک
 دست تسلط اعدادن ترع واستیلا ضمه ما مور قلمشدر

*) (ورود ایلچی نکلتره و فرانسه باستانه سعادت) (*)

موره ماده سنه رفیصل ویرلک اوزره نکلتره و فرانسه ایلچی بلرینک
 درسه سادته کله جملری مقدمه درسه عادتده مقیم بعض دول سائر
 ایلچی لری طرفلرندن افاده اولنوب اولو جهله بو نلر واسطه

ذی الحجه ده بجی سفید بوغازینه ورود ایدرک حسب المساعدة من غیر
قانون سوار اولدقلری چند قطعه بکک سفیدلر یله بوغازدن دخول
ایله در سعادته واصل اولدقلرینه و فرانسه ایلمچسی مقدّمچه در سعادتن
عودت ایدن ایلمچی اولدیغنه بناء بوکادیوان ترتیبی اقتضا ایتدیملرک فقط
انکسره ایلمچسی رسماً باب عالی یه دعوت اولنهرق برهفته میورند
موکب همایون بوغاز ایچنده اولق حسب یله پیولدرده عظیم دیوان
همایون ترتیبیله ایلمچی مومی الیه رخسوده خاکیای جناب شهنشاه
والامنتبیت ایله کسب مفخرت ایلمدی

❀ (ابتدای وقایع سنه خمس واربعمین و مأتین و الف ذکر اسنیلای) ❀
❀ (قلعه ارضروم و وقوعات سائر) ❀

یکن سنه دنیرو و شرق جانبی اردوسنک ازهر جهت نکمیل اوازما
جهادیه سنه اعتنا و انمش و سبواس و الیسی حتی پاشا کلیتو عساکر
ایله ارضروم دن اخراج وایلروده صوغانلی نام محله ارسال برله سرعسکر
صالح پاشا دخی عساکر و افیه ایله ارضروم خارچنده حسن قلعه سنه
کتمش ایسده قلعه می قومده حوا ایسنده سرعسکر مشارا الیه اوزریند
به قدر روسیه اوکله رکن محاربه اولنمش و مشارا الیه حتی پاشا ارد و سنده
سرعسکر اردوسنک کلیابوزاندیغی اراجیف واکازیب اوله رق شیوع
بواش و بوجهتله صوغانلی اردوسنده بولنان عساکر کلیابلا محاربه

فرار و بوسه سبيله حتى پاشا قيد اسره گرفتار اولمش و بويوشا نلغاك
 اوزرينه سر عسكر مشاراليه دخي ارض رومه عودت ايتلمش ايسه ده
 ارض روم اها اليه نك اهانت وعدم ثاتلري جهتيله ارض روم قلمه سني
 دشمنه تسليم ايتلمش اولد قلندرن سر عسكر مشاراليه صالح پاشا
 وارض روم لي عثمان پاشا و ميراندن احمد پاشا و عبد الله پاشا و شرق
 دفتر داري نظيف افندي جلة گرفتار قيد اسارت اولد قللري
 اولطرافاردن بحر و اشارت اولند قده در حال شرق سر عسكر لي الحاقاً
 طربزون سر عسكري عثمان پاشايه احاله اولمش و سر عسكر سابق صالح
 پاشا عهده بنده بولنان معادن همايون امانتي و بوزوق سنجاني دخي
 كذلك الحاقاً مشاراليه عثمان پاشايه توحيد و سبواس وارض روم ايتلري
 و شرق اردوسي چرخه جليغيله قره حصار شرق قيده اقامت اوزر بولنان
 طربزون و اليه سابق حسن پاشاك از سر نو قدری تنويه و ديار بكر و اورفد
 ايتلري دخي سابق ادنه و اليه اولوب اولطرافرده بولنان يحيى پاشايه
 احسان و بويابده تدبير لازمه مك اجراسيله حوالى مرقومه ده الى سلاح
 طونان كافه اهل اسلاك جانب غزايه سوق و جلبيله باعون باري بالاتفاق
 ايش كوراسنه اقدام ايتلري و ضايعي مشاراليه همه اشرار و بيان اولندي

❀ (ذكر گرفتاري قلمه سلسله) ❀

كچن سنه ذالعهده سنك او اولندنبر و روسيه عساكري سلسله قلمه سني

کمال درجه حصر و تضییق ایتش و دروننده بولنان جنود موحدین
 و اهالی شمدی به قدر غیرت و ثبات ایتش ایستارده مؤخر اقلعه مرقومه نك
 بعض اطراف و جوانبند و اولان مترس و طایفه و سائره لری اغم ایله
 انداخت اولمش اولدیغندن بوندن بویه بهموده ثبات بونجه صبیان
 و نسوان و سائر نك تلفاتی موجب اوله جغنده مبنی اهلبسی اتفاقیه
 قلعۀ مرقومه سلح نزی الحجه ده تسایم اولمش و والیسی بولنان حاجی
 احمد پاشا و اولطر فدا داده مأمور سرت محمود پاشا و سائر جنود اسلامیه
 قید اسره گرفتار اولمش اولوب قلعۀ مرقومه نك بوجمله استیلا سی
 جهتیه بوندن بویه روسیه اردو نك شنی و سائر بالقانلر طرفلرینه
 پای انداز خسار اوله جغی ملحوظ اولدیغندن مهاجمکن تدابیر مقتضیه نك
 اجراسی لازم کله نك تبرال دن اردوی همایوندن بعض وزرای عظام
 و سائر عسا کر اسلام بالقانلر طرفنك استحصا سال اسباب
 تقویه لری چون درویش و کورپی قریه لری طرفنه ارسال و اغزام
 اولندی

*(تجاوز روسیه از بالقان) *

انفا گذارشید یرکک تسطیر اولدیغی اوزره بالقانلر تقوید سی ضمنده
 عسا کرومأ و ورین ارسال و تعیین اولمش ایستاده بواشاده روسیه لرو
 کو پری قریه سنی ضبط ایله بالقانلری برو بوزه گذار و مسوری اوزرینه

طوغری پای انداز خسار اواد یغندن اولطر فلرک تقویه لازمه سنه
جدادقت اهم اولسی جهتیله اردوی همایونده بولنان محمد پاشا اولحوالی
سر عسکراکی عنوانیه معیننه جنود و فیره ویریه رک مأمور و تعیین
اونوب مسقو لوک بوصورتله بالقانلری تجاوزی جهتیله حافظه تعالی
قارشو سنه برسد راه اوله مدیخی حالد ایش مشکل اوله یغندن
بو بایده تدابیر لازمه اجرا ولدی الاقتضا اواء شریف جانب غزایه
اخراج اولنق اوزره اناطولی طرفنده یقین محالرده بولنان کافه الی سلاح
طوتان اهل اسلامک در سعادته کلری باینده اوامر علیه اصدار
واسر اقلندی

(بعض وقوعات حایله و تدابیر مقتضیه)

بالاده نقشده صحیفه نسطیر اولدیخی اوزره بالقانلر طرفه خلیجه
عساکر مأمور و تسیار و آیدوس حواله بنده روسیه اولرایله
متصدی حرب و بیکار اولنمش ایسه ده حسب القدر بعض جهتلرایله
عساکر موحدین قراری فراره تبدیل و بوجهتله اولطر فلرده کی اردونک
هیئت مجموعه سی صورت پریشانی و هزیمه تحول ایتمش اولدیغندن
اولجانبه مأمور وزیرای عظام یابولی یه عودت ایتمش اولوب روسیه لوک
بوکره کی حرکات خصمانه سی درجه کالده اولق حسبیه امر مقاومت
دشوار و جمیع زمانده اشتی و صلاح حرب و کفاحه مرجع ایدوکی

وارسته کلفه ایضاح و اشعار اوله رق برصوتله استحصال صلح اولمسی
 ازهر جهت خیر اوله جخی بدیدار کوردیکی کیفیائی دخی جانب
 جناب سردارا کرمیدن بیان و ازبار اولمش اولد یغندن بوماده نک
 مذاکره سیچون باب فتواینا هیده عموم وجهله عقد انجمن شورا ایله
 مذاکره احواله ابتدار اولد قدده بالاده نکاشته یراعه تحقیق اولدیغی
 اوزره اشبوس فرهمایونک اچلمسی ایجابی اوله رق یعنی ظموره کلان
 تکلیفات غیر لایقه و مطلوبات عجیبه دن نشات ایتمش و بونک اوزرینه
 قدرت تعلق ایده بیلان کافه تدابیر و تدارکات اجرا اولمش ایسه ده
 اقتضای قضا و قدر دن ناشی برایش کویله میهرک بوجه قلاع
 و بمقاعک ایدای دشمنه گرفتار و بوقدر صنوف اسلامیه نک قیداسره
 دوچار اولسنه بادی اوله رق ارتق بونک ایلروسی او یغو نسز کورینور
 ایسه ده شو حال دخی خج ار نشوئه قدر دن عارض اولان کدر در دسره
 شم دیک اداره اقداح مصالحه ایله دفعه تدبیر و نشئه سرشار صمبای
 انتقامی عصر اخره تأخیر ایلک اولی کوردیکی جله طرف دن اتیان
 و مصالحه نک چاره سی استحصال نهانک در میان اولمش و فقط دشمن دینه
 اظهار عجز کی حالانک ظموره کلمسی اویه میه یغندن تکرار برکونه تدارکات
 لازم نک اجرایی مقتضی کوردیکدن در حال محافظه عسا کر خاصه عثمان
 پاشا علیه یله بر قاج طابور عسا کر منصوره و درسه ائده کافه علما و رجال
 و خدمه دائره لر دن مناسی وجهله پیاده و سواری اتباع انهرق تیزال دن

برارد و اخراجی تنسب و چرم سنجائی متصرفی عبدالرحیم
 پاشا اموراً مورد سنده موفق اوله مدیغندن لواء مذکورک بالقاء لواء
 رویوزی وادرنه حواله سی سر عسکرا یکی عنوانیه علیش پاشایه
 توجیه اولمسی تصویب اولنهرق جمله سنک اقتضای اجرا
 قلندی

*) (نقل موکب همایون بجانب چغتلک رومی و حرکت محافظ پاشا) (*)

یوندن اقدام پادشاه عالمپناه و شهنشاه ظفر دستگاه شوکتلو کرامتلو
 افندمز حضرتلری لواء سعادت احتوائی بالاستصحاب قلندر
 و حواله سی تشرف بیورمشلرایسده شمدیکی حاله نظراً برولره
 عزیمت و حرکتلری مناسب کورلدیکندن اشبوماه صفرا اخیرک
 طقوزنجی کونی بالدوله والاقبال موکب همایونلریله محل مذکوردن
 حرکت و رومی چغتلککنه سایه اندازاجلال و شوکت بیوردیلر عساکر
 خاصه شاهانه محافظی عثمان پاشا معینیه اخراجی تصیم اولنان
 اردوی همایون بالتظیم ماه مذکورک اوننجی کونی داود پاشا صحراسندن
 حرکتله جانب غزایه اعزام و تسیار اولندی

*) (ورود مصطفی پاشا بجانب ودین قصبه راحوه) (*)

روسیه عسکری مقدم ودین حواله بسندن دخی نهر طونه بی مرورایله

اولا طرفه كلكه را حوه قصبه سنی ضبط واسنیلایه اجنصار ایتش
 ومحل مذکور استخلاصی بودند اقدم عساد **ك**ر کلیه ایله مأمور
 اشقودره لی مصطفی پاشایه حواله یورش اولدیغندن مشار الیه ودین
 حواله بسنه ورونده اولجانبه براز عساد **ك**ر ارسال وتسیار ایتش
 ووجهتله اولحوالیده بولنان روسیه لول طیاره میوب جمله طوفونه یی اوتیه
 کچوب اقصیه مذکوره استرداد اولمشدر

❀ (ذکر اسنیلای ادرنه وتعیین مرخصان) ❀

روسیه لول بالقائری پرووزه تجاوز ایلدیکی جهتله ناچار عقد مصالحه یه
 ابتدار قلمش ایسه ده اردوی همایون مرخص تعیین اولنجه قدر
 روسیه لول یابولی واسلمیه وقرق کلیسا واینه اطهینی اسنیلای و بویک
 اوزرینه پای تحت ثانی اولان ادرنه یه دخی بلا محاربه وضع پای خسارت
 ایتش اولوب بونلرک صورت کلبشی خدا نکرده طوغری استانبول اولوق
 حسبیلله هر قدر اردوی همایون کتخداسی طاهر افندی مصالحه یه
 مأمور قلمش ایسه ده مصحلتک برکون اول بتورلمسی ایچون درحال
 بو طرفدن شق اول دفتر داری محمد صادق افندی مرخص اول وناطولی
 پایه سیله استانبول قاضیسی اسبق عبده قادر افندی مرخص ثانی
 تعیین ومعینه آمدی دیوان همایون عا کف افندی دیوان ترجمانی
 اسرار افندی دخی ترفیق اولنهرق ادرنه یه اعزام اولندی

*) ذکر اطفای بعض ناره فساد *)

بواشاده بعض حذله و سبکمران احوال مشر و حده بی فرصت
 اتخاذ یله ایقراض فتنه و فساد ی مستلزم ارا جیف نفوه نه ابتدار
 و بتخصیص عصر باهر انصر حضرت شهنشاهیده تنظیم و تحریرینه
 موفق اولان عساکر منصوره مجدیة و سائر نظامات حسنه حقنده
 ناسزاکلات سویله که اجنسال ایتمش اولد قلردن و بونلرک اکثریسی
 اوجاغ ملغا غیر تکشاکنده اوله رق حتی ایچلرنده پیشوای ملعت
 اولوب ماذ الله تعالی ادرنه وقعه سندن صکره بعض خیال محاله
 ذاهب اولان سابقده اوجاغ ملغا منسوبانندن اوله رق الحاله هذه
 بحر سیاه بوغازی نظری بولان قیوجی بلشی حیدر اغانک متجاسر اولدیغی
 صورت اهات ککرکی کی معلوم عالی بیور یله رق در حال کندوسی
 اعدام و افنا و سائر بو مقوله ساعی فساد اولان خونه و اشخاص
 دخی بالتحقیق در سهادته سیاست ایله بعض اصناف کتخدا لردن
 او یغونسز قلری حس اولان کمسنه لر دخی مؤبدأ برر محله نفی و اجلا
 و استانبولده اولان اشبه فساد مثل و اناطولی و روم الینک بعض محالرنده دخی
 فتنه تکنون ایتمش و از جمله ایدین حواله بسنده زیبک اشقیاسی سر کرده سی
 اولان کل محمد مثل و نیچه اریاب فساد ظهور ایتمش ایسده له الحمد مأ مور لر

مهر فتنه آتش فتنه و فساد ایاری شمشیر سیاست ایلہ اطفا و احقاد
قلمندار

❖ (ذکر انعقاد پذیر مصالحه و مبادله سندات رسمیه و تعیین سفیر) ❖
❖ (مخصوص و بعض تدارکات حربیه) ❖

بالاده نکاشته یراعه تنیق اولدیغی اوزره عقد در شنه مصالحه خیره ایچون
بو طرفدن می خصلر تعیین اولمش و ادر نه ده باله کالمه روسیه و طرفندن
اسنیلا دیده اولان محال طرف دولت علیه یه ترك اولمش و فقط انا په
و چرا کسه و اخسجه و اخلاکک قلمنداری روسیه و طرفنده قالمق و افرمان
معاهده سی سندده محرر مواد معلومه کامله اجرا اولونده معاهده سندن
اولوب مجرد سفر کشادینه باعث اولان دور سر بسنیتی مصلحتی تماما ایف
قلمنق و ابرایل و قله قلاعی مکویار روسیه و طرفندن هدم اولمش
اولدیغندن هنوز اسنیلا کورماش اولان بر کوکی قلمه سنک استحکاماتی
لغو و محال و لشمق اوزره بالتخلیه روسیه و یه اعطاسیله بوندن بویه طونه اوقه
بوینده اسلام اسکان اولتماق و مملکتین اهل بسنک صورت
سر بسنیتلرینه کالیه رعایت بیورلق و تجارت تضمیناتی اوله رق طقسان
القی بیک کپسه مقسطا بر بچق سنه طرفنده ادا اولمش و روسیه سفای
بر وجه سر بسنیت قره در کزده کشت و گذار ایتک و تضمینات سفریه

اوله رق یدیوزیک کبسه اچقه طلب اولنمش ایسه ده کلیتی جهتیله
 بونک صورت تنزلی روسیه ایمپراطورینک نصفته احاله ایله هر مقدار
 مبالغه قطع اولنور ایسه مدت مهینه سیله کاملاً ادا سنه قدر ساستره شهر یله
 افلاق و بغداد ن ممالیکی رهن طریقله روسیه لوطر فنده طور مق
 وسالف الذکر تجارت تضمیناتی تقاسیطی ادا اولند قجه ممالک محروسه
 صر سیله بر یجق سنه ظرفنده تخلیه وانحق اوزره اساس مصالحه یه قرار
 ویر یله رنک واسطه ماد ریع الاولده طرفین مر خصصه لری یینده سندات
 رسمیه مبادله اولنمش و طرفیندن ترک حرکات خصصه قلمش اووب
 روسیه لونک اشبو تکلیفات عنیفه سی قبول اولنور والتندن قالقلورشی
 دکل ایسه ده حسب الحال مجبوراً و مضطراً قبول اولنمش ایسه ده روسیه او
 تیر بروقنده ادر نه دن چکلمه جکلمه و خصوصیه بو باید روسیه لونک
 نیجه افکار فاسده سی اولدیغنه منی شاید نتیجه سی او یغونسراغی مستلزم
 اوله جغنی ملحوظینه نظر ا مهما امکن مر اسم حزم و اختیاطه رعایت
 فر یضه حالیه دن واسکندریه متصرفی مصطفی پاشا دخی مذکور
 ادر نه و قعه سندن طولانی تحویل مأموریتله مقدار وافی عسکر ایله
 قلبه به کلیش اولدیغندن مشار الیهک اوطر فنده تدار کالوجه بولنمش
 وموره ماده سنک اجراسی حسب یله روم ایلی والبسنک دخی بر وره کلیسی
 وعلیش پاشاک بر اردو ایله سلور یده اقامتی تنسب واراده بیور یله رق
 اقتضای اجرا و مواد تکلفاتک تحقیق ایچون عساکر منصوره

سر عسکری قائم مقامی خلیل رفعت پاشا سفیر مخصوص و بالقائدر
 دفتر داری سابق نجیب افندی دخی نشا انجلیق پایه سیله مستشار
 خاص تعیین قلندرق بجی اهو جه بکه اندن برأ پتر سبورغه کتمک
 وزره مخصوص فرقتین همایون ابله اعزام واسر اومشار وموی الیهما
 محل مذکوره وارد اواب تکالیف مذکوره دن برشی ترک ایتدیر یله میهرک فقط
 تضمینات سفر یه دن بو طرفده موره ماده سی قبولنه مبنی تنزیل ایتدیر یلان
 برملیون بحارالتونندن ماعدا انلردخی اوراده ایکی ملیون بالتنزیل قصور
 مبالغ الی سنه ظرفنده اعطای اولنجه یه قدر افلاق و بغداد روسیه
 عسکرندن تخلیه اولنق و یانکر سلسله شهر ی رهن صورت یله یدلنده طور مق
 وزره قرار و یراش و اول اشاده قیودان دریا اولان احمد پاشا کشتی
 عمرینی موج طوفان اجل غرق و شرع زندگانی سنی تند باد مرکب امان
 حرق ایتمش اولدیغدن دریا قیودان تلغی مشارالیه خلیل رفعت پاشایه
 وجیه و احسان و اولوجه مظهر لطف بی پایان بیورلدی

❀ (فذلکله احوال) ❀

کافه دقیقه شناسان احوال جهان و واقف مزایای شؤنات کون
 و مکانه پوشیده و نهان دکلدر که اراده ازانیه و مشیت ام یزایه صمدانیه
 بر ماده یه نصورتله تعاضد قدرت اولور ایه بهر حال اولوجه مظهر لطف بی

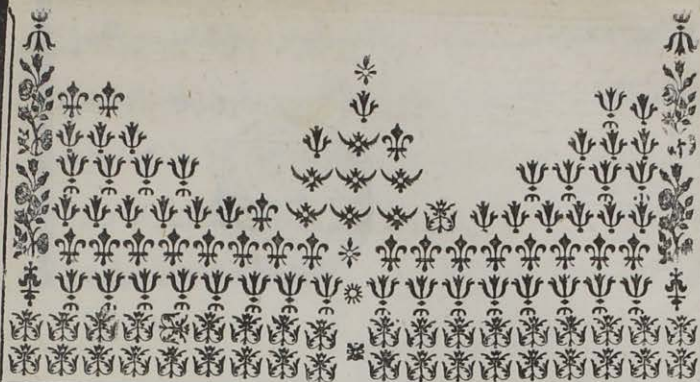
آینه وقوع و ظهور اولمسی عادات بالغه سبحانیه دن ایدوکی بدیهی
 و روشن و بوجهتله نقش افکن لوحه تقدیر اولان بردا هیه دهیانک
 دفعه تدابیر و آرای عقل و بشر بر وجهله کارکر اولمهرق بالنهایه قضا
 و قدریری بوله جـخی ظاهر و مبرهن اولوب بنابرین بالای مجموعه ده
 رقرزده کلک تسطیر اولدیغی اوزره کچن سنه دول ثلثه طرفلردن
 ادعا اولنان موادل قبولی دولت علیه حقنده یک مضر اولمق و خصوصیه
 سلطنت سنیه نک دهشتفرمای چار اقطار جهان اولان بازوی
 قوت و مکننه عارضه شکستی ایراشی مستلزم اولان حالات ردیه به متجاسر
 بولنان یکجری طائفه باغیه سی کلیا انجا اولمسی جهتیه بوندن بوله
 روسیه و ایله غوغا سهل رهین عد اولمق حسبله سفر همایون کشاد
 اولمش بدی اکن دارالفرید نصرت و ظفر مر بوط سمط الال قدر
 اوله رق غلبه و نصرت و قهر و منزات محضاً موهبه رب عزت ایدمه ده
 نوع روس املک جلوه کر حجله کا ظهور اولمسی مهر معجل تشبث اسبابه
 منوط ورشته عادت الهیه دخی بو عقد حکمت عقده متصل و مر بوط
 اولدیغنه و مع هذا اشو سفر همایونده اسباب ظاهریه و باطنیه لایقوله
 موفق اولنه مدیغنه مبنی عاقبت صورت غلبه طرف خصمه رونما اوله رق
 بونجه قلاع و ممالک اسلامیه و مؤخرأ ادرنه کی پای تخت قدیمی
 دخی ضبط و استیلا ید رک مقر شوکت مستقر حضرت شهنشاهی
 اولان استنبوله یدی سکر ساعت مسافه ده بولنان چتالجه قضا سنه

و سائر محارره قدر اسب را نادیدار اولوب ناموس دوات علیه بی محل
 اولان اشبو تکالیف شاقه ر دیه تصور و بالضر و رقبول و مساعد ددن
 غیر ی چاره اوله میه جنی دخی تذکر اولقد قبحه نهبان شمشیر ایله
 جواب خصمه جرأت ونه عرض دواته منافی ارتکاب ذلت رضاداده
 مشرب اصحاب غیرت دکل ایسه ده چار و نچار نامه صلحه امضازن
 رضا و خامه نویسی ماضی ماضی اولنه ر ق هر نه قدره واد صلحه ک اجراسی
 دوات علیه حقنده مضرو دشوار شیلر ایسه ده بالطف حق تبشیرات
 نصوم قرآنیه اقتضا سنجه و هر محنت و راسی مسرت دکل بدر مفه و سنجه
 سایه شوکت وایه حضرت شاهانه ده از هر جهت فتوحات
 و اعاده مافاته مظهر یتد مکافات عظیمه به جمله مرکز
 نائل اولدق اغمز الطاف الهیه دن
 متمنا و مستولدر

Turkish
pamphlet
ترکی مطبع

گلبن انشا

ز دحقایق و فدار باب معارف و کالده خنی و پوشیده اولمدیغی
اوزره فن جلیل انشاده اساجع حسنه و تعبیرات مستحسنه رونقده
سخن و گفتار و بوا یسه بهر حال تتبع اثار بلغای سلف و استقراء
مؤلفات اصحاب فضل و شرف ایله تحصیل معلوماته متوقف ابدوکی
ازاده کلفه اشعار اولدیغنه و بوعبدکم مقدار یعنی رفعت صدق شعار
دخی ازمایش کتابت و انشایه هوسکار و جواهر کرا نقدر
اثر مرغوبه فصحا یه نقد جان ایله خریدار اولدیغنه منی اصول
انشاده قوللانیلور و خصوصیه صنایع نثریه ده استعمال اولنور
بعض تعبیرات خوش آینده اثار بدیع اهل معارفدن اخذ و تلقی برله
جمع و تحریر وادی الحاحه نثری و استعماله سهولت و مدار و طلبکار
معارف و هنر اولان ذوات معالی کسرت صوبه حاجزانه هدیه و یادگار
اولق اوزره تعبیر بتعبیر ترتیب و تسطیر و (گلبن انشا) نامیه

تسمیه و انتخاب یافته طبع عاجزانه ماولان تعبیرات مناسبه بوضوح
ظروف حروف و ریفه پر قصوره درج و تعبیه قلندی

بعض ادعیه به دایره تعبیرات

هماره مهر منیر اقبال و دولت اصفانه لری روشنا بخش عبون عباد
وانوار انظار لطف و عنایت ولی النعمیلری فروزنده ستاره ارباب
مراد اوله رق شعاع خورشید التماع توجه عالی باهر الاسعد لری
دخی میا کر اخلاص صبر ادلری مثل لو بند کان صدیق الفؤاد حق لرنده
رهین استمرار و امتداد اولق دعواتی تقدیم و یاد قلنه رق معروض بنده
صداقت معتادلری بودر که

هماره ذات آصف سمات ولی النعمیلری متکا پیرای مراتب علیای
نامداری وزینت افزای ساحه پهنای اهنشعاری اوله رق لوای دولت
واقبال لری زیبا یشمای جلو ه کاه فوز و انتصار و تیغ خون پالای صولت
واجلال لری جریحه کشای سینه عصاة و خوار اولق دعواتی تقدیم
وند کار قلندی غی سیاقده عریضه چا کر بمقدار لری در که

هر بر عزمت میامن ایقلرنده لوای ظفر التوای سردار اکر میلر یشک
منصور یتیلله هر حالده نام نامیلری ارایش افزای نکین روز کار و التماع
سیف جهاد پیشه اقلیم کشایلری دیده رمد پوش کفارتبه کاره عکس

انداز قهر و دمار اولمق دعواتی یادوتد کار قلندیغی

همیشه دولت و اقبال ایله صاغ و برقرار ونیر جهان افر و ز توجهات
محاسن ایات ولی التعمیلری فرق کترانه مده ضیادار وطنطنه مهیبه
اصفانه لری رعب انداز قلوب قاسیه دشمن بد کردار اولمق دعواتی رفع
درگاه جناب پرورد کار قلندقدن صکره عریضه چا کر اخلاص
شعار لیدر که

همان جناب خیر الفاتحین ذات زیمان صفات داور یلرینی هر بر ملاحم
ومعارك اقلیم کشایلرنده مظهر نصر مبین و کفره خذلانقرینی مغاک
هزیمت وخسرانه قرین ایدرک الی یوم الحشر والنشور زیور سرنامه
دهور اوله جق فتوحات جلیله وغزوات جبلیه یه مصدر یتلری دعا سنه
صرف مقدور قلنمده ایدوکی

مقدمات نیات خالصانه لرین نتیجه بخش مراد فوآد و ندابیر حسنه لرین
تفرقه فرمای اشرا عباد ایلک دعواتی تذکار و یاد قلندیغی
همان جناب خدا وجود مکارم الودلرین اریکه لشکر کشی و دشمن
کشیده پایدار وایام ظفر و اقبال و اعتلا لرین روشنی بخش دیده
روز کار ایلایوب سرور ایات محمد و صولت لرین سایه انداز چن فوز
ونصرت و اب تیغ یدریغ جهان کشایلرین شاداب ساز گلستان
ملک و ملت ایلیمه آمین

جناب قوت بخش کتایب اسلام تنزهت ذاته عن النقایض والاوهام

دولت علیه ابد قیامک من القدیم زهره شکاف اعدای لشام اولان
شوکت باهره وسطوت قاهره سنک انضمام تدبیر اصابت پذیر
محاسنکستری و واسطه شمشیر عدو تدبیر صفدر یلر یله از سر نو و لوله
انداز باخت و خاور و غلغله بخشای اقالیم و کشور ایلمی دعوات
خیریت ایاتی ایصال منازل شمس و قر قلمشدر

همیشه نساج چیره دست تقدیر دیبای زیبای محاسن تدبیر مشیر یلرین
مدی الادوار زور افزای دستکاه ایام و کاله زرباف هم و اعطاف
داور یلرین تشریف بخشای دوش انام ایلمک دعواتی ایصال بندرگاه
حسن ختام قلند بیغی سیاقده عریضه بنده مستها ملر یدر که

هماره ذات بهی الصفات ولی النعمیلری موکب ارای محاسن تدابیر
اصابت قرین واپت سوار پهن دشت فتوحات کرین اوله رقی نکن
بهین قمع و ظفر نقش نام و شان سطوت اصفانه لریله بنام و بکران کران
رکاب خطوب جسمه الاثر زبران حیت ولی النعمیلرنده سنک عنان
و خوشه فرام اولقی دعواتی ثبت صحیفه ضراعت و ایصال منازل
اجابت قلند بیغی سیاقده عریضه عبد مصادق تریدر که

جناب خالق اللوح و القلم تقدست ذاته عن السهو و السقم ذات مکارم
سمات سمیحانه لرین وارسته کافه اندوه و الم ایدوب براعه باهر البراعه
فتوآنه اهیملری امضانویس صحایف مطالب عالم و گوشه احرام
لازم الاحترام ولی النعمیلری بوسه کاه شفاه امم اولقه دن خالی

اولیه امین

طره توغ پرفروغ محمد و اقبال لرین شانه زده نسیم ظفر و سرو
رایات میامن ایات ابهت و اجلا لرین ساحه پهنای دوام و اعتلا ده
جلوه کرا یلمیه امین

جناب مرسل ال ریاح المبشرات و مجری الجوار المنشآت تقدس ذاته
عن نقایص الصفات

جناب برآرنده نه طباق افلاک جل ذاته عن الادراک

جناب رونق ارای حدایق امکان جل عن الشبه والنقصان
جناب تربیت بخش نامیه بهار وقوت ده افسرده تنان حدایق و اشجار
تعالی کنه ذاته هن احاطه الافکار

جناب تفریح بخش قوای ابدان جل عن الشبه والنقصان
جناب نظام بخش کارخانه تکوین و ایجاد جل عن الاشباه
والانداد

جناب فرمان فرمای بحر و بر و فیض بخشای خشک و تر تعالی شانه
عن طرق الغیر

جناب تبرک بخش رکن و مقام تعالی شانه عن الاوهام
جناب کشایش بخش غنچه اقبال و جنبش نمای رخس خوشه فرام
اجلال تنزه ذاته عن الشبه والمثال

جناب موجه مأرب اتم و مرتب مطالب نوع بنی ادم جلت الاوه

و متابعت نعماء و هـ

جناب مسبب الاسباب فهو الموفق بلا ارباب

جناب نظام ارای امور و کام بخشای جهور جل شانہ

جناب فرمانفرمای ماء و طین و حکمران اقطار سموات وارضین

جل شانہ و بهر برهانہ

جناب تأثیر فرمای خواص اشیا

❖ ذات حضرت رسالتناهی به مخصوص القاب ❖

شهو ار سر خیل کر وه انبیا سردار سبحان الذی امری منظره ارای

القدرای من ایات ربه الکبری ناطقه پیرای ان هو الاوحی یوحی منزس

فکان قاب قوسین او ادنی حبیب خدا شفیع روز جزا مظهر سر

ما اوحی محرم حریم قاب قوسین او ادنی رهپمای بالاخانه عرش برین

رفرف ارای فیهن سرای علین مرد مک چشم مازاغ بلبل خوشنوی

باغ بلاغ مطلع شرفنامه رسالت خاتمه بجله جلیله ختمیت حبیب

موجد جزو وکل سرتاج صنوف مکرمه رسل علت خلقت کائنات

مفخر موجودات زیور افزای ردای رسالت رونق ارای قبای نبوت

مظهر ستایش خطاب لولاک پیرایه مسند و ما ارسلناک فرمانفرمای

خطه ناسوت جلوه پیمای زینت سرای ملکوت حکمران ملکوت بعثت

دیهم افروز تختگاه رسالت نیرضیا پاش برج نبوت بدرغیر سپهر
رسالت قافله سالار کتیبه اصفیا خواجه هر دوسرا محمد المصطفی
علیه افضل التحایا افندم زک سجده کاه کافه اصفیا و محسود سدره
المنتهی اولان روضه معظمه و شبیکه مخممه رسالتنا هیلرند
روضه مطهره اسمان فرسا و حجره معطره فردوس آسارنده

❖ جناب معالی نصاب خلافتناهی به مخصوص القاب ❖

ایت رجت مصحف دولت سوره مبشره اقبال و سلطنت
شهر یار مؤید من عند الله پادشاه اخلاص اکاه
تاجدار معالی استیناس سایه رب الناس
مهرضیا کسرت فلک جهانبانی مطلع فلق الصبح شهابت سلطانی
حرزالامانی ارباب امال سبع المثانی کتاب جاه و جلال
سبب اسایش عالم و باعث افتخار کافه ام
بدرغیر اسمان دولت و غره غرای اوج سلطنت
روح جسم عالم و مردمک چشم بنی ادم
روح سرور جسمان اعیاد و مایه حیور نشاط فؤاد عباد
نور باصره ارباب صدق و اخلاص و مردمک دیده اصحاب شخص
و اختصاص

غنچه باغ مرحمت کلبن حقیقه معدلت
 بهترین نکارخانه هست و بود و طرازنده عالم نکون و وجود
 روح جسمان عالمیان و ماده حیات جهانیان
 غره ناصیه سلطنت برین و دره اکلیل حکومت بحرین
 رونق افزای کاشانه دولت و پیرایه بخش آریکه کامرانی و سلطنت
 مایه اسایش بحر و بر و مایه الرفاه نوع بشر
 امامه سبحة سلطنت و اقبال و پیرایه محراب ایهت و اجلال
 منبع زلال فیض و افضال و معدن پرو نوال
 خورشید اسمان دولت و مهر جهان افروز اوج سلطنت
 سلطان اقلیم وجود فرمانران افاصل بلدان جود
 مدبر اجسام عالمیان و مصحح علل جهانیان
 شرف افزای خدمت حرمین رونق آرای سلطنت قبلتین
 وفق مسعود نیکین سلطنت و پیرایه کرسی طغرای دولت
 تنظیم بخشای کافه امور و تنسيق فرمای سرحد و ثغور
 قطب دائرة خداداد و نور باصره دولت خلافت بنیاد
 باعث امن و رفاه انام و مورث رونق بهجت ایام
 حامی بیضه اسلام و حارس جای دولت ابد قیام
 سلیمان منش زمان و اسکندر روش دوران
 طراوت بخش گلزار شوکت و طرح افکن ریاض سلطنت

ولی النعم عالم وشهنشاه سلیمان حشم مجدد بنیان دین و دولت
ومشیدار کان سلطنت

❀ مبالات دینیه به دارت نصیرات ❀

جناب مسبب الاسباب به قصد دنو و تقرب و روزنه توکل استسلامدن
شروق افتاب فضل و انعامه انتظار و ترقب ایدوب
ساحه دل صغیرتی شرک خفیدن پاک و بموقوله حکیم مجهوله ده
متابعت اعتقاد عجایز جائز اولمد یغنی جزم و ادراک ایدوب
صکایف اعماله نوشته و مزرعه حسناتده کشته اولوب
یوم عسیره نار سعیردن ازاد و دل و یراتی او اهل رحمت و مغفرت
و رضوان ایله اباد ایدوب

اجناس ناسدن نخلت و استخیا و شوره زاردل زارینی رشحات
سحاب شرم و وقار ایله احیا ایدوب

بودار پراکدارک دولت نا پایدارینه ممکوروز یرفلک فیروزده
عمر پنج روزه به مغرور اولوب

راه طلب افسرده چراغ عمری افسرده اولمدن دامن علایق بی
ساماندن دست همتی قاصر و عین عبرت ایله فرازا قبالدن نشیب
ادباره ناظر اولوب

دست عصمتی کوشه ذیل رغبتند کشیده و گلزار ره راست بنیاد ده
سر و سر ازاد کبی دامن چیده

عذبات عذابدن تفلص و عقبات عقابدن تخلص ایله پیرامن دل
پرامندن حشرات حسرات دور و اعمال حسنه ضیاسی ایله وحشت
ایاد کوری پرنور اولوب

خساست ماسوایی کاینی فہم و درک و ارزوی مشاهده جمال ایله
دنیا و عقبا آمالنی ترک ایدوب

فراغ بال ایله مکین و طاعت کز بن ایزد جهان افرین اولوب
کوشه نشین زاویہ عزالت و جلہ کز بن محن و مشقت اولوب
درکاه چاره سازہ رخسودہ عجز و نیاز و دائماً تضرع و اہمتال ایله سوز
و کداز اولوق و سیلہ احراز رتبہ سرافراز اولوب

درون شبیدہ شاخ کل کبی دست دعا بی باز و وجہ توجہی توجیہ
وجہہ محراب نیاز ایدوب رشک لائی اولان در را شک متوالیبری ایله
زینت بخش صفحہ روی کلبوی اولوب

ابطغای رضای مولی و تدارک زاد نشئہ آخری ضمنندہ
ظاہری حلبہ فضائل و معارف ایله اراستہ و باطنی دخی زیور جذبات
المیہ ایله پیراستہ اولوب نہال قامت طوبی امثاللری بار عبادت باری ایله
خجیدہ و مزخرفات دنیای بی بقادن دامن کشیدہ اولہرق مرآت مجلای
قلب پاکلری مجلای صور امور رغیبہ ایدی

بزم کثرت علایقندن دامن چیده و باس انفس ایچون پیغوله ترک
استیئاسده ارمیده اولوب

اکل ملکات نفسانیه اولان سیر جیلله محمدیه بی تبلیغ و اشرف
کالات انسانیه اولان اخلاق حیده اجدیه ابله تخلقی و تطبیع ایدوب
طبق حکمت خفیه دن رفع غطا و سر پوش و قلزم یکران کرامتی
جوش ایدوب

هران وزمان استغفار کان باب رجای منانه جبین سای الامان اوله رق

❖ مدح و ثنایه داتر تعبیرات ❖

دریای جود و سخاسی بای و کدا حقد و موج انکیر و افتاب
لطف و عنایتی مفارق اغنیا و فقرایه لمعه ریز اولوب
پرهیز کار و عقیف و عریق الاصل و شریف اولوب
علوم شتاده مهارتی و معارف و دانشده شهرتی اولان
ادب و معارفه و ورزش و کسب کالاته کوشش ایدوب
علم و هنر ده اول تفتازانی و ثانی بدیع همدانی اولان
اوازه شهرتی عالمگیر و علم و هنری فلک مسیر اولوب
در تعین استعدادی معلوم صیر فیان اساطین دین اولدیغندن خارج
رتبه سیله داخل دائره مدرسین اولوب

فتی چوق مصالح دولت قرین حسن تمسبت و نیجه مغالقی امور کشاده

دست روتی اولوب

فاضل یگانه و مفرد زمانه ثانی تفتازانی بلکه معلم ثانی علوم شتاده

مهارتی ظاهر و فنون ادبیه ده رسوخ قلبی پسندیده اوایل و اواخر

اولد یقندن فن موسیقیده عدیل فارابی و شهر و انشاده رغبت شکن

اثار ویسی اولوب

سفره نعمتی بای و کدایه مبذول و فساد مکرر صحبته شدن هر کس

مثلذ اولد یغنی امر غیر مجهول اولوب

سر پوش طبقه هیزی باز و سر حکمت خفیه بی ابراز ایدوب

توقیر و اکرام و مرغ دست آموز دل رأفت اندوز لرینی دانه کرم

بی بهانه و لطف بی نه سایه ایلده دام ایدوب

علم و کمال کافه اشیا معنایه بانه اشرف و ابهاسی و کان مکان

امکانک جوهری بی بهاسی اولوب

علم و اء نفس مر بوضه و طلب و تعلی هر کسه فریضه اولوب

احسن تعبیر ایلده تفسیر و بیابیع علومنی تعبیر ایدرک

موشکاف غوامض امور و مدار انحلال معضلات جمهور بر ذات

مکارم موفور ایدی

ذاتی پیوایه علم و ادب ایلده آراسته و کل صد برک لباقی کلشن معارفدن

نو خواسته اولوب

یکه سوار میدان عرفان و کوی ربای سخن فهم و ابقان اولوب
 یکه تاز میدان معرفت و وفور علم و هنزایله سباق غایات درایت
 اولوب
 سوابق مآثر مستحسنه لری پیوسته لواحق مساعیء حسنه اولوب
 صحیفه زیب تحریر و پیرایه بخش حسن تعبیر اولوب
 حسن اداسنه حسین واعظم مقال طراز افرین و لطف بلا غنه
 حریری فقره پرداز تحسین اولوب
 مهر جهان تاب عنایت لری تافته و کهان و مهان مددکاری احسان لریله
 کام یافته اولوب
 تأثیر پاییز شب و ناتوانی ایله ریحان سرسبز شباب و جوانینک
 ذبولی تفکر و بیضاء پر ضیاء صحتک مغرب زمین افق حرا فنده
 افولنی تذکر ایدر بذات ستوده سمات ابدی
 احیاناً سجده دن رفع رأس و ماده حیوة نما اولان مادن جرع
 ما ایچون اخذ کأس ایدر ابدی
 رجال دولتک سرامدی و نخل کالات و معارفک برومندی اولوب
 برغنی و عائل قائم امش ایدیکه سر خوان اضافه احساننده جلیس
 و مهمانخانه پهناسند کاسه لبس اولمیه
 سطر مؤلفی شهرت شکن نظام عقد پروین و نقطه حروفی غبطه
 بخش ثواب فلک برین اولوب

رشد و ذکاده ابن ایاس انشاد شعرده ابونواس انشای بدایع نکاری
رونی شکن اثار زکسی و تلفیق کلام و افاده مرآمده ثانی و بیسی
اولوب نظم و نثری مقبول خول و جهت علمیه سی مسلم ارباب منقول
و معقول اولدیغندن غیری رأی و تدبیرده فلاطون زمان و اداره
ملکیده رسطایس دوران اولوب
همای همایونبال دولت علیه مک جناح ایمنی و میدان رزم و هیچانک
فهرمان صف شکنی اولوب

❖ بعض مقدماته دار تعییرات ❖

هر ماضی و رشیده نهان و پوشیده دکلدر که
مظاهر فضل بی نهایه اولان اهل نهایه نهان اولیه که
بحر محیط حقایق اشیا بله آشنا اولان جوهریان مر وادید عرفانه خنی
و نهان اولیه که شمارنده سبحة مشیت ازلیه و رفزده جراید مقدرات
الهییه اولان هر برامورک ظهوره کلیسی اسباب ظاهریه به محمول
و حال بو که حکم خفیه سی مجهول اولوب
ضمایر ارباب نهایه ستر پرده خفا دکلدر که
بارقه ارادت حضرت فیاض مبدع الاقطار و الافاق و شارقه مشیت
جناب مالک الملک علی الاطلاق هر نه وقت منصوریت قنه ناجیه

موحدین و نه زمان مقهوریت فرق ضالۀ مشرکینه تعلق ایدر ایه
 تأیید بخشندۀ بازوی دین مبین و ظفر دهندۀ صنوف مجاهدین اولان
 جناب خلاق جهان افرینک بارقۀ عون و امداد و نصرت شارقه
 انداز مفارق اسلام و سحاب مظلمۀ صاعقه بارقهر و هریمت تفرقه ساز
 سواد اعدای لئام اولسنه مراد الهیسی تعلق ایلدیک حالدۀ
 مرابای ذاتیه سی انعکاسات تأییدات جلبله ربانیه ایله محاط اولان
 برذات بسالت شمعانی مسند افر و زایوان کامرانی و منجای ارباب
 امال و امانی ایلک الطاف بالغه صمدانیه مقتضاسندن ایدوکی
 ثبوت یافته قاصی ودانی اولدیغنه مبنی

جناب خیرالناسرینک بوامت مرحومه حقندۀ وارد اولان مواعید
 بشارت بید الهیه سی مقتضاسندن اولق اوزره هر نه زمان یفرح
 المؤمنون بنصره الله نص شریفنک مال نصرت اشتالی بو عالم اسبابه
 جلوه نمای وقوع اولسنه مراد حقیقیسی تعلق ایدر ایه بهر حال
 تفریح قلوب مؤمنین و قهر و تذلیل صنوف مشرکین ضمنندۀ ناصیه
 لامع الاستبالی مطلع غره غرای فتح مبین اولان بر بدر کامل الانوار
 برج صلابتی صدر اسمان قدر حکمرانیده بالانشین عز و تمکین ایلک
 عادات قدسیه صمدانیه دن ایدوکی رسیده درجه هلم البقین
 اولدیغنه

بارقۀ ساطعۀ الطاف الهیه اشعه فشان عالم امکان و سحاب بحساب

اعطاف نامتناهیة صمدانیه طراوت افزای گلستان جهان اولسنه
اراده ازلیه و مثبت لم یزله متعلق اولسدیخی تقدیرده تنسیق مهمام انام
واصلاح مصالح خواص و عوام ایچون برسمیدع عالی همتی طرازنده
مسند والای اقبال وزینت بخشنده جاه و جلال ایلک عادت علییه
جناب خداوند بیروال ایدوکی وارسته قید اشکال اولدیغنه
واقف مزایای معانی و کره کشای فن ثانی اولان عارف سخندانه
پوشیده و نهان دکلدر که

متنبهان وقایع روزکاره مکشوف و معالان و مطلعان تواریح و اخباره
مشاهد و معاین در که

طبع مستقیمی افت فهم سقیمدن سلیم اولان محقق بلند پایه نکتسه پایه
مستور اولیه که

شناسای قدرت حق و معتقد افاضیل قادر مطلق اولان دانای
خیره خنی و ستیر اولیه که

رخساره صحیفه کافور فامه باعث پاشیده عنبر کلاله سیاه خامه
اولدر که

مشاطه خامه طرفه نکار زلف خم بخم سلسله عنبرین ایلله پیرایه بخش
رخساره لوحه اثار اولوب

کیسه سر بهر دهن پر جواهر دن نقود تصایح مفیده بی بو وجهله
تهاده طبقه ابراز ایدوب

صدفچه حافظه سنده مندرج اولان مروارید کرانه های کلامی
کشیده سلك تقریر و تدبیر و طبقه سامعه مزی تحف دراری
بتشیر ایله تشحین ایدوب

❖ ملوک عدالت سلوکه دائر تعبیرات ❖

دور عدلنده شب هجر اندن غیری تیره دل و قطره باراندن اوزکه
پادر کل اولوب

پناه پرده سایه حایتلری اولان رعایا تاب افتاب محن وقتدن محفوظ
وعین عنایتلری ایله همیشه ملحوظ اولوب

نسیم معدلتی حوزه اسلام و دینی رشک دارالسلام و عنقهای همی
قاف تا قاف روی زمینی اسوده حال زیر بال اقتدار و احشام ایدوب

شیمه کریمه لری همواره اجرای احکام شریعت شریفه غرا
و سبجه بهبه لری همیشه اعلای اهلام ملت حنیفه بیضا اولقدن ناشی

شعشه شمشر شاهانه لریله ظلام کفر و ضلال نابود وطنطنه کوس
شهنشاهانه لریله صلیب و ناقوس یو جود اولوب

اساس جور و بیاد تیشه عدل و داد لریله سرنگون و دامان رعایا
شکنجه مظالم ستم پردازدن مصون اولوب

اگر نسیم لطف دلفروزی آتش سوزان اوزره وزان اولسه

❖ هراختری ❖

هر اخگری برالماس ابکون شفاف واکر سموم سموم قهر جگر سوزی
اب خوشکوار اوزره کذار ایتسه هر قطره سی برخجر پر خون زهره
شکاف اولور

درفش مرصع شقه سلطنتلری همسر اکلبل نه کنکرة فلك اطلس
وکلبانک درای کوس خلافتلری طنین انداز کوش سکان طاق
مقرنس اولوب

فقرای و بریا و دایع خالق البریا اولوب مزارع احوال لرینه جویبار
عدل و داد شهنشاهی دائم الجریان اولوق حسبیلله کشتزار تعبش
وزند کانیلری پذیرای نشو و نما اولوب خرمن جمعیت خاطر لری دائماً
عواصف مظالم و تعبدیادن حفظ و وقایت اولوق لازمه ملکداریدن
ایدوکی ظاهر اولوب

نیرباهر الاشراق طالع همایونلری پرتو پاش افاق و بالارث
والاستحقاق تخت فیروز بخت عثمانی به جلوس ایله عالم و عالیشان
قدوم مسرت لزومندن نشو و یاب سرور و اشتیاق اولوب
اسوده کزین دارالامان عدالت و سایه نشین سایان سلطنتلری اولان
بالجمله بندکان صدقنشانلری

اوشهنشاه اسکندر سلوک خبره ساز اعین ملوک اولان دبدبه
ملوکانه ایله

امرنده مشکاة انوار عالم اولان ارای ملوکانه زدن اقتباس لوامع
عزم و نیت

شهریار کزیده اثار مانند مهر تابدار تخت فیروزه بخته افاضه انوار

ایدوب

خدیبو پرمکین خیره ساز ملوک پیشین اولان طنطنه دیرین اوزره

شرفبخش قعود و هر طرفدن عليك عون الله صداسی رسیده جرخ

کبود اولوب

عتبه فلکمرتبه ملوکانه لرین مالشگاه جبهه اکاسره زمان وسده

سماسای خسروانه لرین سایشگاه جهره اسکندر دوران اتمک

دهواتی

شب قدره شبیه اولان اول لیله بی و یله ده پادشاه انجم سپاه دام

فی حفظ اله حضرتلری مطلع باب عدالت آب ملوکانه لرندن دبده

خسروانه ایله مانند مهر ضیا دار طلوع برله لمعه بخش عبون بندکان

صدق شعار اوله رفی رکاب قرتاب شاهانه لرنده عقد الثریای فلک

فترک کشاک خدمتیه شرفیاب و ممتاز و پیشگاه معالی دستگاه

شهنشاهی لرنده کهکشانشان چرخ دوار مشعله دارلق ایله اشرفو

رهین اهتر از اولوب

❖ دولت و اقباله دار تعمیرات ❖

حقمنده افتاب عالمتاب تاجداری اشعه ریز بروز و رتبه والای وزارتله

بدر اقبال جهان افروز اولوب

منتهای مراتب بشریه و قصوای درجات انسانیه اولان جاء والای

وزارتله بکام و اولوجهله نواله کیر خوان شهنشاه انام اولوب

حقننده نظرا کسیر اثر شاهانه مستمر الظهور و رأس المال تجارتسکاه

اقبال اولان التفات خسروانه باره صادقله سنده متابع الصدور

اولوب

نیر باهر الاشراق طالع فرخنده مطالعاری پرتو پاش افاق اوله رقی

فلان منصب ایله برمراد و اتش زن قلوب حساد اولوب

مسندنده ایقا و خیالخانه خاطر نده زبانه کش اشتغال اولان اتش

انعزال اطفسا اولندی

خارج ازداتره اوهام مظهر نوازش و اکرام اولوب

رتبه والای وزارتله عنوان شرفنامه جاء و جلالتی توشیح بند منقبت

و منشور میامن نشور مجد و اقباللری القاب مستطاب دستوری و کام

کاری ایله پر زیب و زینت اولدینی

انوار ایهت و اقباللری روز بروز جلوه کر بهنای اشتهار و پرتو افکن

دریجه مسامع صغار و کبار اوله رقی

مهر تابدار اقباللری افق مشیتدن بارقه فروز طلوع و حق احق

عالیرنده الطاف شامله الاطراف شاهانه سر زده وقوع اوله رقی

ناصیه حالیه سامیلرنده مانند مهر نور افشان ساطعه بخشای عالم

امكان اولان لوامع باهر السواطع اهليت واستحقاق ازلی اقتضاسی
واوته دنبر و فرق عالی برنده شعله ریز اولان لمعات توجهات مکارم
غایات جناب ظل اللهی ابتغاسی اوزره

یوما فیوما درجه اقبالی نمادار و هلال اعتباری بدر تابدار اولوب
سرافراز و مظهر و عقد قریب الانجاز اولوب
ازهر جهت دلشاد و خوان وسیع النوال پادشاهیدن حصه مند
نواله مراد اولوب

شاد و خرم و کلزار امانی طراوتیاب فیض خالق النسم اولوب
خورشید جهات تباب اقبال الری مطلع کامرانیدن لمعه پاش فتوح
و فرق معالی وفق سامی برنده انوار توجهات محاسن ایات تاجداری
از سر نو ساطعه بخششای بروز و سنوح اوله رق

نیر عالم افر و زاقبال الری برج اجلا لدن لمعه ریز انفلاق و حق احق
سامی برنده خورشید لامع التأيید توجهات مکارم غایات جناب
پادشاه مکارم اخلاق از سر نور هین اشراق اوله رق

غنچه امید ی نسیم امانی ایله شکفته و خندان و فجر صادق
یختی مشرق اقبالدن درخشان اولوب

اومسند بلند پایه ایله تحصیل بهره و وایه ایلدی
فلان منصب ایله مجمل و مست رحیق مطلب وامل اولدی
ناصیه حال صداقت اشتغال عالی برنده رخشنده و لامع و جبین حیت

مبین سامیله نده نابنده وساطع اولان انوار استحقاق واستعداد اشعه
فیض خداداد لامعه سنجه حق عالیله نده برتو پاش طلوع اولان
نیر تو جهات عنایت جناب پادشاهی از سر نو بارقه فروز لموع
اوله رق

مراتب سامیه نائل وهلال اقبال جاه منیع وزارتله بدر کامل
اولوب

رتبه والای وزارتله اصعاد وفلان ایالت ایله منظومه اقبال مستزاد
قلندی

خارج از او هام مظهر نوازش واکرام اولوب
انوار خورشید مأثر حسنه لری روز بروز شعشه انداز افق اشتهار
ولمعه بخش دروازه مسامح صفار و کبار اوله رق

❖ غزل وادباره دار تعبیرات ❖

صفات ذمیه دن اولان رشوت وطمع اسناد وحقده نائرة غضب
وتهور ایقاد اولنوب

مسنددن تنزیل و دوچار قیدنی واقامتله قوای راحت وحضوری
تعطیل اولنوب

شعله فنیل دولتی پف زده روز کار ادبار ونیر اقبال استدرابی

سحاب شیرک ظلمه دو چار اولوب
 نظر مکارم اثر شهناش هیدن ساقط و بوجهته مسنددن عزل ایله
 کوکب اعتباری زمین ادباره هابط اولوب
 شیرازه اقبالی خلل پذیر و بوجهته حکم و نفوذی فرو نهفته تأثیر
 اولوب
 کوکب بختی تیره و چشم اقبالی خیره اولوب

❀ صیف و بهاره متعلق تعبیرات ❀

ایام سرما گذران و موسم ربیع نامیه بخش چنستان اولدیغنه مبنی
 تنشق هوا و مطالعة صنع خدا ضمنده صحرای بهنای نمونه نمای
 نقش بوقلمون و ازهار جانفراسی رنگارنگ کونا کون اولان بر مسیره
 دلکش افزایه عازم اولوب

فیض نامیه بهار دشت و صحرای مشکبار ایدوب
 هوار کسب اعتدال و طراوت و صفحه زمین ازهار مشکبوی ایله نمونه
 نمای سخن جنت اولوب

کشت باغ راغ و روایح ازهار مشکبار ایله تعطیر دماغ ایدرک
 اب تاب فصل ربیع جسم بسطه زمینه افاضه حیات بدیع ایدوب
 جوش و خروش چمن لجه حضرایه غبطه زن ورنک و بوی شکوفه

وازهار حیرت افزای اصحاب اختیار اوله رق
 جوهروده لطافت و صفوت هویدا و هر بر مسیره و زهنگاه دلکشا
 انواع طیب و طراوتله محسود جنان ار بعث دنیا اولوب
 مرغان ترانه پر واز وعلی الخصوص ترجمان راز عشق و نیاز اولان
 عندلیب خوش آواز نغمات مؤثره ایله ترغماز و سامعه نواز اولمغه آغاز
 ایدوب

بویله ایام بهجت ارتسامده سیر سواحل و صحرا و تماشای صنع خدا
 نفوس بشریه به باعث انبساط و شادمانی و بلکه نمونه نمای روحانی اولوب
 بلبل خوش آواز دخی ترغماز نکات آمیزه آغاز ایله شورا فکن بزنگاه
 دماغ و سوز بخش سینه داغ اندر داغ اولوب

❖ حد تمیزه رسیده اولنره دار تعبیرات ❖

فرق جواهر و اعراض و تمیز سواد و بیاض ایلد کده
 کون بکون نمادار عمر غریز و غیر میان سیم و ارز بزا اولد فده
 عقل هیولا نیدن خلاص و عقل باملکه رتبه سیله اختصاص
 هنکامنده

فرق سواد و بیاض و تمیز جواهر و اعراض درجه لرینه انتهاض
 ایلد کده

نصاب فرق و تمیزه رسیده و بیلوفرزار حظ عذاری رمیده اولد قده
ثمره فوادی و ریحان ربیعان گلستان مرادی اولوب تربیه فیض
قدرا یله تمیز میان خشک و تر اولد قده

صلب شدن تولد و درجه بلوغ و رشده وصولنده انوار ذکا ناصبه
حالده توقدایدوب

ثمره فوادی و گلشن املنک سروسر ازادی اولوب
سر زده حیر وجود و فارق مابین غیب و شهود اولد قده دستباری
ذهن و قادیله واصل سرمزل ملک و استعداد اولوب

نونهال بوستانسرای جمال اولان وجود بهجت نمودی تربیتکاری دایه
لبلی طلعت و پاسداری لای بهرام طبیعت ایله قرین نشو و نما
و قامت قیامت قبایم خلعت زیبای حسن و بهایله جلوه نما اولد قده
کلدسته وجودی باغزار عالمده بویا و نهال استعدادی آبیاری فیض
خدا ایله رشحه کبر نشو و نما اولد قده

قوه باصره ابتهجاجی و دیخورخانه املنک فروزنده سراجی اولوب

❖ بیماری و ناتوانی به دار تعبیرات ❖

مزاجی منحرف و اماره موت عین بصیرتنده منکشف اولوب

هموم هموم ایله خسته وزجاج مزاجی سنک تانوانی ایله شکسته
اولوب

بعض امراض بدنیه ایله متا ثروصفو عبش وزند کانسی متکدر
اولوب

ناکاه اینته جسم لطیفلری غبارعرض مرض ایله ژنک بسته
وجوهر شفاف بدن شریفلری سنک فلاخن ناتوانی ایله شکسته
اولوب حذاق اطبانک معالجه ومداوانی غیر مفید وعلت
بدنیه سی یوما فیوما مرداد وشدید اولد یغدن

کل تردن نازکتر اولان مزاجلری یرقاج کوندنبر وپرهزده صرصرده
عسیرالدوا اولوب

﴿ وفیاته دار تعبیرات ﴾

المخطاط سن وهرم سببی ایله اولین پایه مرقات معاد اولان اخرته
وضع قدم وترك کارخانه عالم ایلدی
طایرز وحی بالکشای اوج سما وشنکناهی هیکل جسم پانیدن
رها اوله رق مقام حور مقصورات فی الخیام طرفنه خرام ومشارع
جنات تجری من تحتها الانهار دن رشف ماء الحیوة خلود ودوام
ایلدی

در دجا نگاه مرض ایله مبتلای این واه و عاقبت متواری خاك سياه
اولدی

غریم اجل بنده زیون و ذائق شربت ریب المنون اولدی
مرغ روحی قفس تندن طایر و غزم سراستان فی مقعد صدق
عند ملیک مقتدر اولدی

طی طومار امل و اجابت داعی اجل ایلمدی
مقدمه موق اولان مرض هائله مبتلا و تبردان اجلدن بریده اولان
ناوک قضایه حواله هدف رضا اولوب ترك جهان جهانیان و معتکف
زاویه خاموشان اولدی

مرض جانکاه ایله دریش الم و عاقبت بحانسی اولان زیر خا که
مدغم اولدی

فوت و زیون سر پنجه موت اولدی
مرغ روحی قفس تندن پرواز و روضه بهشده لانه ساز اولوب
کشتی عمرینی موج طوفان اجل غرق و شرع زندگانینسی تئد باد
مرکبی امان خرق ایلمدی

علت مراق احتشاق و حکم واراده حضرت خلاق ماء سریع
السیر عمرینی گرفتار عقده محاق ایدوب
عمر کرانه ایله دن حد صد ساله بی احراز و بوئنه طایر روحی لانه
قدیمه پرواز ایدوب

اجل مسماسی حلول واولوجهله مهمانخانه اخرته نزول ایلدی
 بالین ریج و بیماری یه سر نهاده و عاقبت سر و باسق عمری تندباد
 اجل ايله خاك فنايه قتاده اولدی
 هجوم جیش شیب و حلول اجل لاریب ايله اوائل رجیده نقد
 عمری تسلیم دارا خزانة غیب ایلدی
 مرض نا کهظوره مبتلا وکر بیان حیاتی مسلم سر پنجه اجل
 مسمی اولوب

دغدغه دنیادن دستشو و جانب اخرته تافهرو اولوب
 نخل باسق وجودی برکنده تیشه نابودی اولوب
 لیک زن داعی اجل و دنیادن کسسته تارامل اولدی
 پیرفانی و بالغ نصاب زندگانی اولوب وجودینه طاری اولان مرض
 و سقم علاوه درد شیخوخت و هرم اوله رق فضای بی انتهای اخرته
 رفع علم و منصفه غرقه جنت اعلا یه وضع قدم ایلدی
 تکمیل مدت حیات و ترک مشغله کائنات ایدوب
 حلول اجل موعود یله ارتحال دار خلود ایدوب
 تارک عالم فنا و عازم کلشنسرای بقا اولوب
 لذت چش خوان عیم النوال تمت و تارک مشغله کائنات اولوب
 کبوتر جانی اشیانه بدندن بال کشای ساحه دار الثواب و لانه ساز
 اغصان طوبای طوبی له و حسن مأب اولوب

❖ اخلاق ذمیه دار تعبیرات ❖

دائماً وساده فساد تو شد و طبع خلافت نبغدن خصال ذمیه
تولد یدر ایدی

اظهار نخوت و ستیز و خنجر زهرالود زبان سر نیز ایدوب
کریوه مخالف و ریوه سالک و هاویه هوا ده هالک اولوب
ذخارف زینت دنیا به فریفته ولذت زایلّه دهر بی وفا به شیفه اولوب
انفه و نخوت و کبر و رعوتندن غیر خالی و اغراض و نفسانیت خلاصه
مال احوالی اولوب

سکرت غفلندن ره باب افاقت اولمسته سد سدید هوا و هوس مانع
و عاجز و اصلاح حالندن هوشمندان زمان در مانده و عاجز
اولوب

کریوه نارفته خبائنه منسلک و دائماً اجرای ملعنه ساعی و منهمک
اولوب

و دیر جهانندن سیر نیرانه روان و مرغ روح بی فتوحی اش بیان خبائت
نشانندن جبال حجیمه ظییران ایدوب

کریوه عجب و فرورک ره روی و شرذمه شیطینک پیروی اولان
محرك سلسله هوا و هوس و ولوله جهنم اشوب افاعیل قبیحه سی
پیوسته نه طاق مفری اولان

عاقبت اسو حال ايله هلاك و جامه عمرى چاك چاك اولدى
پانهاده ذروه بلج و عناد ورهر و كړيوه عنو و فساد اولوب نهايت
تحت الزماد استنار اولان نارفته بي ايقاد ايدرك
نقضاى نفس بديمان واغواى هو مشرباى شيطان ايله طعن و تشنيعه
دهن كشاي هذيان و بين الناس اراجيف افشان اولوب
سواد سبئالرينى تفصيلي اوزره نقل و املا حيرته باصره اصداقا
و خدشه و رسامعه عقلا اولوب صفت خباثت انصافلرى ياننده قلم
پاك رقم اتلاف مداد دن استنكاف اوزره در
سو كند بذات خالق پاك پيرايه طراز صفحه خاك قسيميله مبالغه سزجه
و للعار ف يكفيه الاشارة و الائمة و فقبحه فصل مبادى مساو يلرنده
بو قدرله اكنقابره اولبايده (ع) حديث زلف درازى بلان حكايه سيدر
اعتذاريله طى طومار مقال و (ع) قصه چه كنم سخن درازست مقرر اصيله
قطع تار اقوال قلندى

❖ نصرت و فالينه دائر تصويران ❖

بدر منير فوز و فاليت جانب اسلاميانده نور افشان و سحاب صاعقه بار
هزيمت و مغلوبيت مفارق اعدايه سايبان اوله رق جهله سيراب زهراب
هزيمت و تصويرتله غرقاب كرداب مغموريت اولد قلرينى شامل

نسیم فوز و غالبیت جانب اسلامیانده وزان و غبار هزیمت و مغلوبیت
عبودیت ملعت مشحون اهدایه ریزان اوله رق نوجمله رهنور د فیفای
هزیمت و تصور تله بر کشته وادی خذلان و مقهوریت اولد قلربی
مشغل

صولت اسلامیاندن زهره لری چاک واکثریسی داخل حفره هلاک
اولوب

ره پیمای سمت مقر واکثریسی شمشیر نیز اسلام ایله عازم درکه
سفر اولوب

پربشان و مضحک و جمله سی سیف جانسان غزاة ایله مدمر
و مستأصل اولوب

خارج از تصور و شمار کفره اشرار اندا خنه هاویه قهر و دمار
اولوب

واسطه تیغ سیاستله دماه فاسده لری اساله و اهراق و منتشر افاق
اولان اباطیل اعماللری دستباری حسن تدبیر ایله امحاق اولوب

فتی چوق کافر مستاصل سیف باتر و جنود مسلمین منصور و مظاهر
اوله رق

نسیم فوز و نصرت جانب اسلامیاندن وزان و غبار هزیمت و ادبار
ابصار دشمن بد کرداری مئان ایدوب نیچه لری کشته سیوف دمار
و برازی دخی افتاده قید اسار اولوب

اول خصم بدتبارك نجم حیات و زندگانیسی افتاده چاه محاق و زوال
و جای ارام و فراری بئس المقرش و نكده مزار او له رقی مملكتلری
قرین رتبه اختلال و انحلال و رهین درجه نحو واضمحلال اولوب
تفسیده لبان تاب و غایه افاضه زلال اعانت و اذافه شراب خوشکوار
تاب و طاقت ایتمک او زره تحریک مهمیز مسارعت ایدوب
جنک و ستیز رشک هنگامه رستاخیز اولوب

علم افراز کین اولان مخاذیل مشرکینک مهجده رایت نخوتلرین
پنجه آهن تاب همتلری ایله نگونسا رویست و دشمن دینک و هله
اولیده طلسم مکیدت و مضر تلرین عزیمت اهرمان گذار جلاد تلر یله
عاطل و شکست ایدوب

کشیده اغوش تسخیر و مستر اد منظومه ممالک شهر یار کشور کیر
اولوب

ماه شبگرد ظلام سوز کبی نصف الیلده تحریک اعلام کینی فروز
ایدوب

سیلاب رهب و هراس استیلا سیله اساس تثبت و فراری نااستوار
و تند باد سطوت عسا کر اسلام ایله اوراق تمکن و اصطباری تارمار
اولوب

کفارتیه روزگار کله لری حساب جو یبار شمشیر تابناک و اوای
زرمخوق اسلامیان همسر فلک الافلاک اولوب

تحصیل نام و تنک ایچون موقف رزم و جنگده قیام ایدوب
نسیم عنایت مبسرالامال تنسم و بوجھتله غنچه فتح و اقبال تبسم
ایدوب

بازار حرب و ستیز کرم اولوب سپاه ظفر شعار تکمیل مر اسیم نام
و ناموس و کفار خا کسار تحصیل رضای صلیب و ناقوس ایچون
متاع حیات مستعاری دلال بدمهر تیغ زهر ابدار انده عرضه هل من
مزید ایتدیلر

سر چشمه تیغ بیدریغ صولت و اجلال قهر مانیلرندن جوش ایدن
سیل پر زور فوز و نصرت اساس مبانی کبر و غرور اعدایه تزلزل
بخش خسران و خبیت و صواحق طوب فلک کوب صرامت و اقبال
مکندر نشانه لرندن خروش ایدن آتش قدر ظهور نصر و غالبیت
خرمن جمعیت کفاره سوزش انداز تفرقه و نحوست اولوب

اعدای دینک شبشه صنایع حریبه لرینی کسر و ابطال و جبل حیل
فرنگانه لرینی تفریق و اضمحلال ضمننده حواله سنکسار قدرت
عسکریه و اطال و زور بازوی صنعت جهادیه استحصال اولوب
مصمام عد و انتقام سردار اکر میلی خون دشمنان ایله دلیر
وطنه غالبیت و فتوحاتلری انافا ناافا قسیر اوله رق

نیجه بیک لعین بیدین نکهبان درکات بحیم و گرفتار و شاحه عذاب
الیم اولوب

اشكوفه كرنگ فوز و نصرت طرح كلبن اهل ايمان پيرايه بخش
طراوت و خار مغيلان اثار هزيمت و مقهوريت پيچيده و امن اعدای
بد طبينت اولوب

مانند صيد زخم خورده بر مدت زير سر پنجه سطوت غضنفرانه لرزه
كرفتار كشاكش پيچتاب و خاكسار طبيدن واضطراب اوله رق
صورت حال خذلان مألرين اينه شمشير مریخ تاثير لرنده غماشا
و نقد جان ايله طالب اولدقلى پلاسپاره هلاك وز والرين اندازه
سنان جانستان قهر مانير يله اشترا ايدوب
نيجه هنده كفار ايصال دركات بحيم وارسال عقبات سفر سقيم
اولوب

شاهد ظفرى دراغوش و جام مراى نوش ايدوب
سيوف مسليندن دماء مشركين و معاندین دامن اخر زمانه دك
ريزان و كلگونه خون شهدا چهره طراز عرايس اسلام و ايمان
اولق مقتضای حكمت بارى اولمغين
ماتمسكده جهان طرب آباد امن و امان و شعله سنان حرب و قتال
روفق شكى كلزار و بوستان اولوب
يا عقد رشته صلح ايله اراحه عباد و ياسيف انتقام ايله ازاحه دماء
فساد ايتك اوزره

حسن نيت و تدبير نه كند سختكبر نخير مر امدركه مدت مدیده

هوادر شکار اولان همای اوج اشیان اسایش وامانی کشان برگشان
 گرفتار چنکال پنجه فرمان اولور
 پنجه زن دامن دشمن و سر شکن فخره خدعه فن و چاک اورجان وتن
 عنه عبده وتن اولقی نیت خیریه سیله
 خوان خون عدودن حواصل وحوش و طبور مال مال و سیر و بلسکه
 سباع و هوام جهان نواله کیر اولوب

❖ حریم محترمین و حجاج مسلمینہ دار تعبیرات ❖

هر ذره تراب مستطابی مشام روز کاره بر گذار و هر ریزه سنسک
 کوهرین نصابی ناهید فلکه و شاح الصدر افتخار اولان بقعه
 مبارکه حریم محترمین
 صحن پر نور مغفرت منشوری رشک اوریت معمور و غبار فیض
 کنجور رحمت نشوری توتبای عبون حور اولان کعبه مکرمه بلند
 استان و حجره معطره ملکوت مکانک ساحه برین بهشت ایننه فرش روی
 و جبین و اظهار شعائر بکانه کوپی و اجرای سرشک شفاعتجویی ابله
 تشبید رکن رکین و تنویر باصره یقین ایده کلان حجاج و زوار
 زامله بندار زوی بیت الله الحرام و محمل سوار جبهه سانی هبت
 حضرت سید الانام اولان حجاج هدایت منہاج

ناثل شرف رخسود کئی خاک پاک بیت الله الحرام ومظهر جبین
 صابی روضه مفتحه حضرت سیدالانام اولان حجاج هدایت انعام
 لله الحمد والمنة بوسنه مبارکه ده دخی سایه هماوایه شاهانه ده ایغای
 فریضه حج واجرای لازمه حج وثج ایله تحصیل دستمابه عود
 وقفول وشام جنت مشامه اناخه جازه وصول اولوب
 روسابی عتبه بیت خدا وزابر کلین روضه حضرت مفخر انبیا
 ارزوی جهان بهاستده اولد یغندن

هنیمت سمت حجاز ومثوبات حج بیت اللهی احراز قصدیده دامنگیر
 نیاز اولغله حقنده رخصت سنیه اوزانی وبوجهتله جازه ران
 سوی بیت سبحانی اولوب
 خاک پاک عطرنای سنجیده میران سما وارایش ساهره غبرا اولان
 خطه حجاز مغفرت طرازه
 مطلع انوار ماهیمانی ومهبط الاسرار تیز بلات صمدانی اولان
 خطه حجاز غفران طرازه

طاق بالار وافی رشک اور عرش اعلا وعتبه کردون مرتبه سی غبطه
 فرمای کرسی سما اولان
 درون فیض مشکونی رشک ساز ریاض خلد برین وخارج ساحه
 معالی مناهجی مسیره حور عین کبی دلنشین اولان
 جوهر خاک پاک عطرنای و دیعه کنجینه چشم عالمین وعکس

نقش خضر فرش استان شفاعت عنوانی پیرایه جبین اولان

❖ شادی و مسرته داتر تعصیرات ❖

فاطمه زن و غم رهپای دیار عدم و جیش شوق و طرب هسکر
جو روالم اوزرینه رفع علم ایدوب ملکوت درون هجوم سپاه غصه
واندوهدن سالم و وجود عالم ذات سرور ایلله قائم اولوب
رامشکران خوش الحسان ولوله انداز ایوان کیوان و مصوت اوتار
سازندگان روح بخش ایدان انسان اولوب
استماع اغانی ایلله کسب تلذذ روحانی اولنوب
کشتن سرای دولت هلیه کبیه خود روی بی جامه دن تخلیه و نوباوه
قانون محاسن نمون دیگرله تخلیه اولندی

❖ کدر و تسلیته داتر تعصیرات ❖

بو مقوله اوضاع فلسفیه نفس ناطقه ایلله همدم و سرور و غم جهان
نقش اب ورنک سراب ایلله توأم اوله رق هر شب دیجورک بر صباچی
وهر کاشانه ظلمت زده نک بر مصباحی ظهور ایده کلدیکی مرایای مکنونانده
مشاهده اولنان صورت غریبه مزایا سندن معلوم انا م اولغله بو کونه وضع

❖ ناما مول ❖

نامأمول چرخ مکاردن مفهوم اولیوب

برمدت تخرع کاس غربت و تناول سم هلاهل درد و مشقت ایدوب
هر برکار واحوالک و رای تنق قدردن سرنگای ظهور اولمسندده
صورت ظاهرده هر تقدیر نوع بشرک اراده جزئیة سی انضمامی
درکار ایستده معنا بالجملة معاملات ارادت خالق البشرایله جلوه
کرساحه سنوح و عوالم شئون و حال قبض و بسط ایله توأم اوله رق
هر بسطک قبضی اولدیغی مثللو هر قبضک دخی بسطی درپی ایدوی
تزد اولی الهاده رسیده حیز بداهت و وضوح اولوب

تسکنای بیضه کتم و عله مدن پرکشای کلشن شهود و اشیا نسکیر
مرغ زار وجود اولدیغم کوندن بروگاه پنجه فشاری عذاب جگر
شکاف روز کارایله اویخته فترک اضطرار وگاه ستیزکاری صیاد
طالع ناساز کارایله بال ریخته بادیه انکسار اولوب

هر برامور مجاری قدرده جاری و یو کیفیت پرده خفاده غیر متواری
ایدوی ایننه قلب سریره شناسیلرنده غبار اشتباهدن عاری اوله رق
صورت حالده رونما اولان شبوه عسک متعاقبا جهت یسرایله
قات اندرقات مکافات جلیله سی کور یله جکی مجربات بدیهیه دن
مرکب بر قضیه منج المسرات اولوب

لوح از لده نقش افکن تقدیر اولان احکام الهیه مهمانسرای عالم
اشباحده صورتغا اولقی مشبت سبحانیه اقتضا سندن و ظهور

معسرانک در پی مبدل یسر و مکافات اولسی بشارت منصوصه ایله
مثبت اولان قضا یا دن اولغین

طاق بالارواق غنادن اسفل السافلین فقر و عنایه فزاده اولوب
سحب منزله دهشت و حجاب مزرعه جانیه صاعقه بار اضطراب
اولوب

با کشیده یز مکاه شوق و شادی خوش نشین کناره نامرادی اولان
سجاده پیرای زاویه صبر و سکون مصطفیه ارای خجکده عشق
وجنون اولان

سبوشکن میخانه عقل و هوش سرشکونسار پیانه عبس و نوش اولان
کاه ساحه کلزار عالمه نسیم التفات کبار ایله کشاده دل و شکفته
درون و کاه جنت بهجت فزای مجلس انس کسر مادن انقطاع
پامال هردنی و دون اولوب

زخم جانیه مرهمسای ترجم و علاج سوادنی جنون افزا ضمیمه رقبه
خوان تکلم اوله رق

❀ تشکر و عنایته دار تعبیرات ❀

نخل فی نشو و نما می مرادم ایاری لطف و احسان لایله شاداب و دماغ
شورابه امیدم شیرینی کلقتند التفات لایله حلاوت باب اوله رق

❀ مانند ❀

مانند نقش بر آب اولان شوره زار امل ایاری به حساب به حساب عنایت لریله
 سرسبز و شاداب و کشتزار بی نشو و نمای امیدم امداد رشتحات
 التفات لریله طراوتیاب اولدینی وارسته شک و ارباب اولوب
 ریاض طراوتیاب احسان بی امتنان نرند کلچین امید و اولو جهله روزنه
 ظلمت زده امل اشعه لطف و التفات لریله مستغنی نور خورشید
 اولوب

اسیر کشمکش پنجه اضطراب اولان دل یتیمه باعث حیات نازه
 و مورت مسرت بی اندازه اولوب

کاسه قلب و قالیم مالا مال نشو سرور و سبوی دل اخلاص بوییم
 سرشار زلال جهور اولوب

ریاض درونمده قطرات اشک ضحرت و اضطراب ایله دمیده اولان
 خس و خاشاک کدر نسیم دلکش محبوب عنایت لریله مصفا و طهر
 و حساب به حساب لطف و التفات لریله خشک نمای شکوفه امیدم نازه
 و تر و کشتی طوفان دید امل ظهور مسا عده روز کار نوازش
 و تعطفات عالی لریله ساحل رس مرام اوله برق ازاده چارموجه نیم
 و خطر اولوب

مرآت ترک بسته درونم مصقله لطف و التفات لریله انجلا پذیر و چراغ
 مرده امل ابرامض بارقه عنایت لریله همرونق ماه منیر اولوب

✽ آتش و حریره دائر تعبیرات ✽

آتش سرکش سرغای ظهور و شراره پاش شر و راه رقی رهین
امتداد اولمش ایسه ده یاورى فضل رب العباد لهیب ناری قرین انجماد
ایلمدی

اونار ذات الوقود انطفأ کرده سحاب لطف واجب الوجود اولوب
آتش هولناک زبانه کش صوی سقف افلاک اولوب
دستیاری شفقت رب العباد ایله او آتش پیداد قرین انجماد اولدی

✽ عدم نصرت واضطراره دائر تعبیرات ✽

خوار نشوه قدر دن عارض اولان کدر درد صرک شمد بک اداره
جام مصالحه ایله دفعنه تدبیر ونشئه سرشار صهبای انتصاری عصر
آخره تاخیر ایلمک اولبیر اولوب

بو واقعه فاجعه دن خیر اولدقده خدمت اهدرونی ایله جوشن
نه نوع کردونی مانند سینه عاشق دلریش صد پاره وچاک و مردم
دیده غمدیده سن اغشته خون و خالک ایلمدی

فتح و فیر و زی روزی اولق رجا سبله چشمه چشمندن شورابه فشان
اشک مقله سوز اولوب

هر چند در الفربد نصرت و ظفر مر بوط سمط اللأل قدر و نتیجه
مقدمات رضای خالق البشر اولوب

خلبه و نصرت و قهر و مذلت محضاً موهبه رب عزت ايسه ده نوع و رس
املاك جلوه كرنج له كاه ظهور اولسي مهر معجل تشبث اسبابه منوط
ورشته عادة الله دخی بو عقد حكمت عقده منصل و مر بوط اولوب

هدر و تلف و اسلاميان دوپار چار موج دريای اسف اولوب
اول هنگام فتنه انجم آمدنبر و نغم مایه هدوان خاك جهانه پاشیده
و صحیفه روز کاردن اسایش و قرار تراشیده اولوب

بو کیفیت تخدیش ساز شعور و اعدای دینه و سبله تجدد کبر و غرور اولوب
تقدیننه قمع و تسخیر انداخته همیان تأخیر اوله رق

مقدمات سعی و اقدام منتج حصول مرام اولیه رق صورت ظفر
طرف خصمه جلوه کر اولوب

اول روز ثبات سوزده من نجابر آسه فقدر بچ مالی بدر فقه راه نجات
اولوب

افتاب عالمتاب فوز و ظفر هر بار در بچه امال اسلامیه بر نور بزا و لسه
دیده رواق نشینان ایمانده فی الجمله خبرکی غفلت حصول به رؤیت
اسباب صوریه و محافظه لوازم ضروریه ده تکاسل اولفق حالتندن
تنبیه و ایضاظ ضمتده لحکمه بعض کره دخی بو وجهه له تشبث
و پریشانی ظهور ایدوب

حماة حومه دین و بلکه کافه مسلمین داغ بردل غیرت و کداخته پوته
 حیت اوله رقی داروخانه عنایت الهیه دن بوداء العضالک دواسنه
 دست کشای مصیلت واشک ریزانه مال و ضراعت اولوب
 انکشتنمای تأسف و دست گزای تلف اولوب
 بو کیفیت داغ زن قلوب ارباب غیرت و شرحه فکرن دل حیت
 اولوب

بحکمته الله تعالی قلوب مسلمینه رعب و هراس انعکاس ابدوب
 بی جنک و ستیز هربری بر طرفه کر یزاید کلدن بو کیفیت سبب
 قوت دشمن فتنه انگیز اولوب

منحیر و مدهوش و عواقب حالی فکرایله دمبسته و خاموش اولوب
 اهل اسلام گرفتار مضیق دشواری و اعزّه مؤمنین مبتلای خارخار
 خواری اولوب

اودر دجانخراشدن خلاص و اوبلیه طاقت فرسادن ملجأ و مناص
 بولنه میوب

قائد تقدیر خلاف فکر تدبیر اولوب
 استیلای رعب و بیم ایله زهره لری دونیم اولوب
 کفار خا کسارک ناموس سلطنته مخل تسکالیف شاقه لری تصور
 و بالضروره مساعد دین غیری پاره اولیه جفی دخی تذکر اولندجه
 نه زبان شمشیر ایله جواب خصمه جراث و نه عرض دوانه منافی

ارتکاب ذلت رضا داده مشرب اصحاب غیرت اولوب کافئه اهل
اسلام مستغرق لجئه طوفان خروش اضطراب و خشیت و زورق
شعور عالم افتاده کرداب حیرت اولوب

بوطامه کبری تنزل ممالک اسلامیه به بادی برداهیه دهب اولوب
بالاخره نامه صلحه امضا زن رضا و خاتمه نویس مضی ماضی
اولوب

طائر مشکل شکار صلح و صلاح خواب راحت کی کوزنده اوچر
وچرنده و پرندہ دن مدد اومار ایکن

شکست اینئه عهد و میثاق ایله چهره فنکار شاهد وفاق اولان
یو داء مشکل الد وائک شربت صلح و صلاح بدن غیرتی تد بیر ایله
شفای پذیر اولسی نامتصور ایکن نجب اراقه دما دن دستکش تعب
اولیه رق

جهانیان مادر کشته دختر کی کر یان وریا کی حقه کم کرده کی
حیران اولوب ایابو کار دشوارک انجاسی نیه منجر اولور و نغمه
جگر خراش ناقوس کفر و ضلال نه پرده استدراجده قرارین بولور
دیو انعقاد صلحدن مأیوس و تأثیر زجت افرنجی ایله دلخسته پستر
افسوس ایکن

اول فرقه دوزخی نه اداک ناره شرشور لر ی کتد بجه ذات الضرام
و عسکر اسلام سلاک کسمته نارگی پریشان و بی نظام اولوب

جیع زمانده صلح و صلاح مرجع جنک و کفاح ایدو کی ازاده کلفه
ایضاح اولغین

❖ نغشه دار تعیرات ❖

بردلبر مطبوع الشمله مائل و برجوان یوسف جمالہ شفته دل
اولوب

یا محبوب دل اشوبی بر اورده قید تسخیر و یا خود کندومی سلسله
جغای دار الشفاده اسیر ایدہ حکم امر غیر سیر اولوب

غبطه زن محایب خلق و نوشاد و آتش انداز قلوب زهاد و محرک
عروق جواد اولان بر محبوب دل اشوبه تعشق

هر بری بر سر و سر افراخته بوستان افتخار و هر بری بر ماهواره آهونکار
عاشق شکار اولوب

زلف غیر شمیی تابعیان و سبای فرحمناسی مثل بدر افشان و قامت
قیامت قیامی امان الامان محراب جبین پرتو رهبنده کو یا

ایروان قوس نشانی چفته هو و دیده کبودی شهرت شکن چشم
آهو طارض لطافت عارضی مانند کل صد برک پر اب و رنگ و حقه

لعل کون دهانی غایت تنک چاه ز نخدانه انس و ملک افتاده و جنبش
ورق ارنا زیننه کافه عشاق کمال اشتیاق ایله دل داده و الحاصل

کندوده آثار بالغه صنع الهی موجود و بر مثلی دخی جهانده نادیده
و نابود اولوب حوری منش و زلیخا افرینش بر عشوه فروش خوش
روش ابدی
گاه شفاء تعلق ابله بوسیده و گاه سینه ارزویه کشیده قلعه رق

﴿ رتبه شهادته دار تعییرات ﴾

سلم بلند پایه شهادتله صاهد برج شرف و سعادت اولوب
رتبه شهادته نائل و فلان دخی شکن زخم ابله از رده دل اولوب
شهید و برازی دخی شدت سرما جهنمه دایره هسفیدن ناید بد
اولوب
رائض جابگسوار خاور کنار میدان مشرقدن نهایت صحرای
مغربه ات سورنجه قدر عسکر اسلامدن یک نفر دلاور سر نهاده
زانوی حور و مصریح ضریح پرنور اولوب

﴿ نشوبقه دار تعییرات ﴾

ثبت صحایف روز کار و نقش کتابه اشتهار اولور
الی اخر الادوار ارایش ده صحیفه روز کار اوله حق

نقش افکن نسکین ایام وزینده صحایف شهور واعوام اولور
 الی یوم الحشر والنشور زیور سرنامه دهور اولور
 ارایش کبابه بیان وزیایش ناطقه عالمیان
 الی قیام الساعه وساعة القیام مذکور السنه انام
 ثبت صحایف ایام ونقش جراید شهور واعوام
 الی یوم الحشر والمیزان رونق فکن صحایف کون ومکان
 زینت ساز صحایف ادوار وسامعه کزین صغار و بکار
 الی اخر الادوار نام وشانلری زیایش افزای مجالس صغار و بکار
 وزیور ارای صحایف روز کار
 نقش صحایف ادوار و دیاجه قحطنامه اشتهار

✽ دعوت مهمانه دار تعمیرات ✽

ترتیب سباط عبودیت و تزین بساط رفیت ایلک نمکدان خوانچه
 عادت و یرایه صبی شهرت اولقی حسبله
 ترتیب ساز قدرت عاجزانه م اولان نواله دعوت حقیرانه مه حواله
 انکشت اجابت واماله کوشه چشم عنایت یورلمق
 حسب الاقتدار لوازم تشریفقرینه ایشدار و کاله عبودیتیم فرش
 شاهراه انتظار قلمش اولمغله

استیفای کمال انبساط و نتره عقینده تناول اطعمه کونا کون و استماع
اغانی نشاط افزون مرا صمی تکمیل اولنوب

❖ بغی و شقاوت دانهیبران ❖

کمال بی شعوری بغی و شقاوت استقبال سهام قضا و استئزال باران
بلایه انهمالك ایدن نام شقی
بر نیجه قنبدیل کورخانه شقاوت رشته فنیله فتنه دن مد نفس ظهور
ایدوب شراره زن خرمن انتظام حال رعایا اوله رق
سودای خام و خامت انجامیله علم افرازشقا و سیف مسلول قضا به
کر دنسا و نتره قهر و بلایه صبه کشا اولان سرزده باغبه
کشافت اورا ستیلا و مظالم کسر بریا اولان
دیار اسلامیه بی برهمزده تاراج و سبته فقرای تیر ستمه آماج ایدن
مستغرق اولد بغی دریای احسان پادشاهی نیران طغیان طیبعبسنه
باعث انخمساد و زمام التفات شهر یاری چار پای نفس خروشنه
سبب انقیاد اولیوب
تجربع سم هلاهل ایله اول سرلوحه جریده کبرا و جلالی هلاک ایدوب
لواء تهور خشمی ساعدیداد و غشم ایله افراخته و جوهر اقتضار
واعتمادی وراء ظهر اهماله انداخته ایدوب

❀ شتایه دار تعبیرات ❀

هوارده پروت و جو سمداه کثافت درکار اولوب
شدت سرما و پروت هوا رعشه انداز جسم بای و کسدا و کوره
زمهریر کو با متساقط بسیط غبرا اولوب

❀ نحسرو وصلته دار ❀

دیده لری روزنه راه حسرت و سامعداری موقوف پیام بشارت اولوب
حضرت قادر علام جله افتاد کان پیغوله حسرتی مشاهده صورت
املیله فائز المرام و همه زهرا به کشان غربت و کربتی کردش کاسه
مراجعت اوطان ایله شیرین کام ایلد یکشدن
مواصلت جسم نیدن نشأت ایدن ذوق روحانی ایله کاه مکالمه
سرگذشت ایام فراق و کاه مذاکره مشکلات نسخه اشتیاق ایدرک
توبه دریای اشک شوق موجه دار رقت و نفس بنفس سفینه دل
بادبان کشای اه حسرت اولوب

غلبه دهشت وصالدن از فالدیکه اکسیر عالمهای جان خا کریز
مسامات بدنن ریزان و روح زنجیر انفاسی قطع ایدوب کربوه تنک
شدن کر یزان اوله

❖ لیل و نهاره دارتعبیرات ❖

شبانهگاه دربان خشمکین فضا در یخچه زرین جناح روزی اغلاق
و پرده نبلی قام شامی او بخته باب هفت طباق ابتدا کده
نفس صبح اخیر اطفاء قندیل نجوم ابتدا کده کنبه فیروزه قام کردونه
غشاوه عنبرین تعلیق اولند قد.

جرس مهر منبریش دفعه او بخته کردن اجازه ایام اولد قد
علم عالمتاب قرمنور شقه سمکون مرصع طراز عشرینه کشاد و برد کده

❖ غلبه و زحامه دارتعبیرات ❖

غلبه مزاجه نفوس انسان جمعیت معشر محشره پرده کش نسبان
اولق صورتلری نمایان اولوب

اجسام انام غرقه امواج زحام اولوب بربری فوقنده انجق دواژ و جوه
انغمام بیدار اولوب الحاصل هر نه طرفه نظر اولنسه یکسره لب
ورو و چشم و ابرو مشاهده اولنوردی

❖ مدح ابنیه و موقعه دارتعبیرات ❖

ساحه ارتفاع پنجهکانه بنیانی بیر ون یارای مد بصر و کنگره سطوح

سرادقان ایوانی شکست آوراند از نظر اولوب حرم تابنا کنک
رخانده هکس نواصی کرویان نمايان و دیوار فیضا کنک سینه
بی کینه سنده رسوم اجنه روحانین جلوه کاندرا الحاصل بنا کارخانه
قدر قباب سبع طباقه اساس افکن استحکام اولدن برونه پویه برینا
سرافراخته عرصه ظهور اولمش ونه قبه لاجورد کون کردونه قندیل
زرین ماه و خورشید او بخته اوله لی اول عبادتگاه رحمت اهلک ارایش
سقف و دیواری برافزیده نک صفحه منجیله سنده تصور اولمش اوله
زیر کنبه فیروزه فامده نظیری جلوه کرسا حه انعدام ایدوکی
قرار داده خاص وعام اولوب

میان حدایق پرشفا بقنده انهار غم فرسای کدرشویی جاری و روان
وصحن ریاض با حیا ضنده نسیم صبای مشکسای عنبر بویی ساری
ووزان اولمغله نمودار بهشت علیا اطلاقه سزا بر حرم جایگاه دلارای
بهجت افزا اولوب

فرش زمرد کون باغ و گلزاری پای انداز شهر یار نظر و دیده عبرت
شماری حواله سیر و تماشای صور در

تمت

۱۲۷۵

سینه

ش

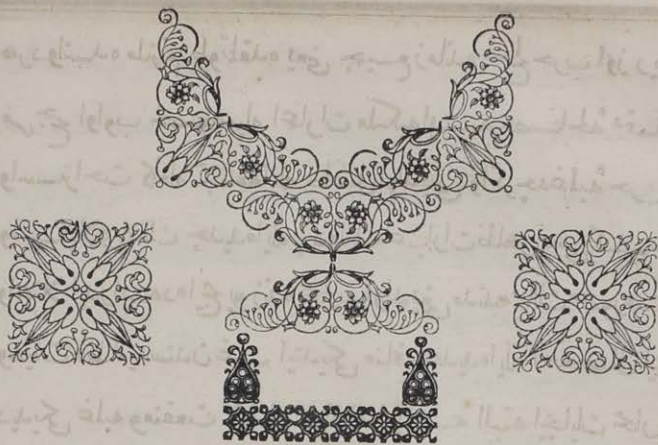
۲۴

فی

Turkish

Ex 50

بیانه محتاج دکلدر که طبیعت بشریه اقتضا سنجہ هر کسک استعداد
 فطریسی یکسرشت اولیہ رق بر رینہ مباین و بوجہ تله اکثر موادک
 تفہیم وقفہ منندہ سہو و غلط و خطا و لامسی قابل اولہ میہ جنجی امر بین
 اولیہ بنابرین حقیقت حالہ مقرون و غیر مقرون ہر نہ ایسہ
 استعداد مفقود عاجزانہ مجہ اورو پایہ اشای مأ مورت واقعہ مدہ
 رأی العین کوروب اکلاہیہ بیلدیکم وجہ تله شمذیکی تاریخلردہ احوال
 حاضرہ اورو پا بومر کردہ بولنوب شویله کہ عادت قدیمہ زمانہ اوزرہ
 کافہ اقوام بیندہ جاری اولدیغی مثللو اورو پا حکمداران میاندہ
 دخی مقدملردہ نیجہ نیجہ جنک و پیکار وقوعہ کلش ایسہ دہ برمدنبرو
 انقلابات سابقہ حریرہ واجتماع حکمداران ایلہ بالاتفاق قرار گیر اولان
 مصالحہ عمومیہ اوزرینہ حفظ اساسش ملک و ملت قضیہ نافعہ سی

هر دو تانده ملتزم طو تملقده یعنی جمیع زمانده صلح حرب اوز رینه
 مرجع اولوب خصوصیه اعمارات ملکیه ایسه مصالحه متمادیه
 واستراحت کامله تباه ایلده حاصل اولدیغی واکر چه غلبه حریبه
 واستیلای ممالک جدیده ایلده برد و لنگ اعتبارات ظاهریه سی کسب شان
 واعتلا ایدر ایسه ده ایچ یوزنده محارب اولدیغی مدته ممالک معوره سندن
 وهیئت نظامیه سندن غیب ایتدیکی منافع عدیده ایلده استحصال ایتدم
 دیدیکی غلبه و منفعت لایق ایلده موازنه اولنسه البته ایجابات محاربات
 اوزره قوه عسکریه و مالیه و سائر مهمات حریبه سنده وقوع بولان
 تلفات و مالکجه تخریباتی اندن زیاده اوله رق بالفرض استیلا و استملاک
 ایتدیکی ممالک جدیده سندن استحصال اسباب نظامیه سی مشغله ایلده
 قوه مضبوطه سنده خلل کله ییلده چکی یعنی براز فائده موهومه ایچون
 نتیجه نیکه فوائد حاصله سی بیهوده پراکنده اوله چغنی تجاریه عدیده
 کوره عمیقجه مطالعه اولنسه قبول اولنور و بو حکم و مزایا زمانه زده
 مشهوده من اولان بعض حالات واقعه دن دخی استدلال اولنسه بیلور
 بود قایق احوال اکثر یا شمیدیکی حالده اور و پا دول و حکمدارانی عندنده
 معلوم و مجرب و معتبر اوله رق هر بار حادثات کونیه ده تدابیر حکیمانه ایلده
 حرکت ایتکده و چونکه هر دو لنگ قوه نظامیه سی اسباب عدیده اصلیه
 و فرعیه تحسنه ایسه ده نظامات موضوعه تک اصل اساسی اوچ شئی مهم
 اوزرینه مؤسس اوله رق بری استراحت تبعه و اکیه و ایکنجیسی و فرت

خزینه و او چنجهسی قوه عسکریه اولوب مع هذا بواسباب لازمه نك
 اجتماعه غوائل سفریه مانع وعد و مشابه سنده اولدیغندن داخلا و خارجا
 سببلی و سببسن محاربه قبولی اچلق یعنی بر فائده ملحوظه ایچون
 محاذیر عیدیه اختیار قلمق مثلاً و مخاطرات التیه قوای ملکیه خلل
 ویره جکندن بومقوله شیریه سبب ویرلمکدن احتراز ایله فرضا داخلا
 و خارجا بر کونه منازعات ظهور ایتسه یله تدابیر مقتضیه و بعضا و ساطت
 دولیه و توأم سیف اولان قوه قلیه ایله دفع و تسکینه چالیشوب
 حاصلی نتایج ردهسی ملحوظ اولان محاربه بی بلا موجب قطعاً اختیار
 ایتمه کده درلومع مافیه جمیع زمانده مر اسم احتیاطیه ره رعایت و دقت
 قواعدهر عیبه معتبره دولته دن بواند یغنه منی کویا بر لر ایله یارین محارب
 اوله جقلمر کی امور نظامیه عسکریه و سائر مهمات سفریه لر ینه لیل و نه سار
 اقدام و غیرت ایدر لر و عساکر مرتبه و سفاین منتظمه دلی هر بار تعلیم
 و تعلم اوز ره اولوب وادی الحاجه حاضر و اماده صورتنده بولنوب
 حدود ممالک و تبعه و اصول بولتیقه لر نی بونکله حفظ و وقایه ایدر لر خفی
 دکلدر که تفاوت قوت و مکنیت و طبایع قوم و ملت اقتضا استبحه
 هر بر دولتک درجه قدرتی و اصول بولتیقه سی بولندیغی مرکز و هیئت
 و موقع چغرافیه سی و نظام ملتی ایچا استبحه بر برینه مباین اولوب مثلاً
 بعضیلری هیئت حالیه سنک بوزلاماسی و تمامیت ملکیه سنک و قایه سی
 و بعضیلری قوت و شوکتلرینک ایلر و لاسی و بعضیلری دخی نفوذ

واعتبارات و سائر امتیازات ایله دیگر لرینه تفوق ایدوب انلرك اجرای
 حرام لرینه میدان ویرماسی کی صورتونه دن مرتب ایشه ده بولای
 یولتیقه لرینه متفقاً اسایش و استراحت ملکیه و موازنه دولیه
 خصوص لرینه خلل کتور لماسی دقایقه مصروف اولوب اگر چه دول
 اوروپا نك مفردات اوزره اصول یولتیقه لرینك بیان و تعدادی بومه
 کوره پکده الزم شی اولدیغدن بشقه تفصیل کیفیت اربابی عندته
 دخی معلوم اولسی ملاحظه سنه منی بویاده تفصیلاته تصدی اولغوب
 فقط هر بر ملك و دولته معهور نتیجه الزم و طبایع انسانیه ایچسا بنجه
 ملتزم اولان بعض اسباب اعماریه یه و استکمال اصول نظامیه ملکیه
 و استراحت مله یه دائر نمونه صور تیه بولندیغیز برده کوروب خاطر ده قله
 بیان شیلر بر نوع تصدیع نامه اولدق شو و وجه له درج اولنه بیلور که
 بالاده بیان اولندیغی اوزره اوروپا نك شم دیککی سیویلزاسیونی یعنی اصول
 مأنوسبت و مدنیتی اقتضا سنجه منافع ملکیه لازم لرینك ایلر و لمسی انجق
 تکثیر افراد ملت و اعمار ممالك و دولت و استحصال اسایش و راحت
 اسباب عیدیه سبله اجرا و استحصال ایتمکده و بومثالو منفعت کلمه ایله
 ایلر و لوب یکدیگر اوزرینه حالا و اعتبارا کسب مزیت ایلمکده در لر بوماده
 لازم نك اس اساسی دخی هر بر اقوام و ملتک جان و مال و عرض و اعتباری
 حقنده امنیت کامله سنك استحصالنه یعنی ملت طهره اسلامیده
 دخی مرعی و علی الخصوص بر توفیقه تعالی شم دیککی عصر محاسن

حصص حضرت شهنشاهیده ممالک محروسه دولت علییده دخی جاری
 اولدیغی اوزره حقوق لازمه حریتک کاینبغی اجراسانه مر بوط
 اولدیغندن اوروپا دولترنده دخی بومقوله امنیت و حقوق حریت بغایت
 معتنا و معتبر طوبیلوب یعنی افراد عباد و بونجه بلاد یالکن دولتر ایچون
 خلق و ایجاد اولمیب بلکه حکمت بالغه حضرت مالک الملک اقتضا سنجه
 بونجه حکمداران جهان انجیق حفظ عباد و اعمار بلاد حامی و ناظر
 اولق اوزره نائل لطف یزدان اولد قلندن اداره امر حکومتده حقوق
 ملت و قانون دولت اوزره حرکت ایدوب برکونه یوجه عدل و جبر معامله سی
 وقوع و ملزوم و مساعدات ایله برکونه اطاعت سزک و سر بستیت ایله
 دخی اعتبارات دولیده و تعظیبات لازمه خلیل کلز شوقدر که اکثر امور
 و اصولاری قوانین مؤسسه تحنیده اولدیغندن هیچ بر حکمدارک و کلاسی
 دخی اول قانون مرعی به منابر قول خودی و جلب نفعی و دفع ضرری
 ضمننده برکونه حکم و اراده ایدمز و بوجهه اصول موضوعه و نظامات
 مؤسسه لرنده برکونه تغییر و انقلابات اوله میوب نیک و بد استراسته مز مصالح
 و اقامه لری قوانین مرعیملری اوزره رؤیت اولنور و بوکامینی مواد
 واقعه لرنده اغراض ذاتیه پکده قارشیدیرمغه و مجرد نفوذ و اقبال
 سر رشته سیله ایش کورمکه دسترس اوله مزله له شوراسی قابل انکار
 اوله مز که انقیاد و مخالفت و صداقت و اهانت و رغبت و نفرت مثلاً و
 طبایع متخالفه بشریه نک تفریق و اصلاحی اکثر ناس و خصوصیه

تربیه و اقوام معارف استنباس حقندیه الکرز قوه جبریه دولیه و حکومت
 مطلقه قهریه ایله حاصل اولوب بلکه طبیعت مونسه انسانیهک فریفته
 اوله جنی امنیت قلبیه و اعتبارات ذاتیه متمادیه و استراحت طبعیه مثللو
 جلب قلوب تبعه و ناسی موجب اولان تدابیر رفقیه و رعایت حقوق
 انسانیه دخی منوط و مربوط اولدیغندن اشبو حکمته مبنی اکثر دول
 اورو پا حکومتلرنده بو مثللو اصول حکمت شموله دخی اعتنا اولمقده
 و بوقضیه مرضیه معقوله دخی دولتلره کلی قوه معنویه و یرمه کده در
 اگر چه هر برمود اعتقادات علیه اسلامیه اوزریده مشیت حضرت الهی بده
 و بوجه تله تدبیر عبدک تقدیره مدخلی اوله میه جنی دخی له الحمد جمله من
 عندنده رتبه اهدده اولدیغنی مثللو امور جزئیده عبد ضعیفک
 وسیله تکلیف اولان مدار تدبیری دخی قابل انکار اوله میه جنی جهته
 امور اداره دنیویه لازم اولان عقل معاش حکمنجه اکثر مصالح
 واقع لنده مقتضای عقله تطبیق تدابیر نافع اعمالنه دقت ایدر لر و مع مافیه
 هر ملتک مدار قوامی اولان این و مذهب لرینک اجرای احکامنه دخی اکثر
 محالرده رعایت ایلر لر قدیمد نبرو مجرب اولدیغنی اوزره باعث زوال ملک
 و دولت اولان ماده مکروهه رشوت ایله مصلمت کوره مزل و نااهل اولان
 شخصه رشوت و شفاعت ایله امر حکومتی تفویض ایده مزل و اولد قجه
 اهل واریاب انتخاب ایدر لر و بوجه تله دولتلرنده تبدلات مناصب کثرت
 اوزره اولیه رقی مجرد دیگرینک مسرور تی ایچون قدیمی دخی محروم ایئر لر

و بیول و جنجه سی اولد قجه و یا خود ایجابات حقیقه سی و قوع و ولد قجه
تبدلات و تأدیبات و قوع و اولر و واقعا بوجهم تلرله کسب اعتبارات و حیثیات
مدت قلیله ظرفنده حاصل اوله مرایسه ددی بوجهم امک و زمان ایله استحصال
او انمش اولان اعتبارات ذاتیه دخی ادنی وسیله و یا خود اجرای غرض
و مداخله اجنبیه ایله زائل اوله مرز و بلکه حیاتنده نائل اولد یغی رتبه و نام
و اعتباری بعد الوفات دخی بتون بتون ضایع اولم یوب وسیله افتخار و سائره
باعث شوق و اعتبار اولقی اوزر نام و عنوانی و بعض معاشری نقل و توارث
ایدر و هر تقدیر ذی مال اواسه بیله اومقوله رجال و تبعه مک اموال مخلفاتنه
جانب دولتدن تعرض اولم یوب ورثه سنه ترک اوانور بوجهم تلر رجال دولت
دخی بومقوله اعتبارات ذاتیه و منافع حاصله لرینه علی الاستمرار خلل
کلیه حکمته یقین حاصل ایش اولد قلدن وقت معزولیت و نکبتده اداره
معاشه وسیله اولور خلیا سیله دولتدن ایچه قایمغه صرف ذهن و حرص
ایتم یوب مخصوصات معینه سیله قناعت و هر حالده عفت اوزر حرکت
ایدر لر و بوقاعده ایله رفقه رفته ذی قدرت خاندان و خاندانزاده چو غاوب
لدی الحاجه طرف دولتدن کلی اعانه یه محتاج اولمق سزین خدمات
واقعه ده جرعی معاش ایله استخدام اولنور لر صنوف عسکر یه لر دخی
یکده چو لوق چو جوق مقوله سندن اولم یوب یکر می یکر می بش یاشنده
ادم لردن مرتب و موظف و منتظم اوله رق اون بش سنه قدر علی الدوام
خدمت عسکر یه ده قیام ایدوب بعده اخراج و بعضا عساکر ردیفه

ادراج ایدرلر وادی الحاجه الایلرینک نقصانلرینک تکمیلی ضمننده
 انهم حق عساکر و نفقات دخی نظاملری و جهله الایی قنغی سنجاغه
 مربوط ایسه اورادن قانون و قاعده سی اوزره بلاغنازعه النور و بونلره
 اقتضاسه کوره معاش و سنهده برالبسه و یریلوب و تعینات اوله رق
 اتمک اعطا اولنوب ما کولات مبذول اولدیغنه منی سلم و سائر ما کولاتلرینی
 کندولری الوب ادا اتمک اوزره بدل و یررلر و بوسبله سفر و حضرده
 فائده سزجه اداره ایدرلر و بوندن بشقه مستحق شهر صورته
 کافه اصنافدن مرتب عساکر و اولدخجه علم وارد و عساکر
 منظمه تک ضابطلری عادی صورته نفراتدن نصب اولنوب اصحاب
 معلوملار اولان اوقجیالاردن تعیین اولنوب و اشب و اوقجیالاردن
 ابتدا مکتبلرده تحصیل السنه اجنبیه و حساب و رسم و جغرافیا و تاریخ
 و هندسه و هیئت و سائر بومثالو علوم لازمه و تعلیم و تعلمه و مانوره
 دأرقون مقتضیه فی لایقوله تحصیل ایدوب بعده ضابط نصب اولنورلر
 و عساکر نظامیه ضابطلری هر یرده معتبر اوله رق حتی بر یوزباشینک
 ایمراتور سر فرسند طعم اتمک کله قدر قدر و استحقاق و مزیتی اوله
 یلور و حین و فائزنده یله فاملیالرینه اعتبار ایدرلر و امک و خدمته کوره
 مکافات تخصیص ایدرلر و صبیالک تحصیل علوم و فنون ایتلرینه بغایت
 دقتلری اولدیغندن ذکور و انلارن چو جقلری بش الی یاشنه وارد قده
 محلات مکتبلرینه و یروب اون ایکی یاشنه قدر کندو لسانلری و السنه

سائرینی قاعده اوزره اوقیوب یازمغی تحصیل واون ایکی یاشندن
صکره ینه اکثر یسی دولت اقدامیلرنده اقتضاسنه وهر برنک استعداد
وهوسنه کوره قنغی صنعتیه سالک اوله حق ایسه اکا کوره علومه
وفنون و صنایعه دائر شیلری تربیه خانه لرنده اوکرنوب اون سکن یاشنه
وارد قده فنون لازمه دی تکمیل ایدرلو بعض بومقوله یولک تربیه خانه لک
اصول و نظامی اوزره شاگردانی فقط هفتده برکوره خانه سنه و اناسی
ویا یاسی ینه کیدوب ماعدا وقتلرنده قاعده اوزره علی الدوام تحصیل
علوم ایله مشغول اولورلو بونلرک ما کولات و ملبوسات و سائر مصارفات
لازم لرینی سنه بسنه پدر واقربالری مکتب مدیری طرفته اعطا ایدرلو
چونکه بونلرک علوم نقلیه دن ماعدا علوم عقلیه دن اولان حکمت و هیئت
و طبایفه و موسیقی به و علی الخصوص فنون خریبه و بحریه
و اصول بولتقه دوله و معارف سائریه اعتبارات مغرطه لری اولدیغندن
انلرک مخصوص مکتبلری اوله رق اصولی وجهله تحصیل ایدرلو
و بونلردن بشقه کافه طبایع اشیا به کسب و قوف ایتمک دخی اصول
مرعیه دن بولندیغندن بالجمله حیوانات و معدنیات و نباتاتک کیفیات
و تأثیراتی دخی تجر به ایله هر بری فنون مخصوصه حکمنده اوله رق
اقتضاسنی تحصیل ایلرلو و یالکزه علمیه قناعت و اکتفا ایتموب
تجربه عملیه سی دخی استحصال اولمق اوزره مثلاً هر اقلیمده بوانان
ذی روح کافه حیواناتک مرده و قدیدلری و براو بحر بالجمله معدنیات

نموندری و بلاد بارده و خارده بولنان کافه اشجار و نباتات نمونه
 و باغچه‌ری موجود اوله رق لدی الحاحه رأی العین مشاهده ایدرلر
 جسیم تشریحخانه‌ری دخی اوله رق علم تشریحی دخی لایقیه تجربه
 و علمیه‌سی تحصیل ایدرلر خسیس و نفیس کافه امور فی مخصوص
 حکمنه قویوب کتابت تألیف اولمش اولدیغندن اربابی جمله سنک
 علم و علمیه‌سی قاعده‌جه اوکرنورلر و بواقدمات جهتله اومقوله
 اهل علوم و فنون کثرت اوزره بولنوب هله کندولساتی اوقویوب
 یازمیان و مصلحت ذاتیه‌سی اداره ایده جک قدر حساب و کتاب بلیان ذکور
 و اتانن یوق حکمنده درو کتاب باسمه خانه‌ری دخی برنوع اصنافلق
 صورتنده اولوب هر کیم طلب ایدر ایه ایه‌سی و یروب استدیکی
 و تألیف ایلدیکی کتابی طبع و تمثیل ایتدیره بیلور واشبو باسمه ماده‌سی
 فرانسه و انگلتره طرفلرنده سر بست اوله رق دولت و مذهب‌ری
 حقنده درلوشیلر طبع ایتدیروب بوماده فی الحقیقه اذهان ناسی افساد
 ایده جک شی اولدیغندن مضر ایه‌سه ده دول سائر ده بویله
 سر بست اولوب باصیله جق شیره اول امرده مخصوص ناظرلری
 طرفلندن باقیلوب آیین و مذهب و اصول دولترینه مغایر و مخلف شی
 یوغبسه طبعنه رخصت و یریلور و یومیه بالجه اقالیم مسکونه و دول
 متنوعه و قوطاتی و کندوشهر و ملکاتلرینک مصالح و حوادثی درج
 ایدرلر و چونکه اکثر اهل ایه‌سی یازو اوقومق بیلدکارندن دولتجه

و مملکتجه بیلدیرلمسی لازم کلان شایلیری باصمه کاغذلرایله شهرلرده
 کوشه باشلرینه یا پشیدروب اعلان یلرلر بوجمتهله اهلایسی احوال جهان
 و حوادث دورانه تحصیل وقوف ایدوب کسب تربیب و معلومات ایدرلر
 و مرتبات میریه ایچون اهلای و تبعهیه مأمورین و سائر طرفلرندن
 ظلم و تعدی و قوعبولیدرق هر بر اصحاب املاک ملک و اراضیسنه
 کوره نظاملری و جمهله مقطوعات النور و بونلردخی اصول موضوعهسی
 اوزره وقت و زمانیه تحصیل اولنوب بومادهلردن و سائر جمتهلردن طولانی
 مظالم و تعذیبات بالطمع اوله من و اکثر اراضیلری زراعت و حرث
 اوزره معمور و قرائجلری کندولرند قالمق حسبیله اهلاینگ دخی سعی
 و غیرتلری موفوردروارو پاده کثرت نفوس جمتهله اکثر اشیایهالی
 ایکن نان عزیز سائر یردن خاص و غایت اهودر بومقوله اقوات یومیه
 و جمهله محتاج اولدیغی اشیادن زیاده کمرک و رسم المزلر فقط حریرودخان
 و خمر مثل و عمومیت اوزره محتاج اولغیان و یکدیگرک مملکتستدن کلان
 امتعه و سائر بومقوله اشیادن کلیتلورسم الورلر و دولت
 و مملکت اچمسی اخر مملکه چیمقامق ایچون امکانی مرتبه اکثر اشیای
 معموله اجنبیهلک برلرینک ممالککنه دخولی ممنوع اولدق اخراجاتک
 زیاده اولمسی تدابیرنه دقت ایدرلر و درون مملکترنده اعمال اولغان امتعهیه
 کالیه اعتبار ایدوب تبعهلی دخی انی استعمال ایدر بوجمتهله حرف
 و صنایعک کون بکون ایلمولسنه اعتنا واریاب هنر و معرفته اعتبار

ایلد کلرندن وسیله هوس و خواهشی اولق اوزره سنده بر دفعه
 خسیس و نفیس کافه اشیای معموله ک منتخباتی و خصوصیه رسم
 و تصویر دخی کند و زنده پک معنائی اولدیغندن اومقوله مشهور رسام
 و مصور لک اعمالاتی اکیس پوزسیون نامیه مناسب بر محله جمع ایدوب
 بر آید قدرانده توقیف و امیر اطور و سائر و کلا و رجال و تبعه سی معینه و تماشا
 ایدرک ایچلرندن فوق العاده بر صنعت ایجاد اولمش و هر کیم احداث
 و ایجاد ایتش ایسه طرف دولتدن مدالبه نمانده اولان بر نوع نشانلر
 اعطا اولنهرق تشویقات لازمه یه اعتنا اولنور و بوسیله ایلد درون
 مملکت لرده سنه بسنه صنایع نه مرتبه ایلر و ایدیکی اکلا شیلور و تسهیل
 امور تجارت و صنایع ضمننده اشیا کارخانه لرده بخاریله اداره و اعمال
 اولنور ماکنهلر ایجاد اولمش اولدیغندن بشقه تقریب مخیره و تسهیل
 طرق سفریه ایچون دکرده واپور کیلری و قرده واپور عربه لری
 احداث ایله مثلا اون اون ایکی ساعتک مسافه بی بر ساعتده
 قطع ایدرلر و بر جسم فایر یقه و یا خود تیمور بولار و یاسائر امور دلیکجه
 انفع اولو بدیه مصارفات کلیه یه محتاج اوله جق شیلری دخی اصل
 دولتک خزینه سنه تحمیل ایتوب اقسیون دیدکلری اصول اوزره مثلا
 برایکی معتبر صراف تعهدیله اسهام مشترکه اوله رق اهلیدن اچقه الوب
 حصه دار ایدرک ایجاد ایدوب حصه دار لرینه سنه بسنه منافع حصه سنه
 کوره فائض ادا اولنور و دولت طرفندن منافع مداخله اولنمز و منفعتی

لایق قیله تجر به اولنمیان شیلردخی یا ایلز روجده مشروح کون بکون معارف
 وصنایع جدیده ظهور ایتمکده ایسه ده علی العموم قدیم اولان شیلره
 دخی کمال اعتبار لری اولدیغندن هیچ براسکی شبنک ضایع اولسنی دخی
 استرلر و بومقوله شیلره عتیقندن کنایه آتیقه دیو اعتبار ایدرلر و کافه
 ابنیه لری برنوع طوغله دن کار کیر اولدیغندن درون شهر لرده حر یقلر
 وقوع بولمه رق و بوجمته آن بان کثرت وسعت و عمارت نمایاندر تسهیل
 ایاب و ذهاب تبعه و اهالی و استراحت سکان ایچون درون شهر لرده یوللر
 قالدیرم ایله تسوید و تنظیم اولنوب قوناق و سواقق عربیه لری سهولت
 اوزره مرور و عبور ایدر و ایام صیفده توزدن وارسته اولتی اوزره عربلر
 اوزرنده دلکلو فوجی ایله سواققلر صولاتوب و هنکام شتاده دخی
 قاروچا مور سوپر یلوب بوجمته لرله کلوب و کیدن اهالی زجت چکمز لر
 و کیجه لری دخی صیق صیق سواققلرده غازلر یانوب کسه فناره محتاج
 اولمز و بومقوله تبعه و ملتک استراحتی ایچون ایجاد و اجرا اولنان شیلرله
 مصارفات واقعه سی دولتدن چقمز و بونلر ایچون علناً مستقل اهلیدن
 ویرکو دخی تحصیل اولنم فقط بعض عوائدات موضوعه قدیمه و شهر
 قبولندن دخول ایدن عربلر دن انسان بعض جزئی عوائدات و سائر
 تخصیصات ایله اداره اولنور و منزل یوللریدخی شوشه تعمیر اولنور تسویه
 و تنظیم اولنمش یوللر اوله رق هر درت ساعتک محله مترتله و پوسته
 بار کیر لری و منزل عربلری موجود اولدیغندن سهولت اوزره عزیمت ایدرلر

و مدت قلیله ده چوق مسافه قطع اولنور و هر بر شهر و قصبه و ناحیه ده
 یو جلیار ایچون لوقظه و اول تعبیر اولنسان کار بان سیرایر تنظیم اولنمش
 اولدیغندن و جله سنده نفیس طعام و تیز یتاق بولندیغندن یو جلیار
 بومقوله شیرد زحمت چکمر زکو یا خانه دن برخانه یه نقل ایدر کی انشای
 راهده برابر کلیتو اشیا استحبابی تکلفنه محتاج اولمز و بو جهته
 یو جلیار اقضا ایدن منزل و مسکن مصارفاتی کندولری و یروب اهالی
 مملکت بر کونه بار اولمز و مسکوکات دوله لری وزن و عیارده هر نه ایسه
 قطعاً تغیر ایتیموب بو جهته تفاوت اسعار و اشیا نادر و قوعب و اور
 و بوضورتله معینات مخصوصه یه تراید و نواقص ایراث ایتمز و بو گامینی
 دولته ترک معینات مرتبه دن طولانی تفاوت مصارفاتلری و قوعب و لمبوب
 مضبوطیت اوزره اداره اولنور و تسهیل معاملات ناس ایچون قره چار نامه له
 برنوع پاره مقامنده باقر اقیچه دخی قولانیلور ایسه ده مسکوکات مذکوره
 دخی پک اوفق شی اولیموب مثلاً بر قره چارده الییدی پاره ایدوب خیلیمه
 دره ملی اولدیغندن قیمت حقیقه بولنور و باتفونوت تعبیر اولنسان برنوع
 اقیچه مقامنده کاغددخی تسهیل له معاملات ایدای ناسده تداول ایدر
 ایسه ده قارشواخی اوله برق سیم اقیچه خزینده موجود و مدخر اولدیغندن
 هر نوقت محلیه کیدیلوب د کشدیر ملک یعنی کاغد ویریلوب کش اقیچه الخ
 مراد اولنسه در حال کاغدد النوب سیم اقیچه تأدیه سنده قطعاً
 تردد اولمز و والده متداول اولان بونجه کبسه اقیچه لرک کاغده

مقابل خزینة مخصوصه سنده تقود موجوده مدخر اولوب فرضا
 جله کاغد اصحابی ترک ایدوبده سیم اسسملر کاملات آدیه اولوب اوچ
 آیده تکمیل ااردی انسی معین و مشروط اوله رق حاضر
 شو قد ربوقدر موجود الحق وار دیو هیچ دولت طرفندن
 اخذ و صرفنه جواز ککوستر منزل و هر حالده اسایش حال اهالی
 و تباه بغایت معتاشی اولدیغندن حرکات و سکنات و سایر معاملاتده
 برکونه حصر و تضییق معامله لری واقع اولوب اصول و نظام اوزره
 هر کس ادبيله مقید اوله رق کیجه و کوندزو وقتلی و وقتسنز عربله
 و عربله سز کز لر و مأ کل و مسکن و سایر شیلرده اجرای مزاج ایتسی
 هر شخصک کند و قدرت مالیه سنه منوط اولوب کرک دولت طرفندن
 و کرک اخر محلدن برکونه بممانعت و طبیعت انسانیه ک خلاقی اوله رق
 شویله ایله بو ایله ایتسون کی حکومت تحقریه اجرا اولنه و اکثر اهالیسی
 سیر و عبشه مائل اولدقلرندن ایام صیفده کویلرده و مسیره لرده موز یقه
 و سایر اکلنجه لر و کیجه لری تیار و لر و هنگام شتاده بالو و سواره جمعیتلری
 و ضیافتلریله امرار اوقات ایدوب ذوق و شووقدن برکونه فسادات
 دوشمکه و قتلری اوله مزومع مافیله بوریه ساعده ایله ینه برکونه نظم اسزلق
 اولوب و منازعه و جدال و قوت و لبوب و اعلا و ادنا الحاصل کسه
 کسه یه ال قالدره میوب بالفرض برکونه منازعه و قوت و لبوب و یا خود
 برجنجه دخی واقع اولسه در حال پولیس تعبیر اولنان ضابطان طرفندن

اخذ و تأدیب و قوانین مر عبه اوزره بعضاً تجریم بیلله اولنور فقط
 سیاست معامله سی پک نادر واقع اولوب ایجاب الیتسه بیلله اوله مقوله
 جرائم جسمیه اصحابک قباحت واقعه سندن طولانی سؤال و جواب
 و تحقیقات ایله اجرای محاکمه سی خیلی وقتلر سورد کدن صکره حسب
 القانون مقوله جزایه مستحق اولور ایسه اکا کوره بعده اجرا اولنور
 بوجهتله ظناً و غرضاً تغییر حق معامله شیده سی احرا اولنور جسمیم
 بیمار و تیمارخانه ل اوله رق مخصوص خدمتجیلری اولدیغندن فقرادن
 محلات اره سنده خسته و علیل و سوقاقلرده سرسری و مجذوب
 بولیم یوب اوله مقوله لری بیمار خانه لرنده تیمار ایدرز و اکثر فقر الری علیل
 اولدیغنی حالده فابریقه لره عمله صورتیله استخدام اولندیغند
 سوقاقلرده کدا مقوله سی کثرت اوزره کور یله مز و سوقاقلر

منظم و مستوی اولدیغندن اشیا و حوله بار کیرلر

واعانت کلبه وال عربه لری ایله نقل اولنوب

فطرت نازکه انسانیه یه یاقشیمیان

ارقه حاللغی مثللو

صنعت مشکله

یوقدر

طرف دولت علیهدن و یانه ده اوستریا دواتی زنده سفقیر بواند یغ
 هنکامده اوج سنه مقدم اریکه ایم پراطوری به قعود ایتش اولان
 دولت مشمار الیه ایم پراطوری حشمتلو فردن اول حاضر تیرینک اتایه
 قرالیتی ناجی اکسایچون میلانه عزیمتی مصمم اوله رقی بجهده مقیم
 دول فخریه سائر سقراسی دعوت اولدیغی مثللو بزخی اشبو
 تاج اکسای رسمنده بولمق اوزره دعوت وجانب دولت علیهدن
 بالاسنیدان اعطای رخصت اولمغله بیک ایکوز الی درت سنه
 هجریه سی جادی الاولیسنک اون برنجی مبارک پنجشنبه کونی
 و یانه دن حرکت و اوستریای بالاعد اولان انج طریقله عزیمت اوله رقی
 بعض طی قرا و قصبه ایله فرداسی کونی انجه واصل اولوب حرکت
 ماه توزک اواسطی اولمغله ایام حاره به تصادف ایتش ایسه ده

حسب الموقع بورالده کثرت باران اولدیغندن بیسایغی موسم مذکور
 بو طرفک بهاری مثابه سنده اولسی جهته لئه اثنای طریقده کائن صحر اوجبال
 زمرد مثال اوله رق بولاری دخی شوشه تعبیر اولنان اوفق طاشلرایله
 ریختیم اوله رق طریق منتظم واکثر اطراف دخی اشجار منساویه ایله
 مزین وکشترازمحار اولوب ذکر اولنان انج دخی طونه نه ری کارنده جسم
 رشهر اوله رق بعض ابنیه جسمیه عالیه و صنایع لازمه قریقه لری ایله
 همور اولدیغندن بشقه مقدملرده فرانسه لونک و یانیدی استیلا سنده
 اورادن تجاوز و تحطی اتمش اولسی و بوجه تله محل مذکور و یانه ک
 سرحدی و کایدی مثابه سنده بولنسی حسیله شهر مذکورک اطراف
 اربعه سنده استحکامات جدیده اولی اوزره عهد قریب ده طایفه
 شکنده ایکی قات و کیر و صغیر بکره بشر اوتوزر طوب استعاب ایدر
 قرق شوقدر عدد قوللر انشا و نه رطونه یه دخی ادی الحاجه چکلمک
 ایچون زنجیر تنظیمه لوازم استحکامیه سی خصوصنه اعتنا اولنمش
 و اطراف بوللرده دخی عرب به تکر ایکی سهولتله اداره اولنشق اوزره
 همور فرش اولنه رق مثلا اوچ بش عدد بوکلی عربیه غایت قولایلق ایله
 رچفت بار کیر کتوره کده و نه رطونه ایله بجدن انجه واپور دخی کلوب
 کتمکده اولدیغی کورلش اولوب اورادن دخی سبالجورق نام شهره
 واریله رق شهر مذکور اوستریا دولتی الکاسبله باویاره حکومتی ارا سنده حد
 فاصل و اطراف ثلثه سی استحکامات طبیعه در اولان جبال سکین شاخنه

متصل اوله رق استحکامات انشاء میدن اولی اوزره اطراف اربعه سی
 قلعه و خندق ایله مستحکم در و درون شهرده برنهر جریان ایدر و اصل
 شهر یک قدیم و اولدقچه جسمدر و بر قلعه مرتفعه سی دخی وارد ر
 و تخمینا یارم ساعت مسافه ده اطراف طریق اشجار منساویه ایله منتظم
 قدیم سرای و باغچه و ایچنده شایان تماشا کار قدیم حوضار و مصنع و موصور
 فواره لر و نیجه عجائب شایر موجود و شهرک دروننده بولنان سو قاقلر
 یکده اور و بلك یکی مملکتلرینه مقبس اولمدرق غیر منتظمدر و بجانب
 شمال بنده واقع جبل جسمیک اورتیه سی دنلوب طریق اخاذ اولمشدر
 اورادن دخی ذکر اولنان باو یاره دولتک مقرر حکومتی اولان مونیخ شهری
 کور ملک اوزره اول طریق ایله عزیمت اولنوب شهر مذکور کوزل اولوب
 اطراف اربعه سی بر ساعت مقداری دوزاوه و کشایشلی پرل اوله رق
 دروننده برنهر جسمیم سر یع الجریان وارد در شهر مذکور یکی اولدیفندن
 سو قاقلری واسع و منتظمدر و الحاله هنده جسمیم کلپساز و مکتب لر
 و سائر بنار انشاء سیله مملکت اعمار و توسیع اولمقده در حتی بر جسمیم
 سرای و دروننده غایت مزین بر کلپسا و خارج شهرده غاری تعبیر اوانان
 ایکی قطعه ابنیه جسمیه که بری اصنام عتیقه و دیگر ی تصاویر عیدیده
 مجمعی اوله رق اشبو درت طاقم ابنیه سکر تراور سنده بنرو انشاء اولمقده
 اولوب ایکی سنه یه قریب مدته ختمه پذیرا و لمش و انواع مرمر لر و التون
 بال دیزلی دیوار لر و طوانلر ایله مکلف اوله رق غایت مزین و منتظم

یابلش اولدیغندن واوروپاده الك مؤخر یایلان ابنه بولندیغندن سائر
 محله امثال اولدیغی و ابنه مذکوره و تصاویر و اصنام
 مرقومه به بالغ کلیه صرف اولمش اولدیغی خبر وریلوب حتی
 حکومت مذکور تک مجموع قوه عسکریه نظامیه وردیفه سی الی الحاجه
 یوز بیک نفره بالغ و اسکاسنده بولان نفوسی تحمیدارت یوز بیک عدده
 واصل اولور اولور ردوات صغیردن بولندیغنه نظرا بومقوله ابنه
 جسمه تک انشا الیتدیرلش اولسنه تعجب اولمشدر اصل شهرک درجه
 ارتفاعیه موقعیه سی و یله ارضندن بیک بشوز قدم مرتفع اولدیغندن
 قبش شدید اوله رق حتی بولندیغنز موسم ماه تموز ایکن ینه کثرت باران
 و مؤثرجه صوغوقدن لایقوله سیر و تماشا اولنه مامشدر سکینه سی دخی
 از اولوب مع مافیه برطرفدن تراید ایتمکده در شهر مذکور هر تقدیر اعمار
 اولمقده ایسه ده قراوقصباتی اوروپا تک سائر محانه نسبتله حراجه در
 و جانب جنوبیسنده بولان محالردن شمیه قدر دوات علیه سفیر
 و مأموری دکل بیانی افراد ملت اسلامیهدن بیه هیچ کسنه یکم امش
 اولدیغندن انانی مرمزده کمال دقت و بشاشت ایله باقوب برنوع اظهار
 ممنونیت ایتشلردر و مذکور طریقک نهایتده اوستریا دولتی اداره سنده
 اولان تیرول ایالتی قطعه سی حدودنی فصل ایدر استحکامات طبعیه دن
 معدود جبال عذبه مرتفعه اولوب اورادن دخی قطعه مزبور تک
 مفرداتی مشابه سنده بولان اتسبورق شهر ینه و صوازمه سر اوله رق

شهر منور دره مثالی بر او ده واقع اولوب اطراف اربعه سی جبال
 شاهقه و درونی انها جسمه ایله محاط و مشمول و جسم سرای و بعض
 کبر کلبه و انچه رایله معمور و اندیشه دانشین محل و باویاره قطعه سنه نسبتله
 هواسی معتدل و پرایسه ده بنه ارضه بلاد بارده دن اولوب حتی جبال
 مذکور نك اوزرنده موسم صیفده بیله قار بواند یغی مشهود اولمشدر
 شهر مذکورده دخی تیروول اهل البسی ایمپراطور مشار الیه رسم بیعتی اجرا
 ایده جگرندن و ایمپراطور مشار الیه دخی انشای ورود مژده هنوز کلمش
 بواند یغندن اجرای رسم مذکور ضمننده شهر منور ترین اولمقده
 اوله رق فرداسی کونی تیروول ایالتی اهل بسندن ردیف عسکری مقامده
 هر برطوری برقیافته اولمق اوزره اون اون بشبیک نفر مقداری عسکر
 ورود ایدرله ایمپراطور مشار الیه دخی مخصوص الای والی بارکیرلی
 و بالذبلی مکلف همنط و ایله کلبه سیاه کیدوب رسم بیعت اجرا و کجه سی
 دخی شهر مذکور قننادیل الیه ترین و انه رق او ازم شهر این ایضا قلمشدر
 اورادن دخی حرکت ایله اتالیا قطعه سیله اوستریا قطعه سی بیننی فاصل
 واستحکامات قویه طبیعیددن اوله رق برینه متصل اولان جبال
 رفیع و عیدیه مرور بیله اتالیا تیروول نك مقر ولاتی اولان تیرون نام شهره
 واصل اوله رق انشای راهده کوریلان طاغلرا کثریا مرمر معدنی
 اوله رق حتی اتالیا تیروولی ایله اوستریا قطعه سی ارسنه بر جسم
 قلعه انشا اولندیغی و صوم کار کیرس پر لری بولندیغی مشهود اولوب

ذکر اوانان نیرتوشهری ایکی طاع اره سنده او ده واقع اوله رق
 او کندن برنهر جسیم جریان ایدر واولد قجه جسیمجه شهر ایسه ده
 اسکی و خراب محل اوله رق اثار عمارتہ دائر برشی مشهور اولیب
 فقط شهر مذکور پت پرستان زمانده یالیش اولدیغندن بعض شایان
 تماشا ابنیه قدیمه ایله ایکی طاع یذنی ربط ایتمش مرنفع کوپری
 کورلشدر اورادن مرور وعبور ایله ورونه شهرینه وصول بولدقده
 شهر مذکور دخی کذلک قدیم وپک جسیم اوله رق قتی وافر ابنیه قدیمه
 ویوک کلپسا و تماشا شایان برکیر کوپری و کار کیر الی التمش بیک ادم
 الوراسکی تیار و محلی اولوب لکن اصل مملکت بیک بشوز سنه لکدن
 متج اوز اولق و مشهور ناپولیون وقتنده دخی خیلی زده لئک حسه بیله
 الحاله هذه غماشی خراب ایسه ده مع مافیه لطافت موقیه سی جهتله
 الی التمش بیک نفوس و کلیتو مبوء متنوعه سی واردر و اطراف شهرده
 خندقلره بود فعا و سترا دولتی طرفندن استحکامات لازمه جدیده وضع
 و تأسیسه تقویت و اعماری زید اولمقده در اورادن دخی حرکت ایله
 میلانه متوجها عزیمت اولنه رق چونکه اتالیا قطعہ سی سائر اوستریا
 ممالکنه مقبس اولیب اراضی معتدله و معتدله اولق حسه بیله هر درلو
 سبره و میوه مبذول و اشای راهی دخی باغ و باغچه لایله معمور کوزل محلات
 اولوب غرده کولی دنیلان محلدن دخی مرور و اواب ذکر اولان کول واقعا
 وک و طولی قرق و عرضی بکرمی میل قدر اوله رق وس کپاره نام محلده دخی

بر کبر قلعہ و اطراف اربعہ سی کول ایله محاط و مستحکم و درونی دخی
 عسا کر نظامیہ قشالار ایله معمور و منتظم اولوب بعدہ و سن جانو نام محله
 وصول ایله محل مذکور ذکر اولنان کولک کنارندہ و مملکت دخی یالیر
 مثلوسا جلندہ اولدیغندن و ایلم صیف مناسبتیله حب وطن اقتضاسیجه
 بوغاز ایچی ساحلخانه لری لطافتی خاطر حسرت مظاهره خطوط
 ایدرک سایه عنایتوایه حضرت شاهانه ده بر کیجه صو کنارندہ کائن
 برابطه لی دلمشین اوقظه ده یدتوت و دعای بقای عمر و اقبال حضرت
 شهنشاهی رفع بارگاه اجابت قلوب ذکر اوامان کولده بر قطعه
 واپور و بر قطعه دخی بار کبر ایله قولانیلور دیگر بر واپور سفینه لری
 و سائر قایقلمو وجود اوله رق بعض شایان تماشا اولان محارری قایق لری ایله
 کز یلوب فرداسی کونی اورادن دخی برشیانام محله وصول ایله محل مذکور
 شهر جسیم و معمور و درونده صوم می می طاشدن تراشیده اولمش بر قطعه
 بیوک کاپسا ایله سائر جسیم سیرایلر اووب بورادن دخی عزیمت ایله
 چونکه اتالیا قطعه سنک اکثر یسی اراضی بسیطه دن و خصوصیه
 میلان شهری زیاده بسیط و منتظم و اطرافی و انجاسی اشجار مثمره
 و غیر مثمره و انواع باغچه ایله نمونه نمای باغ ارم اوله رق و یانه دن حر کتمزک
 اون یدنجی یعنی ماه جادی الاولینک یکرمی سکرینجی جمعه ایرتسی کونی
 میلانه وصولنر جلوه کر اینده حصول و سایه عنایتوایه حضرت
 شهنشاهیده تدارک و تنظیم اوامان سفارتخانه عالی به دخول ایله

فریضه ذمت ملو کیتز اولان دعای بقای عمر و اقبال حضرت
 شهنشاھینک ایفا سنه مشغول اولوب میلانده موجود بعض جنرال
 و ضابطان معتبران ایفای مر اسم خوش آمدی ضمنده سفارتخانه یه
 کلوب اجرای لازمه رعایت ایتش لردر شهر مذکور اوسر یادولتک ال
 معور و معتنا مالکندن اوله رق جسم و کوزل و تخمینا یوز الی بیک نفوسی
 مشتمل و اطراف اربعه سی قلعه مانندی خندق ایله مستحکم اوله رق
 درون شهر دن نوردنخی جاری و ابنیه جسمه موجود اولوب حتی طومر
 نامنده برجسم کلبسا اوله رق درون و برونی انواع اوبه مر مر لردن
 یا بلوب سا ئر او رو پاده امثال نادرا و لدیخی مشهور در شهر مذکور
 اطراف اربعه سی تخمینا الی ساعت مسافه دوز اوه محل اوله رق بورایه
 بر یحق ساعت مسافه واقعه مویسانام شهر صغیر جوارنده الی سنه
 مقدم بر کبیر سرای و باغچه بنا و انشا اولوب واقعا سرای مذکور
 جسم و برقاج یوز اوطمین مشتمل ایسده پکده مکلف شی اوله رق
 لیکن باغچه مذکور تماشا یه شایان اولوب شویله که مقدار وسعتی اوچ
 ساعتک محل و دائر امارادار دیوار ایله محاط اوله رق و هر بر شئی صکره دن
 یا بلوب یعنی محل بمحل خلقت طبعیه یه تقلید اچنزار و کھسار و انواع
 شکوفه و اشجار موجود اولوب کلیتو مصارفات ایله ماء جاری دخی
 اشجار موجوده منساویه التلر دن مصنوعی قیال و کولار و دره لردن
 اجرا و اساله و لشمدر بوندن بشقهینه اطرافنه باغ و باغچه و قور یلر یا بلوب

وحیوانات قونیلوب لدی الحاجه اجرای صید و شکار دخی اولنمقده در
 وازهار واشجار غریبه دخی موجود اولوب یعنی آسیا و آفریقا و امریقا
 طرفلرندن در اودر لومثر و غیرمثر اشجار و انواع ازهار جلب اولنوب
 بتشدر لاش و حتی غرائب صنع الهیدن اوله رق کوکی آب و ترابده
 و لمبوب هوا ایله نشو و نما بولور تل قفس ایچنده برنوع چیچک دخی
 کورلشدر الحاله هذه ایچنده طقسان نفر باغچوان موجود اوله رق
 نیسار و اعمارینه غیرت و ابتدار و دوات طرفندن دخی اعتبار اولنمقده
 اولغله هر نقدر بویله تکلف و اقدامات اجرا اولنش ایسه ده لاله الحمد
 عنایت بیغایت حضرت صمدانیله درسه مادنده موجود و مبدول
 اولان چاوش اوزومی امثالی کورلنوب در سعادتك لطافت آب و هوا
 و موقعی کافه اقالیم و ممالک دنیا یه فائق اولدیغی بوقضیه دن دخی
 هویدادر درون شهرده جسیم عسکر قشله سی و سایر ابنیه جسیمه
 و بریوک کتابخانه اوله رق ایچنده خلیجه کتب اسلامیه و مصحف
 شریف و برنقبس نقه بیر یضاوی موجود و مرحوم جنت مکان سلطان
 بایزید ولی خان حضرتلرینک شهرزاده سلطان جک اتابایه فراری
 انشاده پاییه روحی العباده تصدیق و تسبیح ایلد کیری بالاسی
 مذهب طغرای غرای حکمرانیلریله معنون ایکی قطعه نامه همایونلری
 موقع توقیرده حالا محفوظ اولدیغی بالذات مشهود اولوب امپراطور
 مشارالیه ابتدا میلانه درت بش ساعت مسافده کائن قومه نام

شهره ورود ایلدیکي وشهر مذکور کارند جسم کول اوله رق کیمه
 زمین اولنه جنی خبر ویرلدیکندن بعض سفا ایله برابر محل مذکوره
 عزیمت اوانوب واقعه شهر مذکور اولدغه معهور وبریوک کول و برقدیم
 وحسیم کلبساموچود اولوب اول کیمه عموما درون شهر ابقا قنادیل ایله
 زمین و مذکور کولده کائن سوا حلد اولان یالیر وقایع لرو برقطعه
 واپور سافینه سی دخی قندیلار ایله تنویر و فشنکراتیله رق اجرای
 مر اسم شهر آیین اولمشدر شهر مذکورده براسکی وجسیم قوناق
 اولوب دروننده چنتمکان مر حوم سلطان سلیمان خان اول حضر تلرینک
 تصویر همایونلری اولدیغی خبر المنقله لدی العزیمه واقعه البدای
 جلوس همایونلری اشناسنده اوله رق کندولری صبیح الوجه وهنوز
 مراف ومبارک سر همایونلرند یوسفی شکلنده عمامه کبری واوز لرند
 کراکه طرزنده جامه خضرا اولدیغی حالده تصویر اولمش اولدیغی
 مشهود من اولدقه روح پرفتوح لریمچون فاتحه خوان اوله رق سبب
 ورودی لدی السؤل چونکه صاحب خانه ک جدی جوری نامنده بر مشهور
 مورخ و مترجم ادم اولغله خاقان مشار الیهک وسائر هم مصر لری اولان
 حکمدار الک ترجمه و ستایش حاله رینی یازمش اولدیغندن مکافاة
 مر حوم مشار الیه دخی کندو تصویر لرینی ارسال یورمش اولدقلری
 خبر ویراش و محل مذکورده خیلی تصویر اوله رق حتی فاتح بمن صدر
 اعظم سنان پاشا و قودان دریا مشهور خبر الدین پاشا مر حوم ملک

وامرای مصر به دن فائق بک وغوری وطومان بکک تصویر لری دخی
 موجود اوله رق مشهود چشم عبرت نمود اولمشدر شهر مذکورده بش التي
 ساعت مسافده شایان غماش بر کول دخی خبرانه رق عزیمت اولوب
 واقعا کوزل محل و اوستر یادولتی قطع مسیله ساردنیادولتی حدودینی قطع
 وفصل ایدریر اولوب دروننده درت قطع اطلر دخی موجود اوله رق
 وتوجه لسان ترکی به کوره کوزل اطلر دنیلان محله طرز قدیمه سیره
 شایان مصنع بر جسم بالی واون قات سد لری مشتمل بر واسع بانچه و دروننده
 هیاکیل عجیبه و اصنام عتیقه متنوعه و هواسی صیحا ق محل اولدیغندن
 بعض عجائب اشجار و ازهار غدیده و کبیر و کثیر ایمن و پورتقال
 اغاج لری موجود اولوب اگر چه بورالره دخی روایت اولندی نه کوره
 هنوز ملت اسلامیة دن کسی نه کلامش ایسه ده علوم مرتبه ملت محمدیه
 اقتضا منجه ذکر اولنان سیرایک بر اوطه سنده بعض عرب خطیله یازولر
 اولوب حتی بر قوسنک اوزرنده کی یازویه دقتله نظر اولمغله لا غالب
 الا الله ولا اله الا الله الملك الحق المبين محمد رسول الله صادق الوعد
 الامین عبارة جلیله نری اولدیغی اطلاع قرین اوله رق سببی سؤل
 اولند قدیمه مقدمه مانده ملوک اسلامیه دن ابی حرا زمانندن قالمه سیرایه
 تقلید اوطه مذکورانش اولندیغی خبر و یرلش و اورادن ساردنیادولتی
 مملکتکنده اولان بعض کناره کی شهر لر دخی کورلشدر نمچه دولتی
 السکاسندن اولان اتالی ای بالاتعبیر اولنان میلان و حواله سنده مشهور

ناپولئون وقتند خپلی زمان فرانسسز او تمکن ایتمش و اکثر اهالیسی
 فرانسسز او یه سر بسنیت مناسبته میال بولتمش و بوجهته نمچه
 دولتک اهالی مذکوره دن پکده امنیت کامله سی اولدیغی اکلاشلمش
 اولوب حتی اشبوا کسای تاج رسمی مناسبته ظاهرده کویا اعلان شان
 ایتک و ایچ یوزنده دی الحاحه قوه لازمه موجود بولتمق اوزره میلان طرفنه
 کلیتو خلاف جنس اوله رق مجار و المان طرفلرندن عساکر نظامیه سوق
 وارسال اولتمش و درون میلانده بولسان قشلالره صغمد یغندن خارج
 شهرده چادر لایله ارد ورتیبی اوزره قصور عساکر اوراده برانسدیر اشدر
 ایمپراطور مشارایله قوماشهری دوغما سندن صکره بالاده مذکور مونسا
 شهرنده اولان سرایه کلوب برقاج کون انده ارام واقامت ایله ماهجادی
 الاخره تک اون ایکنجی جمعه ایرتسی کونی میلانده دخولی مصمم اولدی و دن
 یوم مذکورده الای ترتیبیه یعنی ابتدا سواری بوری زنلری و برالای مجار
 سواری و بعده برالای پیاده عساکر نظامیه و موز یقه وان ایکی رأس قدر
 دوغتمش یدکلر و بعده ایکیشر بار کیرلی میلان حوالهسی قضالرینک
 مختارلرینک یوزدن متجاوز هنطولری و بعده الای بار کیرلی هنطولر ایله ندیک
 و میلان وایلری و بعده سکسان هنطو قدر میلان شهرینک اکابرو اعیانی
 و بعده سواری خدمه مخصوصه ایمپراطوری و بعده التیشر بار کیرلی
 ایمپراطور مشارایلهک ایکی عدد مزین الای عربعلری و صکره کذلک
 الای بار کیرلی میلانده قرال وکلی و بعده غایت مزین و معنون الای رأس

قیصر باریکی هنیط وایله ایمپراطور و ایمپراطور یجه و بعده ینه التیشیر
 بار کیری ایمپراطور یجه نیک خدایه لریله معلومین الای عرب لری
 و عساکر خاصه ایمپراطوری و بعده خدمه سرای و کذلک ابتدای الایده
 اولدیغی مثلوس واری و پیاده عساکر نظامیه و موزیقه طاقی مرور
 ایله الای مذکور بر ساعت مقداری متمد اوله رق ایمپراطور مشارالیه
 بالاده مذکور طومه کلیه ساسنه دخول و بعده سرایه وصول ایله
 اولکیجه عوما هر طرف تزیین و اجرای شهر آیین اولمشدر فرداسی
 کونی سرای مذکورده ایمپراطور و ایمپراطور یجه و خاندان
 ایمپراطوری و اتالیاده کائن طوس قانه و سائر بعض حکومتلر
 دوقه لری و فقط دول فخمه بیوک الحیلری و بعض متحیران ارکان
 دولتین عبارت اوله رق ضیافت ترتیبیه حسب الماء و ریت بزخی
 مدعو بو اندیغیردن لدی العزیمه تنظیم اولمش اولان بیوک بر سفرده
 طعم اولنه رق ختامنده ایمپراطور مشارالیه جله صحت اوزره و انلدیغی
 بشقه بشقه سؤال ایله بعده قورسا دیلان مسیره شهرده
 هنیط و لریله کنیلوب کیجه سننده دخی اسقاله نام تیاروده باله تعبیر اولنان
 رق قصر لشمشا و لشمشدر فرداسی بازار ایتیمی کونی دخی سرای ایمپراطوریده
 ترتیب جمعیت دیوان ایله ایمپراطور مشارالیه صندالیه نشین حکومت
 و ایمپراطور یجه و سائر خاندان ایمپراطوری پیشگاهنده محل مخصوصده
 کذلک زیور صندالیه اقامت اولدقلری و بالمله دول متعابه سفراسی

تخصیص اوانان محله وارکان دولتی یمین و یسارنده قائم بولند قلمری
 حالده اتالیا قطعہ سنده کائن اولوب اوستریا دولتی زیرادار سنده
 بولنان محلاک وکلا و مہماتی ہر حالده ایمپراطور مشارالہ صدق
 واستقامت اوزرہ اظہار مطاوعت ایدہ جکلمرینہ دائر کاغذ لراوقنہ رق
 جملہ سی تحلیف اولنمش وانلردخی اصولاری اوزرہ قبول ایدرک ابراز
 تبعیت ومطاوعت وایمپراطور مشارالہ دخی حق لرنده ہر درلو حایت
 وصیانت ایدہ جکمنہ دائر توثیقات قویہ بی بیان وقرائت ایمکله
 جملہ سی اصول وعادت لری اوزرہ ال چرہ رق اظہار تحسین وتشکر
 ایلہ بعدہ ینہ الای ایلہ کلہ سایہ کیدوب کیچہ سنده دخی معتبران ہماکت
 طرفندن جمعیت کاہلری اولان قر بنونام محلدہ بالورتیب اولنمش وفرداسی
 کیچہ دخی سرای ایمپراطوریدہ ذکور وانلندن درت بیک نفوسدن
 مرتب جسمیم بالوتنظیمیلہ طرف ایمپراطوریدن عودت اولنہ رق
 ایمپراطور مشارالہ وایمپراطور یچہ وسائر خاندان ایمپراطوری بشقہ
 بشقہ کافہ دول متحابہ سفرا سندنہ بالذات استفسار خاطر مر اسمنی
 اجرا و بعدہ موزبقہ ورقصلر ایفا قلمنمش وفرداسی کونی درون شہرہ
 کائن کارخانہ ومدارس و بیمار خانہ وکتابخانہ وکلہ سالر وسائر شایان
 تماشا اولان محلا کورلشد در ماہ مذکور کونیدنجی پنجشنبہ کونی
 رسم تنوجک اجراسی مصمم اولنملہ یوم مذکورہ ابتدا دول متحابہ
 سفراسی محل مخصوصہ بالا اجتماع بعدہ الای مخصوص ایلہ ذکر اوانان

طومه کلبه ساسنه ورود و تخصیص اولان محلده قعود ایله ابتدا
 ایمراتوریکه وسائرا نادن خاندان ایمراتوری و بعده ولی عهدی
 وسائر لری ایمراتور مشار الیهک یمین و یسارنده تخصیص اولانان مواقع
 مرتفعه قعود ایدوب بعده ذات ایمراتوری سرای یقین اولق حسبیه
 ماشیا ارکان دواتدن مرتب الای و اوزرنده شمسیه صورتنده سایبان
 اولد یغی حالده البسه رسمیه ایمراتوری یعنی باشنده مرصع اوستریا
 ایمراتور یغی تاجی و اوزرنده صرمه و تل اسلمه طویل الذیل قطیفه یه
 تاپلو و یاقه و صاغره سنده قویر قلی اوله رق عجایب برقاقوم کورلر ایله
 کلبه سای مذ کوره کلوب باش طرفنه قونیلان اوستریا ایمراتور یغی
 تحتنه قعود ایلد کده ایدای پسقپوسان ایله تاج مذ کور باشند
 رفع و جای معتبر لری اولان محلده اجرای آیین ایله بعده کذلک ایدای
 پسقپوسان ایله کان خاشا چارمیخ حضرت مسیحان مغول زعم وعد
 ایتد کوری تیموردن اوزری مرصع میلان قرالیتی تاجی باشنه وضع ایله
 اجرای حکومتی کافل اولد یغندن نکایه برالنده طپوز شکیلنده و برالنده
 کویا کره زمیندن عبارت اولق اوزره طوب اولد یغی حالده اتالیا
 قرالینه مخصوص اولق ایچون دیگر وضع و تنظیم اولانان صندالیه
 قرالیه قعود ایدوب بر شخص طرفندن صدای بلند ایله ترجمه ترکیه سنه
 کوره قرالکز ایمراتور فردناند دنیلمکله درون کلبه ساسه موجود اولان
 جله ذکور واثال چرپشهرق مراسم قبول و بیعتی اجرا و بعده ینه

برایکی ساعت مقداری طوب و تفنگ ششگتری ایفا ایلہ ختامندہ ینہ
 وجہ مشروح اوزرہ ایمپراطور مشارالیه الای وسایان ایلہ سرایہ وصول
 وبالای سرایدن زحام عوام ناسہ دخی اعتنار ایدوب بعدہ سرای
 مذکورک صالونندہ خاندان ایمپراطوری ایلہ اوطوروب ارکان دولتی
 یانندہ قیام و سائر مدعو و موجود اولمردخی تخصیص اولان
 محالردہ آرام اوزرہ اولدقلری حالده موزیقہ و سائر تفریحات استماعیلہ
 عودت اولنہ رق رسم مذکور غایت بولمشدر اول اخشام دولت
 مشارالیهاباش وکیل واموراجنبیه سی ناظری پرنس مترینک سرانندہ
 کافہ دول متحابہ سفراسنہ و رسم مذکورده بولمق اوزرہ بعض
 دولتر طرفندن کلان مأمورلہ طرف ایمپراطوریدن اولمق اوزرہ
 ترتیب ضیافت اولنہ رق کیچہ سنندہ دخی درون شهر شمع و قنادیل
 ایلہ ترین اولمشدر فرداسی کون بعض شایان تماشا اولان محالری یعنی
 صنایع عجیبہ و تصاویر و اصنام غریبه و انواع افسہ و چوقہ و اسلحہ
 و سائر اتمعه فابریقہ لری کورلشدرا کسای تاج رسمک اجرا سنند
 صکرہ سرای ایمپراطوریدہ دخی برکیچہ موزیقہ ترتیبیلہ بالجلہ
 سفرا و سائر وکلا جلب و دعوت اولنہ رق مراسم تهنیت ایفا و فرداسی
 کیچہ اهالی مملکت طرفندن اسقلہ نام تیار وده باو ترتیب و کوندوز
 دخی خارج شهرده کائن اردوی عسکریدہ باش قوماندان مارشال
 طرفندن ضیافت اولمش و ابرتسی کونی دخی مقدمہ مشهور

ناپولیونك اتا لیا ممالکته تخطیبی زمانده کرغابه نامیله تملنی تأسیس
 ایدوب بعده اوروپا نك مصالحه عمومی سنده کر صلح تعبیر اولمان
 ایمپراطور سابق فرانسقو وقتنده انشا بود فعه اتمام اولمان
 طاشدن مصنوع قیونك کشاد رسمبسی اجرا و سواری و پیاده عساکر
 منظمه موجوده نك اتشلی تعلیمیری ایفا قلمشدر والی مملکت
 طرفندن دخی مخصوص بالو و ایرتسی کیجه تیار جانندن کذلک
 بالو ترتیب اولنوب سرای ایمپراطور یدیه سفرا و سائریه تکرار ضیافت
 و کیجه سنده مومی الیه پرنس مترنیک قونا غنده دخی بالو پالمشدر
 و ایرتسی کونی بارکیر و ایب جانباز لری و اسب مسابقه سی و اخشا هب سنده
 انواع فشنگ ششکری و مقدما ناپولیون وقتنده تهمت افساد مملکت
 ایله متهم و محبوس و مطرود اولان بعض وجوه و اهالی و سائر
 حقارنده شکرانه جلوس اوله رق عفو عمومی اعلان و اجرا اولمشدر
 اشبو ایام رسمیده دول فخریه یولک ایلچیلری طرفلندن اوستریا د ولتی
 و کلا دول متحابه سفراسی جلب و دعوت و ترتیب ضیافت اولنوب
 بومقوله اکسای تاج رسملرنده تصویری زر و سپدن سکه صورتنده
 مدالیه تنظیمی معناد اولدیغندن طرف سفارت سئیه یه دخی
 چند عدد مدالیه جانب ایمپراطور یدن ورود ایدوب جهادی الاخره نك
 یکریمی بشنجی جهه کونی مراسم و داع اجرا و کیجه سنده قورسانام
 مسیره و درون شهر قندیل ایله تزین قلمش ایسده برهفته یه قریبدر که

بل و نهار کثرت اوزره باران یاغدیغندن بویله شنکر لایق بقله اجرا
 اولنه میوب فرداسی جمعه ایرتسی کونی ایمپراطور جناب لری میلاندن
 من غیر رسم حرکت ووندیکه عزیمت ایده جکمندن بوسیله ایله منتخب
 قطعه اوزره با اولان اتالیما مالکنک سائر بعض محلاری دخی کورلک
 اوزره ماه مذکورک یکریمی سکرنجی کونی میلاندن حرکت و اودی نام شهره
 عزیمت و انده مشهور ناپولیونک محاربه جسمه سی وقوعبولش اولان
 کبیر کوپری معاینه ورویت برله اورادن الحاله هذه نمچه ایمپراطورینک
 همشیره سی و ناپولیونک زوجہ سی اولان ماریه لو زدنک عهده اداره سنده
 اولان پیاسنجه شهر ینہ واریلوب شهر مذکور جسم و کبیر واورنه سنده
 هر جریان ایدر اولدچہ کوزل محل ایسه ده غایت ابنیه لری قدیم و سکانی
 قلیل اوله رق اورادن دخی ینہ مشارالیه ناک عهده سنده بولنان پارمه
 نام شهره واصل و شهر مذکور واقعا جسم و معمر و کبیر کالجخانه و بیوک
 کلبساری و مکلف نکارستانی موجود اوله رق معاینه سی حاصل اولوب
 اورادن دخی مستقل و وقفه لقی اوله رق اداره و لمقده اولان مورنا شهر ینہ
 عزیمت و شهر مذکور دخی وسط حال معمر و رجه محل اولدیغی مشاهد
 و رویت قلموب بعده پایا حکومتی داخلنده اولان بولونیا شهر ینہ
 کیدیلوب اوراسی دخی جسم و معمر و قدیم محل و مجموع دکا کینی کر
 التده اوله رق اورادن دخی اتالیما قطعه سنک مشهور و معمر محندن اولان
 طوس قانه غراند و قه سنک مقر حکومتی اولان فیاورنه سنده موصلت

اولنوب فی الحقیقه شهر من بور یولک واسکی واورته سندن وارده نهری
 جریان ایدر شایان تماشاسرایلر وایچلرنده مصنع تصویر خالار وکبیر
 وغایت اسکی مکلف طاشدن موزایق صورتنده یاپیش کلپسار
 موجود وشهر مذکور اگر چه براز بسطجه محل ایسه ده اطراف
 واکنافته مرتفع صیفیلر وعلی الخصوص اشجار منسویه ایله
 تزیین اولمش حاشینه نام مسیره سی وگران دوقمک سراینده اولان
 باخچه منتظمه سی شایان تماشا اولدیغنه مبنی بوراده برقچ کون بسط
 قایچه آرام واقامت اولنوب بعده تماشای صحرا ودریا ایچون لیغورنه
 طرفنه دخی عزیمت نیتیه حرکت وره راسنده اولان بیر نه نام شهره
 واریلوب شهر مذکور کذلک وارده نهری جریان ایدر خیلیمجه جسم وانبیه
 قدیمه جهته یله معروف محل اوله رق چونکه روماقندنبرواتایا قطع سندپک
 چوق مصنع انواع مر مردن انشا اولمش ابنيه رفیعده موجود ووجهته
 اورو پلنک سائر محالینه رجائتی رونمود اوله رق شهر مذکورده طوما نام برکیر
 کلپسا وکلندن مخصوص اکری یاپیش قله ایله جسم بر مزارستان
 موجود در اورادن دخی مذکور لیغورنه یه واریلوب محل مذکور کنار
 بحر سفیده مشهور و جسم بر بندر کاه عظیم اوله رق متین لیمانی
 وقلعه سنک چند قلنده بگردن مجرال اولوب قایقلایله کزلمسکه در
 وکافه امتعه واشیای تجارنک اورایه ورودی ممنوع اولدیغندن کثرت
 اوزره تجارت اولمش جهته بر طرفدن ان بان ابنيه جسمه وظریقه

انشا سبیله توسیع اولمقدده در جیادت هواسی دخی سائر اولطرفده
 کوریلان محالردن لطیفدر واولطرفده دولت علیه شهبندری واهل
 اسلام تجاری بولمقله اوچ کون قدر محل مذکورده ارام واقامت ایله
 بعده حرکت وکتدیکیزو جهله ینه فیلورانس و بولوینا طریقله
 عودت اولمقله اصل وندیک جاده سی اولان پاپا حکومتی داخلنده
 بولنان قراره نام شهر جسمه واصل اولوب شهر مذکور دخی قدیم اوله رق
 اورادن پادوایه وار یلوب بوراسی دخی بیوک واثار ابنیه قدیمه ایله معور
 اولوب اورادن وندیکه وار یله جق اسکله یه قدر نهر اوزرنده بیوک
 وکوزل خیلی صیفیه ل کورلشدر اسکله یه لدی الوصول غوندوله
 تعبیر اولنان قایقلا یله وندیکه وصول مبر اوله رق وندیک شهر ی
 ربع مسکونده نظیر سبز بر اولوب اوروپا قطع مسنده کوریلان
 محالردن اصول و ابنیه جه اکثر یسنگ بر برینه تطبیق قابل ایسه ده بوراسی
 فی الحقیقه سائر محالره مماثل اولیوب یعنی اطراف اربعه سی بحرایله
 محاط و فی القدیم اوفق اطهر صورتنده صیقلق محالرا اولسی جهت یله
 نیجه مصارفات ایله کار کیر رختیم وضع یله اوزرینه ابنیه جسمه متبنه
 انشا اولمش وسائر محاله قدم مماثلت دخی کافه سوقاقلری قتال صورتنده
 براغیلوب الحاله هذه مجرال جریان ایتمکده وسوقاقلده قایقلا یله کزلمکده
 اولد یغندن بشقه هر بر سوقاقلده کار کیر متعدد کوریلر و وندیکلور لک
 مقدملری کثرت تجارت وقوت مکنتی وقتنده یالاش جسم و صنع

سرایلو و کلبسار و خصوصیه جسیم و کارگیر بر ترسانه وار در سنا مقو
 نام کلبسا دخی ابدیه قدیمه دن اوله رق قبوسنک اوزرنده توجدن
 مصنوعات صورتلری اولوب بونلرک فی الاصل قسطنطنیه ده اولدیغی
 وروم وقتنده وندکولرک اول طرفه عترت لرنده برتقریب الوب کتوردکلری اثار
 قدیمه دن معدود بواندیغی روایت قلمشدر ماه رجب شریفک اون التجی
 جمعه کونی ورود ایمپراطوری صمم اوله رق اول اشداده در سعادنده امور
 خارجه ناطری بولسان مشیر مخم دولتمو مصطفی رشید پاشا
 حضر تلری فوق العاده بیوک ایلیچیاک ایله لوندره سفارت سنیسمه
 مأموریور یور یله رق مشار الیه حضر تلری دخی انا لیاطریق یله کیتمک اوزره
 حسب التصادف یوم مذکورده صبا حلین وندیکه واصل ووندیکه
 استیجار اولوب سفارتخانه عالی اتخاذ اولنان قوناقه داخل اولماریله
 بارفاقه ایمپراطوره مشار الیهک الای ایله وندیکه ورودی کیفیتی سیر و تماش
 اولوب الای مذکور دخی وندیکه مخصوص قایق لردن مرتب اوله رق
 ایمپراطوره مشار الیه دخی صال اوزرنده اوزری اورتلی برنوع مرین قایق ایله
 کلش واولکیجه شهرده ایقاد قنادرل ایله ترینبات لازمه اجرا اولمشدر
 ورودا ایمپراطورینک ایکنجی جمعه ایرتسی کونی متخیران مملکت اجرای
 مراسم قبول و بیعت واخشا آمدن صکره اکابر انان دخی بواسطه
 رعایت ایدوب بعده تیرویه رسم بالادعوه عزیمت قلوب (اوچنجی)
 بازار کونی الای مخصوص واصلریله سنا مقو نام کلبسایه عزیمت ایمپراطوری

و سفرای دول متحابه ك دخی عزیمت لری مصمم اوله رق اورایه كیداد كدن
 صكره قایق یارشلری اجرا (ودردنجی) بازار ایرتسی كونی تماشای اثار
 مملكت و سیر انواع صنایع و حرفت ایله اخشام بیسی دخی سرای
 ایمپراطوریده رسماً ترتیب طعام و ضیافت اولمشد ر (بشنجی) صالی
 كونی خلیج و ندیكك تماشای و سائر استحکامات قدیمه ك معاینه سی
 و بعد الطعام تیاترویه عزیمت ایله انواع رقص لری و معاینه سی
 مثل و شیر و قوعلیه (التنجی) چهارشنبه كونی جام و بونجق و اشیای
 سائر فایز قه لری تماشای سی چون مودانو نام جز بریه عزیمت ایمپراطوری
 وقوع بولش و اخشام بیسی دخی سرای ایمپراطوریده یکیک نفوسدن مرتب
 بیولر بر بالو تنظیم اولمش (یدنجی) پنجشنبه كونی مملكتك بعض تماشایه
 شایان مواقع مشهور سی معاینه و رؤیت و بعده پیانقو محله و اخشام بیسی
 تیاترویه عزیمت اولمشد ر (سكرنجی) جمعه كونی ترسانه تماشای سی چون
 عزیمت ایمپراطوری وقوع بیه سفرانك دخی برابر بولم لری اختیار اولنه رق
 اوراده بعض اصول تعلیم دخی اجرا و اخشام بیسی دكز دونمسی ایفا
 اولنه وب (طقورنجی) جمعه ایرتسی كونی تصاویر و اصنام غالی لری
 معاینه اولنه وب كیجه دخی بیولر سانمار قومیدانی ابقاد قنادیل ایله ترین
 اولنه رق فرداسی كونی رسماً و ندك ترسانه سی معاینه سی چون عزیمت
 و تكمیل و تنزیل اولنان بر قطعه قروت سفینه سی تماشای و رؤیت اولنه رق
 كیجه سنده و ندك خلیجنده بعض فشمك شنك لری اجرا و فرداسی

کونی بعض مملکت اناری و کیجه سنده قنديل دو تناسی سیر اولنوب
 فرداسی بازار کونی دخی میلانده اجرا اولنان تاج اکسائی زسمنه
 شبیه اولق اوزره ایمپراطور مشار الیه مقدا موندکلوک جمهوریتی زمانده
 دو قهرینه مخصوص اولان قدیم سرایده اولوقت اعضای مجلسک
 مشورتگاهلری اولان محله عزیمت ایله کندوسی و بعض ارکان دواتی
 و میلان و ونیک رؤسائی اتالیا قرا لیئنده معتبر اولان تیمور تاج نشانی
 طریقه مخصوص اولان صرمه ایشلملی قطیفه البسه لیه حاضر
 اولدق لری حالده رؤسای مرقومه ک قبول و انقبادرینه دائر طرف
 ایمپراطور یندین و یردیر یلوب چونکه بونلرک اصول غریبه لری
 اولد یغندن رؤسای مرقومه اوچر اوچر پیشگاه ایمپراطوری یه کلوب
 ایمپراطور مشار الیه دخی یاننده بولنان قلنج ایله کان کندولندن خدمات
 واقعه ده طلب صداقت ایله تفویض امور دوات معناسندن کنایت اولق
 اوزره جله سنک اموز لرینه اوروب بعده اتالیا قرالی و کیلی اولان بیولک
 عجمسی ارشدوق و ابنر جنابلر ینه میلان و ونیک سر عسکر لرینه و امرال
 و والیر ینه و سائر قرق قدر و کلای ملت طریقی مذکورک مراتب ثلثه سی
 شانلرندن جله سنه کندوید یله رتبه لرینه کوره نشان و قوردون اعطا
 نیدرک بعده سرای مذکورک صالوننده رؤسای مرقومه یه پیشگاه
 ایمپراطور یده تریب ضیافت و کندوسی دخی یالکز قرال و کیلی مشار
 الیه برسقره ده او طور و ب طعام ایتمه لرک شو یله موز یقه نغمات استماع یله

رؤسای مرقومه نك ختام اطعام لرزه حرکت و کند و سراینه عودت
 ایتش و اخشا بهیسی مسخره یتار و سینه عزیمت اولمشدر (اون برنجی)
 بازار ایتسی کونی ینه بعض مرتبه مراسم شادی اظهار و اخشا بهیسی
 طرف ایمر اطوریدن امور مملکت ته متعلق مصالح لازمه نك تسویه سینه
 ابتدار و انوب (اون ایکنجی) صالی کونی طرف ایمر اطوریدن لازم
 کلنره عطیه اعطا و اخشا بهیسی سرای ایمر اطوریده تکرار ترتیب
 ضیافت جسمیه به اعتنا برله (اون اوچنجی) چهارشنبه کونی اجرای
 مراسم وداع ایله فرداسی پنجشنبه کونی جناب ایمر اطوری و کلاس ایله
 برابر حرکت و عزیمت ایتشدر ختام مراسم مشروطه اثنا سنده
 بزخی و ندیکدن حرکت و ریسته دخی کورملک اوزره اول طرفه عزیمت
 ایله ایکی کونده ریسته یه واصل و انوب ریسته شهری دخی مشهور
 و معمر اسکله و عظیم تجارتگاه و ابنیه و سوقاقلری نورسم و کوزل اولمغله
 ایکی کون اوراده اقامت و بعده غراج طریقیله عزیمت اولمغله غراج
 ادی الوصول شهر مذکور اوستریا حکومتدن استریا ایالتنك مقری
 و یوک و کوزل شهر اولوب برکوندخی اوراده توقف ایله فرداسی
 حرکت و شعبان شریفك التنجی کونی مرکزاً موریت سفارت
 اولان ویانه شهرینه وصول و عودت دبسر کرده جناب
 رب العزت اولمغله حضرت حق خیرلوس ایله بالعا فیه ختام

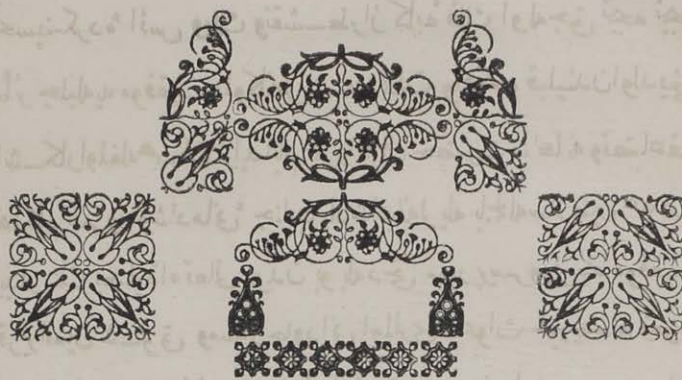
مأموریت ایلہ در سعادۃ دخی عودت و وصولی مہسر وہمہ کاردہ

توفیقات سبحانیہ سنی یاور ایلہ

امین

پدری حاجی علی بك افندی طرفندن مابین هما یونفتد کره
 ر بمز تعالیٰ حضرتلری نور نبوت فخر جهان حرمتنه ولی نعمت یمینتر
 شهنشاہ عالمیان افندمن حضرتلرینه عمر سرمد احسان ومقدمه انواع
 سمرور بی پایان ایلسون بلطفه المنان مصمم الاجرا اولان سمرور
 مستلزم الحبور جناب شاهانه لریك بو اوان فیض اقترانده اعلان بهجت
 عنوانی غنچه مطرای گلستان کی چهره جهانی تبسم بر ابتهاج
 و مسار و بالجملة بندکان مصادقت کردار و بتخصیص چاکر احقر صداقت
 شمار لریته بادی کمال شادی واسنبشار و بوله بر مواهب جلیله
 واجب التحدیک جدامجد جناب خلافتیناهی زمانلرند نبر و ارایش
 افروز ستایشگاه وقوع و بروز اولیدرق ولی نعمت عالم افندمنه بهسر
 اولسی محضاقبل جلیل حضرت خداوند یهدیلدن مظهر اولدقلری

مجددیت دین و دوات علیه سر عظمی اقتضا سنجیده بعد ازین دخی
 تحسین کرده انس و ملک و نقش طراز کبابه فلک اوله جق نیجه نیجه
 مأثر جلایه موفقیته ملوکانه لینه دلالت واضحیه قبلیندن اولدینی
 اشکار اولغله همان تزیاید ایلیم عمر و اقبال حضرت شاهانه و تضاعف
 همکام سرور و شادمانی جناب پادشاهانه لیه بالجمله سلاطین عصمت
 ایندیریک بعنایه اه تعالی بودند بویله دخی سور پر سرور لینه موفقیته
 قریر العین شوق و مسار جاودانی اولملری دعوات خیریه سنه زمزمه
 امین اجابت رهین ایله مشغول اوله رق و فور شادی و سرور مدن
 من غیر خدا اجرای مراسم تبریک و تهنیه اجناسار قلندینی

بودخی

نیجه سنه دیر و دیده حسرت کشیده جهانک چار چشم ایله
 مشاهده سنه ارزو کش تحسین و اثبات اولدینی سور همایون مسرت نمون
 شاهانه کج حمله و لطفه تعالی ولی نعمت بختن شهنشاه محمود الاخلاق
 افتد من حضرت تلرینک سایه همایه جناب ملوکانه اشتهار یافته مسرتگاه
 افاق و بهجت افزای قلوب بندکان باهر الاستراق اولسی ان شاله تعالی
 بودند بویله دخی ذات شوکتسمات جناب شاهانه کج نیجه نیجه بو مثللو
 مسرات کونا کونه موفقیته شان و شکوه سلطنت و اقبال ملوکانه لری رونق
 ارای چار جهت عالم و حیات بخشای ابدان ملک و امم اوله جنه بر مقدمه

میست توام و بزجلین امکدار صادق و عبد عاجزک له الحمد و الله بویه
 روز فرح افروز سورهمایونه بشما من طوغریسی تشکری ناقابل بر نعمت
 جلیله ابدوی و ارسته کلفه رقم اولدیغنه و ربمزه عالی حضرتلری
 نور نبوت بی ذیشان حرمتنه ذات مکارم ایات حضرت شاهانه توکمن
 عمر و اقبال احسان بیورسون سورهمایون میان مقررک بهترین اوقات
 مسعدت ایات اولان زمان انبساط نشان اجرایی تقرب ایلش
 اولدیغندن قوللریکزی مستقر می کز صدق و ملاوکت و پرورده نان
 و نعمت اولان بندکان اخلاص نشانه اجرای فریضه عبودیتیه بوندن
 اعلا وسیله جلیله اولیه جغه بناء هر تقدیر شان ابهت نشان سلطنته
 کوره قرص جوهر جهات اب مهر و مهمه کفه میزان اعتبارده همسج
 سنک سیه و معرض نظر عالیده مانند زره که اولدیغنی بیلرک من غیر حد
 دولتو عصمتو صالحه سلطان علیه الشان افندمن حضرتلرینه
 بر قطعه تقدیمه ناچیراندم اولق و لطف و عاطفه طرف باهر الشرف
 اصفانه لرندن تقدیم بیورلق اوزره خاک پی دولتلرینه ارسالنه
 جسارت قلند یغنی

شیمه جلیله کال بنده نوازی حضرت شهنشاهی مقتضاسندن ناشی
 کافه بندکان حقنده هر درلو لطف و التفات و عنایات مکارم غایات جناب
 ملوک شاهان و ارزان یو مقدمه اولدیغنی مثللو بود دفعه صنوف عساکر

نظامیه شاهانه باعث افتخار و سبب شوق و مسرار و ملق اوزره احسان
 پیورال دینی مثلوا بالجماله باب عالی بند کانه دخی مستلزم کمال مباحات
 واستیضار اولق اراده التفات عاده سیله جلا بخش اینده لطافت
 وضیا افزای باصره مفخرت اولان تصویر همایون محاسن مقرون جناب
 ملو کانه لطفا و احسانا ارسال پیور یله جخی تبشیر و اخبار پیور لمش
 اولوب جناب افزاینده محاسن صورتی ادم ولی نعمت عالم و باعث
 آسایش احوال امم اولان ولی نعمت بختنقر افندمن حضرتلرینک
 وجود عالمسود همایون شاهانه لری نی الی الابد افسر ارای شان و شوکت
 و دیدار فر خنده رهین آثار ملو کانه لری نی هر بار مشاهده سبهای
 خوشنمای فوز و نصرت ایله قرین بشاشت و بهجت و ظل ظلیل
 شاهانه لری نی بندکان صداقتشینه فرق افکن فخر و مسرت پیور سون
 اشبو عنایت و عاطفت سنیه حضرت شاهانه جله بند کانه باعث انواع
 شادمانی و فرحت و ذریعه اظهار تشکر و محمدمت اولغله مجرد ایفای
 لوازم تشکره ابتدار قلندینی و اشبور رسم عالیده لوازم استقبال
 و ایجالات صورت ترتیب و اجرایی بوندن صکره جه عرض واستیذان
 اولنه جخی بیانیه تذکره

ر بزم تعالی حضرتلری ولی نعمت بختنقر ولی نعمت جهان شهنشاه مکارم
 نشان افندمن حضرتلرینه توکمن عمر و اقبال احسان و سایه عنایت و ایوه

حضرت شاهانه لاری مفارق عبیدانه مزده ابد رساں بیورسون
 مخصوص ذات فرشته سمات ملوکانه لری اولان شیمه جلیله کمال لطف
 و عنایت سنیه ظل اللمیلزی مقتضای مینفندن ناشی من غیر لیاقة
 بود فعه بح سفارته مأموریت چا کرانه مخصوصنه اراده عنایت عاده
 جناب جهانبانی شرفسنوح و صدور بیورلسندن طولانی نه درجه سرور
 و مفتخر اولدیغیم تعریفدن مستغنی اولوب چونکه چا کر متخصص لری
 سائر مقبس اولیوب ولی نعمت عالم افندمزله قدیم و صادق بنده زاده
 کوله سی و خاصه چراغ دست افر و خسته سی اولدیغمدن بشقه پدرم
 مرحوم دخی عبد عاجز لاری صغر سمدن برو امتسان بلند ایوان
 حضرت شاهانه بنده لکنه تخصیص و تودیع ایتش و اول و اخر مدار
 اسناد و امائی و مرادم بحق حق عاجزانه مده استبقای توجهات
 سنیه حضرت شاهانه کیفیت جلیله سی اولدیغی بدیهیادن بولنش
 اولدیغندن هر قنخی مأموریت ونه در لو محل و خدمتده استخدام
 اولمقلغمه امر و فرمان همایون حضرت شاهانه متعلق بیوریلور ایسه
 بالا فخر و وسع عاجزانه مرتبه سعی و غیرت ایده جکم اشکار و بوجه متله
 اشبو مأموریت کترانه دخی حق عاجزانه مده محسن عنایت اوله رق
 اجرای فریضة تشکری خارج از اقتدار اولمغله همان فریضة ذمت
 عاجزانه اولدیغی اوزره دعای دوام ایام عمرو اقبال حضرت
 شاهانه واثیه خیریه منعمانه لری تکرار یله ایفای واجبه تشکره

اجنسار قلند یغی محاط علم عالی لری بیورلد قده بوندن بویله دخی
حق عاجزانه مده توجهات سنیه لری شایان بیورلمق باینده

جناب حق و فیاض مطلق مراتب بخشای کافه بندکان شه نشاه جهان
و جهان بان ولی نعمت یمتمز شو کتآب افندمن خضر تلرینی عافیت ابدیه
و شوکت سرمدیه ایله دنیا طور دقجه سر برارای اقبال و سلطنت و سایه
مکارم وایه جناب جهان بان لرینی مفارق عبیدانه مژده ابد مدت بیورسون
شمدی یه قدر حق نامستحق عاجزانه مده ارزان بیوریلان سابقه الطاف
علیه حضرت شاهانه یه علاوه فائده اولمق اوزره مجرد کمال بنده پروی
و مرتبه کستری جناب ملوکانه اقتضا سندن ناشی من غیر استحقاق
بود فعه دخی عهده عاجزانه مده امور خارجیه مستشار لینی رتبه رفیعیه سی
و بیوک ایلمچیک عنوان جلیلی احسان و مقدمات لازمه سنه مساعدت
علیه حضرت ملوکانه شایان بیوریله رق خلعت سنیه سی دونکی کون
دوش صادقانه مده اکسا بیورلمش اولوب چا کرکینه لری اول و آخر
بالخاصه ولی نعمت جهان افندمنک چراغ دست افروخته شاهانه لری
اولد یغمدن شمدی یه قدر هر نه که عنایت بیورلمش ایسه جله سی مجرد
سایه عنایت وایه حضرت ملوکانه ده اولدیغی مثللو من غیر لیاقه اش بو
عنایت سنیه دخی مطلقا ولی نعمت عالم افندمنک ثمره فیض بهره توجهات
سنیه جناب شاهانه لری آثار جلیله سندن و ذات عالی لریک حق عاجزانه مده
درکار اولان هم علیه و کلمات طیبه لری اقتضا سندن اولدیغندن

خدا بیلور که نوجهله بمنون ومفتخر ونصورتله مسرور ومنشکر اولدیغیمی
 تعریف ایدیم هممان ربمزن تعالی حضرتلری عمر واقبال همایون
 شاهانه بی روز افزون وجهله مزی رضای کرامت اقتضای شاهانه لینه
 موافق خدمات مسعودیه موفق ومقرون بیورسون آمین چونکه
 جله بند کاک کافه امورده سرمایة افتخاری انجق توجهات محاسن
 آیت حضرت شاهانه وخصوصیه حسب الوقت والمصلحه بویه
 مأموریت نازکده مدار اعتماد واعتباری مطلقا التفات بیغایات
 جناب پادشاهانه اولدیغندن وعلی الخصوص عبد متخصصلرینک
 ایسه اوده دنبر و آستان بلند ایوان حضرت شاهانه دن بشقه
 پنهم وعقبه علیای ملوکانه دن اوزکه مددرس والتجاکاهم
 اولدیغندن بوندن بویه دخی حالا واستقبال اوقریب وبعید هر حالده محتاج
 وطلبکار اولدیغ توجهات کامله علیه وصحابت سنیتمک حق عاجزانه مده
 بیدریغ وارزان بیورلسی ضریعانه نیاز مخصوص کترانهم اوله رق
 واکرچه بمنه تعالی بوندن بویه رخصت علیه لری ارزان بیورلدیغی
 حالده خاکای دولترینه روسائی عبودیت اوله رق بالذات دخی ایفای
 تشکراتکم امیدنه ایسه مده فریضه عبودیتدن اولدیغی وجهله اجرای
 واجبه تشکر ومحمدت معرضنده تیرال دن تقدیم عریضه چاکری به
 اجنسار قلندیغی

مقتضای مأموزیت چاکرانهم اوزره سایه عنایت وایه جناب

ملوکانه ده صوب مقصوده عزیمت ایتمک اوزره بولندیغ حالده شدت
 شتاک حلول وقوعی جهتیه رب عز تعالی حضرت تیری نوکنز عمر و اقبال
 احسان بیورسون ولی نعمت بختیغز ولی نعمت جهان شه نشاه مکارم
 عنوان افتد من حضرت تیرینه موهبه مخصوصه الهیه اولان خصائل
 جلیله بنده پروری و کمال مرحت سنیة شاهانه لری اقتضاسندن ناشی
 لطفا واحسانا شوشدت شتاک گذراننه قدر توقف چا کرانه مه
 مساعده مر اجماعده حضرت ملوکانه ارزان بیورلمش اولوب چا کر
 متخصصلری روح عالم افتد من حضرت تیرینک مصالح سنیة و اغور
 میامن موفور علیه شاهانه لرنده ازجان ودل صرف وسع و توان ایدر
 بندکان صدق نشاندن اوله رق حق عاجزانه مده هر نو جهله
 امر و فرمان بیوریلور ایسه محض عنایت و هیچ بر شبنه بر درلور استحقاق
 عاجزانه م بوغیکن شمدی به قدر حق نا حق عبیدانه مده شایان
 بیوریلان بونجه الطاف بی پایان سنیة اوزرینه بوبایده شرفسنوح
 بیوریلان اشبهواراده مرحت عاده جه لبایلری کیفیتی نفس
 ناچیزانه مه عائد بر لطف جهان قیمت اولوب ارتق نوجمله ایفای
 فریضه تشکر و محمّد و نصورتله ادای ادعیه خیریة حضرت
 ولی نعمت ایتمک لکده شاشردیغ در کار اولغله همان جناب حق
 ذات شوکت سمات حضرت شاهانه بی نیجه فصول و شهر کمال صفا
 و سرورایله زینت افزای سر بر شوکت و عافیت و هر حالده باعث فیض

و مباحاتم اولان توجهات محاسن ایات شاهانه لر بی حق عاجزانه مده
ابد مدت بیور مق دعوات مخصوصه سی تکرار یله اجرای فریضه
تشکره اجنسار قلندیغی

بعض سفرای دولت علیه ده بولندیغی مثالو کمال لطف واحسان
حضرت شهنشاهی اقتضا سندن ناشی من غیر استحقاق
طرف عاجزانه مه بر قطعه تصویر همایون فرشته نمون حضرت
جهانبانی عنایت واحسان بیور لسی خصوصیه مساعد علیه جناب
جهانداری شایان بیور یله رق در دست تنظیم بولندیغی
تبشیراته دائر بود فعه هاهم پیرای تعظیم اولان عنایتنامه
منعمانه لر مال عالیه سی رهین اذعان بنده صدق وسیم اولوب ربح
تعالی حضرت لری تو کمن هر و اقبال احسان وسایه مکار موایه حضرت
ملو کانه لر بی مفارق عبیدانه لر مرزده ابد نشان بیورسون بو عنایت سنییه
نائیت قولکره دخی امل و افکار و کافیه بتدکان و خصوصیه من غیر لیاقة
بو بنده شا کر الاحسان لری حقنده بنان نمایان اولان بونجه عنایات
و تلطفات سنییه حضرت شهنشاهی لری وجهه بو عنایت سنییه نیک دخی
ارزان بیور یله جنی الطاف جلیله حضرت شاهانه اقتضا سنجیه بیدار
ایسه ده چا کر کینه لر نیک من غیر استحقاق شمدی یه قدر نائل اولدیغ
عنایات سنییه نیک تشکرده عاجز و قاصر و اوته دنبر و ذات عاجزانه مه
دائر امورده افادات لازمه ده تأدب ایتمکده و برکونه مستدعیات

و تصدیعانه ذاتاً جسارت ایده مامکره اولدیغم مثلاً معلوم دولتری
 بیورلیدی اوزره حین مأموریت کترانه مده و صکره لرده دخی بوییده
 برکونه نیازه اجنسار ایده مامش اولدیغم دن مؤخر اطرف حضرت
 نظارت پناهیدن اشمار و قوعبولش ایدوکی ظاهر اولوب اشبعونایت
 سنیه حق عبیدانه مده باعث افتخار بیدانی و بلکه اضافه روح ثانی
 و مستلزم مفتخرت عظیمه جاودانی اولوب شوراسی دخی محض کرامت
 سنیه حضرت شاهانه دن معدود در که کچن کون ایران سفیری ایله
 بو طرفده بر بالوده ابتدای ملاقاتده کند و شاهنک تصویرینی طرف
 چاکری یه ارا نه ایله هم بواوز شهک تصویر ی و همده منظور همایون
 حضرت ملوکانه بیور یله رق بعده کند و سنه و برلش اولدیغندن
 بر نوع بخش کرده حضرت جهاندار یدردیواظمهار فخریه عجمانه
 ایلدیکندن قولکره دخی بوییده محجویت و محزونیت کلش اولدیغی
 حالده اشبعونایت سنیه خبرینک معاقبا ورودی انشراح بخش دل
 حزینم اولمغله ارتق نو جهله دعای بقای عمر و اقبال حضرت ملوکانه بی
 ادا و نصل فریضه شکر گذاری بی ایفا ایده جکمی شاشیره رق همان
 لیل و نهار فریضه ذمت عبیدانم اولدیغی اوزره ذات شوکتسمات
 شهنشاهی افندمن حضرتلرینک کمال صفای درون ایله زینت افزای
 سریر زندانی و پیرایه بخش تحت عالیجنحت جهانبانی اوللری ادعیه
 خبره سی تأدیه و تذکار و مقتضای هم علیه بنده نواز یلری اوزره البته

بو خصوصه ذات والای منعمان لایتنک دخی هم علی هری اضافه
ومبذول بیورلش ایدوکی اعتقادنده بولند یغمیدن ادعیه خیریه
مخصوصه لری دخی تأدیه و تکرار قلنش ومن غیر حد خاکای عالی به
عرض فریضه تشکر معرض شده اشو عرضیه کترانه تم تقدیمه اجناسار
اولنمش اولدیغی

ربمزه تعالی حضرت لری ولی نعمت زولی نعمت جهان شهنشاه عنایت
عنوان شو کتآب مکارم نصاب افندمز حضرت لری نه تو کتمز عمر و اقبال
احسان بیورسون مخصوص ذات شو کتسمات حضرت شهنشاهی لری
اولان شیمه فحیمه کال بنده پروری و عنایت کسری جناب
جهانبای لری اقتضای سبجه کافه بندکان صدق نشانی لری حقه
هر درلو تلطفات سنیه حضرت ملوگاه لری ارزان بیورلمده اولدیغی
ظاهر و خصوصیه من غیر استحقاق حق نا حق عیدانه مده مبذول
وشایان بیوریلان بوجه التفات عالی و احسان حضرت شهنشاهی لری
ادای فریضه تشکر کرده ازهر جهت عاجز و قاصر اولدیغم بدیهی
و باهر اولدیغی حالده بود فعه دخی کال کرم مرحمت توأم حضرت
ملوگاه لری اقتضای جلیلندن ناشی اوغلم رؤف کوله لری حقه بیدریغ
وارزان بیورلش اولان التفات عالی جناب خلافت پناهی کیفیتی
بنده خانه لری طرفندن اشعار و تحریر و بو مثل و ذاته و فامیلیه عائد اولان

لطف و عاطفت علیه بورال چه يك معتبر اولمبله بو خصوص
 در سعادته مقیم اوستریا دواتی ایلمچبسی طرفندن بوجاننده دولت
 مشارالیه قیلا ریة سنه یازلمش ایدوکنندن سایه مکارموایه حضرت
 شاهانه ده اولطرفدن دخی ستایش معالی نمایش جناب پادشاهی
 تکراری و ممنونیت اظهاری ایله سوی عاجزانه مه اخبار و تبشیر اولمش
 اولوب اشبعونیت عظمی حد و ایساق عاجزانه مدن افزون ذاتا
 بر افتخار عالمیها و خصوصیه بویه نزد اجنبیده طرف چاکری په
 مأموریتجه دخی مستلزم اعتبار و مباحات اونی اولمغله خداییلور که
 يك زیاده سیله ممنون و مسرور و مفتخر اولدم چونکه قولکرك اول و آخر
 یعنی صغرسن عاجزانه مدنیرو ولی نعمت افندمزدن غیری ملجأ و پناهیم
 و ریم توکنمز عمر و یرسون هر حال و محله لطف و احسانا بو عبد عاجز
 و ناچیزی ارا بوب صوراجق الحق ینه ولی نعمتمز افندمزا ولد یغنده
 اشنباهم اولمغله خداییلور که نصورتله تشکر و نوجمله دعای بقای
 عمر و شوکت همایون حضرت شاهانه بی تکرار ایده جگمی شاشردم
 اگرچه هر تفرقه بدر الوده چرك کاه اوله رق دعای عاجزانه شایان
 اجابت اولدیغی مثبت ایسهده فقط اهل سفرک ادعیه متضرعانه سی
 مقبول درگاه رب احدیت اوله جغی تبشیر کرده ذات حضرت رسالت
 اولدیغنه اسئنادا اسالء اشک تضرع و شادی ایله جناب مکارم
 نصاب حضرت شهنشاهی افندمزال عافیت وجود و صفای درون

و شوکت روز افزون ایلہ الی الابد سریر سلطنت جہانداریلرندہ
دائم و چاکر احقر لری و او غلم مومی الیہ کولہ لری دخی من غیر لیاقتہ
باصدق درون ابا و اجداد عاجزانہم مثلوا انشاہ المعین پیر و اختیار
اولنجیہ قدرینہ خدمت سنیہ ذات حضرت شہنشاہیدہ قائم اولق
دعوات مخصوصہ سی یاد و تکراری ایلہ فریضہ تشکرک اجراسی
و شرف حلولی تقرب ایدن عید سعیدک مراسم تبریک و تہنیتک من
غیر حد ایفاسی معرضندہ و طرف والای منعمانہلرینہ دخی ابراز
خصوصیت ضمنندہ تقدیم عریضہ چاکری یہ اجنسار قلند بیغی

ولی نعمت بیتمز سایہ احسانواید ملوکا نہلرندہ مستریج و مستعم اولدیغیز
مردمک چشم افتخار من شوکتسمات افند من حضر تلرینک مخصوص
ذات عنایتسمات شاهانہ اولان شیعہ جلیلہ کمال بندہ نوازی
و عاطفت سنیہ ملوکا نہلری اقتضای عالیسبحہ حق عاجزانہمدہ
بدریغ و شایان بیوریلان عنایات سنیہدن بشقہ بودفعہ مبارک خاکای
کیمیای سای حضرت شاهانہ یہ روسای صدق و عبودیت و من غیر لیاقتہ
التفات مکارہ غایت سنیہ جناب پادشاهانہ یہ نائلیت عاجزانہمدن
طولای فریضہ تشکرک ایفاسی خارج از مقدرت اولغله همان جناب
حق روحانیت سنیہ حضرت پیغمبری برکات جلیلہ سبلہ عمر و اقبال
ہمایون حضرت شاهانہ یہ فراوان و دولت علیہلرینک یتوفیقہ تعالی
استکمال قوای شوکت و مکننت و استحصال اسایش ملک و ملت

خصوصاً برینہ دائر اولان تنظیمات خبریہ مدہ حسن نیت جلیلہ خالصہ
وعزیمت علیہ صادقہ شہانہ لری اوزرہ موفق ومظہر وجہ مزہ کمال
صدق واستقامت قلبیہ وقالبیہ ایلہ بومادہ نافعہ مدہ وهر حالہ رضای
میان ارتضای ملوکانہ لری نہ موافق خدمات نافعہ مدہ نائل ومصدر
ایدلرک مسرور وشادان بیورمق دعوات خیر یہ سنی تکرار ایلہ ایضای
واجبہ تشکر التفات عالی یہ ابتدار قلمش اولدیغی

جناب حق و فیاض مطلق ولی نعمت بینہ تر باعث افتخار جمہانمزشو کتمآب
مکار منصاب افندمز حضرت لرینک عمر واقبال وشوکت وشان واجلال
جناب خلافتینا ہیہ لرینی افزون واوفر ونیر اعظم افق افروز
توجہات خورشید ایات ظل اللہ لرینی جملہ بندکان وبوچا کر صدق
نشان لرینی مفارقندہ لمعہ کستر وکافہ خصوصیات سنیہ مدہ
توفیقات الہیہ وتسہیلات صمدانیہ سنی دلیل ورہبر بیورسون عبد
عاجز لری شمدیہ قدر نائل ومظہر بیورلش اولدیغی صنوف التفات
وعنایات جناب شاهانہ ک ادای فریضہ تشکرندہ عاجز اولہ رق لیل
ونہار تحصیل رضای میان اختوائ حضرت ظل اللہی یہ وسیم مرتبہ
سعی ایتمکدہ وفریضہ ذمت عبودیتیم اولان دعای جناب ملوکانہ یہ
مداومت ایلمکدہ اولہ رق استحقاقی ولیباقت ذاتیہ دن بی بہرہ بولند یغیم
حالہ بو کرہ حق عبیدانہ مدہ جلوہ نمای ظهور اولان عنایت سنیہ

شاهانه حق بویکه ایفای اوازم تشکری قابل اوله مزرا حسان همایون
 ودونکی کون دولتلو عزت بک افندی حضرت تلیله ارسال بیوریلان
 منشور عالینک شرفورودی مستلزم مفخرت کونا کون اولوب کمال اداب
 تعظیمه وشرایط لازمه تجلیله ایله استقبال وسایه عنایت وایه شاهنده
 بعضی امورین وکتابه بنده لری حاضر اولدقلری حالده قرائتله ادعیه
 موفقیت سنیه جناب جهان بنی یکزبان اوله رق مرفوع بارکگاه
 رب تعال قلمش وهرقدر میرمشارالیه حضرت لری دلالتلریله ایفای
 واجبه تشکره اسانا مبادرت ومسارعت اولمش وچونکه نوجهله
 تشکر اولنسه ابدال بیوریلان توجهات علیه جناب پادشاهی یه
 نظراتش کرات حقیقه سنک لایقوله ایفاسی ممکن اوله میه جفی
 بدیهیاتدن بولمش ایسه ده تشکرا فریضه ذمت عبودیتیم اولدیغی
 وجهله ادعیه مفروضه حضرت خلافتیناهی تکرار وهر حالده
 توجهات محاسن ایات سنیه نک استقراری استرحامی ایله تحری رأدخی اجرای
 تشکره ابتدار قلند یغی

مجرد الطاف بی پایان حضرت شاهانه اقتضاسندن ناشی من غیر
 استحقاق بویکه ره دخی امور خارجه نظارت جلیله سی عهده
 بندگانه مه توجیه واحسان همایون حضرت شهنشاهی بیورلمش
 اولدیغی بودفعه جانب باب عالیدن اشعار بیورلمش اولغله جناب حق

و فیاض مطلق ولی نعمت جهان روح جسم جهانیان شهنشاده مکارم
 عنوان ولی نعمت بمنتز شو کتأب معدلت نصاب افنده از حضرت تریته
 تو کمنز عمر و اقبال احسان بیورسون ذات عنایت سمات حضرت
 شهنشاهیارینه موهبه مخصوصه الهیه اولان اخلاق عالیه عالمیستند
 و همت کامله فلک پیوند ملوکانه لری اقتضا سنجه مانند مهر منیر شمشه
 لطیفه سی عالم کبر اولان الطاف و عنایات نامتناهیست حضرت شهنشاهییدن
 اگر چه هیچ بر حال و محله امید ی کس منزایست مده طوع و غریبی هاله
 شمدیلر دهنه بو کونه عنایت سنیة فائقه و نه عودت چا کرانه مده مساعده
 علیه لایقه شایان بیور یله جنی خیاخانه خاطر کترانه مده ییله کلزایدی
 بو وجهله لیاقت ذاتیه عا جزانه و تصورات کترانه مدن خارج حق
 عاجزانه مده شعار مخصوص ولی نعمت و علوهمت سنیة حضرت
 شهنشاهی اوزره ظهوره کلان عنایات جلیله حضرت ملوکانه لری
 تشکری ناقابل بر عنایت عظیم المماثل اوله رق بر فائدها حقانیت و معدلت
 سنیة مجزومه جناب شاهانه لری نیک دلائل جدیده سندن معدود و بلکه
 عبرت افزای با صره ارباب شهود اوله حق مکافات عادلانه حضرت
 ملوکانه دن نشأت و چا کر مخصوص لری یکی دن چراغ و احیایدر چه سنه
 قلب حزین غریبانه معا لقای انبساط و مسرت ایتمکله نوجهله ایفای
 حقوق ولی نعمت و تصور له اجرای واجبه تشکر و ممنونیت ایده جگهی
 ییله نم چونکه بویله بالذات و عنایت جهان قیمت جناب شهنشاهیست

ایفای تشکرینه کافی اوله بيله جك مرتبه قول كرده نه قوه ذاتيه نطقيه
 ونه مكننت بضاعه كسيبه قلميه اوله رق الحاصل نه درلو الفظ
 تشكريه ايله اجرای فریضه شكر نعمت ولی نعمت ایدیم دیسه مینه
 قوه مفكره ناچرانه مده تصور ایده یلیدیكم قدر تشكرات عبیدانه می
 اظهار ایده میه جگمدن همان جله دن زیاده برمدتد خبروخدا یلور که
 ریاسزجه دیدار پرانوار حضرت خلافتناهیك مشاهده مسرت
 بخشاسنه کال صدق بندکی وحب درون حقیقی ايله درکار اولان تحسیر
 ناچرانم دل صبر وقراری یقارار ایتمکده اولغله بلطفه تعالی مبارک
 جال باکال حضرت شهنشاهیك نعمت جلیله مشاهده وتوتبای عبون
 بندکان وجللا بخشای چشم علبل غریبان و حاجتندان اولان مبارک
 قدم شوکت توأم حضرت ملوگاهلرینک شرف رخسوده سی ايله
 مسرور و مفتخر اولدیغده نه عفو و اغماض عالی حضرت
 شهنشاهلرینه مظهریته محتاج اوله جعم وجهله ایفای فریضه
 شکر گذاری و محمدت اوله جنی درکار ایدسه ده بویه رعایت سنیهك
 مطلوب عالی اولان تشكرات واجبه سی انجیق غیرت واستقامت ايله حسن
 خدمت دیمك اولدیغنی درك ايله جناب حق لطیف توفیقده مظهر
 ایدرك رضای معالی ارتضای حضرت ولی نعمته موافق خدماته
 نائلیت عاجزانم دعاسی بخلوص القلب یادوتکرار و بصورتله تشكرات
 تحریریه اجنصار قانداغی

جناب حق و تبارک ولی نعمت بینمژ پادشاه دریا کرم و شهنشاه عالم شیم
افند من حضرت تیرینک کوهر کرانمایه کان احسان و عاطفت اولان مبارک
ذات همایون حضرت خلافتن اهلیرینی الی الابد زیب ارای اورنک
مملای تاجداری و شوکت و فرمان فرمای منصه کامکاری و فخامت
بیورسون جناب مکارم اب ملوکانه رینه موهوب من عنداه اولان خصال
بیمال بنده پروری و عاطفت و متواری درج فطرت شاهانداری و انان
شیمه المسایره عنایتکستری و مکرمت شهنشاهیلری اقتضای جلیلی اوزره
بندکان سلطنت سنیهرلی حقنده علی التوالی معاملة لطیفه
و اعطاف و التفات علیه ملوکانه لری ابدال و ارزان یورلمقه اوله رق
چا کر مختص صاری دخی له الحمد و المنه عبه فلکمرتبه حضرت
خلافتن اهای به عبودیت و رقیبیه مباهی بندکان حضرت
شاهانه لردن بولمقلغم شرف و مزیتله من غیر حد و ایاقه شمعی به قدر
مستغرق اولدیغم بوجه نعم جلیله و الطاف و احسان مالانهایه
جناب تاجدارینک ایفای فریضه تشکریدن بالوجوه عاجز و قاصر
ایکن سجیه جلیله کمال بنده پروری ملوکانه لردن ناشی بوکره دخی
عواطف سابقه جناب پادشاهیلرینه علاوه لاحقه اولق اوزره
بوچاکر بقدار لرینه لطفاً و عنایه حضور فائض النور حضرت
شهنشاهیده تلطقات علیه اوله رق برقطعه مرصع قوطی عنایت
و احسان ملوکانه بیورلمش اولسیله بووجهله اولان الطاف علیه نک

حالا و قالا تشکرات مطلوبه سی قابل اوله مدیغندن و مهابت
حضور همایون و اظهار بیوریلان التفات مکارمغنون شاهانه دن
و خصوصیه طوغریسی ولی نعمت افنده زک حق چا کرانه مده شایان
بیوریلان عنایت سنیلرینک تشکرات فعلیه سی اوله رق خدمت
ایده مدیکمک بحبندن طولایی ایقای سپاس و محمده نه لسانمده مکنت
ولایت ونه ذاتا بارا و قدرت اوله میهرق لایق بیه بو فریضه مک اجر اسنده
مقتدر اوله مدیغندن تحریرا تقدیم عریضه جیسارت قلمش اولمغله
فریضه ذمت عبودیتز اولدیغی وجهله دعای دوام عمر و اقبال و شوکت
و ثنای قوام فرو و اجلال و ابهت حضرت شهر یاری تذکار و همان رضای
میانم اقتضای ملوکانه لینه موافق اوله رق جمله مک خدمات مقبوله یه
مظهر یتله برقا دخی نائل مغفرت اولمق لغزک تمیناتی تکرار برله ایقای
و جیبیه حد و تشکره ابتدار قلممقده ایدوکی

جناب فیض بخش فصول و ازمان آفتاب عالم افروز برج و شوکت و اقبال
و مہر ضیا پاش آسمان ابهت و اجلال اولان ولی نعمت بیتمیز ولی نعمت
جهان شهنشاه احسان عنوان افندمن حضرت تلیزینی الی الابد کمال عافیت
وصفا یله سرراری سلطنت و جهانداری و زینت افزای خلافت و کامکاری
ایدرک سایه عنایت و ملوکانه لری فریق عبیدانه لر مزده ایدنشان بیورسون
بحمدہ تعالی میانم فیوضات المہیہ ایلہ ایام خجسته تمام موسم ربیع

حلول ایتک حسببیلہ اشبوروز نصرت افروزده شمس نابان شوکت
 و نشان ملوکانه لینه بیت الشرف اولان چراغان ساجلسرای
 دایکشارینه نقل همایون شهنشاهیبری شرف وقوعبولش و بوقیفیت
 جله اصدقای بندکان شاهانه لینه موجب شادمانی و سرور اولمش
 اونغله همواره مواسم فصول و سنین اجرای اصول و قوانین ایلدیکجه
 مبارک و مسعود وجود احسان الوده ملوکانه لری زیب افزای صحت و شوکت
 اوله رق اشوقل همایون شهر یاریلری دخی انواع فوز و بهجتہ مقرون
 اولمق دعواتی تکرار یله فریضه ذمت ملوکیم اولدیغی اوزره ایفای
 لازمه تبریک و تهنیه اجنسار قلندینگی محاط علم عالمشمول عالیبری
 بیوردانقدہ هر حالده حق نامستحق کمتراہ مدہ محاسن توجہات مکارم
 آیات سنیه لری دائم و سزاوار بیورلمق باینده

ربمذتعالی و تقدس حضرتلری شهنشاه جهان و باعث معمریت
 ممالک و بلدان اولان ولی نعمت بینتمز ولی نعمت کافه بندکان افندہ
 حضرتلری دنیاار طور دقجه پیرایه بخشای اریکه شوکت و نشان
 وظل ظلیل مراجع دلیل شهنشاہیلرینی ہمیشہ زیب ارای مفارق
 عالم و عالیان بیورسون چاکر متخصصلری من غیر حد و لیاقة
 ذات معالی صفات پادشاہینک کمال صدق عبودیتبلہ مفتخر و مباہی
 اولدینمک شرف عالمہاسی تشکرینک ایفا سنده عاجز بولاندیغم حالده

مجرد جناب مراحم القاب شهنشاهی به موهبه مخصوصه الهیه
 اولان شیمه فخریه بنده نوازی و سنجیه جلیله عاطف نسازی ظل الهی
 اقتضای مکارم احتواسی و حق بندگانه مدد مرجه ابدال بیوریلان
 نیر تو جهات احسان غایات جناب شهر یاری ابتغاسی اوزره کرک
 مقدمه مجلس والای احکام عدایه ریاسته و قو و عبولان مأموریت
 بندگانه مدن و کرک شمیه قدر مشاهده ایلدیکم الطاف بیغایه و اعطاف
 مالا نهایت حضرت ملوکانه دن طولای نو جهله و نصورتله فریضه
 تشکر و محبت مبادرت ایلسم (کاهی حقما) ایفاسی ممکن اوله میه جفی
 ظاهر و بوابده و سع چاکرانه مرتبه مأموریت عیدانه مک بر وفق
 دخواه عالی تمسبت و اجرا سنه سعی و غیرتله باعث سعادت دارینز اولان
 رضای فوز اقتضای حضرت پادشاهینک استحصالتدن غیر
 چاکر لرینه برکونه منہج عبودیت و رقت بولیمه جفی بدیمی
 و باهر اولدیفندن بوامیه عیدانه حصه وجود و بذل افکار نامه عدد
 اولمقده و اولو جهله مستغرق بیورلدیغم لجه بیکرانه عنایت
 و عاطفت حضرت جهانبانینک قطره سی تشکرندن عجز و قصورم
 نمایان ایدوکی رتبه بدهنده ایکن کافه مصالح ملکیه و عسکریه و سائر
 مواد مهمه سلطنت سنبه لری حقنده آن بآن مشهود جهان و مدحت
 افزای عالیمان اولان محاسن اقدامات کامله حضرت شهنشاهیدن
 ناشی مجلس والاری مصالحی حقنده اولان همت جلیله و حسن انظار

مکارم آثار علیہ ملوکانه لرینی بر قندخی ابراز و اظهار و کافه و کلای دولت
 علیہ بی و بتخصیص سایه احسانوایه حضرت شاهانه ده نائل
 و مفتخر اولد یغم مأوریت جلیله جهتیه دونکی کون چاکر متخصصلرینی
 و رفاقت بندکانه مده بولنسان ذواتی تلطیفه سزاوار بیورمقی اراده
 عنایت عاده سیله لطفاً و تترلاً مجلس والای مذ کوره شوکت افزای وقوع
 اولان تشریف مکارم الیف جناب ناجداری کیفیت عنایت منقبتی
 و خصوصیه کمال بنده پروری و احسان کستری شاهانه اقتضاسنجیه
 مخصوصه حق عبیدانه مده ارزان بیوریلان النفات عالی حضرت
 ولی نعمت کفیتی دخی طوغریسی حق عاجزانه مده شایان بیوریه
 کلان الطاف جلیله سابقه یمه شکر و سپاسی ناقابل عاطفت
 و النفات فائقه و لاحقہ اولسایله جله مرکز فرق مباهات و افتخار
 بندکانه مر رسیده فک اعلا اوله رق حق تبارک و تعالی حضرتلری
 سرنج مباهاتن اولان ذات همایون مکارم نمون حضرت شهنشاهی یمه
 تو کمن عمر و اقبال و شوکت احسان و بالجمله مأورین و بندکان سلطنت
 سنیه لرینی و خصوصیه بوعبد عاجزی رضای فیض ارتضا و دلخواه
 معالی پیرای شاهانه لرینه موافق خد ماته موفقیتله مسرور و شادمان
 بیورمق ادعیه خیریه سی معرض شکر گذاریده یاد و تکرار قلنمش اولدیغی
 لله الحمد و المنة بالجملة تبعه و عمالک سنیه حضرت شهنشاهیلری حقنده

انواع خیر و منفعت عظیمه بی منتج اولان سیاحت باهر فیوضات
حضرت ملاوکانه رسیده حسن غایت اوله رق عودت مستلزم
المسرت همایون آن بان تقرب ایتکده اولدیغی تبشیریوراش اولغله
ربمز تعالی حضرت تلری توکنمز عمر و اقبال احسان بیورسون
ولی نعمت روح جسم جهانمز پادشاهمز افندمز حضرت تلرینه اولان
نحس و اشتیاقن طرغر یسی کاله ایرمش و کیجه و کوندز چشم جسم
و جانمز تشریف حضرت ولی نعمت عالم افندمز انتظارده کورمش
اولدیغندن اشبو تبشیرات علیه دن کافه خواص بندکان و تخصیص
چاکر صدق الجنه انلری نه درجه رده مسرور اولدیغمری تعریف
ایده مدیکمدن مجرد اظهار سرور و تشکر ایله هر بر ذره غبار راه
همایونی توتیای دیده تحسیر و مفخرت ایدرک یعنی عاجزانه و ناجیرانه
یوزمی و کوزمی مبارک خالک قدم عالی شاهانه لرینه سوره رک اولجه
تبریک شرف تقرب قدوم فیوضات لزوم حضرت شهنشاهی
معرضنده عریضه چاکری تقدیمه اجناسار قلندریغی

جناب حق هزار شکر و حمد اولسون ولی نعمت بمنتمز ولی نعمت عالم
و عالمیان شهنشاه عنایت نشان پادشاهمز افندمز حضرت تلرینک
کال شوکت و اقبال ایله شمس سلطنت سنیملرینک برج شرفی اولان
استانده شوکت اشیانه لرینه عودت باهر المسرت شهنشاهی

جهتبله کافه خواص بندکان و بالجمله تبعه و سکا نه حیات جدیده
 جاودانی کله ركه جله مزونو جهله مستغرق دریای سرور و شادمانی
 اولاد قلمز محتاج بیان اولوب علی الخصوص بوعبد مملوکاری كرك
 روسایی خا كای شوكت پیئی حضرت شهنشاهی اولقلغمدن و كرك
 من غیر حد حق ناچیز آمده اطفاء و احسانا ارزان بیوریلان بونجه
 التفات عالی حضرت شهنشاهی هیلرندن طولانی وایه مند سرور
 و مغفرت لایحضا اولدیغمدن طولانی طوغریسی ازهر جهت اجرای
 تشکرده عاجز بولدیم بدیهی اولقله همان فریضه ذمت مملوکیتم
 اولدیغی اوزره دعای دوام ایام عمر و اقبال خلافتنا هیلری تأدیه
 و تکرار یله تبریک قدوم فیوضات لزوم حضرت ملوكانه لری معروضنده
 عریضه چا كری تقدیمه اجناسار قلند بیغی

بعض تنبیها ت جلیله شهنشاهی لری متضمن بیاض اوزرینه کرامت
 افزای سنوح بیوریش اولان برقطعه خط همایون اصابت نمون ملوكانه لری
 زیور بخشای هامة تعظیم و مغفرت اوله رق طبق امر و فرمان
 کرامت عنوان تاجدار یلری اوزره بوکون بعد الجمعه کافه و کلای
 دولت علیه و امورین سلطنت سنیدلری باب عالی لری نه جاب و دعوت ایله
 جمعه سی حاضر اولدقاری حالد قرائت و احکام جلیله سی اعلان
 و اشاعت و فریضه ذمت عبودیتز اولدیغی و جمعه دعای دوام عمر

واقبال شاهانه وهر حالده حسن موفقيت سنیه پادشاهانه لری بتکرار
رفع بارگاه اجانب قلمش اولوب واقعا نیت صادق سنیه و همت جليلة
ملوكانه لری بالجملة اهلى و تبعه ك استحصا ل اسایش و راحتله اعمار
لك و مملكت قضیه نافع سنیه معطوف و مصروف اوله رق تنظیمات
خیریه لك وضعی دخی بوا مر ا همك حصولیكون اولغله اكر چه بونك
بعض متفرعات نظامیه و اجرائیه سنده قصور اولمش ایسه ده
بدایت مصلحت اولسی جهتله نزد مكارم و فد ملوكانه زنده لطف اشیایان
عفو و احسان بیور یله جفته نظرا بتوفیقه تعالى بوندن بویله
مصلح واقعه و نظامات لازمه ده و بالخصوص دوات علیه لریله دوست
معاهد و متفق اولان دول فخریه و محتاجه بیننده البوم جاری و مرعى
اولان مصافات تامه و مسالمت كامله لك حالا و استقبالا حسن دوام
و محافظه سی خصوصنده یاورى توجهات محاسن ایات شهنشاهی لریله
ذات او بالجملة و كلای سلطنت سنیه لریله متفقاً غرض سنیه جه كال استقامت
اوزره خیرت لازمه لك اجراسی خصوصنده طلب عون و توفیق حضرت
اری ایله ادعیه خیریه شهر یار یاری بتکرار جمله تأدییه و تذکار اولمش
اولدینغی

معلوم عالی بیورلدینغی و جملة بیكباشی احد افندییه ویرلك اوزره
زقیم اولسان تعلیمات ایله دولت و طاهر پاشا حضرتلرینه اوله رق

یازیلان تخریرانک سبک و عبارہ لری نزد معالیوفد حضرت شہنشاہیدہ
 کمال لطف و احسان بی پایان حضرت ملوکانہ اقتضای عالیسنجہ
 قرین تصویب بیورلش اولدیغی تبشیر و افادہ سبلہ تفرعات لازمہ سنہ
 دائرہامہ پیرای تعظیم اولان تذکرہ علیہ لری مأل والاسی رھین
 ایقان چاکری اولوب ربمہ تعالی حضرتلری توکنمز عمر و اقبال احسان
 بیورسون ولی نعمت بختنمز ولی نعمت عالم افندمز حضرتلرینک جملہ مز
 حقندہ آن بان ہر درلو ظہورہ کلان لطف و التفات شہنشاہیلرینک
 ادای ذرہ شکرندہ وجوہلہ عاجز اولہرق بتخصیص قواکمز من غیر
 استحقاق مستغرق اولدیغم بونجہ التفات سنہیہ مقابل هیچ برکونہ
 خدمتہ یرامدیغم دن طولایی محبوب اولدیغم حالہ بو یلہ دخی
 و وجہلہ تعطفات و مساعدات سنہیہ مظہر یم مطلقا بو خصوصہ
 دائر اولان تعلیمات حکمت ایل حضرت شہنشاہینک تسہیل ایتسندن
 نشأت ایتش اولدیغم دن فریضہ ذمت عاجزانم اولدیغی اوزرہ
 تشکرات لازمہ اجر اسبلہ دعای دوام عمر و اجلال حضرت ملوکانہ
 تکرار و بودفعہ یازلسی لازم کلان تخریرات و تذکرہ دخی باتسہ طیر
 مقام والای صدارت پناہیدن صوب والارینہ تقدیم و تسبیح قلنددیغی

قواکمزک هیچ برشہنہ لیاقت ذاتیہم اولدیغی حالہ بحمدہ تعالی
 سایہ فیوضات پیرایہ حضرت شہنشاہیدہ شمدی یہ قدر نائل و مظہر

اولاد یغم بونجه نعم مشوعه سنیه مجرد ولی نعمت بمنمزی ولی نعمت جهان
 پادشاه مبذول الاحسان افند دوز حضرت تکرینک حق عاجزانه مدد
 بیدریغ وشایان بیوریلان مآثر توجهات جلیله واثار الطاف علیّه
 حضرت ملوکانه لری اقتضای عالیه شدن نشأت ایدرک خدا بیلور که
 ایفای ذره تشکری خارج از امکان اولوب بنده زاده لری کوله لرینک
 دخی چاکر لری کی مایه استحقاقدن بی بهره ایکن ترفع رتبه عاجزانه سیله
 مجلس والا مضبطه او طه سنه ماه ورتبی خصوصنه ارزان بیوریلان
 مساعده سنیّه جناب جهان بانی مطلقه اولی نعمت ملک خصمت افند مرک
 شیمه فحیمه چراغ پروری و عنایات کامله ملوکانه لری ثمره جلیله سندن
 اوله رق عبد عاجز لر بی برنوع تلطیف دیمک اولد یغندن بشقه
 بریکی چراغ ینشد برلسته مساعده بیورلغله ربیع تعالی تو کمنز عمر
 وعافیت احسان بیورسون ولی نعمت افند مرک اشبو عنایت والتفات
 علیّه شاهانه لری طوغریسی فاملیاجه عاجز و عاجزه برطاقم بنده لرینه
 مفخرت عظیمه و کندوسنه دخی تحصیل معارفه وسیله جدیده وقویه
 اولد یغندن بو خصوصده دخی توجهله تشکر ایده جکرزی یله میهرک
 همان فریضه ذمت ملوکیتزا اولدیغی اوزره دوام عمر وصحت و تزیاید
 شان وشوکت شهر یار یلریله حسن نظر اکسیر اثر حضرت
 شهنشاهی لری اوزر لر مرده دائم ومستقر اولدیغی حالده رضای میامن
 اقتضای خلافتنا هیله رینه موافق خدمات حسنه یه موفقیّت

کثرانه از مدد دعوات خیریه سی بالکرار معرض تشکر کرده عاجزانه اشوب
 عریضه چاکرانه کمندویاز و سیله اوله رقی ترقیم و تقدیمه جسارت
 قلندی بالطف حق سایه فیضوایه حضرت شاهانه ده اکساب
 هنر و معرفت سعی و اقدام ایلد کجه ده از یاده مظهر عنایت اوله جغی
 الطاف سینه دن امید واثق اولغین هر حالده حق نامستحق
 کثرانه مرده محاسن توجهات جلیله بنده پرور یاری سزاوار و شایان
 بیورلیق باینده

جناب حق ولی نعمت بینتمز باعث انتظام احوال ملک و دوات و مجدد
 قوانین سلطنت پادشاه مرز افند من حضر تلرینه تو کمن عمر و اقبال
 احسان بیورسون لاله الحمد ذات حکمت صفات حضرت
 شهنشاهلرینک منخلق اولد قلری اخلاق مدوحه و افکار حسنه
 عالمپسندانه لری اقتضای عالیسبحه کافه ملک و تبعه و بالجمله مصالح
 سلطنت سینهلرینک حسن تنظیمات و تسهیلاتی حقنده آن بان مشهود
 جهانبان اولان بوجه هم نافع عالیه و مساعدات خیریه متوالیه
 ملوکانه لری برکاتیله هر بر امور دوات علیه لری حسن نظام و صورت
 کسب ایتمکده و یاورئی لطف حقله سایه عنایتوایه حضرت
 ملکرور یلرنده دهانجه نیجه منافع ملک و سلطنت سینهلرینی منج اوله حق
 مآثر جلیله لری نو بنوسر نمای ساحه ظهور و اشتهار و بوجه نه کافه صنوف

تبعه حصه دار منفعت و افتخار اوله جنی رتبه بدهنده اولوب انجق مرکز
تسویه مصالح مهمه سلطنت سنیه اولان اقلام شاهانه درویش
وتسویه اولنان امور واقعه و دائمی اصول تنظیمه سی یکده یوانده
کورنظامی جهتیله بوماده مهمه ک دخی محاسن توجهات جلیله
حضرت جهاندار یلریله صور نظامیه و اجرائیه و جهت تسهیل سنک
استحصالی ایجاب حال و مصلحتدن اولغله مصالح واقعه ک هم
مضبوطیت و سهولتی موجب اولق و همده برطاق مشکلات بیهوده
وزائده دن قورنارلق ایچون موقع مصالح جسمیه و مهمه سلطنت سنیه
اولان مأموریتلرده کوریلان امور و خصوصاً ک جهت رؤیت و تسویه
و اجرا سنه دائر بعض صور ممکنه تسهیل سنک اول امرده بعض وکلای
فخام حضرت ایلله مذاکره سیله کیفیات مضمه سنک بعده عرض
و استیذان اولنمسی متبادر افکار اولمش
ایسده اولیاده

رحمته تعالی و تقدس حضرت تلی ایام مبارکه و لیالی ابرکه حرمته
ولی نعمت ولی نعمت جهان شهنشاه مکارم نشان شو کتآب
قدر تنصاف افندمن حضرت تلی بی کمال صحت و عافیت و مزید اقبال
و مکنیت و شوکت ایلله الی الابد پیرایه بخش سریر سلطنت و خلافت
وسنین عیرووات شهنشاهیلرینی بی نهایت وظل ظلیل طوبی مثل

همایون ملوکانه لرینی مفارن عیب دانه لر مزده ابد مدت بیورسون
 بحمدہ تعالیٰ اشبو سنہ مبارکہ شهر رمضان شریفنک بدرتای اولان
 اون دردنجی کوننده دخی کمال عافیت وشوکت جناب جہانداری ایلہ
 لیلۂ جلیلۂ ولادت همایون معالی مقرون حضرت خلافتنہاسی
 شرف حلول ایش وکافۂ حال و محمدہ و علی الخصوص بومثالو
 دیار اجنبیہ دہ اویلہ اوقات مسرتہ اجرای کمال رسم شادی ایلہ
 شان خلافت نشان حضرت ملوکانهک اعلان و اظہاری
 جملہ بندکان صدق عنوانہ کورہ واجبۂ ذمت عبودیت و باعث تشکر
 و مفخرت اولدینی بدیہاتدن بولنش اولمغلہ لیلۂ جلیلۂ مذکورہ دہ
 ویلہ دہ کائن سفارتخانۂ دولت علیہک دخی درون و بیرونی ایقاد شمع
 وقفہ ادیل ایلہ تنویر و تزیین اولندیغندن ماعدا سابقہ بولندن فضلہ
 اولہرق تصویر همایون محاسنمون حضرت شاهانہک دائرۂ شوکت
 باہرہ سنک دخی ترینات لایقہ سی اجرا و اوروپا اصولنجہ سایۂ
 عنایتوایۂ حضرت ملوکانه دہ دائرۂ مذکورہ دہ جمعیت سوارہ ترتیبہ
 اعتنا اولنہ رق اوستریا دولتنک او چیوز قدر اکا برواکا برہسی وکافۂ
 دول متحابہ سفراسی دعوت اولنوب چاکرا حققرلری و سائر سفارت سنہ
 مأوری بندہ لری و تحصیلہ بولنان عساکر خاصۂ حضرت شاهانہ
 ضابطان و فراقی البسۂ رسمیه ایلہ حاضر بولندیغرن خالده مدعو اولنلر
 دخی مجرد ذات شوکتسمات حضرت شہنشاہی بہ تعظیما و نیفورمہ لر ایلہ

کلوب دعای بقای عمر و عافیت جناب شاهانه ایله ولادت هم ایون حضرت
 پادشاهی تبریکی و مر اسمنی نزد عاجزیده ایفا و حتی رتبتلو پرنس مترنج
 جنابلری دخی طرف حضرت شهنشاهی به کمال حرمت نشان عالی
 جناب شاهانه بی سائر کندوده بولمان نشانلرک اوزرینه تقدیم و تعلیق
 ایتمش اولدیغنی حالد کلوب مر اسم تمنیتی بالا اجرا جمله سنک کمال خلوص
 و ممنونیت ایله کلکده اولدقلرینی و سایه شو کتوایه حضرت شاهانه ده
 بودفعه اجرا اولمان اصول ترینات شان عالی به موافق صورته
 اولدیغنی افاده ایتمش و بعده تصویر هم ایون حضرت شاهانه جای و لاسنه
 کیدیلوب محاسن و مهابت حضرت شاهانه و ستایش معالی تمایش
 جناب پادشاهانه مناقب جلیله سی یاد و تکرار اولمش و برایکی ساعت
 صکره مدعوین ممنون و مکرم اولدقلری حالد عودت ایتمش اولدقلری
 و طرف چا کریدن دخی افتخارا و تشکرا بتکرار دوام ایام عمر و اقبال
 هم ایون حضرت شاهانه ایله بوندن بویله دخی نیجه نیجه انوار مسرات
 جلیله حضرت شهنشاهی روشنا ساز چشم جهان و صبت بلند
 شان و شوکت جناب جهانبانی سامعه زیب عالمیان اولسی ادعیه
 خیریه مخصوصه سی بالا ایفا من غیر حد فریضه ذمت مملو کیتدن اولدیغنی
 اوزره مر اسم مر غوبه تبریک و تمنیتک اجرا سنه اعتنا اولدیغنی
 و البته وقوع بولان بعض قصور عاجزانه مک هر حالد عفو و احسانی
 ممتد ای بند کانه مبولمش ایدوی و چونکه پرنس مترنج دخی خدمت سانیه

حضرت پادشاهی موجب افتخار در دیه رک کلوب قلعه اوروپا
اوزره مدعون انائی کـندوسی قبول و تکریم ایلش اوادیغندن
بومفخرتک طرف عالی یہ اشعارینی مؤخر پرنس مومی الیه افاده ایلش
والدیغی مخاطلم

حشمتلواستریا ایپراطوری جنابلری میلانه کلزدن اول میلان جوارنده
کائن مونیجه شهرنده اولان سرایده برقاج کون ارام ایله بعده اشبو
ماه حالک اون ایکنجی کونی اوروپا اصولنجه هنظورلدن مرتب الای
مخصوصا صلیله میلانه واصل اوله رق فرداسی کونی ایپراطور مشا الیه
وخاندان ایپراطوری ویالکز دول فخرجه بیوک ایلچیلری و بعض
متخیران ارکان دولتدن عبارت اوله رق ضیافت رسمیه ترتیبه سایه
شوکتوایه حضرت شهنشاهیده قواکزی دخی دعوت ایتیش
اواد کلزدن لدی العزیمه طعام اولندقدن صکره ابتدا طرف چاکری یہ
حشمتلوا ایپراطور یجه جنابلری و بعده ایپراطور مشا الیه جنابلری
کلمه رک میلانک ارض وهوا سنک فی الجمله قسطنطنیه یہ مشابه
اولسندن طولایی سایه مکاره وایه حضرت ملوکانه ده درکار اولان
راحتلزدن سؤال و مبارک طبع معالی نبع حضرت شهنشاهی بی استفسار
ایتمریله طرف چاکریدن بحمده تعالی سایه عنایتوایه حضرت ولی نعمته
درکار اولان کمال مرتبه استراحت کترانه مدن اظهار تشکر و محبت

و بویله ایام مجتده شرف مأموریت جملیه ایله من غیر لیاقه بولمقلقدن
 دخی ابراز ممنونیت برله لله الحمد والمنة مبارک وجود عالمسود جناب
 جهاندارینک کمال صحت و تندرستی ایله ارایش افزای سریر شوکت
 اولدقلری بیان و حکایت و میانۀ دولتین فخرمتبندۀ برکال اولان موالات
 حقیقیه اقتضاسنجه اشبو اجرا اولمقده اولان رسم شادی نزد عالیده
 دخی موجب محظوظیت اوله جنی بیانیله من غیر حد طرف اشرف
 عالیدن اوله رق بسط کلام تبریک و تهنیت اولندقدۀ ایمپراطور مشارالیه
 کمال درجه اظهار خلوص و تشکرا بله جانب معالی مناقب حضرت
 ملوکانه یه اولان صفوت و مودتی بیان ایتیش اولدیغی
 اولدقلری و الحالۀ هذه اکثسای تاج رسمی اجرا اولمبقه برق بعض
 شایان تماشای اولان پرلره و رسماً تیار تولره و بالولره کیدلمکده اولمقله
 بوندن بویله رسم مذکور دخی اجرا اولندقدۀ کیفیت واقعه سی اشعار
 قلنه جنی و روسیه دولتی امورا جنبه سی ناظری قونت نسلرود جنابلری
 دخی میلانه کلیش و ضیافت مذکورده کتندوسیلۀ کور شلمش اولدیغی
 محاط علم
 بود فعه دخی اطفال و جوانا امر سول سوی بندکی بیوریلان عنایتنامه عالی
 منعمانه لری اتمله زیب تعظیم و مزایای سنیدسی رهین ازمان عبده صداقت

وسیم اوله رق بود یار اغبارده یار سزور فبق و غمک سار سز الوده غبار افکار
 روز کار اولان بنده صدیق لرینی خیالخانه خاطر پرانور لرندن چقار میوب
 تسلیم بخش درون حزن افزون اولق اوزره ارلقده بووجهله کرمانه
 منهانه وعلی الخصوص بعض آثار برک زیده ولی انهمانه لری ارسالنه
 مبدول بیور یلان هم علیه لری ریاسه زجه ممنونیت کامله عاجزانه می
 موجب اولقده و فی الحقیقه شاهد دل آرای تحریرات و اشعارات
 سنیه لری کوشه تنه ایده مانند یار صادق و انیس موافق اوله رق شوه
 مطالعایله اندازید روحانیه کسب اولمقده اولغله تشکر ایفای عمر و عاقبت
 و قلبا و قالبا هر حالده مسروریت لری ادعیه مفروضه سی بارگاه اجابت
 قدیم قلغمشدر هله بارون حامر مجملری کشاده مشرب ادم اوله رق شمذیکی
 حالده معزول و قواکز دخی کنج خولده ایفای اموریت سفارت
 و دعای بقای عمر و شوکت حضرت شهنشاه قوی قدرت ایله مشغول اوله رق
 اشعارات سنیه لری برابرجه مطالعه اولمقده در واقع اول و آخر دست
 پیوستلری منفعت دستگاه معلومدن کوتاه ایهده فضل و خنیتده بالای
 یدعلیالینه جمله عالم کواه اوله رق ینه ناظر حقیق صورتهده بیلیمکده
 و اوهمقوله اشعار لری اندن نشأت ایتیمکده در اشعار بیور یلان عنیکک
 ارسالی عین افتخارم اولغله بوراده اوروپاچه شهرتی اولان دور بینچی
 صاغره سپارش اولوب انجیق مبصرانه موافق اولمسی پیکده
 صغر و کبر سنه موقوف اولوب روزنه چشمک کورشته یعنی نزدیک

و دور بین اولوشنه کوره او یه یله چکی افاده اولغوش و چشم جهان
 بیلرینه یقین و اوزاق مساوی و بلکه پیش منی دریمنی دریمنی پیش منی
 مآلی نظر شفقت منظر لرنده بدیهی کورنمش اولدیغند سن عالیله
 تطبیق بر قطعه کوزلک ایلله احتیاطا اخر کور شده بر چغت طش دخی
 قدیم قلمش ایسه دهینه نوجمله اشعار سه یلری واقع اولور ایسه اجر اسنه
 ابتدار باعث افتخار در یو عریضهم بعض تحریرات همه ایلله مشغولیت
 عاجزانه تصادف ایلش اولغله ایجابات ترقی سانه قصور عاجزانه مک
 عفو ی و بوندن بو یله دخی حق عاجزانه مده توجهات محاسن آیت
 منعمانه لرنک ابدالی مکنای سده کانه ایدوکی بمنه تعالی محاط علم
 عالیله پیور لده

حمداه تعالی بالاعافیة والاقبال در سه عاده سایه بخش وصول
 واجلال اولد قلمی اخبار ساره سله حق ناچیز عاجزانه مده انتظار
 کرده عیدانه وغریبانه اولان توجهات عالیله اصفانه لری
 اظهار و سوزوار پیور لش اولدیغی اشعار اولانوب نزد عرفان پیوند
 نظارت نه اهلرنده معلوم و مجرب اولدیغی اوزره اوده دندر و ذات والای
 منعمانه لرنک قلبا و قالبا عبودیت حقیقه سنی التزام ایتش
 و بونجه عنایت و صحابت سیدلرینه نائل و منشا کربولنمش اولان
 بنسب کان صادقلرندن بری دخی من غیر ایاقه قولکنز اولدیغمدن

صمیمی متنی و منتظر اولدیغ اوزره بو وجهله تشریف عالی شیرانه لریله
حق عاجزانه مده من غیر استحقاق اظهار لطف و توجه سامیبری
شایان بیوراسی خدا حقیقون ندرجه بادی ابتهاج واقفخار
عاجزانه اولدیغی قابل تعریف اولدیغندن هر حالده ذانا و مصلحه
توفیقات علیه منعمانه لری دعاسی تکرار اوانسه رق ابراز عودیت
و تشکر ایله محتاج اولدیغ تو جهات عالیه و صحابت سنیة عاجز
نواز یلرینک حق نامستحق کترانه مده شایان بیوراسی نیازی معرضنده
عریضه بند کاندیم تقدیمه اجزا قلندیغی محاط علم

ذات عالیلرینک حق عاجزانه مده ک چوق حقوق سنیه و عاطفت
علیه لری اولدیغندن بون قدر و شکرینی بیلامک و اجرای فریضه
تشکر و عبودیت ایلامک محض شعار نادانی و بکه عادت کریهه نعمت
کفرانی اوله جغندن حاشا بو اصول ریه قبول اولانه میه جغی مثلاً
اجرای خصوصیت ایده حکم دیو و قتلی و قسرسز تصدیعات دخی
منافی طور ادب اولدیغنه مبنی دعای بقای عمر دواتلری ایفاسیله
اکتفا اولمقده ایسه ده خیلی وقت دنبر و تقدیم عریضه ده اولان
قصورمک عفو ی پکده کلمات غذریه ایله قبول اولانه جق درجه ده
دکل ایسه ده بویله تقصیرات عاجزانه مده ظاهراً و باطناً کمال نزاکت
و عاطفت ذاتیه سنیه لری اقتضاسیجه معفو حکمنده عدایتدیکدن

وجميع زمانه حقوق صريحه دخی کتم اولنه ميه جفندن عجایب دون
 کیمه اشارت منامیه و بلکه برنوع تربیه معنویه اوله رق برقطه
 تو بیخنامه عالیه استحقاق جهتیه بعض ستم و سرزنش بیورلش
 اولوب طرف چا کریدن دخی اقتضای غربت و سیه سیه بعض
 اسان معذرتیه تشبث اولمش ایسه ده ظاهرده بوم قوله معذرتلر دخی
 شعار عبودیتیه مغایر و هر حالده اعتراف قصور دن بشقه معذرت اصول
 ادبیه کوره عین قباحت دیک اوله جخی ظاهر اولغله عنایت الهیه ایله
 انشاء تعالی قریباً خا کپایلرینه روسای اختصاص اولند قدیه چوق
 استغفای قصور اولنه جخی در کار اولوب انحق اولجه بر مقدارینی
 عفو ایتدرمک و شعله توجهات حسنه لینی ظلمتکده غربتده رهنمای
 طریق تو فبق ایلک ایچون تنویر و تجدیدر جاسیه اشو عریضه
 چا کرانه مک تقدیمه مسارعت اولمغین لطفاً و قلباً حق عاجزانه مده
 عفو عالی و حسن توجه سامیلری بیدریغ و شایان بیورلق اخص نیازم
 ایدوکی محاط علم عالیه بیورلد قدیه

تبریک عید سعید ارا ده التفات عاده سیه حق عاجزانه مده اولان
 خلوص و محبتلرینک دوامنی شامل بو کره احسان بیوریلان عنایتنامه
 سامیلرندن فوق الغایه مسرور و مفتخر اوله رق دعای عافیت و موفقیت
 سنیه لینی تأدیه و تکرار ایلدم ریم هر حالده موفق بیورسون ناکت

و جسامت مأموریت سنیہ لرینی تحریرات وارده سنیہ لرندن حس
ایتمکده اولدایغیدن بویله مشغولیت عظیمه لری ارسنده دخی بندہ
خیراندیشلرینی فراموش بیورمالری مروت ذاتیه و بالخاصه حق
عبیدانه میده مبدول اولان توجہات صمیمه لرینی مؤید کورنمسیله بشقه چه
بادی منونیت صحیحہ اوله رق ایفای واجبه تشکر یله بوندن بویله
دخی هر حال و محله مدار افتخارم اولان متأثر توجہات محسنه
عالیه لری حق عبیدانه میده مستمر و شایان بیورلق باندہ

ولی نعمت جهان روح جسم عالم و عالیشان ولی نعمتمز شوکتآب
افندمز حضرتلرینک دونکی کون عزیت جلیله ملوکانه لری کیفیتی
ایلان طوبیلاک بو طرفده قلان بی بختناچه صدای حزن افزاسندن
مسموع چاکرانه لرمز اولدوقده جان جهانمزر روح روانمزا فندمزلک
مفارقت سنیہ لری بالطف حق الحق حیات بخش ابدان قلوب
بندکان اولان عودت و تشریف شاهانه لریله کندولرمزه کلنه بیلہ جک
صورتنده جملہ مرده برحالت متأثره حاصل ایتمکله هر بر عزم و توجده یابون
شهنشاهی لری ملک و ملة انواع فیوضات و محسناته بادی اولدیغی
مثالو بوکره کی تشریف عالی کیفیتی ان شاهه تعالی حصول آثار نافعه بیه
دلیل جدید اولدایغندن همسان فریضة ذمت ملوکیممز اولدیغی اوزره
دعای دوام عمر و اقبال همایون شاهانه ک ایفا سنده قصورمز اولدیغی

در کار در دوتکی کون طبق اراده علیه لری و جمله مجلس اعمار به
 اعضا لری و وجوه ممالک مجلس والا به کلوب تعلیمات جلیله سلیمیه
 اصفانه لری اوزره مع العجز والقصور ووسع ناچرانه من مقدار نجبه
 نظم امامت لطفیه و عدا به کیفیتی بیان اولندرق سپارش بیوریلان لایحذر
 وجوه طرف لریدن مجلسه اعطا اولنوب جمله سنک سر او حه مقل
 و بی نلری کندو حق لرده شایان بیوریلان مرحت و معدت جایله
 حضرت شاهانه نک تشکرات عظیمه سی و سائر بند لری دخی هر بر محکم
 قضای حال و موقعه کوره سایه عنایت وایه حضرت شاهانه ده
 استکمال معوریت مطلوبه سی چون اسباب لازمه و معاونت مقتضیه سی
 کیفیت لری متضمن اوله رق حتی ایچنده برینک منظومه اشکریه سی دخی
 بواندیندن و جمله سی آثار موفقیته جلیله دن معدود اولس دیغندن
 خاکهای دولترینه افاده اولندیغی و جمله مطالعده سهولت اولتی اوزره
 خلاصه لری و بر قطعه مصور لری یاز در لقمه اولغله بمنه تعالی تشریف
 عالیزده قدیم اولنه جنی بیانی و سبله سبله مجرد اجرای شریاط عبودیت
 و اسبقای توجه والا نقت اصفانه لری معرضنده اشبو عریضه
 مشترکه چا کرانه من تقدیمه جرأت اولندیغی محاط علم عالی لری
 بیوراد قده

بج سفارت سنیه سنه اموریت واقعه عا جز نه مدن طولانی حق چا کرانه ده

اولان آثار حسن توجه و محبت دولتری تأییداً مرسل سوی شوری
 بیوریلان لطفنامه سامیبری رسیده دست نمونیم اولوب بوجمله
 محاسن اقبایخواهیبری اوتیمه رق تابویله بلاد بعیده ده بیله عنایتنامه
 عالیبری ارسالنه مبدول بیوریلان همت سنیدلری شعار مخصوص بنده
 نوزی و کمال مرؤت ذاتیه مشیرانه لری تأیید ایدرک طوغریسی
 زیاده سیله مسروریت حقیقه قلبیه و طرف سامیبرینه اولکیدن
 فضله خصوصیت کامله صمیمیه می موجب اوله رق هر حال ده تریاد
 عمر و اقبال اصفانه لری دعاسنی تکرار ایلدم چرنکه خلوص و محبت
 بویله هنر کام غر بنده عزیزشی اولدیغندن بوالنفات دولتری
 علی التحقیق قواکری هر حال و محالده التزام خلوص و اختصاص کزه
 تجبور ایلدی و ندن بویله دخی قریب و بعید آثار توجهات علیه لری حق
 باجز نمده بیدریغ و برقرار بیولق باینده

حمد و لطفه تعالی بود فعه که مأموریت واقعه جدید سنیدلندن
 حسب الاخلاص خدا بیلور که بوجمله مسرور اولدیغنی تعریف
 ایدم و قلب دولتری دخی بویله شهادت ایده جکندن بوشه مشغله
 عالیبری ارسنده اوزون عریضه ایله تصدیقی لایق کوره هم همان
 عهده اختصاصه مختتم اولدیغنی و جمله مرسم مقبوله تبریک و تمهنت
 ایله دعای عافیت و موفقیت اصفانه لری تأدیه سنده قصورم بوقدر

ذات دولتهاری دخی مرؤت فطریه علیهلر دن امید وار اولدیغم
اوزره بنده کز کی صادق و محب خیرخواه کزی خاطر دولت کزدن
چیقارمبوب حق عاجزانه مده حسن توجها ت علیهلری نی دریغ
بیورماه کزی نیاز ایلرم اولیابده

عواطف علیه حضرت شهنشاهیدن عهده سنیة اصفانه لرینه
ادر نه یالی مشیر لکی توجبه واحسان همایون ملوکانه بیورلمش اولدیغی
بود فیه مسموع عاجزانه م اولوب اگر چه طشیره مأموریت جلیله سندن
بولنمی جهتیه حسب الاخلاص بنده مخصوص صلیرینه باعث
مفارقت ضروری اولسی بادی تأثر اولمش ایسه ده ربمزتعالی
حضرتلری ذات شوکتسمات حضرت شاهانه وجناب معالی القاب
اصفانه لرینه توکمنز عرواقبال احسان بیورسون هرزه ده بولنسه لر
تسهیلات جلیله الهیه ذات برکزیده صفاتلرینه یارور فیک و اخلاق
مدوحه معدلت و مرجت سنیهلری رهنمای طریق توفیق اوله رق
ان شاه تعالی حق احق دولت لرنده موجب آزادکی خاطر ایله منتج
انواع فوز و اقبال اوله جفی الطاف علیه دلالتیه بدیهی و ظاهرا و باطنیه
دعای عافیت وجود دولتهلری تکرار یله اجرای لازمه تبریک و تهنیت
معروضنده عریضه چا کری قدیمنه مسارعت قلند یغی محاط علم عالم
شمول اصفانهلری بیورلد قدده هر حال و محله طلبکار اولدیغم

توجهات سنیة مشیرانه لری حق عاجزانه مده بیدریغ و شایان
بیورلق بایندہ

معلوم دولتیدر کہ سایہ آشوکتوایہ حضرت شهنشاهیدہ اکثر مواد
مہمہ ک حسن تنسیق و تسہیلی اتخاذ اولانان اصول نظامیہ
اقتضاسندن اولغله واسطۂ تسویۂ مصلحت اولان امور تحریر یہ ک
دخی امکانی مرتبہ استحصا صورت مضبوطیہ و تسہیلہ سی لازمہ دن
کورینوب جناب حق ہر حالہ حسن توفیقات و تسہیلات
صدایہ سندہ مقارن بیورسون مصالح دولت علیہ ک کون بکون
تکثری جہتیلہ بالظہیر تحریرات متنوعہ دخی نژاد ایتکدہ اولدیغی بیانہ
محتاج دکلدردی بعض سبیلردن نشأت ایدیور کہ ملا برآمدہ بی
طشسرہ لرجہ یا لکر منسوب و متعلق اولدیغی محلہ یازمق کافی ایکن
بونکلہ قناعت اولغوب بشقہ بشقہ ہر بروکلای دولت علیہ طرفلرینہ
یازلمقدہ اولدیغی کوریلہ بور حتی کینلردہ بونک ایچون مخصوص
تعلیمات یازلمشیدی شمدی بنہ اخطار و تآکید اولغوب بوندنصرہ
مصالح واقعہ یا لکر متعلق اولان محلہ یازیلوب یعنی امور ملکیتہ
دأر شبلر باب عالیہ و مواد عسکر یہیہ متعلق بولانان باب حضرت
سر عسکری یہ و مصالح مال بہیہ مخصوص اولان جانب نظارت
مالیہ یہ یازلسہ مصالحی کرکی کبی تسہیل ایدر جواب صورتندہ

باز به جق هر نوع تحریر شده زیاده آنها را درج اولمسی حین قرائت شده
 اول امر درده آنها میدر مصلحت میدر یکده بیانه مدیکندن اوقونمسی
 بمکه بقلش دقده آنها اولدیغی اکلاشیله رق بیهوده وقت ضایع
 اولدیغندن الده دهامهم مصلحت واریکن انک سبیلله دیگر بیک کیرو
 قالسی نی موجب اولو یور بوجته الهه جق آنها را فقط کوندریلان
 تحریرات نیمه اثر اولدیغی بیلمنک ایچون لزومی مقدار ماده سی ییسا
 اولمسه کفایت ایدر برده بسط و تذکارا وانه جق آنها نه طرفک سوزی
 اولدیغی دفعه اکلاشلق محسنات ایچون اولیه تحریرات و تقریر و مضبوطه لده
 مثلاً رقی تحریرا وانه رق فلان نارخیسه له کلان امر نامه شامی و یا خود
 شودنک و یا شو محکاک مکتوب و تقریر و مضبوطه سی مأانده دیومقدمه ایله
 بعده مواد اشعارینه ایتداری اولمسه ایضاح و تفسیر مصلحت
 مدار اوله یلور بومثالو جواب و تقریر و خصوصیه بحال مس مضبوطه لده
 آنها را دن صکره یازیلان رأی و جواب مثلاً ای ایجابنه کوره فاصله ایجه
 یازاسه و ماده لر متعدد اولدیغی حالده بنده بند تحریرا وانه ماده لایقیه
 ایضاح اولمیش اولور مصلحتک ایجابنه و وقوعاتک اقتضاسنه کور
 افاده تحریریه تفصیل اولمیش نده بأس اولدیرق بیاغی مطالعه سیله
 هر نه ایسه اول کیفیت مهمه و معنایه اطلاع ذاتی حاصل اولدیجه
 طبیعت انسانییه اقتضاسیجه تلذذ کسب اوانه جق مثلاً وفائده سی
 اولیه جق تفصیلاتک یازلمسی بک عبت اوله جقندن بشقه مصلحتیه

کسل و خلل ویره چکی دخی ظاهر در و صورت له یهوده اوله جق فائده سبز
 ولز و سبز تفصیلاتن دخی صرف نظر اولنسه مناسب اولور چونکه
 اوله مفصل و مغلق تحریرات اولدیغی حالده اوقته دیوب خلاصه
 ایندیرلیه مجبور اولندیغندن یهوده مصلحت تأخر ایتمکده و برایش
 ایکی اولمده در فقط اختصار اوزره یازیلوبده مصلحت نقصان
 افاده اولسون دیک اولیوب زائد عد اولان تفصیلاته حاجت اولیه رق
 یجایی قدر یازیلسون دیکر اصول انشاده و خلوصه دائر اولان
 تحریراته سجع و قافیه و تعبیرات منشیانه درج واستعمالی واقع احین
 قرائتده مزین کورینور ایسده چونکه مصلحتجه اولان تحریرات بر نوع
 تقریر و افاده مرام اولدیغندن اگر چه غیر ملزم اولور ق تصادفی قافیه ده
 باس یوغبسه ده بالالتزام سجع و قافیه تحریریسی تأخر تحریره سبب اولور
 اوله قافیه لر و وزن الفاظ ایدیم نیتیله اغت غریبه لر ایله مصلحت پیماغی
 مانندن چیقماق و لایقه قولا یجا کلاشلا مق درجه سینه واره جغندن
 امکانی مرتبه تسهیل مصلحت یچون تورکی ادا نوز و مره اچیق و واضح
 عبارله و ممکن اولور ایسه فقره فقره سوزل التزام اولنسه برکزه اوقق ایله
 هر نقدر مغلق مصلحت اولسه اکلاشیلور خصوصیه مصلحت
 مکتوب بلرنده خلوصه دائر الفاظ قارشیدیرلمسی مناسب اولیه جغندن
 بویله شیلردخی درج اولنسه برده القابلرده مک افراط اوزره تعبیرات
 استعمال اولندیغی کور لکده اولدیغندن بو دخی مناسب و مختصر

تعبیر ایله محله کوره ایضا قلنسده و یاز یله جتی یاز یلرک ساطر لری پک
صیق یاز اسه کی خاطره کلور بوسورتلر موا فقی مصلحت اولور
واراده سنیه توافقی ایدرایسه بو وادی اصول جدیده اتخاذ قلمیق
اوزر مأمور بن اقلامه تنبیه اولمسی ایچون اقتضاییدن محله یورادیلر
وطشره رده لازم کلان ذواته امر نامه سامیلری تسطیر یله ییلدیراسی
مجلس والاده تذکر قلمش اولدیغی

نزد حقایق و فدا الیرنده بیاندن مستغنی اولدیغی اوزره کافه تحریراته
تاریخ وضعی هر محله اصول مرعیه و معتبره دن اوله رق دولت علیه ده
دخی بو خصوص معنایه یعنی کافه اوامر علیه و تحریرات رسمیه و سندات
شرعیه و سائر ده رعایت اولنه کلش اولوب فقط تقاریر رسمیه
و معروفات سائر ده بو کار رعایت اولنه ماممسی جهتیه بوندن اقدم
اومقوله تقاریر رسمیه ده دخی تاریخ وضعی تنسب واراده یورلغله
الحاله هذه اجرا قلمقده اوله رق انجق ندا کر سامیه و رسمیه امور
مهمه سلطنت سنیدیه متعلق اوله رق چوغنک احکام مندرجه
وشامله سی مستر اولدیغندن و اقلام شاهانه جه سند اوله جقندن
یدی الحاجه مراجعت اولندقدن تاریخی اولاممسی جهتیه وقتک
بیلمسی مشککجه اولوب بالفرض تخمین بیلمسه یله پکده معتبر اولمیه جفته
وفی الحقیقه کافه تحریراته تاریخ وضعی بر امر قدیم مستحسن بولندیغنه

نظرا او مثالو تذکره دخی تاریخ وضعی مصححجه الزم و محسنات
 عصریه شاهانه دن معدود اوله جخی مسلم اولغله بوندن بویله بالجه
 تذکیر متنوعه و یازیله جق جوابلرینه و الحاصل کافه تحریرات
 و معروضات رسمیه و غیر رسمیه تاریخ وضع اولغ و تاریخ حسن یازیو
 اولماق ایچون بالجه اقلام شاهانه و مامورین سائریه تنبید اولغسی
 و ماموریت محملارندن یازیلان تذکره لک اکثریسی مصالح
 مہر سلطنت سنیہ و خصوصیلہ امور مالیہ و مہمات مقتضیہ و سائر
 مصلحت معنائہ متعلق اوله جغندن و بوجه محرر دولت جبر کونه سند
 معتبر دیک اولسه نظراً مہر و امضا سزیا لک تحریرینک خط دستیلہ
 قالمسی و کوندن ذاتک کاغذ اوزرنده برکونه علامت ذاتیہ سی بولنماسی
 اصوله موافق اوله مہر و امضا اگر چه هر قدر صاریلان دستمال اوزرنده
 مہر وضع اولغده ایسہ ده بودخی دائمی قاله جق شی اولیہ رق
 حین کشاندہ و بلکه کتوروب و کوتور نذرالارنده بوزلور مقوله دن اولسیلہ
 اولیہ سند مستر اوله مہر جغندن قائمہ و شقہ حقنہ عادت و جاری
 اولدیغی اوزره بومقوله تذکره دخی اصلی و جوابی تاریخی یانہ مرسل ایله
 مرسله طرفندن امضا اولغسی و برده طہر لر دن کلہ کده اولان
 مکتوبلر ده مہر موجود ایسہ ده اکثر یسندہ هیچ امضا بولمیدغندن
 ذاتلری معلوم اولسه بیلہ بعضا اسم و مختصرینک موافق اولغسی
 و مہر لرینک مطابق بولغسی جهتیلہ فرق و تمیزی کو چہ و جملہ سنک

اسم و مهر بنک رسمیه خاطر رده قلمسی مشکبجه اولدیغندن و فی القیم
 بویه مک-توبله امضا وضعی دخی عادت حسنیه مالوفه ددن
 بواندیغندن بعد ازین طشره ددن کله جک هر نوع تحریرات وقائمه
 وشقه لرده مع مهر امضا وضع اولمشی ضمنده اقتضا ایدن مأمورین
 دولت علیه طرفلرینه او امر نامه ساهی تسطیرایتدر لاهی و برده
 در سعادته مصالح واقعه تحریر بیده استعمال اولنان تذکره طشره لر
 کیدوب کلان مکتوبلرکی ظرف ایچنه قونلیوب کان توق-بر و سهولت
 معناسنه اوله رق دلبنده بند اولمقده ایسه ده اوزرنده نمحله اولدیغنه
 دائر بر اشارت اوله برق کویا محلی معلوم اولمسی اعتقاد یله ساده جه
 عمو شاق موم و مهر وضعیه کوندر لکده اولوب انجق کوتورن اده لر
 بعضاً یا کلهش بره کوتوروب خصوصیه امور مهمه و خفیه دیه دأر
 اولدیغی حالده یکدیگرک مواد مکتومه سی فاش وشایع اوله بیلمسی
 مثلاً و مصالحجه مضرتی مستلزم اوله جغندن بشقه دستمال مصرفی
 دخی خلیجه مصارفات یهوده میریدی موجب اولوب بالفرض سایه
 شوکتوایه حضرت شاهانه ده مصرفی قید اولمسه یله محذور
 مشروعی در کار اولدیغندن هم بومثلاًو محذور دن سالم اولقی و همده
 هر درلو محفوظیت و سهولتی و مصرفه او هویتی کوزد ملک ایچ-ون
 بومقوله تذکره لرک دخی مک-توبلرکی ظرف ایچنه قونلیوب اوزرینه
 کوندر یله جک محک مقام واسمی ایجابنه کوره یازلمسی و مکتوب مومله

تمهید ایتدیرلسی و شوق قدر که مصالح کثیره و جسیه محال زنده کثرت
 اوزره استعمالی جهتیله هر بار حاضر و همبیا اولوق و هر جنس یعنی
 کرچک و بیولکند کره لایچون موجود بولمق اوزره مخصوص ظرفلر
 یلدرلسی و اکثر یا لزومی اولان محال عالییه اوله رق اوزرلی دخی
 سرعت و سهولت مصلحتی موجب اولوق ایچون طبعخانه عامره دن
 لغیر اقبالیله طبع اولمسی و بطلاری لازم کلان ییوجک تحریرات
 و اوراق طور بهیه وضع ایتدیرلسی صورتلری تصور و تنسیب اوله رق
 هر جنسندن نمونه لری قوی طبعخانه عامره معرفتیله تنظیم و مصارفات
 واقعسی رقیم ایتدیرلش و دستمال مصرفیله موازنه اولند قدده
 بولک مصرفنده اهنیت رونما و اندن زیاده محفوظیت و مضبوطیتی
 هوید اولدیغندن بوماده ک دخی بوضورتله تسویه سی موافق مصلحت
 عبور ایدیخی حالده کیفیت مشروطه معلوملری اولوق ایچون رأس
 مأموریت سنده بولان ذوات فخام حضراته یورادی سامیلر
 تسطیریله اشعار و بیان و سائر لازم کلاملر معلوملری اولوق اوزره کیفیت
 تقویم وقایع نسخهلرینه دخی درج ایله اعلان قلمسی مجلس والاده ذکر
 و تنسیب قلمش ایسده موافق اراده سنده یورلیدیخی حالده اجرای
 اقتضاسنه ایتدیر اولمسی لازم کله جکی محط علم عالیلری یورلقدده
 کافه مأمورین دولت علیه کمال درجه دقتی و خلافتده بولانلرک

مسئولیتی موجب اوله حق بعض فوق العاده تنبیہات مهمہ مک ایضاح
 و بیانہ ابتداء اول نورش و یلہ کہ جناب حق عمر و اقبال ہمایون
 ملوکانہ لرینی کون بکون مزداد بیورسون ولی نعمت عامہ عبادہ
 مرحتلو ذات شوکت سماء افندمز حضرت تیرنیک کیجہ و کونز افکار
 خیر یہ لر ی بالجلہ صنوف تبعہ سلطنت سیدلرینک ہر درلو تعدیات
 و مظلومین وقایہ سیلہ سایہ لطفوائیہ حضرت شہنشاہ یلرزدہ دائما
 نعمت جلیلہ آسایش و استراحتہ نائل و مظهر اولملری خصوصہ
 معظوف اولہ رقی بومر ادعالت معتاد ملوکانہ لرینک بالطف حق کاملاً
 حصول و اجراسی نیت خالصہ سیلہ محضاً جناب رب العالمینک
 زیر دست حمایت و معدالت سلطنت سنیدہ بوانسان بوجہ تبعہ متعودنک
 تراید سعادت خالیچون طرف اشرف حضرت خلافتینا ہی بہ الہام الہی
 و لطف نامتہا ہیسی اولہ رقی بدایت جلوسی میامن مأنوسی حضرت
 شاہانہ دہ جلہ نک امنیت نفیسہ و مالہ و محفوظیت عرضیہ و ناموسیہ سی
 ضمیمہ تنظیمات خیر یہ نام سلامت انجامیلہ نظامات جدیدہ وضع
 و تأسیسہ موفقت سنیہ شاہانہ حاصل و مبسر اولدی و متعاقباً
 بوظامات خیر یہ نک احکام نافعہ سندن اولق اوزرہ اسباب عدیدہ
 تعدیات لغور و رفع و از جلہ خلاف شرع اولان اشکبجہ و اذیت و انقریہ
 و بلا موجب معاملات عنفیہ و شدیدہ اجراسی کلیامع بیور یلہ رقی
 بو و جملہ برقاقدخی معدالت کاملہ نشر و اعلان بیورلش سیدی اللہ الحمد

محسنات عصریه آثار جلیله فعلیه سندن اوله رق ذکر و تعدادی تألم
و تأسیفی موجب اولور اسکی زمانلرده وقوع بولان درلو تعدیل و نیجه
غدار نظر بواوان عدالت عنوان شاهانه ظهوره کلیمه رک هر صنف
تبعه کمال امنیت و آسایش اوزره کند و اشیایله مشغول اولمقده و بواسطه
اعتدال شمولک حسن اثری اوله رق ان بان معیوریت ملکیه و تبعه
ماده سی حصوله کلیمه اولدیغندن بویله دخی جناب حقّه دائماً
عرض تشکراتیمکده بز دولت و ملت و وطن و مملکت غیبت و محبت
صحیحه سی اولان مأمورین سعادت حال تبعه و استحصال منفعت عمومیه
انجق بویوده اوله جغنی یللوب مأمور اولدیغی محللرده بونظامات اوزره
حرکت ایتیمکده و خلاقی حالک وقوعی تجویز ایتیمه رک منع ایدیمکده
ایسه ده بعض پرلده بالعکس بواسطه خیریه نک فوائد عیده
حقیقه سی لایقیه ا کلامغه درایت و معلومات ذاتیه سی کافی اولیان
و یا خود عقلی ایرسه ده نمودن بالله نیجه نیجه منافع اغراضیه سندن طولابی
بویوله کتمک استیمن و یا اجرای لازمه مأموریتده عدم مهلات ایله تسامح
اوزره بولن بعض ذوات و مأمورین بونظاماته اعتناء ایتیمه رک او قوله رک
زیر ادرسه محمول اولان محللرده او یله خلاف رضای عالی مواد ظلمیه
و معایر اصول عدلیه و تنظیمه حالات نامرضیه وقوعه کلیمه اولدیغی
تحقیق و استخبار اولمقده اولوب حالبوکه نیت خاصه و نظامات
موضوعه سنیه اقتضا سنجه کافه مأمورین سلطنت سنیه بی بهر حال افکار

حسنه حضرت شهنشاهی به تطبیقاً حرکت ایتدرمک وخلافی حالات
 وقوعنه میدان ویرلماک اوزره بو خصوصلرده تقیدات قویه و دائمک
 اجرا سینه بودفعه باراده حضرت شاهانه اشته شوجهنله
 قرار ویرلشدر که بیان وتعداد اوانور هیچ برتهم حقنده خلاف شرع
 وقانون بوجهله ایشکنجه وازیت معامله سی تجویز اولمیه جقدر لیکن
 هیچ برجنجه وقباحتلی شخص دخی تأدیسز قالمیه جقدر قتل نفس
 وقطع طریق وسرقت وسائر بومثلاو قباحت جسمیه ایله طوبیلان
 اشخاص حقارنده بالتحقیق اصول شرعیه وقانونیه به تطبیق، تأدیات
 شدیده بلا امهال اجرا ایله هر حالده اهل عرض اهالی موجوده ملک
 وقایه امنیت دائمه سنه مأمورین دولت علیه طرفندن اقدام اولند جقدر
 وخلاف تنظیمات برکسمیه بلا اجرت نقریه خدمت ایشدرلیه جقدر
 ودر عهده جیلر طرفندن خلاف نظام محصولات واقعه دن اعشار
 شرعیه یعنی اوئده بردن زیاده النیه جقدر وکرمک وسائر رسومات
 دخی اصول نظامیسی وجهله النوب خلاف نظامات حرکتیه
 قطعاً جواز کوسنرلیه جقدر وهر شخص مرتب اولان ویرکوسنی
 وقت وزمانیه بلا تردد اعطایدوب سائر جهنله تضیق اولمیه جقدر
 کافه مأمورین سلطنت سنیه بو خصوصلره کالیله دقت واقدام
 ابدیه جقدر طرف دولت علیه دن مأموریت مشوعیه تعیین اولان
 ذواتک خلاف تنظیمات رکونه حرکتیه جسارت ایتسی تجویز اولمیه جنی

مثالاً و طشهر لجه قضا مدیر لری و مجالس موجوده اعضا لری و ضبطیه
 مأموری و در عهد جبار و مختار و متره پولبدار و قوجه باشیار و الحاصل
 بالجمله ایش باشند بولن انلر مغایر تنظیمات حرکتده بولنده میه جقدر در
 و بلا موجب هیچ بر شخص حقند معاملات تحقیریه و شاید مجوز
 اولنجه جقدر و هر کسک حقوق مشروعه سینه رعایت
 اولنجه جقدر و اگر بوندن صکره خلاف تنظیمات خیریه حرکت ایدن
 هر کیم اولور ایسه اولسون یعنی تا و لاه عظام حاضر اتندن قضا مختار لری
 و قوجه باشیاره و از بجه نه رتبهده بولنور ایسه بولسون بالتحقیق تهمت
 واقع لرینه کوره حقه لرنده عزل و نفی و رفع رتبه و حبس و پرائقه بند
 اولنقی کبی تأدیبات شدیدیه اجرا قلمسی صورتی مقرر در بوصورت
 معتدله اوزره حرکت لیده میه جک مأمورین اولور ایسه پشچمه استعفا
 ایدر ایسه قبول اولنجه جقدر اشته بو خصوصیه مجالس عالییهده
 و کلای فخام حضراتی یبندده بالاتفاق مذاکره اولنده رق اراده معدلت
 عاده حضرت شهنشاهی شرف صدور یله قرار ویرلشدر و کیفیت
 معلومکن اولوق ایچون اشعار اولمشدر شاید بعض محارده بوندیهات
 ملاحظه منافع مخصوصه و دیگر مطالعات و اهیهه مبنی کتم اولنسی
 احتمالنه و حال بو که بوماده لری جمله نک بیلنسی یعنی تا و زرای عظام
 حاضر اتندن ولو بر جوبان یله اولسون اکلایه جنی صورتله قولاغنه
 کبره سی نزد سلطنت سنیده پک ملترم بولند یغنه بناء اشو تنبیهات

سنة كبر عینی تقویم وقایع و جریده حوادثه طبع و تشیل ایلہ اعلان
اولند یغندن بشقه السنة عیدیه اوزره ورقه مخصوصه لر ایلہ طشره
بیان و اعلان قلمشدر و بوندن بشقه واسطه عیدیه ایلہ خفی و جلی
وسائل تحقیقیه سنه دخی تشبث اولنه رق دائمه تحریدن خالی
اولنیه جقدر بو تعداد اولسان ماده لردن وجهات سائر مدن طولای
خلاف شرع و قانون بر شخص حقنده بر کونه تعدی معامله سی ظهوره
کلور ایسه در حال مأمورین دولت علیه دن درجه درجه تاحقی احقاق
اولنجه یه قدر هر کیمه افاده سی لازم کلور ایسه بیان و تبلیغ ایتکه مازوند
شکایتی صحیح اولوبده محالده اجرا اولنه مز ایسه باب دولت علیه یه دخی
افاده ایلسون فقط شو شرط ایلہ که شکایت ایلدیکی ماده یلان ایسه
افترایتمش اوله جغندن صکره کندوسی تأدیب اولنه رق کسده یه بغیر حق
معامله اولنیه جقدر تنسیهات مشروحه سائره مماثل اولند یغندن محالده
دخی اعلا نیله موجب و مقتضای اوزره حرکت و خلافی حالات
وقوعندن مجانبت ایلنه سن

خاکبای عالی اصفاه لرینه قدیمی مخصوص اولان عبودیت صحیح
وقویه کمتر لهم اقتضاس سنه ترتب ایلدیکی وجهله هر بفرصت
و مناسبت دوشد کده اجرای شرایط عبودیتیه مسارعیت ایتک وظیفه
ذمت چاکرانه مک الزیاده جهت مفتخره سی اولدیغی مثلاً بوبله

برآمد موریت جلیله و عزیمت و مشغولیت خیریه و عظیمه لری ائشاده
تصدیقانی موجب اوله ییله جک هر برحالدن احتراز ایلک دخی فاعده
ادیه تک شریطه اساسیه محترمه سندن بولندیغنه مبنی خیلی زماندر که
تحریر و تقدیم عریضه ده بوملاحظه لاله تأخرات وقوعه کیش ایسه ده
بوصورتی اوزاتمی دخی قولکن کی قدم عبودیتله مقتضای اولان بنده صادقه
کوره یاقشیمه جغندن هر تقدیر تصدیعی بادی کورنسه بیله عفو عالیترینه
اغترارا تبریک عید سعیدی و سبیله ایدرک تشریف عالیترینه کمال
انتظارده بولندیغمز و هر حالده بقای توجوهات عالیترینه محتاج اولدیغمن
بیانیه تقدیم عریضه چاکری ید بخاسرت قلندیغنی محاط علم

کمال عنایت سنیه و حق عاجزانده از قدیم بدوام اولان محاسن توجوهات
علیه ولی النعمیلری اقتضاسنجیه بود فعه مبعوث سوی بند کانه م بیوریلان
التفاتنامه سامی سمیخانه لری زیور افزای دست بنده صدق سیرت
و مندرج اولدیغی اثار توجوهات حسنه و الفاظ جلیله بلیغه دن مسروریت
و منونیت کمترا نه م رسیده مرتبه غایت اوله رق تبریک رتبه جلیله
منعمانه لری مر اسم لازمه سی ایفاسبیله بقای عمر و اقبال منعمانه لری
ادعیه مخصوصه سی رفع بارگاه اجابت قلنمش اولوب رتبه
سامیه سمیخانه لرندن طولانی انشاد کرده حسن طبیعت سنیه لری
اولان قصیده علیه ولی النعمیلرینک صورت شریفه سی لطفاً سوی

بند کانه مه ارسال بیورلش وهر نقدر تحسین وستیایشی حدلیاقت
 عاجزانه مدن خارج ایسمده هر درلو معارف وکالی وهر برافاده
 مقتضیه بی جامع و محسنات لغظه و معنویه بی مستجمع بولمش
 اولدیغندن طوغریسی لذت مطامعسی برمدندبر و دردست مطامعه
 اولان سفرنامه تعب علامه نیک مرارتی اوتدیره شدلر چونکه قصیده
 علیه لریک ممدوحی اولان ولی نعمت جهان ولی نعمت پنهان شه نشاه
 احسان نشان افندمن حضرت لریک صبت و صدای مدایح سنییه
 جه اندار یلری عالم کبر اولدیغنی مثلاً مادخی اولان ذات والای
 منعمانه لریک علوم عدیده شرقیده اولان مهارت سنییه لریک نور شهرتی
 اوروپاده دخی اربابی عنندنه شمس منبرکی غیرستیر اولدیغندن بو طرفده
 مشهور بارون حامی و موسیوه و سارکی معارف شعار دخی هزار تحسینه
 سزاوار کور مکده و صورتی استمکده در برده کرامت ذاتیه و کهنانت شعریه
 قیلمندن اولان مکتب عرفان حضرت شاهانه یه دأر قصیده مذکورده
 بعض اشارت لری اولدیغنه و همت سنییه لریله بوسنه مبارکه ده سایه
 شوکتویه حضرت شه نشاهیده بو طرفده دخی مکتب فنون نظامیه
 وضع و تأسیس بیورلش ایندوکنه مبنی سر لوحه تربیات و آثار و ذابرنوع
 یاد کار اولاق اوزره بر صورتی ترقیم و تذهیب و تنظیم ایتدیر بلیه لریک تعلیق
 اولمسی تصمیم قلمنش اولغله بوندن بویله دخی هر حالده حق عاجزانه مدنه
 توحیات سنییه منعمانه لری روز افزون و فقدان لیاقت عاجزانه مدن

طولای امر تحر برده اولان قصورم نزد سامی کریمان زنده عفو و صفت
جبله مقرون و بعد ازین بوراجه برکونه سپارش عالیلی اولدیغی حالد
شمار یله بمنون بیورلیق بابتده لطف واراده افندم کدر

محاسن توجهات علیه لری اثارندن اولق اوزره مقدمه عواطف علیه
حضرت شاهانه دن امور خارجه نظارتی من غیر لایقه عهد عاجزانه مه
نوجیه واحسان بیورلمش اوغله طرف دولترینه ابرار تشکر ایدرم اشو
مأموریت جسمیده دارم و فقیه انجیق فیوضات سنیه حضرت پیغمبری به
نائلیه منوط و بوامیت چا کرانه مدخی یاورئ همت جبله لریله حضور
فائز فی النور حضرت نبویه حق عاجزانه مدد لطفاً واحساناً حسن
استشفاعه متوقف و مر بوط اوغله هر قدر غریق بحر معصیت
و گرفتار انواع قصور و قیاحت ایسه مدده عفو جلیل حضرت نبوی به
مظهریت و هر حالده مدار موفقیم اولان مددکاری روحانیت سنیه
حضرت پیغمبری به نائلیت عاجزانه امچون ادعیه خیریه و توجهات
حسنه لری حق عاجزانه مدد یدریغ و شایان بیورلیق بابتده هم
علیه لری سزاوار بیورلمسی اخصی نیاز کترانه اولدیغندن اولباید
امر و فرمان افندم کدر

نظر دقت و حکمتله باقلسه واسطه نوع انسانی ایله عالمه ظموره

کلان بوجه افعال حسنه و قبحه اخلاق مدوحه و زمیه انسانیه دن
 نشأت یتیمکده در هر تقدیر ایولک و کوتیک طینت بشریه اقتضا سندن
 ایسده تربیت انسانیه مک اصلاح ذات و تهذیب اخلاقده مدخل
 کایسی اولدیغی مکر اولوب بوجه تهله هکلم صباوت و طفولیت اخلاقده
 حسن و قبح و خوب ایله دشمنی فرق و تمیزه مدار اوله رق بیویوب کسب
 مـ او بات ایشکجه ییله جکی مداح و مذموم اخلاقیه بی کوچکلکدن
 اکلا یوب قولاغی طولقی یعنی مکتبلره اولان صبیانک هم حسن
 تربیه سنه و همده سواد خوانلغه باشلاد قدده اتی اوقویه رق یازو
 اوقومغه کسب ملکه ایلمسنه سهولت اولقی ایچون بعض کتب
 اخلاقیه دن بیلمسی لازم کلان شیلر اولدقجه بروجه سهولت
 اکلا شیله جق تعیرات واضحه ایله مبادی اخلاق نامنده بر رساله جک
 یازمش اولغله هنوز یازو چیقارمغه البش انلره قرأته اسانلق اولقی
 ایچون بیوجک حروفات و نسخ خط ایله بر نسخه سی یاز یلوب بده
 لغرافیا صورتیه طبع اولته رق مکتبلره لزومی مقدار و یردیرلسی
 موافق مصلحت عد او انور و اراده سنیه بیور یلور ایسه اجرای
 ایجابی باینده

مآثر جلیله حضرت شهنشاهیدن اوله رق اثر همت سنیدل یله بود فعه
 مجددا قطع و ضرب اولمان مجیدیه ر بعبه سندن نمونه اولقی اوزره

طرف چاکری دخی لطفاً ایکی عدد التون ارسال بیورلمش اولدیغنی
 متضمن هامه پیرای تعظیم اولان عنایتنامه سامی اصفانه لری مال
 عالیهی رهین اطلاع چاکر صدق و سیم اولوب جناب حق زینت
 افزای دار الضرب شوکت و سلطنت و پیرایه بخش طغرای غرای سکه
 حسنه خلافت اولان ولی نعمت بینتمز ولی نعمت جهان شهنشاه محمد دیت
 عنوان افنده من حضرت تلو بنه تو کمنز عمر و قبال احسان بیوره رق نیجه نیجه
 آثار نافعۀ متعاقبۀ سنیه لریله جمله مزای وایه مند نصاب مباحات و سیایه
 لطفوایه حضرت شهنشاهیلر زده ذات معالیه صفات اصفانه لری دخی
 انواع مصالح سنیه خیریه و خصوصیه تسهیل معاملات عبادی مستلزم
 اولان بومثلوما اثر بر کزیده به واسطه اجرات ایدرک سببکه خالص العیار
 وجود عالیری دائماً ضربه بخانه دولت و عافیتده سکه ممدوحه محمد
 و عاطفته نالشر الاقبال و کامل الاعتبار اولق دعوات خبریه سی تکرار
 و سکه جدیدۀ مر سوله طوغریسی پک مطبوع و مقبول اوله رق هزار
 تحسین ابله عطیه سنیه مخصوصه منعمانه لری قبیلندن اولدیغندن
 عین عنایت و محض عن برکت اولق تفألبله رأس المال و سرمایه افتخار
 قلنه رق اجرای تشکرات و جیبیه سنه ابدار اولندیغنی رهین علم عالی
 اصفانه لری بیورلد قدۀ اولاباده

﴿﴾ وفاتندن اینکی کون اول مابین هما یونه یازدیغی تذکره در ﴿﴾

رب عز تعالی و قدس حضرتلری ولی نعمت جهان و حیات بخش بندکان
اولان ولی نعمت بیتمز افندمن حضرتلرینک عمر و شوکت ملوکانه لرینی
مزداد و فراوان و سایه کرموایه شهنشاهی لرینی الی آخر الزمان
فرق عاجزانه مزده محدود وابد نشان بیورسون ذات شوکتسمات
حضرت ملوکانه کافه بندکان صداقتشان حقارنده و بتخصیص
بوعبد عاجز حقه اوده دنیرو من غیراستحقاق بیدریغ وارزان
بیوریله کلان بونجه عنایات عالیه و الطاف جلیله حضرت
خلاقینماهی نیک ذره تشکرینی ایفاده عجز کترانم اشکارا وادیغی
حالده برمدتدنبرود و چار اولدیغی کیفسر لیکدن طولانی کمال رحم و شفقت
حضرت شهنشاهی لری اقتضاسنجده قرنا ی حضرت پادشاهی دن
سعادتلو محمد بک افندی واسطه سیله سؤال حال عاجزانه مه وقوع عبولان
مرحمت سنیله جناب جهانباقی و بیورسیله ایله من غیر حد اظهار
بیوریلان التفات عالی ولی نعمت افندمنک مشمول عالم و عالمیان اولان
مرحمت مسئله جناب شاهانه لرینک ومن القدیم حق نامستحق
کترانه مده شایان بیوریله کلان توجیهات مورث الحیات حضرت
ملوکانه لرینک دوامتی معلن اولدیغندن و هر براحوال ناچیزانده مده امیدوار
اولدیغی اوزره بوعبد بیچاره بی اونیجه حق وحق عاجزانه مده لطف
و مرحمت بیوره حق الحق ولی نعمت افندمن بولندیغندن اشبوال تفات

موجب المباهات حضرت شهنشاهی قلب عاجزانه می حددن افزون
مباهی و بمنون ایدرک بالطف حق باعث حیات تازه اولمغله مظهر
اولدینم بوعنایت مخصوصه حضرت پادشاهیکنک هیچ بر صورتله
ایفای زره تشکرینه قادر اوله میوب همان فریضه ذمت عبودیت
وواجبه عهد صد اقم اولدینم اوزره امتداد حال بیاریده عمر
وشوکت حضرت ولی نعمت صرف وسع واقدار اولدینم

بیانیه تقدیم عریضه عاجزی به ابتدار قلندینم

محاط علم عالیبری بیورلدقده

اولیاده

(27)

[Faint, illegible text within a rectangular border]

Turkish

هو المعين *

اشبو فروع اخلاق بشريه بي بالايجاز حاوی اولان مؤلف دلنشين
 انشا و مجله جليله بي مثل و بها بالجملة اطفال و صبيانى بلکه مطلقا
 انسانى شماثل حميده و خصائل مدوحه به ترغيب و اخلاق رديه
 و سجاياى ذميه و رذيله دن تنفير و ترهيب نيت خيريه سيله رئيس
 مجلس والای احکام عدليه دولتو السيد محمد صادق رفعت پاشا
 يسره المولى لمايريده و مايشا حاضر تاليف قلم تأليف خيريت اليغريله
 تعبيراتى اچق و اسهل اوله رقى ترتيب و تصنيف يورلمش اولان برار
 معتبر اولوب قرين قبول دقت شمول همايون يورلد ينجى حالده
 احيا کرده ظليئيپناه اولان مكاتب صبيانه اوقوتدر لسنه رخصت
 سنيه يورلمسى استدعاسيله حضور مكارم منور شهنشاهانه به
 لدى التقديم بجز تعالى و تبارك دولت و شوكتنى مرزاد ايلسون ذات
 فاروقى الصفات پادشاه عالم پناه اخلاق نبويه و تواضعات مسنونه ايله
 متصف و كلام و كتابته مقتضاي حال و مقامه مطابقت ديمك اولان
 بلاغته ملكه و كمال اوزره واقف و مؤلف اولد قلرى جهتدن رساله
 مذكوره نك مطلعندن مقطعنه دك بالجملة سطورى نور عين مطالعته
 تحقيق لامعه لريله منور قلنه رقى و اول تحفه پسنديده پادشاه دين پرور
 افنده نك قلم توفيق رقم مسعود لريله تصحيح و اصلاح شرفنه دخى
 شايان و يازوسى حرکات وضعيله غايت اوقونا قلى و كوزل و اطفاله

تعلیمی هر وجهیله اسهل اوله حق کبیفته طبع اولسه رق مکاتبه
اعطاسی خصوصنده امر خیر اشتمال سرورانه لری ظهور یله حقا که
بو امر وفعل کیتی ستانی مجلای مجلای احسان علی الاحسانده مشهود
اوله رق کافه بندکان وتبعه لری حق لرنده درکار اولان رحم و اشفاق
ملوکانه لری بی مجامله مذکوره ایله دخی اثبات واعلان بیور مشلدر
اشته از هر جهت بی ذری مرتأت عالمده جلال شاهد احسان بی پایان لری
مشهود چشم جهان و خلاصه کلام شفقه علی خلق الله سبحانه
سبحه سبیله مجبول و خصوصاً دائماً دار رونق دین و دولت وقوام
اسایش ملک و ملت اولان علومک سهولت تحصیلنی موجب و ترک تعلیم
و مشقت تحصیلنی رافع مواد حسنه تدارکیله حصول تربیه عمومی بی
مستوجب وسائل مستحسنه نک ایجاد استحصانده لطفا و عطفاً
صرف افکار توفیق عزیم صادقیه مشغول اولوب طول عمر و شوکت لری
دعای متصل الادالینه حصر اوقات امر لازم و لازب و اول نعمت
نعومت افزادن عبارت بولنان دعای راستی دعای پادشاهانه بی دهان
روحه هر صبح و شام اقوات ایتمک ایله تحصیل رضای نجات و سلامت
امضای عهد مره شرعاً و عقلاً حکم واجب اولان سلطان محیی الفروض
والسننک یعنی مشیر خیرات حسان و مهر میرات و احسان اولدقلری
مانند نور آفتاب درخشان ذات برگزیده حرکات لری کبی یکن
کهرکان کمال معارف و جواهر افشان عوارف و عواطف بر پادشاه

دوران وجهاند اور مراجع نشانك عهد عدلنده مستظل ظل امن
وامان ومستغرق عمان بی کران اولد بغیر تشکر و کرم و کرامت نوأم
تاجداریلرینی تذکر ضمننده اشبوسبب طبع اثر مطبوع مرقوم بو محله
ثبت ایله عنوان تألیف نهذیب مفهوم قلوب وجه موجه مذکور ایله
اوصاف جمائل ائتلاف ملوکانه لری یادکار چرخ دوار
اولشدر دام مادام العالم وطال عمره وعده
ما علم المعلم اولاد آدم

لمقرضه العبد الفقير اسعد المعلوم

غفرله

ان هذه الرسالة السليسة والمجلة الجميلة النفيسة خرى ان تحرر بالنبر على
وجنات الخور* وجد يران تحفظ ويعمل بما كتب فيها بلا كسل
وفتور* فالمسؤل من المولى عز شأنه ان يصل مؤلفها الى رفعة
وفيض في كل حين وهو المشير المشار اليه بالبيان في كل الكمال

والعرفان على وجه اليقين

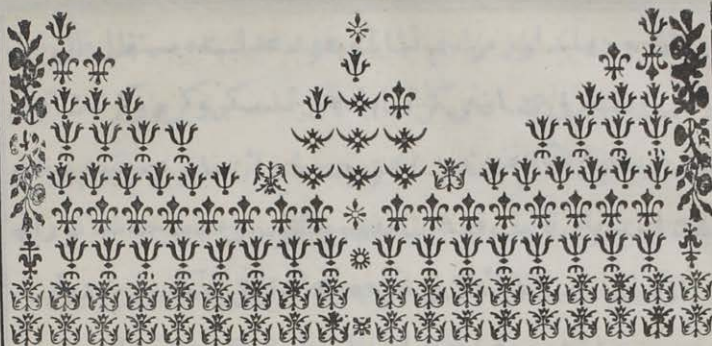
جرره العبد المسموح من آلاء ربه الصمد شيخزاده

محمد اسعد النقيب على السادات احسن الله

البارى تعالى بعفو السبئات

✱ رساله اخلاق ✱

اشبور سالة اخلاقه صبیانه نصیحت پدر صورتده بر اثر در
 معلوم اوله که انسان ایله سائر حیوانک فرق اولمنسی بیلدیکنی اوکرنک
 و ابو خوی ایله چرکین و کوتی خوی بیلک و کوزل خوی تحصیل ایدوب
 کوتی خوی لری ترک ایتمکدر زیرا سائر حیوانلر دخی انسان کی بر ایچر
 و یا تور قارقار بویله برادیلشده ایکسی بر در ایمدی انسانک سائر
 حیوانلردن ایریلوب بیلمنسی عقلی اولوب فکر ایتسی و نطق و لسانی
 اولوب سویله مسیله در اشبو نطق دخی علم دیدکلی یعنی مطلقا
 بیلدیکنی شیلری بیللردن اوکرنوب بیلک و کما بندن اوقیوب بلله مک ایله
 اولور و کمال انسانیت دخی انجق کوزل خوی لوق ایله حاصل
 اوله بیلور بوجهته چو جقلر سیاه و بیاضی فرق ایتکه باشلدقلی
 و قتلده ابو و کوتی شیلر دخی اکلامغه سعی و غیرت ایتک و باشلق پک
 لازمی شیدر چونکه چو جقلق یاش اغاچ کبیدرتازه یاش اغاچ هر نقدر

اگرى اولسه دخی طوغرلتسی قولای واساندر اشته بونک **کبی**
 انسانک دخی کوچکلکنده تریه قبول ایتسی قولای اولور بیویوب
 وخصوصیه چرکین وایغونسز خویله الشد قد نصکره ارتقائی
 اویله کوتی اخلاقدن ایروب یوله کتورمک خیلجه کوچ اولور والحاصل
 کشی به کجک زمانی قیمتی یلمنز ونشکری قابل اولمز برعنایت ووقت
 فرصت اولدیغندن احق اولیوبده ازا جق عقیلی ایرمکه باشلیان
 چوجققلر وقلربی بالکراویون اوینامق وسائر فائده سنز شیرله مشغول
 اولمق ایله بیهوده کچورمیه رک لطف حقله بیودیکی زمان کندوسنک
 کوچکلکندنبر و برابر بیودیکی اقران واقرباسی یانلرنده قدر و اعتباری
 اولمق وشوادمک اولادی نه کوزل چیقدی وکال وهنز و معرفت وحسن
 اخلاق پیدا ایلدی دیویلمن وکندوسنی ایشیدن مدح وتحسین ایتک
 ایچون هر کس بیننده بکشیلان شیلری اکلا یوب وخویلربی اکا
 اویدر مغه چالبشوب غیرت ایتلی وبونک عکسی اولوب یعنی هر کسک
 اراسنده واه یازق شووچو جغک باباسی واجدادی نیشکل
 ابورل اؤسی ادملر ایکن اولادی اوله جق فلان خیرسنز چیقدی باباسی
 حقتده بونجه غیرت وهمت واعنیار ایتشیکن کندوسی هیچ ابولکه
 چالشمیوب وایولک یوانسه کتیبوب بویله خیرسنز والحق اولدی دیو
 حق تعالی اسرکسون هر کسک کندوسنی عییلیه جغی بوله کتاملیدر
 اشته بونک ایچون بالجمله چوجققلره وبلکه بیلیان یوکله دخی ابو

وكتوبى لايقبله كوزلجه اوكرتمك ويبلدirmek زياده سيله لازمدر
جناب حق جله مزك ولى نعمتى اولان شوكتلو پادشاهمن افندمن
حضر تلمينه پك چوق وقت توكمز عمرل احسان يورسون
وسابه مى جتنى هر صنف تبعه مى حقنده اكسك انمسون امين يوكارمن
حقارنده اولان بونجه عنايت شاهانه لرينك اداى شكرنده جله من
عاجز اولد بغير حالد صبيان حقارنده دخی همت عاليه وشغفت سنیه
ملوكانه لرى شاين يورلد بغيردن مكش برك نظامى وچو جقرك مجرد
كندولرينه فائده مى اولسون ديو كوزلجه اوقويوب يازملرى ايچون
اصولنه باقلىق اوزره اراده يورديلر اشته بودخى يوك وچوق
تشكر ايد جك نعمتدر هر كس پادشاهمن افندمن پك يوك ييلوب
تبعه مى حقنده مى ادمراحم نهاد شاهانه لرى اولور ايسه اكا امثال
واطاعت ايتك واجبدركشى پادشاهنه محبت و صداقت وخيرايله
دعا ايتك فيضنك ورزقنك واعتبارينك ارغمنه سبب اوله جغنده
اصلا شبهه بوقدر

بوند نصكره بيلمى الزم اولان خويلرك يسانه باشليه لم جله مى
ويوجهانى يوقدن واريدوب يرادن انجى الله عظيم الشاندر
يديكمن وايچد يكمن نعمتلى احسان ايدن خالقمن اولغله كيجه وكوندز
ذات پاكنه عبوديت ونعمتلىرينه شكر ايتك واندن قورقوب كوتى
ايشلرى ايشلامك ودائما ابولك ايتك اوزرمنه دينجه وعقلمه فرزندر

ودخی انسانه هر شیدن زیاده لازم اولان علمدر وعلم دید یکمز بیلمدیکی
شبی او کرنوب تحصیل ایتکدر وجهالت دیدکری دخی صفت
انسانیته الزم اولان شیلری بیلامکدر اشته بوک چرکین اولان و اقران
وامثالی اراسنده اعتبارینی کیدروب و د ائماصا حبینی اوتاندران
ومذموم ایدن شی اولغله بویله هر کس اراسنده اوتانماق وعیبیلماق
ایچون وقتی بیهوده کچور میوب خلقه بن اوقومشم سز جاهلسکر دیمک
ایچون اولیه رق بلکه خلقه اوکر تمکله خیرم اولور نیتله اوقویوب
یازمغه وهنز معرفت تحصیل ایتکله سعی وغیرت ایتکدر زیراعلم و کمال
ومعرفت هر یرده صا حینه حرمت ایتدیریچی وجهالت ایسه دائما
اوتاندریچی ونجالت ویریچی شیدر

کشی باباسنه واناسنه وخواجه واستادینه حرمت ورعایت ایتک
دخی پک لازمدر و بر خوردارلق علامتیدر اکر بونلره حقارت ایتک
واصلسزیره طارلق و یا حرمت ایتیوب کندوسنه فائده سی اوله حق
سوزلرینه عناد ایله کندو هوا وهوسنه کتمک استرسه خیر علامتی
دکدر اولیه چو جق فیضیاب اوله من و دنیا و اخرتده حسن حال
بوله من بوجه نلره بونلره دائما حرمت ایدوب و جان صقه جق
وهواسنه اویمیه جق شیلر سویلر ایسه ده محضا اولاد و شا کردلرینک
ایولمکدر ایچون اوله جغندن هیچ طارلیوب سوزلری دکلله ملی هله
خواجه نک حقی انا و بابا باحقندن زیاده در زیر آدمی کامل ایدن

خواجه در اكر باباسی او غلنه خواجه دخی اولمش ایسه ارتق حتی
ایکی قات اولور اشته بونلری ییلوب انجق کوستره جکاری طوغری
یوله کتلیدر

کذب

کذب یعنی یلان سويلك دخی يك كوتی ومذموم خوی اولدیغندن
دینجه وعقلجه اندن اجتناب ایتك لازمدر زیرا یلان سويلك
ایله بو عالمده يك چوق او یغونسز شیر اولمشدر ودا نما اولمقددر
ويك عیب شیدر بو کامبتلا اولان چوق وقتلرده یلانی میدانه
چیقوب کئسدوسی اوتانور ور ذیل اولور وخلق عالم یاننده ناموسی
واعتباری کیدر بونك ایچون چوققلر اصلادانی یلان سويلكه
الشدر میوب دایما سوزی طوغری سويله رككسه بی الدائق سوداسنده
اولما ملی وبركه یلانجیلق ایله ادی چیققد قد نصكره طوغری
سويلیه جنك اولسه دخی كسه اینانمز و بوجهنله چوق مضرتی کورر
ودخی غما ملق كه قو وجیلق دینلان شیدر بوده بعینه یلانجیلق کی
وبلكه دهاز یاده غایت چركین برصفتدر شو یله كه مثلاً برادم
او یغونسز لقلره دائر دیگر ادم حقنقه برشی سويلسه ویا خود یاپسه
در حالانی اول ادمه یاسوز ویا تذكره و مکتوب ویا خود كوز وقاش
واشارت والاصل برتقریب ایله یتشدر یروب ستك حقنقه فلان شو یله
بو یله سويلدی ویا پدی دیوا كا یرانق ویا خود دیگرینه غرض
ایچون ویا کوتوخوی اقتضاسنجه سويلكدر

ایکی یوزلیک

وایکی یوزلیک یعنی بربرلینه طارغین و یا خود طارغین اولیان
ایکی کسه اراسنه کیروب هر برینه بردرلوسوز سوبله رک طارغلقلری
ارتیری و محبتلری کیدری شیدری بودخی پک چرکین و مذموم
خویدر که بوکانفاق دینلوراشته بویله شیرلی ایتمالی و بویله یوله کیمایلیدر
زیرا بوخوی ایکی ادمی بربریه بوزشدر مغه و نیجه نیجه او یغونسزلقلره
سبب اولور و بوصفت کند و سنده بولنان آدم هر کس یا ننده مذموم
و منفور اولور

غیبت

غیبت بودخی دینجه و عقلجه انسانیت حقنه یا قشیمان شیدری یعنی
برکسه نک ارقه سندن یوزینه سوبیلنلیه جک یعنی کو جسنه جکی
لقردی بی سوبیلنکدر چونکه بوسوبیلدی کک لقردی البته اوادمک
ذمنه دا تراوله جغندن کندوسی ایشتمه ییله مرؤت و انسانیته
کوره کشی اخوانی حقنده بویله کنولکی ایتمک لایق و جائز دکدر
واکر ایشیدیرسه وقتیه اودخی کند و سنه انتقام ایتمک و انک
اجهسنی چیقارمق استیه جکندن بویله شیردن صاقتمق و دلنی
اسیرکک لازمدر

زیانکارلق

زیانکارلق بودخی هر کس حقنده ضررلو خوی اولدیغندن مثلاً
اناسنک و باباسنک و قرندا شک و سار شونک بونک ایشه یرا شیرلی
قرمق یرتمق اتمق یا قق کبی او یغونسزلقلر کندوسی انصاف سز لغه
ویرا مز لغه الشیدری چرکین شیر اولدیغندن هله چو حقلر بونلردن

اوزاق اولوب ایشلاملی واقرائی اولان چو حققر ویوکلر حقننه دایما
ابولک ایتکه غیرت ایتلیدر

انانیت

انانیت یعنی بئک و کندوی بکنک و سائر نندن کندوسنی یوقار و
طوتمق و خصوصاً بیلدیکی شیرده بیلکچاک ایله اوله پک کوتی خویدر
اگر کندو هنرمعرفنده وزن کینلکده و سائر شیرده بشقه لرندن
صحیحاده اعلایسه ده تواضع ایتک یعنی کندوسنی اشاغی طوتمق
لازمدر و ابو خویدر و جوق کره بویله کندوی اشاغی طوتوب تواضع
ایدنلر پک بیوک ادملر اولمشلردر و کبر ایدوب کندوی بیوک طوتانلر
خور و حقیر اولمشلردر انکچون کبر ایتبوب هر کسه کولریوز
وطاتلی سوز کوسرملیدر

حسد

حسد یعنی خلقده بولسان رتبه و ائواب و سائر کوزل
و جاننک استدیکی شیرلی کوروب قسقا تمق و چکه مامک و انک اندن
کتمسنی استمکدر بودخی کوتی خویلرک بیو کندن بریسیدر و انسانک
وجودینه پک ضرری اولان برمرض کیدر اشته بوندن زیاده سیله
صافتمق لازمدر زیرا حسد ایتکلکه استدیکی ادمک انده کی شی کیدوب
کندوسنک الله کیرمز و حسد ایتکنک برفائده سی کورلمز انسانه
کوره لایق اولان کندوسنک غیر یسنده کوروب ارز و ایلدیکی شیرلی
ویرن جناب و اهبدن کندو حقننه دخی احسان بیورلمسنی سبیلرینه
یاشوب نیاز ایتکدر

حیلازلوق

حیلازلوق بودخی چوجقه لره هیچ الورمه جک وجاهل قالمشنه سبب
اوله جق شیرمثلا مکتبه کتاما و یاز و یاز ماق و درسنه چالشمیوب
شونکله بونکله مناسبتن سوزل و شیرل و یون و سیرل ایل
وقت کچورمکدر اشته بویله شیرل چوجقه لره تمام تحصیل هنر
ایده جک عزیز و قمتلو و قتی ضایع و تلف ایتمکله و نهایتنده واه زمانم
بیهوده کچمش و کندومه برایه جق برهنر و صنعت اوکر نه مامشم دیهرک
پک چوق یشمان اولغه سبب اوله جغنندن چوجقه لرایچون
ارانه جق شی اولغله تمام تحصیل هنر ایتمکله براین و پردخی کرویه
کلمسی ممکن اولیان وقت صباوتی خیر سز و فائده سز او یونلر
و تنبللکر ایل کچورمیبوب هر درلو علملری اوقویوب یازمغه چالشمیلی
و هر کون مکتبه کتاکه آشمیلی

حیله کارلق

حیله کارلق یعنی اناسنی و باباسنی و خواجه سنی و سائر کسنه لری
درلو درلو یلانلر و دولایی سوزلر ایل الدائمغه و مجرد اوقویوب
یازمقدن قورتلوق و سائر دیدیکنی یا یمنی ایچون برطاقم سوزلر سوبلک
وایشلری یا یمنی غایت چرکین و کوتی و صکره حیله سی میدانه
چیقوب اقرانی بیننده رذیل و رسوای و نهایت ضرری بشقه سنه
اولیوب انیحق کندوید طوقنه جغی بی اشتباه اوله جغنندن بویله
شیلردن چکنمیلی و هر کسله طوغریلق ایل کچنمیلیدر

عارسزلوق

و مسخره لوق ایتمک دخی عقلی ایرن چوجقلره پک کوتی

شیدر مثلاً شونی بونی کولدره یم دیهرک در لوقیا فتلره کیرمک وحقه
 بازکی شیلریایوب سونلک واندن بوندن شی استمک واونانه جق شیلرده
 اوتانمیب دلنه کلان هذیان سوزلری سونلک والیله وسار
 اهضاسیله عیب اولان شیلری ابشلمک غایت انسانه یاقشیمان
 وهرکس یاننده مذموم اولان شی اوله جغندن اکر بویله شیلره
 پرچوجغک ادی چیقارایسه ارتق هیچ کپسه یاننده قدر واعتباری
 قالمز وکسه کندوسنی سومز بونک ایچون هر پرچوجق تحصیل ادب
 ایدوب اویله عار سزلق و منخرهلق ایتمامکه دقت ایتملیدر

بدزبانلق دخی غایتله اساتی صافنه جق شیدریعی اکابوکا وافرانی
 اولان چوجققلره کوتی سوزسونلک وسوکک چرکین وکاه اولدیغندن
 برکیمسه یه هیچ بویله چرکین سوزسونلکدن وسوکوب صایمقدن
 غایت حذر ایتملی وکسه یی چرکین معامله لایله ایجتهماملیدر وانکله
 بونکله بوش بره ایتشمک و دوکشمک و مکتبه کلوب کیدرکن زوقاقلرده
 شونک بونک ارقه سندن طاش اتمق ویاخود سوزاتمق کبی
 شیلر لایق سوز و عیب وخطا طره لی اولدیغندن چوجققلرا و صلیحه
 اوتوروب وادیله کزوب بویله یرامز اقلرده بولناملیدر

سرقت یعنی خرسزلق بودخی دینجه و عقلمه ال یوک کوتی
 خویلدن و خدا ایتسون بوکا ایشان هرکشینک عاقبتی درلور ذالت
 وندامته سبب اوله جغندن بشقه کاه و حرامدر و بوکا جسارت

بدزبانلق

سرقت

ایدنلر جزا قانونی اوزره کور که قونور و پراتقه و حبسخانه لده
قالور و چور و رو بخرسزاق اوبله بر کوتی شیدر که دقت ایله و شرطنجه
تحقق ایدر ایسه جزاسی دها اغراوله جنی قطعیدر بوجهسته
ولو برکو چک شی اولسون یعنی اون درهم کش دکنسنه اولورسه
دخی والاصل برپاره دکنسه ده هیچ برکیمسه نک برشیننی کندوسنک
خبری اولقسزین الوب و چالوب صاتماملی و کپسه یه دخی
ویرماملی در

اغزی کوشکلک یعنی کیرنی برشی کوردیکی و یا خود اشتدیکی وقت
انی صاقلیب هر کسه سویلیوب یلدرمک مضر و چرکین شی
اولدیغندن کشی بویله شیلره کندوسنی الشدیر ماملیدر زیرا
بوخویده اولدیغنی بلاندیکی وقت کیمسه انک یاننده بر دخی
کیرنی برشی سویلر و سائرینه سویلرکن یله اوکلادی دیولقردی بی
کسدرک کندوسنک اعتبارینه طوقنور و بویله آدمه هیچ برزیده
امنیت اولمز و اصلا قدر و اعتباری قالمیوب کیمسه دن یوز بوله مز

تحقیر و دخی بیوک و کوچکی بکنیمه جک صورتده تحقیر ایتمک
هم انسانیتجه وهم ادب و مرؤتجه هیچ بروقتده بر شخص حقنده لایق
و جاث اولمه جق شی اولدیغندن ولو کندندن اشاغی اولسون و فقیر
و عاجز بولنسون هیچ برکیمسه حقنده حقارت ایتمک و ذوقسه المق
واستهنایتمک کبی شیلردن اوزاق طور و ب صاقلیدر و دائما کندو

اغزی کوشکلک

تحقیر

عرض واديله او طور مليدر

غرض و کين
ونفسانيت

غرض و کين و نفسانيت دخی خويلرك کوتيسندن اولوب يعنى
برکسه کند و حقننده جانك صقلديغى و يا خود ضرر کورديكى
برشى ايتسه انى او تيوب السنه بفرست کچديكى حالده اندن انتقام ايتك
و يا خود او ادمك اگاهيج بر کوتيليكى واقع اولماش ايکن مطلقا
کند و سنك فائده سنى کوزه درك اول بى نگاه حقننده غدر و کوتيلك
ايتك کي انسا نيته يا قشيمان و صاحبى کوتى ادم در ديديرن شيلر اولمغه
بونلردن صاقنوب بويله کتولك پرينه الندن کلان ايلکي ايتليدر

صداقت

صداقت کشى ايشنده و سوزنده طوغرى اولق انسا نجه پک کوزل و خيرلو
خويلرك برى اولديغندن و بوخوى صاحبى هر يرده برخوردار
ايتد بکشدن صداقت و استقامتى يعنى هر يرده سوزينى و اوزينى
طوغرى ايتکلکى عادت ايتکه چالشمليدر

وفا کارلق

وفا کارلق يعنى وعد ايدوب اوزرينه الديغى شئي ياپمق صفتى دخی
مرؤت و انسا نيت علامتيدر کشى دوستى واحبا و اقرباسنى او تمامق
والندن کله بيلديكى قدر ايلک ايتك و غيرت کشلک ايتك لازمدر ايمدى
بو صفتلر کند و سنده بولنان ذاتلر هر کس عندنده مقبول و معتبر
اوله جغندن بويله طوغرى واحبا و اقرباسنى او تيبان و وفادار
اولملر هر يرده بمدوح اولور بونک ايچون بو کوزل خويلره البشوب
وفادار و مروتکار اولمغه سعي ايتليدر

رعایتکارلق

رعایتکارلق بودخی انسانیته کوره ابوخیلردندركشی کندوسندند
بیوك اولان وهنرمعرفتی بولسان ذاتله حرمت وتعظیم ایتك
و کندوسندن اشاغی اولنله دخی حقارت نظریله باقامق انسانیت
علامتندن اولغله هرکس حقنده رعایت وکوزل معامله ایدوب
ایونام قزاغلیدر اقر باه واجب اید محبت ایلله انله ایولک نیتنده
اولدیغنك اوزرینه كرك انلر حقنده و كرك هرکس حقننده دایما علو
همت صاحبی اولق یعنی هرکسك اقبال واعتبارینی ورفاه وراحتی
غرضسزجه حسبی استك و کندویه لایق کورمدیکی شئی سائرلرینه
یا اقامق و باید رماق مقبول و معتبر اولان خویلدردن اولوب بویله
اولان ادم بیود کجه طریقنده فیض و اعتبار بوله جفندن کشی هرکس
حقنده ایولک استیجی و محبت ایدوب ایولک ایدیجی اولمیدر

قناعت

قناعت دینلان شی دخی صاحبند راحت و اعتبار ویریجی کوزل صفتدر
یعنی بیه جك و ایچه جك و کید جك و سائر بو مثلوشیلرده دها زیاده سینه
باقیوب جناب حقك و یردیکی نعمتله راضی و منشکر اولمقدر قناعت
اهلی اولان ادم دنیا ده چوق زجت چکمیوب و چوق قزاق در دینه
دوشمیوب عزیز اولان عریخی اسایش و راحت ایلله کچورر بو جهته
بولندیغی حاله قانع اولوب آج کوزلیك ایتیه رك اولور اولمیشلر
ایچون خلقی تعجیز ایتکدن صاقمیدر لکن عالی همتلی اولوب
خیرلوشیلرده کندوشته و خلقه فائده سی اولسیچون چالیشوب

چا بلاملی و اوقوبوب یازوب هنر و صنعت و تجارت و منفعت
تحصیل ایتک اسبابنه تشبث ایتلیدر واسبابه یا یشمق دخی واجب تعالی
حضر تلرینک بر حکمتیدر

حسن قرین

حسن قرین یعنی دائماً ایوکسه لرله دوشوب قانقوب کوتی و او یغونسز
ادم لرله کورشمکدن حذر ایتلی چونکه کشی دائماً کورشدیکی
و مقارنی اولان ادمک خوی ایلله خویلمق انسانک طبیعتند ندر
اگر بویله کوتی ادم لرله سوزس و یلشوب و کزوب یوریدیکی وقت
کیده کیده کندوسی دخی کتولکه الکشوب یولدن و باشدن چیه مسنه
سبب اولور

عجله

عجله دینجه و عجله سی لازم اولان شیلردن بشقه هرشیده عجله
ایتک و عناد دیدکلیکه حق اولیان یرده طیانوب طور مق خوییدر
و کندودن یوککنک و خواهه نک و استادک سوزلرینی و نصیحتلرینی
دکله میوب همان جانتک استدیکی و اولور اولماز خاطرینه کلنی
یا یمق و تیز طبیعتلی اولق و طار غنلق خویلری ایوشلر اولمادیغندن
بویله شیلرده بولنمیوب و هله شو طار غنلق و غضب شویله برچرکین
خویدر که آرتجه انسانک عقلنی اورترده طاشه و طراغیه و عقلی
اولیان حیوانلره سوکر و طار یلور انسانه بویله بر حال کلورایسه
کلدیکی یردن صاوشمه لیدر که غضب دخی صاوشه و انسانه لازم اولان
غضبی اولوب حلیم و سلیم اولوب خویسنلق ایتیه رک هرکسه
قرنداش کی پکنلیدر

نظافت یعنی تمیز آنک دینجه وعقلجه اعتبار ایده جک خویدر و هر درلو
 نجاستدن تمیز آنک الزمدر و پاکک ممدوح و حسن طبیعتیه
 دلالت ایدن صفت اولوب پسلاک بونک عکسنه در بر آدمک
 اثوابی اسکی اولمق عیب دکلدر اما پس اولمق عیبدر اوستی باشی
 اغزی بورنی تمیز اولان آدمی هر کس کوردیکنده اندن
 خوشلنه جغی مثللو پس و مردار اولان شخصی کوردکلرنده
 و یا نلرنه کلدکده استکراه ایدوب تنسزلر انکیچون چو جقلر
 تمیز لکه آشمیلدر یوزینی کوزینی ییقایوب پاک ایتک واغزی بورنی
 اقامق و اوستنی باشنی پاموردن و توزدن وسائر پسلکلردن دائماً
 صاقنه رق کیرلتمیوب پاک طومق و تمیز طهارت ایتک هر کسه
 لازمدر ویمک یدیکی وقت النی واغزینی کوزل ییقایوب اوستنه باشنه
 سور ماملی و بو وجهله اوزرنده قطعاً کلهه و سائر نسنه بولنامسنه
 دقت ایتلیدر و پسلکلدن بعض علایحی کوچ خسته لکلر دخی
 حاصل و پیدا اوله جغندن بوندن غایتله صاقنوب دائماً تمیز لکه سعی
 و غیرت ایتلیدر

سخاوت و جو مردلک ابو خویلرک الک اعلاسی و کندویه
 و خلقه یرایان اخلاق ممدوحه نک پک بالاسیدر یعنی کندوده اولان
 شیردن لایق اولدیغی وجه اوزره امتنان ایتیه رک کوکل خوشلغیه
 لایق اولانلره و یرمکدر

بخل بخیلک و خسبسلک سخاوتک ضدیدر که اننده و یاننده
 بخل

اولان شیدن اقتضا ایدن کیسه لره مر و تجه و ضرورتجه
برما مکدر بودخی پک کوتی شیدر جناب حقل احسان بیوردیغی
هردرلو نعمتلردن حق یولنه تعیین اولندیغی اوزره مر و تجه
سائر خواننده دخی اسراف اولمیه رق و یروب اکرام ایتمک
انسانیتک شروطندنر مثلاً وارلقه کوره افچه وعطیه واحسان
وهدیة و اطعام و صادق دوستلرینه محبت یونندن ضیافت و سائر
جهت لرایله بر لرینه حرمت ایتمک عادت انسانیت و شرط محبت و مودت
و هر کس یاننده ممدوح و مقبول اوله جق و حسن ثنا و دعا تحصیل
ایده جک بر کیفیت اولمغله انسان کندوی بوکا الشدر مقدر
اکر چو جلقده انسان اکرام ایده جک شی بولمز و چو جق لک
مالده تصرفی جائز اولماز دنیلور ایسه چونکه سخاوت دنیلان
شی چوغه نسبت ایله اولمبوب انجق طبیعت و مر و ت دیمک اوله رق
آزدن دخی اولمش ولو بر المانک بر کره بیله اولسون یاریسی
یاننده کنه و یرمک و انک دخی استک وار زوسنی ممکن اولدیغی مرتبه
دفع ایتمک انسانیتدن معدود اولمغله اشته چو جق لردخی مکنتیده و سائر
محلارده قدرته کوره اقرانی حقنده بویله اناسنک و باباسنک اذنی
اوله جق و کندوسنه و یردک لری خر جلقدن و سائر ندن جو مر د
اوله رق حسن معامله صاحبی اولمیدر

معاونت

معاونت و شفقت بودخی ابواخلاقدندر یعنی سائرینه یاردم ایتمک

و آجیوب مرحت ایتک مثلاً بر آدمک بر کوچ مصلحتی اولویده اندن
 یاردم استدیکی حالده ایشنک اقتضا سنه کوره وسی مقدار نیجه
 ا کا الیه ودلیله و پاره سیله و الحاصل ممکن اوله ییلدیکی مرتبه
 اعانه و یاردم ایتک دینجه و عقلمه ابوشیدر اگر سن بویله ایدر
 ایسک بر کون سنکدخی برایشک دوشدیکی وقت سکا ده یاردم ایدن
 بولنور و بخیلک ایدوب کپسه یه مرؤت و معاونت ایتز ایسک بر طارلق
 کونکده سنکدخی ایشکه یاردم و اعانه ایدیچی بولماز بویله اولدیغی
 ایچون اقرانک اولان چو جق لردن بریمی مثلاً دوشه جک اولسه
 یاننده بولندیغک حالده انی دوشماک ایچون طومتی و یا خود برمشکل
 ایشی اولدیغی و یاردم استدیکی حالده ا کا اعانه ایتک لوازم انسانیتدن
 معدود در بویله شیلرده دخی قدرت یته ییلدیکی مرتبه سعی و غیرت
 ایللیدر

حفظ صحت

حفظ صحت وجود ایتک اسبابی کوز نمک دخی هر کسه الزمدر
 بوجهانده هر نعمتدن زیاده وجود صاعلغی کی تشکر اولنه جق
 نعمت بوقدر زیر بر آدمک وجودی حق تعالی ایتسون صحتده
 اولماسه تکرری تعالی به لایققله قوللق ایده مز و هیچ بر شبنک کندویه
 فائده سی اوله مز و برایشی کوره مز انکیچون کشی کندوسنی ممکن
 مرتبه خسته لغه سبب اوله جق شیلردن محافظه ایتک و صافتمق
 لازمدر اشته بوکادقت ایدوبده صکره کندوسنی جناب حقک

حفظنه حواله ایتلیدر خسته لکه سبب اولان شیر پک چوق ایسه ده
انلری بلله یوب صاقتمق وخسته اولدیغی حالده علاج ودواسنی
اوکرنوب دفع ایتک وایتدرمک علم طب دنیلان حکیمک فنی
اقتضاسندن اولغله بومحله انک اوزون اوزون یسان وتحریر
اولنسی بورساله نک اساسنه نظرا ممکن اوله مزایسه ده چوجقلا
ایچون تنیهی لازم کلان شیردن برازی ذکر واشارت اولنق دخی
فانده دن خالی دکلدر اکثری علتلرک وخسته لقلرک محلی معده
وشفایه باعث اولان یوک دوا جیه در وبونلرک معناسی ایسه
انسانک یوب ایچدیکی شیرک هضم ایده جکی یعنی یمک انسانک
وجودنده تکرارپشوب طبخ اولنور اشته اول پشه جک یره
لغنده معده دیرلر اگر معده نک تحملندن زیاده برآدم بک یر ویاخود
اولور اولسازیمکی بربری اوزرینه هضم اولدن صق صق اکل ایدر
وچوق یمش یر وصوایچرایسه البته معده سی بوزیلور واندن
جناب حق حفظ ایتسون درلودرلو خسته لقلر ظهور ایدر
خصوصا چوجقلا معده سی یوکلرکی قوتلی اولد یغندن
چابق بوزیلور انک ایچون یوکلر وخصوصا چوجقلا عافیت
وصاغلقلرینه مضراوله جق صورتده پک چوق یمک یمکدن
وهردرلوزیاده میوه ویمش وخصوصیه اولمامش خام یمش لردن
صاقنوب زیاده بماملی و برده اویون اوینایه رق وسار جهته قوشوب

و یوریلوب و ترلیوب صکره صوغق صوایچمک وقرنی آچایکن
طوندرمه یمک و صوینوب صوغق المق و یاز کونلرنده پک صجاقلرده
کونشلرده کزیمک مزاج سز لغه سبب اوله جق شیلر اولدیغدن عقلی
ایرن و کندیویه اجیوب خسته اولغی استیمان ییوکلر و چو جقلر بونلردن
پک صاقملیدر

الف و انسبت

الف و انسبت یعنی کشی بر بریله کور شوب و قونشد قد کور یوزلی
وطاتلی دلوا اوله رق قلب اینجیدی و خاطره طوقنی سوزلردن و چرکین
معامله دن صاقملیدر واقعا طارغین چهره لی طور مق و لغردی
سویلر ایکن باشه اورر کبی سویلک مناسب دکلدر بونلر انسانه
کند و بی بکنمکدن و کبر ایمکدن کلور انجیق آداب الفته یاقشان
شودر که کشی لغردی سویلدیکی وقتده بر بری ارقه سی صره پک صق
و چاقی سویللملی و دکلایانی اوصاندره جق صورتده پک اغردخی
سویلوب سوزی اوزا تاملی ایشیدن اکلایه جق وجهله تلاش سز جه
حد تلیمه رک دانه دانه کور یوزایله سویلوب مرامنی افاده ایتملی
لکن شوشر طله که مناسب سز قهقهه لر ایله وزوز کلک و یا کشا قلق
صورتیله خلقی کولدی ره حکم دیو بر طاقم مسخره لقلر ایتاملی

ادب و حرمت

ادب و حرمت بونلردخی کوچک و بیوک جله انسانه پک الزم اولان
صفتدر هله چو جقلره کوچک کلک لرندن الشه جق ایو خویدر
یعنی کشی کند و سندن بیوکنه دائماً تعظیم و حرمت ایدوب بر بیوک

آدم يانه كند كده اوكنى قاوشديره رق كيرمك والنى او پمك
واو طور دير ايسه شرط آداب اوزره تشكر ايدرك او طور مق ولقردى
صورر ايسه سويلك وسويلر ايكن ناز كانه وكاملانه سويلك
وايا غنى اوزا تمامق واليله اغزيله بوريله اوينا مامق كې شيلر اولمغله
الحاصل چو جلقدن ادب تحصيلنه سعى ايدوب حق تعالى كوتى
كوزدن ونظر دن صاقلسون شو چو جق كاملانه طور روشنه
واو طور روشنه وسويليشنه باقچه بيوك آدم كيدر ديوهر كسك كندو
حقنده حسن توجه ومدح ايتسنى تحصيل ايتكه چالشميدر

حقوق اخوت

بودخى آدميتمجه رعايت اولنه جق اخلاق حيمده دندر
يعنى كشى قرداشنه وقرنداشى كې كوريشوب وسوديكى اقرانته
خلوص ومحبت كوستر مليدر بو جهته قرداشى واقرباسى حقنده
برينك برابوليكى اولديغى حالده قسقاغيبوب كويا كندويه اولمش كې
خشنود ومسروراولملى كذلك انلر حقنده برجان صقه جق وكدر
ايدجك واقعه اولديغى صورتده عينيله كندويه اولمش
مثالو تأسف ايتلى قارشولغنده ايولكلر ايتكه الدن كلديكى قدر سعى
ايتك انسا نلق وپك اعلا خويدر

عفت وحيث

عفت وحيث بوصفتلردخى صفات حيمده دن اوله رق
هر كسسه وخصوصيله كنجلره وچو جقلره پك الزم اولان
شيدر يعنى كشى نفسى وعرض وناموسنى دينجه وعقلجه نظر

حق وخلق یاننده اوتاندره جق وحق تعالی صافلسون کندوسنی
 رذیل ورسوای عالم ایده جک درلودر لوعیب اولان شیردن محافظه
 ایتکدر اشته بویوک وکوچک ورتبه لی ورتبه سز هرکسه
 واجب اولان احکامدندر زیر برآمده ادب وعفت ووقایه
 عرض وناموس اولدجه ولو کند وسی پک یوک دولت واقبال
 صاحبی اولسه ییله عالمک یاننده وناس نظرند ههچ قدر
 واعتباری اولمهرق پیساغی مذوم والحق اولور انک ایچون کشی
 دائما ذاتی صاقنوب عفت اهلند دن اولمی وناموس عزیزنی جانی کی
 حفظ ووقایه ایتلیدر

رعایت حقوق
 الف

رعایت حقوق الفت بودخی آدمیتک شرط اعظمیدر یعنی ایکی
 ذات ییننده بونجه وقت الفت ومحبت حاصل اوله رق بربر یینه
 ابولسکری وقوعبولد قده اکا حرمت ایدوب اولور اولماز شی
 ایله انی اوتما ملیدر واقعا ابولک ایتک کی بوجهان فانیده کوزل
 نام اله جق وکتولک ایتک کی بلا سنی بوله جق شی بوقدر حقوق
 انسانیتی وخصوصیه الفت ومحبتی سبقت ایدن اد می هر یرده
 اوتما ملی وقضاء بعض شیدن طولانی بربر ییله بوزیشوب
 یینلرنده انفعالی موجب اوله جق شی واقع اولسه ییله دفعه بونجه
 حقوقی اوتودوب انی ترک ایتک لایق اولیه جغندن معامله
 عفو له اولیه انفعال دن کیملیدر خصوصیه ابولک کوردیکک

ذاتی پیو د بک وقت خاطر نی کوزه دوب اکا حسن مکافات ایتمکه
چالشملیدر یعنی ایکی احباب بر برله بوزشدیخی وقت انلری
بارشدرمغه سعی ایتمک پک کوزل خویدر الحاصل بوتفصیلاتدن
اکلا شلد یغنه کوره انسانه لازم اوله جق ایو خوبلرایله خوبلنمق
وچرکین خوبلردن حذر ایتمکدر بودخی انجق ایوی وکوتوی
فرق ایتمک ایله حاصل اولور بوکادخی علم وکال طریقله واصل
اولور واقعا انسانده دقت اولنسه ایکی قوت فاعلیه واردر که
مدار اداره عالمدر بری قوه مفکره یعنی عقل وتد بیردر و بریسبدخی
قوه فعلیه و عملیه که صنعتدر اولکبسی ذهن وملاحظه وایکنجیبسی
ال والات واسطه سیله اوله بیلور بونلرک ایکبسنک دخی اجرا وایجاد
عقله موقوفدر عقل ایسه ایشلنماش برچوهر الماس کیدر لکن
الماسک اعتباری وپارلق وشفاف اولسی انجق ایشلنمسيله
اولد یغنی کبی عقلک تربیه سی دخی علمدر وعلوم وفنونک کالی ایسه
تجربه در حاصلی یالکز عقل ایله دخی ایش بتموب علم وتجربه یه کشی
محتاجدر علم وتجربه سی اولمیان عاقل قرانلق وظلماتده مومسنز
کزن ادم کیدر علم وتجربه شمع شعله دارمانندی اولمسيله ابدنلق
اولمقسزین ظلماتده کزوب بوریمک استیان ادم دوشه ییله جکندن
کشی امورنده خطا ده بولنماقی ایچون یالکز عقلنه اویموب علم
وتجربه لوازمک تحصیلنه دخی اعتنا ایتملیدر و بومعلومات ولطقیات ایله

اخلاق مدوحه حاصل ایللیدر زیر احسن اخلاق صاحبی اولان
 ذات سعادت حاله مظهر اولدیغی کبی بد اخلاق و غرضکار اولان
 اشخاص دخی نظر ارباب کمال و جله یاننده محقر در هله اشرف
 مخلوق اولان انسان علم و کالاته سعی ایتک الزمدر لکن بد اخلاق
 اولور ایسه ولو پک چوق فضیلتی اولسه ییله ینه مدوح اوله من
 و اخلاقی کوزل خویله ایله تهذیب ایتد کجه فلاح بوله من اخلاق
 مدوحه و مذمومه یه دار ده ایاک چوق یازه جق نصایح
 و ارایسه ده اوزون اوزون یازلمق چوق قهارک مزاجنه کوره
 دفعه طبیعتلرینه اگر کله رک کسل و یره جکندن و بوندن بویله
 سایه عنایت وایه حضرت شاهانه ده نیجه کتب اخلاقیه اوقویه رق
 تکمیل کالات انسانیه ایده جکری بی اشتهاه اولد یغندن شمدیلک
 بو قدر جق ایله اکتفا اولندی همان جناب حق
 ولی نعمتمز ولی نعمت جهان شو کتأب افند مزه نو کمنز عمر احسان
 بیورسون و سایه نعمت و مرحت سنیة شاهانه لرینی
 اوزر لر مزده بردوام ایتسون آمین

Turkish

وَنَكْرًا أَفَالَسَ بَلَىٰ

أَلَمْ يَجْعَلْ لَّكُمْ سُلَاطِنًا لَّا تَعْلَمُونَ

وَلَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ لَئِيْلَ الْكَافِرِينَ

وَلَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ لَئِيْلَ الْكَافِرِينَ

وَلَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ لَئِيْلَ الْكَافِرِينَ

وَلَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ لَئِيْلَ الْكَافِرِينَ

وَلَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ لَئِيْلَ الْكَافِرِينَ

وَلَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ لَئِيْلَ الْكَافِرِينَ

وَلَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ لَئِيْلَ الْكَافِرِينَ

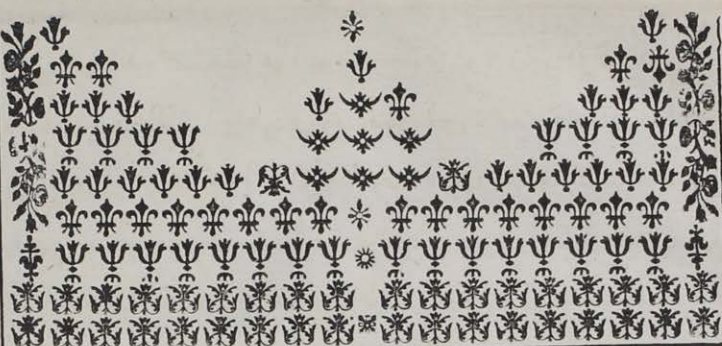
وَلَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ لَئِيْلَ الْكَافِرِينَ

وَلَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ لَئِيْلَ الْكَافِرِينَ

وَلَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ لَئِيْلَ الْكَافِرِينَ

وَنَكْرًا

ذیل رساله اخلاق

بعونه تعالی بوندن اقدم ترتیب وطبع ونشر اولئان مبادی اخلاق نام
رساله بی اوقو یوب مالی کوز لجه اکلیان اطفال و صبیان تهذیب اخلاق
ایتمش اوله جقلری مأمولدر یا وری فیوضات الهیه ایله بیود کجه سایه
لطف وایه حضرت شهنشاهیده البته بر مصلحت و کاره و بعضیلری
ایسه دولت و ملت و امور مملکتیه متعلق مأموریت و خدمت
مابه الاقتضاره تشبث ایدرک اکثریمی یوب یوب بویه شیلرده استخدامده سن
وزمانجه کسب لیاقت ایتمش اوله جقلرندن فضله شمده قدر
بلکه مأموریتلرده و کیت و کیت مناصب عالیه و خدمات مهمه ده
بولنه جقلری اقدم مأمول اولسیله هر نه در لو صنف و خدمت
و مأموریتده بولنسه لر بهر حال مأموریت و انسانیتیه لازم اوله جق
بعض کلمات فصیحیه ذیل رساله اخلاقیه قلندی

کشی هر حالده نعمت متنوعه الهیه به مشکر اوله رق خوف الهی بی
 قلبدن چبقار ماملی زیر اهر دین ومذهبده رأس حکمت مخافه الله اوله رق
 بو عالمده وقو عبولان هر بر فناق کندوده خوف خدا اولیان اشخا صدن
 ظهوره کلمکده در هر شیدن زیاده اعتقاد دینه و اصول مذهبی سینه
 کماله اعتماد و رعایت ومواظبت اتملی اگر چه امور دینه سینه
 اعتقادی اولیان ذاته زمانمزد ظرفادن کی نظر اولنور ایهده اصول
 دینه سینه صلابت ومثبات وثبات و حرمتی اولیان شخص سار شیلرده
 دخی مبالا تسز اوله رق امر دنیا وعقباده تسلیت قلبیه به ناثل
 ومظهر اوله مز وانظار ناسده یله اعتبارات صحیحده و حرمت کامله دن
 محروم اولور بوجهته اصحاب دیانت واریاب ثبات ومثباتدن اولمیدر
 فقط تعصب ایه دیاتی فرق ایدوب تعصبدن اجتناب وحلیه جلیله
 دیانت اولان فضائل اکتساب اتملیدر

عرض و ناموس دخی کشتنک اولاد و عیال و مال و منالندن و بلکه
 مایه حیات زند کانیسی اولان جان و روح روانندن عزیز و محترم
 و جله دن اقدم والزم اولدیغندن هیچ پرشی امید یله ناموسنی فدا ایتک اوله مز
 امور ذاتیه و یتیه سنده هر حالده شرف ناموسنی جانی کی محافظه ایه
 هتک پرده ناموسی موجب اوله ییله جک ومنفعت عدیده ومتنوعه
 ایچون ییله اولسون ناموس و اعتباره نقیصه ویره جک هر در لودل
 و حقارت و رذالت و فضا حندن بیاغی یرتیبی حیواندن قیجار کی قاجلی

عرض و ناموس

وهر جهنله محافظه عرض وناموسی اغورینه تقدینه مقد رقی
 صاچلیدر زیرا اهل ناموس وانسان کامله کوره بو عالمده ناموس سر
 یشا مقدر اولک اولیدر بو جهنله کشی استحصال منفعت زانده
 ملا حظله سبیله کند و سنک شان و ناموس و مأموریت و رتبه و حیثیتنه
 نقیصه بی مستلزم اوله جق کافه احوال دن و حالات و اطوار نامقبوله نک
 جمله سندن زیاده اتقا و احتراز و اجتناب ایدوب سرمایه اعتبارنی بویه
 مذموم شیلره دکشدیر ماملیدر هر حالده حضرت پادشاه عالمپناهه
 زیاده اطاعت و صداقت و قلبا کماله محبت ایتک جمله مزه فرض
 عین مثابه سنده در هر کیم حالنده فیض و رفعت و رفاه و سعادت استرایسه
 صحیح اولی نعمت شهنشاه معالی خصلت افند من حقیقده عبودیت
 و صدق و استقامت و محبت ایتلیدر زیرا دولت و ملتنه اهانت ایدنلر
 هیچ بر زمانده نجات و سلامت صحیحه و راحت مستدیمه بوله میه رقی
 و هر بر لری نیجه فلا کتله و درلو بلا و خسارتله دوچار و گرفتار
 اوله رقی عاقبت حال لری و خیم اوله کلدیکی ارباب توار یخسه ازاده
 کلفه تفهیمیدر بو جهنله هر حالده صدق و استقامت نه تغیر کتور میه رک
 دولت و وطن و ملتنه محبت دائمه سی اولوب الندن و دلندن کلدیکی
 و الحاصل متحمل و مقتدر اولد یغی قدر دولت و ملتسک هر درلو
 استحصال سعادت حالنه لیل و نهار سعی و غیرت ایتلیدر دولت
 و ملتجه خدمت و مأموریتلرده بولنه جق ذاتلرده صفات و اخلاق

و ادایچه اے ابتدا بولنسی لازم اولان درایت و زکاوت و هفت وامانت
 و صدق و استقامت و عدل و انصاف و وقار و تمکین و ثبات و متانت
 و حلم و حیت و کرم و مرحمت و علو همت و مرؤت و انسانیت کبی بیوک
 آدم اولمقلغه شایان اولان اخلاق حسنه در واشبو صفات ذاتیه
 مدد و حه یه هنر و معلومات و تجربه کبی حیثیت کسبیه سی دخی منضم
 اولسی الزمدر و کندوده بولنسی مذموم اولان صفات قبیحه و مضره
 دخی حرص و طمع و جهل و ظلم و تعدی و اهانته و غفلت و خفت
 و کبر و حق و بلاهت و تسکاسل و رخاوت و حظوظات نفسانیه یه
 انهماء و متابعت مثللو شیردر بو جهته صفات مدد و حه ایلله متصف
 اوله رق ذمایم اخلاقدن وارسته اولمی زیرا بویله صفت ذمیه ایلله
 مجبول اولان ذات هر تقدیر رب جلایله اصحابندن اولسه بیلله نظراهل
 کمالده حقیر و کوچک کورینه رک علوقدر و اعتبار و حیثیت اربابندن
 عد اولنه مزوهر حالده مأمور اولدی یغی مصالح متنوعه نکرؤیت
 و تنویه سنده عقل و درایت و معلومات و تحقیقات و جهله حرکت
 ایدرک منافع عمومی بی ملا حظیه ایلله کمال استقامت اوزره ایشنی
 رؤیت ایدوب منفعت مخصوصه سی منافع عامه دن استحصاال
 ایتکه قناعت ایتلی

بیانه محتاج دکلدر که طبیعت بشریه جهه مدار شرف
 و اعتبار اولان مراتب و مناصبی هر کسک طلب و رغبت نرندن بررکونه
 مقاصد مخصوصه لری اولوب بعضیلرینک نیت خالصه سی

مقتضای حب وطن و ملت و شعار غیرت و حیت اوزره دولت
 و ملتیه خدمت ایدرک موجب منفعت و منج خیر و بقای حسن نام
 و صبت اوله جق امور نافعه و عمد و حه به موفق اوله رقی هم کسب
 بمدوحیت و مقبولیت و همده مدار حسن زندگانی و اسایش حالی
 اوله جق صورتده اکنساب رفاه و منفعت ایتک ملاحظه سنه میندر
 و بعضی ایسه اقتضای جبلت ردیه سی اوزره دین و دولت و ملتیه
 خدمت و منفعت ماده لری ملتزمی اولیه رقی مطلقا حرص و طمع
 بلاسی ایله رتبه و مناصبی انجق منافع ذاتیه سنه حصر ایله هر نه
 صورتله اولور ایسه اولسون تحصیل و ادخار مال و منال افکار فاسده سی
 ایچون امل ایدر و بر طاقی دخی دولت و ملتیه خدمت و ابقای
 نام و شهرت و یا خود استحصال مال و منفعت مطالع لینه مبنی
 اولیه رقی مجرد حب جاه و اجرای حظوظات نفسانیه به وسیله اولوق
 ایچون استرواقعا تحصیل مراتب و مناصب استحصال حظوظات
 جمعانیه و استکمال عزت روحانیه بی موجب اولان لذائذ دنیویه دن
 ایسه ده کالات انسانیه به کوره خدمت مهمه ده بولان ذات بومثللو
 رتبه و مناصبی شو اوچ صورتدن اولیکی درجه ده مصرح اولان
 افکار خالصه به مبنی طلبکار اولمی و بویله نیت خیریه ده اولان ذات
 هم دولت و ملتیه و همده منتعم اولدیغی دولت سایه سنده کندویه
 خیر و منفعت ایتش اولور و جمیع زمانده و هر دولت و ملتیه کسب

حسن شان و شهرت و سعادت حال ایلش اولان ذات بومثلونیات
 و ملاحظات خیریه ده اولنلردر درجه ثانیه ده اولان ظالم اگرچه
 استحصال ثروت و سامان ایدر ایسه ده دولت و ملتیه منفعتی اولیه رق
 و کندوسی دخی شان و شهرت ممدوحه تحصیل ایده مبه رک خیر
 ایله ابقای نام ایده مدیکندن بشقه التزام ایلدی یکی حرص و طمع
 بلاسیله نیجه نیجه وارطه ره دوچار اولدیغی امثالی دلالتیه ظاهر در
 اوچنجی درجه ده بولسان ذوات بتون بتون اصحاب خفت و سفاقتدن
 معدود اولوب نه دولته و نه کندویه برکونه منفعتی اولیه رق مدت
 مأموریتی فائده و ثمره اوله جغندن فضله دولته دخی منتج خسارت
 اولمش اولور بوجهته امور دولته بولسان ذوات مرتبه اولیده اولان
 مسلک ممدوحی طریق استقامت و نجات اتخاذ ایدرک اطوار
 و حرکتانده صفات مرغوبه و افعال مقبوله اوزره حرکت ایتلی
 و مأمور اولدیغی مصالحه عاقلانه و بی غرضانه معلومات اوزره
 حرکت ایدوب وقوف و معلوماتی اولیان مصلحتله تحصیل معلومات
 ایتکه سعی و اقدام ایتلی و کوره جکی مصالحه منفعت ذاتیه
 و یا خودر طایت خاطر و یا خوف و احتراز مثلاً اغراض متنوعه ایله
 حقیقت حال و اقتضای مصلحتدن عدول ایتوب مصلحتک ایجاب
 صحیحی هر نه ایسه اکا کوره تسویه سنه همت ایتلی و محافظه
 منفعت عمومیه حصولیچون هر درلر اقدام و همتند قصور و مساعدی

تجويز ايتوب ناموس ذات و مأ موريتيه يا قشيميه جـق ماده لـده
 و كند و كندويه افترا اولمغه سبب اوله جق ايشلرده و محللارده بولنمالي
 و عزويات و قوعنده تبرئه ذمت و اعتذاره بيله حاجت براقمالي و مصالح
 مأ موريتده رفقاسيله حسن اتحاد اوزره اولوب هيچ بر بر ليله بلاموجب
 خصوصت و نفسانتي استلزام ايدمك افعالي ارتكاب ايتمالي
 و بر بر ليله قرداش كي اوله رق بردولته خدمت ايلدكاري دائما
 در خاطر ايتمالي و اسباب مأ موريتلريني فائده ذاتيه استحصالنه
 حصر والت ايتوب فوائد عموميه بي ترجيح و استكمال ايله دائما
 مضرت عامه بي تقليل و منفعت عموميه بي تكثير ايدمك شيلرك
 حصولنه دقت و نظارت ايتمالي و اسباب ارايش و عنوان كسب
 شهرت حسنه ايتكمه مداركافي اولديغني و نفوذ و اقبال و اعتبارك
 متبادي قاله ميه جفني بيله رك تحصيل شهرت ايچون ثابت و باقي
 اوله بيله جك قدر و حيثيت ذاتيه تدارك نه چالشملی مال ايله ز نكین
 اولمقدن حسن صبت ايله اولمغي ترجيح ايتمالي و ازهر جهت جهانده
 نامني مأثر حسنه ايله ابقايه غيرت ايتمالي خدمت و مأ موريتده بولنان
 ذواته كوره اتخاذايده جك ايكي اصول واردركه بري حرركات معتدله
 و امنيت دائمه ده امر ار زمان ايله تحصيل حسن صبت ايدرك
 مقبول جهان و ديكری اطوار رديۀ متنوعه ايله وقتني بي حضور
 كيروب شهرت غير مرصيه يه كرفتار اوله رق رسواي عالميان

اولمقدر عاقل اولان البته اولکی صورتی ترجیح ایدر
 اخذ رشوت ایله ابطال حق واثبات باطل ایدمه جسک ورخنه ملک
 ودولتی منتج اوله جق شیردن بغایت صاقلی چونکه ارتشایله
 ایش کورمک ذات مصلحتی افساد ایتک وعاد تانامو سنی اقیچه یه
 دکشمک دیمک اولدیغندن نتیجه سی درلو مضرت ورنالسلره
 وانواع ندامتله بادی اولور خصوصیه مصلحت مالیه یه متعلق
 شیرده قطعاً سرقت وارتسکابه جسارت ایتاملی اگر بو مثلوه حرکات
 ردیه یه منجاسر اولان اولور ایسه زعم فاسد نجه بویه ارتسکا بلردن
 کسب کار و منفعت ایدرم دیرایکن فی حد ذاته بوماده لر حالات نامشروعدن
 اوله رقی مضرت ومسؤولیت عظیمه بی منتج اوله جغندن
 بشقه ظاهراً دخی مضرات نفسیه بی مستلزم اوله رقی ارتق اوله
 ادمه کیمسه امنیت ایدمه ریه رک و بردها برخد متده استخدا ام
 اولنجه رقی اولکی نعمت ورفاه واسا یشتدن دور ونیجه ضرورت
 وفلاکت حاله عاجله منفور اولور

نوع بنی ادم نسخیه کبری اوله رقی سعی وغیرت ایلدی یکی شئی
 حصوله کتورمک استعدادی کنسد ویه موهبه مخصوصه الهیه
 اولوب دم خلقت ادمدن برو بومالده نیجه نیجه صنایع و مخترعات ایجاد
 واحداثیه باعث اولمشدر هله مقدمه لری نیجه شیردرلو صعوبت
 ومشکلات تحتیده ایکن صکره لری انواع سهولت وجوده کلش

و منافع کلیه حصوله کنور لشدر ازان جمله ازمان قدیمه ده سیر
سفاین یالکز سواحل بحر منحصراً کی اولدیغی حالده مؤخر
پوصله فنی بوانه رق وخریطه لریایله رق سفاین جسمه انشا
ودریاره اشلیه رك ابحار عیدیده یه سیر وسفر نیجه اقالیم
وجزایر کشف اولنه رق فتوحات متنوعه و تجارت کلیه منفعتده مظهر
اولمشدر ازمانا قدم تألیف و تحریر کتب ونشر علوم متعسر ایکن
صنعت طباعت بولنه رق بو وجهله نه درجه تحصیل علوم وفنون
کسب سهولت ایشدر که تعریفی حاصلی تحصیل قیلندند
اداره امور ملک و دولت واستکمال معمریت ملت و مملکت ضمنده
قوانین نافعه وضع و تأسیسی و تعلیم جنود منتظمه و ایجاد باروت ایله
اعمال انواع ادوات و مهمات حریه ایله نیجه فتوحات جسمه
و وقوعات عظیمه ظهوره کلمش و بیاغی بوشیلر عالمک حال اصلبسنی
بتون بتون بر بشقه حاله قویمشدر مقدملری بش التی یک سنه مدته
حصوله کلمش اولان شیلردن زیاده بش التیوز سنه ده مأثر متنوعه
واثار کلیه ظهوره کلمشدر و مؤخر ادخی اسلافه رشک و غبطه
ومعاصرین و اخلافه منفعت و بمنوینت مفرطه بی موجب اوله جق
صورته مثلاً واپور سفینه لری و تیمور یولار و تلغر افلر و قومپانیله
تعبیر یله سرمایة کلیه وضع اولنه رق عقد شرکته جسم تجارت
و واپور لر قوتیله انواع دستکاه و فابریقه لری انشا و اعمال اولنه رق

در لو صنعتلر و سائر ناقابل تعداد بونجه منفعت و هنر لر وجوده کیش
 ولسان فرانسوی السنه عمومیه اتخاذ و متعدد مکتبلر احداث
 و ایجاد و فنون و توار یخ کونا کون و تألیفات کثیره طبع و نشر
 اولنه ر ق فنون متنوعه نک تحصیل تسهیل اولنوب فوائد عظیمه
 استحصال قلمشدر اشته بونلرک جمله سی جناب حق انسانه احسان
 ایلدیکی لیاقت و استعداد وسی و غیرت و علوم و فنون و معارفک
 تحصیلنه اقدام و وقت ثمره سبله اشرف مخلوق اولان انسانک
 ایشیدر

معموریت ملک و مملکت کثرت نفوس و زراعت و صنعت و سرمایه
 و تجارت و اها ایجه سعی و غیرت ایله حاصل اولور ایسه ده بودخی
 عقل و علمه منوط و محتاج اولغله تحصیل معلوماته اقدام ایتلیدر
 اشته بوشلر شواقلیم و مملکتیه و بوقوم و ملتیه منحصر دیمیه رک
 کافه سنه انسان ایشی نظریله باقه ر ق اسباب استحصالنه
 غیرت ایتلیدر زیرا ❖ اطلبوا العلم ولو بالصین ❖ یور لمشدر ع ❖ علمی
 تحصیل چالش چینده ایسه و اراره بول ❖ مصرای بو کلام
 وحی اتسامک ترجمه سی اوله یلور زیرا بو مثللو اسباب تسهیلیه
 تکثیر مناسبات ملیه و توفیر و تزید تجارت و معموریت مملکته بی موجب
 اولمقده در و کیت کیت بویله سرعت و کثرت اوزره ظهوره کلان
 صنایع و احداثاته نظرا دهانجه شیلر وجوده کله جکی بدیهیاتدندر

محب صادق اولدر که هر وجهه کند وسندن امنيت اولنهرق طرح
تکلف اولنوب ازهر جهت اندن تحفظ داعيه سنده اولنيه بونهللو
محب خاص ومتفق مخصوص عليهنده براتفاق وقوعبولور ايسه راضی
اوليه رق ممکن مرتبه حسن محافظه سنه وامکان وزمان مساعد
اوله مزایسه بی طرف طوروب بوخصوصده دخی قبول صریح کوسترمبوب
نهایت ممکن اوله مزایسه موافقت ضروریه اراده ایدرک صکرهینه
الندن ودلندن کلدیکی وفرصت دوشد یکی وقت دوست و متفی
حقنه هر درلومعاونت ممکنه ده تجویز قصور ایتبه دوست و مجلری
تکثیر ایدوب عدو و خصما تکثیرندن احتراز اید و حسب المصلحه
بعض عداوت و خصومتی حاصل اولان ذات ايله اوزون اوزادی به
عداوت طوتمبوب اعداسنی مرتبه یأسه ایصال ایتک اصول
احتیاطیه به موافق اولمدیغندن وسائل مناسبه واعتذارات لایقه
وقوعنده ترک خصوصتله اظہار مضی ماضی اید و کندودنصکره
بقای نامنی موجب اوله جق مأثر حسنه وضعنه موفق اولغنه غیرت
ایله نفرت عامه بی وخلقک صقلسنی مستلزم اوله جق حالات منفوره
ایقا عیله مبغوض عام اولمقلقدن اجتناب ایدوب هر کسه مقتدر
اولدیغنی مرتبه ابولک ایتش اولدیغنی و هیچ کیمسه به ییله رک بغیر
حق برکونه غدر و ضرر ایتدیکنی محقق ییله رک عمر سورمک کی
حسن حال اوله مدیغندن هر حالده مدوح و مقبول جهان اولمقلغه

سعی فراوان ایلیمه هنگام اقبال و ادبارنده مساوی حال اولوب
یعنی وقت اقبالده نه زیاده مسرور و متعظم و نه ده زمان ادبارده
مکدر و متذلل اولوب قدر و قسمتیه راضی اوله رقی اصل
لازم اوله جق صفای قلب و اعتبار و نایموسنی و قایه و محافظه به
جمله دن زیاده دقت ایلیمه

جمع زمانده فساد و نفاقدن احتراز و هر حالده اصلاح امور و اخلاص
ایله خیر خواهلنی اظهار و ابراز ایتلیدر زیرا نفاق کذب و دروغ
مثالونی حد ذاته رذائل خصالدن اید و کنده اتفاق وارد بورذ یله بی
ارتسکاب ایدن عقلا دن اولسه ییله یینه مغفور عالم و مذموم ائم اولور
خصوصیه بیوک ذاتلر یینه القای فساد و نفاق ایتک کی مضرشی
اوله مز و منافق شخص هیچ بر محمله نظر حرمت و قبولده کور یله مز
بو جهنله نلندن و دلندن کلدیکی قدر صلاح ذات و حال
و اصلاح امور و احواله غیرت و همت ایدوب مدوح و مقبول اولمقلغه
سعی و دقت ایتلیدر کندو دن بیو کله تعظیم و تکریم و موافق مصلحت
اولان اداره و امور لرینی ایضا و تنبیه ایتک و اقران و امثاله حرمت
و رعایت و کو چکله شفقت ایلک مرؤت انسانیه اثارندن اولمقلغه
بو خصوصیه صرف ذهن و همت ایتلی و مصالح واقعه لرینک
امکان و اقتضاسی اوزره تسویه سنه بذل مقدرت ایدوب قطعا
بونلر دن امتناع و استغنا صورتی و فنور و امتنان حالاتی

کوسترلما لیدر چونکه بومثلوازی باب احتیاجت جملک تمثیل
 امور واقع لرینه قدرت موجوده اولدی یغنی حالده تعزز نفس ایچون
 انلردن روگردان اوله رق بخل و تکبر ایله اظهار سوء معامله ایدر ایسه
 مکنت اقتداریه الدن ضایع و تلف و بویله اولان ذاتلره صکره باعث
 ندامت و اسف اولدی یغنی چوق کره کورلمشدر تسویه مصالح عباد
 مرجع بوللمسنی محض لطف حق یلوب و هیچ ایچنجیموب اصحاب
 حاجات و مصالحی بانه کلمکدن منع و دفع ایتموب افاده مرام
 و مقصود لرینه رخصت اعطا ایدرک تنظیم مصالحه همت و غیرت
 اینک تشکر نعمتدن معدود در اقتدار حاله کوره لدی الحاحیه
 بعضیاری حقده حسن معانیت و التماس و شفاعت اینک دخی
 شرائط مرؤت و انسانیته موافق اولدیغندن مناسبی وجهله
 بویله خیرلر ماده لده دریغ همت ایتموب مستحق مکافات اولنلره
 لطف و عنایت و عاطفت و حمایت و صحابت معامله سفی اجرا
 ایتملیدر

اغور دین و دولته فدای جان و حب وطن اقتضا سنجیه استیصال
 سعادت حال ملک و ملت و حصول معموریت مملکت حقده صرف
 تاب و توان ایدر چه سنه خدمت و غیرت و کسب حسن صفت
 و شهرت ایله ابقای نام اولنه و برده امور و مصالحه از عاج ناس

و عبادی و نفرت و تعجیر خلق و عبادی متبج اوله جق حالات ظلمه
و غیر لایقه دن زیاده سیله احتراز اولنه

امورنده رخاوت و تسبب پک مضر اولوب بویله اولان ادملرک ابشی
ایلرویه واره میسه رق نهایت احوالی پریشان اوله جفتدن هر نه به
مأموریت ظهور ایدر ایسه کمال غیرت و اقدام و حسن رؤیت و تمسبته
اهتمام اولنه هوا و مشتهیاته انهماک دخی کشی بی ایشندن دور
و درلور ذائل و فضایح ارتسکایه مجبور ایده کلدیکندن هر درلومنیایه
انهماکدن مجمانیت ایتمک الزمدر امور اداره سنده اهل قناعتدن اولوب
هر حال و کارده تلف و سرفدن مبادعت و دنائت و خست و بخل
و ذلتدن مجمانیت ایدرک وسط حال ایله بمدوح الخصله اولوب
زیرا بخل و خست هر تقدیر مذموم ایسه اسراف و اتلاف دخی
اولقدر بمدوح اولد یغندن بشقه کشی حدندن زیاده مصارف بیهوده
ایله اسراف مال ایدر ایسه البته هر درلوطمع و ارتسکایه مجبور
و بو مجبوریتله نام و شان و ناموس و اعتبار و عنوانیه خلل ویره جک
نیجه نیجه رذائل اموره تصدی و تعدی ایده جکندن هر حالده
قانع و بولند یغی حاله منشکر اولمیلدر

حسب البشریه مصالح واقعه ده ییله رک بیلیمه رک کشینک برکونه
خطاسی ظهور ایدر ایسه خطاسنده اصرار ایتموب اعتراف ایله
حکیمانه صورتله امکان مرتبه اصلاح و تعدیلنه غیرت ایدرک مضر

حالیه وآیه سندن دولت وملت و ذاتی محافظه به صرف درایت
 و دقت ایلیه و هر بار وقوعات زمانیه دن عبرت الهی و تجربه
 مصلحتده احوال سابقه بی امثال اتخاذ ایدرک احوال مجربیه بی تکرار
 نفسنده تجربه ایتک وادیسند بولناملی و خطاسی سبقت ایتش اولان
 مصالحه زیاده سیله دقت ایدرک ینیه دوچار اولدیغی مخاطره به
 بردخی گرفتار اولقدن صافتملی و مصارفات ضروریه سندن
 فضله یدینه فضله مال پکر ایسه منفعت ذاتیه سیله برابر ملکجه
 خیرلو شیلرک استحصاله صرف ایتلیدر اصحاب هنر رعایت
 و ارباب احتیاج حقیرنده معاونت ممکنه ده بذل همت و هر حالده
 تطیب خاطر و جلب قلوب لرینه صرف مرؤث ایده و کندویه و دولت
 و ملتله علوه همت صاحبی و جله حقیرنده خیر خواه اوله و طور
 و معامله ده واطف و ستمده ارباب افراط و تفریطدن اولمیه رق
 از هر جهت اعتدال اوزره حرکت ایلیه امر اعتدال دائمی
 خیر الامور اولان اوسط حالدر بر شئتک ایکی اوجی بر اشور دینور
 یعنی افراط و تفریطک فنالغی بر در دیمکدر اخلاق بمدوحه بویکی
 حالک اورتیه سنده بولنسان محامد و فضائلدر مثلاً قوه ناطقه
 و غضبیه و شهوانیه نک و سطرلی حکمت و شجاعت و عفت و جانب
 افراطاری جرزه و تهوور و جانب تفریط لری غیاوت و جنب اولمیه
 افراط لری رذائلدن معدوددر سخاوت و شجاعت و وقار اخلاق

حمیده دن اولوب بونلرک افراطی سفاهت و جرأت و کبر اولوب
تقریبی دخی بخل و جبن و مذلت در ایکی طرفی دخی مذموم
و مدخول در ارباب جنحه حقنده اقتضای حاله کوره عفو و مرحت
و رجا و شفاعت و معاونت ایدوب انصاف و اعتدال دن خارج
معامله جزا و غدر و غرض و نفسانیت ایتمه و مصالح واقعده
نه کندوسی آخرینی اغفال ونهده سائرلرینک اغفالاتنه اعتماد ایلمه
و بر مصلحت حسن ملاحظه ایله رأی ایدوب قرار و یردکده نبات
و منانت اوزره اوله رق تردد و تلون کوستریمه و رأبنده افکار ضعیفه
اصحابدن اولیه رق قوی القلب اوله و امورنده نافذ الکلام اولوب
لیکن تفرد داعیه سیله افراط نفوذ و اقبال دن اجتناب ایلمه
و حقننده وحشت عامه بی موجب اوله جق افعال و حرکات دن
صاقتنه و رفقاسنه و خلقه دایما امنیت بخش اولوب مع مافیله
کندوسی استخفاف دخی ایتد ریمه رک نظر خلقنده مهیب
و موقر کوستره و دوست و خیر خواهلرینه امنیت تامه و کندونک حرکات
واقع سندن طولابی خیر و شروینک و بد و قوعات و مسموعات
و تحقیقاتدن لازم الاخطار اولان شیلری افاده ایتک اوزره رخصت
کامله و یروب بویله شیلری محرملردن سؤال حالدن خالی اولوب
وافادات واقعده بی میزان عقل و درایتله موازنه ایدمه رک اخطار
خیر خواهلردن مستفید اوله رق مقتضاسنه کوره حرکت ایلمه

و به مضلیرینک بیان حالده خوف و احتراز ایلد کربنی درک ایدر ایلده
 در حال امنیت و یروب اسباب احترازیه لرینک اند قاعبله استحصا
 معلومات و اطلاع احوال و وقوعاته صرف رویت ایلده و مصالح
 واقعه ده جهت حیلہ بی ییلوب لیکن کندو حیلہ و اغفالاتی ارتکاب
 ایتموب و جمیع زمانده منتج و خامت اولدیغی اوزره فرط مداهنه
 و اغفالاته الدائموب دائماً صدق و استقامت و عدالتی کند و به
 مستشار مطلق و رفیق صادق مثابه سنده اتخاذ ایدوب حالا و استقبالا
 منفعت ذاتیه و محظوظیت نفسیه سی حصولیچون مضراولان شیلردن
 اجتناب ایلده و احوال ملکیه بی دائماً تحری و سؤال
 وار بایندن تحقیقندن خالی اولیه رق دفع و تنظیمی لازم کلان
 مصلحتلر اولدیغی حالده اصلاح و تعدیل و تسویه سنه مسارعت
 ایلده و مغایر نظام و محل اسایش ملک و انام اوله جق مواد مضره
 و مفاسد ردیه ظهورند. در حال منعی وسائل لازمه سنک استحصا
 اقدام اید. و بو شیلرده دائماً مادونی اولنلره حسن مثال کوسلره
 و هر حالده تبعه و زیردستان و کافه عباد اللهک تسهیل حوایج
 ضروریه لرینی موجب اوله جق شیلره ازهر جهت دقت اولنلره
 برده دولت مأمورلرینه زیاده مهم و الزم اولان ماده عزل قورقوسیلره
 اقتضای مصلحتنه مضر حرکننده بولنما مقدر زیرا ایجاب حاله کوره
 عادی عزالده بآس یوقدرینه سایه حضرت شاهانه ده نصب

اولور اصحاب مناصبه كوره الك زياده خوف اولنه جق شی رتبه
 صداقت و مرتبه عاليه ناموس و حیثیتدن عزل اولمقد ر بوكاده اكثريا
 طمع و ارتكاب بلبه سی و سائر درلو حرکات رديه رذيله سی سبب اولور
 منصب و مأموریتدن عزلک بینه نصب و ابقاسی قابل ایسه ده خدا نکرده
 رتبه صداقت و حیثیتدن معزول اولنلرک نصیبه اعاده اعتبارات
 سابقه لری مشکلدر بوجهتله عقلای مأمورین هرشیدن فضله
 وقایه ناموس و اعتبارلرینی کوزتمک فرض عین مثابه سند در ومعنی
 مأمورلرینک دخی تحقیق و اصلاح حاللرینه دقت ایتمک دخی
 الزمدر و الحاصل مأمورین دولتدن بولنسان ذوات عاقل و معنیدل
 و معلوماتی و صادق و خیر خواه و انسانیتلی اولوب اوصاف و حرکات
 مشروحیه ايله موصوف اوله رق خلاقی احوالدن احتراز و اجتناب
 و مباعدت ایلله زیرا ارباب معلومات و مطالعه یه كوره صفات
 مشروحیه اوزره حرکات ایدن ذوات هم کند و یه و همده
 بولندیغی دولته و عکسی حالنده بولنسان نه کند و یه و نه ده دولت و ملتله
 خیر ایش اولور بوماده رده ادله و براهین ایرادی حاصلی تحصیل
 قیلندن اولوب ارباب معلومات و تجربه یه كوره جمله سی مسلدر
 بعض موادده مجرد سوزم اولسون و یا خود غرض و نفسانیت و وقایه
 ذات و مسند منفعتی بولنسون دیورخنه ملک و دولتی منتج اوله جق
 شیلری قطعاً تجویز ائیمه و اجرای غرض ایچون یلان و افزا و اغفال

مثلا بالآخره محجوبیتی موجب اوله جتی افعال واقوال ر دیه
جسارت ایلیمه مصالح واقعده وهر کسک تسویه امورنده بخل
ودنائی ارتکاب ایتمه رنک الدن کلدیکی قدر مرث وفتوت و معاونت
معامله سنی اجرا ایلیمه وهوا وهوسه وارنکاب معاصی به مکب اولیمه
هر حالده عفت ووقاری معتاد ایلیمه خصوصاً قتل نفوس و غصب
اموال وهنک عرض وناموس ونجیم و ظلم و تعدی و اخذ رشوت
وبلاموجب کسر قلوب مثلا مظلالم عظیمه و منهیات قبیحه بی وجهها
من الوجوه ارتکاب ایتمه و بومثلا مواد نامشروعیه اتباع و متعلقاته
زنهار روی مساعده و تسامح کوستریمه وهر حالده متعلقاتک دخی
اطوار مرغوبه واعتدالیه اوزره حرکت ایتمه دقت و نظارت
ایلیمه و امور مأموره سنده بطائت ایتمه لیل و نهار اقدامات منماده ده
قصور ایتمه رنک مصالح ملک و ملتی هر بار کنند و مصالح مخصوصه سنه
ترجیح و تقدیم ایلیمه و امور مأموره سنه متعلق مواد ده و خصوصاً احوال
عالمه دائر شیلره تحصیل وقوف و معلومات ایتمه کن و تحری و تجسسدن
خالی اولیمه حیل و فساد لی شیلری تحقیق ایلیمه مکر دشمن و بدخواهدن
امین اولیمه رق و همیشه متبصر واکاه اوله رق و کند و سبیله
خصومت شدید سی سبقت ایتمش اولان اشخاصک پکده تملقات
ایله فربانه سنه الدانیه رق صحیحاً کذب اولان مداهنه بی قبول

ایستامی زیرا او یله مداهنه وخامنی منج اولور بر حبله و خدعه در
 بوجتهله احتیاطکارانه معامله ایدوب انجی کندوسی دخی حبله
 وتزورات یولنه صایمه رق عاقلانه ومستقیمانه روش ایله حکیمانه
 معامله و حرکت واشخا ص مجهوله ومذمومه ایله کثرت اوزره
 اختلاط ایتمیه واطوار لا ابالیانه ده یولتمیه وهر حالده دولت وملت
 ودوستلرینک خیر خواهی اوله رق کیمسه حقنده بد خوا اولیمیه
 اکثریا وممکن اولور ایسه دائمی عقلا وارباب تجربه ایله الفت ومحبت
 ایدوب کوتی ومذموم آدمرا ایله بحالسه دن بحسانت ایتمک کشی به
 فرض مثابه سنده بولند یغندن یویله شلردن وخصوصیه مظنه
 تهمت اولان مصلحت وموقعده بولنقدن زیاده اتقا ایدوب
 هر بر شخص کند و قبا حتی جله دن زیاده ییله جکندن کشی
 نفسی اوکنده هیچ برشی ایله متهم ومعبوب اولما مقلقه دقت ایتملیدر
 حاصلی نفسنک اوکنده وقلبنک تصدیق وشهادت ایده جک
 منزله سنده هودر لو تهمت وقبا خندن صاقتملیدر وبونک چاره
 مؤثره سی دخی تقد ر بیود بجه کشی قلبیه مخافت الهیه بی اولقدر
 زیاده القا واغراض ونفسانیت وفساددن فؤادینی تصفیه
 وتطهیره سعی اونی ایتمکدر

هر تقد ر امور دینیه ومذهبیه ده صلابت ومتانت طور
 مدوح ایسه ده تعصب حال تحسین اولنه جق مملک دکلد ر چونکه

ریا و تعصب صفت مقبوله دن اولدیغندن بشقه تعصب ذات
و مصلحت و ملک و ملجه نیجه نیجه مضرت و درلو درلو خسارتلره
سبب و بادی اولدیغی بدیهه در بوجهنسله مجرد تعصبه مبنی خیر لو
و منفعت ملک و ملتی منتج اولور حالات حسنه بی ترک و تأخیر ایتملیدر
علم بتمک دیمک اولدیغندن هر شئک ایوسنی اوکرتمک و بتمک صفت
انسانیه جه ال مقبول حال امتیاز اولدیغندن کشتی بتمدیکی
شئی اوکرتمک هوس و سعی و غیرت ایتملیدر او قویوب یازمغی و سائر
هر نوع هنر و صنعتی تحصیل ایتمک و ایوسنی اوکرتمک مزیت
انسانیه دن معدود و فوائد عیدیه سی مسلم و مشهور در بوجهنسله
هر درلو تحصیل معارف و صنایعه انسان همت ایتملیدر خصوصیه
زراعت و صناعت و تجارتله کسب و کار و تعبش و استحصال
سرمایه و ثروت ایتمک اسبابنه تشبث ایدرک امر تعبشده بتون
دولته یوکلنماملیدر و کند و هنر و صنعتندن استفاده به غیرت
ایتملیدر زیرا کند و سنجه هیچ برکونه حصول منفعته تشبث ایتمیه رک
یا لکن حکومت صرتندن کچمک صورته حصر حال ایدن اشخاص
فائده لو تبعه دن عد اولنه مز دولت و ملتندن معاش و وظیفه ایله تعبش
ایدن ذوات دخی الدقلری و وظیفه لر نیجه زجت و مشقتلر ایله حصوله
کلدیکی هر بار ملا حظه ایله بوسکاتشکر او وظیفه امور و مصلحت
و فریضه ذمتی لایقیه اداره و دولت و ملتنه حسن خدمتله مقابله

وایفای حقوق نعمت ایتماید
 انسان اولانه کوره یالکزن کند و سنک تحصیل معلومات و کالات
 ایتسی کافی اولیوب اخلافنک یعنی اولادینک تربیه سنه دخی
 چالشملیدر زیرا بر خیر خلف یتشد رمک انسانجه پک یوک اثر
 بر ابقدر وابتدا بر آدم اولادینه پادشاهنک خیر لوتبعه سندن اولوق
 صفاتی اکنساب ایتدرمک و دولت و ملتیه بار اولیه جق صورته
 کچنه جک یول بوله جق تربیه یی ویرمک لازمدر لیساقی اولسه یله
 مدار تعیش بولور امیدیه اوغلنی بر طریق دولته قویان بابانک نه
 اوغلنه ونه ده پدر مشفق معنوسی اولان دولته خیری اولور
 بر بابا وایه کوره اوغلنی لیاقتسز اوله رق مقخرانه باب دولته کچندیکنی
 کورمکدن معرفتی بر چلنکر کورمک دها خیر لودر قز اولاده حسن
 تربیه ویرمک لازمدر زیرا انلرجه دخی کالات جوهر دن آخر
 حلیات اولدیغندن بشقه اغوش مادر انسانک الک اولکی مکتبی
 اولمغله طفل نوزادینی حسن اخلاق پرسودی سودیه اتفاق ایدن
 امهاتی یتشد رمک ملتیه و انسانیه الک یوک خدمتدر
 کشی یه علم و کمال ورتبه و مأمور نیجه کند و سندن یوک اولنره
 حرمت و رعایت و امور لازمه و مقبوله ده اطاعت ایتنک دخی اداب
 شرعیه و شرائط انسانیه دندر بوجهته انسان هر حالده حسن
 اداره یه دقت ایدوب بویه شیلرده یالکزن رتبه ذاتیه سیله اکتفا

ایمبوب اولاد واحفاد وسا ژنی نوعی اولان عباد حقنده دخی حسن
 حال واداب ومنفعنی موجب اوله جق شیرک التندن کلدیکی مرتبه
 حصولی اسبابنه غیرت ایتملیدر وهر شیده مطلقا کندو حظ
 نفسی ونفع ذاتیسی کوز تمبوب دولت وملت ومملکتک هر درلو
 منافع لازمه وسعادت دائمه سنی مستلزم اوله جق شیرله وسعی
 مرتبه ومأموریت وخدمتک اقتضاسی درجه چالشملیدر حاصلی
 ابولکلردن نیجه خیر ومنفعتلر وفسالقلردن درلو مضرلر
 ظهوره کلدیکنی وکله جکنی دائما دوشنبوب هر حالده دولت وملت
 ومملکسته وبلکه کافه عباد اللهه ابولک ایتمک یتنی وبومسلکدن
 قطعاً فراغت ایتمامک افکارینی قلیندن هیچ بروقتده چبقارمبوب
 ممکن اولد جقه فعلاً دخی اجراسنه همت ایتملیدر

تزیینات ظاهره ذاتیه انسانه کوره مغفرت صحیحیه اولمدیفندن یوبله
 بیهوده اوله جق شیرلده اسراف واتلا فی کشتی تجویز ایتمیه رک
 حالنه مناسب صورتده حرکته وبولند یغنی ملک وملتک محصولان
 واعمالاته رغبتله حصول معمریتک اسباب لازمه سی استحصالنه
 مدار اولمقلغه چالشملیدر واصحاب درایتیه کوره عقلک اپردیکنی یابوب
 نفسی ومزاجک استدیکنی اجرا ایتماملیدر

انسانجه مدوحیت صحیحیه بی موجب اولان اخلاق حسنه نک کریده سی
 صدق واستقامت اولوب هر حالده وامورده کشتی استقامتی

التزام ایملی و خلافی بوله کتاملیدر هر تقدیر استقامت یولی تنها یول
ایسه ده طریق مستقیم اولدیفندن جای سلامت انده در هر کیم که
جاده صدق و استقامتدن عدول ایلر ایسه یاندامله طریق
صواب و مستقیمه عودتی و یا خود وادی ضرره دوچار اولسنی منج
اولور (التجاة فی الصدق) (السلامة مع الاستقامة) اوزره
طوغریلق دو جهانده باعث سلامتدر دوست اودر که سکا طوغریسن دیه
دوست دکدر اول که طوغریسن دیه (صدیقک من صدقک لامن
صدقک) مالنجه اقوال و افعاله اطوار مستقیمانه اوزره حرکت
ایتملیدر هر تقدیر صدق طرفنده ظاهر اخطر کورینور ایسه ده
ینه صدق کلامی اختیار لازمدر زیر انجات انده در و تقدیر کندیده
منفعت صوریه مشاهده اولنسه بيله ضرر و مخاطره سی مجربدر
جبع مصلحتده حق و استقامت بر در کلمات صادق مقبول اناام
واقوال کاذبه جبع ادیانده حرامدر (ع) ❖ مکن فحش و دروغ
و هرل پیشه ❖ انجی انسانی طریق استقامتدن انحراف ایندیرن
ماده لر یا محبة برداتک مجرد رضاسنی تحصیل ایتمک و یا خود رضاسنک
خلافنده بولنور ایسه م انفعال ایدرد حقمده ضرری وقوعبولور
ملاحظه سیله غدرندن قورقق و یا خود بر منفعت مخصوصه
و مشترکه استحصال ایتمک ایچون اوله یلور تحصیل رضا و منفعت
نیتله اولان شیلرک ترک و اجرامی امر اختیاری ایسه ده دفع

مضرت ایچون اولان موافقت ضروری قیلندن اولغله بو حال
وقوعنده انسان نهایت محافظه ذاتیه دایره مشروعه سندن خارج
حرکتنده بولنماق کار عاقلدر

مرد عاقله کوره امور واقعه ده حزم و احتیاطه رعایت ایتملیدر بدایت
مصلحتده فکر و ملاحظه ایدوب عجله و نهالك ایتملیدر
(بیت) ❀ کار اولده کشی عاقبت اندیش کرک ❀ هر ایشک عاقبتی
عاقله در پیش کرک ❀ زیرا انجامی مطالعه ایتمکسزین مباشرت
اولسان خصوصلده اکثر یا خطا و سوء نتیجه و وقوعی تجربه
اولمشدر بوجهته تأنی اوزره حرکت شعار احتیاط کاریدندر
هر اموره احتمالات عقلیه بی ملاحظه ایله بر حالک حد و شدن
اول اقتضا ایدن تدبیرینی ترتیب ایتک مقتضای حزمدر (ع)
❀ ایندی حزم و احتیاطی پیشه ارباب عقول ❀ و تجربه صحیحه سی
حاصل اولیان شخصک ادعای صداقته اعتماد ایتک مغایر حزمدر
سوء الظن من الحزم ❀ بد نفسی مباش و بد کان باش ❀ زیرا بعد وقوعه
حیله و تدبیر کار کر تأثیر اوله من شو قدر که نکاسل و بطائت و مصلحتجه
فوت فرصت ایتک دخی مضردر عاقل اولان فرصتی فوت ایلر نیجه امور
اولور که نکاسل سببیه سوء حالی نتیجه و یردیکي مجر بدر
اولحاله تا سف و ندامت مفید اولمن ندامت اجبیمی کی زیاده
تأسف ایده جک الم روحانی اوله من (ع) پشیمانی چه سود آخر

چو در اول خطا کردی * اعاده سی مستحیل اولان امور
 تأسّفدن انسانه بعض حالات مؤثره حاصل اولور که اول حالت امور
 آتیه و خصوصات سائرہ نک اصلاح و تدبیردن کشتی یی عاجز ایدر
 و زیاده تأسف نفسه دخی مضرت ایراث ایلر ماضی یه تأسف
 واستقبالی امید ایتمک عبت اوله رفی عاقله کوره حال حاضر دن
 استفادہ ایتلیدر بر مصلحتده فرصت فوت اولدقده بیهوده تأسف
 ایتمه رک جهات سائرہ ایلہ اعاده مافانه غیرت اولنه و حسب البشریه
 مصالح واقعہ ده یله رک یطیلہ رک برکونه خطا ظهور ایدر ایسه حسن
 اصلاحی اسبابنه اعتنا اولنه بوجهتله مصالح واقعہ ده سوء تدبیر
 و قبح افعال و ذات و رتبہ و مأمور بته یا قشیمان هر نوع حرکات
 و اعمالدن احتراز ایتلیدر

امور واقعہ ده ثبات و متانت انسانجه بیوکلک صفت و علامتیدر
 تلون و تردد ضعف عقل و نقصان درایت اژیدر بر مصلحتنه شروع
 و مباشرت اولندقدہ انی اتمامه ینشد رملی و بر سوز و رأی وقوعندہ
 خلافه کلام و حرکت ایتما ملیدر تردد حال سببیلہ نیجه امور مهمه
 مختل و مشوش اولور بوجهتله انسان کامل رأینده مصعب و متسین
 و ثابت اولملیدر لکن مغایر عقل سلیم رأی ناصوابده اصرار و عناد
 ایتما ملی زیرا بیهوده عناد و اصرار درلودر لو مشکلات اموره سبب
 اولدینی مجر بدر تردد نقصان عقله و هر شبهه او یق دخی ضعف رأیه

دلیل فویدر امورده استعمال حبله و دسبسه و اغفال اکثری حصول
مطالب و مقاصد بادی اولور ایسه ده نتیجه سنده و خامی موجب
اولدینی تجربه اولمشدر عدم نفاق و حبله امنیت قلبیه و سلامت
ذاتی بی مستلزم اولور معالجه زهر قارشیدرلدینی کبی بعضا خصائل
مدوحه ده لدی الحاجه حیل مقبوله استعمالی دخی لازمه احتیاط
ودرایتدن هداولنه یلور بعض خصلت ذمیه سی اولان بتون بتون
شایان تقبیح اوله میوب لکن هیچ برکونه صفت مدوحه سی اوله بان
شخص مستحق ذم و تقبیح اولور خدعه بدیعہ کشی اعداسنک مدار
استناد و افتداری اولان دوستنی کندوبه دشمن ابدوب انکله مظفر
و نائل مطلب اولقدر

مصالح واقعه مهمه ده مشورت امور مسنونه و معقوله دن اولوب
کشییه مشورتدن افضل معتمد و موثوق دوست اوله من انسان
حسب البشریه رأی خودیله کوردیکی مصلحتده اصابت ایده میوب
اکثریا خطاده بولنور ❁ بیت ❁ متفاوت اولور البته عقول ❁ مشورتله
یلنور هر معقول ❁ مصداق بجه اجتماع ارباب عقول ایله رأید جهت
صواب ظاهر اولور مشورتله کوردیکی ایشلرده خطا نادر و قوعب اولور
❁ لاصواب معزک المشورة ❁ واقعا مشورت منظر خطا چوق اولور
مشورتک شرط اعظمی مشورت اولنا ن عقلا و مؤتمن ذاتلر و موثوق
و معتمد اولوب بخل و جبن و حرص و طمع اصحابیله مشاوره اینک جائز

و مناسب دكدر مستشار اولان ذات جاهل و مداهن اوليه ر ق حق
 و صواب و امنيت اوزره رأى و مطالعه سنى بيان ايتليدر حسن تدبير
 هر بر مصلحتك حقيقى اوزره غرض آخر قارشدر مبرق ملاحظه
 صحيحه سى يانيله طوغرى رأى ايتكدر واسنثااره اولتان كچمه مك
 رأى طبعنه موافق كمر ايسه كوچنامليدر و خصوصاً مصالح دولته
 اولتان مشورتلرده كند و سندن كوچك بر آدمك معقول اولان
 بر رأى و اعتراضى كند و سنده خنجه عدايدوب طارلق جايز
 دكدر زيرا امر مشورته داخل اولترك ييلد يكنى و ييلد يكنك
 طوغرى سنى سويللى لازمدر مشورته نچبر عمده اولان
 تجربدن زياده نامقبول و غير معقولدر و مصالح واقعه ده و قوف و معلوماته
 و قريحه سنده كوره ملاحظه سنى ييغرضانه واضحجه بيان ايدوب
 رأى قبول اولنور ايسه فها قبول اولنميه ر ق كلات نايجا ايله جرحنه
 قالفشيلور ايسه براهين ملزمه و كلات اقناعيه ايله خصمى اسكانه
 سعى ايدوب فقط بو خصوصده دخى اظهار تهوور و غضب و حدت
 ايتاملى و خصمى طرفدن موافق مصلحت اوله ر ق كنند و رأيندن
 دها ابو بر رأى و تدبير ايراد اولنور ايسه نعتد و مخالفت ايتمه رك حسن
 قبول ايتاملى و مصلحتى ذاتبانه نقل ايدرك بحادله و محاوره بارده
 صورته كتمامليدر

صبر نوع بنى آمده يك لازملى شيدر چونكه اقتضاي كردش ناهموار

جهتیه انسان هوارضات کونیه دن خالی اوله من در حال چاره
وتدبیری بولنه میان ماده لرده صبر وتحملدن بشقه چاره اوله من
(الصبر یورث الظفر) و (من صبر وصل المراد) وقوع حوادث انده صبر
وثبات اوزره حرکت ابدنلر نائل مرام اولور بویله شیلرده عجله ندامتی
متجدر نتکم (ثمره العجالة الندامة) دینلشدن ❀ بیت ❀ دفع ایتمکه
تیرستم کردش چرخ ❀ عالمده تحمل کی هرگز سپر اولماز ❀ اموره
عجله انجامی قبیح ووخیم واثری مذموم بروصفدر که نتیجه سی خفت
وتهور وندامت اولوب ذلل وخطادن خالی دکلدر تانی وتأمل حسن
حصول مرامه بادی وتجمل وشتاب ایسه بالاخره ندامته منتهی
اوله کلشدن ❀ بیت ❀ تانی پیشه کارا کها ندر ❀ تأمل باعث امن
واماندر ❀

حقوق اقر با واجباتی کوز تمک شعار انسانیت وآثار فاه و مرؤت
وفتوتدر رعایت حقوقی اولمیان شخص انساندن معدود دکلدر
کشی قرابت ذاتیه ومناسبت ومحبت مخصوصه سی اولان ذوات حقنده
هر ذر لولوازم وفاکاری به رعایتده قصور ایتمالی دوستان بیننده
حاصل اولان خصومت بیانی خصما واعدایا ننده اولان عداوتدن
زیاده شدید اوله جغندن کشی محافظه خلوص ومحبتی التزام ایله
خصوصتی منتج اوله جق اسبابک وقوعه کتور مسندن احتراز ایتملیدر
محبت قویه سی اولان ذاتک خصوصتی دخی شدید ومؤثر اولور معاوننده

محتاج اولان ذاتك اخلاق چيده لرندن زياده اخلاق ذميه لر يني
 بيلك لازمدر خصوصاً تحديت نعت الك يوك فضيلتدر نقدركوچك
 اولور ايسه اولسون برندن برايوك كورلدكده فرا موش ايتمايليدر
 انسان ايوك كوردكي آدمك برندن برنجش كورسه بيله ينه
 لطفي اوتمايليدر بر مطلبك كسي هر نه درلوصعب و دشوار ايسه ده
 بعد الحصول اني محافظه ايتكدن اساندر زيرانيجه امور اولور كه
 اتفاق بخت وسعادت طالع ايله زجنسزجه حاصل اولور اما بي تدبير
 مضبوط و مستقر اوله من

علوهت و حسن صيت و شان و استغنا كي حالات ممدوحه اولمديغندن
 هر حالده انسان كامل بويله حركت ايتلي منفعت مخصوصه و مضرت
 ذاتيه كلوب پكرشي اولور ق مضرت ساريه و دائمه دن صافتملي
 (من كبرت همته عظمت فتمته) ❖ ييت ❖ همت بلند دار كه نزد خدا نه خلق
 باشد بقدر همت تو اعتبار تو ❖ و منافع عموميه و مستمره يي قزاند رغه همت
 ايتليلدر همت عاليه و عزيمت صادقه اصحابنه كوره نيت قطعيه سنه
 وصول هر نه اسبابه منوط ايسه هيچ بر كونه موانعه باقيوب استحصال
 مرامه اقدام ايتليلدر علوهت بادي شان و شهرت و قناعت
 و عفت باعث سعادت حال و راحت اوله كلكشدر بلند همت
 و عالي نظر كرك آدمه علوجناب هر شبهه مالك اولمق ايچون
 هر شيدن استغنا كو سستردمي بمن و همت عالي ايكي عالده

کامران ایلر انسان بیننده کسب اشتهار ایتمک سبیلری حب شان
 و شرف و محجو بیندن خوف و کسب قدرت و رفاه ایتمک املی و سائرینه
 ترفع ایتمک غرضی ایله اوله ییلور حب جاه ایله اعتدال بر پرده جمع
 اوله مز یوک آدم اولق ایچون هیچ بر فرصتی فوت ایتماملی
 ارباب درایت اولان ذات اظهار معلومات ایتمکدن زیاده اخذ
 و تکثیر معلومات و اکتساب و قوف و کالات ایتمک ده از زیاده
 سعی ایدر انسانک الک ابوسی کندویه لایق کور مدیکی حالات ردیه
 و مضره بی بی نوعی حقه ده دخی تجویز ایتمز و ذاته استدیکی کیفیات
 حسنه و نافع بی سائرینه دخی طلب و آرزو ایدر و ذاته فنانق ایده فی
 مقتدر ایسه کند و سنه احتیاج حانه کتور و ب معامله لطیفه
 کوستر مک دخی اثر انسانیتدن معدود در حقوق الفت و محبتی دخی
 محافظه ایدوب فراموش ایتماملی و بلا موجب اظهار عداوت ایتمایلدیر
 بالغرض بعض مرتبه احبادن ستم کور لسه بیله تغافل کوستر میوب
 او مثل لوری محجوب ایتمک خصومت ایتمکدن مناسبدر * بیت * کسه به
 ایتمه عداوت اظهار * شاید اول دوستک اولور اخر کار *

حزن و کدر وجوده دخی اثر ایدر ضرر در انسان ممکن مرتبه کدر
 ایتمکدن نفسنی حفظ ایتملی اکدار افکار به نک مدار تقیل و تسلیتی
 معاصر لرندن ده از زیاده گرفتار اضطراب اولمش اولنلرک احوالی
 ملا حظله ده بولمغله حاصل اوله ییلور * ع * بر حال واری انده نهایت

کورلیدی ❖ هسریسر ایله توأم اولدیغندن انسان مثلی اولملی
 یت ❖ کندویه محنتی ذوق ایتمه در عالمده هنر ❖ غم و شادی
 فلک بویله کلور بویله کیدر ❖ ثبات و متانت قلبیه سی اولان ذات اقبال
 وادبارک کندویه برکونه تأثیری اولدیغنی اظهار ایدر و عقلی و درایی
 اولان اقبال وادباری هنکامده مساوی اولوب ❖ یت ❖ آدم اودر که
 ایتمه تغیر وضعی ❖ اقبال و بخت کندویه یار اولمش اولماش ❖
 وقار دائمی ایله عرض و شرف و ناموسنی محافظه ایلر اهل عرض
 اولان آدم ارباب عرض و ناموس عندنده محجوب اولمایدنر مایه عقل
 و درایتدن بی نصیب اولان شخص مظهر اولدیغنی اقبالی کندوده
 موجود اولمیان قدر و حیثیه حمل ایله سر مست اوله رق دوست
 و دشمنی عندنده مغرور اولور انسانی تأدیب ایده جک شلرک اقدمی
 نفسنی شهواتدن یعنی دیلدیکی شیدن منعدر و امورنده هوای نفسانیه په
 تبعیتدن زیاده مضرشی یوقدر ❖ لابد لالاقبال من ادبار ❖ اقباله ادبار
 تعاقب ایتمی امور بحر به دن اولمسیله کشتی ادبارک اسباب دافعه سی
 زمان اقبالده ملاحظه ایدوب تحصیل و تدارک ایتمی ❖ یت ❖ تمام
 اقبال ایدر انسانی القاجه ادباره ❖ اولور افتاده خالک هبامیوه
 کالنده ❖ زیرا اقبال و اعتبار بالندریج حاصل اولوب لکن ضرر
 وادبار بویله اولوب دفعه ظهوره کلور یو جهتمله اقبالده ایکن ادبارک
 ظهورندن غافل اوله رق اسباب کافیه و مانعه سی قبل الوقوع

استحصال اولغوبده همان حین ظهورنده دفعنه چالشلور ایسه
هیچ برشبته دسترس اولنه من فضائل مدوحه نك اعلای هنکام
ادباردن زیاده زمان اقبالده لازم کلور

غیرت وحیت هرکسه نك الزم اولان صفات مدوحه دندر حیث
اولان شخص انساندن معدود دکلدر ❀ ع ❀ بی غیرت اولان
هیچمه ایله یکساندر ❀ از هر جهت اقران و امثالنه فائق اولمقلقه
و هر درلو محافظه ناموسنه چالشان اصحاب غیرتدن اولور و همت
عالیه صاحب لری بو خصصنه بولور ❀ ع ❀ ز غیرت بدست
اورد نام ونك ❀ بر کیمسه اهل غیرت اولر ایسه اعتبارات صحیحه به
دخی نائل اوله من و امور مهمه به وفق مراد اوزره نظام و تمشیت
و یرمز

صاحبنه کز زیاده الم و مذمتی مورث اولان اخلاق ردیه نك اشدی
حسددر و سایر اغراض و افعال نفسانیه اقرار اولور ایسه ده حسد
افسانه شول مرتبه درده نجه الی مستلزم اولور که اقرارینی هیچ بروقنده
کیمسه استمر حسد جسدده بر آتش کبیر که حاسدی دائمایاندر
محسودینک وقت سرورنده مغموم و متم و مرزوق اولدیغی
زمان مکدر و مهموم اولسی حاسده عظیم جزادر یولک ذاتریننده
نفاق و محاسده ظهوری امور جسمیه ده مضرت عظیمه به سبب
اوله ییلور ❀ ینت ❀ حسد قلب عدو لطفله زائل اولر ❀ سنکده

مخمر اولان انشه اب ایتمز اثر * اوصاف ذمیه دن زیاده خصائل حسنه
موجب حسد و بادی بغض و عداوت اولور * هر نه دگلو حسوده
لطف ابیتک * قنی کوکلنده کی حسد کیمز * سنک و آهن ایچنده کی
ناری * اب ایله کیمسه منطی ایتمز * حسود اولماق کافه اوصاف عمد و حیه
مقدمدر (بئس الشعار الحسد) (ع) اولور هر دولت اهلنک حسودی *
منطوقجه ارباب هنر و معرفت و اصحاب جاه و دولته پک چوق حسد
ایدن بولنور لکن اهل دانش و شعوره کسوره حسود اولوب تحصیل
هنر و کسب حیثیت ایتمک ساعی و غیور اولمیدر

ظلم و تعدی سببات عظیمه دن اولوب مظالم و تعدیات و سفک دماء
و حظوظات نفسانیه به زیاده ابتلاسی اولان ذواتک زمان اقبال و حسن
زندگانیسی اکثر یا تمتد اوله مز * بیت * سر انجام غدار نبود نکو *
بودید منش راجهان کینه جو * اعتدال حال و کم از ازلق دوام اقبال
و تمادی سعادت حاله بادی اوله کلشدر * بیت * نیک و بد هر نه ایدر ایسه
صدور * ایدر البته مکافات ظهور *

کبر و عجب اخلاق ر دیه و مذمومه دندر هر کیم که کند و سنی رفیع قدر
اعتقاد ایدرک نفسه ادنی نسته بی حقارت و اهانت اکلا یوب مضطرب
اولور ایسه بو حال عجب و کبرک علامت مذمومه سیدر بو اخلاقده
اولان کیمسه اکثر یا دوچار حقارت و اضطراب اولور عجب تحصیل
معلوماته دخی مانع اوله جفتدن کشی بیلدیکی شئی یلورم اعتقادنده

اولیه رقی بیلدیکی شـیلری او کر نکه سعی و غیرت ایغلی و تحصیل
معلومات و کمالات ایتمکدن قطعا اواناماملی (ع) ❀ کشتی نقصاتی بیلک کبی
عرفان اولمز ❀ انسانه بحاب ویره جک شی جهل ویتلم دیمکدر
یا ککندویه فائده لوشبئی خبر المی و یاخود بیلدیکی شـیلری
بیلک ایچون کشتی منجسس اولمی دخی لازمدر هر شیده عجله و نهالک
و خفت طور دخی مدوح خویلدکلدر بونلرک اورتی سی و مقبول
و مدوحی وقار و تمکین و تواضعدر

غضب و تهور و حدت و غدر نصل فنا حال رایسه غفلت و رخواست
و تنکاسل و حق و بلاهت دخی اوصفتلر دکلدر بونوع اخلاق
مدوحلری حلم و لطف و کرم و مرحمت و درایت و مروّت و عدالت
مثلو خویلددر انسان کامل اوله یم دین ذات اطوار ردیه دن اتقا ایله
اخلاق مدوحه و حسنه ایله تزین ذات ایتمکه سعی ایتملیدر
ترک غضب مستجمع جمیع محاسن اخلاقدر خشم و غضب قسایح
افعالدر ❀ بیت ❀ صکره دن حیف و ندامت نه مفید ❀ آدمی نادم ایدر
طبع حدید ❀ خست و یخل و دنائت مذموم اخلاقدن اولدیغی مثلاً
اسراف و سفاهت دخی مدوح و مقبول خویلدکلدر بونلرک اورتی سی
سخاوت و قناعت و عقندر هر بر خصائل مدوحه درجه معتدله سنی
تجاوز ایتدیکی کبی اخلاق رذیله حکمنه کبرر

حرص و طمع و ارشکاب ناموسه طوفنور غایت صفات ذمیه دن اوله رقی

اکثریا انسانی بودرلو اخلاق نیجه نیجه درلور ذالت و فائقه
 گرفتار و نیجه نیجه از باب اقبال و اعتباری چاه ادباره دوچار ایدر
 و منفعت صحیحه دن دخی محروم ایلر * ع * بیکنانه مرام قالور اشنای
 حرص * حب مال و حرص و طمع قلبه غلبه ایلد کده موجود اولان
 سائر اخلاق حسنه محو اولور (ذل المرء فی الطمع) مفهومیجه اکثریا
 از باب جاه و اقبالک زوالنه طمع و ارتکاب سبب اوله کلمشدر * صاحب
 حرص و طمع رسوادر * کیمیای شرف استغنادر * مال و اشیایک خیر لوسی
 تحصیل و تدارکنده تقیصه شان و اعتباری موجب اولمقسنزین حسن
 انتفاع اولنان نوعیدر زیاده اجتناب اولنه جق نوعی دخی رذالت
 و ارتکاب ایله تحصیل اولنوب وجوه مکشبه سی مکشوم و مستور قالمسی
 ارزو اولنا بیدر عالمده اهل ناموسه کوره ارتکابدن عظیم
 رذالت اوله من وجهانده عرض احتیاج و طلبدن اک زیاده اجی شی
 بولنه من احتمال ضرر و ضرر در احتمال کار کار دکلدردر دیدکری
 مشهور اولوب بوجهتله قوری امیدار ایله بیهوده برزه سرمایه سنی
 تلف و سرف ایتمایلیدر و کیندوسنی بلا موجب احتیاج حالده
 کتور ماملک اسبابی کوز تمیلدر ترک امل کی دفع المی موجب
 نسنه اوله من تشکر حال مثلوراحت قلبیه بولنه من
 شجاعت صفات مقبوله و خصائل ممدوحه نک افضلیدر جبین
 ونهورک وسطی اولان بر صفت مادحه و انسانده لازم اولان شعار

مرغوبه دن شجاعت سببیده نیجه امور مشکله ده ظفر و نصرت
ظهوره کلمش و جبین و و هم ايله نیجه فرصت لر فوت و آثار
مضرت و ندامت کورلمشدر کشی رأینده و ذاتنده شجاع اولمیدر
خصمه غلبه بو خصلت حیده نك اثر جلیبدر

فتوت انسانیه اقتضا سنجه اخوان و امثالی حقنده الك زیاده حیف
و تأسفی موجب اوله جق شی مدت مدیده امور ملت و حکومتده
مصالح جسمیه و زجت عظیمه ده بولند یغندن طولای خیر ايله
ابقای نام ایتمک امید اولور ایکن بالعکس امتداد زمان اقبال
و اعتباری افعال ردیه و وقوعات و خیمه به آلت اوله رق سوء شهرت
بر اقلدر جهاند کشی به هر بر حظوظات نفسانیه و امال و اضرار
دنویه دن النهایه ندامت کله جکی مثبت اولوب فقط اعمال خیریه دن
هیچ بر کونه ندامت کلز انسانیه خیره میل ایندیریچی اوچ شی واردر
بری طبیعت و دیگرى الفت و بریسی دخی عقلدر جله فضا ائلك
افضلی ابو نامدر بوجهته انسان امور واقعه و خدمت و مأموریت
مخصوصه سنده بمدوحیت دامه یی موجب اوله جق صورتده
حرکت ایتملی هر کسک سرمایه مخصوصه اصلیه سی وقتدر
و هر شخصک هری وقتدن عبارندر کشی وقت عزیزی هبته صرف
و تلف ایتمالی و هر شیدن زیاده ذی قیمت حد ایلبدر ارباب
حکومه کوره و وقوعات زمانیه لرینی حسن اداره ایتملدرکه م اثر

حسنه لری اوقات ماضیه به موجب زینت و کله جک زمانه باعث
حسن هبرت اوله مطالعه تاریخ و کسب معلومات انسانک عمرینی
زیاده ایدر یعنی وقوعات سابقه بی و بوجه مشهور اولان ذواتک
احوالنی بیلرک کویا اول عصرده بولنمش و اولذاتلرایله کورشمش کی
اولور بروقتک حالی عصر آخره مغایر در و ابنای عصر بولندقلری
طورک احوالیه مألوف اوله رق لازمه وقته امتثال و بماشات و مزاج
عصره اتباع و مراعات ایده کلشدر

افشای سرصفت مذمومه دن اولدیغندن بشقه مضرت عظیمه سی
دخی اوله ییلور عاقل دوراندیش کتوم و عاقبت بین اولملی
هرکسی محرم اسرار ایتمه هرکیمسه که امور سرارزه دائر مصلحتی محرم
اتخاذیله برذاته افاده ایلمسه اول ذات دخی دیگر نامحرمه کشف
راز ایتمه تهمت افشای سرعندالذمه شخص اولده اولمق اقتضا ایدر
چونکه محرم حد ایلدیکی ذات حقنده تجربه کامله سی اولدیغنی
اثبات ایتمش اولور * بیت * رهین محفظه اعتبار اولور هر دم *
داننده رازینی کتم ایلیان کتاب کی * فقط اسنشاره امورده امنیت ناقصه
موجب مخاطره در زیراکشی سرورازینی بر محرمه کشف ایتمک لازم
کلور ایسه تدبیری کاملاً حظه اولمق اوزره تمایله افشا ایتملی
ویا خود اسراری مکتوم قالمق استرایسه هیچ کیمسه به آچمبوب
بتون بتون کتم ایلمه ایدر اسراری کتوم اولان کیمسه دن

غیری به فاش ایاملی

(ما اعطی اہ عبادہ احسن من العقل) ما صدق بجه انسانه موهبه الهیه
اولان نعم هدیده صمدانیہ نك الك یوکی وزیاده تشکر ایدہ جك نوعی
عقلدر انسانه دنیاده الك زیاده الزم اولان صحت وجود وعقلدر
وهرشی عقله محتاج ومنوطدر (التجارب زیاده فی العقل) مألنجہ
عقل دخی نجر به به متوقفدر هرشی چو غالب دجه اوجوز اولور
انجق عقل وعلم وهن وکمال بونک عکسنه در هر تقدیر بونلر انسانه
چوق اولسه قیمت وحیث ذاتیه سی اولقدر زیاده اولور (شرف المره
بعقل وکمال وادب لایحسب وبعال وبعاه ونسب) مفهومی اوزره
هقل وعلمدن بری اولان شخص هر تقدیر رتبه عالیہ ومنزلت رفیعہ به
نائل اولسه کندویه موجب مفخرت صحیحہ اوله من ❖ بیت ❖
عقل و عرفان وکیاست البت ❖ نسب وجاهه مقدم خصلت ❖ عاقل کیمسه
هر تقدیر حسب ونسب صاحبی اولسه بیله قومی ایچنده ینہ قدری
رفیع وعالیدر ❖ بیت ❖ علم و عرفان سبب رفعتدر ❖ عالم اولمق
نه یوک دواتدر ❖ مزیت علم مثبت ویلن ابله بیلیان براولدیغی رهین
بداهت اولوب ❖ بیت ❖ بیلک البتہ دکلی احسن ❖ صورسد لرین
انی بیلم دیمه دن ❖ زیرا عدم معلومات کندونک عیونخی دائما
اظهار ایدر علم وعقلدن زیاده مال وجهلدن اشد فقر اوله من
عقل محکم اولان کیمسه البتہ حد اعتدال دن انحراف ایلن ومقتضای

عقلی ترک ایلله هوای نفسنه اتباع ایدن شخص ندا متدن سالم اوله مر
 کندوی بر شبنه محتاج بیلان آدم دائما خطاده بوانور اصل
 درایت صحیحه کندوی ا عقل بیلوب عقله هندنده کندوسنی
 عاقل و کامل اولدیغنی بیلدر مکدر کخی عقلی ابردیکی وجهله طریق
 مستقیمدن ایرلسملی و نفسنک استدیکی بوله کتاملیدر عقل زهر
 طریق مستقیم اولوب انجیق انسانی سمیت نامستقیمه سوق ایدن
 یا جهل و یا خود نفسانیت و یا طمع و ارنکاب مثللو حالات مذمومه در
 و انسانک خصلت ذممه سی عقلندن زیاده مرانجندن نشأت ایدز
 عقل و درایت انسانه عطیه صمدانیه نك الك بیوکی اولدیغنی بی احتیاء
 اولوب حتی دوست جاهلندن دشمن عاقل اولی دردیذر (ع) دشمن
 دانا به از نادان دوست * عقل کامل اقتضا سنجه دخی هر حالده
 (ع) مدارا در مدارا کر دش چرخ * مفادی اوزره رفیق و مدارایه
 رعایت ایدوب * بیت * تحمل کوچدر اما طور نابرجاسنه خلقك *
 مدارا راحت عالم رهین اولمش مدارایه * عاقل اولدر که ایدو دشمنی
 کندویه دوست عاقل و عادل اولان ذات هر حالده اهل انصاف
 اولور و کمال انصاف دخی جلب منفعت و دفع مضرت خصوصنده
 بی نوعی حقنده قیاس نفس ایتک ایلله حصوله کلور

عواقب امورم نظر ایتماک ولا یقیله بیلدیکنی بیلورم اعتقاد ایلله عناد
 ایتک حیاقت علامتیدر بتون بتون کندوی عاقل بیلک و کندو

رأیندن بشقه سنی تحسین ایتامک عدم درایتی اثبات ایدر کمال عقله
 دلیل دخی اقتضاسندن زیاده سوز سویلیوب حین تکلمده اصابت
 اوزره اولقدر غبطه ایده جک عقل سلامت واستقامت وحلیه
 ممدوحه ونجربه فعلیه ایله اکثساب ملکه ومهارت ایتمکدر
 الک زیاده تأسف اولنه جق عقل دخی تقصیرات واقعه ده سوء تدبیر
 واعذار ناجباسبیلله اعظام خطیبات ایدرک ورطه دیگره گرفتار
 اولقدر کشتی برکونه مشکلات حاله دوچار اولدینی وقت وجه
 سهولتی بولوب مطلوبه موافق صورته خلاص اولمق درایت
 صحیحه وتدبیر صائبه اثریدر مصالحده سوء تدبیرک مضرت واقعه سی
 لایعد ولا بمحصادر * یت * ایتمه تدبیرکده نقصان کرچه تقدیرکدر
 ایش * حسن تدبیر ایله امر نده خدا تقدیر ایدر * وهر کیمسه که
 غرض فاسد اصحابندن اولیه اقوال وکفتاری قلوبه تأثیر ایدر * یت
 * سخن که ان زغرض پاک واز طمع خالیست * اکر بسنک بکوی
 درواثر دارد * وهر اموره مرد عاقل حسن تدبیر ایتکه دقت
 ایتلیدر * نظم * رأی ایله کرچه بوزلمز تقدیر * ینه سن ایله
 سوء تدبیر * سوء تدبیرینی یاد ایتیه لر * محض
 تقدیر خدا در دیه لر

تقویمخانه عامره ده طبع اولمشدر

فی غره ج ۱۲۷۵
سنه

Turkish

ارباب امید و مالی نا امید ایتمه	عالمه علمدن بیوک هیچ برشی
یک نظر ده هر کسه فریفته	اولد یغندن تحصیل علم و کماله
اولمه و هر کسک عیبی جستجو	زیاده سیله سعی ایله
ایتمه	امور مهمه بی کار دان کسمه لره
بدخواه اولان شخص ایله دوستلق	سپارش و حواله ایله
باغلمه	مصلح واقعه مهمه ده ارباییله
کندودن اولور ایله عناد و نزاع	مشورت ایله
ایتمه	هیچ کسمه ک ظهور غم ورنجیله
کندودن ایچی خور کورمه	شادمان اولمه
احقره و جاهلر سکوت ایله مقابله	ناسه مدارا ایله مدارا ایده چک مخلده
ایله	تندخواه اولمه

هوای نفس سه تبعیت ایتمه	سکندی مانی ضایع ایدوب
قوانی فعلیه تطبیق ایله بیهوده	بشقه سنک اصلاحه سعی ایلمه
لاف زن اولمه	غیرک رزق سه عین طبع ایله باقمه تا کم
سبب فتنه اولان افعالدن اجتناب	نفسک اضطر را بندن نجات بوله سن
واحد ترازیله	سوزی درست سوبله درشت سوبله
پادشاهه محبت و اطاعتده ثبات ایله	ذاتکده اولمیان فضائل ایله خلق
مالی هر کسه اینغمه	سنی مدح اید رایسه زنه را کامغور
هر شیده انجام کاری ملاحظه ایله	اولمبوب محزون اول
باشه چیقمزو بتجنز ایش ایله بیهوده	دوستای ایلک دیلدیکلک آدمی اول
اشتغال ایتمه	غضبیه کتور اول حالده فغانی وقوانی
خود پسند و کندونی مدح ایدیچی	امتحان ایله
اولمه	سوء ظنی ترک ایله زیراسنی هیچ
زوقی جارینه دکمزایشی ترک ایله	کیمسه ایله دوست ایتدزمز
کیمسه به نظر حقارت ایله باقمه	خاقه کولر یوزلو و کرچک سوزلو
امور واقعه ده تأمل و تانی ایدوب	اول
در حال بیهوده اولان شیده تیرلک	ایکی یوزلی منافق صفتلی ذاتدن وفا
ایتمه	امید نده اولمه
سوء قریندن حذر ایله	عهده سندن کله میه چمکک شبنی
ارباب حرص و طمعدن وار تکاب	تعهد ایتمه
کذب ایدن شخمصدن امین اولمه	مصالح واقعه ده غیرت و حیت اوزره
	اول

مجرّب اولیان کیمسیدیه کشف	بقایای اولیه جق شبی طلب ایدرک
راز ایتمه	نار تحسری ایله کندوبی یا قه
شفقت و صداقتی اعتبار ایله	اسکی دشمنی دوست اولور صمنه
عالمده تحصیل نیک نامه غیرت ایله	کثرت کلام و طعنه دادن احتراز ایله
وعدنده خلف ایتمه و یلان سویلمه	نقض عهد و پیمان ایتمه
نادان و جاهل سوزیله ماده جسمیه	اهل علم و هنر حرمت ایله
مباشرت ایتمه	مخافه اللهی هر حاده رأس حکمت
یعنی اوله رق شوکابو کادوات	و مصلحت اخاذ ایله فنا و بقای اونه
ایتمه	هر مصلحت و وقوفاتک ظاهرندن
غیبت ناسه مبتلا اوله	بشقه ایچ یوزینی اکلامغه دخی
دوام و ثبات و متانت اصحابندن اول	ممکن مرتبه سعی ایله
دشمنه فریفته اولمه و وقت فرصته	دفع رقباده اعیمنی فائده سنه دوشمه
مسامحه ایتمه	هیچ کیمسه ک حقنی غصب و کتم
فائده سی اولیه جق و بلکه مضرتی	و ابطال ایتمه
کور یله جک سوزی سویلمه	رأی صوابی اغرض تزییف ایتمه
قدر نک ایدرکی مقدار خلقه	حب وطن قدری بیل
ایولک ایله	مداهنه دن حظ ایتمه
راستگو اولوب ارتکاب کذب و دروغ	عیال و اولادک حقنده رحیم و شفیع
ایتله	اول
رتبه و اقبالی اولان ذوات ایله	کندوسندن حسن خلوص و خیر
ستبر ایتمه	

خواهلق کوردیکک ذات حقنده	زینت جامه وخانه و باغچه و لاهو
مروت ممکنه در یغ همت اتمه	طرب و لعب مثل لوشیلرک زیاده سبله
سکا صداقتله خدمت ایدن اتباعک	بتلاسی اوله
حقنده حسن مکافاته غیرت	وقوعات زمانیه دن هیچ برشیده نه زیاده
و همت ايله	سرور ونه درجه سز مکدر اول
فنائق وقوعندن ممنون اوله	یا که کدر و سرورک ظاهر اولیه
هر حالده خیری طلب ايله	جلب منفعت و دفع ضررتکی کوزت
دید و شدید اوله اطوار و متدله اوزره	یکن مضرت عاده یی موجب
حرکت ايله	اوله جق شیده منفعت مخصوصه کی
اخلاق زمانه عجایب اوله یغندن	الترام ایلده
ما اول ایتدیکک ذاتدن مروت	هر بر هنر و معارف و صنایعک
مخالف وضع و حالت مشاهده	قدرنی بیل
ایلدیکک حالده مغیر الخاطر اوله	وقوعاتک بدایتنده متلاشی اوله هر بر
هر نه که زهر ناموس عزیزکی ضایع	کارک عاقبتنه انتظار و اعتبار ايله
ایده چک اولور ایسه اندن بغایت	خلق و ملت بیننده مذموم و منفور
اجتناب ايله	ولان طور و اوصادن و اخلاق
حیله و خیانت و یلان و مفسدتی	ولساندن احتراز ايله
ارتکاب اتمه	هر کسی محرم الاسرار اتحاد ایلجه
غیر و ظلم ایتکدن بالوجه کمالیه	هر سوز و هر شخصه اعتماد اتمه
احتراز ايله	

مطالع سزهر شبنمی سویلحه	شبنمی سائر اخوانه دخی لایق
کتم اسرار ایله	کورمه بوب هر حالده خیر خواه اول
هر حالده احتیاط اوزره حرکت	امور مأموره کده صدق واستقامتی
ایله	اعتیاد ایله
اهل ادبار ایله ختلاط اتمه	ایجابنه کوره مدارال لازم ایسه ده
شکاره ارباب دولت ایله منقشه ایله	اشوری مداهن اوله
اجرای غرض و نفسانیت	تکبر و نه ندال اوزره اولوب وقار
داعیه سنده اوله	وتواضع ایله معامله ایله
نفاق اعتیاد و سرمایه مراد اتمه	و قایه نفس ایچون اولسه بیله مصالح
هر حالده وقار و سکنتی عادت ایله	دولت و ملتده نعوذ بالله خیانتی
هر کسه اظهار حال عجز و مسکنت	ارتکاب ایله
ایله	وامر الیه بهیه امثال و مداومت
امورنده تسبب و تسامح اتمه	و نواهی شرعیه دن حذر
هر شیده رابطه اعتدالی الدن براقه	و مجانبت ایله
بیهوده اسراف مال اتمه و بخل اوزره	مخاطره دن سائر اوله حق و جهله
دخی اوله	حق گوید کی معتاد ایله
اقتضای حالی هر بار تجسس دن خالی	النسب دن دانندن کله بیاد کی قدر
اوله	خوان و عباد حقنده ایولکی دریغ تمه
کدینه استمدیکک ولایق کورمدیکک	بدخواه و بد زبان و بی رحم اوله

حق فکده تجاوز و تدیسی وقوع و لاز	حقیقتنی لایق بیله بیله مدیکاشی
شخصه عفو معامله سنی اجرا ایله	یچون عناد و اصرار ایله
و حسب البشریه مقابله و ادیستدن	ادخار نقوده و تکثیر وارداته بکده
کندی نی اله مزایسه لئ مثلندن زیاده	انهاک اتمه هر حالده جباب حقک
تصدی ایله	لطفتنه توکل اوزره اوله رق تدابیر
مسکن و مکسب و سر بر بوقوله	لازمه ده دخی قصور و تکاسل
شیلرده قناعت اوزره اولوب فرط	یلله
اقباله هوسکار اوله	ذاتنده عجب و غرور ایتمه
او امر سنیه و ظهورات الهیه	کوکل قیرده
تسلیمیت اوزره حرکت ایله	تیهست محلمند بولمقندن احتراز
امور فانیه دنیویه ایچون زیاده امل	و توقی ایله
و افکار ایله دلفکار اوله	ذات و رتبه و مأ موریتنه یا قشیمان
مصالح واقعده احوال سابقه	مصلحتده بولانه
و حالیه و اتیه بی ملا حفظه اوزره	طمع و ارتکابه صاعه
حرکتده دقت ایله	نفسانیت و غدره جسارت ایتمه
لطفتنی کوردیکک ذات حقنده	زنهار قدرینی بیلیانلره وارده نفسک
و فاسزلق اتمه	ارزوسنه صبر ایدوب روز کار
حق و معقول اولان نصایح و تدابیره	روز کارک تصاریفنده ثابت القلب
موافقت ایله	اوله رق منفعل اوله

از شیئه قناعت ایدوب طول امله
 دوشویده دورود را ز فکر لزه گرفتار
 اوله
 حکمنده عدالت ایدوب میل نفسد
 تابع اوله
 حقا که جد و شکر نده غفلت اتمه
 قهرنده لطفه نی و لطف نده قهرینی
 تذکیر ایله متمم مکارم اخلاق اولان
 حیا ایله متصف اول ساعی فساد
 و تمکک کلام نفاق انجافی استماعدن
 احترازا ایله
 بر مطـلو به که نائل اوله سن
 محافظه سنده تهاون و تکاسل ایله
 وغفلت سـبی ایله ضایع اولوب
 الدن چیقیمه زرا صکره سهولتله
 اله که یرمز و ندامت مـلامت فائده
 ویزمن
 ارباب کیندن امین اولیب خوش
 آمد سوزلرینه و تلطفه لرینه اعتماد
 اتمه
 اویله سن طورینه لایق و حالنه
 موافق اولیان اموریه میل اتمه که
 نیجه کیمسدر کندویه مناسب کاری
 قویوب اخرینه مـبـشرت ایتلریله
 یکپسندن دخی محروم قالمشدر
 همیشه حلم و وقاری شه ایله
 صفت حلم و وقار و تمکین ذوات
 عالیه یه یک الزمدر
 امین و معتمد کیمسدره اعتبار ایدوب
 اصحاب غدر و خیانت اولان
 فرومایه لردن اجتناب ایله
 پسندیده اولیان شیلردن اوزاق اول
 دولت و رفعت و قنند دوستلری یاد
 ایله که زمان محنت و مشقتده انزل
 معـاونـتـلرینه نائل اوله سن دشمن
 هر تقدر حقیر اولسه ده انی بیول
 عدا ایله اوسکا بر ماده ده هر تقدر
 امین اولور ایسه سن ده زیاده
 احتیاط اوزره اول
 کیر و غضب صاحبـنی بلایه دوچار
 یدر

صبرك اخري سلامت و شتابك
 صبرك ندامت در
 دوستان ايله مشورت رد شمنه دارا
 ايتك و آتش هوايي تسكين و كلام
 تلخي هضم ايتك مروت كامله
 نسانه يه دليدر
 صبر حصول مرادي و قناعت ثروتي
 متجدر
 تهور و استعجال هر حالده مزه موم
 و مرد مستعجل حصول مراد
 و وصول مراد نكر و مدر
 عاقل اولان ذات جميع زمانه تاني
 و تأمله مائل اولوب تعجيل و شتابدن
 اجتناب ايدر
 كشي جميع امورده حزم و احتياط
 وزره اولوب مواضع خير و
 شري و مواقع نفع و ضرري بر بردن
 فرق و تميز ايتك كر كدر
 دوست رنجيده و صديق ازرده دن
 كلز
 احتراز فرض و واجب مشابهه در
 عاقل هر حالده دشمن از ردميه اعتماد
 قلابه و مكر و غدر دن اميه اوليه
 تواضع و حلم اكثر اعتماد ابي احب
 منزله سنه كنور
 قناعت اهلي اوليان دن ياده راحت
 اوزره اوله من
 فراغت قدريني بيليان عافيت
 بوله من
 هر كس كند و اعلى سببي ايله
 ظهور قضايه استعداد پيدا ايدر
 بشقه سنك حقه ايتديكي سوه
 قصده ينه كند و گرفته اولور
 هر كيمكه بصر بصيرت و عين
 حكمت و عبرت ايله نظر ايدوب بو
 عالم عالم مجازات اولديغنه عالم اوله
 شك يوقدر كه هر حالده مجانب خير
 و مر حته ميل ايدر
 كچ مزاجدن هر كز استقامت
 كلز

هر کیمسه که عهد دشمنه تمامیه	و بد طینت و زشت سیرت ستوده
اعتماد و پیمان و ایمانه اعتقاد ایلمه	خوی و پاکیزه خصلت اواز
عاقبت گرفتار مصلائب و بلیات	هر کیمسه که خیر خواهر لک سوزینه
او اور	او عیمه و ناصح لک کلام خیر انجانی
هر کسک صورت و کسوتنه وزهد	قول اغنه قویمه بر بلایه گرفتار
و صلاح ایلمه شهرتد فریفته و لماق	او اور که ندن نجات مہسر اوله من
لازمدر	هر کیمکه یاد نا اهل ایلمه مصاحبت
طائفه نسلایه پیکده اعتماد اتمک و مکر	اختیار ایدوب یاران نادان ایلمه
و فریبلرینه الدائمق جائزد کلد	مستغذہ را اوله عاقبتی ندامتی مؤدی
طینت مذہومہ اصحابی قرار	او اور
اصلیستند ن متغیر اولمق محالدر	اخلاق سہائمک اقبح و اشنعی
هر کیمکه ستمکار او اور البتہ بلا سنی	خیالتدر و خیماتک انجاسی ندامت
واور	و فضاحتدر
انسانک عمری دأما یکی به منقسمدر	تجربه و ایمان شخصہ اعتماد جائزد کلد
بری شغل و دیگری راحت او اب	دشمنک قول زور یله مہسر و دعوائی
یعنی بری صلیح و آسایش و دیگری	محبوبیله مغرور و لماق کر کدر
مخاربه و شور شددر	هر بار که اظهار صد اقتده بر آدم
اعمال انسانیه یل حاجت و یانفعت	مبالغہ ایدہ کا اعتماد ایلمامک
و یا خود مجرد زینت ایچوند	کر کدر

زله غضب مستجمع جی مع محاسن
اخلاق واحسن خصال درو خشم
و غضب مستلزم جمله قبایح اعمال
و فضایل افعال در

اهل شجاعتك اقدامی هنکام
محاربه و مقابله ده و ارباب ماتك
صدق و استقامتی اوقات معامله ده
و احباب دوستك حقیقتی زمان محنت
و اوان نکبت و وقت احتیاج
و ضرورت ده معلوم اولور

سنگ دم قصر عمره و حرص و طمع
زوال نعمت موجوده سببدر
هر شخصك بر کونه مطلوبی و مراد
و مقصودی اولوب نفس انسان
ایسه مراد و مقصودی هرنه طریق
ایله اولور ایسه اولسون المی
استر

جیم زمانده احوال جهان برام
و ایون کی اوله رق او یون باقی

ایسه ده او یونجیلری آن بان تبدل
تمکله بویله او یونجیلره اعتماد جائز
اوله من

حسن زندگانی رفاه حال ایله امر
داره سنده احتیاجی اولما قدر
کوتی شبنی ایواشد رمك درایتدن
معدود اوله رق انجق ایومصلحتی
فناشد رمق عدم درایتك علامت
ردیه سندندر

ذوات عالیله حقه ده سکوت اتمک
ولا در زرا ایو سویلیانه مداهن
دینور و فنا سو یلمك لازم کلسه
مضرتی کوریلور و بعد الوقات
دخی سویلیان حیاته ده جسارت
بدمانسی جمعیله جنبیدر

خلاف طبیعت اولان شئی هیچ بر
زمانده ایو اوله من

ارباب حسد اخره ایصال ضرر

قصیدله کندو کدر و ذیاتی یله	دیرلر حاصلی بون کی نیجه نیجه
اختیار ایدرلر	صفات و افعاله مغایر یله سوز
تتمت حقیریه عقوبت عظیمه بی	سو یلرلر
روا کور مامک لازمدر	فقرو افلاس جهله بلالری باشی
طلب معرفتده هر محنت عاقبت درلو	مثابه سنددر
نعمت و ثروته مبدل اولور	اصحاب عقوله کوره سکر
دولت مستقره بی موجب و جامع	صفات و افعاله اولان ادملردن
اولان حاصلت مدوحه غیظی کضم	احتراز اتمک یعنی او مثللو کسانله
وخشمی هضم و هنکام غلبه عقبنده	دوستلق معامله سنی اتمک لازمدر
میل جانب حلمدر	منعملرک نعمتی بیلبوب کفران
زر و کوره فریفته اولق خلاف	وعصیاندن صاقیمیان و بی سبب
عقل صحیح و دولت دنیا به مغرور	غضب ایدوب خشمی حلم اوزرینه
اولق مقتضای جهل صریحدر	عالم اولان و حقوق خلیقه رعایت
عاقل و هنرور کشی هیچ بر محله	تیمان و اندیشه غدرو مگری کندویه
غریب و محروم قالمز	پیشهادیدن و دروغ و خیالاتی اعتیاد
هر خصلت که بیو کلره سبب مدح	قیلان و شهوت پرست اولان و قلت
و محمتدر مظلومه ملره موجب قدح	خیالیه موصوف اولان و بی سبب
و مذمتدر اگر شجاعت ایتسه تهوره	ظاهر خلق حقنه بد بکان اولان و بی
حل ایدرلر سخاوت ایلسه مسرف	رهبان اهل عقلی متهم ایلیمیان
	شخصا ص دیمکدر

واحب اب اولدر که ایام نعمت	اخص احب اب اولدر که ایام نعمت
دائم قلاً محافظه ناموسیه سندن دم	وهنگام نکبتده دوسه ننگ خاطر بنی
اوران ادم اکثر با فملاً بی ناموس اولور	استفسارده اهل و عقلت ایله
اخلاق حسنه ایله ممدوح اولق	برش بنگ کسی هر نه در اوصـعـب
ضرورت و احتیاج بدن وارسته	اولوب تسویه سی دشوار ایسه ده
اواغده موقوف اولوب احتیاج ایسه	بعد الحـصـول اتی محافظه اتمکدن
اخلاق ردیه ننگ منشی مثابه سنده در	اساندرزیرانیجه امور اولور که اتفاق
حسن تدبیر کسب ثروته و اسراف	طالع سعادت و امداد بخت ایله
فقره و تکاسل محرومیت مرآه	ز چشمزجه حاصل اولور امانی تدبیر
سبب در شدت خوف و خشیت	مضبوط و مستخرقا لقی منصور
اثنا سنده بهضایا س ایله جرأت	و ممکن اولز
وجسارت تکون ایله	عقلایه شایان اولان اوچ صنف
نسان کوردیکی لطف و نعمت	ذوات ایله دوسه نلق اتملیدر یر یسی
ودوچار اولدیغی بلده وافی فراموش	صحاب علم و کمال و دیگری مکارم
ایدوب حتی لطف دیدمسی اولدیغی	اخلاق اربابی و یر یسی دخی بیغرض
ذاته بغض و خصومت و حضرت	و کم قطع اولان ذواتدر
وخسارت کوردیکی شخصه اظهار	اوچ طئافه ننگ دخی مصاحبه بدن
عذارت اتمکدن فراغت ایدر	احترار لازمدر فسق و فجور اربابی
	واهل کذب و ارباب خیانت

فقرا اعانه يه واغنيا اصايحه
 محتاج در
 ايلرو بر كسه ده اثار فضليت مشاهده
 ايلسه لندن بوز چو پر بونلردن بشقه
 روحك بيمارخي امل و غرضدن
 هر شديده عجله و سرعت غضب
 وحيات و نشاطي عقل و درايتمدن
 و نفع و فائده سي اوليان بيهوده كلام
 نشأت ايدر
 سيني هر كسه افشا ايلك و هر كسي
 حزم و احتياط اظهار خلوص
 معتمد بياوب اعتماد ايتم و دشمندن
 و مودته بيله الزمدر
 دوستني فرق اتمامك دخی جهالت
 عقل نفسده غالب اولد قبحه رفاه
 علامتنددر
 وجود حاصل اولور
 بر كسه قدر و مرتبه سنك فوقنده
 غنايت الهيمك خير اوسي عقل
 نفسني ترفيع ايدرايسه ناسك غضبني
 و مصائب كونهك شري جهلدر
 جلب ايدر هر شيبك برخلي واردر
 جاهله بر قاچ خصلت واردر كه جهل
 عقلك محلي ناس ايله بجهالسد در
 نكلام معلوم اولور مثلاً الفت و ايرش
 بجهالسمك دخی شرايطني يرينده
 ايتديكي ذاته ظلم ايدر كندردن دون
 كتور مك معيار عقلدر
 بولانلره تعدي و تجاوز ايلر كندونك
 بشاشت وجه و عز و بت اسان و حسن
 مافوقنده اولان ذواته قهر و غلبه
 خلق اداب ماسترتنددر
 تمام فكر و داعيه سنده اولور و كلامك
 محب صادق اولدر كه هر وجهه له
 كند و سندن امنيت اولانده رق طرح
 كنند و علمينده مضرتني فكر
 نكلسف اولوب اذن حفظ
 و ملا حظ دايتمك سز ين تقوه و تكلم
 داعيه سنده اولنجه

کرم اولان کیمسه دن حاجت
و مقصود طالب اواندقد تانی و تفکر
ایلمسه نه رخصت و یروب تعجیل
و تعجیز اتمام کار عقلا ندر

کافہ خیرک اصلی ثبات قلبد ریعی
ببواب قلب ایلہ حاصل او اور

ارباب عقل و حیثیتہ کو رہ جب
زمانہ شرف ناموس و اعتباری
خطوطات نفسانید و منفعت مالیہ
فدا اتمامک لازدر

اکثر مزاج ناس تجربه اولئسه صاحب
خدمه و حیلہ کار اوله رق بر برلینه
بغض وعدا و دن بشقه نسینه
مشاهده اولغز

اخلاق ممدوحه و او مساف مقبوله ايله
متصف اولان ذات بلاموجب
خاطره طوق نور سوز سوزيلر و مافوقنده
بوانسان ذواته اظهم از تعظيم
و عبوديت و هم مرتبه بلرینه حسن

معاملہ و رعایت و مادی و فنی و اولیہ
نوازش و شفقت الیہ و بویہ اخلاق
مرغوبہ الیہ عامۃً اس کے محبوب
قلوبی و اولیہ

حق سز برینه غدر ایدن کنه دویه
غدر او اتمغه سبب ویر

عداوتك منشئ ظلمدر و مودتک
مبدئ اعطافدر ظلمله دوست پیدا التک
سودا سنده اوراق محض حباقت
و بیولقبا حقدر

دوستلرینہ صد اقت ایدن دوستک
دوستلری دخی صادق او اور

صادق اولان دوست دوستی اوغرینه
فدا کار اقدن اجتهاب اتمز
علمدن انیذ و فقردن اجی نسه نه

یوقدر
حسن تدبیر ایله مقدار کفاف مال
وافرا یله اسرافدن یکدر
مال قابل حسن تدبیر ایله چوق اولور
مال تدبیر قاصر ایله یوق اولور

نادان اولان کیمسه هر نقدر صاحب
 جمال اولسه صحبتدن پر هیرایله
 زیرا نادانک جمالی یاردن خوینی
 کندرتنه کیم قلیج هر نقدر
 خوب رخسار ایسه ده ینهد
 کردار در
 عقد رابطه الفت و مناسبت
 و مصاحبت اتمکه شایان اولان
 ذوات ادای شکر نعمتی ذمتنه لازم
 بیلان و عقد و عهد رسته محبتی
 تحولات روزگار ایله منحل و دعوی
 مودت و مصادقتی تقلبات دوران ایله
 زائل و مضمحل اولیان و ارباب
 لطف و مروت و تعظیم ایدوب قولا
 و فعلا حسن معامله و مکافاته رعایت
 ایدن و غدر و جور دن احتراز و نحوت
 و غرور دن اجتناب ایلان و حالت
 غضبیده نفسی ضبطه قادر اولان
 و دست سخنانی رفع ایدوب اصحاب

فقر و احتیاج حقنده مقدور ین
 صرف ایدن و دامن حلم و شرم
 و حیای الدن قومیان و اهل عفته
 محب و ارباب فسق و فجور دن
 بجنب اولان کمسدر در
 کریم کسه حقنده حلم هر نقدر احسن
 و الباق ایسه لنیم کسه حقنده حلم
 اولرتبه قبیح و فاسد در
 دوست نلر ثبات و متانت اتمک
 و منشکر نعمت بولمق امید ایله اولک
 ایلک و افکار عادتک استقامتدن
 شبهه اتمک و کمال اطمینان قلب
 و حسن اعتقاد ایله کتب مطایفه
 ایلک و هیچ بروقتنده نالامید
 اولماق غفلت مدوحه ک اثر لیدر
 بخل و خست و حب جاء و بغض
 وعداوت و حسد و فسق و فجور
 و خشم و غضب و جبن و رخاوت
 و عدم مساعد و سائر بویولا

اغراض نفسانیه غفلت مذمه و منهك	وخلق بد اصحابی كثرت احسان
علامت لیدر	و بخیل و بی مروت احسان
فراط و ما الغه هر برفه انك منبع	وانس نیتدن و حریص و خسیس
و منشائی مشابه سنده در	معاونتدن قطع امید ایتمك اقتضا
بر قوی الاقتدار اولان متفق	اید
مستقلد بی اغی بردشمن قویدن زیاد	قول بی عمل و مال یخرد و علم بی صلاح
احتراز اولور	و حیات بی صحتدن فائده مبسر
فعل و حرکت قوای جسمانییه	ذکدر
تقویت و ردیکی مثلاً مطالعه قوای	بر کسمه یه که عفو و احسان
معنویه یه و جب تزايد اولور	معامله سده خطر نفس و جان
اهل عرض و ناموسك سوزی یمین	احتمالی ملاحظه سی وارد اوله اول
و معاهده صورت سده قوی و معتبر	عفو ایجرا ایتمك خطا در
اولمیدر	نیل مطالب و مقاصد تحمل متاعب
نفسی عقله ترجیح و تقدیم ایتمك زاندی	و شداید مر بو طدر
لازم اولان شبهه ترجیح ایلمك	هر کسمه که پادشاهدن حق ستر
کبیدر	و طبیبدن مرضی کتم و احتیاج بی
امبدی رهین طریق اتخاذ ایدن فقر	احسانندن اخفا ایده کندویه کدر
ایله سیاحت ایدر	ایتمش اولور
متکبر و متهور ستایش و مدحتدن	عقلا اگر بش خصوص سده بذل

مقدور ایدرلر ایسه معذوردرلر	دین و مذهبک بقا سنه مدار اولان
سابقده کندویه محول اولان منصبی	قوت معنویه اعتقاد تامدر و نظامات
طلب ایتک بر صکره تجربه ایتش	موضوعه ک قوتی خوفدر
اولدیغی مضرتدن برهیز ایتک مالک	خط اقرار اولند قبحه قابله باعث
اولدقلمی منافی محافظه ایتک	تسلی اولور
وورطه افتندن خلاص اولمقده مبالغه	بادی فساد اولان تسکینه مقتدر
ایتک وزمان مستقبلمه جلب نفع و دفع	اوله من
ضرر ملاحظه ایتک خصوص لیریدر	حیله واهانت عدم ملومات
هر کلامکه مستمع استماعندن امتناع	ومهارتدن ناشی ارتکاب اولنور
ایده متکلم ایتک تکلمه اقدام	اهلیت و مهارتی اولمیانلر اهل مهارتک
اتمام لیر	مسکینه سلوک اتملیر
عواقب حیله و غدر همیشه مذموم	محبت سعادت حالی موجب و بغض
و خواتیم خدعه و مکر نامبارک و مشؤم	و عداوت عذاب درون واضطراب
اوله کیشدر	کونا کونی مستو جبردر
لطیف و مریحتی عدودن ییله دریغ	جهانده دفع وازاله سی محال اولان
اتمام لی	شیلردن بری اعتقاد و دیگری افکار
اصحاب شرک صلیکاهی قلب لیریدر	عامه در
امید بعید مسرتی محو ایدر	ما فوقه نظر ایدن انسان فقیر اولور
سکوت ایله دعوا باطل اولن	ومادونه باقان ادم غنی اولور

افکار صائبه قلوب واسعه دة تولد	دوستی و دیگری دشمنک دشمنیدر
ایله نشوونما بولوب قسوت قابیه سی	دشمنلرینک بریسی کندودشمنیدر
اولان کسانده بعضا حسن افکار	بریسیدخی دوستنک دشمنیدر
ظهورایتسده یله او هام و اغراض ایله	بریسیده دشمننک دوستیدر
مملو اولدیغندن بویله محاسن افکار	ترهات دشمنه فریفته اولوق جائز دکلدر
اجنبی کی قاله رق بالاخره من دفع	عاقله لازمدر که دشمنندن تمایق زیاده
اولور	کورد کجه سوء ظن و اعتقادی
قهر و احسانده افراط اوزره حرکت	زیاده اولماید
ایتک و هوای نفسه او یق موجب	پازار عالمده کسب یار مخلص و هوادار
ضرر در	خالصدن انفع تجارت اولز
کشینک موانس و مصاحبلرندن	هر کسه فائده و منفعت ایتک جلب
خوف و خاشایسی انسندن زیاده	قلوب و محبتی موجب و شر و مضرت
اولوق لازمدر انسانی تأدیب	بغض و نفرتی مستوجبدر
ایدم جک شیلرک الی اقدمی نفسی	هر مخالفت معاداتی و متابعت
شهواتدن یعنی دیلدیکی شیدن تبعید	موانسه بی مستدعیدر و حسن خلق
ایتمکدر	ایله مجامله محبت و مودت و سوء خلق
کشینک دوست و دشمنلری اوچ	ایله معامله مبادعت و نفرت ایجاب
صنف اولور دوستلرک بریسی کندو	ایدر و انبساط موانستی و انقباض
دوستی و بریسیدخی دوستنک	وحشت و نفرتی استیجاب ایلر و کبر

و غرور غضبه و تواضع علو رفعت
و بخل ذم و قدح وجود مدح و ثایه
سبب اولور

امورنده قصور اتمک تضییع امری
موجب و حزم و احتیاط سلامتی
مستوجب و امر خطر دزدن حذر تجاتی
منتج و تدبیرده اصابت نعمت بقاسنی
مستلزم اولور

قلت کلام و کثرت سکوت مهابت
وسایله و نطق و کلامه صدق
و عدالت جلالت زریعه در

هر شایده انصاف ایله محبت کثرت
و اعطا و احسان ایله قدر و عظمت
کلور و هر کسک مصالح و مشاقت
نحمل ایله سعادت حاصل اولور

جان صقلی نفس ایله عقل بیننده
راختلاف دن عبارت اولوب یعنی
جسم راحت و عقل مشغولیت است
نساک جانی صقمایق ایچون

حیث ذاتیه و غیرت وطنیه سی
اولوبده حسن صفت
واشتهاره رغبت ایدن ذوات علو
همت و سخا و مروت اصحابی اولور
خصوصیه جهانده ابقای نامی
موجب اوله حق مآثر بر کزیده و عامه یه
شامل اوله یله جک خیرات و حسنات
دائم و نافع و ضمیمه موفق اولمیدر
کشیمک احوالی بینک فرناسنی
طامینق ایله حاصل اولور

چونکه بود مرا یله کوریشن شخصک	اولوب انسانی طنیمان ادم هیچ
حسن شهرتی اولور الفت ایلدیکی	روقتده علم پولتیقهیه اشنا اوله من
ادملره من وجه مشابیهتی اولماق	صدق و حقیقت وعدالتی
اوله من	کنندویه مستشار مطلق و رفیق
صدقیه بی قبل السؤال اعطا	صادق اتخاذ ایمان و کلایه حیفکه
ایلمک شرایط مرونددر	هم مصالح عمومی قومیه بی و همده
	مصلحت مخصوصه ذاتیه سنی
حیث صحیحه ذاتیه ایله تحصیل	اخلال واضرار ایلکدن بشقه
اوانان شان و شهرت ثابت و باقی	رشته مقتدر اوله من
اولور	ارباب پولتیقهیه اداره دولت و مملکت
ارباب پولتیقهیه دن اولان ذوات	وملک ال ایوسی نه اولدیغنی بیلک
احوال سابقه بی امثل اتخاذ ایدرک	واسباب استعمالی ارامق و هرملک
وقوعات حالیه بی محاکمه و یا خود	حالتیه حسب ان اولان شرط نظام
احوال حاضره بی تدقیق و مطالع	و اداره بی اکلامق خصوصاری
ایله احوال مستقیله بی استدلال	لازمدر
و موازنه اتملی	نفوذ و اقبال مفسد برشی اولوب
پولتیقه دینلان عملک روح و اساسی	دائما انسانک اطوار و حرکات
طبیاع بشریه و قلوب انسانیه	مأوفیه سنی تغییر و تبدیل ایدر
مدققانه مطالعه سندن عبارت	افراط اقبال حد اعتدالی تجاوز

ایلد که زوالی نتیجه ویر
دفع رقبانک فائده صحیحه سی
اوله مبهرق بالاخره ندامتی کوریلور
ومجازات مثلیه سنه دوچار اولور
ایتملی خلقک جفا سنی و خلقه
ایلدیکی اطف واعطاسنی فراموش
ایتملی حتی وموتی همیشه ذکر
ایتملی

قناعت وعدم ونفاق وشقاق امنیت
قلبیه وسلامت ذاتیه می موجبدر
قطع ارزاقه سبب اولنلرک عاقبتی
وخیم اولشدر
بدای قبیح اولان شـ بئک نتیجه سی
دخی اقبحدر
ارباب اقباله الک سوء حالی نتیجه ویرن
طمع وار تکاب وانواع شهواته انهم حاله
رفق ومدارا ایلله تلقی قبله
مقرب ملوک اولان ذواته بوبش
خصلت بولمیلیدر اخلاص تام ایلله
خدمت ایده وجل همئی متابعتند
مقصود قیله وافعالی صورت
استحسانده کوستره بر امره مباشرت
ایده که حقه قرین اوله وصلاح ملک
وملکی انده ملاحظه ایلله

صور تیدر
مأمورین دولت ییشنه القای برودت
ونفاق ایدن شـ بئک باشلیجه لری
محاسنه ومکاره وخصوصیه له
استحصال منفعت ذاتیه مادلیدر
جهنده درتشی واردر که ایکبسی
فراموش ایدوب ایکبسی دائمی فکر

امارت و حکومته لایق اولان ذاتده
درت خصصت لازمدرضه مفسر
نملک و عنفسر شدت و اسرافسر
کرم و بخلسر محافظه

خلقه ک زیاده کریم و حلمی شول
ذاتدرکه کند و بی لطفدن محروم
ایدنلره احسان و کندویه ظلم ایدن
کسه بی عفوایده

بحکومتده هر نقدر ازامد مداخله
ایدرایسه مصلحت اولقدر مرکز
لایقنده کوریلور

افراط درجه مطالعه ایدن ذات
شبهیه دوچار اوله رق مصالح
واقعده غیرت وطنیه بی غیب
ایدوب افکار بیهودیه ذاهب
اوور

مأمورلرجه الک کو توصفت تلون
ورآینده عدم ثباتدر

ارباب دولت و خدمه سلطنته برشیده

متمم اولدیغی حالده صحاب غرضک
القائتله تبریه ذمت ایتمکه یول
بوله میدرق متمم صورتده بولنق
پک زیاده سوءتأثیر ایدر بودخی نظام
و عدالت کاليله اجرا اولنما مسندن
نشأت ایدر جمیع زمانده کشی کندو
نهایت صحیحده مسندن احتراز
ایتملیدر

ارباب دولته کوره دائره رینه ارازل
واسافلی تقریب اتمامک لازمدر
پادشاهلر کشی بی بر مصلحت مهمه
و مکتومده محرم ایدر ایسه اول سری
کتم و اخفا یله کسمه افشا اتمامک
و حضور پادشاهیده کذب و دروغه
جرأت و جسارت اتمامک
و بر کسمه بی مذمت و غیبت ایلامک
لازمدر

غصب اموالدن بتون بتون اجتناب
ایتملی زیرا انسانک بالاطمع مجبول

اولدینگی حرص و طمع جیلمیسی	واختلاله مؤدی اوله کلمشدر
مقتضاسنجیه اموال مغصوبه ایچون	ذوات عالیمک ما کولات و مشروبات
هیچ بروقتده اونجه حق درجه ده	وسا اراسباب ثروت و اخلاص املرینه
اضمار کین و عداوت ایدر	یکده حسد اوانه میوب فقط معیتلرنده
عبث یه صرف اولسان جود و سخا	درایت کار ره ضرور خدمه یه نائل
محض مضرتی مترتب اولوب مذموم	اولملری اصل باعث غبطه اوله حق
اولور و ایجابی حالنده اختیار اولنار	شیدر
بخل و حسد فائده و منفعتی مسئلرله	سفرلک ما موریتجه صفات دائمه
اوله رق ممدوح کورینه ور	وثابته سی اوله ور
یولایا استعمال حیلله ایک درایت	اعمال حیل و دسایس ایلله تحصیل
و فراسته موقوف ایسه ده داریت	مناصب ایدن ذات بر حیل و افترا
کامله صحیحیه سی اولان ذات او مثللو	ایلله منصب و اعتباردن دوشر
حیلله قولالانغه محتاج اولمز و سائرینک	مناصب عالییه بی تحصیل ایتمکدن
حیل و قعه سنه دخی غلبه ایلر	زیاده محافظه ایتمی ده مشکلدن
وبومس لکده اولان ذوات عالییه	کشی یه مستحق اولدینگی رتبه
شهرت حسنه نلک درجه منتهاسنه	و منصبدن محروم اولاق و یا خود
واصل اولور	استحقاقی اولدینگی مناصب عالییه ده
هر وضع و حرکتکه دائره قوانین	بولاق کبی بادی خجالت و عاروشین
شرع و عقلدن خارج اوله لایذ زوال	اوله حق شی بوقدر

جميع زمانه براسيرك برمالك وصاحبی	فارشدیغی حالده محو اولور تكميم
اولوب حاله بوكه اسير اقبال اولان	نهر لر در يازه فارشدیغی حالده محو
شخص حر يصبك چوق ذواته	اولدیغی کبی
اسير اولسی لازم كلور	کشی بشقه سنك بيلمديکي خطاسنی
بركره حيله وفساده مالوف اولان	چابق فراموش ايدر
آدم بردخی بوافاعالدين فراغت	کشی کندوسنك خطاسنی بيلمديکي
ایده من	مرتبه اخري بيله من
مناصب عالیه بولانان ذات اصحاب	پك هـ نرور ومهارتلی کورنگ املی
لیاقتدن اولدقلری حالده ده از یاده	ملکه ومهارتی غیب ايدر
کسب حیثیت وشهرت ایدرایسه ده	مثال کبی ساری شی اوله من
لیاقتسز اولورایسه نظر ناسده	اکثر یا اسباب کدر منافع ذاتیه
یولك کورنگز بلکه استخفاف	وعجب نفسدر
اولنور	برادم فنالق ایتمکه مقتدر اولدیغی
اصحاب مناصب امور بولتیقه ده	حالده ایولك ایتمسی بمدوح دکدر
بالکز نفسی ملاحظه ایدوب احوال	مهارت صحیحه هر شبك قیمتی لایقيله
حاضره سنی خوشبجه کچورمک	بیلکدر
سوداسنده اولورایسه کچوق	کشی کندومهارتی کتم ایتمکی بيلمک
قصور وخطاره دوچار اولور	کبی مهارت کامله اوله من
خصائل حمیده ومانع ذاتیه غرضنه	صداقت جلب عنیت ایچون حب

نفسك اربدر ساره تفوق اتمكد	حقای ناس اكثر يا هرشيء كند
واسطه در	مزا جيله كورر
انسائك طور و حركتي لسانی كي	انسائك ما موريتي حثيت
ناطقدر	ذاتيه سندن بيوك اولد قجه كندوسي
بعضيلري خصال ذهنيه ايله تزئين	نظرده حقير اولور
ذات ايله مقبول و بعضيلري صفات	امنيت عقلدن زياده مدار بحث
مدد وحه ايله كرفتار غدر واضطراب	اولور
اوله رق مکتوب و مدخول اولور	كشي حيله سني مشاهده ايلديكي
منافع ذاتيه خصائل مدد وحه	حباسنك اظهار ايلديكي خلوص
وصفات مذمومه بي على النساءى	و مودته اعتمدايتمه رك فقط كرفتار
ستعمال واستخدا م ايدر	اولديغي بليه دن متأسف و مكر
وقار نقصانئ حثيت عيني ستر	اولمليدر
يتك ايچون وضع جمليدر	بر شخصك بطاننه حائى لايقبله
رقت قلب سائرده كوريلان	اكلامق ناسك اخلاق عموميه سني
حال كدر واضطرابه دوچار اولمق	تحقيق ايتكدن مشكلدر
حتمائى تخطر دن اقتضايدر	كشي امل ايلديكي ماده نك
بعض افعال حسنه نك اسباب	نه اولديغنى تمايله بيلسه هيج برشي
منوبه سى ظاهرده بيلتمش اولسه	امل ايتمز
صاحبي محبوب اولوردي	حقا جر زهلى اولد قجه ده امضر
	ولور

مصالح کلیه ده احداث و سبيله	لايق اولانى فرق ايتماك و كندوسنى
ايتمكدن زياده وسائل موجوده دن	بى عيب بيلمك علامت جهلدر
كسب منفعت ايتلك ده اولى در	اغراض نفسانيد عجايب شيدركه
بعض كوتو ادملك هيج برايولىكى	عالمى جاهل و جبان و جاهلى جرى
اولسه مضرت كليبه بى منيج اولز	و جسور ايدر
ايدى	قلوب بشريه اغراض نفسانيدك
حق جملى حسن حيله و اغفال	مبدأ اصلهسى اولوب دائما برغرض
قبيلندندر	حاصل و برطرف اولسه در حال ديكر
استحقاق و حبيبتك فواكه كبي	برغرض وامل دخی ظهور و تولد
موسمى واردر	ايدر
واصل مراد و مرام اولقى استنيان	ارباب عقل و عرفانك ثبات و متانت
ذات اغراض خيريه بى كافه مواد	اضطراب درون و تلاش كون
ترجیح و تقديم ايتملى	كونلر بى قلبلرنده حبس و كتم ايتلك
تحصيل مرآمده حكمداران ابرام	علمندن عبارتدر
ايتلك مغاير ادبدر	تيز زمانده كسب رتبه عاليه و اقبال
بادشاهلره تقرب زياده اولدقجه	واندقدده هر كسك نظر حسد بى
ادابه ده زياده رعایت و دقت	جلب اتمامك ايچون اظهار تواضع
ايتليدر	ايتملى
كندويه لايق اولان ايله غييره	امور بولتبقه بى مواد ادبه و اخلاق

حذر تعلیدر

انهای استشاره ده رأیک الضعیف
بالبداهه سنوح ایندور رأیک افضل
بعد السنوح اول رأیده افکار تکرر
ایدوب علم یقین تعلقیله تحکیم
ارناندر

یلائی آدم هر تقدیر رتبه عالیه
صاحبیدن اولور ایسه دخی بین
الناس حقیر و صغیر و خلق کنندودن
متفر اولوب کسمه کندویه میل
ووجه ایتمز

خیل اولان کسمه دن هیئت مسلوب
و کندودن اخراک خوف و حشیتی
مفقود و بین الناس مستثقل
وقایوب ناسده مبعوض و عیون
ناسده وقاری زائل و حقیر اولور

انسان کندویی حیثیتی بیلنلری سور
و کندوک حیثیتلو بیلدیکنی سومر
ک یسوک لطف و عنایت اکثریا

ایله قارشدر مق کبی مخاطره لی شی
یوقدر یعنی منازعات و اقعیه
ناموسه نقل ایتمک عینی او مشالو
منازعاتک تسویه سنی دائره امکاندن
طرد ایتمکله برابردر

ارباب پولتبقه کوره حین مکالمه
ماده مطلوبه نك ذاتاً و مصلحتاً
حصولی هرنه وادیده بسط کلام
ایتمکله موقوف ایسه بلاتکامل
اجرا سنهدقت ایتملی

هر کسمه که طریق صدق
و استقامتدن عدول ایلمر ایسه
بندامتله عودتینی و یا خود وادی
ضرره دوچار اولسنی مستلزم اولور

ارباب حکومت لایق اولان اولدر که
کافه امورنده کمال حزم و صدق
اوزره حرکت ایدوب خلاف مأمول
عارضه حدوثیه سبب و بر مکندن

کفرانی نعمتله مقابله اولنور	بری کندوسیده ورؤیت مصلحت
اکثریا حیثیت صحیحه دن زیاده	ایتمسیده ایودرودیکری ذاتی کوتو
حیثیت ظاهره اصحابی قرین	ایشی کوزلدر و بریسیده کندوسی
مکافات اولور	حسن خلق صاحبی اوله رق و لکن
امنیه و امید اغفال ایدیچی شی	مصلحت کورمسی فسادر و دیگر
ایسه ده قلبک غداسی اونغله انسانه	بریسیدی دخی هم کندوسی بداخلاق
بادی تسلیمت اولور	واو یغونسز و همده مصلحتی
نسانک کمسیدی اغفال ایتمک نیتی	یواسز در دوات و ملت ایچونک
اکثری کندوی اغفال ایدر	خبرلوسی اولیکی صفته اولان
کشی هریشئی بیلک تفصیلاتنه	ذوات و زیاده مضر اولنلریدیخی
کسب وقوفله اوله ییلور	دردنجی مرتبه ده صفتی بیان اولان
تفصیلاتک ایسه نهایی اولدیغندن	اشخاصدرایکنجی درجه ده یازیلان
انساک معلوماتی دائمی سطحی	صفت خلقچه فنا ایسه ده دولتیجه
وناقص قالور	ضرر اولیه رق اوچنجی عداوانان
نصیحت کبی مبدولیت اوزره	خلقچه مدوح کورینور ایسه ده یله
ویریلان شی یوقدر	مصلحت ملکیه جه مضر
منافع ذاتیه کشی بی هر در او صفته	و بی فایده در
کوستره ییلور	اصحاب اقبال وارباب حکومتده زیاده
مأمورین دولت درت درلو اولوب	مداهنه ایتمک و ورطه ادا باره کرفتار

<p>اولنلری تحقیر ایتمک و غرضکارانه حرکت ایتمک و لیاقت و استحقاقد نظر حقارتله باقوب کندویه روی مساعده کوسرتمک و مقبل اولان دوستنه حقیقت حالی سويلیبوب مداهنه ایتمک و ادبارده ایکن استغنا ایتمک و رقیده نظر انصاف و عدالتله باقامق و بالعکس مظهر اولدیغی غلبه له حسد ایله سائر اشخاصده ذم اولنان شیرلی کندوسی ارتکاب ایتمک و اکلامدیغی مصلحت اوزرینه رأی ایتمک و حقوق مخصوصه بی بالا التزام حقوق عمومیه بی ابطال ایتمک و حب جاهنی محافظه ایتمک ایچون مساوات و سر بسایق الت اتخاذ ایتمک و کندو خطا واصلی فراموش یتیمک علامت غفلت و اثر سوء خلق و طینندن معدود در مسن اولان ذوات نظاماتی مطالعه و عرض ایتملی اختیار لر تصدیق</p>	<p>ایتملی و کنج لر دخی محافظه و اجر اسنه دقت ایتملیدر یـ و ک ادمـ لـ ر ک شرف ذاتیسی خلق لر ینک عدم لیاقت و اهلیت لر یله برقاندخی تزیاد ایدر اولخالده ارباب حسده میدان قلبیه رق لیاقت و استحقاق صحیحی بدین ایلر خوف و امید و اشتیاق موجود اولدقجه حضور و راحت منسلب اولور بردولنک اصول جاریه ردیه سنی تبدیل و تعدیل ایتمک نیت خیریه سنده اولان ذات خلقک نظر اعتمادی جـ لـ ب ایدـ جـ ک صـ و ر تـ دـ عـ اـ دـ ل و خلقی الزام ایله جـ ک مرتبه ده عـ اـ قـ ل و هر کسی خواب غفلتدن و یاندیره جـ ق درجه ده مرد کامل اولمی و مصالح مختلفه بی حقیله اداره و بین الناس جاری اولان اغراض</p>
--	---

و نفسانیستی از اله ایتملی و اصحاب دلم	مصلح مخصوصه سنی لایق بقره اداره
و ملایمتدن بولماید	ایدن پک از بولند یغندن مصلح
هر برواضع قانون اولان ذاتک ابتدا	عمومیه بی حسن اداره ایده جک ده
افعال و اعمال معقول و مقبول اولوب	زونا در بولنور
انجیق متعاقبا برطاقم موانع و محازیره	قبول عوامک دوام و ثباتی اولوب
دوچار اوله رق حدت و تهوره تبعیتله	بغض خواصک بقا و دوامی
بیانغی اغراض نفسانیه بی التزام	یارد
ایدرک طریق استقامت صورتیه	اکثر ناسک خشنود لغی اجرای
خطایولنه کیدر	حقوق شخصیه و احتیاجات
بیولک ادملرک قصور و خطاری دخی	نومیه لرینه سهوات ایله نائل
بیولک اولور	ولمقلغه منوط اولوب یوخسه
شهرت و شجاعتک سیبیلری حب جاه	امور کلیه دن طولابی خلقک
وعاروشندن خوف و حرص و طمع	منونیتی استحصال کفایت
و کسب حضور و راحت ایتمک	ایتمز
سوداسی و بین الاقران فائق اولیق	امور واقعده حقایق مصلحت
هوسیدر	ظاهر اولقمسزین خفت و تهالک
افکار زمانیه تبعیت ایدن ذوات هم	کوسترک مضر اولور
سرعتله ایلر و کیدر و همده سر منزل	عهد سندن کلیمه جک ایشی
حرامه و اصل اولور	نفسه تکلیف ایتمالی و امور خبریه

هر برشی صورت حقیقه سنده	قصده اوانه جق زمان عجله
کورن عاقل اولوب هر برایشیا و ماده	ایدوب خلافتده یعنی شر اولان
خورده بین و مقر سقوب دنیلان	مصلحتده تائی ایلیدر
التله باقوب میل و امید و خوف	حب جاه اصحابی قار بازه تشبیه
و احتراز لرینه کوره بعض شیلری	و لنور که قزاند قجه قزاندغه طهر
عظام و بعض شیلری تصفیه	و حرص ایلر و قبالک درجه
و تبعید ایدرک الحاصل هیچ برشی	منتهاسنه وارد قدده احوال
صورت حقیقه سنده مشاهده	حاضره دن دخی اوصانوب دائم
ایده میان جاهل و غافل اولور	فوق العاده وقوعات و تبدلات
نسان دائما اعتدالی مدح ایتکدر	ظهورینه انتظار ایدر یعنی هتکام
خالی اولیده رق مع هذا درجه	صلحه سفر و ایام سفرده صلح
اقتدار بی مرکز وسط و اعتدال دن	استر و الحاصل کند و عمل و فعلندن
دور و تبعید ایدر یعنی متأسف	اوصانوب سائر لرینک حال و افعاله
اوله جق مصلحتده بتون بتون	حسد ایدر
مأیوس اولور و محظوظ اولدیغی	عاقل و کامل اولان ذات اسباب
شبه مکمل و بی محذور در دیر و حظ	نزهت دن اوصانه جق درجه ده
ایتمدیکی شیلری ناقص و مضرعد	متلذذ اولمالی و حضور و راحت
ایدر و افکار ذاتیه و مقاصد	ورفا حالی نعمت مرتبه ده التزام
مخصوصه سنده موافق اولن لری	ایتمالی

عاقل و کامل و بونلره مخالف	فرصت و وسیله نابددر
کورینا نلری غافل و ساده دل	غرض سز محبت و مودت نادرشیدر
واسا فلدن قیاس ایلر	کشی محبت صحیحه سی اولان ذاتک
بردنبه ذروه اقباله صمودایدن ذات	اخلاق ذمیه سنی ککند وید
ایکی فنانشی اراسنده بولن وربری	طوقتمه دینی حالده عفو و اغماض
مداهنه و دیگری محاسده در	ایدر
کشی هنگام سرور و کدرده نوع بنی	محبت صحیحه سنی محافظه ایتمکی
ادم حقنده معین و ظمین اولملیدر	قصد ایلدیک کی کمنه ک قصورینی
ایوآدم لری مدح ایدوب کوتوآدم لره	کندوسنه اخطار ایتمک ال ییوک
اجمیلی و بر شخصی ممنون ایتمک ایچون	دوستلقدر
ایکی کشی یه عذر ایتململیدر	کشی اکثر یا عقلی ایره مدیکی شبهه
علوه منی اولمیان ذواته رغبت ایتملی	اعتراض ایلر
واثار همتی مشهود و محقق اولان	حسد موت صحیحه ایله محو اولور
ذواته رعایت ایتملیدر	خصائل حیدمک دلیلی محویتدر
غرض سز آدم لره حسد سز آدم لردن	ییوک آدم اولوق ایچون کندی
از بونور	اقبالندن کسب منفعت ایتمکی
دنیاده هر کس حقنه راغنی اولسه	بیتملیدر
هیچ منازعه یه بر محل قالمز	بعض خصالت جهیده واردر که
کافه خصائل بشریه تک نیک و بدی	اکا صاحب اولمیان ییله مز

کشی خصائل ذمیه سنک کلیاتی
کتم ایچون جزئیاتی تصدیق
و اعتراف ایدر

حسدك محو واصلاحی بغض
وعداوتك دفع واصل اخندن
مشکلدر

هیچ بر شخصه اعتقاد و امنیت
اولیامق و برکسمه کندودن امین
اولامق مضرشیدر

۴۴

۴

۴

جاریم جارا الفایکی و ملاص
 او کسره او ج و ق و ط و ک
 بلور و وید سحر بخار
 اوشن طار و استخر
 ای ربط

۱۵۱۵

مالک هذا الخاب الفقير

لرحمة ربه الكريم

فی سنة ۱۰۵۵
 حسین
 حسین

مالک هذا الكتاب الفقير

لرحمة ربه الكريم

جمال
 جمال جمال

...

عبد الله
 لعلی

۲۵/

三

وحدی در دین اولاد

جہاں کمال ہے اک آفرین شریف
میں ہر نفسی غرض نفعی

۱۰۰

Handwritten text in Arabic script, likely a signature or name, possibly reading "محمد بن عبد الله" (Muhammad bin Abdullah).

غزلو و رقصاتو

حضرت نیک حضور و غور الحولین

شکر اعدای حین و عقلت و موافق

عائقو افتد و خامنه و بنوعی قالدی لکن نمیدی

حضرت کا رسم بطنامہ حضرت

حضرت کرم بطاخم حضرت ی
طافه زن برادر فرزند و طافه زن برادر
وصول و طافه زن اعشاکه و سر
زیاده و سیر رجاء اوله زن

راضی ہو سدن براضی اولوں ششم

برادر من و عشقانی بهار در طالع و عارض اوله شد
منه نور

هَذَا كِتَابُ بَوَسِيتَانِ شَيْخِ سَعْدِي رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ

بنام خداوند جان آفرین
 جان پیرا دمی خداوند تاجیه باشکونم
 خداوند بخشنده دستگیر
 اله دویجی و رحم اید بجای خدا
 عزیز که هرگز درش سر نیافت
 سر پادشایان گردن فزاید
 نه کردن کثرت را یکدیگر دینور
 و گوشت کی قطره در بحر علم
 و کرشمه کید دیگر دار زشت
 و کرخیش را ضی نباشد ز خویش
 و کرباید رنج جوید کسی
 و کربند چاک نیاید بکار
 و کرب بر نیکان نباشی شفیق
 و کرب ترک خدمت کند لشکری

چور

یوچ

افعال

شفقت ایدجی

حکم سخن در زبان آفرین
 ایند حکم خدا به سوزی دلده یار اند
 کرم خطا بخشش بوزشش
 ایله کرم خدا که خطا بخشید و عذر قبول اید
 به در که شید حج عت نیافت
 بدرگاه او بر زمین نیاز
 نه عذر آور از ابر اند بچور
 کند بیند پورده پوشد حکم
 چوباز آمیدی با جراد در نوشت
 چوبیکانکانش بر اندر پیش
 پدر بی کان خشم کید بسی
 عزیزش ندارد خداوند کار
 بفرستد کبک بزد از تو بی فیتق
 شود شاه لشکر کش از وی بی

سور

سور ایدر

بازر یعنی چور

فرج

دل و کشورت جمع و هموار باد
درونت بتاید حق شاد باد
تفت باد پوسته چون دین در
جهان آفرین بر تو رحمت کناد
بهینت بس از کرد کاد مجید
زلفت از جهان سعد زنگی بدر
خدا یا بران تربت نام دار
کرا از سعد زنگی مثل ماندا یاد
ز می و دین و دانش ز می علل

ز ملت پرالند کی دور باد
دل دین و امانت آباد باد
بدانیش را گل جوید پست
دگر چه گویم فرونت و با حسن
که توفیق خیرت بود بر مرید
که چون تو ظرف نام بردار کرد
بنضلت که باران رحمت یار
فلک یا و رسد بر بکر باد
ز می ملک و دولت که پانیده باد

شاه پادشاه زاده اسپند نام الله دولت

اتا یک محدثه نیک بخت
جوان و جوان بخت روشن ضمیر
بدانش بزرگ و بهمت بلند
ز می دولت مادر روزگار
بدست گرم آب دریا بر

خداوند تاج و خداوند تخت
بدولت جوان و بند پر سپر
بیاز و لب و دل شو شکر
که رود چنین پروردگار
برفت محل ثریا بر

Handwritten marginal notes in Persian script, including phrases like "دل دین و امانت آباد باد", "دگر چه گویم فرونت", and "خداوند تاج و خداوند تخت".

Handwritten marginal notes in Persian script, including phrases like "درونت بتاید حق شاد باد" and "دست گرم آب دریا بر".

ز چشم دولت بروی تو باز

صدف را که پنی زرد دانه پر

توان در مکنون یک دانه

نگهدار یارب چشم خودش

خدا یا در آفاق نامی کنش

مقیمش در انصاف و تقوی

غم از دشمن نابستد مباد

بشتی درخت آورد چون تو با و

از آن خاندان خیر بچانه دان

ز سی وین و دانش ز سی عدل داد

سرش میار آن کردن فراز

نه آن قدر دارد که یک دانه در

که پیرایه سلطنت خانه

بیر نیز از اسب چشم بدش

توفیق طاعت کرامی کنش

مراش بدینی و عجب برادر

ز دور آن کیستی گزشت مباد

بسرنام جوی و پدر نام دار

که باشند بدگوی این خانه دا

ز سی ملک و دولت که پانیده

باب اول در عدل و انصاف و تدبیر جهان داری

نیکو کردمای حق در قیاس

خدا یا تو این شاه درویش دوست

بسی بر سر خلق پانیده دار

برومند وارش درخت امید

چه خدمت گذارد زبان سپک

که آسایش خلق در ظل است

توفیق طاعت دلش زنده دا

سرش بند درویش حیرت بسند

پیرایه سلطنت
چرا

مما بعد

بار

باب دوم

براه

براه تکلف مرو سعديا	اگر صدق داری پیا رو پيا
تو مثل شناسی و شه راه رو	تو حق کوی خسرو حق این شنو
چه حاجت که نه گری آسمان	نه ز پیرای قزل ارسلان
مکوپای غت بر افلاک نه	مکو روی اخلاص بر خاک نه
بطاعت بنیه چه هر استان	که انیت سجاده را پستان
اگر بنده پسر برین در بنه	کلاه خداوندی از پسر بنه
بدرگاه فرمان ده ذوالجلال	جو درویش بیش تو اکبر نال
که پروردگار را توانگر تویی	توانای درویش پرورد تو بی
نه کشور خدایم فرمان دم	می از کدایان این در کتم
چه برخیزد از دست کردار من	مکر دست لطف شود یار من
خدایا تو بر کار خیرم مدار	و گرنه نیاید ز من سیح کار
دعا کن لبش چون کد آن لبوز	اگر میکنی بادشاهی بروز
مگر بسته کردن کشان بر در	تو بر استان عبادت سر

عجبت گشتی
چو در پیشگاه او رفتی
چو در پیشگاه او رفتی
چو در پیشگاه او رفتی

تو در خفا و بیکی دم دمی
و گرنه خیزد از من کس

دعی بندگان را خداوند کار
خداوند را بنده حق گذار

حکایت

حقیقت شناسان عین البین	حکایت کتد از بزرگان دین
سمی را نذر پیوار و ماری بدست	که صاحب دلی بر پیکلی نشت
برین ده که رفتی مرا از سنمای	یکی کنش ای مرد راه خدای
نکین سعادت بنام تو شد	جه کردی و زنده را م تو شد
و کوپل و کرکس شکفتی تدار	بگفت از پیکم ز بونست و ما
که کردن نه چید حکم تو هیچ	تو هم کردن از طاعت حق هیچ
خدایش نکهان و یاور بود	جو خاکم بزبان داور بود
که کتار سدی پسند آیش	نیجست کسی سودمند آیش

که کتار سدی پسند آیش
که کتار سدی پسند آیش
که کتار سدی پسند آیش
که کتار سدی پسند آیش

پند دادن پسری مرموز را

بهر فرجین گفت نوشیه روان	شیدم در وقت ترغ روان
نه در بند آسایش خویش باش	که خاطر کندار در دوش باش
جو آسایش خویش جوینی و بس	نیاید اندر دیار تو کس
شبان خفت و کرک در کوپند	نیاید نزدیک دانا پسند
که شاه از رعیت بود تاج دار	برو پا پس در ویش محتاج دار

دخت ای سبر باشد از پنج تخت	دعیت جویند و سلطان درخت
وگر میکی میکی پنج خویش	کمن توانی دل خلق ریش
ره بار ساین امیدست و بیم	اگر جا ده بایت مستقیم
بامیدگی و بیم بدست	طیعت شود مرد را خبری
در اقلیم ملکش پنه نیستی	گراین مرد در پادشاهی
بامید بخشایش کرد کار	که بخشایش آرد بر امیدوار
که ترسد که در ملکش آید کردند	کوندگانش نیاید پسند
دران کشور آسوده کی بویست	وگر در شربت وی این خویست
وگر کیو آری سر خویش کیر	اگر پای بندی رضا پیش کیر
که دل تنگ پینی رعیت ز شاه	فراخی دران مرز و کشور محواه
ازان کونتر سزد و در تیرس	ز مستکبران دلاور مهرس
که دارد دل اهل کشور خواب	وگر کشور آباد پسند بخواب
بزرگان پسند این سخن را بغور	خرابی و بدنامی آید ز جو ر
که در سلطنت را نپایند و پشت	رعیت نباید به پیداد کشت
که فرد و خوشدل کند کار پیش	مراعات دستان کن از خبر پیش

مروت باشد بدی با کسی
که و بخوبی در روی باقی می آید

حکایت

<p>جو خوش گشت بازار کان اسیر جو مردانگی آید از ره زنان شنیده که بازار کان را نخست کی ایجاد کرد موش دندان بودند نکودار بازار کان و رسول بزرگان مسافر بجان پرورند سبک گردان ملک عن قریب غیب آشنایش و سیاح دست نکودار ضیف مسافر عزیز ز پیکانه پرینه کردن نکوست قیام خود را سپندای قدر جو خدمت گذارت کرد کهن کرا و راهرم دست خدمت</p>	<p>جو گردش گرفتند در دانه بر تیر جو مردان شکر جبین زنان در خیر بر شهر و شکریه است جواد از ره رسم بدب نهند که نامت براید بصد رقبول که نام نکوست به عالم برود که ز خاطر از دوا آید غریب که سیاح جلاب نام نکوست و ز آسیب شان بر حد باش که دشمن توان بود در دست که سرگزیناید ز پرورد و غدر حق سالیانش فراش کن ترا بر گرم بجان دست منت</p>
---	---

حکایت در ثواب خدمت کاران قلم

نخاطر برم که گزاین طن زفت	ندانم که گنت آنچه بر من زفت
شهنشاه گنت آنچه گنتم برت	بگویند خصمان بروی اندرت
جنین گنت با من وزیر گمن	نویز آنچه دانی بگوی و بکن
نخندید و انکشت بر لب گرفت	کز وجه گوید نیاید شکست
حسودی که پند بجای خود م	کجای بر زبان آورد و جز بدم
من آن ساعت انگاشتم دشمنش	که نبشت اندیشه زیر دستش
جوسطان فضیلت نمد برویم	ندانی که دشمن بود در پییم
دما قیامت نگیرد بد و برت	جویند که در عزم من دل او

حکایت

ندانم کجا دیده ام در کتاب	که ابلیس را دید شخصی خواب
بیالاصحور بر بدین جو چور	جو خورشیدش از چهره می یافت نور
ترا رفت و گفت ای عجب این تویی	زشته نباشد بدین نیکویی
تو کین روی داری حسن قمر	جواد جهانی ز برشتی پسر
جوانش بندت در ایوان شاه	در رم روی کردت و زشت تپاه
شید این سخن بخت بر کشته دیو	نزاری بر آورد بانگ و غریو

که ای نیکیخت آن نه شکل منست
ما سجنین نام نیکیست لیک
وزیری که جاه من آبش برخت
ولیکن نیندیشیم از خشم شاه
اگر محتسب کرد و آنرا غمست
جوهر فرا مد در ست از قلم
ملک در سخن گفتنش خیر و ناز
که مجرم برزق و زبان آوری
ز خضمت همانا که نشینده ام
کزین زمره خلق در بارگاه
بخندیدم و سخن کوی و گنت
درین نکته هست اگر بشنوی
نه پنی که در ویش بی و شکاه
مادستگاه جوانی برقت
ز دیدار اینان ندارم شکیب

ولیکن قلم در گفت دشمن است
ز علت نگوید با ندیش نیک
بفرسنگ باید زگرش کرخت
دلاور بود در سخن بی کناه
که سنک ترا زوی بارش گشت
ما از همه حرف گیران چه غم
سر دست فرمانی می فرستاد
ز جبرمی که دارد فکر و دبری
نه آخر خیشم خودت دیده ام
نمی باشد غر در اینان نگاه
حقست این سخن حق نشاند
که حکمت روان باد و دولت قوی
بحسرت کند و توانگر نگاه
بلمو و لعب زنده کانی برقت
که سرمایه داران حسند و زب

ما بجهنم چرخه کل فام بود
 ما بجهنم جعد شبر تک بود
 دورسته درم در دهن زنجیر
 کتوم نکه کن بوقت سخن
 درین غایتیم رشت باید کنن
 در اینان حرکت جرات کرم
 برت ازمن آن روزهای عزیز
 جودانش و در این در معنیست
 در ارکان دولت نکه کرد شاه
 کسی را نظر سوی شاه رشت
 بغفل از نه است نکی کردم
 تنیدی سبک دست بردن تیغ
 ز صاحب غرض تا سخن نشنوی
 بگو نام راجاه و تشریف و مال
 بتدیر دستور دانش ورش

بلورینم از خوبی اندام بود
 قباد بر از نازکی تنک بود
 جود یواری از خشت یسمین بیای
 بنقناده یکیک جو سو و گهن
 که مویم چون پست و دو کم بدن
 که غزلت کرده یاد او ورم
 پایان رسد نکه این روز نیز
 بکنت این کرین به حالت کنت
 کرین خوبتر لفظ و معنی مخور
 که داند بدین شاهی غرض خور
 بکشتاد خمش پیا زرد می
 بدندان برد پشت دست دریغ
 اگر کار بندی پشیمان شوی
 بیغزود و بدگوی را کو شمال
 به نیکی بشنام در کشورش

برفت کونامی از وی بماند	بعدل و کرم سالن ملک را
یاروی دین کوی دولت برد	جنین بادشاهان که دین پرورند
و کز است بویگر سعادت و بس	از آنان نه پندم درین عهد کس
که افکند سایه یک راه	بهشتی درختی توای بادشاه
که مال مای افکند بر سرم	طبع بود درخت نیک اخترم
که اقبال خواست درین سایه ای	خود منت دولت نیک در مای
که این سایه بر خلق گسترده	خدا یا بر حمت نظر کرده
خدا یا تو این سایه پانیده	دعا کوی این دولت مند وار
ز غوغای مردم نکرد دستور	خداوند فرمان و رای و لشکر
هرامش بود تاج شانشین	سر پر غرور از تحمل تهی
جو خشم آید پای بر جای	نکویم جو جنگ آوری پای
نه عقلی که خشمش کند زیر دست	تحمل کند که عقل مست
نه انصاف ماند نه تقوی نه دین	جوش کبر و نواخت خشم از
که زو میگردند چندین ملک	ندیدیم چنین دیو زیر فلک

کشار در نجاشین برضعیقان وزیر پستان

نه بر حکم شرع آب خوردن خطاست
 اگر اشع فتوی دهد بر ملاک
 و کردانی اندر تبارش کسان
 گفته بود مردستمکاره را
 ولیکن در اقلیم دشمن مران
 تنگت زورمندست و لشکر گران
 نظر کن در احوال زندانیان
 جو بازار کان در دیارت بمرد
 کزان بس که بروی بگریند زار
 که مسکین در اقلیم غمت بمرد
 بر اندیش از آن طفلک لی بدر
 بسا نام نیکو و پندار سال
 پسندیده جوین جاوید نام
 برافاق اگر سر بر پادشاست
 بمرد از تنی پستی آزاد مرد
 و کوخون بقوی بریزی دو است
 الا ننداری و کشتنش پاک
 بریشان نیشای و راحت رسان
 چه تاوان زن و طفل بچاره را
 که روی بر حصار کس گیرد بلند
 رسد کشور لی کنه را کز بند
 که ممکن بود لی کنه در میان
 بالاش خاست بود دست بر
 بهم باز کونیند خویش و تبار
 متاعی کز و ماند ظالم ببرد
 و ز آه دل درد مندش حذر
 که یک نام زشتش کند پایال
 نظاوان نکردند بر مال عمام
 جو مال از توانگرستاند کد است
 ز پهلوی سپکین شکم پر نکرد

حکایت در معنی شغف بر عیبت

شیدم که فرمان دمی داد که	قباده شتی سر دوروی استر
یکی گفتش ای خسرو نیک روز	زدیای چسپی قیاسی بدوز
بگفت این قدر ستر و آسایش	وز این بگذری زیب آرایش
نه از بهر آن می ستانم خراج	که زینت کنم بر خود و تخت و تاج
اگر چون زنان حله در تن کنم	بر دی کج دفع دشمن کنم
ما هم ز صد گونه آرد و هواست	ولیکن قرانه نه شما را پست
خراین پراز بهر شکر بود	نه از بهر آیین و زیور بود
سپاسی که خوشدل نباشد ز شاه	نماز و حدود و ولایت نگاه
جو دشمن فرود ستیابی برد	کدام پاژ و ده یک جرایم خورد
مخالف فرخش برد و سلطان فرآ	جداقبال پی در آن تخت و تاج
مروت نباشد بر افتاده زور	بر مرغ دون دانه از پیش مور
کسان بر خود ندان جوانی و نخت	که باز درستان نیکه ندخت
اگر زیر دستی در آید ز پای	خدر کن ز نالیدنش بر خدای
جو شاید گرفتار تن بهرم دیار	به پیکار خون از مشامی میار

برین استهلاک که در
کتاب است

بر دس که ملک سراپسر زین نیز ز که خونی چکد بر زمین

حکایت

شیدم که جشید فروخ شربت
برین چشمه چون مابی دم زدند
گفتیم عالم بردی و زور
جو بردشمنی باشد دیت رس
عدو زنده که رشته پیرانت
بسر چشمه برینکی نشت
برفتد چون چشم بر دم زدند
ولیکن نبردیم با خود کبک
مچانش کورا عین غصه بس
باز خون او کشته در کردنت

کشادند شناختن ملک و پیت و دشمن را

شیدم که دارای فرسخ تبار
دوان آمدش کله بانی به پیش
مگر دشمنت اینکه آمد بجنک
کلان کیانی نزه راست کرد
بگفت ای خداوند ایران و تور
من آنم که اسبان شه پرورم
ملک را دل رفته آمد بجای
ز لشکر جدا ماند روز سکار
بدل کنت دارایی فروخته کیش
زدور شن بدوزم بتر خدنگ
سکدم وجودش عدم خواست کرد
که چشم بداز روز کار تو دور
بخدمت بدین مرغزار اندرم
بخندید کنت ای نکو سیده رای

نه بباد رفتن بیگاه و سلام
سیر بر سلیمان علیه السلام
باخت ندیدی که بباد رفت
خنگ آنکه باد داشت و داد رفت
برفتد و هر یک درود آنچه کشت
نماند خیر نام بگوید و نشت
و اول بدین کاران که ندیدیم
همین آن برفتند و ما بدر هم

ترا یاری کرد فرخ سروش و گرنه زه آورده بودم بگوش
 بکسان مرعی بخندید و گفت نصحت ز منم نباید منت
 جانت در مهربی شرط است که سر کتری را بدانی که گیت
 ندید پرمیون و رای نکوست که دشمن نداند شنه زدوت
 تو انمن ای نامور شریا که اسبی برون آدم از صد هزار
 مرا کله بانی بعقت و رای تو هم کله خویش دای بیای
 جو دارا شنید این نصحت زرد نکوش کنت و نکوش کرد
 می رفت و میگفت در خود خجل بیاید بشت این نصحت بل
 دران تخت و ملک از خلل غم بود که تدبیر شاه از شبان کم بود
کشاوران در نظر پادشاهان در کار رعیت مظلوم
 تو کی بشنوی ناله داد خواه بکیوان برت کله خواب گاه
 جان خب کاید فغانت بگو اگر داد خواهی برادر غوش
 که ناله ز ظالم که در دورت که سر جور کو میکند جور تست
 نسک دامن کاروانی دید که دستان نادان که سگ پرید
 دلیر امدی سعید در سخن جو تیغ بدنت نفعی بکن

این شعر در کتاب
 گلستان سعدی
 در باب
 نصیحت
 آمده است
 و در
 کتاب
 گلستان
 در
 باب
 نصیحت
 آمده است
 و در
 کتاب
 گلستان
 در
 باب
 نصیحت
 آمده است

طبع نند ده ناز و نکست بسوی
طبع نند ده ناز و نکست بسوی
طبع نند ده ناز و نکست بسوی

بگوی آنچه دانی که حق گفته به نه رشوت ستانی و نه عشو ده

حکایت

خبر یافت کردن گشی در عراق	که میگفت حکینی از زیر طاق
تو هم بر دمی سستی امیدوار	بس امید بر در شینان بر
تو خواهی که باشد دولت در دمنده	دل در دمنده بر او ز بند
پیشانی خاطر داد خوا و	بر اندازد از مملکت بادشاه
تو خفته خنک در حرم نیم روز	غریب از برون کو بکر مابروز
ستاده داد انکس خدا	که تواند از بادشاه داد خواست

حکایت در معنی ملوک پیشین بر عیبت

یکی از بزرگان اهل قسطنطنیه	حکایت کند از ابن عبدالعزیز
که بودش حکینی بر انکشتری	فرمانده در قیغش خور می
بشب گفتی آن جرم گیتی فروز	دری بود در روشنایی روز
قضار از آید یکی خشک سال	که شد بر سیبای مردم هلال
جو در مردم آرام و قوت نید	خود اسوده بودن مروت نید
جو پند کسی ز سر در کام خلق	کیشش بکوزد آب شیرین خلق

این قصه را از کتاب
کرمه

بفرمود بفروختندش بسم
پیکهفته نندش تباراج داد
قتادند روی طامت کهان
شنیدم که گشت و باران و مع
که زشت پرایه بر شهر یا
مراشید انگشتری بی نکین
خنک آنکه آسایش مردون
آلودند رغبت منبر پروران
اگر خوشنخسبد ملک بر سر پر
و کوزنده دارد شب دیر باز
بجوده این سیرت و راه راست
کس از فتنه دربار سد یکزشت
یکی پنج پنم خوش آمد بکوش
مراحت از زنده کی دوشن بود
مرواچ دیدم مرا از خواب مست

که رحم آمدش بر غریب و یتیم
بدرویش و مسکین و محتاج داد
که دیگر بدتت بناید بنیان
فرومید ویدش بعارض جو
دل شهری از ناتوانی نکار
نشاید دل مردم اندوه کین
که زیند بر آسایش خوشتن
بشادی خویش از غم دیگران
نه پندارم آسوده خسبد فقیر
نخسند مردم بارام و ناز
آتابک ابو بکر بن سعد راست
نه پندم که قامت مروشان
که در مجلس میبرد و دندوش
که آن ماه رویم در آغوش بود
بد و کتقم ای سرو پیش تو بست

همی نرکس از خواب نوشین نشوی
 چه خمسی ای فتنه روزگار
 نکته کرد شوریده از خواب گنت
 در ایام سلطان روشن نفس

جو کلین خند و جربیل بکوی
 می لول نوشین پاد بیار
 مرا فتنه خوانی و کوبی محنت
 نه پند در گشتنه پدار کس

حکایت انابک مرحوم حکله بن زکی جمه الله

در اخبار شامان پیشینه هست
 در ایامش انکس نیاز زد کس
 چنین گفت یکره بصاحب دلی
 جو می بگذرد چاه و ملک و سریر
 بخوایم بکنج عبادت نشست
 جو بشیند دانی روشن نفس
 تو بر تخت سلطانی خویش باش
 طریقت به از خدمت خلق نیست
 بصدق و ارادت میان بسته
 قدم باید اندر طریقت نه دم

که چون تکلله بر تخت زکی نشست
 سبق برد اگر خود همین برد بس
 که عمرم بر رفت به پچا صلی
 نبرد از جهان دولت را لا فقیه
 که در ایام این پنج روزی گشت
 بتندی بر آشفته کالی تکلله بس
 باطلص پاکیزه در ویشش باش
 به سپیج و سجاده و دلق نیست
 ز طامات و دعوی زبان بسته
 رباء و لای و کزاف
 که اصلی ندارد دم می قدم

بزرگان که نقد صفا داشتند	چنین جامه زیر قبا داشتند
--------------------------	--------------------------

محبت

شبنم که گردن کتبی سرفراز که پایم از دست دشمن نماند بسی جهد کردم که فرزندان کنون دشمن بد کهر دست یافت جهت پیر سازم در مان کنم بگفت ای برادر غم خویش خور ترا این قدر تابانیست اگر سوش منست و که بخورد مشتیت نیز ز جهان داشتن که ادا آن از خسروان عجب که در تخت و ملک نشیناید زوا که آجا و دان مانند امید ماند که اسیم و زر ماند و کنج و مال بزرده و مندی اندر سرفراز چرا این قلع و شری با من نماند بس از من بود پسر و راجمن سر دست مدی و جدم نیافت که از غم بفرسود جان در تنم که از غم بهتر شد و پشتر جو رفتی جهان بجا دیگر گشت غم او مخور و غم خود خورد که قن کشمشیر و بکذاشتن ز عهد فریدون و ضحاک و جم نماند بجز ملک ایزد و نفاق جو کس را نه پنی که جاوید ماند بس از وی بجندی شود پایمال	
---	--

دما دم رسد رحمتش در روان	وزان کس که خیری بماند روان
توان گفت با ایل دل کو بماند	برزگی کز فنام نیکو بماند
که جاوید از و بار دولت خور	ایا تا درخت کرم پرور پی
سنازل بقدر احسان دهند	کرم کن که فردا که دیوان نهند
بدرگاه حق قمرلت شستر	کسی را که حسن عمل شستر
تنوری چنین کرم نانی نبت	بدلت بدنان برد پشت دست
نوسد می فردا کرده کار	یکی باز بس خاین و شرمار
که پستی بود تخم ناکاشتن	بدانی که غلبه برد داشتن

حکایت پادشاه پیرادگر بازار

گرفت از جهان کسب غاری تمام	خردمند می در اقصای شام
لیکن قنات فرودت پای	بصیرش در آن کنج تاریک جای
ملک سیرتی آدمی بربت بود	شنیدم که نامش خدا دوست بود
که در می نیامد بدرمانش	برزگان نهادند سر بردش
بدریوزه از خویشان ترک کرد	تمنا کند عارف پاک باز
بخواری بگرداندش و بد	جوهر ساعتش نفس کو دیده

دران نرنگان پشیمار بود
که سر ناتوانا که دریافتی
جنان سوز و بی رحمت و خیرش
گرمی بر شد از آن ظلم و عار
گرمی بماند مسکین دریش
بظلم جایی که گردد دراز
بیدار شمع آمدی کاه کاه
ملک نوبتی گفتش ای شکفت
را با تو دانی سرد و پستیت
کز قلم که سالار کشور نیم
نگوید فضیلت نهم بر کسی
شید این سخن عابد بسیار
وجود پریشانی خلق از او
تو با آنک من دو شتم دشمنی
جرا دوست دارم باطل منت

یکی مرزبان پستم کار بود
بسرخی کی چپ بر تافتی
ز تخمیش روی جهانی ترش
بیر دندان بدش در دیار
بس چرخه نقرین گرفتیش
نه بینی لب مردم از خنده با
نکردی خدا دوست در وی نگاه
بنفرت ز مادر کش روی سخت
ترا دشمنی با من از بهر صفت
بحمت ز درویش کس تر نیم
جنان با دشمنی با من که با من کسی
بر آشت و گفت ای ملک هو شد
ندارم پریشانی خلق دوست
نه پیدا رمت دوست دار
جود انم که دارد خدا شمنت

برود و پنداران من دوست دار	مه بوسه بردست من دوست دار
تخواهد شدن دشمن دوست دوست	خدا دوست را که بد زند پست
که مردم خن پسند از و تنگ دل	عجب دارم از خواب آن سنگدل

گشایان در نگاه داری خاطر درویشان

که بر یک غطی نماز جان	بها ز در مندی مکن بر کمان
که کرد دست یابد برای هیچ	سرخ نه ناتوان بر هیچ
که عاقر شوی کرد را بی زپای	میگفت پای مردان رجای
خزیه تنی به که مردم برنج	دل دوستان جمع بهتر که گنج
که کوه کران دیدم از سنگ	عدو را بکوچک نباید شمرد
ز شیران جنگی برارند شور	نه پنی که چون با هم آیند مورد
جو پر شد ز زنجیر محکم تر	نه مویی از ابریشمی کمتر
که افتد که در پایش افقیابی	میندازد در پای کار کسی
که دوزی توانا ترا دوی شوی	تحمل کن ای توان از قوی
که بازوی همت به از دست زور	بهمت برار از ستمند زور
که دندان ظالم نخواهند کند	لب خشک مظلوم را گونخند

بیانک دهل خواجه پیدا گشت	جدا نذشب باسان جون گشت
خورد کاروانی غم بار خویش	نسوزد دلش بر خربشت ریش
گر قتم کز افادگان نیستی	جوا فاده پینی جرایستی
برینت بگویم یکی سر گشت	که سستی بود زین سخن در گشت

حکایت در معنی رحمت بر ناتوانان در حال توانایی

جان قحط سالی شد اندر دشت	که یاران فراموش کردند عشق
جان آسمان بر زمین شد خیل	که لب تر نکردند زرع و نخیل
بخویشد سر چشمای قدیم	نماند آب جز آب چشم میثم
بنود محض را پیوه زنی	اگر بر شدی دودی از روزنی
جود ویش بی برگ درخت	قوی بازوان ست در مانده
نه بر کوه سپری نه در باغ شخ	نماند گشته میخورد و مردم نماند
دران حال پیش آمد دوستی	از و مانده بر استخوان پستی
اگر چه بکنت قوی جان بود	خداوند جاه و رز و مان بود
بد کفستم ای یار پاکیزه خوی	جه در مانده کی مشت آید بکوی
بغیرد بر من که عقلت گجاست	جودانی و پر سی سوانت خطاست

طالع
و بعد از آن

نه پنی که سختی بغایت رسید
 نه باران سخی آید از آسمان
 بدو کفتم آخر ترا پاک نیست
 که از نیستی دیگری شد بالا
 نکه کرد در بنجیدم دفعه
 که مراد چه بر ساطعت ای فتن
 من از بی مرادی نیم روی زرد
 نخواهد که پند خردمند ریش
 منقص بود عیش آن ریش
 یکی اول از تن درستان منم
 جویدم که درویش مسکین نخورد
 یکی را برندان بری دوستان

مشقت بحد نهایت رسید
 نه بری رود و دود فریاد خوان
 کشد زمر جایی که تریاک نیست
 تراست بطراز طوفان پاک
 نکه کردن عالم اندر سینه
 نیاساید و دوستانش غریق
 غم بی مرادان دلم خسته کرد
 نه عضو دم نه بر عضو خویش
 که باشد بیلوی رنجور است
 که ریشی به پستم بلزد تنم
 بکام اندرم لقمه زهر است و
 کجا ماندش عیش در بوستان

مکاتیب

شبی دو دطلق آتشی بر فروخت
 یکی شکر گرداندران حال زد

شنیدم که بغداد نیمنی رخت
 که دکان مارا کردند نبود

بهر ریشی که کسان عیش می
 بهر ریشی که کسان عیش می

چنان دید که گشتش ای بوالهوس
پسندی که شهری بسوزد بنار
بجز شک دل تا کند معدنه شک
ترا نکند خرد آن لقمه چون میخورد
مکوتن در سپت رنجور دار
تنگ دل جویاران بترسند
دل بادشاهان بود بارکش
اگر در سرای سعادت گشت
سمیت بنده است اگر

ترا خود غم خویش تن بود و بس
و کوجه سرایت بود بر کنار
جویند کسان بر شکم لبسته سنگ
جویند که درویش خون میخورد
که می حید از غصه رنجور واد
تخمید که و انده کان از پسند
جویند در کل فرخار کش
ز کفار سعدیش غم غمت
که کفر کارکاری سمن ندر و

کفار اندر عدل و شرف و ظلم و عاقبت آن

خبر داری از خسروان عجم
نه آن شوکت و بادشاهی بماند
خطا پس که بردست ظالم گرفت
شک روز محشر تن داد کرد
بقومی که نیکی پسندد خدا

که کردند بر زیر دستان ستم
نه آن ظلم بر روستایی بماند
جهان ماند او با مظالم گرفت
که در سایه عرش داد و مقدر
دهد خپروی عادل نیکداری

جوین آورد در باغ عالمی	کن ملک در پنجه طایلی
سکالند ازونیک مردان حذر	که خشم خداست پیداد کر
برزکی ازودان و منت شناس	که زایل شود نفمت ناسپاس
اگر شکر کردی برین ملک و مال	بالی و ملکی رسی نی زوال
چاپت بران بادشاه خوش	جو باشد قوی از ضعیف بارش
و که جو در پادشایی کنی	بس از بادشایی کدایی کنی
میا زار عامی یک فرد له	که سلطان شایسته و عامی کله
جو پر خاش و پیداد پندازد	شان نیست که گشت فریادازد
بدانجام رفت و بداندیشه کرد	که بازیردستان جفا پست کرد
بستی و سختی برین بگذرد	بماند بروس الدانام بد
تخواهی که نفرین کند از دست	نکو باش تا بدنگوید گشت

حکایت دو برادر عادل و ظالم و عاقبت کار ایشان

شنیدم که در مرزی از باختر	برادر دو بودند از یک پدر
پسندارو کردن کش و پل تن	نکو روی و دانا و شایر زن
پدر هر دو را سهم کین مرد دین	طلبکار جولان و ناورد یافت

بوز

یافت آن زمین را و قیمت نهاد

مبادا که بر یکدیگر سرکشند

بعد از آن روز کاری شمر

اجل کسلاندش طناب ^{این} امل

مقرر شد آن مملکت بر دوش ^{افکار} او

بجای نظر در به افق خویش

یکی عدل تا نام نیکو برد

یکی عاطفیت سیرت خویش کرد

بنابر دو نان داد و لشکر نوخت

خزاین تهی کرد و پر کرد خویش

برآمد همی بانگ شادی جوید

خدیو فرزند فرخ نهاد

حکایت شنو کو ^{عاصم} دکن نام جوی

ملازم بدلداری خاص عام

در آن ملک فارون ^{کو کلید الالمق} فرستی دلیر

به یک بسزای نصیبی بداد

به یکار شمشیر کین برکشند

بجان آفرین جان شیرین سپرد

دفاش فرودست دت از عمل

که نچید و مر بود کسج و سپاه

کرد قدم یک یکی راه پیش

یکی ظلم تا مال کرد آورد

درم داد و تیمار درویش کرد

شب از بند رویش شب غارتناخت

جنانک از خلاق بهنگام شیش

جو شیر از در غمد بو بکر سعد

که شاخ امیدش برو مندا

پسندیده پی بود و پاکیزه خوی

شاکوی حق با داندان و شام

که شد داد کرد بود درویش سر

نیاید در ایام او بر سپه
 سر آمد تیغ سخت از سهران
 و درخواست کافزون کند تیغ
 طمع کرد در مال بازار کان
 بامد می نشاند و نه خورد
 که تاج کرد آن زراز که بزی
 شنیدند بازار کانان خبر
 بریدند از آنجا خرید و فروخت
 جراتشان از دوستی سرتافت
 تیر فلک هیچ و بارش نکند
 وفاد که جوید چو چنان گشت
 چه نیکی طمع دارد آن بی صفا
 جویش نمون بود در کاف کن
 کاش خطا بود و تدبیرست
 ازین رسم بد ماند و زانام نیک

بنویسم که خاری که برک کلی
 نهادند سر خطش سپردان
 پیروز و بدو دخل و ستان خراج
 بلا و بخت بر جان چاره کان
 خود مندواند که ناخوب کرد
 پرکنده شدش که از عاجری
 که ظلمت در بوم آن بی سهر
 زراعت نیامد رعیت بوخت
 ناکام دشمن بود دست یافت
 هم آب دشمن دایر شش نکند
 خراج از که خواهد بود متان گشت
 که باشد دعای بدش در قفا
 نکرد آنچه نیکاشش نکند مکن
 که در عدل بود آنچه در ظلم گشت
 بد از ناستد سپهر انجام نیک

این تمام حدیث است که در این
 کتاب مذکور است

چه کشند بجان بدان نیک مرد
تو بر خور که پیدا کرد بر خور د

حکایت

یکی بر سر شاخ بنی برید	خداوند بستان نکه کرد و دید
که بشا که این مرد بد میکند	نه با من که با نفس خود میکند
نصیحت یگانه است اگر بشنوی	ضعیفان چنین بگفت قوی
جو خواهی که فردا لوثی مهری	مکن دشمن خویش را که متری
که فردا بد او در بر خردی	که ایی که پشت نیز زد جوی
که چون بگذرد بر تو این سلطنت	بگیرد بهتر آن که داد امت
مکن چرخه از ناتوانان بدار	که گر بگسندت شوی شرمسار
بزرگان روشن دل بیکجفت	بغیر از انکی تاج بردند و تخت
بدینا که راستان گزید و	و که راست خواهی ز سعدی شنو

صفت جمعیت درویشان اوقات راضی

کوهایی از سلطنت پیش رفت	که بالاتر از جای درویشان رفت
سبک بار مردم سبک تر روند	حق نیست و صاحب دلان شنوند
نه دست تشریش نانی خورد	جهان بان بخت در جهانی خورد

فانیت بهیچکسی از دست او نماند

کد را حوا حاصل شود نان شام	چنان خوش بختی که سلطان شام
غم و شادمانی ببری دود	برک این دوازده سیر بدر میرود
چه آنرا کبر پسر نهادند تاج	چه آنرا که بر گردن آمد خیراج
اگر فرسرازی بکیوان است	و اگر تنگ دستی بزدان است
جو خیل اجل بر سر سر دوخت	نمی شاید از یکدگرشان شخت
نکبانی ملک و دولت بلاست	کد اباد شامست و نامش کد است

حکایت عابد و استخوان پوسیده

شیدم که یک بار در چله	سخن گفت با عابدی کله
که من فرزان دسی داشتم	بسر بر کلاه می داشتم
جو ختم توفیق کرد اشاق	که رفتم بیازوی دولت عراق
طمع کرده بودم که کرمان خورم	که ناکه نخوردند کرمان سرم
بکن بینه غفلت از گوش ^{اسم و لایحه} مرش	که از ^{اسم و لایحه} دکان بدت آید بکوش

کشتار اندر نکوکاری و بدکرداری و عاقبت آن کوکار

نکوکارم دم نباشد بدش	نورزد کسی بد کنیک افندش
شریکم هم در پسر شر رود	جو کردم که با خانه کمتر رود

اگر نفع کس در نهاد تو نیست	چنین جوهر پسنگ و خارا نیست
غلط گفتنم ای یار فرخنده خوی	که نفع است در آسن و نسک و روی
چنین آدمی مرده به تنگ را	که بروی فضیلت بودنسک را
نه مر آدمی زاده از دوزخست	که دوز آدمی زاده بد به است
به است از دد انسان صاحب خود	نه انسان که در مردم اقتد جود
جوانسان نداد بخیر خود و خوا	که دانش فضیلت بود بد و آ
سوار بکون تخت بی راه رو	پیاده بر قن بر دزو کسر و
کسی دانه نیک مردی نکاشت	کز خرمن کام دل بر نداشت
نه کز ششیدیم در عمر خویش	که بدم در اینکی آید به پیش

حکایت سر منک مردم آزار

کز تبری پچاسی در افتاده بود	که از سول او شیر تر ماده بود
بداندیشش مردم بجز بد ندید	سینا دو عاج تر از خود ندید
سمه شب ز فریاد و زاری نخواست	یکی در سرش گفت شکی گفت
نور کز رسیدی بغریاد کس	که میخواهی امروز سر یار رس
تخم نامدمی کا دشتی	به بین لاجرم بر که برداشتی

که بر جان ریشت نهد مسمی	که از درد لها بنودت غمی
تو ما را می جاده کنی بر او	بسر لاجرم در قادی عجباه
دو کپس چه کنند از پی خاص عام	یکی خوب سیرت یکی زشت نام
یکی تا کند شنه را تازه خلق	یکی تا بگردن در افتند خلق
اگر بد کنی چشم نیکی مدار	که سر کز نیارد کز آنکو بار
پندارم ای در خان کشته جو	که گندم ستانی بوقت در و ^{الونایع}
درخت زقوم از بجان پروری	مپندارم سر کز کزو بر خوری
رطب تاورد خوب خور زمره باد	جه تخم افکنی بر همان چشم دا

حکایت حجاج یوسف بامد حق کوی

حکایت کتد از یکی نیک مرد	که اگر ام حجاج یوسف نکرد
بسر تنک دیوان نظر کرد تیز	که قطعش میندازد و ریش بریز
جو جوت مانند جفا جوی را	بیر خاشاکش در رسم کشد روی را
بخندید و بگویمست مرد خدای	عجب داشت سنگین دل تیره وای
جو دیدش که خندید و دیگر گویمست	بیرسید کین خنده و کرمیست
بگفتا می کریم از روزگار	که طفلان بچاره دارم جبار

همی خندم از لطف یزدان پاک
بگفتنش ای نامور شهریار
که خلقی بر روی دارند پشت
بر زکی و عفو و کرم پیش کن
شنیدم که نشیند و خوش بخت
بر زکی در آن ملک آن شب بخت
و می پیش بر من سیاست نماند
تحفیت مظلوم از آتش ترس
ترسی که پاک اندرونی شبی
نه ابلیس بد کرد و نیکی ندید
خون بانگ بر شیر مردان درشت

که مظلوم فرستم نه ظالم خاک
یکی دست از زمین صالح بدار
نه راست خلقی بیکبار گشت
از خردان اطفالش اندیشه کن
ز فرمان داود که داند که بخت
بجواب اندرش دید پرسید و
عقوبت برو تا قیامت بماند
ز دود و دجل کاشش ترش
بار در سو و جگر یاد علی
بر پاک ناید ز تخم پلید
جوبا که دکان بر نیایش

حکایت

یکی نیکو میگفت فرزندی را	نکه داریند خردمند را
مکن برخود دکان ای بسر	که بیکروزت افتد بزکی سپر
نمی ترسی ای گرک ناقص خود	که روزی پلنگیت بر منم درد

حکایت

بخودی درم زور سرخه بود	دل زیر دستان زمین رنج بود
بخوردیم یکی مشت زور را و دان	نکردیم دگر زور بر لاغران

کنار اندر نواخت رعیت و رحمت بر افتادگان

الا تا بغفلت نخپسی که نوم	هست بر چشم سالار قوم
غم زیر دستان بخور زینهار	بترس از زبردستی روزگار
نصیحت که خالی بود از غرض	جوداروی تلخ است و دفع مرض

حکایت درینجی

یکی را حکایت کنند از ملوک	که بیماری رشته کردش جود و ک
جانش بنیاد است ضعف چید	که می برد بر زیر دستان سپید
که شاه اوج بر عرصه نام او است	جو ضعف آمد از پدق کمر است
بنی زمین ملک بوی داد	که ملک خداوند جاوید باد
درین شعله مدی مبارک است	که در بار سایی جو اویسی کم است
نبرد پیش مهمات گیر	که مقصود حاصل نشد در نفس
رقیبت بر کز بر و ناصواب	دلی روشن و دعوتی پیج

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بفرمود تا بھستان حدم
برفتد و کشد و آمد فقیر
بیکتا دعایی کن ای بوشمند
شیند این سخن پر خم بود
که حق میرانت برداد کسر
دعای منت کی شود سودمند
تو تا کرده بر خلق بخشایشی
یاید تو عذر خطا خواستن
کی دست گیر دعای ویت
شیند این سخن بھ یاد عم
برچید و بس دل خویش گفت
بفرمود تا سر که در بند بود
جان دیده بعد از دور گفت تا ز
که ای بر سر ازنده ایمان
ولی در دعا بجهان داشت دست

بخواندند پیر سادک قدم
تنی محتشم در لباسی حقیر
که در رشته جون سوزم پای بند
تند بر آورد و بانگی در شت
بخشای و بخشایش حق نکر
ای شیر محتاج در جاده و بند
کجا بینی از دولت آسایشی
پس از شیخ صالح دعا خواندن
دعای تتم دید کان در پیت
زختم و خجالت بر آمد بھضم
چه رنج هست این که در ویش گفت
بقرمانش ازاد کرد و دزد زد
بداورد بر آورد دست نیاز
بخشش گرفت بصلحش
که سر بر آورد و در پانی دست

آنکس ز سادی نخواهد پرید	چو طاووس پس چون رشته در پاید
بفرمود کنجینه کوسر شش	فشاندند در پای و ز بر سر شش
حق از جبر باطل نشاید نیست	از آن جمله دامن برافشانند
مردی بر رشته یار دگر	میاد که دیگر کند رشته پیر
جوباری قنادی که دار پای	که یکبار دیگر تلغوز ز جاپی
ز سدی شو کین سخن راست	نه بر باد افتد به بر خاست

و ثلث آن

کشاورز ملک و دولت دنیا که بقای ندارد

جهان ای بر ملک جاوید نیست	ز کیتی وفا داری امید نیست
زیر باد رفتی بحر کاه و شام	بر بریلیمان علیه السلام
باغ زیدی که بر باد رفت	خاک آنکه بادانش و رفت
کسی زین میان کوی دولت بود	که در بند آسایش خلق بود
بکار آمد آنکه برداشتند	نکرد او دیدند و بگذاشتند

حکایت در تغیر روزگار و انتقال ملک از تو به قوم

شیندم که بمصر می گزاجل	سپه تانت بر روزگارش اجل
جالش برقت از رخ دافسروز	جو فرزند شد بس نامد ز روز

نکته
در حدیث
مردم

که در طبع محالست داروی قوی	گزیندند فرزانهان دست نوت
ملک ملک فرمان ده لایزال	نمخت و ملکی پذیرد زوال
شیند میکفت در زیر لب	جو نزدیک شد روز عمرش شب
جو حاصل عین بود حسنی نبود	که در مصر چون من عسیری نبود
برقم چو پیرکان از سرش	جان کرد که دم بخورد دم برش
جان از پی خویشتن کرد کرد	بسنیدن رای که بخشد و خورد
که هر چه از تو ماند در لغت و پیم	در این کوشش تا با تو ماند مقیم
یکی دست کوتاه و دیگر دراز	کند خواجه بر بسترجان کُراز
که سبب زبانش ز کشتن میت	در آن دم ترا می نماید بیت
و کرد دست کوتاه کن از ظلم و آزار	که دست پیجو دو کرم کن در آزار
و کرد یک بر آری تو دست از کفن	کنونت که دست مستی بزن
که بر ریاری ز باین کور	تا بدست سسماه و پروین بنور

کجایت قول ارسلان باداشمند

که کردن با نوبد بر می فرست	قول ارسلان قلعه سخت داشت
که بر لاجوردی طسق پیخته	چنان نادر افتاده در روضه

جوانان و سواران کشتن چنان
شادان از کشتن چنان

شیدم که مودی مبارک حضور	تبریک شاه آمد از راه دور
حقایق شناسی جهان دید	منه مندی آفاق گردیده
بر زکی زبان اوری کار دان	حکیمی کم آواز بسیار دان
قول گفت جبین که گردیده	جبین های محکم دگر دیده
نخندید کین قلعه خرم است	ولیکن پنذارمش محکم است
نه پیش از تو کردن گشای داشتند	که می جزد بودند و بگذاشتند
نه بعد از تو نشان دیگر برند	درخت امید ترا بر خود بند
ز دوران و ملک بدریاد کن	دل از بند اندیشه آزاد کن
چنان روز کاوش بکنی نشاند	که بر یک پیشش تصرف نماید
چون میدماند از همه چیز دگر	امیدش بفضل خدا ماند و بس
بردمد بسیار دنیا خست	که هر مدتی جای دیگر گشت

حکایت

جبین گفت شوریده در عجم	لبسری که ای دارش ملک جم
اگر ملک بر جم بماند و تخت	ترا چون میسر شدی تاج و تخت
اگر کج قادون بچنگ اوری	نماند مگر آنچه بخشی بر پی

منه به جهان دل که بیکانه است
چو مطرب که هر روز در خانه است

حکایت

پیر تاج شاهی بس بر تخت داد	جوانان سلاطین جان بجان بخش داد
بجای نشستن بداماج کاه	بترت پیردندش از پایگاه
جو دیدش پیر روز دیگر ^{شاه} سوار	جنین گشت دیوانه شو شیار
پدر رفت و پای پیر در کیب	رنی دولت و ملک سر در شیب
سیک سیر وید عهد و تاپای داد	جینیت کردیدن روز کار
جوان دولتی سر بر آورد ^{مهد} عهد	جو دیرینه روزی سر آورد عهد
جو مطرب که سر روز در خانه است	منه بر جهان دل که پیکانه است
که مر بامدادش بود دشواری	نه لایق بود عیشش باد لبی
که سال دیگر دیگری ده خدا	نگوی کن امسال خون ده ترا

حکایت پادشاه غور با دستان

یکی پادشاه غور کوفتی بزور	شیندم که از پادشاهان غور
بروزی دو مکیں شد تلیف	خزان زیر بار کران بی علف
نهد بر دل تنگ درویش بار	جو منم کند سفله را روز کار
کند بول و خاشاک بر بام است	جو بام بلندش بود خود پرست

شیندم که روزی عیونم شکا
 نکاو ز بد نبال صیدی براند
 بتنهاندانیت روی و رپه
 یکی پر مردان دران و مقسیم
 پس را سخی گفت کای شاد بهر
 که این ناجوانم در برکت نه تخت
 که بسته دارد بقرمان دیو
 درین کشور آسایش و فرخه
 مگر کین سیه نامه نه صفا
 بر گفت راه درازست و سخت
 طریقی بیندیش و راسته بزن
 پد گفت اگر بند من بشتوی
 زدن بر فر نامودن دبار
 مگر کان فرومایه زشت کیش
 اولاکه جو خضر سمر که کشتی شکست

برون رفت پیدا دگر خضر یار
 جو تو دیک رفت از چشم دود
 بر آورد سر عاقبت در رپه
 ز پیران مردم شناس قدیم
 خت را مبر بادان لشکر
 که تا بوت پیمش بر جای تخت
 بگردون بر از دست جو ز غریو
 نذید و نه پند بکشم آدپه
 بدوزخ رود لغت اندر قف
 پیاده نیارم شدن نیکبخت
 که رای تو دروشن ترا زاری
 یکی سنک برداشت باید قوی
 سر و دست و پهلوش کردن نکار
 بکارش نیاید فر لنگ ریش
 و زودست حیا در عالم بخت

بسالی که در بگشتی گرفت
تغیر بر جهان ملک و دولت که را ند
بسر چون شنید این حدیث از پدر
فرو گفت پچاره فرار بسنگ
پدر گفت اکنون سر خویش گیر
بسر در پی کار و ان اوقت داد
و ازین سو پدر روی بر آستان
که خندان امانم ده از روزگار
اگر من نه بینم مرا هلاک
اگر مار زاید زن بار دار
زن از مردم مودبی به بسیاری
مخفت که پیدا بر خود کند
شده این جمله شنید و چیزی نگفت
همه شب زبنداری آخرت شد
جواد از مرغ سحر که کش کرد

بسی سالها نام رشتی گرفت
که شغیت بر تو قیامت بماند
سر از خط فرمان نبردش بدر
خوار دست عاجز شد از پای لنگ
مران که می بایدت پیش گیر
ز دشنام خندانکه دانست داد
که یارب بجا ده را پستان
کزین بخش ظالم براید مار
شب که در چشم نخسید بجاک
به از آدمی زاده دیو پیار
سک از مردم مردم آزار
از آن به که باد یگری بد کند
به رست اسب و سر بر بند زنجیر
رسود او اندیش خوابش نبرد
پربانی شب فراموش کرد

سواران همه نب سبی تا خشد	حرکلی اسب بشا خشد
بران عرصه بر اسب دیدن و شاه	پیاده و دیدن یکپه سپاه
بخدمت نهادند سپهر بر زمین	جو در یاشد از منج شکر زمین
یکی گفتش از دوستان قدیم	که شب حاجیش بود و روزش ندیم
رعیت چه تربیت نهادند و دش	که مار بخشم آمد و نه گوش
شهنشه یاد دست کردن حدیث	که بروی جبه آمد ز بخت خبیث
هم آهسته سر برد پیش سرش	فرود گشت بهمان بگوشش اندیش
کسم پای مرغی نیاورد پیش	ولی دست فرقت زانندان پیش
برزگان مشتند و خوان خواندند	بخوردند و مجلس یار اسپند
جو شود طرب در نهاد آمدش	ز دستان دوشینه یاد آمدش
بفرمود بستند و بستند سخت	بخواری فکندند در پای تخت
سپیه دل بر آهخت شمشیر تیز	ندانست چهارده روی گریز
بر آورد سراز نا امید و گشت	نشاید شب کو در خانه خفت
نه شمامت گفتیم ای شهسوار	که بر گشته بختی و بدر روز کار
جواختم برین گرفت و پس	منت پیش گفتیم همه خلق پس

جو پیدا کردی تو قیام مرا
و در آیدون که دشوار آمد سخن
ترا جاده از ظلم برگشتن است
مرا پنج روز در زندان کید
نماند پشیمکار بد روزگار
تا نیک پندست اگر بشنوی
بدان کی ستوده شود پادشاه
چه سودا فرین بر پیران سخن
همی گفت و هم شیر بالای پیر
نه بینی که چون کار در پیر بود
شده از نیستی غفلت آید بهوش
کزین پر دست عقوبت بد
زمانی سرش در گریبان بماند
بدستان خود بنده و بر گرفت
برزگیش خشنید و درمان

گرفت بنیکی رود در دیار
در هر چه دشوار است آید مکن
نه بجاده بل گشتن است
دور روز در عیش و خوش کرده
بماند برو لغت پایدار
و کز شوی خود پیشان شوی
که خلتش ستایند در بارگاه
بس پیر خه تو فرین گمان نزن
میر کرده جان پیش تیر قدر
قلم را ز بانفش روان تر بود
بگوشتش فرو گشت فنج سرش
یکمی کشته کیر از مرادان مرار
بس آنکه بعفو آستین برشانند
سرش را بپسید و در بر گرفت
بشاخ امیدش برآمد بی

رو دینک نخت از پی را پستان	بیکتی حکایت شد این داپستان
نه خندانک ار جانم عیب جوی	پامو زی ار عاقلان پس فوی
سرانجه از تو آید بخت نکوست	زدشمن شنو سیرت خود که دوست
که داروی تنخش بود پسود مند	وبالپست دادن بر بخود قند
که یاران خوش طبع شیرینش	ترش روی بهتر کند پرنش
اگر عاقلی یک اشارت بپست	ازین به نجات نکوید کپست

حکایت مامون با کتیرک

یکی ماه پیکر کنیزک فرید	جود و ر خلالت بامون سید
بعقل خردمند بازی کنی	بچراغ شبی بنز کلبه سنی
سیر انکشتا کرده عتاب رنگ	بمخون سیریزان فرود برده جنگ
جو تو پس مفرح بود برافتاب	برابر روی عابد فریش خفتاب
مکرتن در آغوشش مامون نذا	شب خلوت آن لبت خود را
سرش خواست کردن جو جزا دو	گرفت آتش خشم در روی عظیم
بینداز و بامن مکن خفت و خیز	بگفتا سرانیک بشیر تیر
جه فصلت زمین ناپسند آمد	بگفت از که بر دل کند آمدت

بگفت ارکشی در شکانی سرم
کشد تیر بکار و تیغ پستم
شید این سخن سرور نیکبخت
همه شب درین فکر بود و نخواست
طبیعت شاپان مهر کشودای
دلش کج در حال از درج شد
پری جهره را نمکشین کرد و دوست
بزد من انگیس کو خواه تست
بکم راه گفتن نکومی رو پی
هر آنکه که عیبت نکویند بیش
نکو شه شیرین شکر فالیت
چه خوش گفت کیر و زدار و زور
اگر شربت بی بادت سودمند
به پرویزن معرفت چخته

ز بوی دمانت بربخ اندرم
بیکبار و بوی دمن دم بدم
بر آشت نیک در بخت
دگر روز با هو شمعندان بگفت
سخن گفت با هر یک از مردی
دو اگر دو خوش بوی چون چغندر
که این عیب من گفت یار من
که گوید فلان خاد در را دست
جنایی تمامیت و جوری خو
منردانی از حائل عیب خویش
کسی را که ستونیا لایق است
شما بایت داروی تلخ نوش
ز سعدی ستان تلخ داروی
بشد عبارت بر اینخت

حکایت درویش صادق و پادشاه پداوگر

شنیدم که از نیک مدی فقیر
 مگر بر زبانش حق رفت بود
 بزندان فرستادش از بارگاه
 زیاران یکی گفتش اندر نرفت
 رسانیدن امر حق طاعت
 هماندم که در خفیه این راز رفت
 بخندید کز وطن پسروده ^{کوتی} برد
 غلامی بدرویش برد این پام ^{عبت}
 مرا با غم بر دل ریش نیت
 بدو از هر کج چون در شوم
 منه دل برین دولت ^{اولم شومنه} پنج روز
 نه پیش از تو بیش از تواند ^{خشد}
 جهان زی که ذکرت تجسین ^{کشد}
 بناید برسم بد این نهاد ^{در دل}
 و کبر بر سر آید خداوند دور

دل از رده شد بادشامی کبیر
 از گردن کشتی بروی آشفته بود
 که زو را ز مایست بازوی جاه
 مصالح بود این سخن گفت گفت
 ز زندان ترسم که یکا عبت
 حکایت بکوش ملک باز رفت
 نذا که خواهد دران حبس
 بکشتن چپ و بکوبای غلام
 که دنیا عین ساعتی تپست
 یک منته با سم برابر شوم
 بدو دل خلق خود را میسوز
 به سپاد کردن جهان سپوشد
 جو رفتی نه بر کوفت ^{کشد}
 که گوید لغت بران کین نهاد ^{کشد}
 نه زیرش کند عاقبت خاک کو

بفرمود دل تنگ روی از جفا	که پروں کنشیدش زبان از قفا
جنین گنت مرد حقایشناس	ازین هم که گفتی نذارم مرا
من از بی زبانی نذارم غمی	که دانم که ناگفته داند می
اگر نه نوایی بزم و رستم	کرم عاقبت خیر باشد چه غم
عروس بود نوبت ماتم	کوت نیک روزی بود فاتم

حکایت

یکی مشت زن نخت روزی ندا	نه اسباب شامش همیانه شست
ز جور شکم کل کشیدی پشت	که روزی محالست خوردن پشت
مدام از پریشانی روزگار	دلش حسرت آلوده تن پوکوار
کشن جنک با عالم خیره کش	که از نخت شوریده رویش ترش
که از دیدن عیش شیرین خلق	فرد میشد آب تلخ حسن خلق
که از کار آشفته بگریستی	که کس دید ازین صعب رستی
کپان شدند نوشند و مزه خورد	مرا دوی نان می نه پلند تره
که انصاف برسی نه نیکوست این	بر مننه من و کوبه را بوستین
جه بودی که یایم درین کان کل	بکنج فرو رفتی از کام دل

مگر روزکاری سو پس راندی	رخود کرد محنت برافشاندی
شیندم که روزی نین می شکافت	عظام ز نخدان پوسیده یافت
بجاک اندرش عقد بکسخت	که رمای دندان فرو رخت
دمان بی زبان زار میگفت و راند	که ای خواجه بانی نوایی پیاز
نه اینست حال دمن زیر کل	شکر خورده انگار یا خون دل
غم ز کردش روز کاران	که بن ماکرد بسی ^{طه} روزگار
مان لحظه کین خلاش روی داد	غم از خاطرش رخت یکسو نهاد
که ای نفس بی رای و تدبیرش	کشش با دیوار و خود را مکش
اگر بنده بار بر پسر برد	و که پسر با وج فلک بر برد
دران دم که حالش و کز کون شود	برک از سرش هر دو پیرودن شود
غم و شادمانی ماند و یک	خوای عمل ماند و نام نیک
گرم پای دارد و نه دیهیم و تخت	بده که تو این ماندای نیکت
مکن تنگیه بر ملک و جاه و شمشیر	که پیش از تو بود دست و بعد از تو
خداوند دولت غم دین خورد	که دنیا بر حال می بگذرد
تخوامی که ملک بر آید بهم	غم فلک دین خورد باید بهم

زرافشان جو دنیا بخواسی گذاشت	که سعدی در افشاند اگر زنده
حکایت در معنی خاموشی از بیعت کسی که اگر نپذیرد	
حکایت کتد از جفا کپتری	که فرمان دمی داشت بر کتوی
در ایام او روز مردم جو شام	شب از بیم او روز مردم حرام
هم روز بیکان از در بلا	شب دست پیکان از در دعا
که می بران شیخ روز کار	زدست ستمگر که پستند از
که ای پیردانی فرخنده را	بگوی این جوان را بر تپس از خدا
بختا در یغ آیدم نام دوست	که هر کس نه در خور دالعام است
کسی را که پنی زحق بر کران	منه باوی ای خواجه حق در میان
در بیعت با سفله کنت از علوم	که ضایع شود تخم در شوره بوم
جو در وی نیکر دعو داند	برنج بیکان و برنج اند
ترا عادت ای نامور حق رود	دل مرد حق کوی از انجا قوت
حق گفتن خنجر و پاک را	توان کنت حق پیش من خدا
نکین خصلتی دارد ای نیک بخت	که در موم کیر دهنه سنگ سخت
عجب نیست که ظالم از من بپایان	که در دست و من با سببان

تو هم پاسبانی بانصاف و داد	که حفظ خدا پاسبان تو باد
ترانیت منت ز روی قیاس	خداوند را فضل و من و سپاس
که در کار خیرت بخدمت بدست	نه چون دیگرانست معطل گشت
همه کس لمیدان کوششش درند	ولی کوی ششش هر کس برند
تو حاصل کردی بکوششش بهشت	خدا در تو خوی بهشتی برست
دلت روشن و وقت مجموع باد	قدم ثابت و پایه مرفوع باد
حیات خوش و رفتن بر صواب	عبادت قبول و دعا پستجاب

کشاوراندرای پادشاهان و تدبیر ملک و آیین لشکر گشتی

همی تا براید تدبیر کار	مدارای دشمن به از کارزار
چون توان عدو را بقوت شکست	بنعمت بیاید در فتنه سست
که اندیشه باشد ز خصمت کردند	بنوعیند اچنان زبانش بر بند
عدو را بجای ننگ زر بریز	که بخشش کند کند دندان تیز
جود پستی نشاید گزیدن پیوس	که باغبان جاده زرقت و لوس
مراعات دشمن بجان کن که دوست	که ویران برفت توان کند پوست
بتدبیر پستم دراید به بند	که اینند یارش نخست از کمند

خذر کن ز سپکار کپتر کمی
زن تا توانی برابر و کسین
برد دشمنش تا زه و دوت پریش
زن با سپاهی ز خود پشتر
وز او کر توانا تری در نبرد
اگر پیل زوری و کر شیر جنگ
جو دست از همه جیلتهی در گشت
اگر صلح خواهد عدد و سر بیج
و را و پای جنگ آورد در رکاب
تو هم جنگ را باش چون کینه خا
جو با سنده کوی بلطف و خشن
و گرمی براید نبر می دوشش
با میان تازی و مردان مرد
جو دشمن بجز اندر آید ز در
جو ز نهار خواهد گرم بش کن

که از قطره سیلاب دیدم سه
که دشمن اگر چه زبون دوست به
کسی کش بود دشمن از دوشش
که شوان زدن مشت با شتر
نه مردیت بر ناتوان زور کرد
تیر دیک من صلح بهتره که جنگ
حلاست بردن شمشیر
و کر جنگ جوید عنان بیج
تو اهد بشارت تو داود چاب
که با کینه و مهر بانی خطا هست
فزون کرد دشش کبر و کردن
تنبه کاخشم و درشتی مکوش
بر آ از نهاد بد اندیش کرد
نیاید که پر خاشش جو بی دگر
بخشای و از مکرش اندیشه کن

ترا قدر میبخت بود ملک از آدم
اگر دی بنبند در کارزار

ز تپ سپر سپر کهن بر مگرد	که کار از نموده بود سال خورد
در اند نیاد روپن ز پای	جوانان بشیر و پیران برای
بندیش در قلب ^{چند} بهیجا مغر	جه دانی کران بس که یابد مغر
جو پنی که شکر ز سم دست داد	تبنماده جان شیرین یاد
اگر بکناری بر فتن بکوش	و کرد در میان لبس دشمن بوش
و کرد خود نراری و دشمن دوست	جو شب شد با قلم دشمن دوست
شب تیره پنجه سوار از کین	چو با قضا بگوکت بدر زین
جو خواهی بریدن شب را سوا	خدر کن تخت از کین کاما
سیان دولشکر جو یکروز را	بماند بزنجیم بر جای گاه
کرد پیش دستی کند غم دلا	اگر از آسایست مغزش برار
ندانی که لشکر جو یکروز را	سرخس مذورندش نماند
تو آسوده بر لشکر مانده زن	که نادان پستم کرد بر خوشتن
جو دشمن شکستی سنگن علم	که باز نشی نیاید جرات بهم
بی دروغی از نیت مران	بنایه که دور افتی از یاوران
سوا پنی از کردی سجا بهر سیغ	یکمیزد کردت بزور پین و تیغ

بدینال غارت تراند سپاه
سپه دانگبانی شهنشاه

کشور اندر نواخت لشکرین در حال امن

دلاور که باری تهنور نمود
که بار دگر دل نهد بر تلک
سپاسی در آسودگی خوش بیا
نه آنکه که دشمن فرو گوشت کو پس
سپاسی که کارش نباشد بیرک
نواحی ملک از کف بد پیکال
ملک را بود بر عدو دست چه
به پای سرخوشتن میخورند
جو درازند کج از سپاسی دریغ
چه مدی کند در صف کارزار

کشتار اندر تقویت مردان کار از نموده

به سپهكار دشمن دليران فرست
مهربان باورد دشمنان فرست

برای جهان دیدگان کار کن	که صید از نو دست گرگ کن
مهرس از جوانان شیر زن	حدز کن زیران بسیار فن
جوانان پل افکن شیر کیه	ندانند درستان رو باه سپر
خردمند باشد چه اندیده مرد	که بسیار گرم از نو دست و سر
جوانان شایسته بخت و در	ز کشتار سپران نه بچند سپر
کرت مملکت باید آراسته	مده کار معظّم بنو خاسته
سپه را مکن پیش روجرچه	که در خلیف بود باشد آه
نخردان مغزهای کار درشت	که سندان نشاید شکستن بشت
رعیت نوازی و مهر شکری	نه کار است باز چکه سر سری
تخماسی که ضایع شود روزگار	بنا کار و دیده مغزهای کار
تا بدسک صید روی از پلنگ	بر زوبه رمد شیر ناید چنگ
جو پرورده باشد پر در شکار	نرسد جو پیش آیدش کارزار
بکشتی و نخچیر و آماج و گوی	دلاور شود مرد پر خاش جوی
بکوبایه پرورده و میش و ناز	برنج جو میند در جنگ باز
دومر دش نشاند بر پشت زین	بود کش زند کوه که بزین

یکی را که دیدی تو در جنگ بشت	یکش کر عده و مصافش نکشت
مخت به از مدتش شیر زن	که روز و غاسر بتابد جوزن

حکایت

جه خوش گفت که کین بفرزند خویش	جو قربان پیکار بر بست و کیش
اگر چون زمان حست خواهی کیز	مرو و آب مردان جنگی مریر
سواری که در جنگ بنمود بشت	نه خود را که نام آوران را بکشت
شجاعت نیابد مگر زان دو یار	که افند در حلقه کار زار
دو خم پس هم سفره هم زبان	بگوشتند در قلب میجا بجان
که تسک آیش رفتن از پیش تیر	برادر بچنگال دشمن اسپیر
جو پنی که یاران نباشند یار	نه نیت زمینان غنیمت شمار

کشتار اندر دل داری هم فرماندان

دو تن پرورای شاه کشور گشت	یکی اهل بازو یکی اهل راپ
ز نام آوران کوی دولت برند	که دانا و شمشیر زن پروند
سرانگوتلم را نور زید و تیغ	بروگر بمیرد کموی ای دریغ
قلم زن نکهد از و شمشیر زن	نه مطرب که مردی نباید زن

نم دیت دشمن در اسباب جنگ	نم دوشش ساقی و آواز جنگ
بسا اهل دولت بیازی نشیت	که دولت برفش بیازی دست

کشاراندر حذر کردن از دشمن

نگویم ز جنگ بداندیش ترس	در آوازه صلح از دوشش ترس
بسا کس بر وزایت صلح خوا	جو شب شد سپه در سر خفته اند
زن پوش خشد مرد او زنا	که بستر بود خوابگاه زنا
بخیمه درون مرد شمشیر زن	بر مننه نخ سپید جو در خانه زن
بیاید نهان جنگ را خشن	که دشمن نهان آورد تاختن
حذر کارمردان کارا که است	پیکر سدر و پین شکر که است

کشاراندر دفع دشمنان برای تدبیر

میان دو بد خواه کوتاه دپشت	ز فرزانگی باشد ایمن نشیت
که کمر دو با هم سکاند را	شود دست کوتاه ایشان دراز
یکی را بنی بک مشغول دا	و کمر را بر او ز پستی دما
اگر دشمنی پیش گیرد تیز	بشمشیر تیز پیر خوشن بریز
برود وستی کربا دشمنش	که زندان شود پیرن تنش

جو در شکر دشمن افشاد خلاف	تو شمشیر خود در غلاف
جو کرکان پسندند برسم گزند	بر آساید اندر میان کوسند
جو دشمن بدشمن بود دشمن	تو بادوست بنشین با رام دل
جو شمشیر پیکار برداشتی	نکمدار پنهان باشی

کشاد اندر ملاطفت دشمن از روی عاقبت اندیشی

که شکر گشادان مغفرت گشاد	نمان صلاح جستند پیدامصاف
دل مرد میدان نهانی بجوی	که میکرو ز در پایت اقد بجوی
جوسالاری از دشمن آید بچنگ	بکشتن برش کرد باید درنگ
که اقد کزین نیمه سم سروری	بماند گرفتار در جنبه پی
اگر گشتی این بندی ریش را	ز پنی در گزندی خویش را
نترسد که دورانش بندی کند	که بر بنده یان زور مندی کند
کی بنده یان را بود دست گیر	که خود بوده باشد به بندی اسیر
اگر سر بند بر خط سرور پی	چونیکش نداری نمید ویکری
اگر خفته ده دل بد پست آوری	ازان به صحنه شپهن آوری

کشاد اندر حد ساز دشمنی که در طاعت آید

ز بلیش این شوز نخبه	گرت خویش دشمن شود دوستدا
جو یاد آیدش مهر پوند خویش	که کرد در و نشس بکین تویش
که ممکن بود ز سر در انکبین	بداندیش رالفظ شیرین
که مرد و پستان را بدشمن شمر	کسی جان از آسیب دشمن یر
که پندم خلق را کیسه بر	نکهدار دان شوخ در کیسه
اورا تا توانی بخدمت گیر	سپاهی که عاصی شود در امیر
ترا هم نداند غدرش را پس	نذارت سالاد خود را سپاس
نکبهان نخبه ابرو بر کار	بسو کند عهدا ستوادش بدا
نه بکسل که دیگر نه پنبیش باز	نواوز را رسیان کن در از
گرفت بزندانیش سپار	جو اقلیم دشمن جنگ و حصار
ز حلقوم پیدا کرد خون خورد	که بندی جو دندان بخون در برد
رعیت سپاهان ترا زوی بدار	جو برکندی از جنگ دشمن دیا
بر اندام از دماغش دما	که گرباز کوهدر کار زار
در شجر بر روی دشمن میند	و کر شجر یا زار سپانی کردند
که این باز دشمن بشجر اندر	مکو دشمن تیغ زن بر در پست

کشاوران در پوشیدن راز خویش

تبدیر جنگ بداندیشش کوش	صالح بداندیشش و نیت بیوش
منه در میان راز با نهر کسی	که جاسوس پس محاسنه دیدم پی
سکندر که با شرقیان جرب داشت	در خیمه گویند در غرب داشت
جوین نزا و لستان خراست شد	چپ آواز افکند و از راست شد
اگر خبر تو داند که غم تو چیست	بران رای و دانش بیابا گوشت
که کم کن نه بر خاشاکین اور	که علم بریز نیکن اور پی
جو کاری براید بلطف و خوشی	جه صاحب بتندی و کردن پی
تو خواهی که باشد دولت در دمنده	دل در دمنده ان بر اورز بند
بیا زو توانا باشد سپاه	بر و سمت از ناتوانان بجواه
دعای ضعیفان امیدوار	ز بازوی مدی به آید بکار
مران کاستغات بدویش بود	اگر بر فزیدون زدا پیش بود

دوم باب احیان

اگر سوختندی بمعنی گزائی	که معنی بماند صورت یابی
که دادانش وجود و تقوی نبود	بصورت درش هیچ معنی نبود

فصل دوم در احیان
۵۹

کمی خستد آسوده در زیر کل	که چند از مردم آسوده دل
غم خویش در زندگی خور که خویش	برده نبرد از داز حرص خویش
ز رونق اکنون بد کانست	که بعد از تو سپرون ز فرمانست
خواهی که باشی پراکنده دل	پراکنده کان را ز خاطر مهل
پریشان کن امر و کجاست	که فردا کلیدش در دست
تو با خود میر تو شت خویشتن	که شفقت نیاید ز فرزند و زن
کسی کوی دولت ز دنیا برد	که با خود نصیبی بقیا برد
بغجو از کی چون سرانگشت من	تار و کسی در جهان بشت من
کمن بر کف دست نه هر چیت	که فردا بدنمان بری بشت دست
بیوشیدن تیر ویش کوش	که تیر خدایت بود ستر بوش
کرد آن غریب از درت بی نصیب	نباید که کردی بدر ما غریب
توانکه رسانی محتاج خیر	که ترسی که محتاج کوی بغیر
بحال دل خستگان در نگر	که باری دل خسته باشی مگر
فرمانده کانرا درون شاد کن	ز روز فروماند کی یاد کن
نه خواننده بر در دیکران	بشکرانه خواننده از در مرا

کشتار اندر نواختن یتیم و رحمت بر صفت حال وی

پدر مرده را سایه بر پسر فکن	بگذارش میفشان و خارش بکن
عجب نیت پر مهر و دانه تیر بخت	که بی پنج تازه باشد درخت
جوینی تپی پسر افکنده شیش	مده بوی پسر بروی فرزند خویش
الا تا نگرید که عرش عظیم	بر نو می چون بگرید یتیم
بر حمت بکن آتش از دیده پاک	بشنت پنهانش از هر خاک
که سایه خود برقت از سرش	تو در سایه خویش تن پرورش
من آنکه پر تاج و در داشتم	که سر در کنار پدر داشتم
اگر برو وجودم نه شستی بکس	پوشان شدی خاطر خند کس
کنون دشمنان که بر زدم اسیر	باشد کس از دوستانم نصیر
مرا باشد از درد و طفلان سیر	که در طفلی از سر فرستم سیر

در کتب دیگر
نویسند که
پدر مرده
سایه بر پسر
فکند

حکایت

یکی خاوری تپسی بکند	بخواه اندرش دید صدر خند
که میگفت و در روز ضامی خمید	کزان خار بر جیب کلید مید
منشواتوانی ز رحمت بری	که رحمت بر بندت جور حمت بری

داست خبان کبریا بادی کردی
 بهر یک راندن کس که سپیدی
 که اینک چیتان دهن
 که آن کرد رجبت عاتقان
 با نوزد اخلاق صاحب دار
 سرت غفلت را بخت تمیز دین
 تبت سستی پند سستی کس
 نه در غلبه این شیوه دارد
 تعلق

کلیه دست دنیا را از صدمه
 یکی زنت دنیا را از صدمه
 خفت بر صاحب دل بسیار
 نه چون مسکن دست برآورد
 هزار دکان بند زواریش
 ز درویش خالی نبودش
 با فرو بهمان سر اندر
 دل خویش بیکانه خوردید
 نه چون بیسم در زبند

عاشقانی انشای باد
 یکم در پیران کنی بر جوش
 بیل توان فتن انداختن
 یکم نه می بود سوختن
 جود رنگ دستی نهانی
 کندار وقت ازانی

مثل به خضره فتن گشت با نوری

رویک مردان ازاده کیر	جواستاده دست افتاده کیر
یختای کانا که مد حقتند	خیدا و دکان نه رو قند
جوانمرد اگر راست خواستی و	کرم پش شاه مردان علیت

حکایت عابد خودین

شیندم که پری براه حجاز	یک خطوه کردی دور کت نماز
جان کرم رو در طین خدا پی	که خار متیلان کنده ز پای
باغزو سپاس خاطر پریش	پسند آمدش در نظر کار خویش
تبلیس ایس در جاه رفت	که شوان ازین خوبتر راه رفت
که رش حمت حق نه دریا قتی	غور شس سراز جاده بر تاقی
یکی نائف از عتبش آواز داد	که ای نیکیخت مبارک نهاد
پسنداد اگر طاعتی کرده	که تری بدین حضرت آورده
با صافی آسوده کردن دل	به از اندر کت بهر مترلی

حکایت هم درین معنی

بهر شک سلطان چنین کوزن	که خیرای مبارک در زرق زن
برو تا خوانت نصیبی دمنده	که فرزند کانت نظر بر دمنده

که بشا بود مطیع امر و ز سپرد	که سلطان بشب نیت روزه کرد
زن از نا امیدی سر انداخت	همگفت با خود دل از غصه ریش
که سلطان ازین روزه کو چینی خاست	که اقطاع او عید طفلان است
خورنده که خیرش براید ز دست	به از صایم الدم دنیا برست
و گرنه چه لازم که زحمت برد	ز خود باز گیرند و هم خود خورند

حکایت کرم مردان صاحب دل

یکی را کرم بود و قوت نبود	کنافش بقدر موت نبود
که سنده خداوند پستی مباد	جوانمزد را تنگ دستی مباد
کسی را گشت بلند او فتد	مرا دشش کم اندر کند او فتد
جو سیلاب ریزان که در کوپا	نگیرد همی بر بلندی قرار
نه در خورد پیرایه کردی کرم	تنگ مایه بودی ازین لاجرم
یکی تنگ دستش دو غنی شود	که ای خوب فرجام نیکو شست
یکی دستگیرم بجنیدین درم	که جندیت تا من بزندان درم
بجشم اندر شش قدر چیزی نبود	ولیکن بدستش بشیرنی نبود
بخصمان بندی فرستاد درم	که ای نیک نامان آزاد درم

خدای از حکمت ببند در پی	کشاید فضل و کرم دیگر پی
برسان پس بی نوا سیر شد	با کار مغصم زیر زیر شد

حکایت در موی خنای ابله دل

یکی سرت نیک مردان شتو	اگر نیک مردی و مردانه رو
اگر بشلی زد کان کندم فروش	بده بردانان کندم بدوش
آنکه کرد موری در آن غله دید	که سرشته سر گوشه می دوید
ز رحمت بر دوش نیار خفیت	باوای خود بازش آورد و گشت
مردت نباشد که این مور ریش	پراکنده کرد نام از جای خویش
ارون پراکنده کان جمع دار	که جمعیت باشد از روزگار
چه خوش گفت فردوسی پاک زار	که رحمت بران تربت پاک بار
میا زار موری که دانه کش است	که جان دارد دو جان شیرین است
من بر سر ناتوان دپست زور	که روزی پایش در افتی جو
بخشید بر حال پروانه شمع	نظر کن که چون سوخت در پیش جمع
که تو نم ز تو ناتوان تر بسیت	توانا ترا از تو هم آخر کیست

کندار اندر جوامه دی و موره ان

سیاه اندرون کشتی
سرخو که سر کشتی تکیه

بخشش ای بسر کادمی زاد صید
عدو را با لطف کردن به بند
جو دشمن گرم پند و لطف وجود
لکن بد که بد بینی از یار نیک
جو باد و ست دشوار گیری تنگ
و که خواجه با دشمنان نیک خوشت

با حسان توان کرد و وحشی بقید
که شوان بریدن به تیغ این کند
نیاید در خنث از و در وجود
زوید ز تخم بدی بار نیک
خواهد که پند ترا نقش در انگ
بسی بر نیاید که کرد مذد و ست

حکایت در معنی صید کردن دلها یا چنان

بره در یکی چشم آمد جوان
بد و غم ختم این ریسمانت و بند
یک طوق و زنجیر از و باز کرد
سوز از پیش تا زیان می دو
جو باز آمد از عیش و بازی بجای
نراین ریمان می برد بانس
بلطفی که دیدت پس دبان
بدانرا نوازش کن ای نیک مرد

تنگ در پیش کو سندی و نا
که می داد اندر پیت کو پسند
چوب و راست پویدن آغاز کرد
که جو خورده بود از کف او خورید
مرا دید و کنت ای خداوند رای
که اچیان کند بیت در کردش
نیاه سبی جمله پرل بان
که پاس دارد جوان تو خورده

بران مرد کندست دندان یوز
که مال د زبان بر پیرش در روز

حکایت درویش بار و باه

یکی رو بهی دیدنی دست و پای	فرو ماند در صنع و لطف خدا
که چون زندگانی بسرمی برد	بدین دست و پای از کجا میخورد
درین بود درویش شورید رنگ	که شیری برآمد شغالی بنگ
شغال نمکون گشت را شیر خورد	بماند تخب رو باه از و سیر خورد
در روز باز اتفاقی افتاد	که روزی رسان قوت روزش بداد
یقین دیده مرد پسنده کرد	شد و گنج برافزیننده کرد
زندان فرو برد جندی نجیب	که بخشند روزی فرستد غیب
کزین پس کیبخی نشینم جوهر	که روزی خوردند پیلان برزور
نه پیکانه بیمار خوردش نه دست	جو بخشش رک و استخوان ماند
جو صبرش نماد از ضعیفی و شو	زدیواد محرابش آمد کوش
برو شیرازنده باش ای دغل	مینداز خود را جور و باه شل
خنان سخی کن گز تو ماند جو شیر	چه باشی جور و به بوا مانده سیر
جو شیرانکه را کردن فر بهست	که افتد جور و به سگ از روی هست

<p> بچک آرو بادیکران نوش کن بخور تا توانی ز بازوی خویش جومه دان سیرنج و راحت پنا بگیری جوان دست درویش پر خدا را بدان بنده بخشایش است کرم و زرد آن سر که مغزی درو کسی نیک پند هر دو سپرای نذیری که در راه باندگش بخور تو شته با مردم نیک مرد </p>	<p> نه بر فضله دیگران گوش کن که سعیت بود در ترا زوی خویش مخش خورد دست رنج کپان نه خود را پنهان که دست بیکر که خلق از وجودش در آسایش است که دون ممتازند مترو و پوت که نیکی رساند بخلق خدا ی جلالت ان شتر بان بزرند خویش که ایشان بتهما نخواهند خورد </p>
--	---

حکایت عابد خلیل

<p> شناسا وره رود راقصای روم بر فیتقم قاصد بیدار مرد بکین و غرت نشاند و نشست ولی بی مروت جوبی بر درخت ولی دیک دانش قوی سر بود </p>	<p> شنیدم که مدیت پاکیزه بوم من و چند ساوک صحرانورد سر چشم مر یک پیوسید و دست ز زش دیدم و زرع و شاگرد بخلق و سخن کرم روم د بود </p>
--	---

نم شب بنودش قرار تجوع	ز تسبیح و تهلیل ما را زجوع
سحر که میان بست و در باز کرد	سمان لطف و بوسیدن آغاز کرد
یکی بد که شیرین و خوش طبع بود	که با ما سپارد در آن ربع بود
ما بوسه کشتا بقتیجف ده	که در ویش را توشه از بوسه
بخدمت منه دست برکش من	مرانان ده و کفش بر سر زن
بایشا مردان سبق برده اند	نه شب زنده داران دل مرده اند
همین دیدم از پاسبان زنده دار	دل مرده و چشم شب زنده دار
کرامت جوانمردی و زبان دست	معالیات پیوده طبل تپت
قیات کسی مینی اندر بهشت	که منی طلب کرد و دعوی بهشت
بمعنی توان کرد دعوی در دست	دمی قدم بکجه کامیت است

حکایت حاتم طایی و صفت جوانمردی

شیندم در ایام حاتم که بود	بخیل اندر تش باد پای جود
صبار عتی رعد بانگ ادسی	که بر برق پیشی گرفت پی
بتک ژاله میرخت بر کوه و	تو کفتی مگر بر نیان کشت
یکی پیل قرار نامون نورد	که باد از پیش بازماندی چو کرد

ز اوصاف حاتم بهر فرد بوم
که ستمی او در کرم مرد نیست
پایان نوردی جوشتی بر آب
بدستور دانا چنین گفت شا
من از حاتم آن اسب تازی ^{اصغر} ترا
بدانم که در وی شکوه مهیت
رسولی سز نزد عالم بطی
زمین مرده و ابر کرمان برو
بمیرد که حاتم آمد سرود
ساحی سپکند و اسبی بخت
شب انجا میوند و روز در
سمی گفت حاتم پریشان جو
که ای بهر و در موبد نیک نام
من آن باد ز قمار دل شتاب
که دانستم از دست باران و سیل

بگفتد برخی سلطان روم
جواسش بچلان و ناورد
که بالای سیرش نیز در غایت
که دعوی خجالت بود بی گواه
بخوامم که او کمیت کرد و داد
و کرد کند بانک طبل تهیت
روان کرد ز مرده مرد سمره و پ
صبا کرده بار در کر جان در و
بیا سود چون شنه بر زنده رو
بدان شکرد اداشان ز رشت
بگفت آنچه دانست صاحب خبر
بدندان ز حرمت می کند
جوابش از نیم گفتی پیام
زهر شادوش کردم کباب
نشاید شدن در بر کاخ خیل

بنوعی دگر روی و راهم نبود
مروت ندیدم در این خویش
دنام باید در اقلیم فاش
کیا نزارم داد و نشیمن و آب
خبر شد بروم از جوان مرد ط
ز حاتم بوی نکست راضی شو

خزا و بر در بارگاهم نبود
که همان بخ بد دل از فاقه کش
دگر مکتب نامور کو مباحش
طبیعیست اخلاق نیکو نه کسب
مزار آفرین گشت بر طبع وی
ازین نغمه تر ما جبرایلی شنو

حکایت آزمودن پادشاه مینم حاتم را باز آمدی

ندانم که گشت این حکایتین
ز نام آوران کوی دولت ربود
توان گفتن او را سحاب کرم
کسی نام حاتم نبردی برش
که چند از مقامات آن یا درینج
شنیدم که جشنی ملوکانه خست
در ذکر حاتم کسی باز کرد
چند مرد را بر پیر کینه داشت

که بود دست فرمان دینی دمن
که در کینج بخشی نظیرش نبود
که دستش جو باران فشاندم
که سود از فرستی از دور سرش
که نه ملک دارد نه فرمان کینج
جو خنک اندران بزم خلقی
دگر کس شاکستن آغاز کرد
یکی را چون خوردنش بر کما

که تاست حاتم در ایام من
بلاجوی راه پی طی گرفت
جوانی بره پیش باز آمدش
نکور وی در دانا و شیرین زبان
کرم کرد و غنم خورد و پوزش نمود
نهادش تحس بر بوسه بردت و

بگشایارم شد انچه قسم
گفت از نهی با من اندر میان
بمن داد گفت ای جوانمرد گوش
درین بوم حاتم شناسی مگر
سرساز پادشاه مین خواست
کرم و رسانای بدجا که اوست
بخشد بد برنا که حاتم ستم
بناید که چون صبح کرد رسیدند
جو حاتم بازادگی پر نهاد

خواهد بنیک کی شدن نام من
بگشتن جوانمرد را بی گرفت
کزو بوی انی فراد آمدش
بر خویش برد ان شبش میمان
بداندیش را دل به نیکي ربود
که نزدیک ما چند روزی پای

که در پیش دارم نمی غنیم
جو یاران یکدل بگو شمع بیان
که دایم جوانمرد را پرده پوشش
که فرخنده را است و نیکو پیر
ندایم چه کین در میان خست
همین چشم دارم ز لطف تو دوست
هر آنیک جدا کن به تیغ از تنم
که نندت رسد یا شوی نا امید
جوانمرد را برادر خوش از نهاد

بخاک انداخته و بر پای جست
 بیداخت شمشیر و ترکش نهاد
 که گرسن کلی بر وجودت زخم
 و چشمش میسید و در بر گرفت
 ملک در میان دو ابروی مرد
 بگفت ای تاجه دار خیبر
 مگر بر تو نام آوری همه کرد
 جوانمرد شاطر زین برپه داد
 که در ایستم حاتم نام جوی
 جوانمرد و صاحب خرد دیدش
 در بار لطفش و تا کرد بت
 بگفت آنچه دید از کرمهای
 فرستاده را داد مهری ام
 مرا و اسیر کرد که او اسی دهند

کش دیده بوسید و که پای دست
 جو چادر کان دست برکش نهاد
 بر نزدیک مردان نه دم نه نم
 و زانجا طریق یمن برگرفت
 بدانست حالی که کاری نکرد
 چرا بر نیستی بقدر که سر
 نیاوردی از ضعف تاب نبرد
 ملک را شکست و تکین نهاد
 منبرمند و خوش منظر و خوبی
 برد انکی فوق خود دیدش
 بشمشیر چنان و فضیلت
 شنیده تا گفت برال طے
 که مهریت بر نام حاتم کرم
 که معنی داد ان اش بمنند

حکایت دختر حاتم در روز کار پیغمبر علیه السلام

شنیدم که ملی در زمان رسول
فرستاد لشکر بشیر و تدبیر
بفرمود کشتن بشیر کین
زنی گفت من دختر حاتم
کرم کن بجای من ای محترم
بقومان پیغمبر پاک رای
در آن قوم باقی نهدند تیغ
بزار ای بشیر زن گفت زن
مروت نه پنم ربایی زبند
می گفت گریان بر احوال ملی
بخشیدش آن قوم و دیگر عطا

نگردند منشور ایمان قبول
گرفتند از ایشان گروهی اسیر
که ناپاک بودند و ناپاک دین
بخوابید ازین ناله و رحکم
که مولای من بود از اهل کرم
کشادند زنجیرش از دست و پا
که را تند سیلاب خون بی دریغ
مرانیس را با جلد کردن بزن
بتنها و یار نام اندر مکتد
بسمع رسول آمد آواز و چه
که مرگز نکرد اصل کوه خطا

حکایت دراز آمد روی حاتم و ذکر پادشاه اسلام دام الله

ز نگاه حاتم یکی پیر مرد
ز راوی چنین یاد دارم خبر
زن از خیمه گفت این جد پدر بود

طلب ده درم پینک فایند کرد
که پیشش فرستاد تنگی شکر
همان ده درم حاجت پیر بود

شید این سخن نام بردار پی	نخندید و گنت ای دلدارم پی
که او در خور حاجت خویش هست	جو اندری آن عالم کجاست
جو حاتم باز در پی دگر	زدوران کیستی نیاید مگر
ابو بکر سعد آنکه دست توانا ^{عطا}	نشدت شش بردمان سوال
رعیت پنا دلت شاد باد	بعیت پهلانی آباد باد
سرافراز دین خاک فرخنده بوم	رعد لست براقلیم نونان و روم
جو حاتم که گزینی فرو پی	بزدی کسی در جهان نام پی
شاماندازان نامور در کتاب	ترا هم شاماندهم ثواب
که حاتم بدان نام دوان خواست	ترا سخی و جهدا ز برای خداست
تکلف بر مرد درویش نیست	وصیت یمن یکین پیش نیست
که جز آنکه جدت بود خیر کن	ز تو خیر ماند ز سعدی سخن

حکایت در علم پادشاهان

یکی باغری در کل افتاده بود	رسود اشش خون در دل افتاده بود
پایان و باران دسر ماویل	فروشته ظلمت بر افاق ذیل
سرمه شب درین غصه تابام داد	ستط گنت و نفرین و دشنام داد

نه دشمن برست از زبانش نه
قضا را خداوند آن پیرن داشت
شید این سخنهاي دور از صواب
بخشم سیاست در و بنکریت
یکی گشت شامای تیغش بز
نکه کرد سلطان عالی محل
بخشید بر حال سکین مرد
ز رش داد و اسب و قباوشین
یکی گشتش ای پرستل و سوش
اگر من نیابیدم از در خویش
بیدی را بدی سپل باشد حسد

نه سلطان که آن بوم و برزان است
در آن حال منگوب و برکدشت
نه صبر شیدن نه روی جواب
که سودای این برمن از هر صفت
در روی زمین پنج غرض کن
خودش در بلاد دید و خورد و حل
فرو خورد خشم و سخنهاي سرد
چونیکو بود مهر در وقت کین
عجب رستی از قتل گشتا خوش
دی انعام فرمود در خورد خویش
اگر مدی احسن الی من آیا

کشار اندر دل داری خلق تا بر پسند با مل دی

الا که طلب کار اصل دی
خورش ده بکج شک و بکد و جا
جوهر کوشت تیر نیاز افکنی

ز خدمت کن یک زمان غافل
که یکروزت افتد میایی بدام
امیدست ناکه که صدی زان

اریسم براید ز جندین صدف	ز صد جویه آید یکی بر هدف
-------------------------	--------------------------

حکایت درین معنی

یکی را بر سر کم شد از راه ز هر خمیه بر سید و سر سوخت	شبانه بگردید در قافله تبار یکی آن روشنایی پا
جواد بر مردم کاروان ندانی که چون راه بر دم بدو	شنیدم که میگفت با پیاربان هر آنکس که پیش آمدم گفت است
از آن اهل دل در پی هر کس اند برندار برای دیله یار ما	که باشد که روزی ببردی بر سپند خو زندا برای کله خار ما

حکایت دیگر هم درین معنی

ز تاج ملک زاده در سنخ پد کنتش اندر شب تیره رنگ	بشی لعلی افاد در سنگ لاج جه دانی که کوهر که اپت و
همه سنگها پاسبان اری بر در او پاشش پاکان شوریده	که لعل از میانش نباشد بر سمان جای تاریک لعلند و سنگ
بر غبت بکش بارم جا بهی کسی را باد و پستی سر خوش است	که افقی بسر وقت صاحب دیله نه پنی که چون بار دشمن گشت است

نذر دجو کل دامن از دست چار	که خون در دل افتاده خند دجو
غم جمله خور در سوای یک	مراعات صد کن برای یک
جو پاکیزه نسان و صاحب دلا	برآمیختند با جا هلا
کرت خاک پایان شوریده سپر	فقیرو حقیر نداندر نظر
تو مرگز منین شان بخشیم	که ایشان بسندیده حق پسند
کسی را که نزدیک طبع بد او	چه دانی که صاحب ولایت خود او
در معرفت بر کس نیست باز	که در ماست بر روی ایشان فراز
بساتن عیش و تنگی جشان	که آیند در حله دامن شان
یوسی کرت عقل و تدبیرت	ملک زاده را در نواخانه دست
که روزی فسرج یابد از شهر بند	بلندیت بخشد جو کرد بلند
موزان درخت کل اندر خریف	که در نوبهارت نماید طریف

حکایت پدر نحیل و فرزند لایالی

یکی رهنس فرج کردن شد	ز زش بود و یارای خوردن شد
خوردی که خاطر بر آساید	ندای که فرسردا بکار آیدش
شب و روز در فکر زش بود و یسم	ز روز پسیم در بندم دلیسم

بدانست روزی بسر در کین	که میبک کجا کرد رز در نین
ز خاکش بر آورد و بر باد آد	شندم که سنگی دو انجانها
جوانم دواز بقایه نکرد	سکد کش آمد بیکر بخورد
کرین کم زنی بود ناپاک رو	کلاش یازار و میز کرد
نهاده بدر جنک در نای خویش	بسر جنگی و نای آورد پیش
پدر زار و گریان همه شب نخت	بسر بامدادان بخندید و کنت
رز از بهر خوردن بود آئی	ز بهر نهادن جبهه سنگ و جبه
رز از شک خارا برون آوردند	که بادستان و عزیزان خوردند
رز اندر کف مرد دنیا پرست	منورای برادر بسنگ اندر
جور زندگانی بد پی با عیال	کرت مرگ خواهند از ایشان سال
جو خشم آمد آنکه خوردند از تو سیر	که از بام بچپه کرافتی بریر
بخیل توانگر بدنیار و سیم	طلپیت بالای کبخی مقیم
ازان سالهامی بماند زرش	که لوزد طلپچی چنین بر سرش
بشک اجل تا کفش بشکستد	با پسود کی کبج قیمت کستد
بس از بردن و کرد کردن جو مو	بخور پیش ازان کت خورد کرم

سختنای سعدی مثلست بند	بکار ایدت کوشی کلاه بند
در نیست ازین روی بر تمان	کزین روی دولت توان یافتن

حکایت اچیان اندک و ثمره بی نهایت

جوانی بدانگی گرم کرده بود	تمنی پری بر او رد بود
بحرمی گرفت آسمان ناکهش	فرستاد سلطان بکشتن کیش
تکابوی ترکان و غوغای عام	تماشاکنان بر در و کوی و بام
جو دید اندر آشوب درویش	جواز را بدست خلایق اسیر
دلش بر جو اغرد سپکینخت	که باری دل آورده بودش بدست
بر او دزاری که سلطان بخرید	جهان ماند و خوی بسنیده برد
بهم بر بستی سود دست در نیغ	شعیدند ترکان آیمخته تیغ
بفریاد از ایشان برآمد خروش	بنانجه زنان بر سپر و روی و دوش
سپاده بر تاد در بارگاه	دویدند و دیدند بر تخت ستاد
جوان از میان رفت و بردند	بکردن بر تخت سلطان اسیر
بهوش بر سپید و سبیت نمود	که مرگ منت خواستن بر چه بود
چونیکیت خوی من و راستی	بدمدم آن سر چرا خواستی

براور و پیرد لا و ز بان	که ای حلقه در گوش حکمت جهان
بقول دروغی که سلطان ببرد	غزنی و چپاره جان ببرد
ملک زین حکایت جهان بر شکفت	که خیرش بخشید و چهرش نکفت
و ازین جانب افتان و خیزان ^{چرا}	همی رفت بجان هر سپه روان
یکی گشتش ز جادسوی قضای	جبه کردی که آمدی باینت خلاص
بگوشش فرو گشت کای موش ^{بند}	بجانی و دانی که رسیدم ز بند
یکی تخم در خاک ازان می نهد	که روز فرو ماند کی برده شد
جوی باز دارد بلبایی درشت	عصایی ندیدی که عوجی بخت
حدیث درشت آفر از مصطفی ^{است}	که بخشایش خیر دفع بلاست ^{یعنی عوجی بخت}
عذر وانه پنی درین تبعه پای	که بویگر سعد است کشور خدا
بکیرای جهانی بروی تو شاد	جهانی که شادی بروی تو باد
کس از کس بدور تو باری ^{ند}	کلی در جمن جور خار پی نبرد
تویی سایه لطف حق بر زمین	یمیم صفت رحمة العالین
ترا قدر اگر کس نداند چه غم	شب قدر را می ندانند هم ^{یعنی لایق دارد}

حکایت در معنی ثمره نیکوکاری در افره

یکی دید صحیح رای بخش خواب
همی بر فلک شد ز مردم غروش
یکی شخص ازین جمله در سایه
پرسید کای مجلس آرای مرد
رزوی داشتیم بر در خانه کنت
در آن وقت نو میدی آن مرد را
که یارب برین بنده بخشایشی
جگه قسم جو حل کردم این را زدا
که جمهور در سایه رحمتش
درختیست مرد کرم یار دارد
حطب را اگر شیشه بر پی دند
بسی پای دادای درخت ستر

چوس تفته روی زمین زان قاب
دماغ از تبش می برآمد بخوش
بگردن براز حلقه پیرایه
که بود اندرین مجلست پای مرد
بسایه درش نیک مردی نخت
کفاسم ز داد اید او ز بخا است
کرفت دیده ام قستی آسایشی
بشارت خداوند شیرازدا
مقیم اند بر فتن نعمتش
وزو بگذری سیرم کو پیار
درخت برومند را که دند
که هم پیوه داری و هم سایه

کشاد اندر میلست ملوک و سیاحت ملک

بکنیم در باب احسان نهی
بخور مردم آزار را خون و مال
ولیکن نه شرطست بامر کپی
که از مرغ بیکشده به پرو بال

یکی را که با خواجه تست جنگ	بدیش جرمای سی جوب و سنگ
بر انداز پیچی که خار آورد	در خستی پرورد که بار آورد
کسی را بید پاییه مهتران	که بر کمر آن سپردارد کرا
سختای بر سر کجا ظالم است	که رحمت بر وجود بر عالم است
جهان سوز را کشته به تهر جراغ	یکی به در آتش که خلقی بداغ
مر آنکس که بر دزد رحمت کند	یار نوی خود کاروان میبند
جفا پیش کارزاید پر یار	ستم بر ستم پیش عدلیت و دار

حکایت در معنی اچسان بر کسی که نه او را نباشد

شنیدم که مردی هم خانه خود	که زنبور بر سقف اولانه کرد
زنش گفت از ایشان چه خوانی	که سپکین پریشان شوند از وطن
بشد مرد نادان بس کار خویش	گرفتند زنبور زن را نه پیش
زن بی خود بر درو بام و کوچه	همی کرد فریاد و میگفت شو
بیامد ز دکان سپوی خانه مرد	بران بی خبر دزن بسی تیر کرد
مکن روی بر مردم ای زن ترش	تو گفتی که زنبور سپکین کش
کسی ببدان نیکویی چون کند	بدان را تحمل بدافزون کند

جواند سپری پنی از او خلق	بشمیر تیرش یازاد خلق
سک آخر که باشد که خوانش مند	بغزای تا اسپنجانش د مند
جه نیکو ز دست این مثل پره	ستور لکد زن کران بارب
اگر نیک مردی نماید عیش	نیارد شب خفتن از درد کس
نی نیزه در حلقه کار زار	بقیمت ترازنی شکر صد مرار
نه کس بهتر اوار باشد مال	یکی مال خواهد یکی کوش مال
جو کر به نوازی کبوتر برسد	جو فریه کنی کرک یوسف خورد
بنایی که محکم ندارد اساس	بلندش مکن و در کنی زو مراک

حکایت

جه خوش گفت بهرام صحرانشین	جو کیان تو زین دش بر زمین
دگر اسی از گله باید گرفت	که گر سپر کشد باز باید گرفت
بنیای بس در آید در آب گاه	که سودی ندارد جو سیلاب گاه
جو کرک خجیت آمدت در گنبد	بکش و رنه بر کن دل از کو گنبد
زالمیس هرگز نیاید بسجود	نه از بد کهر نیکویی در دجود
یاد بدیش را جاد و فرصت ده	عدو در چه و دیو در شیشه به

مکشاید این مازگشتن یوب	جو سر ز برنگ تو دارد بکوب
قلم زن که بد کرد بازیر دست	قلم بهتر او را بشیر دست
مدرکه قانون بد می نهد	ترای بردن با تشد دهد
مکملک را این مدبر بپست	مدبر بخوانش که مدبر بپست
سعد آورد قول پیروی یجا	که ترتیب ملک و تدبیر را

سیوم باب در عشق و سخن در طریقت او لیا و صدق الحقایق

خوشا وقت شوریدگان غش	اگر زخم پیشتد و کرمش
کدایان از پادشاهی نفوذ	بایدش اندر کدایی صبور
دمادم شراب الم در کشند	و کرم پیشتد دم در کشند
بلای خمارست در عیش مل	سلح دار خمارست باشا و کل
نه تلخیت صبری که بر یاد او	که تلخی شکر باشد از دیت دوست
ملا مت گشاستد پستان یار	سبکتر برداشتم پستان یار
اسیرش نخواهد ربایمی زبند	شکارش بخوید خلاص از
سلاطین غلت کدایان چه	سازل شناسیان کم کرده چه
جویت المقدس درون قباب	رما کرده دیوار بیرون خراب

صلوات و تحفه
۷۹

جوروانه آتش بخود درزند	نه چون گرم سله بخود برتند
دلارام در برد دلارام جوی	لب از تشنگی خشک بر طرف جوی
نگویم که بر آب قادر نیستند	که بر شاطیئیل مستی اند

تقریر عشق مجازی و قوت آن

ترا عشق بچون خودی آب و گل	پی باید همی صبر و دارم دل
به پداریش فتنه بر خد و خال	بخواب اندرش پای بند خیال
بصدقش جان سهرنی بر قدم	که پینی جهان با وجودش عدم
جو در چشمش شاید نیاید زرت	ز رو خاک یکسان نماید برت
دگر پاکست بر نیاید نفس	که با او نماند دگر جای کس
تو کوئی بحشمش اندرش منزلت	و کو دیده بر سیم نهی در دست
نه اندیشه از کس که در پویشی	نه قوت که یکدم شکیبائی
کرت جان نخواهد بلب بر فتنه	و کو تیغ بر سر نهد سر فتنه

اثبات محبت روحانی و سطوت آن

جو عشقی که بنیاد او بر هواست	چنین فتنه آینه فرمان رواست
عجب داری از سپا ککان طریق	که باشند در بحر معنی غریق

بیدار ای جانان ز جان شتعل	بذکر چیب از جهان مشتعل
بیاد حق از خلق میگر بخت	چنان مت سانی که می رخت
نشد بدار و دوا کردشان	که کس مطلع نیست بر دردشان
بفریاد قالو ایلی در خروش	است از ازل همچنان نشان بگوش
کرد می عمل در غلت نشین	قدمهای خاکی دم آتشین
بیک نغمه کوهی ز جا برکنند	بیک ناله شهری بهم برکنند
جو باد تدنیهان و چالاک پوی	جو سکنده خاموش و تسبیح کوی
سحر تا بگریند جندانک آب	فرو شویدا ز دیده شان کل خوا
فرس کشته از بس که شب راندا	سحر که فروشن که دامانده اند
شب و روز در بحر سودا و سوز	ندا تدا از آشفتنی شب ز روز
چنان فتنه بر حسن صورت نکا	که با چسب صورت نذا زندکا
ندادند صاحب دلان بسوت	اگر ایلی داد بی مغر کویت
می صرف و جدت کسی نوش کرد	که دنیا و عقب فراموش کرد

حکایت در معنی تحمل محب صادق

شیدم که وقتی کذا زاده	نظر داشت یا پادشاه زاده
-----------------------	-------------------------

همی رفت و می نجات سودای خام
زمیدانش خالی نبود دی جوئل
رقیان خبر یافتندش ز درد
و می رفت و یاد آمدش روی دوست
غلامی شکستش هر دو دست و پای
و گرفت و صبر و قرارش نماند
کس وادش از پیشش شکر خور
کسی گفتش ای شوخ دیوانه زنگ
گفت این جناب من از دوست
من اینک دم دوستی نبرم
زمن صبر من او توقع مدار
نه نیروی صبر من نه جای پتینه
کو زین در بار که پیر تباب
نه پروانه جان داده در پای دوست
گفت از خوری زخم جوکان او

خیالش فرو برده دندان بکام
سمه وقت بهلوی اسبش چوپل
و کرد بارگشتش اینجا نکرد
و کز خیم زد بر سر کوی دوست
که بادی گفتیم اینجا میا پی
شکبایی از روی یارش نماند
بر اندندی و بازگشتی بغور
عجب صبر داری تو بر جویت و
نه شرمست نالیدن از دست دوست
که او دوست دارد و کرد دشمنم
که با او هم امکان ندارد قرار
نه امکان بود نه پای کریز
و کرد سر جویم هند در طناب
به از زنده در گنج تار یک او
بکشتا پایش در اقم جو کو

بکشت این قدر نبود از وی دروغ	بکشت است که گیرد به تیغ
نیاز دارد از وی مهر اندک	یکی را که پسر خوش بود با تک
که تاجست بر تاج کم یا تاج	مرا خود ز سر نیست جندان خبر
که در عشق صورت نه بندد شکیب	مکن با من ناشکیبا عقیب
نبرم ز دیدار یوسف امید	جو بعتو ماردیده کردد سید
بر آشفست و بر تافت از وی غنا	رکابش پیو سپید روزی جوان
که سلطان عیان بر نه بچرخ	نخندید و کشا عیان بر بریج
پاد تو ام خود پرستی نماید	مرا با وجود تو بستی نماید
تویی پسر برآورده از جیب من	که مرم جرم پستی مکن عیب من
که خود را بیاورد دم اندر چسب	بدان زمره دستت زدم در کاس
نهادم قدم بر پیر کام خویش	کشیدم قلم در سز نام خویش
چه حاجت که ادی بشم شیرست	مرا خود کشد نیز آن چشم پست
که نه خشک در پشته ماندن تر	تو آتش بنی در زن و در کذر

حکایت در معنی فناء اهل محبت

شندم که در لجن جیناگری	برقص اندر آمد پری سپکری
------------------------	-------------------------

ز دلهای شوریده پر امنش
پراکنده خاطر شد و خشمناک
ترا آتش ای یار دامن بسوخت
اگر یاری از خویش تن دم زن

گرفت آتش شمع در دامنش
ایکی گفتش از دستداران کجا
مرا خود پیکان مهر من بسوخت
که شکست بایار و با خوشتن

حکایت در معنی اشتغال این محبت

چنین دارم از پر دانه یاد
پدر در فراقش نخورد و نخفت
از آنکه که یارم کس خویش خواند
بحقش که تاحق عالم نمود
نشدم که روی از خلائق تبار
پراکنده کانه زیر فلک
زیاد ملک چون ملک نادمند
قوی بازوانند کوتاه دست
که آسوده در گوشه خرقه دوز
نه سپودای خودشان نه پروای

که شوریده سر بچه ات نهاد
بسر املات بگردند گفت
دگر با کس آشنایی نماند
دگر هر چه دیدم خیال نمود
که کم کرده خویش را باز یافت
که هم در توان خواندشان هم ملک
شب و روز چون در دزدان رهند
خردمند شیدا و شیارست
که آشفته در مجلسی خرقه سپوز
نه در کج توحیدشان جای کس

پرشده عقل و پراکنده سوش
 بد یا نخواهد شدن بطعریق
 تنی دست مردان پر حوصله
 ندارند چشم از ضلالتی پسند
 عزیزان پوشیده از چشم خلق
 پراز میوه و پایه در چون زنانه
 بخود فرو برده همچون صد
 نه مردم عین اسپشوانند و بو
 کرت بخت یارست از اینان ر
 نه سلطان فیدار مرده است
 اگر تاله سطره در شد
 جو غازی بخود بر بندند پای
 حیان خلوت سرای الیت
 بیخ از غرض بزرگی زند جنگ

ز قول نصیحت کراکنده گوش
 سمنه جبهه اند غدا بکمریق
 پیامان نور دان بل قافله
 که ایشان بسندیده حق بسند
 نه ز نار داران پوشیده دل
 نه چون مایه کار و ازرق زنند
 نه مانند دریا بر آورده گفت
 نه مرسودتی جان مبینی درو
 که دیوندر خانه آدپ
 نه در زیر هر شتر زنده است
 جو خمصره بازار ازو پر شد
 که محکم رود پای جوین زجا
 یک جرمه تانغ صورت
 که پر سیز و عشق آبگینست و

سمنه جبهه و سمنه گوش
 در لودر لودر و در لودر
 زبیر است و کمریق
 در لودر لودر و در لودر

حکایت در غلبه وجد و سلطنت عشق

یکی شاهی در سمرقند داشت
جالی که برده از آفتاب
تعالی الله از حسن تا غایتی
سوی رستی و دیدن در پیش
نظر کردی این دوست در وی
که اخی سره سر چند پویی پیسم
کوت باردیکو به پیسم به تیغ
کسی گشتش اکنون سر خوش گیر
نه ندارم این کام حاصل کن
جز مفتون بی دل ملامت شنید
که بگذارد تا زخم تیغ هلاک
بگرش دشمن بکونند دوست
نی پیغم از خاک کویتش گیر
مرا توبه فرمایی ای خود پرست
بخشای بر من که مرجه او کند

که گفستی بجای شمر قند داشت
ز شوخیش بنیاد تقوی خراب
که پنداری از رحمت آیتی
دل دوستان کرده جان بخش
نکه کرد باری بهندی و گشت
مناهی که من مرغ دامت نسیم
جو دشمن یرم سرت بی دریغ
ازین پهل تر مطلبی شیش
سبادا که جان در سپرد دل آکنه
بدر داد و رون ناله بر کشید
بغلطاندم لاشه در خون و خاک
که این گشته دست شمشیر است
به پیداد کو آب رویم بریز
ترا توبه زین گفتن اولیست
اگر قصد خویش نیکو کند

بپوزاندم هر شبی آتشش	محرزنده کردم بیوی خوشش
اگر میرم امروز در کوی دوست	قیامت زخم خیمه بملوی دوست
مده تا توانی درین جنک بشت	که ز دست سعدی که عشقش

حکایت در نداشتن ملل محبت و غنیمت نمودن

بکشتنه میکنند و جان می سپرد	حتک نیک نجی که در آب مرد
بدو کنت نابالغی کای عجب	جو مردی چه سیراب و چه خشک لب
بکشته آخذ مان تر کس نم	یکو کجا ن شیرینش در سر کس نم
نقدش در آبدان عمیق	که داند که سیراب میرد غیرت
اگر عاشقی دامن او بگیرد	و کو کوی دت جان بده کو بگیرد
بهشت تن آسانی آنکه بر	که بر دوزخ نیستی بگذر آ
دل تخم کاران بود رنج کش	که خمن بر ایند خسند خوش
درین انکس مجلس بکای رسید	که در دور آسیر میامی رسید

حکایت در صبر و ثبات روندگان

جنین تزل دارم زمر دان راه	فتیران منعم کدایان شاه
که پیری بدر یوزه شد مباداد	در سجدی دید آواز داد

یکی کنش این خانه خلق نیست
بدو کت کین خانه کیست بس
بجای خوشش این جز لطف خط
نمک کرد و قندیل و محراب دید
که هیفت از اینجا فراتر شد
زرقم بنو میدی از هیچ کوی
هم اینجا کنم دست غراش از
شیندم که سالی مجاور نشیت
نبی پای عرشش فروشد بکل
سحر بردم تخی جراحش بر
می گشت غفلت گمان از فرج
طلب کار باید صبور و خور
جز زرباجاک سپیه در کتد
نزار از بصر چری خریدن نکوت
که از دلبری دل بتنگ آید

که چری دهندت بشوخی مه است
که بجایش نشیت بر حال کس
خداوند خانه خداوند ماست
بسوز از جگر نغمه بر کشید
در یغیست محروم ازین در پند
چرا از در حق شوم زرد روی
که دانم نکردم تهی دست باز
چو فریاد خوانان بر او در دست
طپیدن گرفت از ضعیفیش دل
رسق دیدار و چون جراح پسر
وَمَنْ دَقَّ بَابَ الْكَلِيمِ انْفَتَحَ
که نشینده ام کیمیا کرم ملول
که باشد که روزی می زار کنند
چو خواهی خریدن به از مادر دست
در غمکاری بجنگ آید

میرد غیشی ز روی ترش	بایی دگر آتشش بازش
ولی گزینونی ندارد نظیر	باندک دل آزارش گزین
توان از کسی دل ببرد آستن	که دانی که بی او توان خستن

حکایت در معنی آنکه محب از ملامت پیر نینکند

شیندم که پیری شبی زنده دوا	سحر دیت حاجت بحق بر فرشت
یکی با قف انداخت در سمع پیر	که نمی حاصلی رو سپر خویش
برین مرد دعای تو مقبول	جو عت نداری بخواری نه است
بشی دیگر از ذکر و طاعت نخت	میدی ز حالش خبر داشت گفت
جو دیدی گران روی بست در	به سچا صلی سعی چندین مهر
بر چادر پراشک یا قوت نام	بچسرت بیارید و کنت ای علام
پندار اگر وی عینا بر شکست	که من باز دادم ز فداک دست
بنو میدی آنکه بگردید پی	ازین ره که راه دگر دید پی
جو خوانده محروم ماند از دری	جه غم گزیناسد در دیگری
شیندم که را سم درین گوی	ولی سچ را بی دگر دوی
درین بود پیر بر زمین فدا	که اندکوش ضمیرش ندا

قبولت اگر چه منبر پستش | که جز ناپاسی و گریستش

حکایت در صبر بر جفاي انکه از وی صبر نتوان کرد

سکایت کند نوع و سپه جوان	بر پیری ز دامادنا محسّر بان
که سپند خدین که با این پیر	بتخی رود روزگارم پیر
کسانی که با مادرین منزلند	نه پیکم که چون من پریشان دلند
زن و مرد و جسم جان دوستند	که گویی دو مغز و یکی پوستند
ندیم درین مدت از شوی من	که باری بخندید در روی من
شند این سخن پیر فروخته فل	سخن دان بود مرد در پیر سال
یکی پنجه شکست شیرین و خوش	که گر خوب رویت بارش کنش
جراسه کشی ز آنکه که سر کشد	بحرف وجودت قلم در کشد
رضاده بفروان حق بنده دار	که چون او نه پنی خداوند کار

در صبر بر جفاي انکه از وی صبر نتوان کرد
در صبر بر جفاي انکه از وی صبر نتوان کرد
در صبر بر جفاي انکه از وی صبر نتوان کرد
در صبر بر جفاي انکه از وی صبر نتوان کرد

حکایت در معنی شکایابی بر درد بامید دانا

طیسی پری جهمه در مرد بود	که در باغ دل قامتش سر بود
نه از درد دل های ریشش خبر	نه از جهم پیا ز خوشیش خبر
حکایت کند درد مندی غریب	که خوشش بود جندی سرمه باب

در صبر بر جفاي انکه از وی صبر نتوان کرد
در صبر بر جفاي انکه از وی صبر نتوان کرد
در صبر بر جفاي انکه از وی صبر نتوان کرد
در صبر بر جفاي انکه از وی صبر نتوان کرد

بمنو استم تن درستی خویش	که دیگر نیاید طبیبم به پیش
بسا عقل زور را و چهر دشت	که سودای عشقش کند زیر دشت
جو سودا خرد را ببالید گوش	نیارد دگر کس بر او رد و دوش

حکایت در معنی استیلاء عشق بر عقل

یکی نچه آمین رانت کرد	که با شیر زور را وری خوات کرد
جو شیرش بر نچه در خود کشید	دگر زور در نچه خود ندید
یکی گشتش آخر چه چسبی جودن	بر نچه آمینش بسز
شندم که مپکین در آن پر	نشاید بدین نچه با شیر گشت
جو بر عقل دانا شود عشق چیر	جوان نچه آمینست و شیر
نور نچه شیر مردان ز	جه سودت کند نچه استی
جو عشق آید از عقل دیگر گو	که در دست جوکان ایرت گو

حکایت در معنی عزت محبوب در تعجب

سیان دو غم زاده و صلت قتاد	دو خورشید سیای مهر نژاد
یکی را بغایت خوش افتاده بود	دگر نافر و سرکش افتاده بود
یکی خلق و لطف پری واردا	یکی روی در روی دیواردا

یکی خوشتر را پاپا را پستی	یکی مرک خود از خدا خواستی
بسر را نشانند پیران	که مهرت بر نیت مهرش بده
بخندید و گفت بعد کوشند	تغابن نباشد در نایی ز بند
باخن پری جهره میکند بو	که مرکز بدین کی شکیم زدوت
نه صد کوشتم که سید مراد	نباید نادیدن روی یار
ترا به شمول داد زدوت	که انصاف برسی دلا رامت

حکایت

یکی پیش شوریده حالی نشست	که دوزخ تنگ کنی یا بهشت
بگشای بر سر از من این ناها	بسندیدم آنچه او بسند مرا

حکایت مجنون و صدق محبت او

مجنون کسی گفت کای نیک پی	چه بودت که دیگر نیایی کنج
مگر در سرت شور لیلی نماند	خیالت در گشت و میلی نماند
جوششند چاره بگویت زار	که ای خواب دستم زد امن بوا
مرا خود دلی درد مندست و ریش	تو نیزم مزن بر سر ریشش
نه دوری میلی صبروری بود	که بسیار دوری ضروری بود

یعنی اینست که گویند
مجنون کلامی

بگفت ای وفادار فرخنده خری	پیامی که داری بلیسی بگوی
بگشایم بر نام من پیش دست	که چیست ذکر من اینجا که است

حکایت سلطان محمود و صدق محبت او نیز یاز

یکی خدو بر شاه غنچه نین گرفت	که چستی ندارد ایاز ای شکست
یکی را که نه رنگ باشد نه بو	غنیمت سودای بلبس بود
محمود گفت این حکایت کی	نه چید از اندیشه بر خودی
که عشق من ای خواجه بر خوی است	نه بر قد و بالای نیکوی است
شیدم که در تنگنای شتر	پنجاه و شکست صندوق
بیغمالک اسپتین بر فشانند	وز اینجا پیچیل مرکب بر اند
سواران پی در و مر جان شدند	ز سلطان پیغ پریشان شدند
نرا نداز و شافان کردن فرسار	کسی در قفای ملک جز ایاز
نکه کرد کای دلبس بر پیچ	زین غماجه آورده گفت سیج
من اندر قفای تو می خاستم	ز خدمت نبعت نیر خستم
گرفت قربتی پست در بارگاه	بخلعت مشو غافل از پادشاه
خلاف طریقت بود کاه و دیا	نما کند از خدا جز خدا

کلی

کرازد دست جشت برا چنان است	تود بند خویشی نه در بند دوست
ترا ناد من باشد از هر ص با	نیاید بکوشش دل از غیب راز
حیقت سر است آراسته	موا و موس کرد بر خاپسته
ز پنی که جایی که برخواست کرد	نه پند نظر که جبهه بیناست مد

حکایت در معنی قدم در پست مردان حق

تضار من و پسری از فاریا	رسیدیم در خاک مغرب باب
ما یکدم بود برداشتند	بکشتی و در ویش نکذاشتند
سیاهان برانند کشتی جود	که آن ناخدا نا خدا تر پس بود
ما گریه آمد ز تیار جنت	بران گریه قهقه بخندید و گنت
مخو غم برای من ای پر خرد	ما انکس آرد که کشتی برد
بکسره سجاده بر روی آب	خیانت پنداشتم یا بخواب
ز مد سوشیم دیده آن شب نخت	نکه با دادان من کرد و گنت
عجب ماندی ای یار فرو خنده را	ترا کشتی آورد و مرا خدا
جرا اهل دعوی بدین نکسره وند	که ابدال در آب و آتش روند
نه طفلن کز آتش ندارد خیر	نکه دارد دشمن ما در مهر و ر

بسیار از
نظم

بسیار آنکه در وجد پیتر قند	شب و روز در عین حفظ خند
نمکدار از تاب آتش خلیل	جوابت موسی ز غقاب نیل
جو کوک بدست شاد و زیت	نترسد که در جله بنها و رست
تو بر روی دریا قدم چون	جو مردان که بر خشک تروا

کشار اندر معنی فناء موجودات در معرض وجود حق تعالی

ن عقل حسن هیچ بر هیچ نیست	بر عاشقان جز خدا شست
توان گفتن این با حقیقت شناس	ولی خرده گیرند اهل قیاس
که پس آسمان زمین جیستند	بنی آدم و دام و دد کیستند
پسندیده بر پسیدی ای شنوند	بگویم که آید جوابت پسند
نه نامون و دریا و کوه و فلک	پری و آدمی زاد و دیو و ملک
همه سرجه پیستند از ان کمترند	که باستیش نام پستی برند
عظیم است پیش تو دریا و موج	بلندست خورشید تابان باوج
ولی اهل صورت کجا پی برند	که از باب معنی بلکی در بند
که اگر آفتابست یکدن نیست	و کرمست در یاست یک قطره
جو سلطان عزت علم بر کشد	جهان منزه کجیب عدم در کشد

داده بودی دود آدم و دود غریب
چو کرا و دود
سجده

حکایت دهمان در شکر پیمان

<p>رئیس دمی بایر در رپه بستر جاوشان دید و تیغ و تبر یلان کان دار نجیره زن یکی در برش پر نیان بقاء بستر کان همه شوکت و پای دید که حاشن مکر دید و زکش بخت لب کنش آخر برزک دمی جودت که بر کنی از جان مید بلی گنت پالار فرمان دهم بزرگان ازان دشت آلوده اند توای چنبره بختان در د نکند جسدی زبان او را</p>	<p>کشتند بر قلب شانشی بقای اطلیس کمرهای زر غلامان ترکش کش تیر زن یکی بر سرش خیره دانی کلاه پدر را بغایت فرومایه دید زمی دیت به پیغوله در کز خیت بستر داری از سر بزرگان می برزیدی از باد شوکت جوید ولی منضم است تا در رسم که در بارگاه ملک بوده اند که بر خوشتن منضمی می نه که سیدی شالی نکوید بر آن</p>
---	--

حکایت شب تاب

<p>مکر دیده باشی که در باغ و راغ تباد شب کر یکی چون چراغ</p>	<p>مکر دیده باشی که در باغ و راغ تباد شب کر یکی چون چراغ</p>
---	---

یکی گشتش ای مرغک شب فروز	چه بودت که پروان نیایی بروز
بین کاتیشن کرک خاک زاد	جواب از سر دوشنایی جداد
که من روز و شب جز بجهر اینم	ولی پیش خورشید پیدایم

حکایت مرد حق شناس

بشهری در از شام غوغا فساد	گرفتند پری مبارک نهاد
منور آن حدیثیم یکویش اندر	جو قیدش نهادند برای و دست
که گفت ار نه سلطان اشارت کند	که از نهره باشد که غارت کند
بنا بدجنین دشمنی دوست داشت	که میدانش دوست برین گماشت
اکره و جاپست و کوفل و قید	من از حق شناسم نه از غرورید
زعلت مدارای خردمند پیم	جو داروی تلخت فرستد حکیم
بخور مرجه آید ز دست جیب	نه پمارد انا ترست از طبیب

حکایت صاحب نظر پاریا

یکی را جو من دل بدست کسی	که بود و می برد خواری سپی
بس از سو شمندی و فسر زانگی	بدف برزدندش ز دیوانگی
تغافل خردی از دست یاران	جو پسمار پیش نه آورد پیش

خیالش جهان بر سر آشوب کرد
نمودش ز تشنجه یاران خبر
که پای خاطر بر آمد بسک
شی دیو خود را پری همسر جنت
چرخ که مجال نمازش نبود
بائی فرو رفت نزد یک بام
نجوت گری عیش آغاز کرد
ز بر نای منصف بر آمد غرور
مرا پنج روز این پسر دلفرقت
نیر سید باری بخلق خوشم
بس آنرا که شخم ز خاک آفرید
عجب داری ارباب حکمت برم

که بام دماغش لکد کوب کرد
که غم سرقه ندارد ز باران خبر
نیندیشد از شیشه نام و تنک
در انوش این مرد و بروی تبا
ز یاران کس آ که ز رازش نبود
بر دستانه میز نادری از رخام
که خود را یکشتی درین آب
که ز نزار جند از ملاست خموش
ز محشرش چنانم که نتوان شکفت
دل رفت و بارش بجان می کشم
بقدرت در و جان پاک آفرید
که دایم با چنان فضلش درم

کشانند سماع اهل دل و تقریر حق و باطل آن

اگر مردی عشق کم خویش گیر
مترس از محبت که خاکت کند
و اگر نه ن عافیت پیش گیر
که باقی شوی که هلاکت کند

یعنی احکام اولی

مردمانست
و دیگران
حق

نوید نبات از جوب در پست
 ترا با حق آن آشنایی دهد
 که تا با خودی در خودت ز راهت
 نه مطرب که آواز پای ستور
 کمینش شوریده دل پرتر
 نه بزم انداخته سپاس نه زیر
 سرانیده خود می نکرده خموش
 جو شوریدگان می پرستی کند
 بتسلیم سر در گریان بر نه
 کمین عیب در ویش حیران
 بگویم سماع ای برادر که چیست
 که از برج معنی پرد طیر او
 و کرم دلهوست و باری دلاغ
 جرم دماعیت شهرت پرست
 پریشان شود کل بیاد بحر
 که بر روی خاک بگرد نخست
 که از دست خویش ربای بی نه
 و ازین نکت جز بخود آنگاه نیست
 سماعیت اگر عشق داری و ستور
 که او چون مکن دست بر سپر نزد
 به آواز مرغی نبالند فقیر
 ولیکن نه هر وقت بازست گوش
 بر آواز دو لایب مپستی کند
 جو طاق نماند کریبان در نه
 که غنچه ازان میزند پای و دست
 مگر مسمع را بدانم که کیت
 فرشته فرو ماند از پیر او
 قوی تر شود دیوش اندر دماغ
 با آواز خوش خفته خیزد نه
 نه میفرم که نکندش جز تبر

جهان پر سعادت و سستی شود	ولیکن چه پند در آیین کور
نه بینی شتر بر جدای عرب	که جوش برقص اندر آرد طرب
شتر را جو شور طرب در دست	اگر آدمی را نباشد خریست

احکامات

شکلب جوانی آموختی	که دلیا در آتش جونی سوختی
پدر بار تا بانگ بروی زدی	بتندی و آتش در آن زدی
بشی برادای بسره کوش کرد	سماش پریشان و مدح کرد
همی گفت و بر جبره افکند خوی	که آتش بمن در زدن بار
ندانی که شوریده جالان است	چرا برش است در رقص دست
کشاید روی بردل زوارد	فشانده دست بر کایان
حلاش بود رقص بریادو	که مراستینیش جانی درو
گرفتیم که مردانه در شنا	برمنه توانی زدن دست و پا
بکن خرقه نام و ناموس و زرق	که عاجز بودم و با غم غرق
تعلق حاجت و بی حاصلی	جو پیوند تا بکسی واصلی

حکایت اندر صدق محبت او با شمع پرور

کسی گشت پروانه را کاجی تیسر
 رسی رو که پنی طریق رجا
 سمندر نه کرد آتش مگرد
 ز خود شید بنهان شود مژگ
 کسی را که دانی که خصم تو اوست
 ترا پس نکوید نکو می کنی
 کدایی که از پادشاه خوات
 کجا در حساب آورد چون لود
 پندار که در جهان مجلسی
 و گر با همه خلق نرمی کند
 بکن که پروانه سوزناک
 مرا چون خیل آتشی در دل آست
 نه دل دامن دیستان می کشد
 نه خود را بر آتش بخود نیز نم
 مرا بجان دور بودم که سوخت

برود دستی در خود و کبیر
 تو و محضر شمع از کج تا کجا
 که مردانگی باید آنکه نبرد
 که جملت با آتشی خپ زور
 نه از عدل باشد گرفتن بدست
 که جان در سر کار او میکنی
 قفا خورد و سودای سپودخت
 که روی ملوک و سلاطین در دست
 مدارا کند با جو تو منلس
 تو چو ره با تو که پے کند
 جگفت ای عجب که بسوزم جها
 که پنداری این شعله برین کلت
 که محشرش که پیا جان می کشد
 که زخیر شوقیت در کرد غم
 نه این دم که آتش بمن از فروخت

نه آن میکند دوست در شاه
که چشم کند بر تو لای دوست
مرا بر تلف حرص دانی چراست
بسوزم که یار پسندیده است
مرا خند کوی که در خور خویش
بدان ماند اندر ز سوز دیده حال
کسی را نصیحت کموی ای شکنت
ز کف رفته پی آر دال کام
چو تو اید این نکت در سبزه
بیاد آتش نیز بر تر شود
جو نیک بدیدم بدی میکنی
نخود بهتری جوی و فرصت شما
بی جون خودی خود برستان روند
من اول که این کار سر داشتم
سراندا در عاشقی صادق است

که با او توان گفتن از زاهدی
که من را خیم گشته در پای دوست
جواد است اگر من نباشم رواست
که در وی سرایت کند سوز دوست
چو بنی بدست آرمم در ز خویش
که گویی بگردم گردیده سال
که دانی که در وی نخواهد گرفت
نکویند آینه ران ای غلام
که عشق آتش ای بسر بید باد
پلنگ از زدن کینه و تر شود
که روی فرا چون خودی میکنی
که با چون خودی کم کنی روزگار
یکوی خطرناک منان روند
دل اندر سپیدار برداشتم
که بد ز نمره بر خوشتن عاشق است

اجل ناکی در کیسم کشد	مان به که ان ماز نیسم کشد
جو مشک نوشته است بر سر هلا	بدست دلارام خوشتر هلاک
نه روزی به چپار کی جان دپ	بس آن بهم آرزو بای جانان دپ

خطبه شمع و پرانه

نبی یاد دارم که چشم نخوت	شیدم که پروانه با شمع گفت
که من عاشقم که بسوزم رواست	ترا که به وسوز باری جرات
بکنت ای سوادار سپکین من	برفت انگبین یار شیرین
جو شیرینی از من بدر میبرد	جو فرو نام آتش بهر میبرد
همی گفت در هر لحظه سیلاب درد	فرو میدیدش برخیا زرد
که ای مدعی عشق کار تو نیست	که نه صبر داری نه یارای است
تو بگریزی از پیش یک شعله خام	من ایستاده ام تا بسوزم تمام
ترا آتش عشق اگر بر سر خست	راهین که از پای تا سپر خست
سمه شب درین کنت و کو بود شمع	بیدار او وقت اصحاب جمع
مبین تابش مجلس افروزیم	تبش بین و سیلاب دلپوزیم
جو سعدی که پرویش افروخت	ورش اندرون بنگری خست

زلفه ز شب سحجان بهره	که ناله کیشش پری چهره
همی نکت دریافت دودش بس	بعین بود پایان عشق ای سپر
ره اینست اگر خواهی آموختن	کیشش فرج یافه از خون
مکن گریه بر کور مقبول دوست	بل الحمد لله که مقبول اوست
اگر عاشقی سر مشوی از مرض	جو سعدی فرو شوی دست اغرض
فدایی ندارد ز مقصود جنگ	و کبر بر سرش تیر بارند و سنگ
بدیام و کنمت ز بچار	و کبر بر روی تن بطونان بسیار

چهارم باب در تواضع

ز خاک آفریدت خداوند پاک	بس ای بنده افتادگی کن جوحاک
هر یص و جهان سوز و کمرش بس	ز خاک آفریدت جوتش بس
جو کردن کشید آتش سوزناک	سرخ بندها و چاره خاک
جوان سر فرازی نمود این گه	از آن دیو کردند ازین آد

حکایت درین معنی

یکی نظر باران را بری جکید	خجل شد جو پهنای دریا بدید
که جایی که دریاست من کیستم	که او پست حقا که من نیستم
جو خود را بچشم حقارت بدید	صدف در کنارش بحان پردید

در قافیه

که افتد که باجاه و تکین شود	بدید که ناگاه فسرین شود
نیصحت شنوم دم دورین	پناشند در سبج دل تخمین
خداوند غم زیان می کند	که برخوشه چن سپر کران میکند
نترسد که نعمت بسکین دهند	وزان بار غم بدل این دهند
بسا روز رسد که افتاد سخت	بس افتاده را یاوری کرد سخت
دل زبردستان بناید شکست	مبادا که روزی شوی زیر پست

حکایت در معنی ترحم بر ضعیفان و اندیشه در قضا

بناید درویشی از ضعف حال	بر تند رویی خداوند مال
نه دیار دادش سیه دل ندانک	بروزد بر باری از طره بانک
دل سبیل از جور او خون گرفت	سرازم بر او رد و گفت ای شکست
توانگر ترش روی باری جفا	مگر می نترسد ز تلخی خواست
نبرد کوه نظره با غلام	بر اندشن بخواری و زجر تمام
بنا کردن شکر پروردگار	شیندم که برکت از روزگار
بر زکیش سر در تاسه نما	عطا رد قلم در سیاهی نما
شقاوت بر مننه نشانمش جویر	نه بارش را که دونه بار گیر

فتادش قضا بر سر از ناف خاک
سرای پای حاشی در کوه کشت
غلامش بدست کریمیت
بدیدار میکن آشفته حال
شاکه یکی بر درش لقمه حجت
بفرمود صاحب نظر بنده را
جو نزد یک بردش زخوان بهره
بیرسید سالار فرخنده خوی
گفت اندر و غم بشورید سخت
که ملوک او بودم اندر قدیم
جو کو تا شد دستش از غزنواز
بخندید و گفت ای بسر جو نیست
نه آن تندر و نیست بازار دکان
من آنم که آن روزم از در براند
نکه کرد باز آسمان سوی من

مشهد صفت کیه و دست پاک
برین با جوار و زکاری گذشت
توانگر دلدست و روشن بنهاد
جان شاد بودی که میکن مال
ز سختی کشیدن قدمهاش است
که خشنود کن مرد در مانده را
برادر دبی خویشان بهره
که اشک ز جود که آمد بروی
بر احوال این پر شوریده سخت
خداوند اسباب و اطلاق و سیم
کند دست خواشن بر سپردار
ستم بر کس از گردش دورت
که بردی سر از کبر بر آسمان
بروز منش دور کیتی نشان
بیش اند خاک غم از روی من

بدارید جندی کف از دشت
 و زانجا بر بند آمد که خیز
 جو کج شک در باز دید از قفس
 جو باد صبا زان زمین سیر کرد
 گرفتند عالی جوان را
 به پیار کی راه زندان گرفت
 شنیدم که در حبس جندی ماند
 ز ماهها پنا سود و شبها نخت
 نه پذیرت مال مردم خور
 کبنت ای جلیس مبارک نفس
 یکی پندیم شکوه آورد پیش
 نیامد به نزدیک عقلم پسند
 برد آخ و نیک نامی برد
 تن زنده دل خفته در زیر کل
 دل زنده سر گز نکرد دلاک
 و گرمی گزید و چنان بر سرش
 و ز این شهر پای داری گزید
 تو ازش ماند اندر و کیفش
 نه سیری که بادش رسیدی کرد
 که حاصل کنی سیرم یا مرد
 که مرغ از قفس رفته نتوان گرفت
 نه شکایت نرشت و نه فریاد خواند
 برو بار سیاهی گذر کرد و گشت
 چه پیش آمدت تا برندان در
 نخورد دم بدستان گری مال کس
 خلاش ندیدم مگر پند خویش
 من آسوده و دیگری پای به پند
 زنی زندگانی که نامش مرد
 به از عالمی زنده مرده دل
 تن زنده دل گزیدم چه پاک

حکایت در معنی احسان باینکه باشد از نیک و بد

یکی در پیا بان سکی تشنه یافت	برون از رمنی در حیا تشنه یافت
کله دلو کرد آن پسندید کیش	چو جمل اندر بست دستار خویش
بخدمت میان بست و بازو کشا	سپک ناتوان را دمی آب داد
خبر داد پیغمبر از حال مرد	که داد و رکنان از و عنو کرد
الا که جفا کاری اندیشه کن	و غامبیش کید و کرم پشه کن
کج کم شود خیر باینکه مرد	که او با سکی نیکو بی کم نکرد
کرم کن جان کت بر ایدر دست	جهان بان در خیر بر کنست
بقطار ز رخ بش کردن گنج	نباشد جو قیراطی از دست رنج
بر دم کسی باد در خورد زور	که راست پای ملخ پیش سر

گفتار اندر گردش روزگار

تو با خلق نیکی کن ای نیکخت	که فردا نگیرد خدا بر تو سخت
که از پا در ایدر نماید اسپر	که افتادگان را بود دست گیر
بازار فرمان مده بر سر پی	جه دانی که افتد فرمان د
تو تمکین و جا منت بود بر درام	مکن زور بر ضعیف درویش عام

سهرش بجایی رسانید کار	که شد نامور و لوگوت سوار
بلندی بدان یافت کوبت شد	از نیستی کوفت تا هست شد

حکایت در معنی نظر مردان در خود و مقام

جوانی خوردند پاکیزه بوم	ز دریا برآمد بدر بند روم
در و فضل دیدند و فقر و کمین	نهادند رختش بجای عیسی زیر
بر عابدان گشت روزی مرد	که خاشاک مسجد پشت آن و کرد
سمان کین سخن مدح روشنید	برون رفت و بازش گریختند
بران حل کردند یاران و پیر	که پروای خدمت نداد فقیر
دگر روز خادم گرفتش براه	که ناخوب کردی براسپ تباه
ندانستی ای کودک خورد پند	که مردان ز خدمت بجای می پسند
گرسن گرفت از سر صدق و نور	که ای یار جان پرورد و نور
نکرد اندان بقعه دیدم نه خاک	من آوده بودم در انجای پاک
گوتم قدم را جرم باز پس	که پاکیزه به مسجد از خاک و پس
طریقت جز این نیست درویش را	که افکنده دارد تن خویش را
بلندیت باید تواضع گزین	که آن بام را نیست پشم خزان

حکایت بایزید بطیب و تواضع او

ز کرامه آمد بدر بایزید	شنیدم که وقتی سحرگاه عید
فرودختند از سرایی پسر	یکی طشت خاکسترش بنی
کف دست شکرانه نالان	همی گفت ز ولیده دستار روی
بخاکستری روی درسم ششم	که ای نفیس من در خود اشم
خدا پنی از خویشان پین مخواه	بزرگان مگردند در خود نگاه
بلندی بدعوی و پندار نیست	بزرگی بنا سو پس و گفتار نیست
بیکر خنک اندر انداز دست	تواضع نهفت است فراز دست
بلندیت باید بلند می مجوی	کردن قدس کشتند خوی

گفتار اندر عجب و عاقبت آن و شکستگی و برکت آن

خدا پنی از خویشان پین مجوی	ز مغرور دنیا دین مجوی
بچشم حقارت که در پین	گرت جاه باید مکن چون چپ
که در سر کرا نیست قدر بلند	کمان کی بردم دم سو شند
که خواند خلقت پسندیده خو	ازین نام و در توحی مجوی
بزرگش نه پینی بچشم خود	نه کرد چون تو بی بر تو کبر آورد

نمایمی که پشت یکم کنان بر افتاده کمروشمندی مخند که افتاد کانش گرفتند جای تخت مکن برین عیب ناک یکی در خوابات افتاده مت و در این را براند که باز آردش نه این را در توبه بستیت پیش	نویز از گنجه کنی سجنان جواستاده بر مت م بلند بپایستاده در آمد زیاپ کز قلم که خود پستی از عیب پاک یکی حلقه کعبه دارد بدست که آنرا بخواند که نکند آردش نه سطر است آن با عمل خوش
---	---

حکایت عیسی علیه و عابد و پاپارسیا

محمدت جنین آورد در کلام یکی زندگانی تلف کرده بود دیر سیبیه نامه سخت دل بهر برده ایام پی حاصلی سروش خالی از عقل و پراشام نیایی جو پند کان راه رو بنار استی دامن الود	که در عهد عیسی علیه السلام بجمل و ضلالت سر آورده بود ز ناپاکی ابلیس در وی خجل نیاسوده تا بوده از وی دپ شکم فربه از لغای حرام نه کوشی جو مردم نصیحت شنو بناداشتی دوده اندوده
---	---

جویند از وی خلائق نفور
 سواد سوس خورش پوخته
 سید نامه جندان تنعم براند
 کنه کار و خود رای و شہوت پرست
 شنیدم که عیسی در آمد ز دشت
 بزیر آمد از غنہ غلت نشین
 کنه کار بر کشته اختر ز دور
 تامل بجزمت کنان شرعیار
 بخل زیر لب غدر خوانان بسوز
 شمشک غم از دیده باران جویند
 براند احمق نقد عمر عزیز
 جویند زنده سرگز مباد آس
 برست انکه در عهد طفلی برد
 کناخمش ای جهان آفرین
 دین کو شسته نالان کنه کار پر
 نمایان بھسم چون نہ نوز دور
 جوی بیک نامی نیند وخت
 کہ در نامہ جای نوشتن نماید
 بغفلت شب و روز مخمور و پست
 بمقصود عابدی برگشت
 یایش در افتاد سر بر زمین
 جو پروانه جیران در ایشان ز نور
 چو در ویش در دست سرمایہ دار
 ریشہای در غفلت آورده و نو
 کہ عمر بغفلت گذشت ای دریغ
 بدست از نگویی نیار و دچہ
 کہ کر کش بہ از زندگانی بسی
 کہ پرانہ سر شرمپاری نبرد
 کہ کہ با من آید قیس القسیرین
 کہ فریاد حامل رسالت کیست گیر

اکنون مانده از شرماری پسرش
 و زمان نیمه عابد سری پرغسود
 که این مدبر اندر پی ما جو است
 بگردن باتش در افتاده است
 چه خیر اید از نفس تر دشت
 چه بودی که زحمت یزد پیش
 سبی رخ از طلعت ناخوش
 بخشنه که حاضر شود انجمن
 دین بود و وحی از جلیل الصفا
 که کرعایت آن کروی جمل
 تبه کرده ایام برشته روز
 به پیاری سر که آمد بزم
 از و در کذارم عملهای ز
 و کرعادت عبادت پیر
 بگویند از و در قیامت دعا
 روان آب حشرت بشیت برش
 ترش کرده بر فاسق ابرو زد و
 اکنون بخت جا نل چه چمن است
 بیاد سوا عسر بر داده است
 که صحبت بود با سیح و منش
 بدوزخ برستی بس کار خویش
 میاد که در من قد آتشش
 خدا یا تو با او مکن شرم
 در آمد بعیسی علیه الصلوة
 مراد عوت مرد و آمد قبول
 بنالید بر من بزار پی و سپوز
 نیندازمش ز آستان کرم
 با نعام خویش آرمش در بهشت
 که در خلد با وی بود نیم نشیت
 که آنرا بخت بر آمد این بار

کواثر جگر خون شد از پیوز درد
نوازش در بار سینه غنچه
کرا جامه پاکست و سیرت پلید
برین آستان عجز و میکینیت
جو خود را از نیکان شمردی بدی
اکو مردی از مردی خود مگوی
پایا آمد آن بی سز جمله بوست
نخورد از عبادت بران بی سر
ازین نوع طاعت نیاید بکار
چرند پریشان شوریده نخت
بزند و ورع کوش و صدق و صفا
از اندازه بیرون سپیدی نخواه
سخن ماند از عاملان یاد کار
کنه کار اندیش ناک از خدای

کرا این تکبر بر طاعت خویش کرد
کرمی برکتی بر دست و سینه
درد و خوش را نیاید کلید
به از طاعت و خویشین پخت
نمی خند اندر خدایی خودی
نه هر شهواری بدر بردی
که پنداشت چون بسته مغزی او
که با حق نگو بود و با خلق بد
بر و عذر تقصیر طاعت پاره
چه زاهد که بر خود کند کار سخت
ولیکن میفرای بر مصطفی
که مکرده باشد چه جای سیاه
ز سودی همین یک سخن یاد او
به از باری عبادت نمای

حکایت دانشمند و ریش و قاضی تشکر

نفیسی کهن جا به شک دپت
در ایوان قاضی بصف برشت

که کرد قاضی در تو سز تیز
 ندانی که بلاست نام تو نیست
 نه هر کس نرا وار باشد بعد
 دکره جز حاجت به بندگیت
 بغت مرا نکو فرو تر نشست
 بجای بزرگان دلیسی مکن
 جوید آن غرور ویش رنگ
 جواتش برادر چهاره دور
 فقیهان طریق بدل ساختند
 کشادند بر سم در فتنه باز
 تو گفستی خود پسان شاطر جنگ
 یکی بخود از دشمنان که جوست
 فنادند در عتده هیچ هیچ
 کمن جامه در صف آخرین
 بگفت ای صنادید شرع رسول

مهر گرفت استینش که خیز
 فرو تر نشین یا برو یا بایست
 کرامت بقصدیت و زینت بقدر
 همین شرمساری عقوبت بست
 بخواری بقتل ز بالا به بست
 جو سنجیه ات نیست شیر مکن
 که بنیشت و بر ناست بختش جنگ
 فرو تر نشست از ستامی که بود
 لم ولا نایم در انداختند
 بلا و نعم کرده کردن در از
 فنادند در سم بقار و جنگ
 یکی بر زمین میزند در دو دست
 که در جل آن ره نبردند هیچ
 بفرش در آمد جوش شیر غین
 با بلاء تریل و فقه و اصول

دلیل قوی باید و معنوی
مرا نیز جوکان لعبت و کوی
بلک فضاحت پانی که دشت
سراز کوی صورت بغنی کشید
بکشندش از برکت آفرین
سمند سخن تاجبایی براند
برون آماذ طاق و دستار خویش
که میهنات قدر تو نشناختم
در بیج آیدم با جنین مایه
معرف بدلداری آمد برش
بدست و زبانم کردش که دو
که فردا شود بر کمن میسران
جو مولام خوانند و صد کپیر
تفاوت کند سرگز آب زلال
خرد باید اندر سر مرد و مغر

نه رکهای کردن بخت قوی
بکشند اگر نیک دانی بکوی
بد لها جو قش نکین برنگات
قلم بر سر حرف دعوی کشید
که بر عقل و طبعت مرا آفرین
که قاضی جو خسر در وطن بازماند
با کرام و لطفش فرستادش
بشکو و دمت پر داختیم
که مینم ترا در جنین مایه
که دستار قاضی نهد بر سرش
منه بر سپرم پای بند سرو
بدست آنچه کز من سپر کرد
نمانید مردم بحیثم حقیر
کرش کون زین بود یا سپال
بنایدم چون تو دستار غر

کس از سر بزرگی نباشد بچیز	که دست بر زر گشت و بی مغز نیز
میفرزاد کردن بد پستار و ورش	که دستار پند است و سبک حشیش
بصورت کسانی که مردم و شند	جو صورت همان به که دم در کشند
بقدر سنجت باید محصل	بلندی و خمی مکن چون زحل
نی بود یا را بلند ی نکوست	که خاصیت نیشکر خود در سوت
بدین عقل و سمت نخوایم گشت	و گر میرود صد غلام از بست

مشل

چه برداشتش پر طمع جا هلی	چه خوش گشت خر مهره در کلی
بدیوانگی در حیر برم هیچ	ما کس نخواهد خریدن هیچ
و کرد میان شتاین پشت	خبر و دهان و بشو و در گشت
خواجه لاطیس شیخ فرست	نه منع مال از کسی بهتر است
باب سخن کینه از دل پشت	بدین گونه مرد سخن کوئی حمت
جو خضمت پنداشت پیستی مکن	دل از دوا سخت باشد سخن
که فرصت فرو شوید از دل غبار	جو دستت رسید مغز دشمن برار
که گشت آن هدا یوم غیر پیر	جان ماند قاضی بخورش اسیر

بماندش در دیده چون زرقین	بدندان گرد از تعجب دیدین
که کو بی جنبین شوخ چشم از بخت	غریب از بزرگان مجلس بخت
که مردی بدین لغت و صورت که دید	نقیب از پیش رفت و هر دو دید
درین شهر سعدی نماند بس	یکی گفت ازین نوع شیر نفس
حق تلخ پین تا جوش بر جفت	بران صد مراد آفرین کین گفت

حکایت توبه کردن پادشاه زاده کج

که دور از تو ناپاک و خسر بود	یکی پادشاه زاده در کج بود
می اندر سر و پا نیکینی بدست	بمسجد درآمد پیرایان دست
ربانی دلا و نیز و قلبی سلیم	مبعضون در بار پایستی قسم
جوع عالم نباشی کم از پستمع	نمی خند بر گفت او محستمع
شدن آن عزیزان خراب اندرون	جونی غنی پیش کرد آن جردون
که یار و نه از امر معوف دم	جو منکر بود بادست را قدم
فرماندار از چنگ از دهل	تکلم کند پیر بر بوی کل
نشاید جونی دست و پایانش	گرت نمی منکر بر اید ز دست
که پاکین کرد و باند ز خوی	و کرد دست قوت نداری کوی

جو دست در بازماند مجال
 یکی پیش دانی خلوت نشین
 که باری برین زندنا پاکست
 دی سوزناک از دلی با خبر
 برآورده جان دیده دست
 خوشست این بسره قش از زور کا
 یکی گشتش ای قدق را پستی
 چنین گشت پلنده تیز هوش
 بطامات مجلس پیا را پستم
 که مر که که باز آید از خوی زشت
 همینج روزست عیش مدام
 حدیثی که مرد سخن سپار گشت
 ز سوز آب در چشمش ابد جوینج
 بهیزان شوق اندر و نش به پخت
 بر نیک محضر فرستاد کس

بهمت مایند مردی رحال
 بناید و بکریت سر بر زمین
 و عاکن که مایی ز بانیم دست
 قوی تر که منتا دنیغ و تبهر
 چه گفت ای خداوند بالا و پست
 خدایا سمه وقت او خوشن دار
 برین بدجوانیکویی خواستی
 جو سه سخن در نیایه خوش
 ز داد آفرین تو به اش خواستم
 بعیشی رسید جاودان در پشت
 تبرک اندر ش عیشهای مدام
 کسی زان میان با ملک باز گشت
 بیارید بر چهره سیل دریغ
 حیا دین بر پشت پایش بدو
 در توبه کوبان که فریاد پس

قدم بجه زوای تاسیر نهم
نیفت کوا آمد بایوان شاه
شکرید و غناب و شمع و تتراب
یکی غایب از خود یکی نیم مست
ز سویی برآورده مطرب خوش
حریان خراب از می لعل رنگ
بنود از ندیمان کردن فراز
دف و چنگ با یکدیگر ساز کار
بفرمود در رسم شکستند خرد
شکستند چنگ و کپستند زرد
میخانه در سنگ بردن زدند
می لاله کون از بطن پسر کون
آنجاب آبتن خرمه ماهه ^{بفرمود} بود
شکم تابانش دریدند مشک
بفرمود تا سنگ صحن سیرای

سرجبل و نار ااستی بر نهم
نظر کرد در صف بارگاه
و از نعت آباد و مردم خراب
یکی شعرگویان صراحی بدیت
زدیکر سو آواز پیاتی که نوش
سرخیکی از خواب در بر جو چنگ
بجز ز کس اینجا کسی دیده باز
برآورده زیر از میان ناله زار
ببدل شدن عیش صافی بدرد
بدر کرد کونیده از پسر سود
کدوران نشانند و کردن زدند
روان همچنان گزبط کشته خون
دران فتنه دختر بینداخت زود
قدح را بر جشم خونی پراک
بکندند و کردند نو باز جاپی

که کلکونه خرمای قوت فام	بشپتن نمیشد ز روی رخا
عجب نیست ببلوعه کرد خراب	که خورد اندران روز چند شراب
اگر که بر بربط کزستی بکفت	قفا خوروی از دست مردم جو
و کرفاسنج جنگ بردی بدوش	بالید اورا جو طنبور کوش
جوان سر از کبر و پندارت	جو پیران بکسج عبادت نشست
پدر بار ما گفت بودش بهول	که شایسته رو باشی بایست
جغای پدر برد و زندان و بند	جنان سودمندش نیامد که پند
کرش سخت گفتی سخن کوی سهل	که پیرون کن از سر جوانی و چهل
خیال غرورش بران داشتی	که در ویش رازنده نکذاشتی
سپر نفلند شیر غروران ز جنگ	نیزدیش از تیغ بران پلنگ
نرمی ز دشمن توان کرد دوست	جو بادوست پهنی کنی دشمن او
جو سندان کسی سخت رویی نکرد	که خایپک تا دیب بر سر نخورد
بکنش درشتی مکن با امیر	جو پینی که سختی کند پست کیس
با خلاق با همه که پینی باز	اگر زیر دست و گرد پسر فراز
که این کردن از نازکی بر کشد	بکشا ز خوش و آن سر اندر کشد

بشیرین زبانی توان برد کوی	که پو پسته تلخ بود تن خوی
توشیرین زبانی ز پسندی کپیر	ترش روی را کویت تلخ بمیر

حکایت طواف عیال

شکر خنده انگبین می فروخت	که دله از شیرینش می خست
بنای میان بسته چون نیشکر	بروشتری از مکس پشتر
کرا و ز سر برداشتی فی المل	بخوردندی از دپست او چون
کرانی نظر کرد در کار او	چید بر دبر روز بازار او
دگر روز شد گرد کیستی دوان	عیال بر سر و سر که برابر دوان
بسی گشت فریاد خوان پیش پس	که ترشت برانگینش مکس
شبانکه جو نقد شش نیامد بدت	بد لشک رویی بکنی نشت
جو عاصی ترش کرده روی از عید	جواب روی زندانیان روز عید
زنی گشت بازی کتان شوی را	عیال تلخ باشد ترش روی را
بدون رخ بردم در اخوی زشت	نه پندت جز نیک خویان زشت
برو آب گرم از لب جوی خود	نه جلاب سرد ترش روی خود
حرامت بودند آنکس جشید	که چون پفسن ابرو بهم در کشید

مکن خواجه بر خویش تن کار سخت	که بدخوی باشد نکو پیار سخت
که تو قسم که سیم و زرت چهر نیست	جو سعدی زبان خوشت نیست

حکایت در معنی تواضع نیک مرد

شنیدم که فرزانه حق پرست	که پان گفتش کی رندست
از آن تیره دل مرد صافی درون	مقاخورد و پسر بر کرد از پیکون
یکی گفتش آفرنده مدی تو نیز	تحمل لرغبت ازین بی تمیز
شنید این سخن مرد پاکیزه خوی	بود گفت ازین نوع با من مگوی
رو دمت نادان که پان مرد	که با شیر خنکی کماله نبود
ز شیار عاقل تر پید که دست	زند در کریان نادان مست

حکایت در معنی غت نفس مرد

پس پای حواشینی گزید	بجای که ز نهش ز دندان حکید
شب از در دچیان خوابش برد	بخیل اندر شش دختری بود خرد
پدر را جف کرد و تندی نمود	که آخر تر ایترو دندان نبود
بس از گریه مرد پر اکسره روز	بخندید گاهی با بکبک دل فروز
هر اگر چه هم سلطنت بود و نیش	در نیغ ادم کام و دندان خویش

مغز و چینی ز دندان می کند
جفا می کند و هر پای کند

محبت اگر تیغ بر سپهر خورم	اگر دندان پای یک اندر برم
سکان را طبعیت بود بدر	ولیکن نیاید ز سر دم

حکایت خواجه نیکوکار و بنده نافرمان

بزرگی سز مند آفت بود	غلامش نکو منده اخلاق بود
ازین خفرتی موی کالیده	یدی سر که در روی ماییده
جو تعانش آلوده دندان بر	کرو برده از زشت رویان
طاش بروی آب چشم پیل	دوید بچ زبوی پیاز بغل
کره وقت بچتن برابر زدی	جو بختید با خواچه زانور زدی
دمادم بنان خوردنش نم پست	دگر مردی آبش ندا دی بدست
نه گفت اندر و کار کردی نه خوب	شب و روز از وضانه در کند و کوب
کمی خار و پس در انداختی	کمی مایگان در چه انداختی
زیماش و حشت فراز آمد پی	نرفتی بکاری که باز آمد پی
کیس گفت ازین بنده بد خصال	جه خواستی ادب یا منیر یا جال
نیزه وجودی بدین ناخوشه	که جورش پسندی و بارش کشتی
منت بنده خوب نیکو پیر	بدست آدم این را بنحسین

دگر یک پیشه آورد سپر میج	که اینست اگر راست خوانی میج
شنید این سخن مرد نیکو هفتاد	بخندید کای یار فرسخ نژاد
بدست این بسط طبع و خویش دلیک	مرا زو طبع شود خوی نیک
جو زو کرده باشم تحمل نیست	توانم جبار دن از هر کسی
تحمل جو زمرت نماید تحیت	ولی شهید گردد جو در طبع رست

حکایت معروف کرنی و میا فرزند بخور

کسی راه معروف کرنی نخت	که نهاد معروفی از سر نخت
شنیدم که مهاشر آمد یک	ز پماریش تا برک اندک
سرش سوی درویش صفار تخته	بوس پیش جان در تن او نخت
شب آنجا پینکند و بالش نهاد	روان دست در بانک و ناشر نهاد
نه خواش کرنستی شبان یک پس	نه از دست فریاد او خواب کس
نهاد پریشان و طبعی در رشت	تمی مرد و خلقی بخت بخت
ز فریاد و نالیدن و غمت و خیر	گرمش از وطن راه کسیر
ز دیار مردم در آن بقعه کس	همان ناتوان ماند و معروف و سب
شنیدم که شهاب ز دست نخت	جو مردان بخت و کرد آنچه کنت

چه دانه که ایان که از خواب

نبی و سرش شکو آورد خواب
یکدم که جانش خفتن گرفت
که لغت برین پل ناپاک باد
پلید اعتقادان پاکین پوش
چه داند که انانی از خواب
تختی مکر مبروف گفت
فرو خورد شیخ این حدیث از کرم
یکی گفت معروف را در سنت
بروزین سس کو سر خویش گیر
آنکوی بی و رحمت بجای خود پست
سر سپند را کرد باش منه
مکن با بدان نیکی ای نیکوخت
مگویم مراعات مردم مکن
با خلاق زحی مکن با درشت
که انصاف خواهی سک حق شناس

که جز آورد مر دخت تاب
میا فریاده کتن گرفت
که نامند و ناموس و زرق و باد
فریبده بار سپاس فروش
که چو راه دیده بر سنم پست
که یکدم چراغ اول از دنی خفت
شنیدند بوشیدگان حرم
شنیدی که درویش نالان گفت
که ای مکن جای دیگر میسر
ولی با بدان نیک مردمی بدست
سر مردم آزار بر سنگ به
که در شوره نادان نشاند دخت
که گرم پیش نامردمان کم مکن
که پاک را نالند چون کریمت
بسیرت به از مردم نامد سپاس

بیرف آب رحمت کن بر پس	جو کردی مکافات بترنج نویس
ندیدم چنین چهره پسر	مکن سجده رحمت برین سحر
جو با نوبی قصر این ملامت بکرد	برآمد خوش از دل نیک مرد
که بر کرد و آسوده خاطر بخت	بریشان مژدین پریشان گشت
که از ناخوشی کور بر من خوش	دانا خوش از وی خوش آمد بکوش
بغای چنین کس بیاید شنود	که شواند از سقراطی عبود
جو خود را قوی حال پسنی و خوش	بشکانه بار ضعیفان بکوش
اگر خود بسمین صورتی چون طلسم	بیری و استم بمیرد جو چسم
و کز پروانه درخت کسرم	بری نیک نامی خوری لا کسرم
نه بینی که در کج تربت بپست	بجو کور معروف معروف نیست
نگیر کند در همت پرست	ندانند که همت بحلم اندرست

حکایت پنداست ناهلان و قمل مردان

طبع برد شوخی بصاحب دلی	نبود آن زمان در میان صلی
که بند و دستش تنی بود و پاک	که ز برفش ندی برویش جوا
برون تاخت خوانده خیره روی	انگوبیدن آغاز کردش بکوی

که ز نهار ازین گشودمان نموش
 که کربه زانو بدل برنهند
 سوی مسجد آورده دکان شید
 ره کاروان شیر مردان زنند
 سپید و سیه پاره بردخته
 ز می جو فروشان کند مغانی
 بین در عبارت که پزند و ست
 چرا کرد باید نماز از نشیست
 عصای کلیم اند بسیار خوار
 نه پرینه کار و نه دانش دارند
 عیاسی بلیله در تن کنند
 ز منت نه پنی در ایشان اثر
 شکم تاسه اکنده از لقمه شک
 نخواهم درین وصف ازین پیش
 فرو گشت ازین شیوه تا دیده کوی

پلنگان درنده صوف بوش
 و کر صیدی اشد جو سپک در چند
 که در خانه کمتر توان یافت صید
 ولی جائه مردم اینان کنند
 بضاعت نهاده زرا اندوخته
 زمین کرد شبکوک خرمن کدای
 که در رقص و حالت جواتند و
 جو در رقص بر می توانند جت
 بظلم حنین زرد روی و ترار
 سیمین بس که دنیا بدین میخورند
 بدخل جش جائه زن کنند
 مگر خواب چش و نان سحر
 جو ز نیل در یروزه منتا درنگ
 که شفت بود سیرت خویش گشت
 نه پند منور دیده غیب سکوی

یکی کرده بی آب و رویی بسی	چه غم داردش ز آب و رویی کسی
حیدری بشیخ این سخن نقل کرد	اگر راست پرسی نه از عقل کرد
بوی دروغ عجب من کرد و خلعت	بهر زو قرینی که آورد و کفایت
یکی تیری افکند و دروغ گفت	و جودم نیارزد و رنج نداد
تو برداشتی و آمدی پیوستی	همی در سپوزی یهلولی من
مختد صاحب دل نیک خوا	که سهل است ازین صعبتر کو بکوی
منور آنچه گفت از بدم اندیت	اذا ناکه من دانم از صد کسیت
ز روی کمان برین اینها که است	من از خود یقین می شناسم که است
وی سال پوست باما وصال	کجا داند غیب منت ادیال
به از من کسی در جهان غیب من	نداند بجز عالم الغیب من
ندیدم چنین نیک پندار پس	که پنداشت غیب من اینست و بس
بخشش کو اوه کجا سم که او است	ز دوزخ نترسم که کارم نکوست
کرم غیب کو بدید اندیش من	پاکویر نسخه از پیش من
باز من کسی در جهان غیب من	نداند بجز عالم الغیب من
کیان مد راه خدا بوده اند	که پیر خاس تیر یلا بوده اند

کلاه تکبر مینداختند زبون باش تا پوستینت درند کرا از خاک مردان پیروی کنند	بنای عالی سرا فراختند که صاحب دلان بادشوخان برند بنکش ملامت کرا نشکند
---	---

حکایت در پستیانی درویشان و صلح پادشاهان

ملک صالح از پادشاهان شام یکبشتی در اطراف بازار و کوی که صاحب نظر بود و درویش دوست دو درویش در مسجدی خفته یافت شب سردشان دیدم که در خواب یکی زن دو میکند با دیگری کرین پادشاهان کردن فراز در ایند با عاجزان در بهشت بهشت برین ملک ما وای ما محمد را از اینان چه دیدی خوشی اگر صلح انجا بدیدار باغ	برون آمدی محمد با غلام برسم عرب نیمه بر بسته روی مران کین دودار دملک صالح او پیشان دل و خاطر آشفته یافت جوهر ما تا ملکنان آفتاب که سم روز محشر بود داوری که در لطف و عیش اند و با کام فراز من از کور سر بر بیکرم زشت که بند غم امروز بر پای ماست که در اخوت نیز زحمت کشی براید یکفشش بدرم دماغ
--	--

جود این سخن گفت و صاحب شنید

دلی رفت تا چشم آفتاب

روان مرد و را کس فرستاد

برایشان بیاید باران جود

باز رخ سرامو باران و سیل

کدیان پچامه شب کرده روز

یکی گفت ازین ملک رانان

پسندیدگان در برزگی پسند

شهنشه ز قادی جو کل برکت

من انکس نیم کز غور چشم

تو هم با من از سپر بنه خویشت

من امروز کردم در صبح باز

جنین راه کر میتلی پیش گیر

براز شاخ طوبی کسی بر نداشت

ارادت نداری سعادت جوی

دگر بودن اینجا مصالح ندید

رخشم خلائق فروشت خواب

نیت نش و حمت نش

فروشتشان کرد ذل از وجود

نشدند نام داران خیل

معطر کفان جابه بر عود سوز

که ای حلقه در گوش حکمت جهان

زمانه کانت چه آمد پسند

بخندید در روی درویش گفت

ز چادرکان روی در رسم کشم

که ناپاک کاری کنی در پشت

تو فردا کن در برویم سراز

جود ست رسد دنت در پیش گیر

که امر دزخم ارادت نکاشت

بجوکان خدمت توان برد کوی

ترکی بود چون سراج التناوب	که از خود پری همچو قندیل از آب
و جودی دید روشنائی بی جمع	که سوزش در سینه باشد جوشع

حکایت هروی خوش تن پنهان

یکی در بخوم اندکی دست داشت	ولی که بزرگتری پست داشت
برگوشیار آمد از راه دور	ولی بر اداست سری غرور
خردمند از و دیدن در دوستی	یکی حرف در وی نیا دوستی
جوبی بصره عزم سفر کرد باز	بدو گفت دانای کردن سراز
تو خود را گمان برده پر خسرود	انایی که پر شد و کرجون برد
زدعوی پری زان تنی میسرود	تنی آئی تا پر مانی شوی
زبستی در آفاق پیوستی	تنی کرد و باز آئی پر معرفت

حکایت در معنی تضرع و تسلیم و حق شناسی بنوگنا

بخش از ملک بنده سرتیافت	بفرمود جستن کیش در نیافت
جوباز که از راه شمش و ستیز	بشم شیر زن کت خوش بریز
بخون تشنه جلا دنا محسوس	برون کرده چون تشنه دشنه زبان
شنیدم که گفت از دل تنگدیش	خدا یا بجل کردمش خون خویش

که پیوسته در نعمت و ناز و نام	در اقبال او بوده ام دوست کلام
بنا که فردا بخون منش	بگیرند و خرم شود دشمنش
ملک را جوگفت وی آمد بکوش	دگر دیک خشمش نیارد و جو
بسی برپیش داد و بر دیده بوی	خداوند را بیت شد و طبل و کوی
برفق از جان سپمکن جایگاه	رسایند و مرش بدان پایگاه
غرض زین حدیث آنکه کفار نرم	جو آبت بر آتش مرد کرم
تواضع کن ای دوست با خضم شد	که نرمی کند تیغ بر بنده کست
نه پنی که در صر صر تیغ و تیر	پوشند خفتان صد و حیر

حکایت در معنی تواضع و نیازمندی

ز دیوانه عارفی زنده پوش	یکی را صبح یک آمد بکوش
بدل گفت کوی بی یک اینجا جوت	در آمد که در ویش صالح گجوت
نق ن یک از پیش از بسید	بخر غار ف اینجا دگر پس ندید
خجل باز کردیدن آغاز کرد	که شرم آمدن بحث آن راز کرد
شیدا ز درون عارف آواز داد	ملا گفت بر درجه پایی در آ
بپنداری ای دین روشنم	کز اید رسک آواز کرد این منم

چو دیدم که چپا کی می خسرد	نهادم ز سپر کبر و رای خسرد
چو پیک بردش باینک کردم	که پیکین نرا از پیک ندیدم
جو خواستی که در قدر و الاکس	ز شیب تواضع بیلاکس
درین حضرت امان گرفتند	که خود را فرو تر نهادند
چو سیل اندر آمد بهول و نهیب	فتاد از بلندی پیر ز شیب
جو شبنم بنیاد مسکین و خسرد	بهر آسمانش بعیون برد

حکایت زاهد و زود و جوانمردی مردان

غیرتی در اقصای تبسیر نبود	که سموان پیدار و شب خیر نبود
شبی دید جایی که زدی کند	به چحد و بر طرف با می نکند
کی ترا خبر کرد و آشوب ستا	زمر جانی مرد با جوب خاست
جو نامردم او از مردم شنید	میان خطر جای بودن ندید
نیمینی از آن کی زود ار آمدش	که یزی بوقت اختیار آمدش
ز رحمت دل بار پیا موم شد	که شب زرد بچان محسوس شد
تباریکی از پی فرار آمدش	برای دگر پیش باز آمدش
که یار امر و کاشت نای تو ام	بمرد انکی خاک پای تو ام

نزدیم بر دانه کی چون تو کس	که آوری بر دو نعت بس
یکی پیش خصم آمدن مردوار	دوم جان بدر بردن از کارزار
بدین مرد و خصلت غلام توام	جه نامی که مولای نام توام
گرت رای باشد بچکم گرم	بجایی که میدانت ره برم
سرایست کوتاه و در بسته تخت	نه پندارم انجا خداوند تخت
کلونی دوبالای سم نهیم	یکی پای بردوش دیکر نهیم
بجند انکه در دست افتد یار	ازان به که کردی تنی دست باز
بدلاری و چا پلوسی و فنی	کشیدش پوی خانه خوشین
جوانم دشب روز و داشت	بکفتش برآمد خداوندش
بغلقاق و دستار و رختی که داشت	ز بالابد امان او در گذاشت
وز انجا بر آورد غوغا که در د	نواب ای جوانان دیاری و
بدرجست از آشوب زرد غل	دوان جامه پار پادشاه
دل آسوده شد مدینک اعتقاد	که سرشته را برآمد مراد
چیشی که بر کس ترجم نکرد	بخشود بروی دل نیک مرد
عجب نامد از سیرت بخردان	که نیک گشتند از گرم بامان

در اقبال بچان بدان میسزید
و که ببدان اهل نیکی نیند

حکایت حاتم طی

که حاتم اصم بود باور مکن	که حاتم اصم بود باور مکن
که در جبر و تکبوت اوفتاد	که در جبر و تکبوت اوفتاد
که ای پای بند طبع پایدار	که ای پای بند طبع پایدار
که در کوشش و امساقت و بند	که در کوشش و امساقت و بند
عجب دارم ای مرد راه خدا	عجب دارم ای مرد راه خدا
که ما زابد شواری آمد بکوش	که ما زابد شواری آمد بکوش
نشد کشت زین بسین	نشد کشت زین بسین
اصم به که کشتار باطل میوش	اصم به که کشتار باطل میوش
مرا عیب بوش و شاک پزند	مرا عیب بوش و شاک پزند
کند ستم زیر طبعم زبون	کند ستم زیر طبعم زبون
مکرا از تکلف مبر اشم	مکرا از تکلف مبر اشم
بگویند مرجه از بد و نیک ستم	بگویند مرجه از بد و نیک ستم
ز کردار بد و من اندر شرم	ز کردار بد و من اندر شرم

اصم

بجمل پتایش فراچه مشو   جو حاتم اصم باش و غیبت شنو

حکایت در پی احتمال جنای دشمن از بدو

یکی را جو سپیدی دلی پاده بود	که با ساده رویی در افتاده بود
جناب بردی از دشمن سخت کوی	ز جوکان سختی سختی جو کوی
ز کس چن برابر وینداستی	ز بازی بتندی پیرداستی
یکی گفتش آخر ترا نکست	خیر زین بس سبیل و پیکست
تن خوشتن پیغمه دو نان کند	ز دشمن تحمل زبوان کند
نشاید ز دشمن خطا در گذشت	که گویند یار او مردی نداشت
چه خوش گفت شیدای شوریده	جوابی که شاید نوشتن برز
دلخانه مهر یارست و بس	از ان می گفت در و و کین پس

حکایت

چه خوش گفت بهلول فروخته خوی	جو بگذشت بر عارفی جنگ جوی
کراین مدعی دوست بنی ختی	به پیکار دشمن سپردا ختی
کوازیستی حق خبرداشته	همه خلق را نیت پنداشتی

حکایت قاجار حکیم و احتمال وی

شنیدم که لقمان پسیه فام بود
 یکی بنده خویش بنده اشش
 جفا دید و با جور و قهرش بیاخت
 جو پیش آمدش بند رفت باز
 بیایش در افتاد و پوزش نمود
 بیالی ز جورت جگر خون گسرم
 ولیکن روا باشد ای نیک مرد
 تو آباد کردی شبستان خویش
 غلامیت در رخم ای نیکخت
 دگر نیانازش سخت دل
 مرا نیکس که جور بزرگان نبرد
 کرازا حکمان سخت آید سخن

نه تن پرور و نازک اندام بود
 زبون دید و در کار کل داشتش
 بیالی سرای زهرش بیاخت
 زلفش آمد پیسی سر از
 بخند بدلقان که پوزش جرسود
 یک ساعت از دل بدر چون کنم
 که سود تو مرا از یاسه نکرد
 مرا حکمت و معرفت کشتیش
 که فرمایش و قضا کار سخت
 جو یاد آورم چستی کار کل
 نسوزد دشتش رضعیان خود
 تو بر زیر دستان درشتی کن

حکایت حمید و میرف او در تواضع

شنیدم که بردشت صنعا جنید ز نیردی سرخپه شیرگیر	سکی دید برکنده دندان صید فرو مانده عاج جور و باه سپر
--	---

<p> لکه خورده از کوفته ان شهر بدودا دیک نیمه از زاده خویش که داند که بهتر ز مادر و کیت دگر تاجه راند قضا بر سپرم بسره بر نهم تاج عنفوخدای نماند به بسیار ازین گسرم مرورابد وزخ نخواهند برد بعزت نکردند در خود نگاه که خود را به از یک نه بداشتند </p>	<p> بر از کما و کوی کوفتن بقصر جو میکن و بی طاقش دیدوش شنیدم که میگفت و خون می گریست نظام من امروز ازین بهترم گرم پای ایمان نلغزد ز جای و گر گسوت معرفت در برم که سپک با همه زشت نامی جو نه انیت سعدی که مردان راه ازین بر ملا یک شرف داشتند </p>
---	---

حکایت بار سپاد بر بطن زن

<p> بشد در سر باد سیاهی شکست بر سنگ دل بردیک مشت سیم ترا و مرا بریط و سر شکست ترا به نخواهد شد الا بسیم که از خلق بسیار بر سر خوردند </p>	<p> یکی بریطی در بغل داشت مت جو روز آمد آن نیک مرد سلیم که دوشینه معذور بودی و مت مرا به شد آن زخم و بر خاست پیم ازین دوستان خدا بر سر ند </p>
---	--

اینست حکایت در معنی صبر کردن در میان برضای الهی

شنیدم که در خاک خوش از آنها
 بجز دمیغی نه عارف بدلق
 سعادت کشاده دری پوی
 زبان آوری بی خود سعی کرد
 که ز نهاد ازین مکر و دستان
 دما دم بشوید چون کر به روپ
 ریاضت کش از بهر نام و غرور
 نمی گفت و خلق بر او انجمن
 شنیدم که بکریت دانی خوش
 و کر راست گفت ای خداوند پاک
 پند از عیب خوی خود م
 کوآنی که دشمنست کوید مرغ
 اگر ابلهی مشک را کند گفت
 و کر میرود در میانها این سخن

یکی بود در کنج خلوت نهان
 که بیرون کند دست حاجت بخش
 در از دیگران بسته بر روی او
 ز شوخی به بدگفتن نیک مرد
 بجای سلیمان شستن جو دیو
 طمع کرده در صید موشان گوی
 که طبل تپی را رود بانگ دو
 بایشان تفرج گمان مردوز
 که یارب مین شخص را تو بخش
 مرا توبه ده تا نگر دم ملامت
 که معلوم من کرد خوی بدم
 و کرنیستی کو بر و باد رخ
 تو مجموع باش او پر اکتد گفت
 چنین است گو کنند مغزی

زبان بند دشمن ز سنگا می	کیم دغدغه دشمن ضمیر
که دانا قریب می شود	نه آیین عقلست و رای و خرد
زبان بداندیش بر خود به بست	بس کار خویش آنکه عاقل نشت
نیاید بقص تو کشتن محال	تو نیکو روشن باشی باید پیکال
مگر تاجه عیبت گرفت آن مکن	جو دشمنوارت آید ز دشمن سخن
که روشن کند بر من آموخت	خزانگی ندانم نکو گوی من

حکایت امیر المومنین علی و سیرت او در تواضع

مگر شمش را کند سینه	کسی شکی را در پیش علی
جوابش بگفت از سر علم و راه	امیر عدو بند کشورش
بگفت چنین نیست یا با حسن	شنیدم که شخصی در آن سخن
بگفت آرتو دانی ازین به گو	ترخید از و حیدر نام جو
بگفت خورشید نیست	بگفت آنچه دانست و نایست
که من بر خطا بودم او بر صواب	پسندید از شاه مردان جواب
که بالا ترا ز علم او علم نیست	به از من بگفت او دانست
مگر دی خود از کبر در روی	گرام و ز بودی خدا و دجا

بدر کردی از بار که حاجش
که من بعد از آب و روی می کن
یکی را که پندار در سپر بود
رغشش لال آید از وعظ
کرت در دریای فضل است خیز
نمینی که از خاک افتاده خوا
میزی که حکیم است نهایی در
بخشم کین در نیاید کسی
اکنون بگویند شکرست سزار

فر و کوفت دی بنا و جش
ادب نیست پیش بزرگان سخن
پندار سرگز که حق بشنود
شقایق یاران نروید ز شک
تند کید در پای درویش ریز
بروید کل و بشکند نوبهار
چو پنی از خویش تن خواج پر
که از خود برزکی نماید نه
جو خود کو بی از کس توقع مدار

حکایت عرطاب در تواضع

کدایی شنیدم که در تنک جا
ندانست درویش پیاره گوت
بر آشت بروی که کوری مگر
نه کورم ولیکن خطا رفت کار
چه منصف بر کمان دین بوده

نداش عمر پای بر پشت پای
که رنجیده دشمن ندانند ز دست
بد و کنت پیلا در عادل
ندانستم از من کینه در کذا
که باز بر دستان چنین بوده اند

فروتن بود و سوشند کزین	مندشخ پر میوه سپر برین
بنازند سر او تواضع کمان	انگون از خجالت سرگردان
کمن خیره بر زیر دستان پتم	که دستت بالای دست تو سم

حکایت

یکی خوب کرد از خوش خوی بود	که بد پسر تا نرا نکو گوی بود
بخوابش کسی دید چون در گذشت	که باری حکایت کن از سر گذشت
دانی خنده جو کل باز کرد	جو لیل بصورتی خوش آغاز کرد
که بر من نکردند محنتی پس	که من سخت نکردم بی باکی

حکایت ذوالنون مصری و شکستگی

جنین یاد دارم که پستانم	نکرد آب بر مصر سالی سخیل
کردوی سوی کوی پاران شدند	بفریاد خوانان باران شدند
محبس کریم و آه فریاد خوان	نرفستی دگر نماندی ز آستان
کریتند و از کریم جویی روان	نیاید مگر کریم آستان
بذوالنون خبر از ایشان کسی	که بر خلق رنجست و سختی پس
فروماندگان را دعایی مکن	که مقبول را رد باشد سخن

شنیدم که ذوالنون بمیدین گزشت
خبر شد بمیدین بس از روز پست
سپک غم باز آمدن کرد سپر
پرسید از عارفی در نمنت
شنیدم که بر مرغ و مور و دوا
درین کشور اندیش کردم بسی
برفتم مباد که از شترین
همی بایدت لطف کن کان مهان
تو آنکه شوی بیش مردم عزیز
بزرگی که خود را بخوردی شمر
ازین خاکدان بنده پاک شد
الا ای که بر خاک ماکدزی
که گر خاک شد سعادتی اورا بگو
به چارگی تن فسر خاک داد
بسی بریاد که خاکش خورد

بسی بریاد که باران بر نخت
که ابر سید دل برایشان گزیت
که پر شد بیل بهاران غدیر
جه حکت درین رقتت بود
شود تنک روزی بغل بدان
پریشان تر از خود ندیدم کس
بند و در خیر بر انجمن
ندیدندی از خود بهتر در جهان
که مخویشتن را نکیری بچیز
بدینا و عصبی بزرگی نبرد
که در پای کستر کسی خاک شد
بخاک عزیزان که یاد آور
که در زندکی خاک بودیت هم
وگر کرد عالم برآمد چو باد
وگر پان بادش بعالم برد

فلکاکستان منی شکست
عجب کر ببرد جنین میلی

برو سپح میل جنین خوش گشت
که براستخوانش زوید کله

طالع در رضا

۱۱۹

پنجم باب در رضا

بشی زیت فکرت سبی خوشتم
پراکنده کوی حدیثم شنید
هم از خبث چیزی در اوج کرد
که فکرش بلوغ است و رایش بلند
نه درخت و کوپال و کرز کران
ندانند که مارا سر جنگ نیست
پاتا درین شیوه جانش کنیم

جراغ بلاغت میفر خستم
طریق حقراحت کنتن ندید
که ناجا در فرمای خیر ز زرد
درین شیوه زهد و طاعت بند
که این شیوه خفیت بردیگران
و که نه مجال سخن تنگ نیست
سر خصم را سنگ پاش کنیم

توانم که تیغ زبان بر کشم
سعادت به بخشایش آور
جو دولت بخشد سپهر بلند
نه سختی رسید از ضعیفی بود
جوشوان بر افلاک دست اختر

جانی سخن را قلم در کشم
نه در جنگ و بازوی زور آور
نیاید بدو انکی در کمند
نه شیران بسرخ خور و زور
ضرورت با کردش ضیق

کفار اندر رضا
پنجم باب در رضا

کرت زندگانی نوشتیت دیر	نه مات کز آید نه شمشیر و شیه
و کز حیات نماند پست بهر	جنانت کشد نوش دارد که
نهستم جو پیمان روزی خود	شفا از نهادش بر آورد کرد

حکایت شاطر سپاسانی

مادر سپاسان یکی یار بود	که جنگ آورو شوخ و عیب آلود
امانش بخون دست و خنجر خضا	بر آتش دل خصم از وجون کجا
نذیش روزی که ترکش	ز پولاد پیکانش آتش نخت
دل او بر خنجر کاو زور	ز هولش شیران در افتاد شور
بدعوی جان ناوک انداختی	که عدا بهر یک یک انداختی
نزد تارک جنگ جویی نخت	که خود دوشش راند در شمشیر
جنان خار در کل نذیم که رفت	که پیکان او در سپرهای ^{سفت} رفت
چو کج شک روزی در نبرد	بکشتن چه کج شک پیش جرد
کرش بر فریدون بوی خستن	امانش نذاذتی حق خستن
پیکانش از زور سرخیزد	فرو برده جنگال در مغز شیر
گرفتی کمر بند جنگ آزمای	و کمر کوه بودی بکند ز جای

زن بوش را چون تیر زین پی
 نه از حدی او را نه در مرد پی
 مرا یکدم از دست نکداشتی
 سفرناکم زان زمین دور بود
 قضا نقل کرد از عراشم بشام
 مع القه جندی بودم مقیم
 و کپر از شام پیمان ام
 قضا را جان اتفاق افتاد
 شبی سر فرو شد باندیشه ام
 نمک ریش دیرینه ام تارده کرد
 بیداروی در سپایان شدم
 جوان دیدم از گردش در پیر
 جو کوه نمیدش سر از برف می
 فلک دست قوت بروفتنه
 بدر کرد بکستی غور از سرش

گذر کردی از مرد و بر زین زدی
 دوم در جهان کس نمیدادی
 که بار است طبعان پسری داشتم
 که پشتم دران بقیه روزی نبود
 خوش آمد دران خاک پاکم تمام
 برنج و براحت بامید و پسم
 کشید از زو مندی خانه ام
 که بازم گذر بر عراق افشاد
 بدل برگذشت آن منر شپه ام
 که بودم نمک خورده از دست
 بهر شش طلبکار و خوانان شدم
 خدنگش از غواشش زیر
 دوان آتش از برف پیری برد
 سر دستم دیشش بر تافته
 سر ناتوانی برا نو برش

بدو گفتم ای سرور شیر کیه
بخندید که زوز جنگ تتر
زمین دیدم از تیره چون پستان
بر انکختم کرد مسیحا جو دود
من آنم که چون جمله آورد پی
ولی چون نکرد اخترم یاور
غینت شدم طریق کوثر
جه یاری کند مغف و جوشنم
کلید طغیر چون باشد بد
کروسی پلنگ افکن پل زور
ماندم که دیدیم کرد سپاه
جواب را سب تا زنی بر انکختم
دوش که هم روز دند از کمین
ر باریدن تیر همچون تگرگ
زمین آسمان شد زگر و کبود

چه فرسوده کردت چو روباه سپر
بدر کردم آن جنگ جو بی ز سر
علمها جواتش گرفته در آن
جو دولت نباشد تنور سجود
برج از کف انکشتی برد
گرفتند کردم جوانکشتی
که نادان کند با قضا پنجه تیز
جو یاری نکرد اختر و ششم
یا زود فرستج شوان شخت
در آسمن سرم دو سپهر ستور
زن جامه کردیم و مغف کلاه
جو باران بلارک فروز شستم
توفتی زدند آسمان بر زمین
ز سر کوشه بر خاست طوفان
جوانم در و برق شمشیر و خود

بصیدن بران پر خاش ساز	کمند از دمای دهن کرده باز
پواران دشمن جو دریا ستم	پاده سپر در سپر با ستم
به تیر و سنان موی بشکاف ستم	جو دولت بند روی بر تاستم
جز و را آورد خچنه جمد سرد	که باز وی تو سبقت یاری نکرد
نه شمشیر و را آوردان کند بود	که کین آوری ز اختر تند بود
کپا زانند ماوک اندر حسیب	که گفتیم بدوزند سندان به تیر
کس از شکرم از سیجاریون	نیامد جز غشته خفتان بخون
جو صد دانه مجموع در خوشه	شادیم مردانه در گوشه
بنام وی از هم بدادیم دست	جو مای که با جوشن اقدبه پست
جو طالع زار وی در پیچ بود	سیرش تیر قضایح بود
ازین بر آنجب تر حدیثی شنو	که بی تحت گوشش نیز دوزخو

حکایت تیر انداز در دیلی

یکی آئین بخیه در اردبیل	سمی بگذراند پیک ز سپل
نمد بوش آند بخاکش فراز	جوانی جهان سوز پیکار ساز
پیر خاش چستن جو بهرام کور	کندی کشفش بر از خام کور

جو دیدار دپلی ندیان پوش
به چاه تیر خندش نزد
در آمدند پوشش چون پیام کرد
بشکر کشش بر در خیمه دست
شب از غیبت و شرمساری
نوکاسن بناوک بدوزی و تیر
شیدم که میگفت و خون می
من آنم که در شیوه طعن ضرب
جواب دوی خستم قوی حال بود
کنونم که در چرخه اقبال نیست
کرا تیع قهر اجل در تقاسم
بروز اجل تیر جوشن در د
درش بخت یاور بود و نشت
زندان بسی از اجل جان برد

کلان درنگ آورد و ن را بگوش
که یک جوبه پروان زلفت از بند
نخم کندش در آورد و برد
جو زردان خونی بگردن بست
سحر که پرستاری از خیمه گفت
ند پوشش را چون ثادی اسیر
ندانی که روز اجل پس ز نیست
برستم در آموزم آداب حرب
پستبری پلم ند می نمود
ند پیش تیرم کم از پیل نیست
بر غمت اگر جوشش جدا
ز سپر امن بی اجل نکذر د
بر مننه نقاید با طو گشت
ندادان بنایا ز خوردن برد

فات قات

حکایت طیب و کرد

شبی گردی از درد بملو نخت	طبی در آن ناحیت بود کنت
از آن دست کو برنگ زر میخورد	عجب دارم امشب پشیمان بر
که در سینه پیکان تیغ ترنار	به از قتل ما کون ناپاک زکار
که افتد پیک لقمه در روده پیچ	سمع سر نادان براید هیچ
قضا را طبیب اندر آن شب برد	جمل پال ازین رفت و زنده گشت

حکایت

یکی روپنایی ستم شد محسوس	علم کرد بزرگ بستانش
جفا دیده پسری بر او برگشت	چنین گفت خندان با طوطی
پندار جان پدر کین حمار	کند دفع چشم بد از گشت زار
که این دفعه خوب از سر و کتو خویش	نیکو دانا توان مرد دریش
چه داند طبیب از کسی رنج برد	که چنان خواهد خود از رنج مرد

حکایت

شنیدم که دیناری از میلی	در اتاد و میکنش تش بی
آبخره ناامیدی بتافت	یکی دیگرش طلب کرده یافت
به بدختی و نیک بختی مسلم	برفت و ما همچنان در شکم

نه روزی بسرنجکی می خوردند	که سرنجکان تنگ روز می زند
بیاچان دانا بختی برد	که چاره کوی سلامت برد

حکایت

فروگفت پری پیر را بحکوب	گفت ای پدر بیکای محکوب
توان بر تو از جورم دم گریست	ولی چون تو جورم کنی چار صحت
بداور خورشای خداوندش	نه از دپست داد بر او رورش

حکایت مرد درویش و زن نایب از کار و میایه توانگر

یکی از عجم نام او تخت یار	توی دست که بود و سپهر باده دار
بکوی کدایان درش خانه بود	ز زشش بگو کندم به پیمان بود
جود و دیشش پند توانگر نیاز	دلشش شیش سوزد بدائع نیاز
زنی جنگ پرست به باشوی خوش	شبا که جورشش تنی دست پرش
که پس چون تو بد بخت تو درویش	جود بنور سخت خزانیش
پاسوزم دی ز میایکمان	که آخر نیم قبه را بیکان
کیا ز از و سیم و یکت رخت	جرا سجوایشان نه نیک بخت
بر آورد صافی دل صوف بوش	جوطبل از تنی گاه خالی خورش

که من دست قدرت نذارم هیچ	بهرچه دست قضا بر سپهر
نکردند در دست من اختیار	که من خویش را کنم بختیار
که حاصل کند نیک بختی بر زور	بهرمه که مینا کند چشم کور
سمه فیلسوفان یونان و روم	ندانند کرد انکسین از ز قوم
ز وحشی نباید که مردم شود	بسعی اندر تو میت کم شود
توان پاک کردن ز زنگ آینه	ولیکن نباید ز سنگ آینه
بگوشش زوید کل از شاخ پد	نه زنگی بگر مابه کرد و سپید
جوردمی نکرد و خدنگ قضا	سپهریت مبنده را جز رضا

حکایت

خوش

یکی پیر در پیش خاکش	جه خوش گفت با همه رشت
میندای کلکونه بر روی رشت	جودست قضا داشت روی رشت

حکایت لکرین زغن

جنس گفت پیش زغن کرکسی	که نبود ز من دور پهن تر کسی
زغن گفت ازین در نشاید کند	پاناجه پنی در اطراف دشت
شدیم که مقدار بکرو ز راه	بگرد از بلندی سپهری نگاه

جنین گشت دیدم کرت باور	که یک دانه کندم بهامون در
زغن را نماند از تعجب شکیب	زبالا نهادند سپرد در شب
جوگر پس بردانه آه سران	کین شد برو پای بند دراز
ندانست ازان دانه خورش	که دمر افکند دام در گردش
نه آبستن در بود مر صد	نه مر بارش طرز زنده برید
زغن گشت ازان دانه دیدن چه سود	جو پیایی دام خصمت نبود
شنیدم که می گشت و کردن به بند	نباشد جز با قدر سودمند
اجل چون نموشن بر آورد دین	تصا جشم باریک پیش بست
در آبی که پیدا ندارد کف	غورش ناورد نیاید بکار

حکایت

به خوش گشت شاکر دمنوع جهان	جو غغا بر آورد ویل و ز راه جهان
ما صورتی بریا مژ دست	که نقشش معلم زبالا بست
کرت صورت حال بدیا نگو	نکارنده دست تقدیر او
دین نوعی از شرک پوشیده است	که زیدم پیاز دوعرم نخت
کرت دیده بخشد خداوند ام	نه بینی دیگر صورت زید و عمر

نه پندارم از بند دم در کشد	خدایش روزی قلم در کشد
جهان آفرینت کتایش داد	که گروی بیند نشاید کشد

مَثَل

شتر کرده بامادر خویش گفت	بس از رفتن آخر زمانی نخت
گفت اربت نیستی میا	نذیدی کسم بارکش در قطا
خدا گشتی اینجا که خواهد برد	و گرنه خدا جاده بر خود در د
مکن سعید دیده بردت کس	که بخشنده پروردگار است و بس
اگر حق پرستی ز درناپست	که کردی براند نخواه اندکست
که او نیک نخت کند پیرا	و گرنه پسر ناامیدی بخار

کشاراندر اخلاص و برکت آن در یاد افت آن

عبادت با اخلاص نیت نکوت	و گرنه چه آید ز بی مغر و پوت
چه ز نار مع بر میانست چه دلق	که در بوشی از بهر پندار خلق
مکن کثمت مدی خویش نفاش	جو مدی نمودی نخت بسا
ماند آن بود باید نمود	نخالت بنزد آنکه بنمود و بود
که چون عادت برگشت از بر	ماند مکن جا نه در برش

اگر کوتی پای جوین پسند	که در چشم طندان نماید باند
اگر نقره اندوده باشد نحاس	توان سرج کردن برناشناس
منه جان من آب ز بر پیشیز	که صراف دانا نیکر و نجس

حکایت

ندانی که بابای کوهی چه گفت	بردی که ناموس را شب نخت
بروجان بابا در اخلاص تیغ	که شوانی از خلق بر بست تیغ
کسانی که گفت پسندیده اند	مسئوز از تو نشی بر دین یاف
چه قدر آورد بنده ای حور و پیش	که زیر قبادار داد اندام پیش
نشاید بدستان شد اندر بشت	که بازت شود جادار از روی

حکایت رون داد طفل

شنیدم که نابالغی روزه داشت	بصد محنت آورد روزی یکجا
بجایش آن روز سابق نیز	بزرگ آمدش طاعت از طفل خود
پدر دیده بوسید و مادر سرش	فشاندند بام و ز بر سرش
جو روی گذر کرد یک نیمه روز	نکند اندر و زاتش معده سوز
بل گفت که تو جندی خورم	چه داند پدر غیب یا مادرم

جوروی پسر را پدر بود و قوم	نمان خورد و پیدای پسر بر دصوم
که داند جور بند حق نیستی	اکزلی وضو در نماز ایستنی طریقه
بس این پیران طفل نداشت	که از هجر مردم بیاعت در
کلید در دوزخ است آن نماز	که در چشم مردم گذاری دراز
اگر فرحق میسر و جادو داشت	در آتش نشاند سجاده آ

حکایت

پس یک کاری از زردمانی قضا	شیدم که کم در فیس جان بد
بسر چند روزی کوپتن گرفت	دگر باورینان شستن گرفت
بخواب اندیش دید و پرسید حال	که چون پستی از خشم و نشو و سوا
بگفت ای پسر قصه بر من مخوان	بدوزخ در افتادم از زردبان
نکو سیرتی لی تکلف برون	به از نیک نامی خراب اندون
بتر دیک من شب در راه زن	به از فاسق پارس پیر من
یکی بر در خلق رنج آزار مایه	چه مردش دهد در قیامت خدا
ز عمر ای پسر چشم اجرت مد	جور خانه زید با شمشیر بکار
گویم تواند پسیدن بدو	درین رخ فراموش که رویش درو

ده راست رو تا بمنزل رسد
چو کاوی که عصا چشمش بپشت
کسی کو نباید ز محراب روی
تو هم بشت بر قبضه در نماز
درختی که پخش بود بر قرار
کرت بیخ اخلاص در بوم نیت
هر آنک افکند تخم بر روی پست
منه آب روی ریا را محصل
جو در خنیه بد با شمش و خاکپار
بر دو دریا فرتقه سپلت و دخت
چه دانند مردم که در خانه کیت
چه وزن آرد جای انبان باد
میری که چندین در ^{از بیک} سحر پی نمود
کند آبرو پاکیزه تر ز اسپستر
بزرگان فراغ از نظر داشتند ^{اصدا}

تو برون نه زین قبل واپسی
دوان تا بشب شب سم انجا که
بکفرش کو اسی دمنده ایل کوی
کرت در خدا نیست روی نیاز
بپرود که روزی دیدمین یار
ازین بر کسی چون تو محروم نیت
جوی وقت دغش نیاید بجنب
که این آب در زیر دارد و جل
جه سود آب ناموس بر روی کار ^{و چنان}
کرش با خدا در توانی فروخت
نویسنده داند که در نامه چیست
که میزان عدل است و دیوان داد
بدینند و پخش در انان نبود
که آن در حاجت و این در نظر ^{از بیک}
ازان پریان آستر داشتند

در اوان خواهی در اقلیم فاش	بر طوطی کن کو درون جشوباش
بیازی نکنت این سخن بایزید	که از منکر امین ترم کز مسزید
کیانی که سلطان و شهنشاند	سراسر که دایان این در که اند
طبع در کدام دمعنی نیست	نشدید گفتن در افتاده دست
سمان بگر استن جو مری	که همچون هدف سر بخود در بری
چو روی پرستیدنت در خدا	اگر جبرئیلست نه پندرو است
ترا پند سعدی بپست ای پر	اگر گوش گیری چون پند پر
گراموز کشار مانشوی	بباد که فردا پیشمان شوی
ازین به نصیحت گری بایست	ندام بس از من چه پیش آید

اشتم باب قناعت

خدا را ندانست و طاعت نکرد	که بخت و روزی قناعت نکرد
قناعت تو انگر کند در را	خبر کن جویص جهان کرد را
سکونی بدست آورد ای بی ثبات	که بر سنگ گردان نروید ثبات
پرو دتن آدم در ای و مشی	که او را چومی پروری میکشی
خسودندم دم سسر پرو دند	که تن پرو داند از سسر لاغند

وعدیه در قناعت

کسی سیرت آدمی کوشش کرد
خود و خواب شمایق دست
خک نیکبختی که در گوشه
بر آنکه شد پسر حق آشکار
ولیکن چو ظلمت نداند ز نو
تو خود را از ان درجه انداختی
بر اوج فلک چون پردرجه باز
گرش دامن از جنک شهور تا
بگم کردن از عادت خویش خود
نخست آدمی سیرتی پیش کن
تو بر کف تو پستی در کمر
که گریا کنی از گشت در کج
باندان خود را در کمر و
درون جای قوت و ذکر و پس
کجا ذکر بخند ز انبان آرز

که اول سک نفس خاموش کرد
برین بودن آیین نابخرد است
بدست آرد از معرفت تو
انکر دند باطل بر و اختیار
چه دیدار دیوش چه چار خو
که جبهه رازن باز شناختی
که در شمشیرش بسته پیک از
کتنی رفت تا مدق المنتها
توان خویشتن را ملک خودی
بس آنکه ملک خویش اندیشه کن
از گزینانه چید ز حکم تو سر
تن خویشتن گشت و خون تو
چنین پر شکم آدمی یا خن
تو نداری از بهر مانت و بس
بختی نفس میکند پا در

ندارد تن پروران آگهی
دو چشم و شکم پرگزرد سیح
جود و زخ که سیرش کند از عید
همی میرودت عیسی از لاسی
بدین ای فسر و مایه دینی محرم
کرمی نه پسنی که دود او دام
پاکلی که گردن کشد بر جوش
چو موش انگنان و پیرش

که پرده باشد ز حکمت تهی
تهی بستر این رود و چ سیح
دگر بکاک دارد که مال من مرند
تو در بند آنی که خسر پروری
خسر بر یا نخل عیسی محرم
نینداخت جود حرص خودن بدام
بدام افتد از بهر خودن جو موش
بدامش در افقی چو تیرش خور

درد و دام تور و دود و موش و عکس

حکایت

در حاجی شانه عیاج داد
شیندم که باری یکم خوانده بود
بینداختم شانه کین استخوان
پندارد چون سیر که خود خورم
تفاعت کن ای نفیس بر اندکی
جرا پیش خسر و بخوارش

که رحمت بر اخلاق ججاج داد
که از من بزنی دلش مانده بود
نی بایدیم دیگر یکم مخوان
که جود خداوند جود ابرم
که سلطان و درویش پنی
تو خود که دفاعت کنی خسر دی

و که خود پرستی شکم طبله کن
سیر طاعت نفس شهوت پرست
فناخت سرافراز دای مردوش
طمع آب روی تو قر برخت
جو سیراب خواهی شد ز آب جوی
مگر گز تنم شیک با شوش
برو خواجه کلاه کن دست از
کسی را که درج طمع در نوشت
توقع براند زمر محبت

در خانه این و آن قبله کن
که سر عاتش قبله دیگرست
سیر طمع بر نیاید زدوش
برای جوی دامنی در برخت
جواریزی از بهر برف آب روی
و که نه ضرورت بدر ما دوی
جهمی بایت ز آستین در
بناید بکس بعد و خادیم
بران از خود شش تا زانست

حکایت

یکی را تب آمد ز صاحب دلان
بگفت ای پیر تلخی دلم
شکر عاقل از دست انگش خورد
مرو در پی سرچه دل خواهی
کندم در افیس اماره خوا

کسی گفت شکر بخواه از فلان
به از جور روی ترش بردم
که روی از تکبر برو سر که کرد
که تمکین تن نور جان کاهت
اگر سوس سدی غریز شدار

ز دوران بسی نامرادی بری	و کرد مرچه باشد مرادت خوری
مصیبت بود وقت نایستن	تنور شکم دم بدم نهستن
جو وقت فراخی کنی معدتنگ	تنگی نیز از دلت روی رنگ
و کرد در نیاید کشت را با غم	کشد مرد پر خوان بار شکم
شکم بر شش من تنگ بهر دلیل	شکم بنده بسیار پنی جل
نه دیوانه تیغ بر خود مسرن	وز اندان سپرون موشپرن

حکایت در مذلت بسیار خوار

حیثی که شیرین ترست از طرب	جه آورد دم از بصره دانی عجب
کند ششیم بر طرف فرما پستان	تنی چند در خرقه را پستان
ازین تنگ جشتمی شکم خار بود	یکی در میان معده انبار بود
وز اینجا نکردن در افت سخت	میان بست سیکر شد بر دخت
کت اینان عاقبت خورد و مرد	نه سر بار فرما توان بر دو خورد
بگفتم من بایک بر مادر شست	رئیس ده آمد که این را که گشت
بود تنگ دل زود کانی فراخ	شکم دامن اندر کشیدش سناخ
شکم بنده مادر پر سپند خدای	شکم بند سنت و زخمیر پای

سراسر شکم شد ملخ لاجرم برواند زونی بدست آریاک	بپایشن رد مور کو جک شکم شکم برخواهد شد الانجاک
--	---

حکایت

شکم صوفی را زبون کرد و فسج یکی گفتش از دوستان در نیت	دو دنیا را بر مردوان کرد خسج چه کردی بدان مرد دو دنیا گشت
بنیادی از بشت را ندیدم شط فرومایگی کردم از الله	بدیکر شکم را کشیدم ساط که این همچنان پر نشد و ان تنی
غذا که لطیفست و کره سپری سرا نکه میالین نهد هوشمند	چو دیرت بدست او قد خوش که خوابش بقره آورد در کند
مجال سخن تانم پستی کموی کموی و من تا توانی قدم	جو میدان نه پستی نکه دارگوی از اندان پیرون و اندان کم

حکایت دوت قات

یکی نیش گرداشت بر طیزی بصاحب کی گفت در کسج ده	جب در است کرده بر شتری که بستان و چون دست یابی
بگفت آن فردمند بیکو شتر جوابی که بر دل بیاید نیست	

نوا بصر بر من نباشد مگر	ولیکن مرا باشد از پیش گمر
حلاوت ندارد دشتگردنیش	جو باشد تقاضای تلخ از پیش

حکایت

یکی را ز مردان روشن ضمیر	امیر ختن داد طاقی سپهر
ز شادی جو کلیک خندان نکند	پوشید و دستش پیوستد
چه خوبست تریفت شاه ختن	وزان خوبتر خسته خوشین
که رازده بر زمین خب و بس	مکن بهر قالی زمین پوش کس

حکایت در معنی دولت طمع

یکی نان خورش جز پیازی ندا	چو دیگر پان برک و سازتی
کسی گفتش ای سخره روزگار	برو بسجی از خوان نیا پیار
بخواه و مدار از کس ای خواجها	که منقطع روزی بود شرمناک
قبابت و جاکب نور دیدد	قباش دریدند و دست شکست
یکی گفت برخوشتن می گریست	که مخواستن کرده را چاره است
بلاجوی باشد گرفتار آرز	من و خانه من بعد و نان و پیاز
جوینی که از سعی باز و خورم	به از میده بر خوان اهل گرم

جه دیشک جنت آن فرومایه دوش
که بر سفره دیگران داشت کوش

احکایت

یکمی کرب در خانه زال بود	که بر کشته ایام و بد حال بود
دوان شد بهمان سپرای میهر	غلامان سلطان زدندش بتر
جکان خوش از اسپخوان میڈ	سمی گنت و از سول جان می دوید
اگر جستم از دست این تیر زن	من و موش ویرانه پیرن
نیز دعیل جان من زخم میش	قتلت نکوتر بدوش خویش
خداوند از ان بنده خود رسد	که راضی بی قسم خداوند

احکایت مدکوتہ نظرون عالی

یکم طفل دندان بر آورده بود	پدر سر بنگیرت فرو بوده بود
که من مان و برک از کبی آرش	مروت بنا شد که بگذارش
چو چاره گنت این سخن جعیش	نکوتان او راجه مردان گنت
خود سول البیس تا جان دہد	هم آنکس که دندان دہان دہد
تواناست که خداوند روز	که روزی رساند تو جندین موز
انکارندہ کودک اندر شکم	نویسند عمر و روزیت هم

خداوند کاری که عید خی سرید	بدار ذکیف آنکه عبد افسرید
ترا نیست آن تکیه بر کرد کار	که ملوک را بر خداوند کار
شنیدی که در روز کا قدیم	شدی سنک در دست ابدان هم
نه پنداری این قول معقول نیست	جو مانع شدی سنک ویت کیمیت
جو طفل اندرون دارد از عرض پاک	چپشتی زرش پیشمت چه خاک
خبر ده بدروش سلطان پرست	که سلطان ز درویش مسکین پرست
کد را کند یک درم سیم پیر	فریدون بملک غم نیم پیر
کعبه بانی ملک و دولت بلاست	که پادشاهست و نامش کد است
کدایی که بر خاطرش بندست	به از پادشاهی که خرسند نیست
بخپند خوش روستایی و نیست	بذوقی که سلطان در ایوان نجفست
اگر پادشاهست و کمر پینه دوز	جو خفتند کرد دشب هر دوروز
جو سیلاب خواب آمد و مرد برد	چه بر تخت سلطان چه بر تخت کرد
جو چینی توانگر سر از کبر است	بروشکر یزدان کن ای ننگ د
نداری محله آن دپت رس	که برخیزد از دست آزاد پس

تشنیدم که صاحب دلی نیک مرد	یکی خانه بر قامت خویش کرد
کسی گشت میدانت دست بر	کزین خانه بهتر کنی گشت بس
چه بخوام از ظارم افراشتن	همینم پس از بهر بگذاشتن
کمن خانه بر راه سیل ای غلام	که کس را نکشت این عارت تمام
نه از معرفت باشد و غفل و را	که بر من کند کار وانی پیرای

حکایت زاهد که پادشاهی سید

یکی سلطنت رای صاحب شکوه	فرو خواست رفت اقبالش بکوه
بشیخ دران بقعه کشور گذشت	که در دوده قایم معانی گذشت
جو خلوت نشین کوس دولتشید	دگر دوق در کنج خلوت ندید
جب در اپت لشکر کشیدن گرفت	دل پر دلان زور میدان گرفت
چنان سخت بازو شد و نیز جنگ	که با جنگ جریان طلب کرد جنگ
ز قوم پرکنده خلقی بکشت	دگر جمع گشتند و سم رای بکشت
چنان در حصارش کشیدند	که عاجز شد از تیر باران و سپک
برینک مردی فرستاد کس	که صبرم فرو مانده فریاد رس
بهست مرد کن که شمشیر و تیر	نه در سر و غای بود دستگیر

جو بشیند عابد بخندید و گوشت	جرا نیم نانی نخورد و نمخت
ندانست قارون نعمت ستر	که گنج سلامت کینج اندر پست

اکثر را نذر صبر بایمید بر نالوانی بهی

کجا پست در نفس مردم کریم	کس ز نر باشد جبه نقصان و سیم
مپندار که سفسه قارون شود	که طبع همیشه در کون شود
او کرد در نیاید گرم پیشه نان	نمادشش توانگر بود همچنان
مروت زمینست و سر مایع	بده کاهل خالی نماند ز فوع
خدایی که از خاک مردم کند	عجب باشد از مردمی کم کند
ز نعمت نماندن بلندی بجوی	که ناخوش آب آستانه بوی
بخشنده کی کوش کباب روان	بسیلش بدد میرسد ترا پیمان
کمر از چاه و دولت پند نسیم	در کمان نادر شود مستقیم
و کر قیستی کو سری غم ندارد	که ضایع نکرد اندت روز کار
کلوخ ارچه افتاده باشد بر	نه پینی که در وی کند کس نگاه
و کر خرده ز زر دندان کا ز	پنشد شمشیر بجویند باز
بدر میکند آگین ز سبک	کجا ماند آیین در زیر زنگ

کند

منه باید و دین و فضل و کمال
که گاه آید و که رود چاه و مال

احکایت در معنی آسانی بس از دشواری

شندم ز پیران شیرین سخن	که بود اندرین شهر پری کهن
بسی دیده شامان و دوران ام	سرآورده عمری بتاریخ غم
درخت کهن میوه تازه داشت	که شهر از کوی پراوان داشت
عجب در زندان آن لفریب	که مرکز بود دست بر سر و سب
ز شوخی و مردم فراشیدش	فرج دید در پیر تراشیدش
بموسی کهن عسر کوته امید	سرس کرده چون دست موسی
ز سرتیزی آن آسنی دل که بود	بعیب پری رخ زبان برکشود
بمویی که کرد از کوهش گم	نهادند حالی سرش در شکم
چونک از خالت سرخو بروی	نکون سار و در پیشش افتاده موی
یکی را که خاطر در و رفته بود	چو جثمان دلبندش آشفته بود
کسی گفت جو را از مودی و درد	و که کرد پیودای باطل مکرد
ز مهرش بگرد آن جو پر و آشت	که مفاوض جالش بگشت
برآمد فروش از هوا دارت	اگر تردا مناز بود عهد پست

بسر خوش نشین باید و خوب روی	پدر کوچکش پند از سوی
مرا جان مهربش بر آینه تخت	نظاره میوی در آینه تخت
جو روی نکوداری اندوه مجور	که میوی ارسفتد بروید در
نه پوسته ز خوشه تر داید	کمی برک ریزد کمی بر داید
بزرگان جو خور در حجاب افتد	چو داند جوا خور در آب افتد
برون آید از زیر ابراقاب	تبارچ و اخگر در آید در آب
ز ظلمت مترس ای بسندیده دو	که ممکن بود کاب جیوان در دست
ز کیتی بس از جنبش آرام یافت	نه سعدی سفر کرد تا کام یافت
دل از بی مرادی بفکرت پیروز	شب آستین است ای برادر

منتهی باب تربیت

خرد مندی آموز و نند پر و خوی	نه جنگ و سواری و چو خان کوی
تو بادشمن نفیس سم خان	جه در بند پکار سپکا نه
عنان باز چنان نفیس از غرام	بردی ز رستم کشتند سام
تو خود را جو کو دک ادب کن مجرب	بگزر کران غمزد مردم مکن
کس از جوی تو دشمن ندارد غمی	که با خوشی تن بر نیایی پی

هفت روز تربیت

۱۴۷

وجود تو شهرت پر نیک و بد	تو سلطان و دستور دانا خود
مانا که دوزمان کردن فسر	درین شهر گیرند سپود او از
رضا و ورع نیک نامان ^{تجدید} حس	سوا و سو پس ره زن کیسه بر
جو سلطان عنایت کند بابد	بجا ماند آسایش نخر دان
ترا شوت و حرص و کین و چسد	جو خون در رکاتند و جان در چسد
که این دشمنان تقویت یابد	نیز از حکم رای تو بر تافتند
سوا و سو پس را نماند پستینه	جو پستند سرخ عقلت نیز
بسی که دشمن سیاست نکرد	مم از دست دشمن ریاست نکرد
چه حاجت درین باب گفتن بسی	که حرقی بس ادا کار بندگی

کشار در فضیلت خاموشی

اگر پای اردامن آری جو کوه	سرت را آسمان بگذرد در شکوه
زبان درکش ای مرد بسیار	که فردا قلم نیست بر بی زبان
صدف و اد کوهر شناسان	دمان جز نبل و تو نگر و ند باز
فراوان سخن باشد آکنده گوش	نصیحت نگیرد و مکر در خموش
جو خواهی که گوی بی نفس نفیس	تو ای شنیدن مگر گفت کس

ناید بریدن نینداخته	ناید سخن گفت ناپخته
به از ترا زخایان حاضر جواب	تایل گمان در خطا و صواب
تو خود را بگفتار ناقص مکن	کمالست در نفس انبیا سخن
جوی مشک بهتر که بگفته کل	کم آواز سرگز نه پسنی خجل
جود ایامی گوی و پرورده گوی	حذر کن ز نادان ده مرده گوی
اگر شو شمندی یک انداز رشت	صد انداختی تیر و مهر صد خطا
که گرفتاش کرد و شود درودی	جرا گوید آن چیز در خفیه مد
بود که بش گوش داد کسی	مکن پیش دیوار غیبت بسی
نکرانه پند در شخصیر باز	در و ن دلت شهر بندت را
که پند که شمع از زبان سوخت	ازان مرد نادان دهن دوخت

حکایت سلطان مکش و جغتای پسر ار

که این را بناید کس باز گفت	مکش با علما ن یکی را ز گفت
یک روز شد منتشر در جهان	پیکارش آمد ز دل بردمان
که بردار پسرهای اینان تیغ	بفرمود جلای در آن تیغ
مکش بندکان کین گناه از تو خطا	یکی زان میان گفت و ز نهاد

تو پدا کن راز دل با کس
تو اول نبستی که سرش نه بود
جو امر بگفتی نه داران سپا
سخن تا نگویی بر دست مست
سخن دیو بندیت در چاه دل
توان باز دادن ^{ای} نرّه دیو
تو دانی که چون دیو رفت از قفس
یکی طفل بردار از رخسار بند
مگو گنگه که بر بلا اوست
بدستان نادان چه خوش گفت
مگوی آنچه طاقت نداری شنود
چونیکوز دست این مثل بر من
بناید که بسیار بازی کنی
و گردن باشی پیکار و تیر
آنکه کوتاه دستی و پچار که

که او خود بگوید بر سر کپی
جو سیلاب شد پیش رستن ^{بچه}
ولی راز را خوشتن ^{باز} پس دار
چون گفته شود یا بد او بر تو دست
یالای کام و زبانش مهل
ولی باز ^{طمانه} شوان گرفتن بر تو
نیاید بلا حول کس باز پس
نیاید بعد ^{خست}م اندر کمند
وجودی از آن در بلا اوست
بدانش سخن گوی یا دم مزین
که جو گشته کندم نخواهی درود
بود و مت هر کس از خوشتن
که در قیمت خویش را بش کنی
جهان از تو کسیرند راه گریز
نه زجر و نطاول پیکار که

مکوی و منه تا توانی قدم از اندازد پرون و ز اندازد کم

احکایت از معنی سیلالت جلال پرده خاموشی

یکی خوب خلق خلق پوشش بود	که در مصر یکجند خاموش بود
خردمند دم ز نزدیک و دور	بگوشش جو پروانه جوان نور
تنگر شبنم دل خویش کرد	که پوشیده زیر زبانت مرد
اگر تخمین سپر بخود در برم	جه دانند دم که دانش درم
سخن گفت و دشمن بدانت دوست	که در مصر نادان ترازوی نموت
حضورش بریشان شد و کار ز	سفر کرد و بر طاق مسجد بنشست
در آینه که خویش تن دید	بی بی دانشی پرده ندید می
چنین زشت ازان پرده بود آتم	که خود را نکوروی پند آتم
کم او آرا باشد آوازه تیز	جو کفستی و رونق نمادت کیز
ترا خاموشی ای خداوند سوش	و قارست و ناما اهل را پرده پوش
اگر عالمی سبب خود مبر	و که عایبی پرده خود مدر
ضمیر دل خویش نمای زود	که هر که که خواستی توانی نمود
ولیکن جو پیدا شود راز مرد	بگوشش نشاید نهان باز کرد

قلم سیر سلطان جه نیکو نهفت
بهایم خوشند و کویا بشر
جو مردم سخن گفت باید بهوش
نبطعت و عقل آدمی زاده فاش

که تا کار د^{سکین} بر سر نبودش گفت
پراکنده کوی از بهایم بشتر
و کونه شدن جون بهایم خوش
جو طولی سخن کوی و نادان میباش

حکایت

یکی نامه گفت در وقت جنگ
خا خورده عریان و گریان شت
جو غنچه کرت بسته بودی دین
سراسیمه گوید سخن بر کزاف
نه پنی که آتش زبانیست بوس
اگر هست مرد از ستر بهره در
اگر مشک خالص نداری مگوی
بر کند گفتن که زر مغر هست

کرپان دریدند و برانجنگ
جهانزیده کشتش ای خود پرست
دریده ندیدی چو کل سپهر
جو طنبور بی مغر بسیار لا
آبی توان کشتش در نپس
منه خود بگوید نه صاحب من
ورت مست خود فاش کرد دیو
جه حاجت محک خود بگوید که

حکایت عضد و مرغان خوش آواز

شکیب از نناد پیر دور بود

عضد را بر سخت رنجور بود

حکایت
طبعیت

یکی پارسا گشتش از روی پند	که بکند او مرغان و حشی ز بند
تقصای مرغان سحر خوان شکست	که در بند ماند جز زندان شکست
که داشت بر طاق بنیان بر	یکی نامور بلب خوش بر
پیر صبح دم سوی بنیان نشست	چو آن مرغ بر طاق ایوان نشست
بخندید کای میل خوش نفس	تو از گشت خود مانده در نفس
ندار دکی با تو ناکنته کار	ولی کن جو گنتی دلپیش یار
جو سجدی که جندی زبان تنه تو	ز طعن زبان و روان پسته بود
کسی کسیر آرام دل در کنار	که از هجت خلق کبر در کنار
مکن عیب خلق ای فردمند فاش	بعیب خود از خلق مشغول باش
جو باطل سرانیده مکار کوش	جوبی ستر مینی بصیرت میرش

حکایت

شیندم که در نرم ترکان مت	میدی دف و جنک مطربت
چو جنکش شنیدند حالی بوی	غلامان و چون دف زدندش بروی
شب از در و جوکان و سیلی تخت	و کر و وز پرشن بتعلیم گفتم
نخواهی که باشی جو دف روی پیش	جو جنک ای را در سر انداز پیش

دو کس کردویدند و آشوب و جنگ	پراکنده بعلین و پریده سنگ
یکی فته دید از طرف بر شکست	یکی در میان آمد و سر شکست
کسی خوشتر از خویشش داشت	که با خوب و زشت کس و کار
ترا دیده در پسر نهادند و گوش	دش جای گشاد و دل جای سوش
مگر باز دانی نشیب از فراز	یکویی که این کوتاه است آن دراز

حکایت در فضل خاموشی و آفت بسیار سخن

اگر گوش داد و خداوند سوش	تختهای پیران خوش آمد گوش
سفر کرده بودم ز بیت احرام	در ایام ناصر بدار ایسلام
شب ز فتنه بودم بکنج نزار	بجشم درآمد پیایی دراز
تو گفتی که عزیزی بلبقیس بود	بزرگشتی نمودار ابله پس بود
در آغوش وی دختر می چون	زور برده دندان بلبهاش در
جنان شکش آورده اندر کجا	که پنداری للیل لغتی الننا
ما امر معروف دامن گرفت	فضول اتشی گشت و در گرفت
طلب کردم از پیش و بر جنب و	که ای نا خدا تر پس نی نام و
بشش و دشنام و آشوب و زجر	سیندا ز سیه رفت کردم جو مجر

شد آن ابرنا خوش ز مالای غ
 زلا حرم آن دیو میکل بخت
 که ای زرق سجاده رزق پوش
 مرا عمر نادل ز کف رفته بود
 کنون بخت شد لقمه خام من
 نظم بر او رد و فریاد خواند
 فغان از جوانان کسی دست گیر
 که شمش نیامد ز پیری پنه
 همی کرد فریاد و دامن بچنگ
 نو و کنت عقلم بکوش ضمیر
 نه خصمی که با او برایی بد او
 برهنه همی رفتم از پیش زن
 بس از مدتی که در بر من گذار
 که من توبه کردم بدست تو بر
 کسی را نیاید چنین کار پیش
 بید آمد آن پشه از زیر زراغ
 پری پیکر اندر من آوخت دست
 سیه کار دنیا خردین خوش
 برین شخص و جان بروی آشفته بود
 که کرمش بدر کردی از کام من
 که شفت بر افتاد و رحمت ماند
 که بستادم داد ازین مرد پیر
 زدن دست در پسترنای مجری
 مرا ماند سر در گریان ز تنگ
 که از جابه پیرون روم بمجوس
 بگردانت کرد کیستی بکا و
 که در دست او جابه بهتر کن
 که بیدار نیم گفتمش زینهار
 که کرد فضا پنه نکردم در
 که عاقل شنید بس کار پیش

ازان شغف این پذیرد آستم
زبان درکش از عقل داری و شش

دگر دیده نادیده انگاشتم
جوسدی سخن کوی ورنه خوش

حکایت اخلاصیت پرده پوشی و پندار خاموشی

یکی پیش داد و طایبی نشست
قی آلوده دستار و پیرانش
جو پیر از جوان این حکایت شنید
زمانی برآشت و گفت ای رفیق
بروزان مقام شنیعش بیار
بیشش در آور جو مردان که
نیوشیده شد زین سخن شکدل
نه زمره که فرمان نگیرد بگوش
زمانی به پیچید و درمان ندید
سیان بخت و بی اختیارش بدو
یکی طعنه میزد که درویش بین
یکی صوفیان بین که می خورده اند

که دیدم فلان صوفی افتاده است
گرومی سگان جلفه پیرانش
بآزار از زوروی در کم شنید
بکار آید ام و زیار شنیع
که در شرع نیست و در فقه عار
نداد و غنان سلامت بدست
بنفرت فرورفت چون خر بکل
نه یار که مست اندر آرد بدوش
ره سر کشیدن ز فرمان ندید
در آورد و شش سری بر و عام
رنی پارسایان پاکسین دین
مربع بیکی کرو کرده اند

اشارت کنان این و از ابدیت	که این سرگراست و آن نیم
بگردن دراز دست و شمن چارم	به از شغفت شهر و جوش عوام
بلا خورد و روزی بخت گذشت	بناکام بر دوش بجایی که داشت
شب از سر سپاری و فطرت بخت	بخندید طایسی دگر روز و گفت
مرز آب روی ای برادر بکوی	که دهرت نیز د بشهر آب روی

کش را ند غیبت و ظلمها که از وی صا شود

بداند حق مردم نیک و بد	مکوی ای جوانمزد صاحب خرد
که بدم در اخضم خود میکنی	و در نیک مرد دست بد میکنی
که رفتم که زردان تهو رکنند	بیازوی مردی شکم پر کنند
ز غیبت چه میخواهد این سپاده	که دیوان سیه کرد و خنجر بخورد

حکایت

مرا در نظامیه ادرار بود	شب و روز تلقین و ذکر بود
مرا استاد اکثم ای پرسد	فلان یار بر من چیدمی برد
شنید این سخن بشوای آب	بندی بر داشت و گفت ای عجب
خودی بسنت نیامد ز دو	که معلوم کردت که غیبت نکو

اگر او راه دوزخ گرفت از پی
ازین راه دیگر تو در وی رسی

حکایت

کسی گفت حجاج خون خواره است ترسد همی راه و فریاد خلق	دلش همچو شک سیه پاره است خدا یا تو بستان از ودا خلق
جهان دین پر دیرینه زاد کز ودا مظلوم پکین او	چو از یکی بند پسرانه داد بخو اسند و از دیگران کین او
تو دست از وی و روزگارین بد نه پیدا دار و بهره مند آدم	که خود زیر دستش کند روزگار نه تیر از تو غیبت پسند آدم
بدوزخ برد مدبری را کناه و اگر کس بغیبت پیش می رود	که میماند پر کرد و دیوان سیاه مبادا که شهاب بدوزخ رود

حکایت

شنیدم که از پارسایان یکی دگر با پاسبان خلوت نشین	بطیبت تختدیدا کود که بعیش قنادند در بوستین
باخبر ماند این حکایت نمنت مدر پرده تو یار شوریده حال	بصاحب نظر باز کنند گشت نه طبیعت مراست غیبت حلال

بحایت روزه در حال طفولیت

بطغلی درم رغبت روزه خواست
یکی عابد از پاسبان کوهی
که بسم الله اول نیت بکوی
بس آنکه دهن سوری و پنی سپار
بیتابه دندان پیشین ببال
وزان پی سه مشت آب بر روی
و کرد پسته تا بمرق بشوی
و کرد سج بعد از آن غسل پای
که پس از من نداند درین شیوه
بکشند باده خدای آنچه گفت
که ای زشت کرد از زیان سخن
نه سواک در روزن کننی خط
و من کوزا کنینها نجسست
یکی را که نام آمد اندر میان

نداشت چوب که است و ز اساطیر
همی شستن این ختم دست درو
دوم نیت در سیرم کف بشوی
منافخ با بخت کو جاک بخار
که نهی است در روزن بعد از زوال
در پستنگه موی سپر تا ذوق
ز تبیج و ذکر انچه دانی بکوی
همین است ختمش بنام خدای
نه پنی که قنوت شد پسرده
فرستاد میخاش اندر نعت
تخت آنچه گوئی بدم بکن
بنی آدم مرده خوردن رواست
بشوی ای که از خوردن نهی است
بر نیکوترین نام و نعتش بخوان

بمال امر نه مایلید معناه بالترک
ادویه شوق

جو همواره کویی که مردم خرد	بهرین که نامت جو مردم برند
جان کوی سیرت بکوی اندرم	که گفتن توانی بروی اندرم
دگر شرت از دیده ناظرست	نه بی بصر غیب دان حاضر
بیاید همی شرت از خویشتن	کز فارغ شرم داری من

حکایت

طریقت شایان ثابت قدم	خلوت نشسته جدی بهم
یکی زان میان غیبت آغاز کرد	در ذکرهای ره باز کرد
کسی گفتش ای یار شوریده	تو سرگز غمناک کرده در زند
بگفت از بس جار دیوار خوش	همه سر تن داده ام پاشی
چنین گفت درویش صادق	ندیدم چنین بخت برکشیده
که کافری پیکارش این نیست	میدان وجود زبانش ست

حکایت

چه خوش گفت دیوانه مرغی	حدیثی که ز لب بدندان گوی
من ار نام مردم برشتی برم	مگویم جز غیبت مادر م
که داند در در دکان خسود	که طاعت همان به که مادر برد

این قصه از حدیث است
که در آن زمان از آن
مردمانی که در آن
زمانه بودند

بنیت

دو چیت از دوبرستان ^م ام	دیفی که غایب شد از نیک نام
دوم انگ نامش برشتی ^{بر}	یکی انگ نامش یا طل خور
تو خیر خود از وی توقع مدار	هر انکو برد نام مردم بجار
که پیش تو گفت از بر من مان	که اندر قهای تو کوید میان
که مشغول خود و ز جهان غافل آ	کسی پیش من در جهان عاقل آ

کشا را ندر کیانی که غبت ایشان ^{روا} باد

و بنین در کشتی جبارم خطا	سه کس را شنیدم که غبت روا
که ز بردل خلق پنی کزند	یکی پادشاه ملامت پسند
که خلق باشند از و بر هر ^{مهر} سز	حلال است از و نقل کردن خبر
که خود می درد پرده خویش تن	دوم پرده بر بی حیاسی ^{تن}
جوار می در افتد کردن بجاه	ز حوضش مدارای برادر نکا
ز فعل بدش هر چه دانی بگو	سیوم که ترا ز وی ناراست گو

مکاتبت از دو سیتانی

بدروان ^{بدر} پستان برگذشت	شنیدم که از دی در آمد ز دشت
ز ماکول و طعمی که بایشش او	جو چری فرید او ز بقال کو
بر آورد دزد سیه کام بانک	بزد دید بقال از و نیم دانک

نارنگی او

در این کتاب
نارنگی او

بسم الله الرحمن الرحيم

خدا یا تو شب رو باش مسود که ره میزند سیستانی بروز

کشتار اندر کوشش غازی و مذلت غازی

یک گشت با صوفی در صف	ندانی فلانت چه گشت از قفا
کشتار کوشش ای برادر زحمت	نداسته بهتر که دشمن چه گشت
کسانی که پیغام دشمن برند	زدشمن همانا که دشمن ترند
کسی قول دشمن نیارد بدو پست	جز آنکس که در دشمنی یار او
نیارد دشمن جفا گفتم	جنان که کشیدن برزد تنم
تو دشمن تری کاوری بردمان	که دشمن چنین گشت اندر همان
سخن چین کند تازه جنگ قدیم	بخشم آورد نیک مرد سلیم
از آن سخنشین تا توانی کوبیز	که مرفشه خفته را گشت خیز
سبیه چاه و مرد اندر بسته پای	به از فشه از جای بردن بجای
میان دو کس جنگ جول پست	سخن چین بد بخت میز گشت

حکایت فریدون و وزیر و مرد غازی

فریدون و وزیری پسندیده داشت	که روشن دل و دور پسندیده داشت
رضای حق اول نکد داشتی	در کا پس فرمان شده داشتی

که ندید ملک و توفیر کسب	نهد عامل سپید بر خلق رنج
که کردند رساند سم از پادشاه	اگر جانب حق نداری نگاه
که هر روزت آسایش و کام باد	یکی رفت پیش ملک بباد
ترا در نهان دشمنی این وزیر	غرض شنو از من نصیحت پذیر
که پس هر روز از وی ندارند دام	کس از خاص شکر نماند پند عام
بمیرد و دندان زرو سیم باز	بشرطی که چون شاه کردن ساز
مبادا که نقدش نیاید بد	تو باید ترا زنده این خود پست
یختم سیاست نمک کرد شاه	یکی سوی دستور دولت پنا
بخاطر جرایبی بد اندیش من	که در صورت دوستان چنین
نشاید جو پرسیدی اکنون	ز من پیش تختش پرسیدی گفت
که باشد خلقت همه نیک خوا	چنین خواهم ای نامور پادشا
بقایش خوانندت از بیم من	جو موت بود و عده پیغم
سرت سبز خوانند و عزت دراز	تو ای که مردم بصدق و نیاز
که جوشن بود پیش تیر بلا	غینمت شمارند مردان دعا
کل رویش از ناز کی بر گفت	بندید از شهر یار آنچه گفت

ز قدر و مکانی که دپشوردا
بداندیش را زجر و تادیب کرد
ندیدم ز غماز سرشته تر
ز بدبختی و تیره رایبی که او پ
کنند این و آن خوش در پایان
میان دو کس آتش افروختن
جو سپیدی کسی ذوق خلوت جمید
لبوی آنجه دانی سخن سودمند
که فردا پیشیمان برادر خویش

مکانش بی خود و قدرش فرا
پیشانی از گفت خویش خورد
کمون طالع و نخت برشته تر
خلاف افکند در میان دو دو
وی اندر میان کو ز نخت و جخل
نه عقلیت و خود در میان سخن
که از هر که عالم زبان در کشید
و کز نیس کس را نیاید پسند
که آو خجرا حق نکند دم بکوش

کشتار اندر پرورش زنان و ذکر صلاح و فساد ایشان

زن خوب فرمان بر مارد
برونج نوبت بزن بردت
سمه روز اگر غم خوری غم مدا
که را خانه آباد و همی نه دوست
زن خوش نشنیدن نشان زنگ

کند مرد درویش را پادشاه
جو بار موافق بود در برت
جو شب غمچارت بود در کنار
خدا را بر حمت نظر سپوی او
که آئینه کاری میوشد عیوب

دلدارم باشد زن نیک خوا	دلیکن زن بد خدا یا پناه
چو حلو اخورد سر که از دست شوی	نه حلو اخورد سر که اندوه روی
چو ستور باشد زن خوب روی	بدیدار او در بهشت شوی
کسی برگرفت از جهان کام دل	که یک دل بود با وی آرام دل
پیر از پری چهره بهشت خوی	زن دیو سیمای خوش طبع جوی
اگر پارسا باشد و خوش سخن	که در نگویی و زشتی کن
جو طوطی کلاغش بود نهنم	غیبت شمار و خلاص از قفس
پسر اندر جهان نه با و ادکی	و گرنه بنده دل به پیار کی
برندان قاضی گرفت و به	که در خانه دیدن برابر و کفی
سزغید باشد بر آنکه خدا	که بانوی ششش بود در پرای
و ز غمی بر پیرایی به بند	که بانگ زن از وی بر آید بند
چو زن راه باز آید در دین	و گرنه تو در خانه نشین چو زن
اگر زن ندارد دسوی مرد گش	سراویل کلکیش در مرد پوش
زنی را که چلیست ز ناراستی	بلا بر پسر خود نه زن خواستی
چو در کیله جو امانت شکست	از انبار کندم فرو شوی دست

نوروز

عالم

بران بنده حق نیکویی حواست	که با او دل و دپت زن رات
جو در روی پیکانه خندید زن	دگر مرد کو لاف مردی خرن
زن شون چون دست در فکیده کرد	برو کو بنه پنجه بر روی د
ز پیکانسان چشم زن کو ز باد	جو سپردن شد از خانه در کو ز باد
جو پینی که زن پای بر جای نیت	بسات از خرد مندی و رانی
کریز از کفش در دمان تنگ	که مردن به از زندگانی به تنگ
سوشش از چشم پیکانه روی	و گشتند چه زن آنکه چه شی
زن خوب خوش طبع و رخت و بار	و ما کن زن دشت ناپاکار
چه نوا آمد این یک سخن زان دو	که بودند سر گشته از دست زن
بگفت کس را زن بیداد	دگر گفت زن در جهان خود بداد
زن نو کن ای دوست سر نو بباد	که تقویم باری نیاید بکار
تبی پای رستن به از کفش تنگ	بلای سپهر به که در خانه جنگ
کسی را که پینی گرفت از زن	کن سعد یا طعنه بروی زن
تو هم جو ر پینی و بارش گشتی	اگر یک سحر در کنی رشتی

جوانی ز ناسازکاری جنت

مراجله و جهته
مکران باری از دست آن خضر جم

بسختی بنه کنتش ای حواجه

بشب سنگ بالایی ای خانه سوز

جواز کلبه سنی دیده باشی خوشی

درختی که پوسته بارش خوری

بر سپهر می بنالید و گفت

ای حواجه
جنان می برم کاسیا سنگ زیر

کپس از صبر کردن نکرد خجل

جاسنگ زیرش نباشی بر در

روا باشد از بار خارش کشی

تحمل کن آنکه که خارش خوری

کشاد اندر تربیت کردن فرزندان و آخر از صحبت نادانان

تا موز را از تخت چین و ن

پاموز پرورده را دست رنج

کن تکته بردست کاسی که

بیایان رسد کیه پیسم و رز

جه دانی که گردیدن روزگار

جو بر پشه باشدش دیرین

ندانی که سدی مراد از چه یافت

بخزنی بخود از بزرگان قف

از توچ و تمهید استاد به

و گردست داری جوار و ن

که باشد که نعمت نماند بدست

اگر دهمی کی پیشه در

بغبت بگرداندش در دیا

کجا دیت حاجت بردیش کس

نه نامون نوشت و نه دریا شکا

خدا دادش اندر بزرگی صفا

پس چون از آن سرشت
ز صاحبان و نواز
ببیند آنش نشاند
که ناچشم بر هم
چو خاکی که نامت
پیر از خرمندی
که عقل و زایش
بمیری و از توانا
ببار و کار که سختی
پس چون پدید آید
خردمند و پیر چنین
کس و دست داری
بخود داری و تعلیم
به نیک و بدش و عده

نه انکس که کردن بفرمان نه	بسی یر نیاید که فرمان دهد
مران طفل که جور آموزگار	نه پند جفا پند از روزگار
بسر را کند دار و راحت دین	که چشمش نماند دست کین
مرانکس که فرزند را غم خورد	و که کسش خورد و بدنام کرد
که دارد از آموزگار بدش	که بدخت و بی ن کند چون خود

حکایت

شبی دعوتی بود در کوی من	ز جنس مردم در و انجمن
جواد از مطرب برآمد ز کوی	که درون شد از عاشقان مای ^{سوی}
پری پکری بود محبوب من	بد و گفتن ای لعلت خوب ^{دلالت} من
جوابا رقیبان نیایم بجمع	که روشن کنی مجلس ما چون ^{نخ}
شیندم سبی قامت یسمن	که میرفت و میگفت با خوشترن
محاسن چو مردان ندارم بد ^{ست}	نه مردی بود پیش مردان ^{نشت}

حکایت

سینه نامه ترزان فحش نخوا	که بیش از خطش نام گردد
از ان بی حمیت بیاید که سخت	که نامردیش آب مردی برخت

بسر کویان قلندر نشیت	پدر کوز خیرش فرو شوی د
درغیش مخدبر هلاک و تلف	کپش از پدر مرده به خلف

گشتار پرینر کردن از صحبت اجداد

خرابت کند صحبت خانه کن	برو خانه آباد گردان بزین
نشاید سوس با خن با کلی	که سر ببادش بود بدبلی
جو خود را بهر مجلسی شمع کرد	تو دیگر جو پروانه کردش نکرد
زن خوب خوش خوی آراسته	جه ماند با جلا ف نو خا پسته
در دم جو غنچه دی از وفا	که از خنده افند جو کل در وفا
نه چون کودک پیچ بر پیچ شک	که چون مثل شوان شک پش شک
مبین دل فریش جو خودت	کز آن روی دیگر جو غولست
کوش پای بوسی نذار دیس	ورش خاک باشی ندانندش
سراز مغزو دست از درم کنی	جو خاطر بغزند مردم دپی
مکن بد بغزند مردم نگاه	که فرزند خویش براید تباه

حکایت در معنی پرورش بندگان

درین شهر باری سمع رسید	که بازار کانی غلامی خرید
------------------------	--------------------------

منقول از نه خذوف و القدر بر نه النجی

شبانکه کز دست بردن شب
پری چیره هر چه افتادش بدست
نه هر جا که پنی خطی و لغریب
کوا کرد بر خود خدا و پرورد
رجل آمدش هم در آن ^{میشد}
جوهر دین شد از کاروان ^{کند و}
پرسید کین قلعه را نام چیست
بگفتش این راه را وین مقام
برنجید چون تنگ ترکان شدند
سیه را بر نمود کای نیکبخت
اگر من در کشک ترکان روم
در شهوت نفس کافر به بند
جوهر بند را می پرورید
و که میشد لب بندگان کرد
غلام آب کش باید خوشتر

بسر در کشیدش بازو عقیب
ذراخت او انیش در سریت
تو اتی طمع کردش در ^{او}
که دیگر نکردم بگرد فصول
دل افکار و سر بسته در روشی
به پیش آمدش سنگ لاجی میل
که بسیار پند عجب هر که زیت
بخشک ترکان ندانیم نام
نوگفتی که دیدار دشمن بدید
هم آنجا که پستی پند از رخت
نه عقیبت و نه معرفت بکجورم
و که عاقلی لب خود و لب به بند
به سبب برارش کز و بر خودی
دماغ خداوند کاری پرد
بود بنده نازنین مشت زب

کشتار اندر مدعیان کذاب

که مایک بازیم و صاحب نظر	که نوی شیتد با خوش بر
که بر سوره حسرت خورد روزه و	زمن بر پس فرسوده روزگار
که تعلیت بر شک خرما و پند	از ان تخم خسر ما خورد کوسند
که از کجش ریمان کوتاه است	سر کا و عصار از ان در که است

حکایت صاحب نظر و تقراط حکیم

بگردیدش از شورش عشق حال	یکی صورتی دید صاحب جمال
که شبنم برادرستی ورق	بر انداخت چاره خندان برق
بپرسید کاین را چه افتاد کار	گذر کرد بر تقراط بروی سوار
که هر که خطایی زد دستش نخواست	کسی گفتش این عابد پارت
ز صحبت که زبان ز مردم سپنوه	رود روز و شب در پابان و کو
فرود رفت پای نظر در گلش	ر بود دست خاطر فرو پی لش
بگریه که جند از ملامت خموش	جو آید ز خلش ملامت کموش
که فریادم از علی دور نیست	مکو کر بام که سعد و ر نیست
دل آن می رباید که این تو نیست	نه این نفس دل می رباید زد

شیند این سخن مرد کارا زان
بگفت از چه صفت نکویی رود
نکارنده را خود بین نقش بود
چرا طفل یک روزه هوشش نبود
محقق همان پند اندر ^{صفت عقل} ابل
نقا پست هر سطح من زمین پ
معاینست در زیر حرف سیاه
در اوقات سعدی نکند ملال
در این مختلست مجلس خور
نرخم ز خصمان اگر بر طعند

کهن سال پرده بختی رای
نه با هر کسی هر چه گوئی رود
که شوریده را دل پیغمبار بود
که در صنع دیدن چه بالغ چه خرد
که در خوب رویان چمن چکل
ز درشته بر عارض دلورپ
چو در پرده معشوق و در سیخ ماه
که دارد پس پرده جبین جلال
جوانش در درویشی پیروز
کسزین آتش پارس در تبند

کشاورز سلامت گوشه نشینی و صبر برای خلق اگر در جهان

اگر در جهان از جهان رسته است
کس از جور دست زبانه ناز
و کبر پری چون ملک زاپاس
مکشش توان دجله را پیش

در از خلق برخویشتن بسته است
اگر خود نماید و کز حق پست
بدامن در او زدت بدکمان
نشاید زبان بدایش بسته است

فرانم شد تر دامن	که این ز بد خشک دان دام
توروی از پستیدن حق بیج	بمل تا نگردد طقت بیج
جو راضی شد از بنده یزدان پاک	که اینها کردند راضی چه پاک
بداندیش خلق از حق آگاه	ز غوغای خلق شن کن تراست
از ان پی بجای نیارده اند	که اول قدم غلط کرده اند
دو کس بر حدیثی کاندکوش	ازین تابان زان من تا سر و ش
یکی بند کیر دیکمی ناپسند	نه پردازد از حرف کیر تی بند
فرمانده در کنج تار یک جای	چه در یابد از جام کیستی نای
مپندار اگر شیر و گاو و بهی	که ز اینان بردی وحیت رسی
اگر کنج خلوت کرنند که	که پروای صحبت ندارد بسی
مذمت کنندش که ز رقت و ریو	ز مردم جهان می گویند که دیو
و کرخنده رویت و آیز کار	عقیقتش ندارد و پر سیر کار
غنی را بغیبت بدرند پوست	که فرعون اگر پست در عالم است
و کبری نوایی بگوید پسوز	مکون نجت خوانندش و تیره روز
و کرام رانی در آید ز پای	غیبت نماید و فضل خدا

خوشی را بود در قف ناخوشی	که تا بخدا زین جا و کردن کشتی
سعادت بلندش کند پایه	و کرتنگ دستی تنگ مایه
که دون پرورست این فرومایه	بخایندش از کینه دندان بر
هر بصیت نماید و دنیا پرست	جویند گادی بدست درست
که ایشه خواند و بی نخت خوا	و کردست سمت بداری ز کار
و کرخانمی فخش کر ماه و می	اگر ناطق طبل پر یا و می
که چپ ره از پیچم سپر بر کرد	تخل کنانرا نخواهند مرد
که بر نندازد و کین چه دیوانیت	و کرد سرش سول و مروت
که مالش مکر روزی دیگر است	تغنت کندش کرانگد خود
شکم بنده خواند و تن پرورش	و کر نغز و پاکیزه باشد خورش
تن خویش را کسوتی خوش کند	و کر کاخ و ایوان نقش کند
که خود را پایدارست همچون زمان	چنان آید از طعنه بردی زمان
سفر کرد کانش نخواهند مرد	و کر پادشاهی یاحت نکرد
که دانش منزه باشد و رای و فن	که نرفته پیرون از آغوش زن
که کرشته نخت و برشته گوشت	جهان دیده را هم برزند پوست

که شش خط از اقبال بودی و بر	زمانه نراندی ز شهرش شهر
عزت را نکوش کند خورده	که میرنج از خفت و خیزش زمین
و کوزن کند کویا ز دست دل	بگردن در افتاد چون سر بکل
نه از جور مردم دهد زشت روی	ز شاهد زمانه دم زشت کوی
و کربل مکلف زید مال دار	که زینت بر امل تمیزست عا
زبان در نهندش با نیراجو تیغ	که بدخت زردار در از خود تیغ
کوت بر کند خشم روزی ز جاک	سر اسپه خوانندت و تیره را
و کرد باری کنی از کس	بگویند غیرت نذار دهنی
سخنی را باند ز کونینده بس	که فردا دوست بود پیش و پس
و کو قانع و خوشی تن دار کشت	به تشنیه خلقی گرفتار کشت
که بجزون پدر خواهد این سکه مد	که دیار ما کرد و چهرت میرد
که یار دکنج سلامت نشت	که پیغام از خفت دشمن زینت
خدا را که ماتد و ابناء ز جنت	ندارد شنیدی کی ترپاچ
رهایمی نیاید پس از دست کس	که قمار را چاره صبرست و بس

جوانی منه مندر زانه بود
نگونام و صاحب دل و حق پرست
قوی در بلاغات و در نجو بست
یکی گفتیم ز صاحب دلان
برآمد سودای من پرچ روی
نور روی همان عیب دیدی گشته
یقین شنوا ز من که روز یقین
یکی را گفتی و تدبیر و رای
یک خنده پسند بروی جفا
بود خار و کل با هم ای سوشند
کراشت خویی بود در شست
صفایی بدست آرای خیره روی
طریق طلب کز عتوبت روی
منه عیب خلق ای خود مندر پیش
جواد من آوده را چند زغم

که در وعظ چالاک و مردانه بود
خط غار خورشخو شتر از خط دست
ولی حرف ای یک گفتی در پست
که دندان سپین ندارد دندان
کوزین جنس سپوده دیگر کوی
ز جندان منجر خیم عقلت پست
نه پست بدم دم نیک پن
کوش پای عصمت بخیر ز جای
برزگان چه گفتند خدا صفا
چه در بند خاری ز کل دپسته بند
نه پند ز طایوس جز پای زشت
که تمایز آینه تیره روی
نه حرفی که انکشت بروی نه
که جنت فرود و ز دار عیب خویش
جو در خود شناسم که تردانم

نشاید که بر کس ارشتی کنی	جو خود را تاویل پشتی کنی
جو بد ناپسند آیت خود کنی	بس آنکه بهم پیه کو بد کنی
من از حق شناسم و کز خود	برون با تو دارم درون با خدا
جو طامع بقیت بیا را پستم	تصرف کن در کز و را پستم
تو خاموش اگر من بهم بایدم	که چسب سود و زیان خودم
اگر سیرت خوب و کرم گزست	خدایم بجز از تو دانای ترست
کسی را بگرداد بد کن عذاب	که چشم از تو دارد به نیکی ثواب
نکوکاری از مردم نیک را	یکی را بد می نویسد خدای
تو نیز این عجب هر کوا یک هنر	نه بینی زده عیشش اندر گذر
نیک عیب او را برانگشت چ	جانی فضیلت بر او رسید
جو دشمن که در شعر سعدی نکا	بغفت کند و اندرون تابه
ندارد بصد نکته نخر گوش	جو زحنی به پند برادر خوش
خواین غلش نیست کان بد پند	چند دیده نیک منشن کند
نه خلق را حسن باری شست	سپاه و سپید آمد و خوب و زشت
نه هر چشم و ابرو که پنی نکوست	بخور بسته مغز و بیند از پوست

ششم باب شکر

نفس می نیارم ز دارشکر دو	که شگری ندانم که در خورد او
عطایست بر موی از در تنم	چگونه بهر موی شگری کنم
ستایش خداوند خشنود	که موجود کرد از عدم بنده را
که اوقات وصف احسان او	که او صاف مستغرق شان او
بدلی که شخص آفریند ز کل	روان و خرد بخش و مهرش دل
ز پشت پدر تا پایان شب	اگر تاجه تشرف دادت ز غیب
چوپاک آفریدت برش باش و پاک	که تنگ است تا پاک رفتن بخاک
پای پی پستان از آینه کرد	که مصقل نکیرد جز زنگار خورد
نه در ابتدا بود آبی منی	اگر مدی از سر بدر کن منی
جو روزی بسی آوری سوی خویش	کمن بکیه بر زور بازوی خویش
بسر بچگی کس نبرد پست کوی	سپاس خداوند توفیق کوی
جراح نمی بینی ای خود پرست	که بازو بگردش را در دست
جو آید بکوشیدن خیر پیش	توفیق حق دان نه از خیرش
تو قائم بخود نیستی یک قدم	ز غیبت مد میرسد دم بد م

نظنک دامن بسته بودی زلف	همی روزی آمد بخشش زلف
جوانش بریدند و روزی گشت	بهستان مادر در آویخت دست
غیمی که رنج آردش دیش	بدارود متد آتش از خویش شهر
بس او در شکم پرورش یافت	زانوب معدۀ خویش فیت
دوبستان که امروزه گناه	دو چشمه سم از پرورش گاه
کنار و بر مادر دل پذیر	بهشت وستان در و جوی
درخت بالای جان پرورش	ولد سیوه نازنین بر برش
نه رکمای پستان در و دلست	بس از بنکری شیر و دلست
بخونش فرو برده دندانیش	سه شته در مهر خو نخوا از خویش
جواز و قوی کرد و دندان طبر	بر اندایش ایستان بصبر
جنان صبرش از شیر خامش کند	کهستان شیرین فراموش کند
تو نیز ای که در توبه طفل را	بصیرت فراموش کرد دکا

حکایت

جوانی سرازرای مادر تافت	دل در دندش بر آذین تافت
جوجپاره شد پیشش آورد مده	که ای پست مهر فراموش عمد

نه گریان و در مانده بودی خسرد	که بشما ز دست تو خواهم نبرد
نه در همد نیروی حالت بنود	مکس را ندن از خود بجالت بنود
توانی گزان یک مکس رنجای	که امروز سالار و سر بچای
بحالی نری باز در قصر کور	که نتوانی از خویشتن دفع مور
دگر دیده چون بر فروز دجسراغ	جو گرم لحد خور د پیس دماغ
جو پوشیده جشمی به پسنی که را	نماند همی وقت رفتن ز چاه
تو که شکر کردی که بادیده	و که نه تو هم جشم پوشیده

کشاوند صنع بابی تو در ترکیب خلقت انیان

بین تا یک انخت از جند بند	بصنع الهی بهم در فکند
بساختگی باشد و ابله	که انخت بر حرف صنعش بنی
تا مل کن از بهر رفتار مرد	که جدا سخنان پذیر و وصل کرد
که بی کردش کعب و زانو پا	نشاید قدم بر گرفتن ز جای
از ان سجده بر آدمی سخت نیست	که در صلب آدم هر یک بی نیست
و صد مهره در یکدگر سخت	که کل مهره چون تو برداشت
رکت در منت ای بسندیده	زمینی در و سپید و شپ جوی

بر کبری اوردی

بصره سپهری و فکرو تیز	جوارج بدل دل بدش غریز
بهایم بروی انداختاده خوار	تو همچون الف بر قدمها پیوار
نکون کرده ایشان سرازهر خور	تو آری بعزت خورش پیش
تر پند ترا با جبین سپهری	که سر بر بطاعت فرو آوردی
بایغام خود دانه دادت ز گاه	نکردت جوائع عام سپهر گناه
ولیکن پدین صورت دلپذیر	فرقت مشوسیرت خوب گیر
ره راست باید نه بالای راست	که کافر هم از روی صورت جویا
خردمندم دانشت شناس	بدوزخ نغمت بلخ سپاس

حکایت در معنی شکر منعم

ملک زاده اسب ادم فتاد	بکردن برش محسن برسم فتاد
جوشش فرود رفت کردن بتن	نمکشتی سرش تا نمکشتی بدن
بر کشکان بماندند حیران درین	مکوفلیپوفی زیونان زمین
سرش باز چید و رک دست شد	و کروی بنودی زمین خواست شد
در نوبت آمد نبرد یک شاه	بعین عنایت نکردش نگاه
خردمند را سر فرو شد به شرم	شنیدم که میرفت و میگفت نرم

زبان از مراعات
اشنیدم که میرفت و میگفت نرم

اگر وی پیچید می کردش
فرستاد تخی بدست ری
فرستاد آمد بر شهریار
بغدر از پی مرد بشتافتد
نکن کردن از شکر منع هیچ
شنیدم که پیری پسر را ششم
ترایشه دادم که سینه من
زبان آمد از بهر ذکر و سبک
گذرگاه قرآن و پندت گوش

سوادش چنان شد بودم
که از او نظر اندزد

پیچیدی امروز روی از منش
که باید که برعود پورنش
بگرد آنچه گفتش خداوند کار
بخشد بسیار و کم یابند
که روز بسین سر براری هیچ
ملاست می کرد کای شوخ چشم
نکفتیم که دیوار مسجد بکن
بغیبت نکردانش حق شناس
یهتان و بطل شنیدم مگوشت

نظاره انا صنع باری جل و علا

شب از بهر آسایش تو روز
دو چشم از پی صنع باری نگوی
نیم از برای تو فروش دار
اگر باد و برفست و باران و
سمه کار داران فرمان برند

نه روشن و نه تاریکی فروز
زعیم برادر فرو گیر و دوست
همی پت را ندب طهار
وگر عد جوکان زند برق تیغ
که تخم تو در خاک می پرورند

اگر تشنه مانی ز سبختی مجوش	که سقای ابرابست آرد بدوش
ز خاک آورد زنگ بوی طعام	تماشا که دیده و مغسرو کام
عسل دادت از نخل و من از سما	و طب دادت از نخل و نخل از نوا
همه نخل بندان بخایند دیت	ز حیرت که نخل چنین کس نبست
خورد و ماه و پروین برای تواند	قنادیل سفت سپرای تواند
کحل آوردت از خار و از نافه شک	ز راز کان و برک تراز و خوشک
بدست خودت چشم و ابرو ز شکست	که محرم با غیار نتوان گذاشت
توانا که او تا زین پرورد	با بوان نعمت چنین پرورد
بجان کنت باید نفس نفس	که شکرش نه کار ز بانیت و بس
خدا یا دلم خون شود دیده ریش	که می بینم انعامت از گفت پیش
نگویم دودا ام و مورد و سیمک	که فوج ملایک بر اوج فلک
هنوزت سپاس اندکی گفته اند	ز چندین هزاران کی گفته اند
برو سدید دست و دقیر بنوی	برای که پایان ندادد مسیری

می توانی من پرورید

کشتار اندر نظر در حال تو انان و شکر گفت من کنتن

نذا ند کسی قدر روز خوشه که روزی نیفتد بسختی گشتی

زمستان درویش در تنگ پای
سیلی که بکشد نالان نخت
جود دانه رو باشی و تیسری
بر پر کهن بر خشد جوان
چه داند کجویان قدر آب
عب را که برد جلد باشد قعود
کسی قیمت تن درستی خشت
تو آتیه شب کمی نماید دراز
بر اندیش از افغان و خیزان
بیانک دین خواه چه بدار گشت

چه سهل است پیش خداوند مال
خداوند را شکر صحت نکفت
بشکرانه با کند پایان پای
توانا کند جسم بر ناتوان
زواندگان پر سپر در آفتاب
چه غم دارد از تشنگان ز رود
که بکشد چاره در تب گذشت
که غلطی ز چهل و پهلوی ناز
که رنجورد اند درازی شب
چه داند شب پاسبان چون

حکایت سلطان طغرل و مندی پاسبان

شنیدم که طغرل شبی در خزان
ز باریدن برف و باران و سیل
دلش بر وی از رحمت آورد و جو
دی منظر بایش بر طرف بام

گذر کرد بر مندی پاسبان
بلرزش در افتاده همچون سیل
که اینک بپاوستیم میوش
که بیرون نوپستم بدست غلام

درین بود باد صبا در وزید	شسته در ایوان شاهی خرید
دشمنی پری چهره در خیل داشت	که طبعش با و اندکی میل داشت
تماشای ترکش خان خوش قفا	که میزد وی سبکین رفتش زیاده
قبایو سینی گذاشتش بکوش	ز بد بختیش بر نیامد بدوش
مگر پنج سپر بار و پس نبود	که چو در پھر انتظارش فرود
لکه کن جوسلطان بغفلت نخت	که چون یک ز تشنای دادان چه
لکه نیکیخت فرا مو شش شد	چو دست در آغوش آغوش شد
تراشت بعیش و طرب می رود	جه دانی که بر ما چه شب می رود
فرود برده سپر کالو انی بدیک	چه از پا فرودفتکانش بریک
بدا دای خداوند زورق در آب	که چار کار از اگشت از سر آب
توقف کیندای جوانان چست	که در کار و اند پیران پست
توخوش خفته در سوچ کاود	مها رفته در کف پاربان
جه نامرین در گوشت چه پیکر رما	زین باز پس ماندگان پری
ترا که پیکر هیون پیر برد	پاده جه دانی که خون می خورد
آرام دل خفتگان در بنه	جه داند حال کم کر پنه

مکن ناله از پی نواسته بسی	جو سپی ز خود ناتوانتر کی
---------------------------	--------------------------

حکایت

بر سینه تنی یک درم دادم	تنی خویش را کپوت خام کرد
بنالید کای طالع بد لکام	بگرمانه بختم درین زیر خام
جوانخت آمد ز سخی خوش	یکی گفتش از جاه زندان خوش
جای آرد ای خام شکر خدای	که چون مانده خام بردیت و پای

حکایت

یکی کرد بر پا ریای کذر	بصورت جهود آمدش در نظر
تغایی فرو گفت بر کردش	خشید در ویش پیرانش
خجل گشت کانه از من آمد خطا	بختی بر من چه جای عطا
بشکرانه گفت بلمه پستم	که آنم که پنداشتی نیستم

حکایت

زن باز پس مانده بیکریت	که مسکین ترا ز من برین شکست
جان دید گفتش ای هوشیار	اگر مردی این یک سخن گوش دار
برو شکر کن ز رخسار بر نه	که آن سر بی آدمی خسر نه

حکایت زند و دانشمند

فقیهی برافت و پستی گد	بستوری خویش مغرور گشت
زخوت بروالتغائی نکرد	جوان پسر بر او دو کای پسر
کبر کن چون بنمت در ی	که نه سروی آید ز مستکبر
یکی را که در بند پستی محنت	مبادا که ناکه در افستی ریند
نه افر در امکان تقدیر مست	که فردا چون باشی افتاده پست
ترا آسان خطمسی در نشت	مزن طعن بر دیگر در گشت
بر بندای پهلان بشکرانه دست	که ز نار مغ بر میانست نیت
نه خود می رود هر که جو یای اوت	بعقش کشان می برود و نیت
انگه ناقضا از کجی پسر کرد	که کوری بود کجی بر غیر کرد

تظدر ای باب وجود عالم تدبیر

نهادت باری شاد در پیل	نه خدایک زور او و با ابل
تمیدان بسی صنعت در نبات	اگر خواجه را مانده باشد حیات
رمق مانده را که جان از بدن	براید چه سود انکبین در دمن
یکی گرز فولاد بر مغز خود	کیس گشت صندل بالمش بدر

ز پیش خطا تو اینی گریز	ولیکن مکن باقضا پنجه تیز
درون تابود قابل شرب وکل	بدن تان رویت و پاکیزه بکل
خراب آنکه این خانه کرد تمام	که با سم نیازد طبع و طعام
مزاجت تر و خشک و گریز و سرد	هر یک ازین جاد طبعیت مرد
یکی زمین جو برد یکی یافت دست	ترا زوی عقل طبعیت نکست
اگر باد سرد و نفس نکذرد	تف معده جان در غوش آورد
و کرد یک معده بخوشد طعام	تن نازنین را شود کار خام
در اینان نه بندد دل اهل شناخت	که پیوسته با سم نخواهند پخت
تو ایمنی تن بدان از خورش	که لطف حقت میدید پرورش
بختش که گردیده بر تیغ کار	نهی حق شکرش نخواهی گذارد
جو رویی بخدمت نهی بزرگین	خدا را ثنا گوی و خود را بسین
که فتم که خود خدمتی کرده	نه پیوسته اقطاع او خورده
که انیت تسبیح و ذکر و حضور	که دارا بناید که باشد غم دور

ممن در پایتبه ازل و توفیق خیر

نخست او ارادت بدل از ثنا	بس این بنده بر آستان سنا
--------------------------	--------------------------

بفرودم از رقب بر رقبه او	تف دیگران چشم و نوم حسود
دگر زیرستان بدم خوش	براحت دهم روح را پرورش
بسنجی گشت این ندبم	روم زمین پس عبقری گسرم
خیالش خف کرد و کالیوه زد	بموشش فرود در دج جگم
فراغ ساجات و رازش نما	خورد خواب و ذکر و نمازش نما
بصحرای آمد سپهر از عشوت	که جایی نبودش فراغت
یکی بر سپهر کل می سرشت	که حاصل کند زان کل کورشت
باندیشه لختی فرو رفت پر	که ای نفس کوتاه نظر ندیکه
چه بندی درین خشت زرین	که یک روز خشتی گشت سدا رکت
طمع را نه جذان دانست باز	که باز نشیند یک لقمه باز
بدارای فرومایه زیر خشت دست	که چون نیاوید یک خشت لب
تو غافل در اندیشه سودا	که پرایه عمر شد با مال
غبار هوا چشم عقلت بدو	پس مویس گشت غرت
بکن سرمه عقلت از چشم پاک	که فردا شوی سرمه در چشم خاک

هکایت سداوت در میان دو شخص

میان دوتن دشمنی بود و جنگ
ز دیدار هم تا بجای رمان
یکی را اجل در پیر او زدیش
بدانیش ویرا درون شاد
شبتان کوش در اندوخته
خامان یا لیش آمد فراز
چو شایست مجموع انکس او
ز روی عداوت یازوی زور
سرمه او دیدش اندر منقار
وجودش گرفتار زندان کور
جان تنکش آکنده خاک آغوش
ز دور فلک بدر روشن ملال
گفت دپت و سرخی روزمند
جنانش بود حمت آمد دل
پشیمان از کرده خویشت

بیر از کبر بر یکدیگر چون
که بر سر دوتنک آمدی آسمان
سرمه او در روز کاران عیش
بکورشش پس از مدتی برگشت
که وقتی سرایش زبانه زد
همی گفت با خود لب از خنده باز
پس از مرک دشمن در آغوش
یکی تخت برگدش از روی کور
چو چشم جهان پیش آکنده خاک
تنش طعمه کرم و تاراج مور
که از علاج بر تو تا پیوه دان
ز دور زمان سرودش خلل
اجدا کرده ایام بندش زبند
که بهر شت بر خاکش از کبر کل
بفرمود برنگ کورن شت

کرا حق نه توفیق چیزی سپد	کی از بند چیزی بغیری سپد
زبان را چه منت که اقرار د	به بین تا زبان را که گشت ارد
در معرفت دیده آدمیت	که بگشاده بر آسمان و زمیت
کیت فهم بودی شیب و فراز	که این در کردی بروی تو باز
سر آورد دست از عدم در جود	درین جود بنها دو دروی سجود
و گرنه کی از دیت جود آید	بحالت که سر سجود آمد
بحکمت زبان داد و کوشش آفرید	که باشد صندوق دل را کلید
اگر نه زبان قصه برداشتی	کس از سپردل کی خبر داشتی
و گرنستی سعی جاسوس کوشش	خبر کی رسیدی بسلطان هوش
مرا لفظ شیرین خواننده د	ترا سمع ادراک داند د
مدام این دو چون جاجیان درند	ز سلطان بسلطان خبر می بند
چاندیشی از خود که فصلم نکوت	از آن در نمک کن که توفیق است
برد بوستان بان با یوان شاه	سه نو با ده کل هم زبستان شاه

حکایت مندوبان و ضلالت بت پرستان

بقی دیدم از علاج در سپو منات	مرصع جود در جاهلیت منات
------------------------------	-------------------------

جهان صورتش نه تنال که
زمر ناحیت کاروانسار و
طبع کرده رایان چرخ و چکل
زبان آوردان رفته از هر مکان
فرومانده از کشف آن ماجرا
منی را که با من پسر و کار بود
نبری به پرسیدم ای برمن
که مدحش این ناتوان بگوید
نه نیروی دستش نه رفتار پا
نه پنی که جانش از کهر است
برین گفتم آن دوست دشمن گرفت
من از خبر کرد و پیران دیر
فت دند که بران یازند خوان
چون راه گزینش را
که مردار چه شیار و صاحب

که صورت نه بند از آن خوبتر
بیداران صورت بی روان
جوسعدی و فاذان بت سخت دل
تضرع کنان پیش آن بی زبان
که جی جادی پرستند چرا
نمک و حشره سم گوی و سم یار بود
عجب دارم از کار این بقعه
متید بجا ضلال اندر نه
درش بکنی بر نخیزد
و فاجستن از شک چنان خطا
جوانش شد از چشم و درمن گرفت
نزدیم دران انجمن روی خیر
جوسک و درمن از بهر آن اینجا
ره راست در جانشان گزیند
نزدیک بی دانشان جاهل است

نکته
یار و دوست
نکته

نکته
نکته

فروماندم از جاره همچون عسیرین
 چه بینی که جاهاں یکین اندریت
 برین بر عین را سپردم بلند
 مرا نیز با نقش این بت بخت
 بدیع ایدم صورتش در نظر
 که سا لوک این منزلم عن قرب
 تو دانی که سر زین این رقعہ
 چه معنیست در صورت این صنم
 بر من ز تادی برافروخت روی
 سوالت صوابست و فہمت جلیل
 بسی چون تو گردیدم اندر سفر
 جز این بت کہ صبر از پنجا کہ
 و کہ خواہی امشب ہم اینجا باش
 شب اینجا بیدم بفرمان پیر

برون از ما را ندیدم طہرین
 سیلاست بتیلم این اندر
 کہ ای تیر فیر و ایتا و زند
 کہ شکلی خوش و قاضی دلکش است
 ولیکن ز معنی ندارم خبر
 بد از نیک کمتر شناسد غیب
 نصیحت کر شاه این بقعہ ۴
 کہ اول پرستند کانش منم
 پسندید و گفت ای پسندیدہ کی
 بمرکز سپدہ کہ جوید و لیل
 بتان دیدم از خویشتن چہر
 برادر بیزدان دادار دست
 کہ فردا شود پسر این بر تو فاش
 جوین بجاہ بلا در اسپر

عبادت بتیلم کرانی
 حکم در روی کارا کافاجی

شبنی بجز دو زیارت در آن
کشیشان سرگزینار زده آب
مکر کرده بودم کفای عظیم
عمه شب درین قید غم بتلا
که ناکه دهل زن فرو گفت کوس
خطیب سیه پوش شب بی خلا
قادر آتش صبح در پخته
تو گفستی که در خط زنجار
مغان تبه کار ناشیسته روی
کس از مرد در شرف و از زن ماند
من از غصه در بخور و از خواب
پیکار از آنها برآمد فروش
جو بختانه خالی شد از انجمن
که دایم ترا پیش مشکل نماند

مغان کرد من نیل و ضرور نماز
بلفک بجوم دار در آفتاب
که بودم در آن شب عبدالایم
یکم دست بردل یکی بردع
بخواند از صف و بر حسن چون
بر آورد شمشیر روز از غلا
یکدم جهانی شد از فروخت
ز یک گوشه ناکه در آمد تار
بدیر آمدند از در و دشت و کوی
در آن بستکه جای در زن ماند
که ناکه تایل برداشت دست
تو گفستی که در یار آمد بوش
بر من مکه کرد خندان بمن
حقیقت عیان گشت و باطل ماند

جو دیدم که جبل اندر و محکم است
 نیار پستم از حق و کبر سبک گشت
 جو بینی زبردست را زور دست
 زمانی بسا کوس کریان شدم
 بگریه دل کاوان کرد میل
 دویدند خدمت کنان پیوی من
 شدم عذر کو بیان بر شخص عاج
 تنگ رایگی بوپه دادم بد
 بتقلید کافر شدم روز چند
 جو دیدم که در دیر گشت این
 در دیر محکم پست
 آنکه گودم از زیر تخت و زبر
 بس پرده خراش آذر پست
 بغورم در آن حال معلوم شد
 که ماجرا چون در کشد ریسمان

خیال محال اندر و ندغم است
 که حق زایل ناطل با نیت
 ندم دی بود چرخ خود شکست
 که من ز آنچه گفتم پشیمان شدم
 عجب نیت سنگ از بکر دلی
 بغزت گرفت بازوی من
 بگریه ز کوفت بر تخت ساج
 که لغت برو باد و برت پست
 بر من شدم در مقالات ژند
 بکنجیدم از خسری در زمین
 دویدم جیب و راست چون عقابی
 یکی پرده دیدم مکل بسز
 مجاور سر ریسمانی بدست
 جود او دکا من برو موم شد
 براد صدم دست فرشتان

تخیل
 تخیل

ازان جمله تلخی که بر من گذشت	دانهام بزارم و ز شیرین گشت
در اقبال و تائید بوبکر سید	که مادر زاید چو قبل و بعد
ز جور فلک داد خواه آدم	درین سایه کستر پناه آدم
دعاگوی این دو قلم بنده وار	خدایا تو این سایه پائیده دار
که مرهم نهادم نه در خورد و ریش	که در خورد اکرام و انعام خویش
کمی این شکر نعمت بجای آوردم	و کربای کرد بخدمت سرم
فرج یافتم بعد از ان بندنا	هنوزم بکوشت از ان پندنا
یکی آنکه مر که دست نیاز	بر ارم بدرگاه دانای راز
پاد آید آن لعبت چنینم	کنده خاک در چشم خود چنینم
بدانم که دپستی که برداشتم	به نیروی خود بر نیفراشتم
نه صاحب دلان دست بر می کشند	که پیر رشته از غیب در می کشند
در خیر باز دست و طاعت و لیک	نه هر کس تواناست بر فعل و لیک
همین است مانع که در بارگاه	نش یزدن جویند زمان شاه
کلید قدرت در دست کس	توانای مطلق خدایت و بس
بسای مرد پوینده بر راه راست	ترا نیست منت خدا و ندر است

جو در غیب نیکو نادات شست
ز زنبور گرد این جلالت پدید
بو خوابد که ملک تو دیران کند
و گر باشدش بر تو بخشایشی
یکمهر کن بر او را پستی
سخن سودمندست اگر بشنوی
مقامی پای کت ره دهند
ولیکن نباید که شها خوری
فرستی مگر رحمتی بر بیم

باید ز خوی تو گرد از رشت
همانکس که در مار زهر آفرید
نخست از تو خلق پریشان کند
و پیانند خلق از تو آسایش
که دستت گرفت و برخواستی
بر دادن رسی که طریقت روی
که بر خوان عزت بجا طاعت نهند
ز درویش در مانده یاد آورد
که بر کرده خویش و اثن نیم

نهم باب توبه

پای که عزت بهشتا درت
همه برک بودن همی پیاختی
قیامت که باز دینو نهند
بضاعت بچندانکه آری بری
که باز و چند انکته تر

مگر خفته بودی که بر باد رفت
بتدبیر رفتن پیر خاستی
منازل با اعمال نیکو نهند
و کوشش شرمیاری بری
تبی دست را دل را کنده تر

نهم در غیب نیکو نادات
۱۳۷

نه چرخ در مریخ اگر کم شود	دلش ریش سرخ غم شود
جو خواجه سالت برون شد زده	غیمت شمرینج روزی گشت
اگر مرده پیکین زبان داشتی	بقیاده وزاری نغان داشتی
که زنده چون مست امکان گشت	لب از ذکر چون مرده بر مخم گشت
جو مارا بغفلت بشد روزگار	توباری دمی چند فرصت شمار

حکایت پیرمرد و پسر او بر روزگار

شبی جوانی و طیب انعم	جوانان شسیم چند می هم
جوبیل سرایان جو کل تازه روی	ز شوخی در انگشت غفلت بکوی
جهان دیده پیری ز مار کفایت	زد و در فلک لیل موش نهاد
جو فتنه دمان از سخن بسته بود	نه چون مالب از خنده چون بسته بود
جوانی فرارفت کای پسر مرد	چه در کنج حسرت نشینی بدرد
یکی پسر برادر از کرپان غم	با رام دل با جوانان بحم
بر آورد سر سال خورد از نهفت	جوابش نکر تا به پسرانه گشت
جو باد صبار کلستان وزد	خمیدن درخت جوانرا پسزد
حمد تا جوانیت و سر پیر	سگفته شود چون برزدی پیر

بهاران که باد آورد و پدید مشک
ترنید مرا با جوانان خمید
بیتید اندرم حشره بازی که بود
شمار است نوبت برین جوان
جو بر سر نشست از برزگی غبار
مرا برف باریده بر پرز اغ
کند جلوه طاووس صاحب چا
مرا غله تنگ اندر آمد در و
کلمستان مارا طاعت کوشت
مرا تنگه جان پدر بر عصا
مسلم جوار است بر پا چیت
کل سرخ رویم نکر ز ناب
سوزن نخن از کوکب نامام
مرا میاید حوط فلان کریت
مگو گفت لقمان که ناز پستن

بریزد درخت کهن بر خشک
که بر عارض صبح پیری دید
و ما دم سر رشته خواهر بود
که ناز شمع شستیم دست
در چشم عیش جوانی مدار
نشاید جو لیل تماشای باغ
جهنم خوی از باز پر کنده پال
شمار اکنون میدم سپردنو
که کل بسته بند جو پر مرده است
و کرکچ بر زندگانی خطا
که پیران بر نداستغانت بدست
خروفت چون زرد شد آفتاب
چنان زشت بنود که از پر خام
ز شرم کفان نه طفلانه نیست
براد سپا لمار خطا زیستن

هم از باد امان در کلبه است
به از سود و سرمای و امان زد
جوان تارساند سیاهی پور
برد پیر کین سندی بکود

حکایت

ز نالیدش تا بردن قریب	کهن پری آمد بنزد طیب
که پایم همی بر نیاید ز جایی	که دستم بک بر نه ای نیک رای
که گویی بکل در فرو رفته ام	بدان مانند این قامت خفته ام
که پایت قیامت براید ز کل	بدو گشت دست از جهان در کل
که آب شده باز نیاید بجوی	نشاط جوانی ز سپهران مجوی
در ایام پیری شش باش و در	اگر در جوانی زدی دست و پای
زمن دست و پاکابت از سر گد	جو دوران عمر از جمل در گذشت
که شام سپیدی دیدن گرفت	نشاط از من آنکه دیدن گرفت
که دور سو پس بازی آند	بیاید سو پس کردن از سر بدر
که سپری نخواهد دید از کلم	بسبب کج تان کرد و دلم
که شستم بر خاک بسیار کس	تفرج کمان در سوا و سو پس
پایند و رخک مابکد ز رند	کپانی که دیگر بغیب اندرند

درینا که فصل جوانی گذشت

درینا جان روح پرور زمان

درینا که مشغول باطل شدیم

ز سودای آن بوشم و این خورم

چه خوش گشت با کودکی آموزگار

بهمو و لعب زندگانی رفت

که بگذشت بر ما جو برق میان

ز حق دور ماندیم و غافل شدیم

نیر و خستم تا غم دین خورم

که کاری نکردیم و شد روزگار

گشتار از غنیمت شمر **ن قوت جوانی پیش از ضعف پیری**

جوانان طاعت امروز کس

فروغ دلتست و نیر و تن

فضا روزگاری ز من در بود

من این روز را قدر نشا ختم

چه گوشتش کند پیر خریز بار

شکسته قدح و در بند چیت

کنون کا و قنات بغلت زد

که گفت بحیون در انداز

بغلت بدادی ز دست آب پاک

که فردا جوانی نیاید ز سپهر

جو میدان فراخت کوی بز

که هر روزی از وی شب قدر بود

بدانستم اکنون که در با ختم

تو میرو که بر باد پایت سپوار

نیار و خواهی بهای دست

طریق ندازد کج ز باد است

جوا قنات هم دست و پایسی بز

چه جان کنون جز نیم خاک

جواز جا بکان در و دیدن کرد	پیردی سم افشان و خیزان بود
کر آن باد پایان فرشتد تیز	توبی دست و پای از شستن بخیز

حکایت در معنی ادراک پیش از وقت

شب می خوابم اندر پیابان فید	فرو بست پای و دیدن بقید
شتر بانی آمد هول و پستیز	زمانم شتر بر سپرم زد که خیز
مکودل نهادی ببردن ز بر پس	که بر مخی خیزی میانک جرس
مرا همچو تو خواب خوش در پست	ولیکن پیابان پیش اندر
تو که خواب نوشین میانک رحیل	نخیزی دگر کی رسد در سیل
فرو گشت طبل شتر پیابان	بمزل رسید اول کاروان
خنک سوشیاران فرخنده بخت	که پیش از دهن زن بپا ز ندر
بره خفتگان تا برارند پسر	نه پستند ز فکنا نرا اشر
سبق بودن رو که برخاست زود	بس از قفل بودن پیدار چود
یکی در بهاران سفشانند جو	جه کندم ستاند بوقت در و
کنون بایدا ی خفته پیدار بود	جو مرک اندر از دز خواب بود
جو شبست در آمد بروی شباب	شبست روز شد دیده بر کن خواب

من آن روز برکندم از عمر امید	که افتاد اندر سپاسی شنید
درینا که بگذشت عمر عزیز	بخوابد گذشت این دمی چند نیز
گذشت آنکه در ناصوابی گذشت	در این نیز دم در نیان گذشت
کنون وقت تخت اگر پروری	که امید واری که خسرمن بری
بشهر قیامت غرور نک دیت	که وجهی ندارد حکمت نیت
گرت جسم عتلیست و تدبیر کرد	کنون کن که چشمت خورد پیر
بایه توان ای بر سپود کرد	چه سود افتد آنرا که پیر مایه خورد
کنون کوش کاب از کمر در گذشت	نه وقتی که سیلاب از سر گذشت
کنونت که چشمیت اشکی یار	زبان در دمانست عذری یار
نه پیوسته باشد روان در بدن	نه همواره کرد زبان در دهن
ز داندگان بشنوا مرز و قول	که فردا انکیرت نکیر و بهول
غیبت شمار این کراخی نفس	که بی مرغ قیمت ندارد نفس
مکن عمر ضایع با فوس و حیف	که فرصت غریبت و الوقت

حکایت

تقضا زنده را رک جان برید	و کو کس برکش کریان درید
--------------------------	-------------------------

چنین گفت پندۀ تیزموش
 ز دست شامده برخوشتن
 که جنین ز تیمار و دردم سپنج
 فراموش کردم کرمک خویش
 محقق جو بر مرده ریز و کلمش
 ز حیران طنلی که در خاک رفت
 تو پاک آمدی بر حذر باش و پاک
 کنون بایدا این مرغ را پای بست
 نشستی بجای دیگر پس به
 اگر پهلوانی و کرتیغ زب
 خود جش اگر بکسلاند کمند
 ترا تیر خندان بود دست زور
 نه دل برین سال خورده مکان
 و دی رفت و فردا نیاید بست

جو فریاد و زاری پیدش بگو
 که رش دست بودی دریدی کفن
 که روزی دوشش از تو کردم هیچ
 که مرگ منت نالتوان کرد و رش
 نه روی که بر خود بسوزد و دش
 جهانلی که پاک آمد و پاک رفت
 که زشتت ناپاک رفتن نجاک
 نه آنکه که سر رشته بر دست بست
 نشیند بجای تو دیگر کسی
 نتوانی بدر بردن الا کفن
 جو در یک ماند شود پای بند
 که پایت ز رفت در یک کور
 که کنس بد نیاید برو کرد کان
 حساب از من کنی پس کن که

حکایت

<p>فرو رفت جم را یکی نازنین بدخمه در آمد بس از جندون جو پوشیده دیدش از روی کنن سن از گرم بر کنده بودم بر زور دو نیم جگر کرد روزی کباب در لعل کبابی ماست سه روز کار بسی تیرد و بیاد و از دشت</p>	<p>کنن کرد چون گمش از پیشین که بروی بگرید براری و سوز بنگرت چنین گشت با پیشین بگندد از و باز گریان که می گشت کونیده بار باب بروید کل و بشکند نو بسیار بروید که ما خاک باشیم و دشت</p>
---	---

حکایت عابد و یاقین خشت زین

<p>یکی پادشاه سیرت حق پرست سرشوندش جهان خیره کرد همه شب در اندیشه کین کین و کین در کرامت عجزم از بهر خوات سراسیمه کنم بای پشش رخام یکی خجسته خاص از پی دوست</p>	<p>فقدش یکی خشت زین بدست که سودا دل روشنش تیره کرد در و تا زیم نیا بد زوال بناید بر کس دو تا کرد و دست در خان سفش همه عود خام در حجره اندر پیر ابوستان</p>
--	---

شنیدم که شایر دم در کشید
 جوشد حاشا ز بی نوا سی تپاه
 چون دل تو کردم جوانی خویش
 غریبی که پرفت نه باشد سرش
 تا که پارس باشد شش زاد و بوم
 تو که خشم بروی نرانی رو آید
 هم انجامش بد ما بیاشت
 که گویند برشته بادان بین
 عمل کردی مرد منم شناس
 جو مناس فرو برد کردن بدو
 جو مشرف طریقی دیانت گذاشت
 و را و نیز در ساخت با خاطرش
 خدا ترس بیدانت گذار
 امین باید از داود اندیشه تا
 بیفشان و بشمار و فغان نشین

عاقل

جو خسر و بر پیش قلم کشید
 نوشت این شکایت بدگاه شاه
 بهنگام پری مانم ز پیش
 سیار از رویرون کن از کشورش
 بجنعاش مغرت و قلاب آدم
 که خود دشمن نفسش اندر قفاست
 شاید بلا برد که کس حکمت
 که ز دم آدم آیند پرو چن بین
 که مناس نداد در سلطان ^{مهراس} _{دور}
 از و بر نیاید که بر خورش
 باید بر و ناطری بر کجاست
 ز مشرف عمل بر کن و ناطرش
 امین که تو ترسد امینش داد
 نه از رفع دیوان و زجر و هلاک
 که از صدیکی رانه بینی امین

شنیدم که شایر
 جو خسر و بر پیش قلم کشید

دو ستم جنس دیرینه ستم سلم

جه دانی که ستم دست کردند و یار

جو فردان ز ستم پاک دارند و پیم

یکی را که معزول کردی ز جا به

بر آوردن کام امیدوار

نویسنده را که ستون عمل

بفرمان بران بر شد داد کو

کمش میزند تا شود دردناک

جو نرمی کنی خضم گردد دلیر

در شستی و نرمی بهم در بهست

جو انرد و خوش خوی و خشنده با

جو یاد ایدت عهدش امان پیش

نیامد کس اندر جهان کو میاید

پل و خوان و حمام مهان سرائی

مرنگو نماد از پیش با دو کا

بناید فرستاد یکجا به ستم

یکی از دوا شد یکی پرده دار

رود در میان کار و انی سلیم

جو خدی بران بخشش کما

بر از قید بندی شکستن هزار

پیفتند بر طناب امل

پدر و آرد شتم آورد بر سپهر

کمی میکند آبش از دیده پاک

و کو خشم گیری شوند از تو سیر

جو رک زن که جراح و مرهم است

جو حق بر تو باشد تو بر خلق پادشاه

نیم نقشش بر خوان پیل و خورشید

مگر آنک از و نام نیگوید اند

نزد آنک مانند آریس و جای

درخت وجودش نیامد بیار

جو فاضل کرامت بود عباد و
مکن نامیک از گمان نینام

و گرفت و آثار خیرش ماند
ببین کام و از وطرب داشتند
یکی نام نیکویر و از جهان
بسمع رضا شنوای کس
گفت که کار را عذر بیان نه
گر اید گفت که کاری اندر پناه
جوابی بگفتند و شنیدند
و گویند و بندش نیاید بکار
چو خشم ایدت بر کفاه کسی
که سلیت لعل بدخشان شکست

حکایت در تدبیر بادشاهان و تاخیر کردن در سیاست

ز دریای عمان برآمد کسے
 عرب دیدہ و نرک تابجید و روم
 سفر کرده نامون و درین سے
 جهان دیدہ و دانش اندوخت
 ز خضر و نفس پاکش علوم
 دیکن فروماند بی برک سخت
 سفر کرده و حجت آموخت
 دیکن فروماند بی برک سخت

دو صد رقع بالا ی سم دقت
بشهری درآمد ز دریا کنار
که طبعی گونا می اندیش داشت
بشند خدمت گزاران شاه
جبر آستان ملک سر نهاد
در آمد با یوان شانشی
شهنشاه کنت از کجا آمدی
چه دیدی درین کشور از خوب و زشت
گفت ای خداوند روی زمین
نزدقم درین مملکت متر پی
ملک را بعین ملک پیرایس
سخن گفت و دامان کو فرستاد
پسندادش حسن کشاورز
زرش داد و گوشت بکردوم
بگفت آنچه پرسیدش از سر گذشت

طوقراق او در میان سوخت
بر کی دران ناحیت شهریار
عجبر بر پای درویش داشت
سر وزن بجاشش از کرد راه
تنایش کنان دست بر بر نهاد
که بخت جوان باد و دوت بی
چه بودت که نزدیک ما آمدی
گلوای گونا نام نیکو سرشت
خدایت میمن باد و زرقتمین
که آسیت آرزو دیدم دی
که راضی نکرد با زار کس
بنطقی که شاه استین نداشت
تیر خودش خواند واکرام کرد
پرسیدش از کوسر و زاد و بوم
بعیت زد دیگر کان در گذشت

قدت کار

ملک با این چنین را سرور
دستور مملکت این چنین را سرور

سازگار با این چنین را سرور
دستور مملکت این چنین را سرور

ملک بادل خویش در گشت و کو	که صدر و زارت سپارم بدو
ولیکن تیرنج تا آنجمن	بستی بخند بر رای مز
بقاش یاید تخت او نمود	بقدر هنر پایکشش فرود
برد بدل از جو غم بارها	که نا از موده کنت کارها
جو قاضی بکرت زید سجل	نکرد دزد ستار بندهان خل
نظر کن جو سوار داری شیت	نه آنکه که بر تاب کردی ز دست
جو یوسف کسی در صلاح ^{ادق کوی} و تیر	بیک سال یک که کرد عسیر
با ایم تا بر نیاید ^{پس}	نشايد رسیدن بغور کسی
ز سر نوعی اخلاق او کشف کرد	خردمند و پاکین دین بود
نکو سیرتش دید و روشن قیاس	سخن سنج و مقدار مرد شنا
برای از بزرگان بهش دید و پیش	نشاندش زبردست دستور
جان حکمت و معرفت کار بست	که در امر و نهیش درونی تخت
در آورد ملکی زیر قلم	کز بر وجودی نیاید ا لم
زبان همه حرف کبریا نیت	که حرفی بدش بر نیاید ز دست
حسودی که یک جو خیانت	بکارش یاید جو کندم طید

ز روشن دلش ملک پر تو گز

نزدیکان خودمند را رخت

امین و بداندیش طشتند و

ملک راد و خورشید طلعت علام

دو ماکنه سبک جو جو ویری

و صورت که گفتی نیست

سخنهای داناى شیرین سخن

جود بند کا وصف و خلقش نمونہ

دو هم اثر کرد میسر بشتر

از آسایش آنکه خبر داشتی

وزیر اندرین شمس راه برد

که این را ندانم چه خوانند و کیست

شیدم که بایند کانش سست

مسفر گردگان لا اباالی زیند

نشايد چنين خيـره روي تـيـا

وزیر کهن را غم نو گرفت

که در وی تواند زدین طبع

نشايد در ورخته کردن برز

بسر بر کمر بسته بودی مدا م

جو خورشید و ماه از شد و یک بر

نموده در این سیمای خویش

گرفت اندران مرد و شمشادین

بطبعش موافق استند و

نه میلی جو کوتاه پیمان شیر

که در روی ایشان قطره‌دستی

بخش این حکایت برشاه بر

تخواید بسان درین ملک زیست

جیات پندست و شهوت پر

که پروردگار ملک و دولت بخشد

که بدنامی آرد در ایوان شما

[illegible]

هو ابنی

که پنجم تباپی و خامش کنم	که گفتم شه فراموش کنم
که گفتم ترا تا یقینم بنود	به پندار نتوان سخن گفت زود
که اغوش رومی در اغوش داشت	ز فرمان برانم کسی کوش داشت
چنان کاظم دم تو رسم از مای	من این گفتم اکنون ملک رهای
که بد مرد را نیک روزی بیاد	بناخبر صورتی شرح داشت
در دین بزرگان با تشنه تبت	بداندیش بر خورده چون دست
بس آنکه درخت کسان سوختن	بخورده توان آتش فروختن
که جوشش برآمد جوهر جل بر	ملک را چنان گرم کرد این خبر
ولیکن سکون دست از پیش داشت	غضب دست در خون درویش داشت
شم در پی داد سپردی بود	که پروردگار کشتن ز مردمی بود
جو پیر تو دارد به تیرش من	میا زار پرورده خویش من
جو خواستی به پیراد خون خورده	بنیمت بنایست پرورده
در ایوان شاهی قریبت نشد	از و تا منم با یقینت نشد
مکشاردشمن کز بندش خواه	کنون تا یقینت نکرد دکناء
که قول حکیمان نبوی شده داشت	ملک در دل این راز پوشیده داشت

مراصل
قزاق

دست ای فردمند زندان راز
نگه کرد پوشیده در کار مرد
که ناکه نظر زین تنگ بده کرد
دو کس را که با هم بود جان و دوش
جو خواستی که قدرت بماند بلند
و که خود نباشد غرض در میان
جو دیده بیدار کرد و دلیر
ملک را کمان بدی راست شد
هم از حسن تدبیر و رای تمام
ترا من خود مند پنداشتم
چنان بروم زیرک و موثمن
چنین مرتفع پایه جای تو نیست
چون بد که پرورم لاجرم
برادر دسپر مرد بسیار دان
مرا چون بود دامن از جرم پاک

MAGYAKADEMIA
KÖNYVTÁRA

جو گفستی کرد و بزنجیر باز
خل دید در رای شیار مرد
پری هجره در زیر لب خنده کرد
حکایت کن تدایشتان خموش
دل ای خواجه در ساده رویان میند
خدر کن که دارد بهیبت زبانی
نگردد جو مستی از دجله سیر
ز سودا برو خوشکین خواست شد
با پستی گفتش ای نیک نام
برادر دملکت امین داشتم
ندانست چیره زنا پسند
کناه از من آمد خطای تو نیست
قیامت رو دادم اندر مردم
چنین با خیر و کار دان
نیاید ز خبث بد اندیش پاک
همان

Perzsa 0.3.

Digitized by the Library and Information
Centre of the Hungarian Academy of
Sciences

Perzsa. O.

3.